

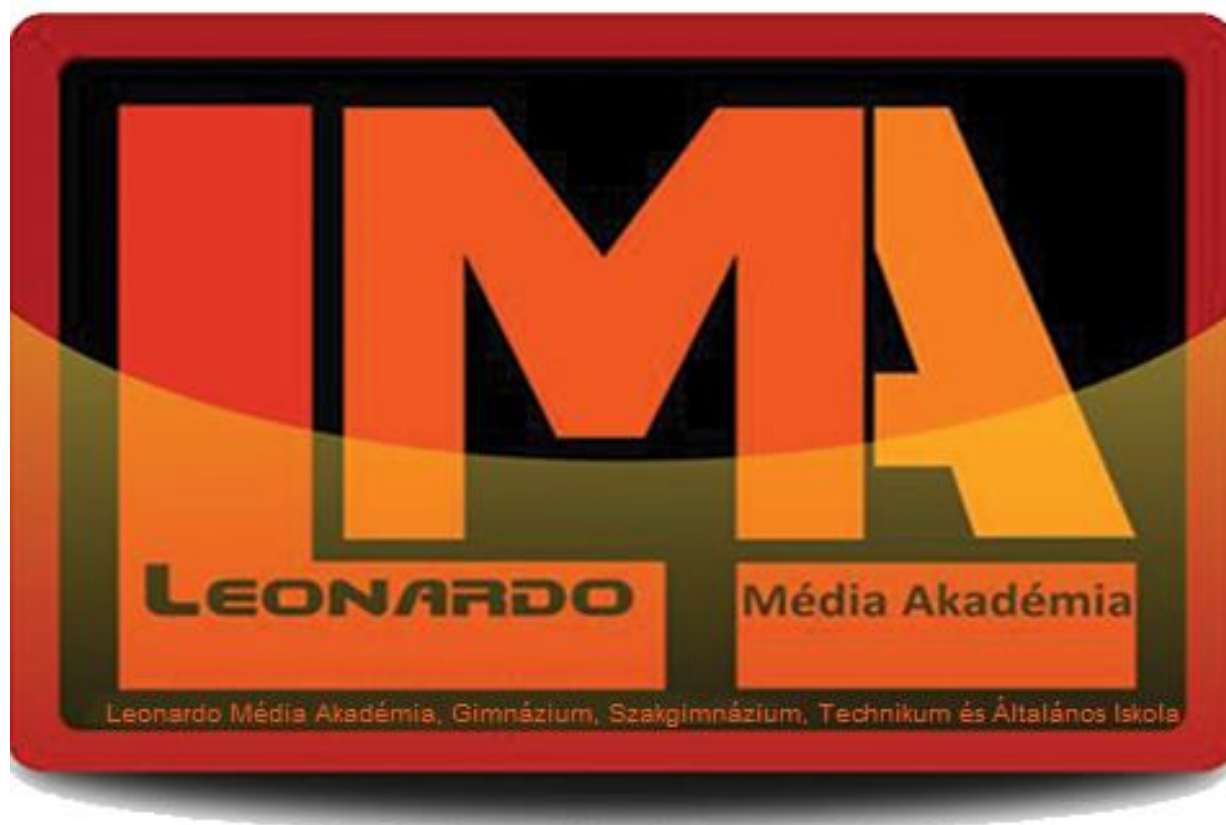
**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola**

4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.

OM azonosító: 200779

Honlap: <https://www.mediaakademia.hu>

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Hatályos: 2023. szeptember 1. napjától

Tartalomjegyzék

Küldetésnyilatkozat	5
1. NEVELÉSI PROGRAM	8
1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	8
1.1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei és értékei	8
1.1.1.1. Általános alapelvek és értékek	8
1.1.1.2. Pedagógiai alapelveink.....	9
1.1.2. Nevelő-oktató munkánk céljai.....	10
1.1.3. A nevelő-oktató munka, a szakmai oktatás feladatai, eszközei, eljárásai	12
1.1.4. A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott nevelési feladatok.....	13
1.1.5. Fejlesztési területek-nevelési célok	14
1.1.6. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek	18
1.1.7. Az egyénre szabott tanulási lehetőségek.....	19
1.1.8. Kulcskompetenciák.....	21
1.1.9. Tevékenységközpontú pedagógiák	21
1.1.10. Általános iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	22
1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	24
1.2.1. A személyiségfejlesztés általános feladatai.....	24
1.2.2. A személyiségfejlesztés feladatai az általános iskolai oktatás- nevelésben.....	25
1.2.2.1. Az általános iskolai képzésünk sajátosságai	26
1.3. A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	27
1.3.1. Az egészségfejlesztés feladatai.....	27
1.3.2. Gyermek, tanulók veszélyeztetettsége	28
1.3.3. Az iskolai egészségfejlesztési program hatékonysága.....	28
1.3.4. Célok, feladatok, programok	29
1.3.5. Az egészségnevelés szinterei iskolánkban	33
1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	36
1.4.1. A közösségfejlesztés feladatai.....	37
1.4.2. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei.....	38
1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai	39
1.5.1. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai	40
1.5.2. Az osztályfőnök feladatai.....	40
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.....	41
1.6.1. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók	43
1.6.2. Ifjúságvédelmi feladatok	44
1.6.3. A szociális hátrányok enyhítése	45
1.6.4. Tehetség gondozás.....	46
1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	49
1.8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.....	51
1.8.1. A szülői kapcsolattartás alapvető formái	51
1.8.2. A diákokkal való kapcsolattartás formái.....	52
1.8.3. Az intézmény partnereivel való kapcsolattartás	52

1.9.A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint középfokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei	54
1.9.1. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei.....	54
1.9.2. A tanulmányok alatti vizsgák	54
1.9.3. Az alkalmassági vizsga	56
1.9.4.Szóbeli felvételi vizsga	56
1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	56
1.11.Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	57
2. HELYI TANTERV	61
2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését	61
2.1.1. Általános iskolai óratervek – kifutó, nappali rendszerben	62
2.1.2. Általános iskolai óratervek - kifutó, felnőttoktatás, esti munkarend . Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2.1.3. Általános iskolai óratervek - felmenő, nappali rendszerben	62
2.1.4. Általános iskolai óratervek - felmenő, felnőttoktatás, esti munkarend.....	63
2.1.5. Gimnáziumi óratervek kifutó, nappali rendszerben..... Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2.1.6. Gimnáziumi óratervek kifutó, felnőttoktatás, esti munkarendben .... Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2.1.7. Gimnáziumi óratervek felmenő, nappali rendszerben	64
2.1.8.Gimnáziumi óratervek felmenő, felnőttoktatás, esti munkarendben	68
2.2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga	71
2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	71
2.4. A Nemzeti alaptervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	72
2.5. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	74
2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai.....	74
2.7. A választható érettségi vizsgatárgyak, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola kötelezően vállalja	76
2.8.A középszintű érettségi vizsga témakörei az érettségi vizsgatárgyakból	77
2.8.1.A középszintű érettségi vizsga témakörei vizsgatárgyanként a 2012-es NAT alapján Hiba! A könyvjelző nem létezik.	
2.8.2.A középszintű érettségi vizsga témakörei vizsgatárgyanként a 2020-as NAT alapján ...	77
2.9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	83
2.9.1.Az értékelés elvei, módjai	83
2.9.2.A tanuló magatartása és szorgalma értékelésének alapelvei	85
2.9.3.A magatartás értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban.....	85
2.9.4.A szorgalom értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban	86
2.10. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	87
2.11. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	88
2.11.1. A házi feladat korlátai	88

Általános rendelkezések a kötelező házi feladatra vonatkozóan	89
2.11.2. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának általános iskolai jellemzői	90
2.12. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok	90
2.13. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	90
2.14. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek	92
2.14.1. Egészségnevelési elvek	92
2.14.2. Az egészségnevelés szinterei	93
2.14.3. Az egészségneveléssel kapcsolatos programok, tevékenységek	93
2.14.4. Környezeti nevelési elvek	94
2.14.5. A környezeti nevelés szinterei iskolánkban	95
2.15. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	96
2.16. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	97
3.16.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek	97
2.16.2. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési és minősítési követelményei ..	97
2.17. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	98
2.18. A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat alapján	100
2.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek	100
3. SZAKMAI PROGRAM	101
3.1. A szakgimnáziumi képzések szakmai programja	101
3.1.1. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti grafikus szakirány	102
3.1.2. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti és médiafotográfus szakirány	107
3.2. Technikumi szakmai képzés jellemzői és óratervei	111
3.2.1. Informatikai rendszer- és alkalmazás üzemeltető technikus	114
3.2.2. Szoftverfejlesztő- és tesztelő	122
3.2.3. Turisztikai technikus	130
3.2.4. Pénzügyi és számviteli ügyintéző	142
3.2.5. Vállalkozási ügyviteli ügyintéző	150
3.2.6. Sportedző (sportág megjelölésével) - sportszervező	158
4. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK	167
5. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.1. A nevelőtestület elfogadó nyilatkozata	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.2. A Szülői Közösség véleményező nyilatkozata	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.3. Az iskola-egészségügyi szolgálat véleményező nyilatkozata	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
5.4. Az intézmény fenntartójának jóváhagyó nyilatkozata	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
6. MELLÉKLETEK	169

Küldetésnyilatkozat

*„Az idő titokban repül el és mindenkit becsap.
Semmi sem múlik gyorsabban, mint az évek,
ám aki erényt vet, az hírnevet arat.”*

(Leonardo da Vinci)

Nevelő-oktató munkánk minden fázisában arra törekszünk, hogy esélyegyenlőségen alapuló nevelési-oktatási rendszert működtessünk és folyamatosan jobbítsuk azt. Ennek megfelelően intézményünkben vezető szerepet kap a humánus.

A korral való haladás minden tudományterület fennmaradásának feltétele, így a pedagógiáé is. Mivel az oktatás optimális működése társadalmi érdek, így kiemelten fontos, hogy igazodni tudjon a változó elvárásokhoz, a társadalom képzési igényeihez. Intézményünk pedagógusai elkötelezettek a pedagógiai megújulás, az innovatív és a kreatív gondolkodás irányában.

Tevékenységünk középpontjában a minőségi nevelő-oktató munka áll, amely biztosítja tanulóink tovább haladását a szülők elvárásainak és a tanulók képességeinek megfelelően. Arra törekszünk, hogy a diákok biztos alapkészségek birtokában, használható, alkalmazható, korszerű tudásra tegyenek szert, és legyenek képesek boldogulni a szűkebb és tágabb környezetükben. Nagy hangsúlyt fordítunk az intézményben a digitális kultúra elmélyítésére, az informatikai eszközök rendszeres alkalmazására a nevelő-oktató munka során, mely eszközök nagymértékben segítik a tanulók aktív tanulását, ismeretszerzését.

Az intézmény pedagógiai tevékenysége középpontjában az emberközpontú nevelés áll. Arra törekszünk, hogy az iskolánkban megszerzett tudás biztos alapja lehessen bármilyen irányú tudományos vagy szakmai képzésnek. Az egyes tantárgyak tanításával olyan sokoldalú, kreatív, produktív gondolkodásmód kialakítására törekszünk, amely képessé teszi diákjainkat bármilyen probléma megoldására.

A nevelés-oktatás terén kiemelt célunk, hogy tanulóink tovább fejleszthető és piacképes tudás megszerzésére törekedjenek, kialakuljon bennük az önművelés igénye. Rendelkezzenek reális énképpel, amely a pályaválasztás egyik garanciája. Fontosnak tartjuk az egészséges életmódra és a környezettudatosságra való nevelést. Vállaljuk a szociokulturális hátránnyal érkezők, tanulási nehézségekkel küzdők beiskolázását, fejlesztését is.

Céljainkat jól felkészült, szakmailag igényes, megújulásra képes, a minőség iránt elkötelezett, segítőkész, munkakörülményeikkel elégedett munkatársakkal, az intézményünkben tanulókkal, a képzésben résztvevőkkel együttműködve szeretnénk megvalósítani.

Az intézmény alapadatai

Az intézmény hivatalos neve	Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola
Az intézmény székhelye	4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.
Az intézmény alapítója	Leonardo Education Oktató és Szolgáltató Közhasznú Társaság
Az alapító címe	4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 12.2/6.
Az intézmény fenntartója	Esélytér Intézményfenntartó
A fenntartó címe	4400 Nyíregyháza, Csillag u. 3.
OM azonosító	200779
Alapfeladatai	<p>Köznevelési alapfeladatai</p> <ul style="list-style-type: none"> • általános iskolai nevelés-oktatás • gimnáziumi nevelés-oktatás • szakgimnáziumi nevelés-oktatás • felnőttoktatás • a többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése – oktatása <p>Szakképzési alapfeladatai</p> <ul style="list-style-type: none"> • technikumi szakmai oktatás
Tagintézményei	<p>Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézménye; 4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.</p> <p>Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye; 6723 Szeged, Pósz Jenő út 2.</p>

Az intézményben az alapító okirat szerinti alapfeladatok munkarendenként

Alapfeladatok	Nappali rendszerű oktatás	Felnőttoktatás	
		Nappali munkarendben	Esti munkarendben
általános iskolai nevelés-oktatás: 1-8. évfolyam	X		X
gimnáziumi nevelés-oktatás: 9-12. évfolyam	X		X
szakgimnáziumi nevelés-oktatás: 13-14. évfolyam		X	X
technikumi szakmai oktatás: 13-14. évfolyam		X	X

A pedagógiai program jogszabályi háttere

Törvények

- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 1999. évi XLII. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályairól
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 2013. évi LXXVII. törvény a felnőttképzésről
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről
- 2020. évi LXXXVII. törvény: a felnőttoktatás újraszabályozásáról
- 2021. évi LII. és a 2022. évi IV. törvény az érettségi vizsgaszabályzat többszöri módosításairól

Kormányrendeletek

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról
- 331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről
- 368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
- 12/2020. (II. 7.) Korm. rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 5/2020. (I. 31. Korm. rendelet) a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI.4). Korm. rendelet módosításáról.

Miniszteri rendeletek

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről (kifutó évfolyamok esetében)
- a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók

1. Nevelési program

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1.1.A nevelő-oktató munka alapelvei és értékei

Nevelő-oktató munkánk értékmérője az eredményesség és a hatékonyság. Egyenlő esélyeket biztosítunk valamennyi tanuló számára, aki intézményünkben veszi igénybe az oktatást. Akár gimnáziumi nevelés-oktatásban vesz részt a tanuló, akár technikumi szakmai oktatásban, akár szakgimnáziumi nevelés-oktatásban vagy általános iskolai nevelés-oktatásban, minden tanuló számára esélyegyenlőséget biztosítunk. A legsikeresebb teljesítmények elérése érdekében tesszük a magas színvonalú oktatást mindenki számára elérhetővé. Oktatói munkánkat akkor tekintjük eredményesnek, ha az iskola minden tanulója sikeres.

Célunk az egységes szemléletű pedagógiai kultúra kialakítása. A diák személyisége a pedagógus személyiségének megnyilvánulásai által fejlődik. Ezért különleges felelősség hárul mind szakmailag, mind morálisan a pedagógusokra, az oktatókra.

Arra törekszünk, hogy egységes szemléletű pedagógiai kultúrát alakítsunk ki az intézmény életének különféle színterein.

Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink tisztában legyenek az alapvető erkölcsi értékekkel, hogy képesek legyenek önmagukat és környezetüket reálisan értékelni. Fontos, hogy el tudják fogadni az őket ért bírálatot, ismerjék és gyakorolják a kulturált együttélés szabályait.

Lehetőséget biztosítunk arra, hogy erősíthessük a tanulóknál az olyan értékes tulajdonságokat, képességeket, mint az önismeret és önbecsülés, a konfliktuskezelés, a tolerancia, az empátia, az együttműködés, a kommunikáció, a kreativitás, a felelősségtudat önmagukért és társaikért. Egyre inkább szükségük van a társadalomban való eligazodás képességére, a kudarc tűrésére. Meg kell szerezniük az egész életen át tartó tanulás, a folytonos (olykor kényszerű) megújulás képességét.

Tanulóink legyenek büszkék nemzeti értékeinkre, magyarságukra; jelentsen ez egészséges nemzeti önbecsülést és hazaszeretetet.

Legyen minden diák számára fontos a múlt megismerése, emlékeinek, hagyományainak, jelképeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése.

Egyúttal törekszünk a multikulturális értékek megismertetésére, elfogadtatására, továbbá a demokratikus társadalmi értékek, az állampolgári jogok és kötelességek megismertetésére, aktív állampolgárságra való nevelésre

1.1.1.1. Általános alapelvek és értékek

Az általános képzés és a szakképzés egyaránt gondoskodik a gazdaság és a munkaerőpiac szükségleteinek kielégítéséről, egyúttal felvértezi a tanulókat, a képzésben résztvevőket az önmegvalósításhoz és a tevékeny társadalmi szerepvállaláshoz nélkülözhetetlen készségekkel.

- Feladatunknak tartjuk tanítványaink érdekérvényesítő képességének, készségének, valamint önismeretük, önértékelésük, és a reális jövőkép kialakítására való készségük fejlesztését.
- A nevelő-oktató munka diákközpontú, mely során fokozott figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatokat erősítő szervezeti formák kialakítására (osztály-osztályfőnök,

tanulócsoportokon belüli, az egészséges együttműködéshez szükséges emberi kapcsolatok, viselkedésmódok kiépítése, a kommunikációs formák elsajátítása).

- Iskolánk minőségi oktatással, készségfejlesztéssel törekszik arra, hogy tanulóink képesek legyenek az önálló ismeretszerzésre, azon kiválasztott tartalmak közlésére, melyek az ismeretek megszerzésében, a folyamatos tanulásban, a megszerzett széleskörű általános és szakmai műveltség gyakorlati alkalmazásában fontosak.
- Kompetensek legyenek a munkaerőpiachoz alkalmazkodó munkahelyek betöltésére, esetleges szakma – és munkahelyváltásra.
- Valamennyi szakmára való felkészítés során biztos szakmai alaptudást kívánunk átadni és megkövetelni. Olyan tudás kialakítása a cél, mely magában hordozza a továbblépés lehetőségét. Konvertálható, bővíthető és piacképes ismeretek nyújtására törekszünk.
- Tanítványainkat kitartó és pontos munkára neveljük.
- A szakma megtanításán túl fontos feladatunk a választott szakma megszerettetése.
- Fontos alapelvünk a tanuláscentrikus, fegyelmezett, de ugyanakkor jó hangulatú, támogató iskolai légkör megteremtése, a tanulási vágy, képesség, motiváció kialakítása diákjainkban.
- Nevelési munkánk szerves részét képezi az európai és nemzeti humanista értékrend közvetítése, a becsületesség, a nyíltság, az őszinteség, a felelősség, a segítőkészség, a hazafiság, a lokálpatriotizmus, a tolerancia, a másság tisztelete.
- Az egészséges életmód és a környezet- és munkavédelem, mint értékek elfogadását, az ezekhez való igazodást és ennek megfelelő viselkedést fontosnak tartjuk.

1.1.1.2. Pedagógiai alapelveink

Az iskolánkban tanító pedagógusok mindennapi nevelő és oktató munkájukban **az alább felsorolt pedagógiai alapelveket** szeretnék érvényre juttatni:

- **az egyenrangúság elve:** A tanuló teljes jogú résztvevője a pedagógiai folyamatnak. Pedagógus és diák közösen, egyenlő félként vesz részt benne, tiszteletben tartva egymás személyiségét. A tanár a vezető szerep, segítő-tanácsadó, tudásközvetítő feladata van. Bizalom, tolerancia, humánus megértés, tisztelet jellemzi a kapcsolatot.
- **a felelősség elve:** A pedagógusok felelősek tanítványaiknak a tőlük telhető legmagasabb szintű oktatásért és neveléséért. Példamutató magatartásukkal, a gyerekek döntésekbe való bevonásával a felelősségtudatot átadják a tanulóknak, megértetve velük, hogy vállalniuk kell tetteik következményeit.
- **a következetesség elve:** Megvalósul a tantestület oktató és nevelő munkájában, partnerekkel való kapcsolatában. Tevékenységeinket ugyanazok az elvárások jellemzik: igényesség, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben, a Házirend betartása és betartatása, a teljesítmények folyamatos és azonos mércével való mérése
- **az esélyegyenlőség biztosításának elve:** Minden gyerek pozitív tulajdonságait emeljük ki. Személyes törődéssel, méltányossággal, igazságossággal, küzdeni tudásuk felkeltésével megakadályozzuk a hátrányos helyzetűek leszakadását, elsősorban pedagógiai eszközökkel és megfelelő jelzőrendszer működtetésével segítjük szociális helyzetükből adódó hátrányaik csökkenését.
- **a motiváció elve:** Felkeltjük tanulóinkban a megismerési, felfedezési vágyat, hogy örömmel, kedvvel jussanak el az ismeretekig. Pedagógusaink olyan új tanulási lehetőségeket ajánlanak, változatos szervezési megoldásokat alkalmaznak, amelyek fokozzák a gyerekek aktivitását, olyan módszerek birtokában vannak, amelyekkel

pozitív attitűdöt alakítanak ki, pozitív érzelmeket keltenek bennük. Így kreatív, alkotó tagjaivá válhatnak egy – egy közösségnek.

- **a tanulók mindenekfelett álló érdekének elve**
  - ✓ maradéktalanul betartjuk a gyermeki jogokat tartalmazó törvényeket
  - ✓ megfelelő színvonalon, aránytalan teher nélkül biztosítjuk a szolgáltatások igénybevételeinek lehetőségét,
  - ✓ segítjük képességeik, tehetségük kibontakoztatását, személyiség-fejlődésüket,
  - ✓ lehetőséget biztosítunk ismereteik folyamatos bővítésére, korszerűsítésére
  - ✓ ügyeikben méltányosan, humánusan, a többi tanuló érdekeit is mérlegelve, járunk el úgy, hogy a legkedvezőbb döntés születhessen
  - ✓ személyiségi jogaikat tiszteletben tartjuk
- **az azonos életkorú gyerekek különbözőségének elve:** Kellő toleranciával vesszük figyelembe a gyerekek eltérő egyéni képességeit, sajátosságait, megismerjük személyiségüket. Méltányoljuk az intelligenciájuk különbözőségét, megfelelően ezzel a gyerekek, családok és a társadalmi elvárások különbözőségének. Ehhez kellő tájékozottsággal kell rendelkezniük pszichológiai és pedagógiai tekintetben is. Gondot fordítunk a különleges bánásmódot igénylő tanulóakra, sajátos tanulásszervezéssel, egyéni fejlesztéssel segítjük őket. Változatos pedagógiai és pszichológiai módszerek birtokában megoldjuk, hogy leküzdjék tanulási és beilleszkedési nehézségeiket, segítjük a kiemelkedő teljesítmények felszínre hozását. Arra törekszünk, hogy a különbözőség tisztelete a gyerekekben is kialakuljon, így akadályozva meg a kirekesztést. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (gyógypedagógus, gyógytestnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere) kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

1.1.2. Nevelő-oktató munkánk céljai

- Célunk a munkaerő-piaci igényeknek megfelelő felkészültségű, középfokú szakemberek képzése, akik képesek a magas színvonalú, hatékony munkavégzésre, a változásokra való gyors reagálásra, a változó társadalmi viszonyokhoz való alkalmazkodásra. Arra törekszünk, hogy tanítványaink képesek legyenek helytállni a munka világában.
- Arra törekszünk, hogy megteremtsük az élethosszig tartó tanulás alapjait, tanítványainkban felkeltsük ennek igényét.
- Célunk, hogy képessé tegyük tanítványainkat ismereteik önálló gazdagítására, az egyéni ismeretszerzésre, melynek érdekében a projektoktatás módszereit is alkalmazzuk.
- Tanulóinkat hozzásegítjük az egyéni tanulási stratégia kialakításához, valamint a nekik megfelelő tanulási módszerek elsajátításához.
- A XXI. sz. követelményeinek való megfelelés érdekében hangsúlyozzuk a digitális kompetencia fejlesztését. Törekszünk arra, hogy tanulóink magabiztosan tudják használni az információs társadalom technológiáinak eszközeit mind a munka világában, mind a kommunikáció és a szabadidő terén.
- Fontosnak tekintjük a tanulók szóbeli és írásbeli kommunikációs képességének fejlesztését. Törekszünk a tanulóhoz szükséges szövegértési és szövegalkotási

képességük gazdagítására, a világos, szabatos érvelési technikák, az önkifejezés fejlesztésére.

- A magyar nemzeti kultúra, az anyanyelv védelme érdekében valamennyi tantárgy esetében törekedni kell az anyanyelv szabályainak helyes és pontos stilisztikai, illetve nyelvtani használatára, a szókincs gazdagítására. Az etikus, jogszerű kommunikáció gyakorlása a betegekkel, a leendő munkatársakkal, a családtagokkal szintén e fontos célt szolgálja az egészségügy és a szociális ágazatok esetében egyaránt. Céljaink közt szerepel a kulturális sokszínűség megismertetése, a másság elfogadtatása.
- Kiemelten kezeljük a tehetség felismerését és fejlesztését, tanítványaink felsőfokú tanulmányokra való felkészítését.
- Kiemelt célkitűzésünk a mentális, testi-lelki egészség fenntartása, a betegségek megelőzése, a prevenció.
- Az új szakmák beemelése is megerősíti a kiemelt célkitűzést. A szociális terület képzései a betegek gondozására, ápolására készít fel a tanulókat.
- Az elméleti és a gyakorlati feladatok megoldása során tanítványainkat igyekszünk minél több sikerélményhez juttatni.
- Gondot fordítunk arra, hogy tanítványaink egymás közti kommunikációja kulturált legyen, valamint arra, hogy a helyes viselkedési normákat elsajátítsák és gyakorolják.
- Célunk a megfelelő önismerettel rendelkező, értékeit ismerő és azokat érvényesíteni is tudó fiatalok nevelése, az ifjúság segítése sajátos problémáinak megoldásában.
- Nemzeti kultúránk ismeretét kiemelten kezeljük. Törekszünk a nemzeti önismeret kialakítására, a hazaszeretet elmélyítésére, a saját és a szomszédságunkban élő nemzetek történelmének, kultúrájának, hagyományainak megismertetésére, ápolására.
- Fontosnak tartjuk a felelős társadalmi magatartás kialakítását, a diákok állampolgári létre történő felkészítését. Szeretnénk elérni, hogy diákjaink érdeklődjenek az aktuális események, valamint a nemzeti, az európai és a világtörténelem fő eseményei és tendenciái iránt. Kiemelt szerepet kap a nemzeti öntudat és az európai integráció főbb célkitűzéseinek és értékeinek ismerete, valamint az európai sokféleség és a kulturális identitás tudatosítása.
- Fontos terület a káros szenvedélyek, pl. a drog, alkohol és dohányzás elleni küzdelem.

Oktatási céljaink

- A beiskolázott tanulók érettségijéhez vagy szakképzettséghez juttatása.
- A tanulók ismerjék a tanulás helyes és hatékony módszereit.
- A tanulók ismerjék meg a demokratikus társadalom értékeit, az állampolgári jogokat és kötelességeket.
- A tanulók képességének és érdeklődésének megfelelő végzettség megszerzésére való felkészítés.
- A tanulók szerezzék meg azokat az ismereteket, amelyek birtokában képessé válnak az új technológiák alkalmazására, a felnőttképzésbe, felnőttoktatásba, felsőoktatásba való eredményes bekapcsolódásra.
- Felkészítés a továbbtanulásra.
- Tanulóink legyenek képesek az egész életen át tartó tanulásra.
- Legyenek képesek az értő olvasásra, gondolataikat helyesen és szabatosan tudják megfogalmazni szóban és írásban.

A nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott elveink, céljaink és feladataink

- magas színvonalú és sokrétű ismeretátadással fejlessze a tanulók önálló problémamegoldó **képességét, készségét és a kreativitását**;
- tudatosítsa a tanulóknak a szűkebb és a tágabb környezetből megismerhető erkölcsi értékeket, erősítse meg a humánus magatartásmintákat, pozitív szokásokat, és a tanuló jellemét formálva szolgálja a személyiség kiteljesedését;
- segítse diákjait abban a folyamatban, amelyben művelt emberré, szabad és gazdag személyiséggé, felelős polgárrá, tisztességes és emberséges, alkotásra és boldogságra képes emberekké válhassanak;
- elégedett, magabiztos, optimista és felelősséget vállaló embereket akarunk nevelni;
- a tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a **tanulók önismeretét, együttműködési készségét**, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját;
- a személyiségfejlesztés céljait szolgálja a tevékenységre nevelés (tanulás, munka, közéleti- és szabadidős tevékenységek), a képességek fejlesztése (értelmi, érzelmi, akarat- és testi, a nyelvi kommunikációs, a történeti, társadalmi, politikai, az esztétikai, a szomatikus és a technikai nevelés területei) és a szükségletek alakítása képezze;
- fejlessze a tanulóknak azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív kapcsolathoz szükségesek;
- a nevelési folyamat gyakorlati módon igazolja a megbízhatóság, becsületesség, szavahihetőség értékét;
- jellemezze munkánkat egyfelől a **következetes követelés és igényesség**, másrészt a tanulók jogainak, emberi méltóságának tiszteletben tartása, a velük szemben megnyilvánuló pedagógiai tapintat, bizalom, megértés, türelem, igazságosság;
- a pedagógiai, oktatói munka középpontjában tehát a személyre szóló fejlesztés álljon;

1.1.3.A nevelő-oktató munka, a szakmai oktatás feladatai, eszközei, eljárásai

- A szakmai oktatás minden területén a szilárd alapismeretek mellett a legkorszerűbb ismereteket adjuk át. Ennek eszközei: a kiváló oktatói munka, a rendszeres önképzés, a helyes tankönyv és szakirodalmi segédletek kiválasztása, szükség esetén kiegészítő anyagok készítése. Terveink között szerepel saját jegyzetállomány kialakítása, annak folyamatos bővítése.
- A tanulókkal szembeni követelményeket időben megismertetjük diákjainkkal, a követelmények betartásának rendszeres ellenőrzésével, meggyőzéssel kívánjuk elérni, hogy azok folyamatosan belső igényükké váljanak.
- A tananyagok folyamatos és következetes számonkérésével az ismeretek megszilárdítását, elmélyítését segítjük. A tanulók kommunikációs képességének fejlesztése érdekében törekszünk a szóbeli és írásbeli ellenőrzés helyes arányaira. Célunk, hogy minél több tanuló nyilvánuljon meg szóban a tanítási órákon és a különféle tanórán kívüli rendezvényeken.
- A szellemi munka örömeinek felismerését segítjük az egyes tananyag-egységekben kiadott önálló munkákkal. Ennek formái a pályázatok, házi dolgozatok referátumok, kiselőadások, projekt munkák.
- A szakma megszerettetését szolgáljuk a tanulók sikerélményhez juttatásával is. A tanári megismerésen túl nyilvánosságot biztosítunk a legjobb elméleti és gyakorlati munkák bemutatására. Ennek formái a kiállítások, vásárok, az iskola honlapja és igazgatói

hirdetések, gyakorlatokon publikálási lehetőségek. Tanárainkkal, oktatóinkkal szemben támasztott követelményünk a folyamatos értékelés.

- A tanulási képességek fejlesztésére minden évfolyamon és képzési formában folyamatosan gondolunk. Az osztályfőnökök vezetésével megkeressük az adekvát képességfejlesztés adott csoportban legmegfelelőbb és legeredményesebb formáját.
- Korszerű és eredményes didaktikai eljárásokkal javítjuk a tanulási motivációt, fejlesztjük a kreativitást és az önálló ismeretszerzést. Házi továbbképzésekkel, bemutatókkal segítjük ennek megvalósítását.
- A didaktikai módszerek kiemelt területe a csoportmunka, melynek révén fejlesztjük tanítványaink együttműködési készségét is.
- Olyan pedagógiai légkört valósítunk meg, amelyben tanítványaink tudnak és akarnak tanulni. A tanárok, oktatók és a tanítványok közötti baráti légkör megteremtésével lehetővé tesszük a személyes problémák feltárását és optimális megoldását. Ebben az osztályfőnökök kiemelt szerepet kapnak.
- A demokrácia alapelveire, a jogállamiságra nevelés áthatja munkánkat.
- A környezet és a természetvédelemre, az egészségtudatos életmódra nevelés valamennyi pedagógus, oktató feladata.

A nevelés és tanulás eszközei és eljárásai

Célok, feladatok	A megvalósítás lehetőségei
A pedagógiai kultúra fejlesztése	Külső- és belső továbbképzéseken való részvétel. Módszertani tapasztalatcserék rendszeressé tétele
A nevelési-oktatói eljárások egységesítése	A nevelési program egységes megvalósítása, a folyamatos megvalósítás érdekében rendszeres megbeszélések szervezése.
A pedagógiai munka színvonalának emelése	A tanítók, tanárok, oktatók magas szintű szakmai felkészültség Korszerű eszközök beszerzése és azok rendszeres használata. Szaktárgyi vetélkedők, versenyek rendezése. A differenciált jellegű oktatás általánossá tétele. Változatos, új oktatási módszerek alkalmazása. A felzárkóztatás és a tehetséggondozás biztosítása. Időszakos belső teljesítményvizsgálatok végzése és elemzése. Bemeneti mérés elvégzése. A lemorzsolódás csökkentését szolgáló módszertan alkalmazása.
Az iskola és a szülői ház közötti kapcsolat megteremtése	A hagyományos kapcsolattartási lehetőségek megtartása és megszervezése: szülői értekezlet, fogadóórás szülői értekezlet, családlátogatás

1.1.4. A Nemzeti alaptanterv alapján megfogalmazott nevelési feladatok

- a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljen az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt,

- fejlessze a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képességeket
- a felnövekvő nemzedék a haza felelős polgárává váljék, kifejlődjék benne a hazafiság érzelmvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- váljék képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A NAT fontos szerepet szán a következő értékeknek

- az egyetemes magyar nemzeti hagyományoknak,
- a nemzeti öntudat fejlesztésének, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is.
- az együttműködés a szülőkkel, a gyermekek családi neveléséhez nyújtott pedagógiai segítség, a szülői vélemények, javaslatok befogadásának és hasznosításának
- megteremteni azokat a fórumokat, ahol a szülők és a pedagógusok közötti tapasztalatcsere kölcsönössé, az együttműködés eredményessé válhat.
- a teljesítmény növelésére sarkalljon tanítványt és tanárt egyaránt, hogy az elsajátított tudás értékálló és a kor igényeinek megfelelő legyen,
- egyensúlyra törekszik a műveltség értékhozó hagyományai, valamint az új fejlesztési célok és tartalmak között.
- kialakuljon az a közös nyelv, amelyen a *nemzedékek közötti párbeszéd* a kölcsönös megértés és tisztelet jegyében folytatható.

1.1.5. Fejlesztési területek-nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is. E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. A nevelési célok érvényesülése és megvalósulása a köznevelés folyamatában a tartalmi szabályozás különböző szintjein:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

- A tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése,
- A cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése,
- Igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése,
- Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése,
- Az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra való felkészítés,
- A tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira a helyes megoldáskeresés,
- Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértése, megvitatása.
- A kötelesség tudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítő készség, a tisztelet, a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás megtanulása,
- A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől, képzelőtehetség, intellektuális érdeklődésük felkeltése.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait, az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeit, nehézségeit és ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákat.
- Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát.
- Ismeretek, egyéni és közösségi tevékenységek elsajátítása, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését.
- Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése,
- Ismerjék meg Európa történelmét, sokszínű kultúráját,

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- A cselekvő állampolgári magatartásra, a törvénytiszteletre, az együttélés szabályainak betartására,
- Az emberi méltóság és az emberi jogok tiszteletére, az erőszakmentesség, a méltányosságra nevelésre,
- A tanulók megismerjék meg a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a honvédelmi nevelést biztosítása.
- A közügyekben a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztésére,
- A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítása, a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások megismerésére.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- Az önismeret fejlesztése, mint a társas kapcsolati kultúra alapja – a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.

- A tanulók kedvező szellemi fejlődésének, készségeinek, tudásának és kompetenciáinak kifejlesztése.
- A tanulók képessé váljanak az érzelmeiknek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, a kölcsönös elfogadásra.
- A tanuló énképének kialakítása, hogy a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani.
- A megalapozott önismeret kialakításával a tanulóban fejlődjön ki a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához szükséges képesség.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretet kapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére.

A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata:

- a harmonikus családi minták közvetítése,
- a családi közösségek megbecsülésére nevelés,
- felkészítés a családi életre,
- a családi életükben felmerülő konfliktusok kezelésére nevelés,
- a szexuális kultúra kérdései.

A testi és lelki egészségre nevelés

- Az egészséges életmódra, a testi, lelki egészségre nevelés,
- A helyes táplálkozásra, a mozgás megszerettetésére, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására nevelés,
- A lelki egyensúly megóvására, társas viselkedések szabályozására, a konfliktusok kezelésére nevelés,
- A családdal együttműködve a tanulók felkészítése az önállóságra, a betegség megelőzésére, a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében,
- A káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésére nevelés, motiválással, példamutatással.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítása a tanulóban saját élményű tanuláson keresztül.
- A segítő magatartás képességeinek fejlesztése, az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és –megvalósítás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használják.
- A tanulók számára a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá.

- A környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására nevelés.
- A tanulók megismerjék a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő,
- Kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének meg-őrzésébe, gyarapításába.

Pályaorientáció

- A tanulók életkorához igazodva, átfogó képet kell nyújtani a munka világáról.
- Tevékenységeken keresztül kell biztosítani arra, hogy a diákok kipróbálhassák képességeiket, elmélyülhessenek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthassák a nekik megfelelő foglalkozást és pályát,
- Képesé váljanak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.
- Fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa, a fogyasztás területén,
- Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát,
- Lássák a rövid és hosszú távú céljaik, az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát,
- A köznevelési intézmény biztosítsa a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók nevelése az új és a hagyományos médiumok nyelvének nevelésére,
- A médiatudatosságra nevelés, a kritikai beállítódás kialakítása, a médiumoktól befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására,
- A tanulók megismertetése a média működésével és hatásmechanizmusával,
- A média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal,
- A valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával,
- A különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

Minden pedagógus, oktató teendője:

- Felkeltse az érdeklődést a tanulóban az iránt, amit tanít,
- Útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban.
- Annak megtanítása, hogy hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere;
- Hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások;
- Hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok;
- Melyek az egyénre szabott tanulási módszerek;
- Miként működhetnek együtt a tanulók csoportban;

- Hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek.
- Olyan tudás kialakítása, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével.
- A tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

1.1.6. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

Az **aktív tanulás** a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében.

Ennek érdekében:

- Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket.
- Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást.
- A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek,
- mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása,
  - ✓ a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés,
  - ✓ a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás,
  - ✓ a fejlesztő, tanulást támogató értékelés.
- A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszhetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti.

- A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (pl. könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert).
- A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.
- Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével.
- A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a

differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását.

- Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

1.1.7. Az egyénre szabott tanulási lehetőségek

Az iskola a tanulók tanulmányi előmenetelét a képességeiknek megfelelő, egyénre szabott tanulási lehetőségek biztosításával tudja a leghatékonyabban támogatni.

Fontos alapelv, hogy a tanulók közti különbségeket az iskola a különféle környezeti feltételek és az egyénenként eltérő idegrendszeri érés, valamint az egyéni képességek kölcsönhatása eredményének tekintse.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához **olyan fejlesztési célokat kell kijelölni**, amelyek nemcsak a tanulóktól várnak illeszkedést a tanulási környezethez, hanem a tanulási környezettől is alkalmazkodást igényelnek a tanuló egyedi jellemzőihez. Ennek értelmében a képességtartományok mindkét határán - tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte - kihívást jelentő feladatok megtervezése kívánatos.

Különösen fontos, hogy az iskola:

- biztosítsa a tanulás egyéni lehetőségeit és
- a személyre szabott nevelés-oktatás során megszerezhető tanulási tapasztalatokat,
- enyhítse a hátrányok hatásait, optimális esetben képes legyen kiküszöbölni azokat.

Kiemelten fontos:

- a családi és településszerkezeti hátrányokból eredő,
- az eltérő kulturális és nyelvi elsajátítási lehetőségekhez köthető, valamint
- a különleges bánásmódot igénylő tanulókhöz illeszkedő fejlesztő tevékenység.

Minden gyermek, tanuló fejlődésében lényeges szerepet játszik a pedagógus, az oktató fejlesztő tevékenysége. Különösen igaz ez:

- a kiemelkedően kreatív, egy vagy több területen tehetséges,
- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű,
- a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint
- a szakmai besorolásukat tekintve heterogén,
- az ok-okozati összefüggéseket tekintve fel nem tárt, ám tanulási-tanítási szempontból kihívást jelentő, beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulók fejlesztésének területén.

Ennek a feladatnak az ellátásában felértékelődik **a segítő szakterületek** (iskolapszichológia, gyógypedagógia, fejlesztő pedagógia) **szerepe**, valamint a különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, egymást segítő szakmai tevékenysége.

A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a közös felelősségvállalásnak lényeges szerepe van a nevelés sikerességében. Ez nem csak az együttnevelést megvalósító iskolában tanító pedagógus kizárólagos felelőssége. A pedagógus a tanulást-tanítást speciális szakmai kompetenciák alapján segíteni tudó különböző szakemberekkel együtt (például gyógypedagógus, gyógy-testnevelő, iskolapszichológus, szociális munkás, fejlesztő pedagógus, tehetséggondozó pedagógus, gyermekvédelmi jelzőrendszer szakembere)

kialakított foglalkozások keretében, valamint a szülők és a tanuló folyamatos bevonásával, a pedagógiai tevékenység részeként elismert konzultációs tevékenységet folytatva végzi pedagógiai munkáját.

Előremutató folyamatként értékelhető a teamtanításnak olyan alkalmazása, amely a több tantárgy ismereteit integráló témákat feldolgozó foglalkozásokat közös tanítás keretében valósítja meg, az együttnevelést megvalósító iskolában pedig a tanulót tanító pedagógus és a gyógypedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjára, a közös tanításra, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésre épül.

A differenciálás speciális megvalósulása lehet az együttnevelés során a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése.

A **hátránykompenzáció biztosítása** érdekében (SNI, BTMN, HH, HHH) a tanuló szükségleteihez, képességeihez, készségeihez illeszkedő módszertani eljárások (eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök, a gyógypedagógus módszertani iránymutatásainak beépítése, egyéni fejlesztési terv készítése és rendszeres ellenőrzése) alkalmazása szükséges a különböző pedagógiai szintereken. A tanulói szükségletek ismeretében az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények, a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények, valamint az utazó gyógypedagógiai hálózatok működtetésére kijelölt intézmények és más szakemberek szolgáltatásainak igénybevételével egészítendő ki a tanulók és pedagógusok szakmai támogatása. Ez elősegíti az integrációt, illetve ennek magasabb szintjét, az inklúziót is annak érdekében, hogy a NAT-ban foglalt nevelési-oktatási alapelvek és célok minden tanuló esetében megvalósulhassanak.

A **tehetséges tanulók** tekintetében ezek a szempontok kiemelten fontosak lehetnek, mivel az ő esetükben a tanulási fókusz és az érdeklődést jellemzően a megfelelően motiváló feladatokkal lehet fenntartani. A tehetséggondozást valamennyi nevelési-oktatási szakaszban, minden neveléssel, oktatással foglalkozó intézménynek alkalmaznia kell, és a pedagógiai programjába szükséges beillesztenie.

A **különleges bánásmódot igénylő tanulók** integrációja és hatékony együttnevelése olyan pedagógusokat kíván, akik rendelkeznek az ehhez szükséges szemléletmóddal és kompetenciákkal.

A technológiai fejlődés nyújtotta lehetőségek alkalmazása sokféle módszertani lehetőséget biztosítva segíti a tanulás-tanítás folyamatát. A XXI. századi tanulási környezet nélkülözhetetlen elemét képezi az iskolai tanuláshoz kapcsolódó **digitális technológiával támogatott oktatási módszerek** sokfélesége, ezért különösen fontos, hogy a pedagógusok ismerjék és alkalmazzák azokat. Olyan tanulási folyamatra adnak lehetőséget, amely nemcsak a pedagógus-diák együttműködést, hanem ennek következtében a hagyományos tanulási folyamatot is jelentősen megváltoztathatja, ennek következtében új típusú szerepben jelenik meg a folyamatban mind a tanuló, mind pedig a pedagógus. Ennek gyakorlati leképezése azonban csak úgy valósulhat meg hatékonyan, ha ennek az intézmények pedagógiai gyakorlatában és szemléletmódjában is elfogadott, elismert helye és szerepe lesz.

1.1.8. Kulcskompetenciák

A NAT az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

Ezek a kompetenciák a következők:

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

1.1.9. Tevékenységközpontú pedagógiák

A tanulók saját cselekvéseiben és tevékenységeikben keresztül és a másokkal való együttműködésben jut új ismeretek birtokába, sajátítja el a különböző készségeket és képességeket, melyek egyaránt szolgálják saját személyiségének szabad fejlődését és szocializálódását a társadalomba.

- A tevékenységközpontú pedagógiák alappillére a tanulás, a tevékenység önállóságának kialakítása, a csoportban megvalósuló interakciók lehetőségének megteremtése.
- A pedagógus közvetett hatást gyakorol a tanulóira, megteremti a tevékenység feltételeit, motiválja őket, a tevékenység közben támogató, tanácsadó szerepet tölt be.
- A tanulási folyamat során alkalmazott módszerek és szervezeti keretek széleskörű alkalmazása valósul meg, amely lehetővé teszi egy-egy képesség fejlesztésének sokoldalú megközelítését.
- A tanulási tér kitágul, jelentős szerepet kapnak a társadalmi kapcsolatok, erőteljesen érvényesül a komplexitás, a tantárgyközi szemlélet, a tapasztalatgyűjtés lehetősége környezetére, társaira, önmagára nézve.
- Egyaránt kínálunk tanítványainknak heurisztikus (felfedező) tanulási helyzeteket és rendszerező ismeretszerzési élményeket, hozzájuttatva őket a tudás öröméhez.
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési technikák elsajátítása. A tanulók a megszerzett tudásukat, valóságos feladatok, problémák megoldásában, konfliktusok kezelésében is alkalmazzák. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka mérési, ellenőrzési, értékelési rendszerében meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és a szummatív méréseket. Hasznosítjuk az országos mérés során elért eredmények tapasztalatait.

Megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait, mintákat nyújtunk a feladat- és problémamegoldáshoz. Kialakítjuk az önálló tanulás és az önművelés képességét.

Mindennapi teendőknek tartjuk a diákönkormányzat folyamatos, érdemi működtetését. Az interkulturális oktatás megszervezése szolgálja a kisebbségi kultúrák megismertetését.

Állandó és folyamatos elvárásként fogalmazzuk meg a differenciált tanulásszervezési eljárások tanórai és tanórán kívüli mindennapi alkalmazását.

1.1.10.Általános iskolai nevelő-oktató munka alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Alapelveink

Nevelő-oktató munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek megalapozása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató-fejlesztő munkára van szükség.
- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzék meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.

- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségit adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 60%-ot.
- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelemi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

Az oktatás-nevelés feladata, hogy

- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,
- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reálműveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,
- - mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Tegyenek szert jártasságra a tudományokban és a nevelés művészetében,
- igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani,
- munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek,
- nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék. Szeressék tanítványaikat.
- működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény partnereivel.

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,

- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása,
- a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.2.1. A személyiségfejlesztés általános feladatai

- a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadása, megőrzése,
- az egyetemes kultúra közvetítése,
- az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítése,
- a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése,
- az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése,
- a közjóra való törekvés megalapozása,
- a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése
- a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre nevelés az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt,
- a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas és testi képessége fejlesztése.

Ezáltal járul hozzá ahhoz, hogy a felnövekvő nemzedék

- a haza felelős polgárává válják;
- kifejlődjék benne a hazafiság érzelemvilága;
- reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyen szert;
- megtalálja helyét a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;
- törekedjék tartalmas és tartós kapcsolatok kialakítására;
- legyen képes felelős döntések meghozatalára a maga és a gondjaira bízottak sorsát illetően;
- válják képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre;
- ismerje meg és értse meg a természeti, társadalmi, kulturális jelenségeket, folyamatokat;
- tartsa értéknek és feladatnak a kultúra és az élővilág változatosságának megőrzését.

A nevelési-oktatási folyamatnak és az oktatásnak összhangban kell lennie hazánk jogállamiságával, az élet és az emberi méltóság tiszteletének elvével, valamint az ezzel összefüggő lelkiismereti és vallásszabadsággal, továbbá a Föld, az ember, a természet és a kultúra védelmét szolgáló nemzetközi egyezményekkel.

Iskolánkban a fenti célok mellett az oktatás, a szakképzés és a nevelés teljes összhangjának megteremtésére törekszünk, figyelembe véve azt a tényt, hogy a beiskolázott tanulónk nagyon különböző színvonalú általános iskolákból érkeznek, és a képességek szempontjából is nagy szóródást mutatnak. Célunk a szociokulturális hátrányok csökkentése az iskolánkban megvalósuló tanítási – tanulási, nevelési folyamat eredményeképpen. A gyermekcentrikus,

humánus iskolai légkör megvalósítására törekszünk, mert az nagymértékben elősegíti a képzési célok megvalósítását. Alapvető feladatunk, hogy tanulóink a képzés végén a neveltségi szintjükben mutatkozó hiányosságok nagy részét pótolva hagyják el iskolánkat.

Esélyegyenlőség megteremtése

Az iskolai élet sajátosságaiból adódóan egyik legfontosabb alapelvünk az esélyegyenlőség megteremtése iskolánkban, ezt

- az átjárhatóság lehetőségeinek biztosításával,
- felzárkóztató programokkal,
- képesség szerinti differenciálással,
- objektív értékeléssel,
- világos követelménytámasztással érjük el.

A kívánt célok elérése során feladatunk a tanulók személyiségének mind teljesebb kibontakoztatása. E feladat megvalósítása során számolunk

- a nevelők személyes példaadásával, felelősségtudatával,
- a szervezett ismeretközvetítéssel,
- a szociális hálóval és egyéb környezeti tényezőkkel,
- a szülői - társadalmi háttér támogatásával.
- a tanulók eltérő szintű adottságaival,
- a tanulók eltérő ütemű, mértékű fejlődésével,
- az életkori sajátosságokkal,
- az iskolai és az iskolán kívüli tanulással,
- az osztály és iskolai közösség pozitív hatásával,

1.2.2.A személyiségfejlesztés feladatai az általános iskolai oktatás- nevelésben

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az általános iskolai oktatás-nevelés folyamatában egész napos nevelés.

Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjék, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő-tevékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek

saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára. Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon meghatározó lehet. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

1.2.2.1. Az általános iskolai képzésünk sajátosságai

Az iskola pedagógiai törekvései a klasszikus humanista szellemű értékek kialakítása, a személyiség sokoldalú fejlesztése és a tanulók teljesítményre való ösztönzése határozza meg.

Személyiségfejlesztés

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg:

Elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánzás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)
- A tudatosítás nevelési módszerei
- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés
- A tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

Mindezekkel a módszerekkel tanulási folyamatokat irányítunk. A személyiségfejlődés a társadalmi nevelő hatásokkal befolyásolt tanulási folyamatok eredménye. E módszerek tehát tanulási módszerek. Milyen diákot szeretnénk tanítani?

- Legyen nyitott - ha zárkózott, akkor igyekszünk nyitottá tenni (KAP, drámapedagógia, önismeret tréning).
- Legyen eleven - ha csöndes, akkor igyekszünk bátorítani (KAP).
- Legyen magabiztos - ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne (KAP).
- Legyen kedves - ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá (KAP, pozitív megerősítés).

- Legyen barátkozó természetű - ha magányos, igyekszünk magányát oldani (KAP, rendezvények, önbizalmat növelő tréningek).
- Legyen szorgalmas - ha lusta, igyekszünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt (KAP).
- Ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket (KAP, differenciált foglalkozás).
- Legyen kitartó (KAP).

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében, valamint az életgyakorlat alprogrami foglalkozások alatt.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsze meg.

A nyírbátori tagintézményünkben a Komplex Alapprogram (továbbiakban KAP) szerint végzik a pedagógusok oktató – nevelő munkájukat. A Komplex Alapprogram az egész napos iskolai nevelés-oktatás fejezetben került kidolgozásra.

1.3.A teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

1.3.1.Az egészségfejlesztés feladatai

A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési-oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi-lelki jóllétét, egészségét, egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési-oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységekben.

A nevelési-oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési-oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek, a tanuló és a szülő részvételét a nevelési-oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek, a tanuló egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

A nevelési-oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek, a tanuló egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen

- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- az egészségfejlesztési kritériumoknak megfelelő mindennapos testnevelés és az azt kiegészítő egyéb testmozgás, iskolai sporttevékenység,
- a lelki egészséget fejlesztő pedagógiai módszerek és a művészetek alkalmazásával a tanulási eredményesség és a társas kapcsolati készségek fejlesztése, a lemorzsolódás csökkentése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerfogyasztás, a bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése,
- az egészséget támogató ismeretek és készségek fejlesztése, területére terjednek ki.

A nevelési-oktatási intézményekben folyó teljes körű egészségfejlesztés figyelembe veszi a gyermekek, tanulók biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési-oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenció programokba.

A nevelési-oktatási intézmény teljes körű egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, nyomon követhető és mérhető, értékelhető módon kell megtervezni a helyi pedagógiai program részét képező egészségfejlesztési program keretében.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el.

A nevelési-oktatási intézmény saját pedagógus-munkakörben foglalkoztatott alkalmazottján és az intézményben iskola-egészségügyi szolgálatot ellátó szakemberen kívül csak olyan, a nevelési-oktatási intézménnyel jogviszonyban nem álló szakembert vagy szervezet programját megvalósító személyt vonhat be tanórai vagy gyermek, tanuló részére szervezett egyéb foglalkozás vagy egyéb egészségfejlesztési és prevenció tevékenység megszervezésébe, aki vagy amely rendelkezik az egészségügyért felelős miniszter által kijelölt intézmény szakmai ajánlásával.

A nevelési-oktatási intézmény vezetője az egészségfejlesztési és prevenció programok kiválasztásánál beszerzi

- a) az intézményben dolgozó óvoda- vagy iskolapszichológus,
- b) az iskola-egészségügyi szolgálat, továbbá
- c) amennyiben működik, a helyi vagy megyei Kábítószerügyi Egyeztető Fórum véleményét.

A nevelési-oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés módszertani útmutatóját az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.

1.3.2. Gyermekek, tanulók veszélyeztetettsége

A nevelési-oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekjogi képviselővel, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Ha a nevelési-oktatási intézmény a gyermeket, tanulót veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, vagy a gyermekközösség, a tanulóközösség védelme érdekében indokolt, megkeresi a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem, területen működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

1.3.3. Az iskolai egészségfejlesztési program hatékonysága

Az iskolai egészségfejlesztés akkor hatékony, ha teljes körű. Ez az alábbiak teljesülését jelenti:

- mindegyik fő egészség-kockázati tényezőt befolyásolja;
- az iskola mindennapi életében folyamatosan és rendszeresen jelen van;
- az egészségfejlesztést megvalósító iskola minden tanulója részt vesz benne;
- a teljes tantestület részt vesz benne;
- bevonja a szülőket és az iskola közelében működő, erre alkalmas civil szervezeteket, valamint az iskola társadalmi környezetét (pl. fenntartó) is.

Helyzetelemzés, állapotfelmérés

Szükséges, hogy a pontos helyzetelemzéshez kérdőíveket töltsenek ki az alábbi személyek:

- a szülők,
- az igazgató,
- az iskolai védőnő,
- az iskolaorvos,
- az iskolapszichológus,
- az egészségneveléssel összefüggő ismereteket tanító tanárok,
- az iskola végzős diákjai.

A kérdőíves felmérést évente el kell végezni. S az abból levont következtetések alapján az egészségfejlesztési programot módosítani kell.

Létrehozunk egy egészségfejlesztési munkacsoportot. Ennek tagjai:

- az igazgató,
- az iskolapszichológus,
- a gyermek-és ifjúságvédelmi felelős,
- a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógus,
- az iskolaorvos,
- az iskolai védőnő és
- az osztályfőnöki és a természettudományi munkaközösség, a testnevelési munkaközösség vezetői.

A csoport feladata a kérdőívek összeállítása és éves kiértékelése, az egészségfejlesztési program módosítása.

Iskolánk profiljából adódóan tanulóink leterheltek. Tapasztalhatók a helytelen táplálkozásból fakadó emésztőrendszeri problémák, melyek a fizikai teljesítőképesség valamilyen irányú hanyatlásához, többek között elhízáshoz, túlsúlyhoz vezetnek. A diákok gyorsan, kapkodva étkeznek, s nem az egészséges táplálkozásnak megfelelő ételeket eszik. Vannak gyógytestnevelésre és könnyített testnevelésre utasított tanulóink, akiknek valamilyen szervi elváltozásuk van. A tanulók zöme nem sportol eleget.

1.3.4.Célok, feladatok, programok

Az oktató és nevelőmunka mellett iskolánkban kiemelt hangsúlyt kap az egészséges életmód. Figyelmet fordítunk az ezen korosztályt (14-18 évesek) markánsan érintő problémák megelőzésére. Folyamatosan megpróbáljuk nevelésükben érvényesíteni és elfogadtatni velük, hogy az egészséges életmód nem csupán az egészségkárosító anyagok és szerek mellőzését jelenti, hanem ezen túlmenően a mindennapi életünkbe szervesen beépülő napi tevékenységeket is (pl.: rendszeres napi tisztálkodás, külső megjelenésünkre való odafigyelés, rendszeres sportolás, egészséges táplálkozás stb.). Ezek nemcsak egészségesen és fitten tartják szervezetünket, hanem egészséges gondolkodásra is nevelnek.

Céljaink

- A tanulók korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek az egészségük védelme érdekében. Ismerjék fel azt, hogy milyen összefüggés van az életmód, a viselkedés és az egészségi állapot között.

- Fontos feladatnak tekintjük a káros függőséghez vezető szokások és életmódok kialakulásának megelőzését.
- Ismerjék fel a mindennapos testmozgás fontosságát az egészség megőrzésének érdekében.
- Ismerjék fel a stressz- és feszültségoldó gyakorlatok szerepét a testi-lelki kiegyensúlyozottság elérésében.
- Ismerjék meg a tanulók a városban és térségében a környezetvédelemben tevékenykedő civil szervezetek munkáját.
- Ismerjék meg a tanulók önmagukat, saját fejlődésüket.
- Ismerjék meg az egészséges táplálkozás szabályait!
- Kiemelkedő szerepet tulajdonítunk a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársaink iránti elfogadó és segítőkész magatartás kialakításának.
- Lépjenek fel az iskolai bántalmazással és erőszakkal szemben.
- Megfelelő elsősegély-nyújtási ismeretekre tegyenek szert.
- Szerezzenek elegendő tudást és ismeretet, hogy képesek legyenek ne csak maguk, hanem mások egészségének és életének védelmére is.

Fejlesztési követelmények

- A tanulóknak a már meglévő ismereteikre támaszkodunk. Az egészségre vonatkozó fogalomkészletüket bővítjük, egyre differenciáltabbá tesszük.
- Az egészség megőrzéséhez, a betegségek megelőzéséhez szükséges képességeket a tanulói aktivitásra épülő módszerekkel, pozitív példák, minták megerősítésével fejlesztjük.
- Az oktatás során a tanulók jussanak közvetlen tapasztalatok birtokába a lényeges fogalmak értelmezése terén, váljon érthetővé és élményszerűvé számukra az egészséges- kevésbé egészséges tevékenységformák, anyagok közötti megkülönböztetés, pozitív életszemlélet.
- Fokozatosan fejlődjön mozgásigényük, ezzel együtt állóképességük.
- Helyes erkölcsi szemlélet fejlesztése (pl. társadalmi, nemi és családi étellel kapcsolatban.)

A fenti célok megvalósítását az alábbi módszerekkel igyekszünk elérni

- a helyi egészségvédelmi programokban való részvétellel,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítésével,
- az iskolai egészségügyi szolgálat tevékenységének elősegítésével,
- kortárssegítők képzésével,
- serdülőkori önismereti csoportfoglalkozásokkal,
- sportrendezvények, kirándulások, egészségnapok, előadások rendszeres szervezésével,
- szituációs játékokkal.

Egészségnevelés programjai különböző részterületeken

Dohányzás elleni küzdelem

Az iskolában minden fórumon (osztályfőnöki óra, szülői értekezlet, tantestületi értekezletek) említést teszünk róla, és hangsúlyozzuk ennek egészségromboló hatását. Az ügyeleti szolgálat segít a dohányzás megfékezésében, az újabb dohányzók számának csökkentésében, a térbeli korlátozások szigorú ellenőrzésében.

Alkohol-és drogpreevenció, korszerű táplálkozás

Az alkohol- és drogpreevenció megjelenik a kémia, biológia tantárgyak tananyagában, valamint az osztályfőnöki órák témakörei közé tartozik. A gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladata az osztályfőnökök ezirányú tevékenységének segítése. Fontosnak tartjuk a témával kapcsolatos szóróanyagok, kiadványok eljuttatását a diákjainkhoz.

Egészségünk megőrzésében döntő fontosságú a korszerű táplálkozás megvalósulása.

Elsősorban osztályfőnöki és biológia órákon tudatosítjuk ennek jelentőségét, igénybe véve szakemberek segítségét.

A helytelen táplálkozással és életmóddal összefüggő betegségeket meg kívánjuk ismertetni a tanulókkal (elhízás, fogszuvasodás, keringési, daganatos megbetegedések stb.)

Felhívjuk a figyelmet a helyes táplálkozásra.

Betartjuk az alábbi jogszabályi előírásokat:

A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken a népegészségügyi termékadóról szóló 2011. évi CIII. törvény hatálya alá tartozó, továbbá alkohol- és dohánytermék nem árusítható.

A nevelési-oktatási intézményben, valamint a nevelési-oktatási intézményen kívül a gyermekek, tanulók részére szervezett rendezvényeken alkohol- és dohánytermék nem fogyasztható.

Az iskola házirendjében meghatározzuk azokat a védő, óvó előírásokat, amelyeket a tanulóknak az iskolában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

Ha a nevelési-oktatási intézmény fenntartója vagy az intézmény vezetője – amennyiben erre az intézmény szervezeti és működési szabályzata feljogosítja – megállapodást kíván kötni az intézményben üzemelő élelmiszerárúsító üzlet vagy áruautomata működtetésére, döntéséhez beszerzi az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleményét. Az iskola-egészségügyi szolgálat abban a kérdésben foglal állást, hogy az árukínálat megfelel-e az egészséges táplálkozásra vonatkozó ajánlásoknak, továbbá hogy tartalmaz-e olyan terméket, amely alkalmas lehet a tanuló figyelmének, magatartásának olyan mértékű befolyásolására, hogy azzal megzavarja az nevelési-oktatási intézmény rendjét, vagy rontja a nevelő-oktató munka hatékonyságát.

A nevelési-oktatási intézmény fenntartója, vezetője nem köthet megállapodást, ha az iskola-egészségügyi szolgálat szakvéleménye szerint az árukínálat nem felel meg az ajánlásoknak, kivéve, ha az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség a megállapodás megkötését támogatja.

Az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának a megállapodásban történő meghatározásához a nevelési-oktatási intézmény vezetője beszerzi a fenntartó, az iskolai, kollégiumi szülői szervezet, közösség és az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat egyetértését.

A személyi higiéniai szokások kialakítása

Ezen a területen döntő jelentőségű a testnevelés órák és sportfoglalkozások, a tanműhelyi gyakorlatok utáni tisztálkodási lehetőség biztosítása, e tevékenységek megfelelő öltözékben való gyakorlása. Az iskolai mosdók és WC-k állapotának megőrzésére, kulturált használatára oda kell figyelni. Az osztályfőnökök, a biológia- és testnevelő tanárok különös gondot fordítanak a tisztálkodás fontosságának tudatosítására. A személyi higiénia, a mosakodás szokásainak, rendszerességének és alaposságának jelentőségét hangsúlyozzuk, elfogadtatjuk tanulóinkkal.

Aktív testmozgás elterjesztése

Az iskola a tanulók számára a mindennapi testedzés megvalósítását a helyi tanterv óratervében a meghatározott kötelező testnevelés órák keretében biztosítja. Nagy tömegeket megmozgató, iskolai sportnapokat szervezünk. Bekapcsolódunk a városi sportprogramokba.

Orvosi és védőnői szolgálat, iskolapszichológus működése

Iskolánkban orvos, védőnő, iskolapszichológus teljesít feladatot.

Az előírásoknak megfelelően felszerelt orvosi szoba áll rendelkezésükre, ahol feladatukat ellátják. 9-14. évfolyamon évente egy alkalommal valamennyi tanuló biometriai szűrésen esik át, melyet a védőnő végez (testmagasság, testsúly mérése, vizelet-, szem-, fül-, vérnyomás vizsgálat). Ugyancsak egy alkalommal minden tanuló átesik orvosi vizsgálaton is, ahol a szív, a gerincoszlop, a lábboltozat, a pajzsmirigy és az idegrendszer alapvizsgálatai történnek meg. Egyes szakmák esetében alkalmassági vizsgálaton esnek át a tanulók, ahol az adott szakra történő alkalmasság dől el. A szűrővizsgálatokon megállapított egészségügyi problémákkal küzdő tanulókat az illetékes szakorvosi vizsgálatra utalja az iskolaorvos, s ettől fogva valamennyi vizsgálati eredményét figyelemmel kíséri. Évente kétszer fogászati vizsgálaton vesznek részt a tanulók szervezett iskolai keretek között. Az iskolapszichológus és az osztályfőnök rendszeresen beszél az iskolai erőszak és bántalmazás ellen a tanulóknak és a szülőknek.

Lelki egészségfejlesztés

A nevelési-oktatási intézményben folyó lelki egészségfejlesztés célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, tanuló esetében a környezethez történő alkalmazkodást, felkészítsen és megoldási stratégiákat kínáljon a környezetből érkező ártalmas hatásokkal szemben, így csökkentve a káros következményeket, továbbá pozitív hatást gyakoroljon a személyiséget érő változásokra.

Az iskola kiemelt figyelmet fordít a magatartási függőség, a szenvedélybetegség kialakulásának, valamint a nevelési-oktatási intézményben megjelenő bántalmazásnak és agresszióknak a megelőzésére, továbbá a gyógyult szenvedélybeteg és bántalmazott tanulók beilleszkedésének elősegítésére, ennek során indokolt esetben együttműködik az iskola-egészségügyi szolgálattal.

Abban az esetben, ha a pedagógus a gyermek, a tanuló bántalmazását vagy deviáns viselkedésformákat észlel, az adott osztály vagy tanulócsoporthoz nevelésében, oktatásában közreműködők bevonásával esetmegbeszélést kezdeményez, majd a pedagógusokkal közösen feltárja azokat a lehetséges okokat, amelyek a viselkedés sajátos formájához vezethettek. A konfliktusban érintett gyermekek, tanulók az iskolapszichológus kiemelt segítségével részesülnek.

Amennyiben az érintett gyermek, tanuló vagy a tanulók csoportja vonatkozásában a viselkedési problémák ismétlődő jellegűek, az intézmény vezetője értesíti az iskolapszichológust, és egyúttal meghatározza azt az időpontot, amikor a tanuló köteles a pszichológus tanácsadásán részt venni.

A nevelési-oktatási intézményben alkalmazott iskolapszichológus feladatai

Elsődleges célja a tanuló személyiségfejlesztése, lelki egészségvédelme, továbbá a nevelő-oktató munka hatékonyságának segítése.

A nevelési-oktatási intézményben dolgozó iskolapszichológus közvetlen segítséget nyújt a pedagógusoknak a nevelő-oktató munkához.

Az iskolapszichológus

- a) a nevelési-oktatási intézményben a gyermekekkel, a tanulókkal közvetlenül, egyéni vagy csoportos foglalkozások keretében közreműködik a gyermekek beilleszkedését, társas kapcsolatait javító és iskolai teljesítményét növelő intézkedésekben,
- b) kezeli a tanulóknak a nevelési-oktatási intézménnyel összefüggő személyközi kapcsolati kommunikációs és esetlegesen fellépő teljesítményszorongásos tüneteit,
- c) megszervezi azokat a pszichológiai jellegű szűrővizsgálatokat, amelyek a képességvizsgálatok, szociometriai vizsgálatok, tanulási szokások, tanulási motiváció vizsgálatának körébe tartoznak, vagy a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek megelőzése érdekében szükségesek,
- d) megszervezi a mentálhigiénés preventív feladatokat a nevelési-oktatási intézményben az egyén, a tanulócsoporthoz, és az intézményi szervezet szintjén,
- e) megszervezi a nevelési-oktatási intézményben az egészségfejlesztéssel, a nevelő-oktató munka, a szexuális nevelés segítségével, a nevelési-oktatási intézményben észlelt személyközi konfliktusok és az erőszakjelenségek megoldásával kapcsolatos pszichológiai témájú feladatokat,
- f) megszervezi a krízistanácsadást a következő váratlan súlyos élethelyzetekben: kortárshaláleset, súlyos iskolai kudarcélmény, váratlan családi krízishelyzet, továbbá terápiás vagy más kezelés szükségessége esetén továbbbírányít a pedagógiai szakszolgálathoz vagy más szakellátást biztosító intézményhez,
- g) a kiemelten tehetséges gyermek, tanuló tehetséggondozásában a pedagógusokkal és a pedagógiai szakszolgálat szakemberével közösen kidolgozza az együttműködés és az ellátás kereteit.
- h) szűréseket, vizsgálatokat, tréningeket, egyéni és csoportos tanácsadást szervezhet a gyermek, a tanuló, a pedagógus, továbbá a szülő megkeresésével, valamint az érintett gyermek, tanuló személyiségének fejlesztésével összhangban a szülő számára is.
- i) segíti a pszichológiai ismereteknek a nevelési-oktatási intézményen belüli elsajátítását,
- j) kapcsolatot tart a környezetében működő iskolában dolgozó iskolapszichológusokkal,
- k) együttműködik a kijelölt pedagógiai szakszolgálatban dolgozó iskolapszichológussal a nevelési-oktatási intézményben a pszichológiai tevékenységgel érintett gyermekek, tanulók pedagógiai szakszolgálati vagy egyéb egészségügyi szakellátásra történő utalása vonatkozásában,
- l) iskolapszichológusi munka szakmai minőségbiztosítása érdekében kapcsolatot tart az oktatásért felelős miniszter jogszabályban kijelölt, az Országos Iskolapszichológiai Módszertani Bázis feladatait ellátó intézménnyel,
- m) együttműködik a pedagógiai szakszolgálattal az érintett gyermek, tanuló pedagógiai szakszolgálati ellátás keretében történő gondozásában.

1.3.5. Az egészségnevelés színterei iskolánkban

Hagyományos tanórai keretben

Testnevelés órán el kell érni, hogy a diákok számára a mozgás létszükségletté váljon. Az iskolaorvos javaslata alapján lehetőséget biztosítunk az egészségi problémával küzdő tanulók számára könnyített testnevelésre, gyógytestnevelésre.

A fizika, kémia, földrajz tantárgyak témáihoz kapcsolódó egészségvédő ismereteket a szaktanárok részletesen megbeszélnek tanulóikkal. A gyakorlati képzésben elsődleges fontosságú a tanulók egészségmegőrzése.

Tanulóink már az első foglalkozáson balesetvédelmi oktatáson vesznek részt. A balesetek megelőzése érdekében a munkavédelmi szabályok betartására fokozottan figyelünk. Ezen feladatok koordinálása az iskolai munkavédelmi felelős feladata.

Tanórán kívüli munkaformákban

Az iskolában sportkör működik. Rendszeresen részt veszünk a középiskolák közötti sportversenyeken

Az iskolán kívüli sportegyesületben sportoló diákokat támogatjuk, lehetővé tesszük különböző versenyeken való részvételüket.

A testmozgás mellett szerepet kap az egészséges táplálkozás, a reformétkezés is. Az iskolai büfé kínálata megfelel a jogszabályi előírásoknak.

Az osztályfőnöki órán

Az egészséges életvitelhez kapcsolódó témák feldolgozása az osztályfőnök irányításával és a tanulók aktív részvételével történik.

Az egészségnevelési programhoz kapcsolódó oktató-, ismeretterjesztő- és játékfilmek megtekintése, majd a látottak megbeszélése. Az iskola egészségügyi dolgozóinak (iskolaorvos, védőnő, iskolapszichológus) előadása a betegségek megelőzésével, szűrésével és kezelésével kapcsolatban. Drogprevenációs foglalkozások lebonyolítása az osztályfőnöki órán külső szakemberek és iskolánk tanárai segítségével. A közlekedési szabályok ismerete elengedhetetlen a balesetek megelőzése és az egészségvédelem szempontjából.

Módszerek

- a gyermeki, tanulói jogok érvényesülésének a nevelési-oktatási folyamat és az iskolai döntések középpontjába állítása,
- a kompetenciaalapú oktatás lehetőségeinek kiszélesítése
- a pedagógusok körében a szükséges attitűd fejlesztése: önuralom, tolerancia, bizalom, higgadság, empátia, nyitottság, humor, kiszámíthatóság, hitelesség, erőszakmentes kommunikáció
- a szükséges pedagógus kompetenciák megerősítése: kommunikációs tréningek, esetmegbeszélések az érintett felek között
- a tanulói kompetenciák megerősítése: személyiségfejlesztő tréningek, önbecsülés, motiváció növelése, tematikus beszélgetések
- az osztályfőnöki szerep megerősítése
- együttműködés az iskola, az érintettek és a szakmai szervezetek között (nevelési tanácsadó, rendőrség, Családsegítő),
- elfogadó, pozitív attitűd fejlesztése, erősítése, együttműködésre és az egyén közreműködésére építő oktatásszervezés,
- szakemberek bevonása a mindennapi munkába: gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, gyógypedagógus, iskolaorvos, védőnő, pszichológus- tanár-diák kapcsolatok minőségi javítása - tanári példamutatás.
- továbbképzések: konfliktuskezelés, agresszió-kezelés, tanulásmódszertan, módszertani kultúra fejlesztése: kooperatív technikák, teammunka, projektmódszer alkalmazása
- többszintű jelzőrendszer működtetése: iskola – szülő – külső szervezet között

Az egészségfejlesztési ismeretek témakörei az iskolában az alábbiak:

- A beteg ember táplálásának sajátosságai.
- A betegség fogalma.

- A családi élet - kapcsolat a család tagjai között; közös tevékenységek.
- A felnőtt szervezet működése testmozgással és annak hiányában.
- A férfi szerepei.
- A gyermek fejlődését elősegítő viszonyulás a gyermekhez - családban, iskolában.
- A gyermekáldás.
- A jó egészségi állapot megőrzése.
- A két agyfélteke harmonikus fejlődése.
- A környezet egészsége.
- A krónikus beteg egészsége.
- A lelki egészség.
- A média egészséget meghatározó szerepe.
- A nő szerepei.
- A szenvedélybetegségek és megelőzésük (dohányzás, alkohol- és drogfogyasztás, játékszenvedély, internet- és tv-függés).
- A szervezet fejlődése testmozgással és annak hiányában.
- A táplálkozás és az egészség, betegség kapcsolata.
- A társadalom élete, a társadalmi együttélés normái, illem és etika, erkölcs.
- A társas kapcsolatok.
- A testmozgás és az egészség, betegség kapcsolata.
- A várandósság alatti hatások a gyermek fejlődésére.
- Az egészség fogalma.
- Az egészséges táplálkozás - helyi termelés, helyi fogyasztás összekapcsolása.
- Az egészséget befolyásoló tényezők.
- Az egészséghez szükséges testmozgás.
- Az egészségügyi ellátórendszer többi elemének igénybevétele.
- Az egyén és az őt körülvevő közösség egészsége: felelőségünk.
- Az érett, autonóm személyiség jellemzői.
- Az idő és az egészség, bioritmus, időbeosztás.
- Balesetek, baleset-megelőzés.
- Fogyasztóvédelem.
- Gerincvédelem, gerinckímélet.
- Iskola-egészségügy igénybevétele.
- Lelki eredetű táplálkozási zavarok.
- Médiatudatosság, a médiafogyasztás egészségvédő módja.
- Megelőzhető betegségek.
- Művészeti és sporttevékenységek lelki egészséget, egészséges személyiségfejlődést és tanulási eredményességet elősegítő hatásai.
- Otthoni betegápolás.
- Önismeret, önértékelés, a másikat tiszteletben tartó kommunikáció módjai, ennek szerepe a másik önértékelésének segítésében.
- Szájhigiénia.
- Tartós egészségkárosodással élő társakkal együttélés, a segítségre szorulóknak segítése.

Az alábbi komplex intézményi mozgásprogramot kívánjuk megvalósítani az egészségfejlesztés érdekében

- A legkülönbözőbb sportprogramok kerüljenek megszervezésre. Ehhez ki kell használni a pályázati lehetőségeket.

- A mozgásos tevékenységek a tantárgyi jellegnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően épüljenek be az óratervi órákba.
- A tanulmányi kirándulások egyik központi eleme legyen a mozgás, az egészségtudatos életmódra nevelés.
- A tanulók fizikai állapotának méréséből fakadó tapasztalatok értékelése alapján a szabadidős és sporttevékenységek terén a mozgásprogramok tartalmára készüljön minden tanévben javaslat.
- Az egyéb foglalkozásokon – a tantárgyfelosztás keretei között – nagyobb időkeretben és változatosabb programok keretében képviseltessék magukat a sportfoglalkozások (tömegsport, sportszakkör, sportkör stb.).
- Az éves munkatervben a szorgalmi időszak minden hónapjához – az évszak sajátosságainak megfelelően (pl. tél – korcsolyázás) – legyen egy-egy kiemelt mozgásos tevékenység rendelve, mely az iskolai szabadidős és napközis időkeretben szervezett tevékenységek kiemelt iránya legyen.
- Az intézmény horizontális kapcsolatrendszerének keretében az iskolai sportegyesülettel, illetve a településen működő más sporttevékenységgel foglalkozó társadalmi szervezetekkel, továbbá az iskolai működést támogatni hivatott alapítvánnyal alakuljon ki stratégiai együttműködés az iskola tanulóinak mozgáskultúráját fejleszteni hivatott programok támogatása céljából.
- Az osztályfőnöki órákon essen szó a testmozgásról, életvezetési tanácsokról.
- Egészséges életmód-tréningek épüljenek be a kötelező iskolai programokba (sport- és egészségnap, részvétel a különféle helyi szervezésű fitneszi és más sportprogramokon).

1.4.A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A **közösségfejlesztés célja**, hogy a közösség, mint tevékenységi keret segítse az egyén fejlődését, képességeinek kibontakoztatását olyan módon, hogy azok egyéni lehetőségeinek maximumára jussanak el.

A **közösségfejlesztés** az a folyamat, amely az egyén és a társadalom közötti kapcsolatot kialakítja, megteremti.

A tanulók közösségi emberré nevelése, szocializációja az iskola kereti közt főként az osztályközösséghez kapcsolódik. Itt zajlik a tanulók közös életének jelentős része és az iskola fő funkciója, a tanulás is. Figyelemmel kívánunk lenni az osztályon belüli tevékenység és szerepstruktúrára.

A főbb szerepkörök:

- Alaptevékenység (szervezés, rendteremtés) irányítása.
- Másodlagos tevékenység (segítségnyújtás, védelem, együttérzés).
- Marginális tevékenység (ünnepek, sport, farsang, hangulatteremtés).
- Intellektuális közvetítés (tájékozottság, vélemény, közvélemény befolyásolása).
- Emocionális közvetítés (szórakozás, kirándulás).

Közösségfejlesztés az oktató-nevelő munkában Az iskola pedagógia sajátosságának megjelenése az egyes képzési szakaszokban a következő közösségfejlesztő nevelőmunka folyik: Alsó tagozat (1-4. évfolyam) Az iskola kiemelt feladata a szilárd alapkészségek tanítása. Az anyanyelv tanítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő tudását fejlesztik,

tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály-, illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése. A szociális hátrányok és a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységek az órarendbe illesztve történnek. A beszédhibás gyerekek logopédus foglalkozik. A kiemelkedő képességű tanulók lehetőséget kapnak tehetségük kibontakoztatására a különböző szakkörökben alprogramok és a kötelező tanítási órán a DFHT és a DFHT-KIP tanórák keretében.

A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését szolgálja:

A szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését környezetünk megismerésének és megóvásának igényét egyrészt a környezetismeret tantárgy tanításának óráin, másrészt a séták, kirándulások alkalmával alakítjuk ki tanulóinkban.

Iskolai sportköri foglalkozás.

A NAT-ban megfogalmazott nevelési célok megvalósításának módjai a tantervekben kerültek részletes kifejtésre.

1.4.1.A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknál kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulásszervezések során gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értéké.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztályonkénti évnyitó kirándulások, az évváró rendezvények, az osztály szintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

E célt szolgálja az érkező elsősök ünnepélyes avatása, amikor minden osztály közös játékkal, kis ajándékkal várja az elsősöket. Ez a cél a végzős tanulók búcsúztatásakor is, amikor hasonló módon, szintén minden osztály elbúcsúzik a ballagóktól.

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást. A testvérosztályok együttműködésének kialakítása.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, Manó Olimpia, a Tavaszi Fesztivál, a farsang a húsvéti készülődés, a pütkösi királyválasztás mind az együvé tartozás érzésének kialakítani szolgálják. A közös játék, a nyaralás élményét biztosítja az erdei iskola és a nyári tábor is.

1.4.2. Iskolánkban a közösségfejlesztés fő területei

Területek	Lehetőségek
Tanórák	<ul style="list-style-type: none"> szaktárgyi órák, osztályfőnöki órák
Tanórán kívüli foglalkozások	<ul style="list-style-type: none"> önképzőkörök, kirándulások, szakkörök, diákönkormányzati munka
Szabadidős tevékenységek	
Települési, térségi, iskolai rendezvények	

Valamennyi terület tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén (tanuló) közösségi magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- az emberi sokféleség elfogadásához,
- az együttérző magatartás kialakulásához,
- harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

Az iskola a tanulók személyiségét közösen, a tanulók egyéni képességeit, beállítódását figyelembe véve fejleszti. Kiemelten fontos, hogy megjelöljük azokat a leglényegesebb, a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatokat, amelyeket az iskola valamennyi dolgozójának figyelembe kell vennie mindennapi munkája során:

- Járujon hozzá a közösség arculatának, hagyományainak kialakításához.
- Kapjon hatékony támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez.
- Legyen képes a multimédiát megérteni és használni.
- Legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésére.
- Legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások; az emberi sokféleség iránt, becsülje meg ezeket.
- Minden tanuló ismerje meg a társas együttélés azon alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolatok kialakításához elengedhetetlenek.
- Szerezzen személyes tapasztalatokat az együttműködés, a környezeti konfliktusok közös kezelése és megoldása terén.
- Tanuljon meg tanulni.
- Tevékenysége erősítse a közösséghez való kötődést.

- Tudja, hogy életpályája során többször pályamódosításra kényszerülhet.
- Tudjon adott témáról anyanyelvén szabatosan kommunikálni.

A fentiek megvalósítása érdekében a tanárainkkal nevelőinkkel szembeni elvárásaink

- a jelenleg meglévő nemzetközi kapcsolatainkat ápolják és törekedjenek azok továbbfejlesztésére és újabbak kialakítására. Ezek jó lehetőséget biztosítanak más nemzetek hagyományainak és kultúrájának megismerésére.
- a tananyag elsajátítása során segítsék a tanulók kezdeményezéseit, tehetségük kibontakoztatását, szociális-kulturális hátrányaik csökkentését,
- alakítsanak ki a tanulóknál bátorító, vonzó jövőképet, amely elősegíti a környezeti harmónia létrejöttéhez szükséges életvitelt, szokások kialakulását és a környezet iránti pozitív érzelmi viszonyulások erősödését,
- az alkalmazott változatos munkaformák erősítsék az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzését.
- biztosítsanak lehetőséget a demokratikus diákönkormányzati munkához. Segítsék pozitív kezdeményezéseiket, kérjék ki véleményüket az iskola és a kollégiumi élet egészére vonatkozóan.
- biztosítsanak lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításának/ fejlesztésének segítésére,
- fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- kapjanak átfogó képet a munka világról,
- ösztönözzenek a szűkebb és tágabb környezet hagyományainak feltárására, ápolására, készítsenek az ezekért végzett egyéni és közösségi tevékenységre – szervezzenek közösségi programokat.

A tanulói közösségek fejlesztésének feladatai

1. Az érdeklődés figyelembevétele a szakkörök szervezése esetében.
2. Az osztály és az iskolai közösség egyéni arculatának megformálása és tartalmi munkájának minőségi fejlesztése (formai keretek, viselkedési normák, rendszeresség, együvé tartozás érzésének kialakítása, közös célok és irányok meghatározása és elfogadása, a tevékenység, közösségi munka hatékonyságának fejlesztése, értelmének tudatosítása stb.).
3. A közösségi tevékenység tudatos tervezése és szervezése a tanulói közösségen keresztül tanári, nevelői irányítással és segédlettel.
4. A tanulók életkori sajátosságaihoz, fejlettségéhez igazodó közösségek kialakítása, a sajátosságok figyelembevétele a közösségi programok összeállításánál.
5. Az iskolai közösségek megszervezése, a tanári – nevelői irányítás kialakítása (személyes példamutatás) közvetlen vagy tanácsadói szerepkör formájában, a tanórai és a tanórán kívüli tevékenységhez kapcsolódóan.
6. Az önálló irányítás, célkitűzés és megvalósítás lehetőségeinek és módozatainak megismertetése és segítése.

1.5.A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnökök feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1.5.1.A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- érettségi, komplex szakmai vizsgák, tanulmányok alatti vizsgák, felvételi vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek feladatlapjainak összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek szervezése, lebonyolítása,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok elvégzése,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális és sportprogramok szervezése, ezeken való részvétel,
- megbízás alapján osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken, munkaközösségi értekezleteken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, osztály kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztályterem rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az osztályban tanító tanárokkal, gyógypedagógusokkal, fejlesztő pedagógusokkal, ifjúságvédelmi felelőssel, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógussal, szülői munkaközösséggel stb. való együttműködés.

Az osztályfőnököt az igazgató bizza meg minden tanév augusztusában, elsősorban a pedagógiai alkalmasságot és a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

1.5.2.Az osztályfőnök feladatai

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.

- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi, KIR-STAT-hoz statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok, törzslapok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Órát látogat az osztályában.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.

1.6.A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló

- a) különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló:
  - aa) sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló,
  - ab) beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló,
  - ac) kiemelten tehetséges gyermek, tanuló,
- b) a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló,
- c) **tartós gyógykezelés alatt álló gyermek, tanuló.**

A tartós gyógykezelés alatt álló tanulók

A kiemelt figyelmet igénylő gyermek, tanuló meghatározása kiegészült a c) ponttal. A gyermek, tanuló alapvető jogát a képességeiknek, állapotuknak megfelelő tanulásra, pedagógiai ellátásra az állam törvényben deklarálta.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozókon belül az irányelvek között megjelentek **a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelvei.**

Ennek célja, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók esetében az adott egészségügyi állapotból eredő sajátosságok és a tankötelezettséggel összefüggő alapvető jogok és kötelezettségek összhangba kerüljenek. Az irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók egyéni munkarendben vagy vendégtanulóként fekvőbeteg-ellátás keretében gyógykezelést biztosító egészségügyi intézményben vagy rehabilitációs intézményben ellátás során

- megvalósuló tanulástámogatás eszközei és formái igazodjanak a gyermek, tanuló aktuális állapotához, az orvosi beavatkozások és gyógykezelések gyakoriságához;
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú terápiák és a kórházpedagógus nevelő-oktatómunkája váljon az egészségügyi intézményi protokoll tartalmi elemévé;

- megvalósuljon a minél teljesebb reintegráció segítése.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók egyéni munkarendben vagy vendégtanulóként történő nevelésében-oktatásában

- a megvalósítható tanulástámogatáshoz ajánlott optimális „gyermek utat”, oktatási rehabilitációs folyamatot;
- a habilitáció, rehabilitáció érdekében az ellátásban együttműködőket, az egyes szereplők jogait és feladatait, és kijelöli az egyes szakterületek feladatait, az ellátás során együttműködő ágazatközi team-munka sajátosságait;
- a teljes reintegráció segítése érdekében az ellátási folyamat algoritmusát.

Amennyiben intézményünkben valamelyik tanuló tartósan beteggé válik, az irányelvekben foglaltaknak megfelelően gondoskodunk iskolai oktatásáról.

Kiemelten tehetséges gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkezik, és felkelthető benne a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű

- a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az hátrányos helyzet pontjaiban meghatározott körülmények közül legalább kettő fennáll,
- b) a nevelésbe vett gyermek,
- c) az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

1.6.1. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók

Beilleszkedési és magatartási zavarok

A beilleszkedési és magatartási zavar komplex jelenség, a személyiség problémája, amelyben értelmi, érzelmi és akaratú tényezők ötvöződnek.

A zavar létrejötte egy folyamat eredménye, melynek kezdete többnyire az első óvodás-iskolás években és a családi háttérben keresendő.

Általános feladatunk súlyos magatartási és beilleszkedési zavarral küzdő tanulóknál a szakértői bizottságokkal való kapcsolat felvétele és szakvélemény kérése.

A szakértői bizottságok pszichológusainak javaslatai alapján, pedagógiai módszerekkel a tanuló támogatása, osztályközösségbe történő visszaillesztése, és kapcsolatainak javítása osztály- és iskolatársaival a pszichológus és a fejlesztő pedagógusok közreműködésével.

A kitűzött célok elérése érdekében folytatott tevékenység alatt mindvégig előttünk áll, hogy minden gyerek individuum.

A beilleszkedési zavarok okának ismeretében a problémákat három csoportba soroljuk:

Pszichés zavarok állnak a probléma hátterében (önértékelési zavar, gyenge fékrendszer, konfliktuskezelési deficit, sérülékeny kudarcűrő képesség, tolerancia hiány, szabálytartás hiánya), illetve különböző kompenzációs mechanizmusok, mint projekció, elfojtás, agresszivitás stb.

Tanulási nehézségek váltják ki a problémát (percepció-dyslexia, dysgrafia, figyelem-hiperaktivitás, kommunikáció-autisztikus jelek, a szenzomotoros mozgás fejletlensége, csak szekunder jellegű memória).

Rossz vagy hiányos szocializáció okozza a problémát (túlzott engedékenység, szeretet- és figyelemhiány, túlzott elvárások stb.)

A további célok csak az okok (részleges) elhárításával érhetők el, ennek megfelelően a fenti csoportok mindegyike számára más-más feladatok adódnak.

Fő célunk minden gyermek számára lehetővé tenni az optimális intellektuális és érzelmi fejlődést, a testi-lelki és szociális kibontakozást, hogy belső harmóniában, önmagával és környezetével egyensúlyban éljen.

- a) Az intézmény pedagógiai rendszerébe beépített megelőző eljárásokkal elhárítani az ilyen helyzetek, magatartásformák kialakulását:
  - a. az intézményi „szociális háló” megerősítése,
  - b. az osztályközösségek megtartó erejének biztosítását szolgáló tevékenységek,
  - c. a humán pszichológiai, pedagógiai értékek jelenlétének biztosítása (türelmesség, beleélés, azonosulás képessége, hitelesség),
  - d. pedagógus továbbképzésbe beépíthető lehetőségek,
  - e. pedagógusoknak, tanulóknak mentálhigiénés, életvezetési, drogprevenációs programok,

- f. módszereiben alkalmazza a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.
- b) Megsegítő eljárások, tevékenységek:
  - a. egyéni bánásmód kidolgozása a tanulóval foglalkozó pedagógus által,
  - b. azonos ütemben haladni tudó tanulócsoportok kialakítása,
  - c. a kiváltó élethelyzet kezelésében való segítségnyújtás,
  - d. a külső segítség koordinálása.
  - e. a gyermek önismeretének, önbizalmának együttműködési képességének, szerepelni tudásának, konfliktuskezelő képességének fejlesztése.

1.6.2. Ifjúságvédelmi feladatok

Feladataink

- a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett, az SNI-s és a BTMN-s tanulók nyilvántartása (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, iskolatitkár),
- a rászoruló tanulók anyagi támogatásának kezdeményezése
- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek alkalmazása.
- a tanulói mulasztások, az igazolatlan hiányzások ellenőrzése, az ezekről való tájékoztatás (szülők, hatóságok)
- az életút nyomon követése,
- az iskolán kívüli segélyezési, támogatási lehetőségekről való tájékoztatása a szülőknek, tanulóknak
- az Útravaló pályázaton való részvétel támogatása
- előadások tartása, felvilágosítás, propaganda,
- kapcsolattartás a szülőkkel, segítő szervezetekkel (ÁNTSZ, orvos, rendőrség, szociális irodák) kollégiumokkal, tanulói kortárs oktatókkal,
- környezettanulmány készítése (családlátogatások),
- megelőző és kezelő tevékenység (személyiségközpontú, a bizalom alapján működő),

Tanulóink körében a gyermek és ifjúságvédelmi munkánkon belül az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem megelőző céljait:

- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek együtt kell működni a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervezetekkel annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését.
- a gyermek- és ifjúságvédelmi felelősnek rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel és a családdal.
- a szenvedélybetegségek megelőzésére irányuló tevékenység.
- a tanulóink számára biztosítanunk kell, hogy nevelésük és oktatásuk biztonságos és egészséges környezetben folyjon.
- az iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás-lehetőségek beiktatásával harmonikusabbá kell tenni.
- biztosítanunk kell, hogy a tanulók megismerjék jogukat, és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.
- egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos megkülönböztetésbe semmilyen ok miatt.
- minden tanuló számára biztosítanunk kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket.

- segíteni kell a tanulókat családjuk vagyoni helyzetéből fakadó szociokulturális hátrányaik leküzdésében, valamint képességeik, tehetségük kibontakoztatásában.

Tanulóink körében a pedagógiai munkánkon belül elsősorban az alábbi tevékenységek alkalmasak a gyermekvédelem céljainak megvalósítására:

- A beiskolázás körütekintő megszervezése.
- A tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli elfoglaltságok, szabadidős tevékenységek, szünidei programok), a szülőkkal való együttműködés.
- Családi életre történő nevelés, egészségügyi szűrővizsgálatok.
- Egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése.
- Felzárkóztató foglalkozások szervezése.
- Személyes, egyéni tanácsadás szülőnek, gyerekeknek.
- Tájékoztató a családsegítő, gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata különösen

- az osztályokat felkeresve tájékoztatja a tanulókat arról, hogy milyen problémával, hol és milyen időpontban fordulhatnak hozzá, továbbá, hogy az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatot ellátó intézményt kereshetnek fel,
- a pedagógusok, szülők vagy tanulók jelzése, a velük folytatott beszélgetés alapján megismert veszélyeztetett tanulóknál – a veszélyeztető okok feltárása érdekében – családlátogatáson megismeri a tanuló családi környezetét,
- gyermekbántalmazás védelme vagy egyéb pedagógiai eszközökkel meg nem szüntethető veszélyeztető tényező megléte esetén kezdeményezi, hogy az igazgató értesítse a gyermekjóléti szolgálatot,
- a gyermekjóléti szolgálat felkérésére részt vesz az esetmegbeszéléseken,
- a tanuló anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi, hogy az iskola igazgatója indítson eljárást a tanuló lakó-, illetve ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatalánál rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás megállapítása, szükség esetén a támogatás természetbeni ellátás formájában történő nyújtása érdekében,
- az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények (pl. gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, drogambulancia, ifjúsági lelkesegély telefon, gyermekek átmeneti otthona stb.) címét, illetve telefonszámát,
- az iskola nevelési programjában megfogalmazott gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatainak ellátása.

1.6.3.A szociális hátrányok enyhítése

Iskolánkban jelentős számú az álláskereső, illetve az egyre nehezebb körülmények között élő családokból származó tanulók száma.

A szociális körülményeket tekintve a hátrányos helyzet adódik:

- a család gondjaiból,
- a kortársak és a mikrokörnyezet kifogásolható hatásaiból, –az iskolai körülményekből.

Feladataink

- a gyermek és körülményeinek megismerése (helyzetelemzés a tanév elején), megállapítani, hogy a képességek kibontakozását milyen tényezők gátolják leginkább, meghatározni, mihez viszonyítva, milyen mértékben vannak lemaradva,
- a fentiek alapján az érdeklődésnek, képességnek megfelelő pozitív hatásrendszert kialakítani, melyben a segítség, a buzdítás, az érvelés, a sikerélmény legyen az uralkodó.

A szociális hátrányok enyhítését iskolánkban az alábbi tevékenységi formák szolgálják:

- a szociális tanulásban rejlő lehetőségek alkalmazása,
- a tanuló beilleszkedését segítő tevékenység az iskolai környezetbe (az iskolai hagyományok felhasználásával és a diákönkormányzat közreműködésével),
- a továbbtanulás irányítása, segítése (széleskörű tájékoztatás, felkészítő munka),
- az iskola jó légkörének, a jó tanár-diák viszony megteremtésére való törekvés,
- drog- és bűnmegelőzési programok szervezése
- egészségnevelési programok, felvilágosító tevékenység szervezése,
- felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése,
- különböző közösségekben a tanulók helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése,
- rendszeres egészségügyi felügyelet és ellátás (iskolaorvos, fogorvos, védőnő) biztosítása,
- szükség esetén családlátogatásokkal ismereteket szerezni a család életéről, anyagi, kulturális állapotáról, a tanuló helyzetéről,
- szülőknek tartott iskolai előadásokkal (pl. szülői értekezletekhez kapcsoltan) segítségnyújtás a nevelésben,

Tanulóink szociális hátrányainak enyhítését a következő tevékenységekkel segítjük:

- a Határtalanul pályázaton a rászorulóknak előnyben részesítése.
- a tanulók szociális helyzetének javítása jótékony akciókkal, alapítványi forrásból történő segélyezéssel,
- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése
- felzárkóztató foglalkozások (korrepetálások) szervezése
- kapcsolatfelvétel szolgáltató intézményekkel
- szoros kapcsolat a helyi általános iskolákkal és középiskolákkal, az önkormányzatokkal.
- Útravaló pályázaton való részvétel segítése, diákok mentorálása.

1.6.4. Tehetséggondozás

A tehetséggondozás komplex feladat. Cél a tanulóink tudásának gazdagítása, a képességek kötelező tananyagon túli fejlesztése, valamint a gyerekek érdeklődési körének tágítása. Különböző differenciált pedagógiai módszerekkel, nyílt végű feladatokkal, versenyekkel, vetélkedőkkel, valamint projektekkel valósítjuk meg a képességek kibontakoztatását. Az iskolán kívüli programok bekapcsolását is szükségesnek érezzük a tanulóink speciális adottságainak kibontakoztatásához, de fontosnak tartjuk, hogy mindezek a tanítási órákkal is egységes rendszert alkossanak.

A hatékony fejlesztési programok összeállításakor figyelembe vesszük és tiszteletben tartjuk a tanulók egyéni adottságait, miközben a környezeti sajátosságokra is tekintettel vagyunk. A

komplex programokban a kognitív képességek fejlesztése mellett a tanulók szociális készségeinek alakítása is hangsúlyos, így ezek a programok egyaránt szolgálják a tanulási nehézséggel küzdő, a megfelelő ütemben haladó, de a tehetséges gyermekek fejlődését is.

A tehetséggondozási folyamata:

1. szűrés
2. kiválasztás
3. specifikus tehetségek alapján történő differenciálás

Megvalósítás:

- elmélyítés csoportos projektek kapcsán
- egyéni tanulási tervek készítése
- emelt szintű projektek, speciális szakmai támogatás
- nyári projektek
- versenyek, vetélkedők

Tehetséggondozás területei:

- matematika
- digitális kultúra
- retorika
- képzőművészet
- ének-zene
- tánc
- sport

A pedagógusaink képesek a tehetséges gyermek felismerésére, azonosítására. Ismerik a tehetséges tanulók sajátos személyiségjellegzetességeit és képesek nagyobb toleranciával kezelni speciális igényeiket, megvalósítani az egyéni bánásmód elvárásait. Ezen kívül képesek a fejlesztés irányainak megértésére és tervezésére, tehetségprogramokban való részvételre, együttműködésre a szülővel, a gyermeket nevelő kollégákkal és egyéb szakmai segítőkkel.

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mind ehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. A magasabb szintű gondolkodási képességek erősítése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma megoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagosat túlhaladó teljesítményt tud létrehozni. A tehetség sokszínű, lehet tudományos, sport, művészeti, ezért fontos a pedagógusok nyitottsága.

A tehetség jellemzői:

- átlagosnál magasabb intelligencia,
- becsvágy,
- bizonytalanság tolerálása,
- divergens gondolkodás,
- előítéletektől való mentesség,
- folyamatos kommunikáció
- kitartás,
- kockázatvállalás,

- következtetés képessége,
- magas fokú kreativitás,
- nonkonformista magatartás.
- önálló útkeresés,
- szorgalom

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- a bizalom,
- a játékoság.
- a megfelelő légkör megteremtése,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje, A tehetség kibontakoztatását gátolja:
- a kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.

A tehetséggondozás az iskolai oktatás egyik lényegi kérdése. Erre kötelez minket a világban elszórtan élő magyar származású tudósok öröksége is.

Legfontosabb feladatunk idejében felfedezni a gyermekek, tanulók speciális képességeit és készségeiket, és azokat az adott iskolatípus adta maximális szintig fejleszteni. Ehhez pedagógusaink rendelkezzenek megfelelő pedagógiai-pszichológiai ismeretekkel.

Módszerek:

- adatgyűjtés
- iskolán kívüli elfoglaltságok megismertetése
- kötetlen beszélgetések (szülők, edzők stb.)
- pedagógus (osztályfőnök, szaktanár) céltudatos munkája

A tehetséggondozás szervezeti formái

A tanítási órán differenciált feladatok biztosítása. Csoportbontásnál fontos a viszonylagos homogenitás, hogy a tehetséges gyermekek a velük versenyképes kortárstanulókkal ismételtlen összemérhessék képességeiket, erejüket. Megvalósulhat a tantervdúsítás, tananyag gazdagítás. Egyes anyagrészekkel elmélyültebben foglalkozhatnak, gazdagíthatják a követelményrendszert, projektet készíthetnek, gyűjtő- és kutatómunkát végezhetnek.

- Egyéni konzultáció a szaktanárokkal
- Emelt óraszámú tantárgyak tanítása
- Képzőművészeti kiállítások szervezése
- Pályázatok
- Szakkörök, klubok
- Szaktáborok, sporttáborok,
- Versenyekre felkészítés
- Vetélkedők

A tehetségeket támogatni kell szakkönyvek, szakfolyóiratok, digitális eszközök beszerzésével, az ezekhez való hozzáférés biztosításával. Számukra pályázatok révén mentorokat, támogatókat kell keresni, lehetőséget kell adni kutatási programokban való részvételre. Ennek érdekében fontos, hogy az iskola csatlakozzon különböző programokhoz, mely növeli az iskolai tehetségek felfedezésének és tehetségük kibontakoztatásának esélyét. A szülők

figyelmét fel kell hívni gyermekük tehetségére, és segítséget kell nyújtani számukra, hogyan segítsék gyermekük tehetségének kibontakozását.

A sajátos nevelési igényű tanulókkal kapcsolatos fejlesztő program a pedagógiai program mellékletét képezi.

1.7.A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A tanulók érdekeik képviselőiként diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény, valamint a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet szabályozza a tanulóközösségeket és a diákönkormányzatot érintő kérdéseket.

A fenntartó – önálló költségvetéssel rendelkező intézmény esetében a nevelési-oktatási intézmény költségvetésében – gondoskodik az iskolai diákönkormányzat működési feltételeiről.

A diákönkormányzat a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- saját működéséről,
- a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- hatáskörei gyakorlásáról,
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- az iskolai diákönkormányzat tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint
- amennyiben az intézményben működik, a nevelési-oktatási intézményen belül működő tájékoztatási rendszer szerkesztősege tanuló vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákönkormányzat SZMSZ-ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SZMSZ jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SZMSZ-ével, házirendjével. Az SZMSZ jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő beterjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell. Az SZMSZ-t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

A diákönkormányzat véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Az iskolai diákönkormányzat véleményét ki kell kérni

- az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanuló szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- a házirend elfogadása előtt.
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,

- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör – a munkaterv részét képező – szakmai programjának megállapításához,
- az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- az intézményi SZMSZ-ben meghatározott ügyekben,
- az iskolai étkeztetés keretében biztosított ételek minőségéről.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

A diákönkormányzat feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését.

Az iskolai diákönkormányzat élén a működési rendjében meghatározottak szerint választott iskolai diákbizottság áll. A tanulóifjúságot az iskola vezetősége és a nevelőtestület előtt ez a bizottság képviseli (jogait gyakorolja).

Az iskolai, kollégiumi diákönkormányzat véleményét a fegyelmi eljárás során be kell szerezni. A diákközgyűlés összehívását az iskolai diákönkormányzat vezetője kezdeményezi, a tanév helyi rendjében meghatározottak szerint.

A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A diákönkormányzatok jogosultak szövetséget létesíteni, továbbá ilyenhez csatlakozni. A szövetség az iskolában, kollégiumban a diákönkormányzat jogait nem gyakorolhatja.

Információt szolgáltatunk tanulóinknak az alábbi csatornákon:

- DÖK megbeszélései
- Éves diákközgyűlés
- Faliújság hírei
- Iskolarádió hirdetései
- Kötetlen beszélgetések az iskola igazgatójával, vezetőivel
- Osztályfőnöki órán

Véleménynyilvánítási lehetőségek:

- az éves diákközgyűlésen
- DÖK megbeszélésein
- kötetlen beszélgetéseken az iskola igazgatójával, vezetőivel
- osztályfőnöki órán
- szakórán

Az iskola nagyobb tanulóközösségének az évfolyamközösség minősül.

1.8.A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái

1.8.1.A szülői kapcsolattartás alapvető formái

A szülői kapcsolattartás alapvető formái: az **elektronikus napló és a személyes kapcsolattartás**.

Az osztályfőnök és a szaktanárok az elektronikus naplóban vezetik a tanuló magatartásával kapcsolatos bejegyzéseket (dicséret, büntetés).

A szülő az elektronikus ellenőrzőbe jegyzi gyerekével kapcsolatos kéréseit, észrevételeit.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

Szülői értekezletek

Az iskolai éves munkatervben beütemezett **szülői értekezletek** feladata, hogy tájékoztassa a szülőket gyermekük előmeneteléről, az osztály aktuális problémáiról, az osztályban és az iskolában jelentkező feladatokról. A szülői értekezleten minden alkalommal nevelési kérdések is előkerülnek, valamint áttekintő képet ad az osztályfőnök osztálya neveltségi szintjének alakulásáról. Szülői értekezletet évente legalább két alkalommal tartunk. Ha az osztály helyzete, problémái, a csoport előtt álló feladatok azt indokolják, az iskola igazgatója rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a szülők tájékoztatására, a problémák közös megoldási lehetőségének megtalálására.

Nyílt napok, nyílt hét

A minden évben megrendezendő **nyílt hét** keretében a helybeli és a környék 8. osztályos tanulói szüleinek az igazgató vagy az igazgatóhelyettesek tartanak pályaválasztási szülői értekezletet. Célja bepillantást adni az iskola életébe, információt adni az intézmény által indított osztályokról, a képzés formájáról és tartalmáról, a nyelvoktatásról. A nyílt napon szülők és pedagógusok is részt vehetnek.

Félévi értékelés

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Fogadó óra

Az iskola tanárainak **heti 1 fogadóórát** kell biztosítani a szülők részére, ennek időpontját a az iskola honlapján kell megadni.

Szülői szervezet

Osztályonként egy szülő vesz részt az **iskolai szülői szervezet** gyűlésein, amire évente néhány alkalommal kerül sor. Az osztályfőnökök levél útján értesítik a szülőket a gyűlések idejéről, helyéről és témájáról. Minden egyéb, a szülőt és tanulót érintő ügyről az intézmény iskolai titkárságon iktatott, fejléces levélben tájékoztatja az érintetteket.

Egy osztály tanulóinak szülői szervezetével az osztályfőnök közvetlen kapcsolatot tart.

A szülői szervezetek az intézménnyel kapcsolatos véleményét, javaslatait a szülői szervezetek vezetői vagy az általuk választott elnök juttatja el az igazgatóhoz.

A választmányt az igazgató a munkatervben rögzített időpontokban, tanévenként legalább kétszer hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény, munkájáról és feladatairól, valamint meghallgatja a választmány véleményét és javaslatait.

A választmány elnöke közvetlen kapcsolatot tart az intézményvezetővel, és tanévenként egyszer beszámol a nevelőtestületnek a szülői közösség tevékenységéről.

Levél

Rendszeres írásbeli tájékoztatás **levél** formájában, a következő esetekben történik az intézmény részéről:

- az intézménybe való felvételtől,
- a tanulói jogviszony megszűnéséről,
- a tanköteles tanuló első alkalommal történő igazolatlan mulasztásakor, továbbá abban az esetben is, ha a nem tanköteles kiskorú tanuló igazolatlan mulasztása a tíz órát eléri. Az értesítésben fel kell hívni a szülő figyelmét az igazolatlan mulasztás következményeire. Ha az iskola értesítése eredménytelen maradt, és a tanuló ismételt igazolatlanul mulaszt, az iskola a gyermekjóléti szolgálat közreműködését igénybe véve megkeresi a tanuló szülőjét.
- a fegyelmi eljárás időpontjáról
- legalább egy héttel korábban a tanulmányok alatti vizsgák helyéről és időpontjáról.

Telefon

A szülők az intézmény tanárait **telefonon** is megkereshetik, és szóbeli tájékoztatást kérhetnek gyermekeik iskolai előmeneteléről, magatartásáról.

A tanulókat érintő eseményekről és rendezvényekről az **iskola honlapján** adunk tájékoztatást. Az iskola az **egyéb partnereivel levélben és elektronikus levélben** tartja a kapcsolatot. A levelezést az iskolai titkárság iktatja és kezeli.

1.8.2.A diákokkal való kapcsolattartás formái

- személyes kapcsolattartás
- iskolai körözvény a tanulókat érintő eseményekről, rendezvényekről,
- az iskolai diákönkormányzat heti megbeszélései,
- az évenkénti iskolai diákközgyűlés,
- iskola honlapja,
- ajánlott levél bizonyos jogszabályi előírások miatt
- osztályfőnöki órák
- diákok részvételével tartott szülői értekezletek.

1.8.3.Az intézmény partnereivel való kapcsolattartás

Az intézmény rendszeres munkakapcsolatot tart fenn az alábbi intézményekkel, szervezetekkel:

Az igazgató kapcsolatot tart fenn

- Nyíregyháza és a telephelyek, valamint a környékükön lévő települések általános iskoláival, és évente tájékoztatja azokat a felvételi eljárásról.
- a gyermekjóléti szolgálattal,

- a Megyei Pedagógiai Oktatási Központtal
- a helyi rendőrséggel,
- a helyi tűzoltósággal,
- az ÁNTSZ-szel,
- a szak-és szakmai szolgáltatást adó szervezetekkel,
- a pedagógiai szakszolgálatokkal,
- a történelmi egyházak helyi képviselőivel,
- a családsegítő csoporttal,
- szociális szervezetekkel
- az iskolaorvossal, védőnővel, az iskolai fogorvossal a gyermekek, tanulók egészségének megóvása, a szűrővizsgálatok lebonyolítása érdekében

Az igazgató és az intézmény képviselőivel a munkatervben megbízott dolgozók munkakapcsolatot tartanak a középiskolák azonos beosztású alkalmazottaival az alábbi módon:

- közös értekezletek tartása, ünnepek rendezése
- szakmai előadásokon és megbeszéléseken való részvétel
- intézményi rendezvények látogatása
- hivatalos ügyek intézése levélben vagy telefonon

Az osztályfőnök a gyermekek, tanulók problémájával fordulhat az iskola gyermek-és ifjúságvédelmi felelőséhez, aki szükség esetén a probléma orvoslásába bevonja az igazgatót, és a tanuló, gyermek szüleit, és ha az eszmegbeszélésük során arra a következtetésre jutnak, hogy az iskola keretein belül a probléma nem orvosolható, a probléma megoldásába bevonhatják a gyermekjóléti szolgálatot, a családsegítőt, az iskolaorvost, a nevelési tanácsadót stb.

Oktatásirányítókkal és irányításban résztvevő intézményekkel való kapcsolat

- Az oktatásért felelős minisztériummal
- Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatal
- Oktatási Hivatal
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
- Nyíregyházi Pedagógiai Oktatási Központ
- Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamara

Az iskola az említett szervezetek által kibocsátott rendeletek, irányelvek, útmutatók, tájékoztatók alapján szervezi és végzi oktató-nevelő, képző munkáját.

Kapcsolat a fenntartóval

A kapcsolat főbb területei:

- költségvetési egyeztetés
- ellenőrzések
- kölcsönös tájékoztatás az oktató-nevelő munkát érintő lényeges kérdésekről, eredményekről

A kapcsolattartás formái:

- vezetői értekezletek, tanácskozások
- írásos jelentések, beszámoló
- közvetlen személyes beszélgetések

Általános iskolákkal való kapcsolat

A tartalmi munka hatékonyságának javítására, a tanulmányi színvonal emelésére kiemelten kell kezelni, és tovább kell bővíteni a beiskolázási területhez tartozó általános/középiskolákkal a munkakapcsolatot.

Ennek formái:

- beiskolázási tájékoztatási füzet eljuttatása
- nyílt nap megrendezése
- iskoláról készült videofilm bemutatása

1.9.A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei és az alkalmassági vizsga szabályai, valamint közép-fokú iskola esetében a szóbeli felvételi vizsga követelményei

1.9.1. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti követelményei megegyeznek a helyi tantárgyi tantervekben található követelményekkel. Azok terjedelme miatt nem ebben a fejezetben kerültek elhelyezésre, hanem a pedagógiai program mellékleteként a helyi tantárgyi tantervek cím alatt.

1.9.2. A tanulmányok alatti vizsgák

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 64.§ - 72.§ alapján szervezzük iskolánkban a tanulmányok alatti vizsgákat. Ezek a vizsgafajták a következők:

Osztályozó vizsga

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- a) felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól,
- b) engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- c) a rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet,
- d) a tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Egy osztályozó vizsga többnyire egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

Az évfolyam teljes tananyagából vagy egyes tantárgyakból tehető iskolai vizsga, amelyre magántanulók, hiányzásuk miatt nem osztályozható tanulók, valamely tantárgyból egyéni felkészülést folytató tanulók jelentkezhettek vagy utalhatók. Több évfolyam tananyagából összevont vizsga is tehető. Ez esetben minden évfolyamot külön osztályzattal kell lezárni. Bizottság előtti vizsga.

Fontosabb szabályok az osztályozó vizsga megszervezésénél:

- a tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.
- osztályozó vizsgát köteles tenni az a tanuló, aki **előrehozott érettségi vizsgára jelentkezik.**

A mulasztások miatti osztályozó vizsga szabályai

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a jelzett rendeletben meghatározott időtartamot, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető. Kivételt képez ez alól, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

Az igazolt és igazolatlan mulasztások együttesen nem haladhatják meg:

- a) az iskolai nevelés-oktatás szakaszában a **kétszázötven** tanítási órát,
- b) iskolai nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában **az elméleti tanítási órák húsz százalékát,**
- c) egy adott tantárgyból **a tanítási órák harminc százalékát**

Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felrható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik
- szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezi

Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát a tanuló abban az iskolában tehet, amelyben a tanulmányait folytatni kívánja.

Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Előrehozott érettségi vizsga

Az előrehozott érettségi vizsgára jelentkező tanuló osztályozó vizsgája

- Az előrehozott érettségi vizsga letételét a tanuló írásban kérelmezi az intézmény igazgatójától. A kérelemre az igazgató engedélyezi az előrehozott érettségi vizsga letételét és kijelöli annak időpontját.

- Előrehozott érettségi vizsga a tanulói jogviszony fennállása alatt, az érettségi bizonyítvány megszerzése előtt egyes érettségi vizsgatárgyból első alkalommal letett érettségi vizsga, amely lehető a magyarországi középiskolában tanított idegen nyelvekből, kizárólag a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév vizsgaidőszakaiban, továbbá olyan érettségi vizsgatárgyból, amelyeknél a tanuló számára az adott vizsgatárgy vizsgájára való jelentkezés feltételeinek teljesítéséhez szükséges tantárgy, tantárgyak tanítása a középiskola helyi tanterve szerint a középiskolai tanulmányok befejezését megelőző tanévek valamelyikében lezárul, először a középiskolai tanulmányok teljes befejezését megelőző első vagy második tanév május–júniusi vizsgaidőszakában, valamint az azt követő vizsgaidőszakokban.
- Az osztályozó vizsgát tett tanuló nem köteles az adott tantárgyból a tanórán részt venni.

Az előrehozott érettségre való jelentkezés feltételei

Ha a tanuló teljesítette az előírt követelményeket valamelyik tantárgyból és erről osztályozó vizsgán számot adott, lehetősége van előrehozott érettségi vizsgát tenni. Az előrehozott érettségi vizsga letételének feltétele, hogy a tanuló az adott tantárgy minden évfolyamából osztályozó vizsgán adjon számot tudásáról.

1.9.3. Az alkalmassági vizsga

Az iskolánkba beiratkozó tanulók egészségügyi, és ha a kifutó képzések esetében a szakmai és vizsgakövetelmények, felmenő képzések esetében pedig a képzési és kimeneti követelmények előírják, pályaalkalmassági vizsgán vesznek részt.

1.9.4. Szóbeli felvételi vizsga

Intézményünk nem szervez szóbeli felvételi vizsgát, a felvételiző nyolcadikos tanulókkal csak felvételi elbeszélgetést tartunk, amely nem szóbeli felvételi vizsga.

1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az átvétel szabályai

- Az átvétel időpontja lezárt félév vagy lezárt tanév után javasolt. Az átvételi kérelemhez a tanulónak csatolnia kell a félévi értesítőt vagy bizonyítványt. A bizonyítványt meg kell nézni, hogy a tanuló teljesítette-e tovább haladáshoz szükséges követelményeket, amennyiben nem, akkor a tanév megismétlésével folytathatja tanulmányait.
- A tanuló átvételéről az igazgató dönt, az átvételről értesíteni kell az iskolatitkárt, az osztályfőnököt, a gyakorlati oktatásvezetőt.
- A tanítási év során hozzánk átjelentkező tanulók különbözeti vizsgával vehetők át. Ha olyan középiskolából érkezett, amelynek képzési struktúrája megegyezik iskolánk képzéseivel, nincs szükség különbözeti vizsga letételére.

- Ha egy tanuló egy másik iskola másik iskolatípusából jelentkezik, az intézményvezető egyéni elbírálás alapján dönt a különbözeti vizsga vagy az évfolyamismétlés szükségességéről.
- Más középiskolából érkező tanulók esetében összehasonlításra kerülnek a tanult tantárgyak a két intézményben, és amelyeket a tanuló nem vagy nem azonos óraszámban tanult, azokból különbözeti vizsgát kell tennie.
- Az átvételről szóló határozatban elő kell írni, hogy mely tantárgyakból és mikor kell különbözeti vizsgát tennie a tanulóknak. A határozatot meg kell küldeni a szülőnek, a tanulóknak, másolatát a törzslaphoz kell tenni, az eredeti példányt az irattárban kell elhelyezni.
- A gyakorlati oktatásvezetőnek gondoskodnia kell, ha szükséges a gyakorlati képzőhelyről. Az átvételről szóló határozat megírásába be kell vonni a szakmai tantárgyakat tanító pedagógusokat, hogy ne maradjon ki egyetlen tantárgy sem, aminek teljesítése szükséges a tanuló vizsgára bocsátásához.
- Az átvétel adminisztratív feltétele, hogy a tanuló életkora a köznevelési törvényben előírtaknak megfelelően, hogy kiskorú tanuló esetében a szülő írásban nyilatkozzon gyermeke iskolaváltoztatási szándékáról.
- A tanév során más oktatási intézményből átvételt kérő tanulók akkor csatlakozhatnak egy képzéshez, ha az adott osztály létszáma ezáltal nem haladja meg a maximálisan megengedett létszámot.

1.11. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása tanítási órákon belül (osztályfőnöki, biológia, természetismeret és testnevelésóra, gyakorlati foglalkozások) valósul meg az óra részeként. Ezt a feladatot a szaktanárok és a védőnő látja el.

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja

- fejleszteni a beteg, sérült és fogyatékkal élő emberek iránti elfogadó és segítőkész magatartást,
- megismertetni a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, a veszélyes anyagok – egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit,
- felkészíteni a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái

- Szervezetten, a tanárórákon.
- Önkéntes jelentkezés formájában, tanórán kívüli szakkörön, tanfolyamon való részvétellel.

Feladataink

Az elsősegély-nyújtási ismeretek elsajátíttatásához minél több pedagógus végezze el a tanfolyamot, hogy tudjanak ismereteket adni a tanulóknak.

Az osztályfőnöki programokba, tanmenetekbe épüljön be a tanulók számára elsajátítható elsősegély-nyújtási alapismeret, mint állampolgári, emberi kötelezettség.

Egészségfejlesztési terv				
Témakör megnevezése	Elsajátítandó feladatok	Tanóra	Elméleti óra	Gyakorlati óra
Alapfokú elsősegélynyújtási ismeretek	Az elsősegélynyújtás célja. A mentési lánc. Az elsősegélynyújtás, mint jogi és erkölcsi köteletség. Tájékozódás és magatartás baleset esetén, a helyszín biztosítása. Tájékozódás a sérültek állapotáról, állapotuk súlyosságáról. A sérült állapotának megítélése, a mentőhívás szabályai.	Biológia, Természetismeret, Testnevelés	1	
Orvosi ellátással alapismeretek	Háziorvosi és szakorvosi ellátás, szűrővizsgálatok rendszere	Biológia, Természetismeret	1	
Szűrővizsgálat, önvizsgálat, védőoltás	A szűrővizsgálatok fajtái, fontosságuk. Milyen védőoltások vannak, mi a szerepük?	Biológia, Természet- ismeret,	1	
Veszélyes anyagok és kezelésük a háztartásban	Mérgezéssel kapcsolatos alapfogalmak, tevékenységek a helyszínen. A mérgezések formái, tünetei, ellátása (CO, marószér, benzín, gyógyszer, vegyszer) Szemet ért sérülések.	Kémia, gyakorlati foglalkozás	1	
Mérgezések	Veszélyjelek, biztonsági előírások szerepe, értelme, teendők egyes mérgezések esetén.	Biológia, gyakorlati foglalkozás	1	1

Az eszméletlenség fogalma, tünetei, leggyakoribb	A tudatzavar és eszméletzavar formái, megítélése. Az átjárható légutak (száj kitörlése, fej hátraszegése), légzésvizsgálat, keringés vizsgálata. A légút-biztosítás formái, (stabil oldalfekvő helyzet, ESHMARK műfogás)	Biológia, gyakorlati foglalkozás, osztályfőnöki óra	1	2
okai, következményei, ellátása	Idegentest a légútban (Heimlich műfogás). Az újraélesztés szabályai.			
A sérülések típusai, teendők a sérülések ellátásakor	<p>A vérzések felismerése, fajtái, a vérző sérült ellátása (vérzéscsillapítás, sebellátás, kötözés), különleges vérzések. Sokk fogalma, formái, okai, tünetei és ellátása.</p> <p>Ízületi sérülések formái, tünetei, ellátása, rándulás, ficam. Csontsérülések formái, tünetei, ellátása (fektetési módok) koponyacsont törései, tünetei, ellátása.</p> <p>A mellkas törései, tünetei, ellátása gerinc törése, tünetei ellátása.</p> <p>A medencecsont törése, tünetei, ellátása.</p> <p>A végtagok törései, tünetei, ellátásuk.</p> <p>Hasi sérülés formái, tünetei, ellátása.</p> <p>Termikus traumák, hő ártalmak égés formái, ellátása.</p> <p>A fagyás formái, ellátása.</p> <p>Baleseti felmelegedés/lehűlés formái, ellátása</p>	Biológia, Természetismeret, osztályfőnöki óra, vöröskeresztes szakkör keretében	2	2
Teendők rosszullét esetén.	Vércukorszint jelentős csökkenése, szívinfarktus, asztma, allergia, epilepsziás roham tünetei.	Biológia, természetismeret óra.	1	

Áramütéses balesetek	Az áramütés fogalma, a villamos áram élettani hatásai, a baleset súlyosságát meghatározó tényezők. Műszaki mentés, az áramütött személyek egészségügyi ellátása, elsősegélynyújtás.	Biológia, természetismeret óra.	1	
Kimentés fogalma, betegmozgatás	A Rautech-féle műfogás, több személy együttműködése kimentéskor (tálcafogás) a sérült vetkőztetése, öltöztetése.	Biológia, természetismeret óra.	1	1
Speciális, közúti elsősegélynyújtási ismeretek.	Teendők veszélyes anyagot szállító jármű baleseténél. Teendők tömeges baleset helyszínén. Mentés vízbe esett járműből. Bukósisak eltávolítása. Drogok, gyógyszerek hatása a vezetésre, az újraélesztés alapjai. Jogi ismeretek.	Biológia, természetismeret óra.	1	
Összesen			13	6

2. HELYI TANTERV

2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

A helyi tanterveket, óraterveket kétféle változatban készítettük el:

- **a 2020. szeptember 1-je előtt** indított képzéseknél – kifutó rendszerben - a 2012-es NAT-hoz illeszkedő, a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012.(XII.21.) EMMI rendelet alapján
- **a 2020. szeptember 1-je után** indított képzéseknél pedig – felmenő rendszerben - a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók között megjelent kerettantervek jelentik az alapot
- Szakmai képzésnél 2020. szeptember 1-től a Képzési és Kimeneti Követelmények és a Programtantervek óratervei alapján készültek a helyi óratervek

Óraterveink a következő intézménytípusokra, alapeladatokra készültek

2020. szeptember 1-je előtt (kifutó) és után (felmenő) indult képzésekre egyaránt

- általános iskolai nevelés-oktatásban az 1-4. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 5-8. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 1-4. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend
- általános iskolai nevelés-oktatásban az 5-8. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend
- gimnáziumi nevelés-oktatásban a 9-12. évfolyamra, nappali rendszerű oktatásra
- gimnáziumi nevelés-oktatásban a 9-12. évfolyamra, felnőttoktatás, esti munkarend

2020. szeptember 1-je után indult képzésekre vonatkozóan, érettségi végzettséggel rendelkezőknek – ezeket az óraterveket a szakmai program fejezet tartalmazza szakképesítések és szakmák szerint

- szakgimnáziumi nevelés-oktatás a 13-14. évfolyam, felnőttoktatás, nappali munkarend
- szakgimnáziumi nevelés-oktatás a 13-14. évfolyam, felnőttoktatás, esti munkarend
- technikumi szakmai oktatás a 13-14. évfolyam, felnőttoktatás, esti munkarend

2.1.1. Általános iskolai óratervek - nappali rendszerben

2020. szeptember 1-je után indult általános iskolai képzésekre az óraterv a 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók között megjelent kerettanterv az általános iskola 1-4. évfolyamára és kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára alapján készült.

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7+1	7+1	5+1	5
Idegen nyelv				2+1
Matematika	4+1	4+1	4+1	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Heti óraszám összesen	24	24	24	25
Ebből szabadon tervezett órakeret	2	2	2	2
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Matematika	1	1	1	1
Idegen nyelv				1
Digitális kultúra				1
Rendelkezésre álló órakeret	24	24	24	25

Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára nappali rendszerű oktatásra

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3
Idegen nyelvek	3	3	3	3+1
Matematika	4	4	3	3
Etika	1	1	1	1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Hon és népismeret		1		
Természettudomány	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1

Földrajz			2	1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház			1	
Technika és tervezés	1	1	1	
Digitális kultúra	1+1	1+1	1+1	1+1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám összesen	28	28	30	30
Ebből szabadon tervezett órakeret	1	2	2	2
Digitális kultúra	1	1	1	1
Idegen nyelv				1
Hon és népismeret		1		
Dráma és színház			1	
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	30	30

- A hon- és népismeret tantárgyat heti 1 órában a 6. évfolyamon tanítjuk. A dráma és színház tantárgyat heti 1 órában a 7. évfolyamon tanítjuk. Mindkét tantárgyat a szabad órakeret terhére állítottuk be az óratervbe.
- A természettudomány tantárgyakat a 7-8. évfolyamon diszciplináris bontásban tanítjuk.
- A szabad órakeretet az alapóraszámában biztosított tantárgyak óraszámának emelésére fordítottuk.
- A tantárgyi éves óraszámok 80%-át a kerettantervben meghatározott törzsanyag tanítására fordítjuk. Több tantárgyból elegendő a törzsanyag elsajátításához az órák 80%-a, az órakeret fennmaradó 20%-át szabadon választott témák feldolgozására fordíthatja a szaktanár. Az intézmény specialitásából adódóan ezt a keretet a digitális kultúra bevonásával használjuk fel az egyes tantárgyaknál. A tantárgyi helyi tantervekben jelöljük azokat az óraszámokat, amelyeket a digitális kultúra alkalmazására fordítjuk a tantárgy keretében.

2.1.2. Általános iskolai óratervek - felnőttoktatás, esti munkarend

Óraterv az általános iskola 1-4. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	3
Matematika	4	4	4	2,5
Etika	1	1	1	1
Idegen nyelv (angol/német)	–	–	–	2
Technika és tervezés	–	–	–	0,5
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Környezetismeret	–	–	–	1
Ének-zene	0,5	0,5	0,5	–
Vizuális kultúra	0,5	0,5	0,5	–
Digitális kultúra	–	–	1	1
Összes óraszám	11	11	12	12

Óraterv az általános iskola 5-8. évfolyamára – felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	3	3	2	2
Matematika	3	3	2	2
Történelem	1	1	1,5	2
Állampolgári ismeretek	–	–	–	0,5
Etika	1	1	1	0,5
Technika és tervezés	0,5	0,5	0,5	–
Természettudomány	1	1	–	–
Kémia	–	–	1	0,5
Fizika	–	–	0,5	1
Földrajz	–	–	1	0,5
Biológia	–	–	0,5	1
Idegen nyelv (angol/német)	2	2	2	2
Művészetek	0,5	0,5	0,5	0,5
Digitális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret	–	–	1	–
Dráma és színház	–	–	–	1
Osztályközösség-építés	1	1	0,5	0,5
Összes óraszám	14	14	15	15

2.1.3. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – általános tantervű

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4+1	4+1
Matematika	3+1	3+1	3+2	3+2
Történelem	2	2	3+2	3+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	2	
Földrajz	2	1	+2	+2
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német nyelv)	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgókép-kultúra és médiaismeret			1	1

Digitális kultúra	2	1	2	+2
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen	34	34	34	34
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Digitális kultúra				2
Matematika	1	1	2	2
Földrajz			2	2
Történelem			2	1
Rendelkezésre álló órakeret	34	34	34	34

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

2.1.4. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – digitális kultúra emelt szintű (001)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3	4	4+1	4+1
Matematika	3+1	3+1	3+2	3+1+1
Történelem	2	2	3+1	3+2
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	2	
Földrajz	2	1	+1	+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4+1	4+1
Második idegen nyelv (német nyelv)	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret			1	1

Digitális kultúra	2+2	1+2	2+2	2+2
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1	1	1
Magyar nyelv és irodalom			1	1
Digitális kultúra			2	2
Matematika	1	1	2	1+1
Földrajz			1	1
Történelem			1	2
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.6. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – média emelt szintű (002)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3+1	4	4+1	4+1
Matematika	3	3+1	3+2	3+2
Történelem	2	2	3+1	3+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	2	
Földrajz	2	1	+1	+2
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	3+1	3+1	4	4+1
Második idegen nyelv (német nyelv)	3	3	3	3
Művészetek				
Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1	+1	

Mozgóképkultúra és médiaismeret	+2	+2	1+2	3+2
Digitális kultúra	2	1	2	
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1		1
Magyar nyelv és irodalom	1		1	1
Mozgóképkultúra és médiaismeret			2	2
Matematika		1	2	2
Földrajz			1	2
Történelem			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.7. Gimnáziumi óratervek nappali rendszerben – nyelvi emelt szintű (003)

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10.	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	3+1	4	4+1	4+1
Matematika	3	3+1	3+2	3+2
Történelem	2	2	3+1	3+1
Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány				
Kémia	1	2		
Fizika	2	3		
Biológia	3	2	+2	+1
Földrajz	2	1	+1	+1
Első élő idegen nyelv (angol nyelv)	4+1	4+1	5	5+1
Második idegen nyelv (német/francia nyelv)	4	4	4+1	4+1
Művészetek				

Ének-zene	1	1		
Vizuális kultúra	1	1		
Mozgóképkultúra és médiaismeret			1	1
Digitális kultúra	2	1	2	+1
Testnevelés	5	5	5	5
Közösségi nevelés (osztályfőnöki)	1	1	1	1
Heti óraszám összesen*	36	36	36	36
Ebből szabadon tervezhető órakeret	2	2	4	5
Ebből kötött célú			4	4
Első élő idegen nyelv	1	1		1
Második idegen nyelv			1	1
Magyar nyelv és irodalom	1		1	1
Mozgóképkultúra és médiaismeret				
Matematika		1	2	2
Biológia (Természetismeret)			2	1
Digitális kultúra				1
Földrajz			1	1
Történelem			1	1
Rendelkezésre álló órakeret	36	36	36	36

Megjegyzés: zöld színnel van jelölve a kötött célú órakeret felhasználása, piros színnel a szabad órakeret felhasználása

*Az emelt szintű oktatás esetében az 5. évfolyamtól a NAT-ban meghatározott órakeret legfeljebb heti két órával megnövelhető.

2.1.8. Gimnáziumi óratervek felnőttoktatás, esti munkarendben

Tantárgyi struktúra és óraszámok 2020. szeptember 1-től az iskolarendszerű felnőttoktatás 9-12. évfolyam számára, esti munkarendben

Tantárgyak	Évfolyam/ óraszámok			
	9.	10.	11.	12.
	Esti			
Magyar nyelv és irodalom	3	3	3	3
Matematika	3	3	3	3
Történelem	2	2	2	2

Állampolgári ismeretek				1
Természettudomány			2	
Kémia	1	1		
Fizika	1	1		
Földrajz	1	1		
Biológia	1	1		
I. Idegen nyelv	2	2	3	3
II. Idegen nyelv	1	1	2	2
Művészetek			0,5	1
Digitális kultúra	1	1	0,5	
Mozgóképkultúra és médiaismeret vagy Dráma és színház				1
Osztályközösség-építés	1	1	1	1
Összes óraszám	17	17	17	17

A felnőttoktatásban a tervezési időkeret a 9-11. évfolyamon 36 hét, a 12. évfolyamon 32 hét.

A felnőttoktatás tantárgyi rendszerének jellemzői

- ✓ újdonságként jelenik meg a második idegen nyelv, amelynek célja egyrészt a felsőfokú tanulmányokra történő előkészítés, másrészt esélynövelés a munkaerő-piaci szerepvállaláshoz.
- ✓ folytatódik a felnőtt tanulók ismeretbővítése a művészeti ágakkal kapcsolatban,
- ✓ és választható programként új elemként, önálló tantárgyként megjelentek a programban a dráma és színház, valamint a mozgóképkultúra és médiaismeret tantárgyak, amelyekben a tartalmi elemek kialakításánál figyelembe lett véve a felnőtt tanulók élethelyzete és életkora.
- ✓ Testnevelés tantárgy nem szerepel a kerettantervben és így a helyi óratervben sem, mert a felnőtt tanulónak nem kell részt vennie és az iskolának nem kell ezt biztosítania a köznevelési törvény 60. § (9) (c) pontja alapján.
- ✓ A 2021. évi LII. törvény 9.§ alapján **2021. V.28-tól nem kötelező a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása.** A nemzeti köznevelésről szóló törvény 60.§ (9) bekezdése egy d) ponttal egészült ki, amely szerint *a felnőttoktatásban a két idegen nyelv oktatása nem kötelező.* Az intézményben az elkészített óraterv a 2023-24. tanévtől a 9. évfolyamon már csak egy idegen nyelv oktatását tartalmazza.

A tantárgyi követelmények szem előtt tartva felnőttoktatás elsődleges feladatát, az érettségi követelmények teljesítésére történő felkészítést, megegyeznek mindazokkal, amelyeket a NAT és a nappali tagozatok számára készült kerettantervek megfogalmaznak.

Iskolánk a kerettanterveket évfolyam szerinti tagolásban építi be a helyi tantervébe, és kiegészíti helyi sajátosságokkal. A tantárgyi órakeret 10 %-ának felhasználását a helyi tantervben a kulcskompetenciák fejlesztésére fordítjuk. A szabadon tervezhető órakeret felhasználásánál a tantárgyak óraszámát emeltük meg. Ez valamennyi telephelyen és tagintézményben hasonló.

Kompetenciák fejlesztése a felnőttoktatásban

A megújított nemzeti alaptanterv tartalmait szem előtt tartva az egyes tantárgyak tanítása során az alábbi kiemelt kompetenciák fejlesztése és kialakítása a cél:

a) A kommunikációs kompetenciák

A kommunikációs kompetenciák kialakításának és fejlesztésének az a célja, hogy az egyes tantárgyak tanulása során a tanuló elképzeléseit, terveit megoszthatja társaival, véleményét ütközteti, a különbségek tisztázásával konszenzusra jut. A tanórákon (és az iskolán kívüli kapcsolatokban) a csoportban végzett feladatmegoldás során a tanulóknak együttműködési készségeit fejlesztve lehetősége nyílik építő jellegű párbeszédre, az emberi kapcsolatok kommunikáción keresztül történő alakítására. A fejlesztés során figyelembe kell venni

- ✓ egyrészt a tanulók előzetes ismereteit,
- ✓ másrészt azokat a követelményeket, amelyeket az 1-8. évfolyam tantárgyi rendszere meghatároz.

A program újdonsága, hogy bár nem azonos óraszámokban, de a felnőttek is két idegen nyelvet tanulnak.

b) A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák fejlesztésével olyan értékrendet közvetítünk, melynek szerves része a környezet folyamatos észlelése, az információhoz jutás, az információk értékelése, beépülése a hétköznapi életbe. A tanulók számára az 4-8. évfolyamon már elindult ennek a területnek a fejlesztése, ezért a tervezés során

- ✓ egyrészt figyelembe kell venni a korábban már tanított tartalmi elemek és ezekre építve kell a programot szervezni,
- ✓ másrészt azok számára, akik korábban különböző okok miatt ilyen képzésben nem részesültek, célszerű a korábbi ismeretanyagot beépítve kidolgozni a programot.

c) A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai, gondolkodási kompetenciák kialakításának és fejlesztésének az a célja, hogy az iskolai és az iskolán kívüli világban a (felnőtt)tanulók a tanult ismeretek szintetizálásával és gyakorlati alkalmazásával képesek legyenek megoldani minden olyan feladatot, amely hozzájárulhat a sikeres életpálya megvalósításához. Emellett a célok eléréséhez széles körű, differenciált tevékenységrendszert alkalmaz, mellyel megalapozza a tanulók természettudományos és műszaki műveltségét és érdeklődését s végül segíti a mindennapi életben felmerülő problémák megoldását. A fejlesztés során figyelembe kell venni

- ✓ egyrészt a tanulók előzetes ismereteit,
- ✓ másrészt azokat a követelményeket, amelyeket az 1-8. évfolyam tantárgyi rendszere meghatároz

d) A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák fejlesztésének a legfontosabb célja az, hogy a tanuló a másokkal közösen végzett csoportos gyakorlati alkotótevékenységek révén szerezzen tapasztalatot a csoporttagokkal (családtagokkal, barátokkal, munkatársakkal) tervezett együttműködés kialakításának lehetőségeiről és a csoporton belüli vezetői, illetve végrehajtói szerepekről.

e) A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A cél, hogy a (felnőtt) tanulóban az iskolai tevékenysége során erősödjön a cselekvő tudatosság, amely hozzájárul a munkájára vonatkozó igényességhez, saját (és családja) életvitelének aktív alakításához, fejlesztéséhez.

Cél a tanulók életében felmerülő komplex gyakorlati problémák megoldási készségének kialakítása, a cselekvés általi tanulás és fejlődés támogatása.

2.2. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyaga

A kerettantervek által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai, valamint a nem kötelező tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokat a mellékletben felsorolt óratervek szabad órakereteinek terhére, az ott leírtak szerint a kerettantervben szereplő tantárgyak időkeretének növelésére, továbbá igény szerint, a fenntartó jóváhagyásával és támogatásával afölött szervezünk az alapkészségek fejlesztésére, egyéni felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, szakkörök, fakultációs foglalkozások keretében, elsősorban a magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, idegen nyelv tantárgyakból, valamint egyes szakmai tantárgyakból. Ezen kívül tanulmányi kirándulások, versenyek, bemutatók, múzeum-, könyvtár- és színházlátogatások, valamint további szabadidős és sportfoglalkozások, túrák szervezhetők intézményünkben.

2.3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, térkép) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket az oktatásért felelős miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított.

Az iskola helyi tanterve alapján a munkaközösségek határozzák meg az adott évfolyam adott tantárgyához szükséges taneszközöket. A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszköz beszerzése a tanév kezdetére a szülő kötelessége. Az iskola biztosítja helyben a tankönyvterjesztést.

A taneszközök kiválasztásának elvei

- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének,
- igazodjon a NAT követelményeihez,
- a több tanéven át használható eszközöket előnyben részesítjük,
- előnyben részesítjük a digitális taneszközöket,
- a tartós tankönyvek könyvtári gyarapításával a szociálisan hátrányos helyzetű diákokat segítjük.

Az iskolai oktatásban alkalmazott tankönyveket a műveltségterület oktatásában érintett pedagógusok közössége választja ki az alábbi szempontok szerint, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétel biztosításának kötelezettségét:

- a lehető legjobban fedjék le a tantárgy tartalmát,

- feleljenek meg a NAT-nak és a didaktikai szempontoknak,
- szerepeljenek a minisztérium által kiadott tankönyvjegyzékben,
- teljesíthetők legyenek vele az emelt szintű érettségi vizsga és a szakmai vizsga követelményei,
- e-tananyag felhasználását segítse a választott tankönyvek esetében,
- beszerzési árak mérsékelt legyen,
- megrendelésük a tanulók körében végzett igényfelmérés alapján történjen,
- új tankönyvek bevezetése mindig felmenő rendszerben történjen, előnyben kell részesíteni a több éven keresztül felhasználható tankönyveket.

2.4. A Nemzeti alaptervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A gimnázium 9–12. évfolyamán folytatott nevelés-oktatás feladata az iskolai alpműveltség árnyalása és megszilárdítása, melynek során már megjelennek a pályaválasztáshoz, a továbbtanuláshoz, a munkavállalói szerephez, a technikumban az ágazathoz tartozó szakképesítések megszerzéséhez szükséges kompetenciák. A kompetenciák kialakítását az egyes műveltségi területek tananyagával valósítjuk meg.

A biztonságos szóbeli és írásbeli kommunikációt az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával igyekszünk fejleszteni.

Fontosnak tartjuk a kreativitás fejlesztését, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvést, a tanulók egészséges terhelését, érési folyamatuk követését, személyre szóló, fejlesztő értékelésüket, az önismeret alakítását, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

Az értelmi és érzelmi intelligencia mélyítését, gazdagítását a drámapedagógia eszköztárának alkalmazásával is fejlesztjük.

Fokozatosan bővítjük, kiteljesítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

Az általános iskolai nevelés-oktatás pedagógiai feladatai

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe; az első osztályosok problémamentesen illeszkednek be az iskolai életbe.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.
- A tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló fejlesztő értékelése.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A módszerek megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Az 5-6. évfolyam kiemelt feladatai:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakításával, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztésével, az együttműködés értékének tudatosításával a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont: az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával; helyes magatartásformák megismertetésével és gyakoroltatásával;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátításával; a mentális képességek célirányos fejlesztésével; az önálló tanulás és az önművelés alapozásával;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat;

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. Az általános iskola hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,

- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.5. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megszervezésénél a. Nkt. 27. §-nak (11.) bekezdését vesszük alapul.

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt kivételekkel az iskola a mindennapos testnevelést heti öt testnevelés óra keretében szervezi meg. A heti öt órából legfeljebb heti két óra a NAT Testnevelés és egészségfejlesztés műveltségterületében jelzett sporttevékenységekre (úszás, néptánc, közösségi és más sportjátékok, szabadtéri sportok, természetjárás, kirándulás), vagy - az iskola lehetőségeinek és felszereltségének megfelelően - különféle más sporttevékenységekre fordítható (hagyományos magyar történelmi sportok, mozgásos és ügyességi játékok, csapatjátékok). A heti két óra kiváltható továbbá sportolással iskolai sportkörben, vagy - a tanuló kérelme alapján - sportszervezet, sportegyesület keretei között végzett igazolt sporttevékenységgel.

Mindennapos testnevelés megvalósításának további szinterei

- A gyógytestnevelési órák keretében a rászoruló gyerekeknek tartásjavító torna, valamint téli időszakban, a korcsolyázási lehetőség jégpályán biztosított.
- A heti 5 testnevelés órán túl a napirendbe beillesztve, a gyerekek életkorának és érdeklődésének megfelelő – tudatosan tervezett, sokoldalúan fejlesztő, a pedagógus által kezdeményezett – korcsoportonként szervezett tömegsport foglalkozások, mozgásos, játékos foglalkozások tartása.
- Szakköri tevékenységként korcsoportonként heti 4 alkalommal (futball, röplabda, kosárlabda, atlétika) sportköri foglalkozást szervezése.
- A tehetséges tanulókat több sportágban iskolai szintű versenyekre való felkészítése.
- Az iskolai kirándulásokat hazánk nemzeti parkjaiban, erdei, sport táborokban való túrázás keretében történő megvalósítása.
- Gyalogos és kerékpáros túrák szervezése.

A felnőttoktatásban nem kötelező – így intézményünkben sem érvényesítjük - a mindennapos testnevelésre vonatkozó rendelkezések alkalmazása.

2.6. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

A választható tantárgyak és foglalkozások szabályai

- A képzések tantervi hálói határozzák meg, hogy a tanulók hány órát fordíthatnak az érettségire való felkészülésre.

- Az intézmény középszintű és emelt szintű érettségi vizsgára készít fel magyar nyelv és irodalomból, történelemből, idegen nyelvből, matematikából, digitális kultúrából, fizikából, biológiából, kémiából, földrajzból, igény esetén más tantárgyakból is.
- A középszintű csoport beindításának minimális létszáma 8 fő, az emelt szintű csoport minimális létszáma 8 fő.
- Az iskola igazgatója minden év április 15-éig elkészíti és a fenntartó jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók választhatnak, középiskolában tájékoztatást ad az érettségi vizsgára történő felkészítés szintjéről is. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni a szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményét.
- A 10. évfolyamos tanulók és szüleik februárban szóbeli tájékoztatást kapnak az emelt szintű érettségiről és a választható tantárgyakról.
- A tanuló május 20-áig jelentheti be a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával kapcsolatos döntését. A jelentkezési lapon a szülő vagy gondviselő aláírásának is szerepelnie kell. Ha a tanuló iskolakezdés vagy iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, kérelmének elbírálása előtt egyeztetni elképzeléseit az iskola igazgatójával vagy az igazgató által kijelölt pedagógussal.

Angol nyelvből heti egy órát biztosítunk a középszintű érettségi vizsgára történő felkészüléshez. Segítséget kívánunk nyújtani a középfokú nyelvvizsga bizonyítvány megszerzéséhez, amely többletpontot jelent a felsőoktatásba történő jelentkezéshez.

Matematikából középszintű érettségire felkészítő foglalkozás keretében heti egy órában segítjük tanulóinkat az érettségi vizsgára történő felkészüléshez, lehetőséget adva a minél magasabb százalékos eredmény eléréséhez, illetve a tanári segítséggel történő feladatok megoldásához.

Amennyiben a gimnazista tanuló nem választ a továbbtanulásához szükséges emelt szintű felkészítő foglalkozást, angol nyelvből és matematikából kötelezően ajánlott középszintű előkészítő foglalkozásra jelentkezni, ezeket a felkészítő órákat mindenképpen beépítjük az órarendbe.

A választható tantárgyak esetében intézményünkben nincs lehetőség arra, hogy a tanulók megválasszák a tantárgyat tanító tanárt.

Választható foglalkozások az általános iskolában

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyerek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható tárgyak, foglalkozások, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Alsó tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /foci-suli, aerobik/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi színpadi- és bábtevékenység

Felső tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztő foglalkozások

- Felvételi előkészítő
- Sportkör /foci-suli kézilabda-női, asztalitenisz, röplabda/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi, énekkari tevékenység 5-8. o.

2.7. A választható érettségi vizsgatárgyak, amelyekből a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítést az iskola kötelezően vállalja

Az emelt szintű érettségire való felkészítés célja az eredményesebb tanulás a felső oktatási intézményekben. Az érintett tanulóknak joguk van a meghirdetett, bármely tantárgy emelt szintű képzésére jelentkezni, és azon részt venni. A tanulók maguk döntenek az emelt szintű képzésben való részvételről. Az emelt szintű érettségi vizsgára történő felkészítés iskolánkban a 11-12. évfolyamon az egyes tantárgyak tantervi óraszámain felüli heti 2 tanítási órában történik. Jelentkezni maximum két tantárgy foglalkozásaira lehet. A tanulók az emelt szintű tantárgyakból félévkor és év végén osztályzatot kapnak.

Az emelt szintű érettségire történő felkészítés szabályai

- Az emelt szintű érettségire felkészítő foglalkozáson az értékelés és minősítés, a mulasztás és a magasabb évfolyamra lépés elbírálása úgy történik, mint a kötelező tanítási órán.
- Az emelt szintű felkészítés a 7-9. órákban történik. Az órák pontos időpontja csak szeptember elején derül ki, mert ez függ a jelentkezők számától, eloszlásától, a kötelező órák órarendjétől.
- A jelentkezés egy teljes tanévnyi kötelezettségvállalást jelent, ezért az egyéb elfoglaltságokat (tanulmányi, sport, egészségügyi stb.) az emelt szintű órákhoz kell a tanulónak igazítania.
- Új tantárgy felvételére az év során bármikor, írásban benyújtott kérelem alapján az igazgató engedélyével van lehetőség, ha az új tantárgy órájának időpontja nem esik egybe az addig már felvett tantárgy(ak) órarendi időpontjával. Az addig elvégzett anyagból különbözeti vizsgát kell tenni.
- A tanuló a tanév során egy alkalommal az igazgató engedélyével módosíthatja választását.
- A tanulók az emelt szintű érettségire való felkészítésről való lemondást csak a 11. évfolyam végén, lezárt év végi jegyek esetében tehetik meg.
- A 12. évfolyamon új emelt szintű tantárgy csak akkor vehető fel, ha a 11. évfolyam tananyagából különbözeti vizsgát tesz a tanuló. Sikertelen különbözeti vizsga esetén az emelt szintű érettségire való felkészítés nem folytatható.
- A felkészítő csoportok legalább 8 fő jelentkező esetén indíthatók és működtethetők.
- Ha a tanuló a következő tanítási évben nem kíván a felkészítő foglalkozásokon részt venni, úgy szándékát írásban legkésőbb június 15-ig kell az iskola igazgatójához eljuttatnia. A kérvényt a szülőnek is alá kell írnia.

Az alábbi táblázat mutatja, hogy mely tantárgyakból vállalja az intézmény az emelt szintű érettségire való felkészítést, valamint, hogy melyek a választható érettségi vizsgatárgyak

Érettségi vizsgatárgy	Felkészítési kötelezettség		Tantervi követelmények	Megjegyzés
	középszinten	emelt szinten		
Kötelező vizsgatárgyak				
magyar nyelv és irodalom	X	X	X	
matematika	X	X	X	
történelem	X	X	X	
idegen nyelv (angol, német, francia, orosz)	X	X	X	
Választható vizsgatárgyak				
digitális kultúra	X	X	X	
földrajz	X		X	
biológia	X		X	
vizuális kultúra	X		X	
testnevelés	X		X	
idegen nyelv (angol, német, francia, orosz)	X	X	X	

2.8.A középszintű érettségi vizsga témakörei az érettségi vizsgatárgyakból

Az érettségi vizsgával összefüggésben az egyes érettségi vizsgatárgyakból meg kell határozni és a pedagógiai programban szerepeltetni kell a középszintű érettségi vizsga témaköreit.

2.8.1. A középszintű érettségi vizsga témakörei vizsgatárgyanként a 2020-as NAT alapján

(2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes témakörök)

Tantárgyak	Témakörök
Magyar nyelv	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunikáció • A magyar nyelv története • Ember és nyelvhasználat • A nyelvi rendszer • A szöveg • A retorika alapjai • Stílus és jelentés • Digitális kommunikáció
Magyar irodalom	<ul style="list-style-type: none"> • Életművek a magyar irodalomból. Kötelező szerzők • Szerzők, művek, korszakok a régi magyar irodalomból a 18. század végéig. Választható szerzők • Portrék, metszetek, látásmódok a 19-20. század magyar irodalmából. Választható szerzők • Metszetek a 20. századi délvidéki, erdélyi, felvidéki és kárpátaljai irodalomból • Művek a kortárs magyar irodalomból • Művek a világirodalomból • Színház és dráma

Történelem	<ul style="list-style-type: none"> • Az irodalom határterületei VAGY Regionális irodalom
	<p>Az ókor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politika • Ókori civilizációk • Vallások <p>A középkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az iszlám világ • Gazdaság, társadalom, állam • Egyház és kultúra Európában és Magyarországon • Magyar őstörténet és honfoglalás • A keresztény államalapítás és az Árpád-kor • A vegyesházi királyok kora <p>A kora újkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • A földrajzi felfedezések és következményeik • A reformáció és a katolikus megújulás Európában és Magyarországon • Törökellenes és rendi küzdelmek • Erdély • Magyarország a Habsburg Birodalomban • A felvilágosodás <p>Az újkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Politikai eszmék • Az ipari forradalom első hulláma • A reformkor • A forradalom és szabadságharc • Az ipari forradalom második hulláma a világban és Magyarországon • A szocializmus • Polgári állam, nagyhatalmi törekvések • A dualizmus kora • A nemzetiségi kérdés Magyarországon <p>A világháborúk kora</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az első világháború • Politikai változások a háború után • Párizs környéki békék • Állam, ideológia és gazdaság a két világháború között • Politika és gazdaság Magyarországon • Társadalom és életmód Magyarországon • A második világháború • Magyarország a második világháborúban • A holokauszt Európában és Magyarországon • Magyarország pusztulása <p>A hidegháború kora</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hidegháború kora • A kétpólusú világ felbomlása • A kommunista diktatúra kiépítése és működése • Az 1956-os forradalom és szabadságharc • A kádári diktatúra • A rendszerváltoztatás Magyarországon <p>A jelenkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nemzetközi együttműködés, globális világ • Politikai intézmények • Nemzet

<p>Matematika</p>	<p>Gondolkodási módszerek, halmazok, logika, kombinatorika, gráfok</p> <ul style="list-style-type: none"> • Halmazok • Matematikai logika • Kombinatorika • Gráfok <p>Számelmélet, algebra</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alapműveletek • A természetes számok halmaza, számelméleti ismeretek • Racionális és irracionális számok • Valós számok • Hatvány, gyök, logaritmus • Betűkifejezések • Arányosság • Egyenletek, egyenletrendszerek, egyenlőtlenségek, egyenlőtlenség-rendszerek • Közéértékek, egyenlőtlenségek <p>Függvények, az analízis elemei</p> <ul style="list-style-type: none"> • A függvény • Egyváltozós valós függvények • Sorozatok • Az egyváltozós valós függvények analízisének elemei <p>Geometria, koordinátageometria, trigonometria</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elemi geometria • Geometriai transzformációk • Síkbeli és térbeli alakzatok • Vektorok síkban és térben • Trigonometria • Koordinátageometria • Kerület, terület • Felszín, térfogat <p>Valószínűség-számítás, statisztika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leíró statisztika • A valószínűség- számítás elemei
<p>Élő idegen nyelv</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Személyes vonatkozások, család • Ember és társadalom • Környezetünk • Az iskola • A munka világa • Életmód • Szabadidő, művelődés, szórakozás • Utazás, turizmus • Tudomány és technika • Gazdaság
<p>Digitális kultúra</p>	<p>Szövegszerkesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A szövegszerkesztő használata • Szövegjavítási funkciók • Szövegszerkesztési alapok • Táblázatok és objektumok a szövegben <p>Számítógépes grafika és képszerkesztés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grafika • A rasztergrafika • A vektorgrafika

	<ul style="list-style-type: none"> • Képek feldolgozása <p>Bemutató készítés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bemutató készítés <p>Táblázatkezelés</p> <ul style="list-style-type: none"> • A táblázatkezelő használata • A táblázat szerkezete • Adatok a táblázatokban • Táblázatformázás • Diagramok és egyéb objektumok <p>Adatbázis-kezelés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az adatbázis-kezelés alapfogalmai • Az adatbázis szerkezete és kialakítása • Adatbázis-kezelési műveletek <p>Publikálás a világhálón</p> <ul style="list-style-type: none"> • Webhely felépítése • Web dokumentum tartalma • Web dokumentum formázása <p>Algoritmizálás, adatmodellezés</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adatszerkezetek, adat be- és kivitel • Algoritmus leíró eszközök • Elemi algoritmusok • Rekurzió <p>A programozás eszközei</p> <ul style="list-style-type: none"> • Programozási nyelv • Programfejlesztés és környezet
Fizika	<p>Mozgás és egyensúly</p> <ul style="list-style-type: none"> • Egyszerű mozgások • Összetett mozgások • Ismétlődő mozgások • Dinamika, a közlekedés és sportolás fizikája • Gépek <p>Energia, munka, hő</p> <ul style="list-style-type: none"> • Munka, energia • A melegítés és hűtés következményei <p>Víz, levegő, környezet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Víz, levegő • Környezet <p>Elektromosság</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szikrák, villámok • Elektromosság a környezetünkben • Generátorok és motorok <p>Hullámok, kommunikáció, fény</p> <ul style="list-style-type: none"> • A hullámok szerepe a kommunikációban • Képek és látás <p>Atomfizika, magfizika</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az atomok és a fény • Az atommag szerkezete <p>A Világegyetem megismerése</p> <ul style="list-style-type: none"> • A gravitációs mező • Csillagászat <p>Fizika- és kultúrtörténeti ismeretek</p> <ul style="list-style-type: none"> • A fizikatörténet jelentősebb személyei

	<ul style="list-style-type: none"> • Felfedezések, találmányok, elméletek • A jelen kihívásai
Biológia	<p>Bevezetés a biológiába</p> <ul style="list-style-type: none"> • A biológia tudománya • Fizikai, kémiai alapismeretek <p>Egyed alatti szerveződési szint</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szervetlen és szerves alkotóelemek • Az anyagcsere folyamatai • Sejtalkotók (az eukarióta sejtben) <p>Az egyed szerveződési szintje</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nem sejtes rendszerek • Sejtes rendszerek • Többsejtű eukarióták • Szövetek, szervek, szervrendszerek, testtájak <p>Az emberi szervezet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Homeosztázis, rendszerszemlélet • Kültakaró • A mozgás • A táplálkozás • A légzés • Az anyagszállítás • A kiválasztás • A szabályozás • Szaporodás és egyedfejlődés <p>Egyed feletti szerveződési szintek</p> <ul style="list-style-type: none"> • Populáció • Életközösségek (élőhely típusok) • Bioszféra • Ökoszisztéma • Környezet- és természetvédelem • Fenntarthatóság <p>Öröklődés, változékonyság, evolúció</p> <ul style="list-style-type: none"> • Molekuláris genetika • Mendeli genetika • Evolúció • A bioszféra evolúciója
Földrajz	<p>Tájékozódás a földrajzi térben</p> <ul style="list-style-type: none"> • A térkép • Tájékozódás térképen és a térképpel • Távérzékelés és térinformatika <p>Tájékozódás a kozmikus térben és az időben</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Világegyetem • A Nap és kísérői • A Föld és mozgásai • Az űrkutatás <p>A geoszférák földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kőzetburok földrajza • A levegőburok földrajza • A vízburok földrajza <p>A geoszférák kölcsönhatásai, a földrajzi övezetesség</p> <ul style="list-style-type: none"> • A földfelszín formálódása

	<ul style="list-style-type: none"> • A külső erők felszínformáló tevékenysége • A talaj • A geoszférák közötti kapcsolatok • A szoláris és a valódi éghajlati övezetek • A vízszintes földrajzi övezetesség • A függőleges földrajzi övezetesség • A geoszférák fejlődése a múltban, földtörténet <p>Átalakuló települések, eltérő demográfiai problémák a 21. században</p> <ul style="list-style-type: none"> • A népesség földrajzi jellemzői • Településtípusok, urbanizáció <p>A nemzetgazdaságtól a globális világgazdaságig</p> <ul style="list-style-type: none"> • A nemzetgazdaságok és a világgazdaság • Integrációs folyamatok • A globalizáció • A monetáris világ <p>Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Kárpát-medence természet- és társadalomföldrajzi sajátosságai • Magyarország természeti adottságai • Magyarország társadalmi jellemzői • A hazai gazdasági fejlődés jellemzői • Hazánk tájainak eltérő természeti és társadalmi-gazdasági képe • A magyarországi régiók földrajzi jellemzői • Természeti, kulturális és történelmi értékek védelme • Magyarország környezeti állapota • Az országhatárokon átívelő kapcsolatok <p>Európa földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> • Európa általános természetföldrajzi képe • Európa általános társadalomföldrajzi képe • Az Európai Unió • Európa regionális földrajza <p>Az Európán kívüli kontinensek földrajza</p> <ul style="list-style-type: none"> • A kontinensek általános természet- és társadalomföldrajzi képe • Ázsia földrajza • Ausztrália és Óceánia földrajza • A sarkvidékek földrajza • Afrika földrajza • Amerika földrajza <p>Helyi problémák, globális kihívások, a fenntartható jövő dilemmái</p> <ul style="list-style-type: none"> • A globálissá váló környezetszennyezés és következménye • Demográfiai és urbanizációs problémák • Élelmezés és egészség • A mind nagyobb méretű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei • A környezet- és a természetvédelem feladatai, a globális béke fenntartása
--	---

2.9. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Minden tanuló kötelessége a tanulás. A tananyag órai feldolgozása mellett elengedhetetlen az otthoni gyakorlás, felkészülés.

A pedagógiai munka eredményességének, hatékonyságának folyamatos biztosítása érdekében szükséges a tanulók teljesítményének rendszeres mérése, értékelése.

Az értékelés alapvető feladata, hogy megerősítse a nevelőtestület pedagógiai tevékenységének helyességét, illetve feltárja a hibákat, hiányosságokat és így ösztönözzön a hibák javítására, a nevelő-oktató munka fejlesztésére.

2.9.1. Az értékelés elvei, módjai

- A tanulók értékelését egyéni fejlődésük és sikeres tanulási teljesítményük érdekében az igazságosság, az esélyteremtés és a méltányosság alapelveit szem előtt tartva, emberi méltóságuk tiszteletben tartásával, az értékelés személyes jellegének figyelembevételével szükséges megvalósítani.
- A tanulóval szemben támasztott elvárások és az azokhoz igazodó mérési stratégiák egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertté válnak diákjaink és szüleik számára. Arra törekszünk, hogy az iskolai légkör bizalmi jellege lehetővé tegye a tanulási problémák és a személyes nehézségek időben történő felfedezését.

A tanulói teljesítmény értékelésének céljai

- ✓ segítse a tanuló és a szülő objektív tájékoztatását,
- ✓ a pedagógus meggyőződjön a tanulási folyamat hatékonyságáról, lehetőséget biztosít a pedagógiai munka nyomon követésére, és az újra tervezésére, a célok újra definiálására és továbbiak meghatározására, amennyiben ezt a tanulók fejlődése megkívánja.
- ✓ a tanulók egyéni fejlődésének követése, az egyéni képességekhez (önmagához mért) teljesítményének értékelése,
- ✓ Az adatokra és tényekre alapozott értékelés segíti a tanulót további tanulási módszereinek, technikáiknak meghatározásában.

Az értékelési folyamatokat megalapozó tervező munka figyelembe veszi

- ✓ a tanuló előzetes tudását, aktuális fejlettségi szintjét, egyéni fejlődési lehetőségeit, életkori sajátosságait,
- ✓ az értékelés személyiségfejlődésére gyakorolt hatását és a pedagógiai célokat.

Az értékelés előtt különböző méréseket végzünk

A kiinduló állapot értékelése (diagnosztikus mérés) egy tanítási óra, tanulási egység, téma vagy program megkezdése előtt végzett adatgyűjtés. Kiterjedhet a tanulók meglévő tartalmi tudására, aktuális készség- és képességfejlődési szintjére, hozzáállására, viszonyulására. Az értékelés során figyelembe kell venni a tanuló

életkori sajátosságait és a tanulás korábbi és aktuális környezeti tényezőiről rendelkezésre álló információkat, továbbá a pedagógiai célokat. Az eredmények visszajelzésével a pedagógus útmutatást tud adni a tanulónak a tanulást várhatóan leghatékonyabban segítő tanulási módokról. A tanulás folyamatában több alkalommal, tájékozódó jelleggel végzett információgyűjtés, a fejlesztő, tanulást segítő értékelés és ennek visszajelzése akkor éri el a kívánt hatást, ha az a tanuló számára az értékelést követően rövid időn belül megismerhető. A tanulási folyamat rendszeres értékelése és visszajelzése teszi lehetővé a tanuló fejlődésének folyamatos nyomon követését.

Minden értékelési típus önfejlesztésre és kitartásra ösztönzi a tanulót fejlődésének, valamint tudásának gyakori, interaktív módon történő visszajelzésével. Célja a tanuló erősségeinek és hiányosságainak felmérése, valamint az éppen kihívást jelentő célok meghatározása, és ezzel a nevelési-oktatási gyakorlatnak a célok eléréséhez történő igazítása.

Az összegző értékelés célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje milyen mértékben felel meg a célként kitűzött tanulási eredményeknek. Az összegző értékelés minősítő jellegű, de lehet részletes szöveges értékelés is, amely rendelkezik a fejlesztő, tanulástámogató értékelés jellemzőivel. Az első évfolyam végén a tanuló összegző értékelése szöveges formában történik.

- Az értékelés folyamatos és rendszeres megfigyelésen alapul.
- Mindig a gyermek érdekében a fejlesztés és megerősítés szándékával történik. A tanulói teljesítmény értékelésekor visszajelzést kapunk és adunk a tanítás-tanulás eredményéről
- Az értékelés változatos módszereit használjuk: diagnosztikus és formatív (formáló-segítő értékelés, alakító, a folyamatba beiktatott, a tanuló számára pontos eligazítást nyújtó), szummatív (lezáró-összegző, nagyobb egységek végén megejtett minősítés).
- Csak azt értékeljük (osztályozzuk), amit korábban megtanítottunk és meggyőződünk az elsajátításáról.
- Az értékelés legyen folyamatos, igazságos, körültekintő, következetes, egyénre szóló.
- Igyekezzünk egyértelműen megfogalmazni a követelményeket és az értékelési módszereket az egyes tantárgyakban. A tanuló tudja és értse milyen teljesítményt és milyen irányú fejlődést várunk el tőle.
- A tanulók minél többféle tevékenységét értékeljük.
- Használjuk fel a tanulók véleményét egymás feleletéről a sajátos tanulási módszerek, követelmények tudatosítása érdekében.
- A jól megválasztott értékelési szempontok nagy segítséget nyújtanak a tanulók önellenőrző, önértékelő képességének kialakításában.
- Az év végi osztályzatnak értékállóknak kell lennie. Ezért győződjünk meg az eredményességről külső felmérésekkel, vizsgálatokkal is.

A gyermek szülőjének joga és kötelessége gyermeke tanulmányi előmenetelét figyelemmel kísérni.

A pedagógus feladata folyamatosan informálni a szülőt a tanuló teljesítményéről.

Az iskolarendszerű oktatásban értékelésünk alapja

- pedagógiai program,
- az intézményben alkalmazott kerettantervek,

- a szakmai képzés helyi programjai és az érvényben lévő szakmai és vizsgakövetelmények, a képzési és kimeneti követelmények.

Az értékelés során törekszünk arra, hogy tanítványaink sikerélményhez jussanak és felhasználjuk ennek motiváló hatását.

Nem adható szaktárgyi érdemjegy fegyelmetlenségért, órai hiányzásért, késésért, felszerelés hiánya miatt, illetve olyan tananyag számonkéréséért, amely a helyi tanterv követelményeiben nem szerepel.

A tanév elején a diákokat tájékoztatni kell az egyes tantervek követelményeiről, a szülőknek az első szülői értekezleten kell információkat adni a tantárgyak követelményeiről.

A házi feladatot, házi dolgozatot érdemjeggyel lehet minősíteni.

Az érdemjegyeket az elektronikus osztálynaplóba be kell jegyezni, erről a szaktanároknak kell gondoskodni.

Az elektronikus osztálynapló ellenőrzése az osztályfőnök feladata, **melyet havi rendszerességgel kell elvégezni.**

A tanulók munkájának értékelése érdemjeggyel történik. Félévente a szaktanárok legalább három érdemjegyet adjanak a tanulóknak.

- **Jeles (5) osztályzatot kap** az a tanuló, aki a helyi tanterv tantárgyi követelményeit, a szakmai programok és az egyes képzési szakaszok lezárásaként előírt vizsgák követelményeit a tanuló legalább 80%-ban teljesíti.
- **Elégtelen (1) osztályzatot** kap az a tanuló, ha a követelményeket a tanuló 25% alatt teljesíti.

Az alábbi százalékos értékelés alapján osztályozunk:

- 0 - 24%: elégtelen
- 25 - 39%: elégséges
- 40 - 59%: közepes
- 60 - 79%: jó
- 80 - 100%: jeles

A felnőttoktatás esti tagozatain az ellenőrzés, mérés, értékelés szerepét illetően az intézmény általános elvei az irányadók.

2.9.2.A tanuló magatartása és szorgalma értékelésének alapelvei

Az osztályfőnök

- a) Az osztállyal és az osztályban tanító tanárokkal történő megbeszélés után félévkor és év végén értékeli a tanulók magatartását és szorgalmát.
- b) Év elején az első osztályfőnöki órán megismerteti a tanulókkal a házirendet, felhívja a figyelmet az esetleges változásokra. Folyamatosan ügyel a házirendben foglaltak betartására, különösen a késésekre és a hiányzásokra.

2.9.3.A magatartás értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban

Példás (5)

- a házirendet betartja;

<ul style="list-style-type: none"> • a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik; • kötelességtudó, feladatait teljesíti; • önként vállal feladatokat és azokat teljesíti; • tisztelettudó; • társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik; • az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz; • óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet; • nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;
<p>Jó (4)</p> <ul style="list-style-type: none"> • a házirendet betartja; • tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik; • feladatait a tőle elvárható módon teljesíti; • feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti; • az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt; • nincs írásbeli intője vagy megrovása.
<p>Változó (3)</p> <ul style="list-style-type: none"> • az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be; • a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik; • feladatait nem minden esetben teljesíti; • előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva; • a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik; • igazolatlanul mulasztott; • osztályfőnöki intője van vagy of. figyelmeztetése, vagy szaktanári figyelmeztetése
<p>Rossz (2)</p> <ul style="list-style-type: none"> • a házirend előírásait sorozatosan megsérti; • feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti; • magatartása fegyelmezetlen, rendetlen; • társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik; • viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza; • több alkalommal igazolatlanul mulaszt; • több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

2.9.4.A szorgalom értékelésének alapelvei az általános iskolai nevelés-oktatásban

<p>Példás (5)</p> <ul style="list-style-type: none"> • képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt; • tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi; • a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi; • munkavégzése pontos, megbízható; • a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz; • taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4)
<ul style="list-style-type: none"> • képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt; • rendszeresen, megbízhatóan dolgozik; • a tanórákon többnyire aktív; • többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti; • taneszközei tiszták, rendezettek.
Változó (3)
<ul style="list-style-type: none"> • tanulmányi eredménye elmarad képességeitől; • tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti; • felszerelése, gyakran hiányzik; • érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja; • önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.
Hanyag (2)
<ul style="list-style-type: none"> • képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében; • az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg; • tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen; • feladatait többnyire nem végzi el; • felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek; • a tanulóhoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül; • félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen

2.10. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A beszámoló helyi szabályai

- Az írásbeli beszámoló tételeit (feladatsorát) a szaktanár állítja össze, azt a beszámoló kezdetéig szolgálati titokként kell kezelni.
- A szóbeli beszámolót az írásbeli dolgozatok kijavítása után, arányosan elosztva kell lebonyolítani.
- Egy napon a tanulók legfeljebb négy tantárgyból tehetnek szóbeli beszámolót.
- A beszámolók során egy tanteremben egyszerre maximum 6 tanuló tartózkodhat.
- Az írásbeli dolgozatok eredményeit legkésőbb a szóbelin közölni kell a tanulókkal.
- A beszámolók eredményeiről a szaktanárok osztályozóívet vezetnek.
- A szaktanárok kötelesek a beszámoló eredményeit 3 napon belül az osztálynaplóba is átvezetni.
- A beszámolón a tanulók részvétele kötelező.
- Az a tanuló, aki a beszámolón nem tud részt venni, előzetesen halasztást kérhet, a beszámoló letételére legfeljebb három hét halasztást kaphat.
- Ha a tanuló önhibáján kívül a beszámolón nem jelenik meg, de távolmaradását két héten belül igazolja, utólagos beszámolót tehet az igazolást követő három héten belül, de külön engedéllyel is csak legkésőbb a következő beszámolási időszakig.
- Az elégtelen eredményű beszámolót megismételni csak egyszer lehet.

A témazáró feladatlapok, írásbeli dolgozatok időpontjait a tanulók részére egy héttel korábban jelezni kell. Az eredményt a tanulóval közölni kell. Biztosítani kell a dolgozatok megtekinthetőségét. A témazáró írásbeli dolgozatokat az adott tanévben őrzi meg a szaktanár.

Az osztályfőnökök törekedjenek arra, hogy a szaktanárok egy tanulócsoportban egy napon kettőnél több témazáró dolgozatot ne írathassanak!

A szaktanároknak gondoskodni kell arról, hogy a témazáró feladatok, írásbeli dolgozatok javítására a megíratástól számított 10 munkanapon belül kerüljön sor.

Az írásbeli témazáró feladatok általában olyan típusúak legyenek, mint az érettségi vizsga, szakmai vizsga írásbeli feladatai.

Az alsó tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása önálló felelet, vagy kérdésekre adott válaszadás formájában történik. Egy adott témához gyűjtőmunka készítése, vagy otthoni, könyvtári felkészülés jutalmazható piros ponttal, matricával, stb. az adott téma súlyának, részletességének, a kidolgozás minőségének és előadásmódjának megfelelően.

A felső tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása:

- órai feleletek (5-6. osztályban kérdésekkel irányított, 7-8. osztályban önálló előadás, tanulók képességeihez igazodva segítő kérdésekkel),
- egy témával kapcsolatos kiselőadás,
- valamint az egyes tantárgyaknál előforduló egyéb lehetőségek (memoriterek, olvasásfordítás, tartalom, szituációs gyakorlatok, képleírás stb.) formájában történik.

Az értékelés eszközei

- érdemjegy
- szóveges értékelés (az érdemjegyet kíséri – célja: rávilágítson a tanuló hibáira, megjelölje azok javítását, segítse a tanuló fejlődését)
- osztályzat (a félév és a tanév végén – az egész félévben illetve tanévben nyújtott teljesítményt vesszük figyelembe, szem előtt tartva a tanuló fejlődését)

2.11. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

2.11.1. A házi feladat korlátai

A házi feladat lehet szóbeli és írásbeli házi feladat, azokon belül lehet kötelező és szorgalmi.

Kötelező házi feladat

- Szóbeli kötelező házi feladat
  - Tananyaghoz kapcsolódóan lehet adni
  - Kötelező olvasmány, melyet a magyar nyelv és irodalom tanterv évfolyamonként megjelöl

- Tananyaghoz kapcsolódó, az ismeretek elmélyítését szolgáló szemelvények, ajánlott irodalom
- Memoriterek – melyet a szaktárgyi tanterv megjelöl
- Írásbeli kötelező házi feladat
  - Tankönyv, munkafüzet, feladatgyűjtemény, iskolai füzet tanár által kijelölt feladatainak megoldása
  - Tananyag szerves részét képező fogalmazások, írásbeli elemzések, gyűjtőmunkák elkészítése

Általános rendelkezések a kötelező házi feladatra vonatkozóan

A szóbeli és írásbeli házi feladat mindenkor szervesen kapcsolódjon a tanóra tananyagához, témájához. Célja minden esetben a tanórán szerzett ismeretek megszilárdítása, elmélyítése és a tantárgyi készségek begyakorlása legyen. Az írásbeli házi feladat mennyisége átlagosan fél óránál több felkészülést ne követeljen a tanulótól. A házi feladat ellenőrzése, megbeszélése következetes legyen a legközelebbi órán. Írásbeli házi feladat értékelése – tartalmi és formai szempontból – egyaránt fontos, ezt a nevelő szóban és írásban is közölheti a tanulóval.

Szorgalmi (házi) feladat: minden esetben a tanuló önkéntes vállalása alapján történik

- Szóbeli szorgalmi házi feladat
  - a. Vállalt kiselőadás a tananyaghoz kapcsolódva
  - b. Ajánlott olvasmány – melynek a jegyzékét a magyar nyelv és irodalom tanterv megjelöl évfolyamonként
  - c. Házi és felmenő versenyekre való felkészülés
- Írásbeli szorgalmi házi feladat
  - a. Képességek fejlődését, tehetség fejlesztését, kibontakozását elősegítő feladatok megoldása
  - b. Levelezős és felmenő rendszerű feladatok megoldása
  - c. Írásbeli pályamunkák készítése

Általános rendelkezések szorgalmi (házi) feladatra vonatkozóan

- Szóbeli és írásbeli szorgalmi feladat a tantárgyi követelményeken felüli teljesítményt célozza.
- Hozzájárul a tanuló széleskörű tájékozottságához.
- Szaktanár ajánlása, motivációja alapján a tanuló önként vállalja.
- A szorgalmi feladat mennyisége: a tanuló teherbírásán és kitartásán is múlik, más-más elvárás lehet egyénenként, óvakodjunk, hogy túl sok feladat adásával a tanuló kedvét ne veszítse el.
- Szorgalmi feladat gyakorisága: a tanulók elfoglaltságát figyelembe véve történjen. Pedagógiai szempontból szükséges lehet a szorgalmi feladat megoldásához tanári segítség nyújtása
- A szorgalmi munkát minden esetben ellenőrizzük, értékeljük a közösség előtt, az érdemi szorgalmi munka jutalomban részesüljön.

A tanulók szóbeli felelet, dolgozat vagy témazáró dolgozat, esetenként beszámoló, házi dolgozat formájában adnak számot az elsajátított tananyagról.

2.11.2. Az otthoni felkészüléshez előírt feladatok meghatározásának általános iskolai jellemzői

Kritériumok

- Az írásbeli és szóbeli feladatok kapcsolódjanak a témakörhöz
- A tananyag elmélyítése, gyakorlása a fő cél
- Életkori sajátosságok figyelembevételével kapnak a tanulók szorgalmi feladatokat, gyűjtőmunkát,
- Alsó tagozaton az aznap megtanult ismeretek gyakoroltatása és elmélyítése, rögzítése zajlik az önálló tanulási órákon a „tanulási időben”
- A tanulási idő alatt zajló szakkörök, iskolán belüli elfoglaltságok esetén úgy kell megszervezni az önálló tanulást, hogy arra minden tanulónak biztosítsunk időt.
- Alsó tagozaton a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása együttesen legfeljebb 1 órát vegyen igénybe.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

Az otthoni írásbeli házi feladat szabályozása az általános iskolában

Az egész napos programmal működő osztályokban nincs rendszeres otthoni házi feladat, a felkészülés az iskolában történik. A tanulók heti egy alkalommal kapnak otthoni feladatot, annak érdekében, hogy szüleik is részesei lehessenek az iskolai tanulásnak, nyomon követhessék gyermekük fejlődését. Az önálló, felkészülést biztosító délutáni tanulás 4. osztálytól kezdődően része a napirendnek, osztályonként eltérő időszükséglettel. Az évközi szünetek a pihenés, a feltöltődés lehetőségét szolgálják, ezekre az időszakokra házi feladatot nem kapnak a tanulók.

2.12. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagok

Településünkön nem jellemző a nemzetiségek nagy számú jelenléte, így nem terveztük egyetlen tantárgy keretében sem a nemzetiség kultúrájának megismertetését.

2.13. Csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Csoportbontások az egyes tantárgyakból

Tantárgy	Iskolatípus					
	Általános iskola	Évfolyam	Szakgimnázium	Évfolyam	Gimnázium	Évfolyam
Magyar nyelv és irodalom					X	9-12
Matematika					X	9-12

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek					X	9-12
I. idegen nyelv- angol nyelv	X				X	9-12
II. idegen nyelv- német nyelv, francia nyelv					X	9-12
Biológia					X	9-12
Kémia					X	9-12
Fizika					X	9-12
Földrajz					X	9-12
Vizuális kultúra					X	9-12
Testnevelés és sport					X	létszámtól függően
Digitális kultúra	X	minden			X	9-12

Fontos szerepe van a felzárkóztatásnak, hiánypótlásnak /szövegértés, matematikai alapkészségek/, a logikai és kommunikációs készségek fejlesztésének /informatika, idegen nyelv/, a speciális készségek fejlesztésének, az érettségi vizsga, szakmai vizsga követelményei teljesítésének. A csoportbontásnál ezeket vesszük figyelembe.

A kötelező tanórai foglalkozások mellett a tanulók az alapképzést kiegészítő, szabadon választott tanórai tevékenységekbe is bekapcsolódhatnak.

Ezek a következők

- a tanórai anyag elmélyítését szolgáló konzultációk, speciális és kiegészítő ismeretek céljából szerzett tehetséggondozó foglalkozások,
- a különböző előképzettségű tanuló szintre hozását, a tanulmányokban elmaradók felzárkóztatását szolgáló korrepetálások

Az iskolai tevékenységek harmadik nagy csoportja a tanórán kívüli foglalkozások. Ezek a tanulók érdeklődési körének megfelelően szerveződnek:

- tanulmányi –kulturális versenyek
- sportkörök: labdarúgás, sakk, tömegsport
- konzultáció és korrepetálás
- színházi neveléssel kapcsolatos foglalkozások

A csoportbontás általános iskolai jellemzői

Angol nyelvi emelt óraszámú csoportjainkban változó ismerettel érkeznek tanulóink az intézménybe, így számukra a tudásszintjük bemérése után szervezzük meg a kezdő és haladó nyelvi csoportot.

Tapasztalatunk az, hogy kisebb csoportokban tanulóink magatartása, viselkedés kultúrája, tanórai aktivitása sokkal motiváltabb.

Az esetleges csoportbontásokkal célunk lenne, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

2.14. Egészségnevelési és környezeti nevelési elvek, programok, tevékenységek

2.14.1. Egészségnevelési elvek

Az egészség testi, lelki, szociális jólét, ennek összhangja, egyensúlyban tartása. Nagy hangsúlyt fektetünk a prevencióra, hogy a tanulók kellőképpen fel legyenek készítve az adott problémák megelőzésére. Fontos a felvilágosítás, hogy az egészségügyi ismeretek mellett tanulóink szerezzenek gyakorlati tapasztalatokat a betegségek, sérülések ellátásáról.

Az egészségtudatosság kialakítását segíti a szemléltetés módszerének alkalmazása, szakemberek bevonásával élményszerű foglalkozások tartása.

Az egészség érték, a mindennapok része kell, hogy legyen. Fontos a tudatos törekvés az egészséges élet kialakítására, egy megfelelő életminőség teremtésére, ezen keresztül az emberi élet méltóságának megőrzésére.

Szükséges, hogy a különböző felvilágosító előadásokat követően az egyének képesek legyenek az önfejlődésre, érdeklődésük elmélyítésére az adott témakörben, szakterületen. Tudják használni a különböző információszerzési technikákat (pl.: könyvtár, internet, szakfolyóiratok ismerete).

A személyes példamutatás nélkülözhetetlen, a gyerek odafigyel a felnőtt és a kortárs csoport véleményére, tapasztalataira. Az aktív közösségi részvétel a különböző szervezetek, civil szerveződések programjaiban, a tagintézményi rendezvényeken formálja a hétköznapi tapasztalatokat, erősíti a kulturált magatartásminták rögzítését.

Az érett, autonóm személyiséggé válást segíti egy jól „begyakorlott” sportmozgás, tánc is, de a mai stresszel teli világunkban feszültségoldó hatása lehet a zenének, a művészeteknek, az irodalomnak, a népmese rejtélyes világának is.

Az intézménynek az életre kell felkészítenie a gyermeket, azért szükséges, hogy a szülők az iskolával közösen tegyenek meg mindent, hogy a tanulók az egészséges életmód mintáit hatékonyan elsajátítsák.

A diákok körében kérdőíves módszerrel rendszeresen felmérjük az egészségvédelmi és drogról való ismereteiket:

1. Részt vettél-e droggal kapcsolatos foglalkozáson? igen – nem
2. Ha igen, sorold fel, milyen foglalkozások voltak (előadás, stb.)
3. Szükségesnek tartod-e az iskolában a drogmegelőzési tevékenységet igen – nem
4. Válaszodat indokold meg!
5. Milyen feladata van egy diáknak az egészségvédelemben?

Az egészségnevelés feladatai

- szemlélet-formálás,
- helyes értékrend kialakítása,
- felvilágosító munka,
- megelőzés,
- egészségünk védelme, megóvása.

Az egészségnevelés területei

- személyiség fejlesztés,
- egészséges táplálkozás,
- káros szenvedélyek elkerülése: alkohol, dohányzás, drog,
- betegségek megelőzése, ill. felismerése,

- testkultúra, személyi higiénia kialakítása,
- szexuális nevelés,
- a lelki egyensúly megteremtése,
- a helyes napirend kialakítása,
- a mozgás igényének kialakítása, mindennapos testmozgás.

2.14.2. Az egészségnevelés színterei

Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit építse be a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés tanórán kívül

- iskolai sportkörök
- egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, hallás-és látásvizsgálatok stb.)
- egészségügyi felvilágosító előadások
- versenyekre való felkészítés (A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.)
- úszásoktatáson való részvétel
- kerékpártúra
- lovaglás

Iskolai étkeztetés szerepe az egészségnevelésben

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

2.14.3. Az egészségneveléssel kapcsolatos programok, tevékenységek

A szakmai szervezet segítségével, a továbbképzésen részt vett pedagógusok közreműködésével interaktív foglalkozásokat szervezünk a diákoknak.

A foglalkozások tematikájának kialakításánál figyelembe vesszük a korosztályi sajátosságokat, a tematika középpontjába a legális és illegális drogok hatásait, a használatuk következményei megismertetését tervezzük.

A képzéseken az ismeretnyújtás mellett a pedagógusok és a diákok foglalkoznak

- a konfliktuskezelés és a problémamegoldás módozataival,
- a kritikus helyzetben történő pozitív döntéshozatal készségének fejlesztésével,
- a kortárs- és médiahatás felismerésével és kezelésével (pl. a „nem”-et mondás)
- a segítségnyújtás és segítségkérés kérdéseivel, a segítő intézményekkel Az egészségvédelmi és drogvédelmi program
- a Nemzeti Stratégia ismeretében készül,
- támaszkodik „Az iskolai drogstratégia kialakítása és módszertana” c. segédanyagra
- az iskola sajátosságainak figyelembevételével készül.

Figyeljük az egészségvédelmi témában meghirdetett pályázatokat, kihasználjuk a pályázati lehetőségeket.

2.14.4. Környezeti nevelési elvek

Fontos pedagógiai feladat tanulóink környezettudatos magatartásának kialakítása hétköznapi élet minden területén. E folyamatban felkészítjük tanulóinkat az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Minden tantárgyban és minden intézményen kívüli programban arra törekszünk, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, benne az embert.

Az iskola környezeti nevelési elvei

Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével. Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében.

A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Céljaink

Ki kell alakítani tanulóinkban

- A környezettudatos magatartást és életvitelt.
- A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, energiatakarékos életmódot.
- A környezet értékei iránti felelős magatartást.
- A természetes és épített környezetünk védelmét, szeretetét.
- Az egészséges életmód iránti igényt.
- A természettudományos gondolkodás tanórán kívüli környezetben való fejlesztése a természeti környezet értékeinek és megóvásának céljaival összhangban.

Ennek érdekében kiemelt nevelési feladataink

- A természet- és környezetvédelem alapvető céljainak, feladatainak megismerése.
- Annak felismerése, hogy a természet és a környezet védelméért mindannyian személyesen is felelősek vagyunk.
- Ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése.
- Az egyén és társadalmi közösségek szerepének, felelősségének belátása a környezet értékeinek, harmóniájának megóvásában és továbbadásában.
- A környezettudatos szemlélet, magatartás és életvitel kialakításának segítése.
- Az állampolgári és egyéb közösségi felelősség felébresztése.
- A környezet – talaj, víz, levegő, táj – értékeinek védelme, megóvása.
- A természet jövőjéért, fenntarthatóságáért érzett felelősség vállalása.
- Bekapcsolódás a környezetvédelmi tevékenységekbe.

- Az emberi tevékenységek által okozott környezetkárosító folyamatok felismerése a lakóhelyen és környékén, valamint azok csökkentésére irányuló erőfeszítések megismertetése.
- Az egészség és környezet összefüggéseinek felismertetése.
- Problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése.
- Tájékoztatottság kialakítása a legfontosabb környezetet veszélyeztető tevékenységekről, az egészséget befolyásoló környezeti hatásokról.
- A természetes és egészséges környezetmegőrzésének fontossága-az összes természettudományos tantárgyban megszerzett ismeret, képesség felhasználása.
- Anyag-és energiatakarékos szemlélet kialakítása.
- A környezetet károsító leggyakoribb szennyezőanyagok megismerése.
- A szennyezőanyagok károsító hatásának mérséklésére, megszüntetésére irányuló lehetőségek bemutatása.
- Az újra hasznosítható hulladékok szelektív gyűjtése, fontosságának megértése.

2.14.5.A környezeti nevelés szinterei iskolánkban

Hagyományos tanórai szervezésben

- A környezeti nevelés fontos szintere a tantárgyi tanítási óra.
- A tantárgyi kerettantervi tartalmak kiegészülnek a környezetre vonatkozó tananyaggal.
- A szakoktatásban a környezetbarát technológiák fontosságát kell hangsúlyozni.
- Döntő szerepe és felelőssége a természettudományos tantárgyaknak van, de a társadalomtudományok szerepe is jelentős az ember és a környezete kapcsolatának története, sajátosságai szempontjából. A tanórákon hozzárendeljük a feldolgozandó témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Tanulóink elméleti ismereteik gyarapodásával tudnak és akarnak majd küzdeni környezetük megóvásáért.

Tanórán kívül

- Igényes, kulturált környezet kialakítása a tantermekben, az iskolákban (teremdíszítés, tisztaság).
- A környezetvédelemmel kapcsolatos versenyeken való részvétel.
- Az ügyeletei szolgálat segít a tagintézmény egészséges, tiszta környezetének kialakításában, megtartásában, a dohányzás megfékezésében, újabb dohányzók számának csökkentésében.
- A tisztaságra és egészséges életmódra nevelés érdekében osztályfőnöki órákon szakember előadásait hallgatjuk meg, és filmeket nézünk meg, azokat megvitatjuk (iskolai védőnő, ÁNTSZ munkatársai, drogrevenziós továbbképzésben részt vett kollégák).
- Az osztályfőnöki órákon rendszeresen megbeszéljük az aktuális környezeti katasztrófákat, azok megelőzésének lehetőségeit.
- Szaktárgyi és osztályfőnöki órákon kiselőadások tartása, megvitatása, filmek megtárgyalása.
- Az osztályfőnöki órákra az ember és környezetére vonatkozó témákat terezzük minden évfolyamon.
- El kell érni, hogy tanulóink kapcsolódjanak be közvetlen környezetünk értékeinek megőrzésében, gyarapításában. Életmódjukban a természet tiszteletére, a környezeti károk megelőzésére való törekvés váljon meghatározóvá.

- Tanítási órán kívüli környezetben megvalósuló egyéni, páros és csoportos tevékenységformák minél nagyobb számban valósuljanak meg.

2.15. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Intézményünk beiskolázási körzetében a családok szociális helyzete rendkívül polarizált. Tanulóink nagy részét egy szülő neveli (elvált, árva), magas az álláskereső szülők száma is. A szociális körülményeket tekintve a hátrányos helyzet adódik: a családi mikrokörnyezet gondjaiból, az „utcai” környezet kifogásolható hatásaiból, nem elfogadható iskolai csoportképződésekből. Feladataink: a gyermek és körülményeinek megismerése (helyzetjellemzés a tanév elején), megállapítani, hogy a képességek kibontakozását milyen tényezők gátolják leginkább. Meghatározzuk, mihez viszonyítva, milyen mértékben vannak lemaradva. A fentiek alapján az érdeklődésnek, képességnek megfelelő pozitív hatásrendszert alakítunk ki, melyben az elfogadás, a segítség, a buzdítás, az érvelés, a sikerélmény nyújtása az uralkodó.

A különböző iskolákból jött tanulók egy szintre hozása, gyors felzárkóztatása szükséges a további igényes oktató-nevelő munka szempontjából. Intézményünk rendelkezik esélyegyenlőségi tervvel.

A hátrányos és halmozottan hátrányos, veszélyeztetett helyzet megállapításánál nemcsak a törvényi kitételeket vesszük figyelembe, hanem a szociális és egészségügyi hátrányokat is egyenlő okként kezeljük.

A társadalmi veszélyeztetettség, a családok helyzete és a tanulók életkori sajátosságaiból fakadóan fontos feladata az intézménynek a nevelési és szervezési tapasztalataival, kapcsolatrendszerével főleg a megelőző, esetenként a kezelő tevékenység.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős koordinálásával végezzük a személyes adatok kezelésére vonatkozó előírások betartásával

- a felderítő munkát (hátrányos helyzet, veszélyeztetettség)
- a tanulók nyilvántartását (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, iskolatitkár), környezettanulmány, családi háttér kérdőívek, családlátogatások,
- a megelőző és kezelő tevékenységet (személyiségközpontú, a bizalom alapján működő),
- a felvilágosítást, életút nyomon követése, előadások tartása, propaganda,
- a kapcsolattartást: szülőkkel, segítő szervekkel (ÁNTSZ, orvos, rendőrség, szociális szolgálatok, gyermekjóléti szolgálatok, fejlesztő pedagógus, pártfogói felügyelet), kollégiummal.

Az iskolába járás fegyelmének megtartásában nagy figyelmet fordítunk a tanulói mulasztásokra, különösen az indokolatlan hiányzások ellenőrzésére, iskolakerülésre. Az előírt tájékoztatások, jelzések nem maradnak el az igazolatlan hiányzások esetében.

A tankönyvtámogatást a törvényi előírásokat betartva végezzük. Lehetőséget biztosítunk a nehéz anyagi körülmények között élő tanulóink számára a könyvtári kölcsönzésre is. Az intézményen kívüli segélyezési, támogatási lehetőségekről tájékoztatjuk a szülőket, tanulókat. Az intézménynek van alapítványa, ami lehetővé teszi a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű diákok anyagi támogatását (tanulmányi kirándulások, versenyeken való részvétel). Az intézmény pedagógusai támogatják a hátrányos helyzetű diákok pályázatait, különösen az ÚTRAVALÓ - MACIKA Ösztöndíjprogram esetében. A hiányszakmát tanulók részére szakmai kompetenciafejlesztő foglalkozásokat szervezünk, hogy a tanulmányi ösztöndíj feltételeinek meg tudjanak felelni.

Intézményünk alkalmaz gyógypedagógust, fejlesztő pedagógust az SNI-s és a BTMN-s tanuló ellátására.

2.16. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

3.16.1. A tanuló jutalmazásával összefüggő elvek

Az a tanuló, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az intézményen kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az intézmény jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az intézményben tanév közben elismerésként a következő dicséretek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

2.16.2. A tanulók magatartásának és szorgalmának értékelési és minősítési követelményei

A magatartás minősítése	Jellemzők
Példás (5)	minősítést kapjon az a tanuló, aki a házirend előírásait maradéktalanul teljesíti, viselkedése példamutató.
Jó (4)	minősítést kapjon az a tanuló, aki a házirend előírásait kisebb mértékben megszegi, viselkedése jó, legfeljebb osztályfőnöki szintű fegyelmi intézkedés folyt ellene, de azt valamilyen területen végzett kiemelkedő munka ellensúlyozza. Maximum 5 igazolatlan órája van.
Változó (3)	minősítést kapjon az a tanuló, aki a házirend követelményeit csak többé-kevésbé teljesíti, tudatosan nem árt az osztály vagy iskola közösségének. Legfeljebb tíz igazolatlan órája van.
Rossz (2)	minősítést kapjon az a tanuló, aki a házirend előírásait súlyosan megszegi, viselkedése, magatartása közösségellenes, az intézmény jó hírnevét szándékosan rontja. Tíznél több igazolatlan órája vagy fegyelmi büntetése van.

A szorgalom minősítése	Jellemzők
Példás (5)	minősítést kapjon az a tanuló, akinek munkavégzése minden tantárgyban pontos és megbízható, felkészülése egyenletes színvonalú, valamilyen tantárgyból kiemelkedő, de a többiből is megbízhatóan dolgozik, vagy lényeges javulás mutatkozik tanulmányi munkájában.
Jó (4)	minősítést kapjon az a tanuló, aki tanulmányi munkáját többnyire elvégzi, de felkészülése nem egyenletes, képességei alapján jobb teljesítményre is képes lenne, érdemjegyeinek átlaga legalább közepes vagy gyengébb a tanulmányi eredménye (nem bukik meg), azonban ezt nagy erőfeszítések árán éri el.
Változó (3)	minősítést kapjon az a tanuló, akinek tanulmányi munkája erősen hullámzó, osztályzatai egy tárgyon belül is nagy eltérést mutatnak, kötelességét elhanyagolja, képességeitől eredménye messze elmarad, vagy teljesítménye az előző félévhez képest feltűnő hanyatlást mutat. Legfeljebb egy tárgyból bukik.
Hanyag (2)	osztályzatot kapjon az a tanuló, aki feladatait igen gyengén vagy egyáltalán nem teljesíti, minden intézményi tevékenységét az érdektelenség vagy a közöny jellemzi, két vagy több tantárgyból bukik.

2.17. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A tanuló az intézmény magasabb évfolyamába akkor léphet, ha a kerettanterv „*A továbbhaladás feltételei*” című fejezetében meghatározott követelményeket az adott évfolyamon minden tárgyból teljesítette.

Ha háromnál több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott tanuló az adott tanév megismétlésével folytathatja tanulmányait. Három vagy kevesebb tantárgyból való bukás esetén a tanuló javítóvizsgát tehet. Ha a tanuló javítóvizsgán elért eredménye legalább elégséges, akkor tanulmányait folytathatja a magasabb évfolyamon. Más esetekben a köznevelési törvény idevonatkozó rendelkezései az irányadók.

A tanuló minősítéséről, a tantárgyi követelményeknek való megfelelés alapján a magasabb évfolyamra lépéséről, a tantestület tagjainak, az osztályban tanító tanároknak részvételével szervezett osztályozó értekezlet dönt.

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen

- a) ha az iskolai nevelés-oktatás pedagógiai szakaszában (középszintű iskolában a 9-12.(13.) évfolyamon) a kétszázötven tanítási órát,
- b) a nevelés-oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő szakaszában az elméleti tanítási órák húsz százalékát,
- b) egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát meghaladja, és emiatt a tanuló teljesítménye tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy

osztályozóvizsgát tegyen. Az osztályozó vizsga szabályait a nevelési program tartalmazza.

Az igazgató a tanulót kérelmére – kiskorú tanuló esetében a szülő kérelmére – felmentheti az iskolai kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, ha a tanuló egyéni adottságai, sajátos nevelési igénye, továbbá sajátos helyzete ezt indokoltá teszi.

Az igazgató a tanulót kérelmére mentesítheti a készségtárgyak tanulása alól, ha azt egyéni adottsága vagy sajátos helyzete indokoltá teszi.

Az egyéni munkarenddel rendelkezőt az iskola valamennyi kötelező tanórai foglalkozása alól fel kell menteni.

Az, akit felmentettek a kötelező tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, az igazgató által meghatározott időben, és a nevelőtestület által meghatározott módon ad számot tudásáról.

A külföldi tartózkodás miatt egyéni munkarenddel rendelkező tanuló esetében a félévi minősítés az igazgató döntése alapján mellőzhető, ez esetben a tanuló csak az év végén ad számot tudásáról. Középfokú iskolai tanulmányok folytatása esetén a sikeresen teljesített kilencedik évfolyam megismétlését az iskola igazgatója a tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal akkor engedélyezheti, ha arra a gimnáziumi nevelés-oktatásba való bekapcsolódás miatt van szükség.

A tanuló az iskola igazgatójának engedélyével az iskola két vagy több évfolyamára megállapított tanulmányi követelményeket egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt is teljesítheti.

Ha a tantárgy oktatása félévkor fejeződik be, a tanuló osztályzatát az év végi bizonyítványban is fel kell tüntetni.

Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni. Ha a tanuló nem teljesíti az évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni.

Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgáztató intézmény a tanuló osztályzatáról a törzslapon történő bejegyzés céljából három napon belül írásban értesíti azt a szakképző intézményt, amelyikkel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamba lépéséről – figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott vagy a vendégtanulóként szerzett osztályzatot – az a szakképző intézmény dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Ha a tanuló valamely tantárgyból előrehozott érettségi vizsgát tett, ezáltal az adott tantárgy tanulmányi követelményeit teljesítette. A szakképző intézmény magasabb évfolyamán vagy évfolyamismétlés esetén e tantárgyat nem kell ismét tanulnia.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt tanulmányi követelményeket, tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja.

Ha a tanuló a következő tanév kezdetéig azért nem tett eleget a tanulmányi követelményeknek, mert az előírt vizsga letételére a nevelőtestülettől halasztást kapott, az engedélyezett határidő lejártáig tanulmányait felsőbb évfolyamon folytathatja.

Szakképző évfolyamokon tanuló diákjainknak – szakmától függően – a programtervek előírásainak (a kerettantervben előírtaknak) megfelelően összefüggő nyári gyakorlatot is teljesíteniük kell. Az összefüggő nyári gyakorlat teljesítése kötelező, a továbbhaladás, és a szakmai vizsga megkezdésének feltétele. Ennek időtartamát a kerettantervek szerint határozzuk meg. A gyakorlat hossza miatt, a tanuló kérésére lehetőséget biztosítunk annak megosztott teljesítésére is.

2.18. A 11-12. évfolyamon az emelt szintű érettségire történő felkészítéshez az emelt szintű oktatásban alkalmazott fejlesztési feladatok és követelmények a Nat alapján

Intézményünkben nem kerültek megfogalmazásra fejlesztési feladatok, követelmények az emelt szintű érettségire felkészítéshez. Az esti munkarendben nem jellemző az emelt szintű érettségire jelentkezés. A nappali rendszerű oktatásban a gimnáziumban és a szakgimnáziumban nem jellemző a továbbtanulás sem, így nincs szükségük emelt szintű érettségi vizsgát tenni.

2.19. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

Az intézmény pedagógiai programjában részletesen megfogalmaztuk nevelési elveinket. Nem tartjuk szükségesnek további elvek megfogalmazását. Így ebben a fejezetben nem fogalmazunk meg új feladatokat, elveket.

3. SZAKMAI PROGRAM

3.1. A szakgimnáziumi képzések szakmai programja

A szakgimnázium fő célja a tehetség kibontakoztatása mellett, hogy a tanulók számára értékálló és a kor igényeinek megfelelő tudást nyújtson.

A szakgimnázium művészeti, pedagógiai, illetve közművelődési szakmai képzést folytató nevelés-oktatási intézmény.

Az érettségi végzettséggel rendelkező tanulók részére a szakgimnáziumban az érettségi végzettséghez kötött szakgimnáziumi szakképesítésre felkészítő évfolyamok száma kettő. Ebben az esetben a szakgimnázium a képesítő vizsgára történő felkészítést a tizenharmadik-tizennegyedik évfolyamon szervezi meg.

A szakgimnáziumi képzésünk képzési szerkezete

Tanulmányi terület	A szakképesítés megnevezése	A szakképesítés azonosító száma	Szakirány	Képzési idő érettségi végzettséggel
Művészet	Képző-és iparművészeti munkatárs	4 0213 01	Művészeti grafikus Művészeti és médiafotográfus	2 év

A képzéseket felnőttoktatás keretében, nappali és esti munkarendben szervezzük

A 2 évfolyamos szakgimnáziumi képzés általános óraterve - felnőttoktatás, nappali munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok		Óraszám összesen
	1/13.	2/14.	
Szakmai idegen nyelv	4	4	268
Érettségire épülő szakképesítés órakerete	31	31	2077
Rendelkezésre álló órakeret/hét	35	35	
Tanítási hetek száma	36	31	
Éves összes óraszám	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos szakgimnáziumi képzés általános óraterve - felnőttoktatás, esti munkarend

Tantárgyak	Évfolyamok		Óraszám összesen
	1/13.	2/14.	
Szakmai idegen nyelv	2	2	134
Érettségire épülő szakképesítés órakerete	15,5	15,5	1038,5
Rendelkezésre álló órakeret/hét	17,5	17,5	
Tanítási hetek száma	36	31	
Éves összes óraszám	630	542,5	1172,5

Megjegyzés: esti képzésben az óraszámok a nappali képzés óraszámainak az 50 %-a

3.1.1. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti grafikus szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0213 01
A szakképesítés megnevezése	Képző- és iparművészeti munkatárs
Szakirány megnevezése	Művészeti grafikus
Tanulmányi terület	Művészet
Érettségire épülő szagimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A művészeti grafikus manuális alkotó eljárásokkal és digitális grafikus technikák alkalmazásával dolgozó szakember, akinek tervezői szemléletét széleskörű rajzi, művészet- és grafikatörténeti ismeretei egészítik ki.
- Szakmai tevékenységét munkacsoportban – tervezőstúdióban, reklámügynökségnél, könyv- és lapkiadónál, illetve egyéb kereskedelmi és kulturális intézménynél–, vagy saját vállalkozásában végzi.
- Nyomdai, online és offline, valamint dekorációs felhasználásra grafikai terveket készít, melyeknek a technikai feldolgozáshoz szükséges előkészítését is elvégzi.
- Könyv, újság, egyéb nyomtatványok, online anyagok tipográfiai tervét készíti el, logót, arculatot, reklámkampány vizuális elemeit tervezi meg, manuális és digitális eszközökkel illusztrál, hirdetést, csomagolást tervez, autonóm alkotást készít.
- Munkájához információkat gyűjt, és ezek birtokában mozgósítja kreativitását, koncepciót alakít ki.
- A tervezés és a kidolgozás során az esztétikai és a funkcionális célokat egyaránt szem előtt tartja, így tudatosan választ stílust, formanyelvet és technikát.
- A művészeti grafikus fejlett vizuális kultúrával rendelkező, igényes alkotó.
- Csoportmunkában nyitott és együttműködő: alkotói hozzáállását koncepcionális kérdések megoldásakor és részfeladatok elvégzésekor is hasznosítja.
- Figyelemmel kíséri a kortárs művészet és a tervezőgrafika alakulását.
- Szakmai és technikai ismereteit folyamatosan bővíti, aktualizálja.
- Terveit, elkészült munkáit prezentálja, archiválja, kapcsolatot tart megrendelőivel és szakmai partnereivel.
- Felsőfokú tanulmányait a különböző művészeti egyetemek vagy egyetemi karok tervezőgrafika, képgrafika szakjain folytathatja.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- a feladatot értelmezni, munkájához inspirációt és információkat gyűjteni
- a feladatokat kreatív módon megközelíteni

- munkáját koncepcionális tervezői gondolkodással végezni
- terveket, vázlatokat, költségvetést készíteni
- csoportmunkában nyitottan, aktívan és kreatívan részt venni
- az egyes grafikai műfajokat megkülönböztetni céljaik, formai követelményeik és szakmai tervezési sajátosságaik szerint
- betűtörténeti, tipográfiai és tördelési ismereteit alkalmazni
- stílust, formanyelvet, kompozíciót és technikát tudatosan kiválasztani és alkalmazni
- különböző tipográfiai és képi stílusokat megfelelően alkalmazni
- különböző ábrázolásmódokat (látványhűség, stilizálás, átírás, absztrakció) alkalmazni
- az esztétikum és a funkció együttes szem előtt tartásával tervezni
- a tervezés során színek, formák, képek, motívumok és betűtípusok célszerű és stílusos integrálására
- képi és szöveges elemek kapcsolatrendszerének kifejező és hasznos kialakítására
- manuális képalkotó technikák – rajzeszközök, festés, montázs, kollázs, sokszorosítógrafikai eljárások ismeretében tervezni és alkotni
- belső látására támaszkodva kreatív terveket készíteni
- manuális eszközökkel kalligráfiát készíteni
- vektor- és pixelgrafikus, valamint kiadványszerkesztő programokat készségszinten alkalmazni
- számítógépes munkájába manuálisan készült elemeket beépíteni
- manuális és digitális technikák alkalmazásával illusztrációt, szakillusztrációt, ábrát, szakábrát készíteni
- újság, könyv, online kiadvány tipográfiai tervét elkészíteni, címlapot, borítót tervezni, tördelni
- plakát, hirdetés, kisnyomtatvány grafikai tervét elkészíteni
- képeredetit digitalizálni, digitális képet készíteni, feldolgozni, szerkeszteni, a megfelelő felhasználási célra előkészíteni
- logót, szimbólumot, piktogramot tervezni
- cég, termék arculatát megtervezni, arculati kézikönyvet készíteni
- reklámkampány grafikai elemeit megtervezni
- infografikai, adatvizualizációs grafikai tartalmakat létrehozni
- vizuális koncepciót kidolgozni
- weboldal grafikai tervét elkészíteni
- a terveket a végfelhasználás technikai követelményei szerint előkészíteni, nyomdai eljárások, utómunkák ismeretében megfelelő nyomdai előkészítést végezni
- a különböző papírfajták ismeretében a célnak megfelelő papírt kiválasztani
- grafikatörténeti és -elméleti ismereteit folyamatosan bővíteni és alkalmazni szakmai munkájában
- művészettörténeti ismereteit alkalmazni szakmai munkájában
- tájékozódni a kortárs képzőművészet és tervezőgrafika legújabb törekvéseiről, és ezeket figyelembe venni tervezési munkájában
- kapcsolatot tartani megrendelőivel és szakmai partnereivel
- ellátni saját tevékenységének marketing alapfeladatait, illetve megbízni külső szakembert
- munkáit korszerű, igényes megjelenési formában, szakszerűen prezentálni
- saját szakmai portfólióját folyamatosan bővíteni, fejleszteni
- további szakmai fejlődése érdekében továbbképzéseken és/vagy művészeti egyetem továbbtanulni

A képzés programkövetelmény moduljainak célja és feladatai

Művészetelmélet és ábrázolás
A modul célja, hogy a modul elvégzése során a hallgató átfogó képet kapjon az egyetemes és a magyar művészettörténet korszakairól és annak híresebb alkotásairól. Az egyes korszakokban alkotó művészeket a hallgató ismertetni tudja és ha szükséges kategóriákba sorolni alkotásaik alapján. Képes legyen elkészíteni a szakmai munkájához szükséges illusztrációkat és kapcsolható mintázatokat. A modul elsajátítása után tisztában legyen a színek elméletével, a színeket innentől munkája során tudatosan használja. További cél, hogy a hallgató tájékozott legyen a kortárs művészek alkotótevékenységében mind nemzetközi mind magyar viszonylatban
Tervezés és technológia
A modul elvégzése után a hallgató képes önállóan felmérni a tervező feladatokhoz szükséges előkészületeket. Ismer olyan oldalakat és szakirodalmakat, amik előre vihetik és színvonalasabbá tehetik saját munkáját. Tisztában van a tervezőgrafikai munkákhoz szükséges anyaggyűjtés platformjaival, ezeket pedig tudatosan saját munkájának segítésére használja.
Szakmai kommunikáció
A hallgató képes lesz a megrendelővel való megfelelő kommunikációra, a gördülékeny tervezési munka érdekében. Képes lesz saját munkáját rendszerezni és szakmai portfólió keretein belül prezentálni, szakavatott és laikus közönség számára egyaránt. A tantárgy teljesítése után a hallgató nem csak önállóan, de csoportban is könnyedén képes grafikai feladatok előkészítésére. A tervezési folyamat felosztására, a kreatív ötletek összefűzésére majd a végső megvalósításra.
Grafikai elmélet és gyakorlat
A modul teljesítését követően a hallgató képes lesz önálló tervezőgrafikai munkák teljeskörű megvalósítására. Önállóan kiválasztja az adott munkához szükséges platformot és készség szinten használja a pixel- vektorgrafikus programokat és webfejlesztő felületeket. Képes lesz a megfelelő betűhasználatra és tördelés elkészítésére, a tipográfia elméleti tudásának a gyakorlati használatával. Ennek köszönhetően esztétikus, grafikai szempontból megfelelő kreatív terveket és munkákat készíteni. Elsajátítja a szakmához kapcsolható elméleti ismereteket az írás kialakulásától a kereskedelmi- és kortárs grafika megjelenéséig. Ezeket az ismereteket a munkájában gyakorlatban is használni képes így a kész alkotás színvonalát emelni tudja.

A Művészeti grafikus szakirány heti óraszámai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Program-követelmény modulok	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámai évfolyamonként		Heti óraszám összesen
		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet és ábrázolás	Művészettörténet	4	2	6
	Művészettörténet a 19. századig			
	20. századi művészettörténet			
	Kortárs művészet és szakmai környezet			
	Rajz, festés, mintázás	5	5	10
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés			
	Emberábrázolás			
	Ember és tér			
Térábrázolási rendszerek				
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	3		3
	Anyagismeret			
	Manuális gyakorlatok			
	Tervezés és gyakorlat	3	3	6
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba			
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció		2	2
	A prezentáció manuális és digitális formái			
	Tipográfiai alapok			
	Szóbeli kommunikáció			
	Szakmai idegen nyelv	4	4	8
	Nyelvi készségfejlesztés			
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven			
Szakmai tevékenység bemutatása				
4. Grafikai elmélet és gyakorlat	Grafikus szaktörténet	3	3	6
	Szaktörténet			
	Grafikai ábrázolás és technika	7	10	17
	Manuális illusztráció			
	Sokszorosító grafika			
	Kalligráfia			
	Grafikai tervezés	6	6	12
	Digitális grafikai technikák			
Tervezőgrafikai feladatok				
Heti óraszám összesen nappali munkarendben		35	35	70
Éves óraszám összesen nappali munkarendben		1260	1085	2345
Tanítási hetek száma		36	31	67

A Művészeti grafikus szakirány éves óraszámai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Program-követelmény modulok	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet és ábrázolás	Művészettörténet	144	62	206
	Művészettörténet a 19. századig	36		36
	20. századi művészettörténet	36	31	67
	Kortárs művészet és szakmai környezet	72	31	103
	Rajz, festés, mintázás	180	155	335
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	36	31	67
	Emberábrázolás	36	31	67
	Ember és tér	36	31	67
	Térábrázolási rendszerek	72	62	134
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	108		108
	Anyagismeret	54		54
	Manuális gyakorlatok	54		54
	Tervezés és gyakorlat	108	93	201
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	108	93	201
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció		62	62
	A prezentáció manuális és digitális formái		15	15
	Tipográfiai alapok		31	31
	Szóbeli kommunikáció		16	16
	Szakmai idegen nyelv	144	124	268
	Nyelvi készségfejlesztés	72	62	134
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	36	31	97
	Szakmai tevékenység bemutatása	36	31	67
4. Grafikai elmélet és gyakorlat	Grafikus szaktörténet	108	93	201
	Szaktörténet	108	93	201
	Grafikai ábrázolás és technika	252	310	562
	Manuális illusztráció	72	124	196
	Sokszorosító grafika	72	124	196
	Kalligráfia	108	62	170
	Grafikai tervezés	216	186	402
	Digitális grafikai technikák	108	93	201
	Tervezőgrafikai feladatok	108	93	201
Éves óraszám összesen nappali munkarendben		1260	1085	2345
Heti óraszám összesen nappali munkarendben		35	35	70
Tanítási hetek száma		36	31	67

3.1.2. A Képző- és iparművészeti munkatárs szakképesítés – Művészeti és médiafotográfus szakirány

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	Alapadatok
A szakképesítés azonosító száma	4 0213 01
A szakképesítés megnevezése	Képző- és iparművészeti munkatárs
Szakirány megnevezése	Művészeti és médiafotográfus
Tanulmányi terület	Művészet
Érettségire épülő szakgimnáziumi évfolyamok száma	2
Európai Képesítési Keretrendszer (EKKR) szerinti szint	4
Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szerinti szint	4

A szakképesítéssel ellátható legjellemzőbb munkaterület, tevékenység vagy munkakör leírása

- A művészeti és médiafotográfus olyan alkotó, aki szakmai tudásának: a fotográfia technikai és formanyelvi alapjai terén szerzett ismeretének birtokában képes érzéseit, gondolatait, véleményét a fotográfia és egyéb képrögzítésre alkalmas eszközök segítségével kifejezni.
- Felhasználja a hagyományos és digitális forráskutatás, az etikus és kritikus információ- és inspirációgyűjtés lehetőségeit.
- A fotográfia és más képrögzítő technikák történetéről, elméleteiről és tendenciáiról szerzett ismeretei hozzásegítik ahhoz, hogy saját ötleteit vagy a megrendelő igényeit önálló koncepció kialakításával, tervezői gondolkodásmóddal, kreatív hozzáállással, magas szakmai színvonalon valósítsa meg.
- Képes tájékozódni a szakma legújabb törekvéseiről, a fotográfiai és egyéb audiovizuális nyelvi és technikai eszközök és eljárások változásáról.
- Folyamatosan bővülő ismereteit alkotói és alkalmazott munkájában az álló- és mozgóképi műfajok különböző területein egyaránt helyesen alkalmazza.
- Ismeri a piaci elvárásokat, a társadalmat foglalkoztató kérdésekre való reflektálás különböző módjait.
- Tisztában van a prezentációs, installációs, archiválási lehetőségekkel és módszerekkel.
- A művészeti és médiafotográfus tanulmányai során alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismereteket sajátít el.

A szakképesítéssel rendelkező képes

- információ és anyaggyűjtést végezni, tervek, vázlatokat, költségvetést készíteni
- a feladat értelmezésére, a munkafolyamat megtervezésére, azok különböző képalkotó eszközökkel való kivitelezésére
- alkotói és alkalmazott, álló és időalapú művek létrehozására, feladatok megoldására
- tudatosan és kreatívan használni álló- és mozgókép feldolgozó programokat
- archiválni, katalogizálni
- tipográfiát tervezni

- prezentálni
- nyomdai előkészítést végezni
- internetes megjelenést tervezni
- önállóan és csoportban dolgozni

A Művészeti és médiafotográfus képzés jellemzői

Olyan kreatív gondolkodású fotográfus, designer, aki magas gondolati és esztétikai színvonalon végez a kortárs trendeknek és piaci elvárásoknak megfelelő alkalmazott és autonóm fotográfiai, mozgóképi, valamint multimédiás munkát.

Fotografál, mozgóképet készít, képfeldolgozást, nyomdai előkészítést végez, webes felhasználásra tervez. Folyamatosan keresi a szakma technikai változásaiban rejlő új megoldásokat. Érzékenyen reagál a kor kihívásaira, tervezői gondolkodásmóddal alkot, képi üzeneteket fogalmaz meg. Figyelembe veszi a fotóhoz, és más vizuális médiumokhoz kapcsolódó különböző értelmezések filozófiai, szociológiai, művészeti aspektusait. Összehangolja a technológia hagyományában és újdonságaiban rejlő lehetőségeket saját alkotói elképzeléseivel. A művészeti és médiafotográfus tanulmányai során alapos szakmai, művészi és művészettörténeti ismereteket sajátít el.

A képzés programkövetelmény moduljai

- Művészetelmélet és ábrázolás
- Tervezés és technológia
- Szakmai kommunikáció
- Fotó és multimédia

A Művészeti és médiafotográfus szakirány heti óraszámjai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Program-követelmény modulok	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak heti óraszámjai évfolyamonként		Heti óraszám összesen
		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet és ábrázolás	Művészettörténet	4	2	6
	Művészettörténet a 19. századig			
	20. századi művészettörténet			
	Kortárs művészet és szakmai környezet			
	Rajz, festés, mintázás	5	5	10
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés			
	Emberábrázolás			
	Ember és tér			
Térábrázolási rendszerek				
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	3		3
	Anyagismeret			
	Manuális gyakorlatok			
	Tervezés és gyakorlat	3	3	6
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba			
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció		2	2
	A prezentáció manuális és digitális formái			
	Tipográfiai alapok			
	Szóbeli kommunikáció			
	Szakmai idegen nyelv	4	4	8
	Nyelvi készségfejlesztés			
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven			
Szakmai tevékenység bemutatása				
4. Fotó és multimédia	Fotó és multimédia elmélet	6	6	12
	Felvételtechnika			
	Analóg és digitális labor			
	Álló- és mozgóképtörténet			
	Álló- és mozgóképelemzés			
	Fotó és multimédia gyakorlat	10	13	30
	Állókép készítés és konzultáció			
	Mozgókép készítés és konzultáció			
	Világítástechnika			
	Analóg és digitális labor			
	Archiválás és prezentáció			
Heti óraszám összesen nappali munkarendben		35	35	70
Éves óraszám összesen nappali munkarendben		1260	1085	2345
Tanítási hetek száma		36	31	67

A Művészeti és médiafotográfus szakirány éves óraszámai a 2 évfolyamos nappali képzésben

Program-követelmény modulok	Tantárgyak - témakörök	A tantárgyak éves óraszámai évfolyamonként		Éves óraszám összesen
		1/13.	2/14.	
1. Művészetelmélet és ábrázolás	Művészettörténet	144	62	206
	Művészettörténet a 19. századig	36		36
	20. századi művészettörténet	36	31	67
	Kortárs művészet és szakmai környezet	72	31	103
	Rajz, festés, mintázás	180	155	335
	Látvány utáni ábrázolás és formaképzés	36	31	67
	Emberábrázolás	36	31	67
	Ember és tér	36	31	67
Térábrázolási rendszerek	72	62	134	
2. Tervezés és technológia	Anyagismeret	108		108
	Anyagismeret	54		54
	Manuális gyakorlatok	54		54
	Tervezés és gyakorlat	108	93	201
	Bevezetés a tervezési és alkotási folyamatokba	108	93	201
3. Szakmai kommunikáció	Prezentáció		62	62
	A prezentáció manuális és digitális formái		15	15
	Tipográfiai alapok		31	31
	Szóbeli kommunikáció		16	16
	Szakmai idegen nyelv	144	124	268
	Nyelvi készségfejlesztés	72	62	134
	Művészeti, szakmai tájékozódás idegen nyelven	36	31	97
	Szakmai tevékenység bemutatása	36	31	67
4. Fotó és multimédia	Fotó és multimédia elmélet	216	186	402
	Felvételtechnika	72	31	103
	Analóg és digitális labor	72	31	103
	Álló- és mozgóképtörténet	36	62	98
	Álló- és mozgóképelemzés	36	62	98
	Fotó és multimédia gyakorlat	360	403	763
	Állókép készítés és konzultáció	72	93	165
	Mozgókép készítés és konzultáció	72	93	165
	Világítástechnika	72	93	165
	Analóg és digitális labor	72	62	134
	Archiválás és prezentáció	72	62	134
	Éves óraszám összesen nappali munkarendben	1260	1085	2345
Heti óraszám összesen nappali munkarendben	35	35	70	
Tanítási hetek száma	36	31	67	

3.2. Technikumi szakmai képzés jellemzői és óratervei

A technikumoktatás

- az általános műveltséget megalapozó, az érettségi vizsgára és a szakmai vizsgára felkészítő, valamint a szakirányú felsőfokú iskolai továbbtanulást vagy munkába állást elősegítő, illetve
- érettségi végzettséggel kizárólag szakmai vizsgára felkészítő, **a szakmajegyzékben meghatározott számú évfolyama van.**

Intézményünkben érettségi végzettséggel rendelkezők szakmai vizsgára történő felkészítése folyik, az alábbi szakképesítések körében

Technikumok szakképzésünk szerkezete a következő

Ágazat megnevezése	Szakma megnevezése	A szakma azonosító száma
Informatika és távközlés	Informatikai rendszer és alkalmazás üzemeltető technikus	5 0612 12 02
	Szoftverfejlesztő és tesztelő	5 0613 12 03
Turizmus-vendéglátás	Turisztikai technikus Szakmairányok: <ul style="list-style-type: none"> • Idegenvezető, • Turisztikai szervező	5 1015 23 07
Gazdálkodás és menedzsment	Pénzügyi-számviteli ügyintéző	5 0411 09 01
	Vállalkozási ügyviteli ügyintéző	5 0411 09 02
Sport	Sportedző - küzdősport - sportszervező	5 1014 20 02

Ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás

Ágazati alapoktatás

A szakképző intézményben a szakirányú oktatást megelőzően ágazati alapoktatás folyik. Az ágazati alapoktatás magában foglalja az adott ágazat közös szakmai tartalmait a képzési és kimeneti követelményekben meghatározottak szerint. Az ágazati alapoktatást a szakképző intézményben kell megszervezni. Az ágazati alapoktatás ágazati alapvizsgával zárul.

Az ágazati alapoktatást

- a technikum kilencedik és tizedik évfolyamán és a szakképző iskola kilencedik évfolyamán,
- a kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben a szakmai oktatás első félévében kell megszervezni.

Szakirányú oktatás

A szakirányú oktatás célja, hogy a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy számára biztosítsa a szakma keretében ellátandó munkatevékenységekhez szükséges ismeretek és készségek elsajátítását, képessé tegye azok gyakorlatban történő alkalmazására és a tanulót, illetve a képzésben részt vevő személyt a szakmai vizsgára felkészítse.

A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatása történhet

- a szakképző intézményben vagy
- szakképzési munkaszerződéssel a duális képzőhelyen

Ágazati alapvizsga szabályai

A szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 91. §-a alapján a szakképzésben tanulóknak ágazati alapvizsgát kell tenni az alábbiak szerint

- Az ágazati alapvizsga állami vizsga, amely a tanulónak, illetve a képzésben részt vevő személynek az adott ágazatban történő munkavégzéshez szükséges szakmai alaptudását és kompetenciáit országosan egységes eljárás keretében méri.
- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy **az ágazati alapoktatás elvégzését követően** tehet ágazati alapvizsgát.
- Az ágazati alapvizsga az adott ágazatba tartozó valamennyi szakma tekintetében azonos szakmai tartalmát **a képzési és kimeneti követelmények határozzák meg.**
- A szakképző intézmény által szervezett ágazati alapvizsgát a szakképző intézmény oktatóiból és az elnökből álló **vizsgabizottság előtt kell letenni.**
- A vizsgabizottság elnökét a szakképző intézmény székhelye szerint illetékes területi gazdasági kamara delegálja. A vizsgabizottság elnöke a Kormány rendeletében meghatározott díjazásra jogosult.
- Az ágazati alapvizsga teljesítését az **év végén adott bizonyítványba kell bejegyezni.** Az ágazati alapvizsga bizonyítványba bejegyzett teljesítése a képzési és kimeneti követelményekben meghatározott **munkakör betöltésére való alkalmasságot igazol.**
- A tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.
- Az ágazati alapvizsga vizsgafeladatait és azok javítási-értékelési útmutatóját a képzési és kimeneti követelményekhez igazítottan a szakképző intézmény határozza meg.
- Az ágazati alapvizsgához kapcsolódó javító- és pótlóvizsga letételére az ágazati alapvizsgát követő hatvan napon belül kell lehetőséget biztosítani.
- A tanuló magasabb évfolyamba nem léphet, a tanuló és a képzésben részt vevő személy a szakirányú oktatásban szakképzési munkaszerződéssel nem vehet részt, ha sikertelen ágazati alapvizsgát tett.
- Nem kell ágazati alapvizsgát tennie és az ágazati alapvizsga eredményét sikeresnek kell tekinteni annak a tanulónak, illetve képzésben részt vevő személynek, aki korábbi tanulmányai, előzetesen megszerzett tudása, illetve gyakorlata beszámításával vesz részt a szakmai oktatásban, ha beszámított előzetes tudása magában foglalja az ágazati alapvizsga követelményeit. Ebben az esetben a szakmai vizsga eredményét - az ágazati alapvizsga eredményének figyelmen kívül hagyásával - a szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek egymáshoz viszonyított súlyozásának megfelelően kell megállapítani.

Az ágazati alapvizsga lebonyolítására a tanulmányok alatti vizsga szabályait kell alkalmazni az előző pontokban megfogalmazott eltérésekkel.

3.2.1. Informatikai rendszer- és alkalmazás üzemeltető technikus

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	Informatika és távközlés
A szakma azonosító száma	506121202
A szakma szakmairányai	nincs szakmairány
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Informatika és távközlés ágazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincsenek rész-sakmák
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	nincs

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- Informatikai, illetve hálózati ismeretei birtokában csapatban és önállóan dolgozva kis-és közepes méretű hálózatok tervezésében, telepítésében és üzemeltetésében vesz részt.
- Együttműködik a rendszerszervezőkkel, szoftverfejlesztőkkel, egyszerűbb problémákat az internetet felhasználva önállóan megold.
- Felelősségi körébe tartozhat többek között a vállalatnál működő, illetve felhőszolgáltatásként igénybe vett informatikai hálózati eszközök, különböző operációs rendszerű szerverek és munkaállomások, alkalmazások összehangolt működésének és frissítésének biztosítása, a felhőszolgáltatásokhoz kapcsolódás biztosítása.
- Segítséget nyújt kollégáinak alkalmazások használatában, alkalmazás üzemeltetési feladatokat lát el.
- Projektek keretében informatikai biztonsági eszközöket, tűzfalakat, vírusvédelmi szoftvereket telepít és konfigurál, virtualizált kiszolgálói környezetet üzemeltet.
- Programozási alapismeretek birtokában, alkalmazói, illetve webes feladatokat old meg, webes kiszolgálói rendszert üzemeltet, adatbázisokat kezel.
- Szakmai témákban hatékonyan kommunikál magyarul és angolul egyaránt.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények <ul style="list-style-type: none"> • Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat • Pályaalkalmassági vizsgálat	nem szükséges nem szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami egyaránt szükséges és hasznos minden ágazati szakmában betöltött munkakör esetén.

Az alapoktatás végén a tanulók rálátással rendelkeznek az ágazat minden fontos részterületére, ami biztosítja számukra, hogy megalapozott döntést hozzanak arról, hogy melyik szakmában szeretnék folytatni a tanulmányaikat.

Ennek megfelelően mindenki tisztában lesz alapszinten a számítógép és a mobil eszközök működésével, szükség esetén szétszed és összeszerel egy számítógépet, telepíti az operációs rendszert, otthoni vezeték- és vezeték nélküli hálózatot állít be, elkészít egy weblapot, kisebb alkalmazásokat kódol, elektronikai kapcsolásokat állít össze, valamint betekintést nyer a mesterséges intelligencia és más jövőbe mutató technológiák felhasználási lehetőségeibe.

Az alapvető szakmai készségeken túl kiemelt szerep jut az alapoktatásban a társas és kommunikációs készségek fejlesztésének is, a tanulók képessé válnak egymással együttműködve, csapatban, projekt alapon dolgozni.

Óraterv az Informatikai rendszer- és alkalmazás üzemeltető technikus 2 évfolyamos, nappali képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként nappali képzésben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óraszámja
Évfolyamok összes óraszámjai		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskereső	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskereső lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
A jelen és a jövő infokommunikációja	Informatikai és távközlési alapok I	108	0	108
	Bevezetés az elektronikába	28		28
	PC részei, PC szét-és összeszerelése, bővítése	12		12
	Megelőző karbantartás és hibakeresés	10		10
	Laptopok és más eszközök tulajdonságai, hibakeresés	10		10
	Nyomtatók és egyéb perifériák	10		10
	Virtualizáció és felhőtechnológiák	15		15
	Windows telepítése és konfigurációja	15		15
	A dolgok internete	8		8
	Informatikai és távközlési alapok II.	144	0	144
	Gépi tanulás, neuronhálózatok, mesterséges intelligencia	10		10
	Informatikai és távközlési hálózatok napjainkban	8		8
	Hálózati protokollok és modellek, végponti eszközök hálózati beállítása	18		18
	Kapcsolás Ethernet hálózatokon, a kapcsoló alapszintűbeállítása	20		20
	A hálózati réteg, IPv4-es és IPv6-os címezés, a forgalomirányító alapszintű beállítása	8		8
	A szállítási és az alkalmazási réteg	18		18
	Otthoni és kisvállalati hálózat építése és beállítása	8		8
	IT-biztonság	30		30

	Egyéb operációs rendszerek (Mobil és MacOS)	6		6	
	Linux alapok	18		18	
	Tanulási terület összes óraszám	252	0	252	
Programozási alapok	Programozási alapok	144+36	0	144+36	
	Bevezetés a programozásba (játékos programozás)	24		24	
	Webszerkesztési alapok	48		48	
	Hibakeresése weboldalakon, verziókezelő és csoportmunka eszközök	3		3	
	Weboldalak formázása	6		6	
	Reszponzív weboldalak	15		15	
	Ismerkedés a JavaScripttel	12		12	
	Bevezetés a Python programozásba	18+18		18+18	
	A Python programozási nyelv alapjai	18+18		18+18	
	Tanulási terület összes óraszám	144+36	0	144+36	
	Hatékony tanulás, önfejlesztés és csoportmunka I.	IKT projektmunka I.	108+36	0	108+36
		Önismereti és kommunikációs készségek fejlesztése I.	10+10		10+10
Csapatmunka és együttműködés I		10+10		10+10	
Prezentációs készségek fejlesztése I		10+10		10+10	
Projektszervezés és -menedzsment I		10+6		10+6	
Csapatban végzett projektmunka I.		68		68	
Tanulási terület összes óraszám		108+36	0	108+36	
Hatékony tanulás, önfejlesztés és csoportmunka II.	IKT projektmunka II.	0	248	248	
	Önismereti és kommunikációs készségek fejlesztése II.		12	12	
	Csapatmunka és együttműködés II.		12	12	
	Prezentációs készségek fejlesztése II		12	12	
	Projektszervezés és -menedzsment II		12	12	
	Csapatban végzett projektmunka II.		200	200	
	Tanulási terület összes óraszám	0	248	248	
Hálózatok	Hálózatok I	306	0	306	
	Hálózati eszközök alapszintű konfigurációja	16		16	
	Kapcsolási alapok	10		10	
	LAN-ok használata, VLAN-ok közti forgalomirányítás	44		44	
	Második rétegbeli redundancia	22		22	
	Dinamikus címkiosztás IPv4-környezetben	26		26	
	Pv6-os címzés és dinamikus címkiosztás IPv6-környezetbe	44		44	
	Harmadik rétegbeli redundancia	32		32	
	Hálózatbiztonság, a kapcsoló biztonságossá tétele	40		40	
	Vezeték nélküli technológiák	40		40	
	Forgalomirányítási alapok, statikus forgalomirányítás	32		32	

	Hálózatok II.	0	325,5	325,5
	Dinamikusforgalomirányítási ismeretek		40	40
	Hálózatbiztonság		40	40
	Hozzáférési listák használata		30	30
	Statikus és dinamikus címfordítás lehetőségei		30	30
	WAN-technológiák		30	30
	Virtuális magánhálózat (VPN) kialakítása		40	40
	Minőségbiztosítási alapok, hálózatfelügyelet megvalósítása		40	40
	Hálózattervezés, hibaelhárítás		24	24
	Hálózatvirtualizáció, hálózat automatizáció		24	24
	Komplex hálózat tervezése, kialakítása		26	26
	Hálózat programozása és IoT	0	108,5+62	108,5+62
	Programozási alapok Pythonban		20,5+31	20,5+31
	REST API kliensprogram készítése Pythonban		30	30
	Hálózatok programozása		30	30
	IoT –a dolgok internete		28+312	28+31
	Tanulási terület összes óraszám	306	432+62	738+62
Hálózati operációs rendszerek és felhő-szolgáltatások	Szerverek és felhőszolgáltatások	108+36	248+31	356+67
	Virtualizáció és konténerek	54+18		54+18
	Windows szerver telepítése és üzemeltetése	54+18		54+18
	Linux szerver telepítése és üzemeltetése		72	72
	Linux és Windows rendszerek integrációja		72	72
	Felhőszolgáltatások		72+15	72+15
	Alkalmazások üzemeltetése		32+16	32+16
	Tanulási terület összes óraszám	108+36	248+31	356+67
Adatbázis-kezelés alapjai	Adatbázis-kezelés I	72+36	0	72+36
	Az adatbázis-tervezés alapja	5+10		5+10
	Adatbázisok létrehozása	5+10		5+10
	Adatok kezelése	10+10		10+10
	Lekérdezések	46		46
	Adatbázisok mentése és helyreállítása	6+6		6+6
	Tanulási terület összes óraszám	72+36	0	72+36
Szakmai angol	Szakmai angol	108	0	108
	Hallás utáni szövegértés	15		15
	Szóbeli kommunikáció	15		15
	Szóbeli kommunikáció IT-környezetben, projekt alapon I	12		12
	Írásos angol nyelvű szakmai anyagok feldolgozása	18		18
	Angol nyelvű szövegalkotás -e-mail	15		15
	Keresés és ismeretszerzés angol nyelven	15		15

	Szóbeli kommunikáció IT-környezetben, projekt alapon II.	18		18
	Tanulási terület összes óraszám	108	0	108
Egybefüggő gyakorlat		0	0	0
Éves óraszám összesen		1116	992	2108
Szabad éves órakeret		144	93	237
Heti óraszám összesen		1260	1085	2345

A 2 évfolyamos, nappali képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
Informatikai és távközlési alapok I	3	0	3
Informatikai és távközlési alapok II.	4	0	4
Programozási alapok	4+1	0	4+1
IKT projektmunka I.	3+1	0	3+1
IKT projektmunka II.	0	8	8
Hálózatok I	8,5	0	8,5
Hálózatok II.	0	10,5	10,5
Hálózat programozása és IoT	0	3,5+2	3,5+2
Szerverek és felhőszolgáltatások	3+1	8+1	11+2
Adatbázis-kezelés I	2+1	0	2+1
Szakmai angol	3	0	3
Programtanterv szerinti összes heti óraszám	31	32	63
Szabad heti órakeret	4	3	7
Összes éves óraszám	35	35	70
Egybefüggő szakmai gyakorlat órászáma	0	0	0

A szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Szerverek és felhőszolgáltatások	1	1	2
Adatbázis-kezelés I	1	0	1
Hálózat programozása és IoT	0	2	2
IKT projektmunka I.	1	0	1
Programozási alapok	1	0	1
Felhasznált szabad órakeret összesen	4	3	7

A 2 évfolyamos, nappali képzés éves óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
Informatikai és távközlési alapok I	108	0	108
Informatikai és távközlési alapok II.	144	0	144
Programozási alapok	144+36	0	144+36
IKT projektmunka I.	108+36	0	108+36
IKT projektmunka II.	0	248	248
Hálózatok I	306	0	306
Hálózatok II.	0	325,5	325,5
Hálózat programozása és IoT	0	108,5+62	108,5+62
Szerverek és felhőszolgáltatások	108+36	248+31	356+67
Adatbázis-kezelés I	72+36	0	72+36
Szakmai angol	108	0	108
Programterv szerinti összes éves óraszám	1116	992	2108
Szabad éves órakeret	144	93	237
Összes éves óraszám	1260	1085	2345
Egybefüggő szakmai gyakorlat	0	0	0

A 2 évfolyamos, esti képzés heti óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
Informatikai és távközlési alapok I	1,5	0	1,5
Informatikai és távközlési alapok II.	2	0	2
Programozási alapok	2,5	0	2,5
IKT projektmunka I.	2	0	2
IKT projektmunka II.	0	4	4
Hálózatok I	4,25	0	4,25
Hálózatok II.	0	5,25	5,25
Hálózat programozása és IoT	0	2,75	2,75
Szerverek és felhőszolgáltatások	2	4,5	6,5
Adatbázis-kezelés I	1,5	0	1,5
Szakmai angol	1,5	0	1,5
Összes heti óraszám	17,5	17,5	35

3.2.2. Szoftverfejlesztő- és tesztelő

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	Informatika és távközlés
A szakma azonosító száma	506121203
A szakma szakmairányai	nincs szakmairány
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Informatika és távközléságazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincsenek rész-sakmák
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	nincs

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- A Szoftverfejlesztő és -tesztelő technikus olyan szakember, aki képes webes-, asztali-és mobilalkalmazást (szoftvert) tervezni és fejleszteni, tesztelni és dokumentálni.
- A webfejlesztési és kódolási feladatokon túl adatbázisok tervezését és kezelését is elvégzi.
- Csapatban dolgozva együttműködik a szoftverfejlesztési projektben résztvevő többi munkatársával.
- Önállóan elvégzi a rábízott részfeladatokat, használja a csoportmunkát támogató fejlesztői-és verziókezelő eszközöket.
- Munkája során jelentkező problémákat önállóan oldja meg webes kereséssel és internetes tudásbázisok használatával.
- Az új technológiák alkalmazására nyitott, tudását folyamatosan fejleszti.
- Szakmai témákban hatékonyan kommunikál magyarul és angolul egyaránt.

A szakképesítésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények <ul style="list-style-type: none"> • Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat • Pályaalkalmassági vizsgálat	szükséges nem szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

Az alapoktatás olyan általános és széleskörű tudás és képesség megszerzését biztosítja, ami egyaránt szükséges és hasznos minden ágazati szakmában betöltött munkakör esetén.

Az alapoktatás végén a tanulók rálátással rendelkeznek az ágazat minden fontos részterületére, ami biztosítja számukra, hogy megalapozott döntést hozzanak arról, hogy melyik szakmában szeretnék folytatni a tanulmányaikat.

Ennek megfelelően mindenki tisztában lesz alapszinten a számítógép és a mobil eszközök működésével, szükség esetén szétszed és összeszerel egy számítógépet, telepíti az operációs rendszert, otthoni vezetékes-és vezeték nélküli hálózatot állít be, elkészít egy weblapot, kisebb alkalmazásokat kódol, elektronikai kapcsolásokat állít össze, valamint betekintést nyer a mesterséges intelligencia és más jövőbe mutató technológiák felhasználási lehetőségeibe.

Az alapvető szakmai készségeken túl kiemelt szerep jut az alapoktatásban a társas és kommunikációs készségek fejlesztésének is, a tanulók képessé válnak egymással együttműködve, csapatban, projekt alapon dolgozni.

Óratervek a **Szoftverfejlesztő és tesztelő 2** évfolyamos képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként nappali képzésben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óra-száma
Évfolyamok összes óraszámái		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskereső	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskereső lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
A jelen és a jövő infokommunikációja	Informatikai és távközlési alapok I	108	0	108
	Bevezetés az elektronikába	28		28
	PC részei, PC szét-és összeszerelése, bővítése	12		12
	Megelőző karbantartás és hibakeresés	10		10
	Laptopok és más eszközök tulajdonságai, hibakeresés	10		10
	Nyomtatók és egyéb perifériák	10		10
	Virtualizációs felhőtechnológiák	15		15
	Windows telepítése és konfigurációja	15		15
	A dolgok internete	8		8
	Informatikai és távközlési alapok II.	144	0	144
	Gépi tanulás, neuronhálózatok, mesterséges intelligencia	10		10
	Informatikai és távközlési hálózatok napjainkban	8		8
	Hálózati protokollok és modellek, végponti eszközök hálózati beállítása	18		18
	Kapcsolás Ethernet hálózatokon, a kapcsoló alapszintűbeállítása	20		20
	A hálózati réteg, IPv4-es és IPv6-os címzés, a forgalomirányító alapszintű beállítása	8		8
	A szállítási és az alkalmazási réteg	18		18
	Otthoni és kisvállalati hálózat építése és beállítása	8		8
	IT-biztonság	30		30
	Egyéb operációs rendszerek (Mobil és MacOS)	6		6

	Linux alapok	18		18	
	Tanulási terület összes óraszám	252	0	252	
Programozási alapok	Programozási alapok	144	0	144	
	Bevezetés a programozásba (játékos programozás)	18		18	
	Webszerkesztési alapok	14		14	
	Hibakeresése weboldalakon, verziókezelő és csoportmunka eszközök	10		10	
	Weboldalak formázása	14		14	
	Reszponzív weboldalak	12		12	
	Ismerkedés a JavaScripttel	4		4	
	Bevezetés a Python programozásba	4		4	
	A Python programozási nyelv alapjai	48		48	
	Modulok, objektumok, fájlkezelés Pythonban	20			
	Tanulási terület összes óraszám	144	0	144	
	Hatékony tanulás, önfejlesztés és csoportmunka I.	IKT projektmunka I.	108+36	0	108+36
		Önismereti és kommunikációs készségek fejlesztése I.	10+10		10+10
Csapatmunka és együttműködés I		10+10		10+10	
Prezentációs készségek fejlesztése I		10+10		10+10	
Projektszervezés és -menedzsment I		10+6		10+6	
Csapatban végzett projektmunka I.		68		68	
Tanulási terület összes óraszám		108+36	0	108+36	
Hatékony tanulás, önfejlesztés és csoportmunka II.	IKT projektmunka II.	0	248	248	
	Önismereti és kommunikációs készségek fejlesztése II.		12	12	
	Csapatmunka és együttműködés II.		12	12	
	Prezentációs készségek fejlesztése II		12	12	
	Projektszervezés és -menedzsment II		12	12	
	Csapatban végzett projektmunka II.		200	200	
	Tanulási terület összes óraszám	0	248	248	
Asztali és mobil alkalmazásfejlesztés, szoftvertesztelés és adatbázis-kezelés	Asztali alkalmazások fejlesztése	180	0	180	
	Bevezetés a szoftverfejlesztésbe	14		14	
	Procedurális és objektumorientált szoftverfejlesztés	14		14	
	Változók	8		8	
	Metódusok	8		8	
	Beépített segédosztályok	12		12	
	Vezérlési szerkezetek, ciklusok	12		12	
	Tömbök és listák	15		15	
	Kivételkezelés, hibakeresés	7		7	
	Objektumorientált fejlesztés	45		45	
	Grafikus programozás	45		45	
	Adatbázis-kezelés I.	72+72		72+72	
	Az adatbázis tervezés alapjai	5+20		5+20	

	Adatbázisok létrehozása	5+20		5+20
	Adatok kezelése	10+20		10+20
	Lekérdezések	46		46
	Adatbázisok mentése és helyreállítása	6+12		6+12
	Adatbázis-kezelés II.	0	77,5+15,5	77,5+15,5
	Adatbázis-tervezés		18	18
	Haladó lekérdezések		18	18
	Adatvezérlő utasítások		14+9	14+9
	Tárolt objektumok		13,5+6,5	13,5+6,5
	Az adatbázis-kezelés osztálya		14	14
	Asztali és mobil alkalmazások fejlesztése és tesztelése	0	217	217
	Haladó szintű objektumorientált programozás		36	36
	Nevezetes algoritmusok és megvalósításuk OOP-technológiával		36	36
	A tiszta kód elméleti alapjai és gyakorlata		30	30
	Unit tesztelés		30	30
	Mobil alkalmazások fejlesztése		36	36
	Projektmunka		49	49
	Szoftvertesztelés	72+54	0	72+54
	A szoftvertesztelés alapjai	14+18		14+18
	Szoftverfejlesztési módszertanok	16+18		16+18
	Szoftvertesztelési módszere	42+18		42+18
	Tanulási terület összes óraszám	324+126	294,5+15,5	618,5+141,5
Webes technológiák	Webprogramozás	144+36	0	144+36
	HTML5 és CSS3	32+18		32+18
	JavaScript I	40+18		40+18
	JavaScript II.	36		36
	CMS-rendszerek	36		36
	Frontend programozás és tesztelés	0	217	217
	JavaScript		40	40
	AJAX		20	20
	Frontend készítésére szolgáló JavaScript framework		40	40
	Tartalomkezelő keretrendszer CMS-használata		25	25
	Integrációs tesztelés		25	25
	Projektmunka		67	67
	Backend programozás és tesztelés	0	186	186
	Backend készítésére szolgáló keretrendszer		48	48
	Rétegelt architektúra és ORM		30	30
	A REST szoftverarchitektúra alapjai és REST API kiszolgáló készítése		30	30
	Integrációs tesztelés		30	30
	Projektmunka		50	50

	Tanulási terület összes óraszám	144+36	403	547+36
Szakmai angol	Szakmai angol	72	62	134
	Hallás utáni szövegértés	12	8	20
	Szóbeli kommunikáció	14	10	24
	Szóbeli kommunikáció IT-környezetben, projektalapon I	14		14
	Írásos angol nyelvű szakmai anyagok feldolgozása	12	10	22
	Angol nyelvű szövegalkotás –e-mail	10	6	16
	Keresés és ismeretszerzés angol nyelven	10	10	20
	Szóbeli kommunikáció IT-környezetben, projektalapon II		18	18
	Tanulási terület összes óraszám	72	62	134
Egybefüggő gyakorlat	0	0	0	
Éves óraszám összesen	1062	1069,5	2131,5	
Szabad éves órakeret	198	15,5	213,5	
Heti óraszám összesen	1260	1085	2345	

A 2 évfolyamos, nappali képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
Informatikai és távközlési alapok I	3	0	3
Informatikai és távközlési alapok II.	4	0	4
Programozási alapok	4	0	4
IKT projektmunka I.	3+1	0	3+1
IKT projektmunka II.	0	8	8
Asztali alkalmazások fejlesztése	5	0	5
Adatbázis-kezelés I.	2+2	0	2+2
Adatbázis-kezelés II.	0	2,5+0,5	2,5+0,5
Asztali és mobil alkalmazások fejlesztése és tesztelése	0	7	7
Szoftvertesztelés	2+1,5	0	2+1,5
Webprogramozás	4+1	0	4+1
Frontend programozás és tesztelés	0	7	7
Backend programozás és tesztelés	0	6	6
Szakmai angol	2	2	4
Programterv szerinti összes heti óraszám	29,5	34,5	64
Szabad heti órakeret	5,5	0,5	6
Összes heti óraszám	35	35	70
Egybefüggő szakmai gyakorlat összórészlete	0	0	0

A szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
IKT projektmunka I.	1	0	1
Adatbázis-kezelés I.	2		2
Szoftvertesztelés	1,5	0	1,5
Webprogramozás	1	0	1
Adatbázis-kezelés II.	0	0,5	0,5
Felhasznált szabad órakeret	5,5	0,5	6

A 2 évfolyamos képzés éves óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
Informatikai és távközlési alapok I	108	0	108
Informatikai és távközlési alapok II.	144	0	144
Programozási alapok	144	0	144
IKT projektmunka I.	108+36	0	108+36
IKT projektmunka II.	0	248	248
Asztali alkalmazások fejlesztése	180	0	180
Adatbázis-kezelés I.	72+72		72+72
Adatbázis-kezelés II.	0	77,5+15,5	77,5+15,5
Asztali és mobil alkalmazások fejlesztése és tesztelése	0	217	217
Szoftvertesztelés	72+54	0	72+54
Webprogramozás	144+36	0	144+36
Frontend programozás és tesztelés	0	217	217
Backend programozás és tesztelés	0	186	186
Szakmai angol	72	62	134
Programtanterv szerinti összes heti óraszám	1062	1069,5	2131,5
Szabad heti órakeret	198	15,5	213,5
Összes heti óraszám	1260	1085	2345
Egybefüggő szakmai gyakorlat összes óraszám	0	0	0

A 2 évfolyamos, esti képzés heti óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
Informatikai és távközlési alapok I	1,5	0	1,5
Informatikai és távközlési alapok II.	2	0	2
Programozási alapok	2	0	2
IKT projektmunka I.	2	0	2
IKT projektmunka II.	0	4	4
Asztali alkalmazások fejlesztése	2,5	0	2,5
Adatbázis-kezelés I.	2	0	2
Adatbázis-kezelés II.	0	1,5	1,5
Asztali és mobil alkalmazások fejlesztése és tesztelése	0	3,5	3,5
Szoftvertesztelés	1,75	0	1,75
Webprogramozás	2,5	0	2,5
Frontend programozás és tesztelés	0	3,5	3,5
Backend programozás és tesztelés	0	3	3
Szakmai angol	1	1	2
Összes heti óraszám	17,5	17,5	35

3.2.3. Turisztikai technikus

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	Turizmus-vendéglátás
A szakma azonosító száma	5 1015 23 07
A szakma szakmairányai	Idegenvezető, Turisztikai szervező
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	turizmus-vendéglátás ágazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincs
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	Technikumi oktatásban: 375 óra, Érettségire épülő oktatásban: 200 óra

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

Idegenvezető szakmairány

- Az idegenvezető a külföldi és belföldi turistáknak bemutatja az adott ország természeti és kulturális értékeit, társadalmi, gazdasági és politikai helyzetét.
- A megrendelő igényei szerint tárlatvezetést végez, túrákat vezet, szórakoztató programokon vesz részt.
- Magasszintű magyar és idegen nyelv tudásával segíti a turistákat programjaik alatt, egyes esetekben tolmácsol.
- Munkáját gyalogosan, illetve többfajta közlekedési eszközön végzi.
- Minden tevékenységéhez alaposan felkészül a desztinációból, attrakciókból és programokból, széleskörű műveltségét folyamatosan fejleszti.
- Telepített idegenvezetőként fogadja a turistákat és ott-tartózkodásuk ideje alatt fakultatív programokat ajánl, szervez és lebonyolít.
- Az idegenvezető az út során felelős a csoportért és az utazókért, rendkívüli eseményeket szakszerűen, a szabályok betartásával kezel, jegyzőkönyvet készít.
- Az egész túra alatt kapcsolatot tart az utazás szervezőjével, partnerekkel és szolgáltatókkal.
- Munkájának célja, hogy a rábízott turistákat élményekkel teli, tartalmában az elvárásoknak megfelelő utazáson kísérje, vezesse.
- Az utazás, illetve programok alatt szakmailag helyesen kezeli a különböző utastípusokat, nyitott, elfogadó, udvarias és toleráns magatartásával törekszik a kellemes hangulat kialakítására és fenntartására.
- Az utazással kapcsolatos elő és utómunkálatokat elvégzi: információkat gyűjt, szelektál, rendszerez a csomagtúrához, az utazás után idegenvezetői jelentést ír, elszámol a rábízott pénzeszközökkel, egyéb javakkal, tapasztalatait, ötleteit megosztja az utazás szervezőjével.
- Öltözete, megjelenése mindig az út jellegéhez és az időjárási viszonyokhoz igazodik, személyi higiénája kifogástalan

Turisztikai szervező szakmairány

- A turisztikai szervező több területen találkozik a turistával.
- Utazási irodában információt nyújt, útitervet készít, menetjegyet, szállást foglal, és csoportos utazást szervez.
- Marketing és értékesítési tevékenységet végez, külföldi és belföldi partnerekkel kapcsolatot tart, be- és kiutazásokat szervez, értékesít. Információkat gyűjt különféle közlekedési eszközökről és szálláshelyekről, ügyfelei igényeinek felmérése után tájékoztatást nyújt utazásuk lebonyolításával kapcsolatban.
- Útiterveket állít össze, menetjegyeket, vouchereket állít ki.
- A turista ott-tartózkodásának ideje alatt bemutatja az adott desztináció turisztikai palettáját, segít a turista tájékoztatásában, programjainak szervezésében. Széleskörű és naprakész tudással rendelkezik szakterületén.
- A turista rajta keresztül ismeri meg az adott desztinációt, hagyományait, gasztronómiáját, kultúráját.
- A turisztikai szervező kiválóan kommunikál magyar és idegen nyelven is.
- Könnyen alakít ki emberi kapcsolatokat, konfliktushelyzeteket jól kezel.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények	
<ul style="list-style-type: none"> • Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat • Pályaalkalmassági vizsgálat	szükséges
	szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

A turizmus-vendéglátás ágazati alapoktatás során a tanuló betekintést nyer a cukrász, szakács, vendégtéri és turisztikai szakmák tevékenységébe.

Megkülönbözteti, felhasználás előtt alkalmassá teszi, előkészíti a termékkészítéshez a nyersanyagokat, ügyel a minőségükre.

Kiválasztja a munkafolyamatokhoz szükséges eszközöket, gépeket, kézi szerszámokat, berendezéseket.

A cukrászati termékkészítés során, tésztákat gyúr, kever, habot ver, kinyújtja, darabolja, kikeni, nyomósákkal alakítja, megsüti, betölti, díszíti a termékeket.

Az ételkészítés során, főz, párol, pirít, grillez, süt zárt térben és bő zsiradékban, kialakítja a termékek ízét, állagát, megjelenését.

A vendégtérben éttermi alapterítést végez, a vendég előtt desszerteket, salátákat, alkoholfmentes kevert italokat készít.

Megkülönbözteti a szálláshelytípusokat, a régió turisztikai szolgáltatóit, ajánlja a vendégeknek a saját turisztikai régióját, természeti adottságait.

Fogadja a vendéget, ismerteti, felszolgálja a rendelkezésre álló ételeket és italokat.

Munkatevékenysége során betartja a munkabiztonsági, egészségvédelmi, higiéniai és környezetvédelmi szabályokat, előírásokat.

Az üzleti érintkezés szabályai szerint kommunikál a munkatársaival, a vendégekkel, betartja, a viselkedési szabályokat, elfogadja a különböző nemzeti kultúrák sajátosságait. Feladataihoz munkája során szövegszerkesztő és táblázatkezelő programokat használ, szakmai információgyűjtéshez a világhálón tájékozódik és hagyományos információs forrásokat felhasznál

Óraterv a Turisztikai technikus képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként, nappali képzésben

Óraterv a Turisztikai technikus - **Idegenvezető szakmairány** számára -
érettségizettek részére

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óra- száma
Évfolyamok összes óraszámai		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskeresés	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
Turisztikus technikus - közép-szintű Turizmus-vendéglátás alapozás	A munka világa	54	0	54
	Alapvető szakmai elvárások	9		9
	Kommunikáció és vendégkapcsolatok	36		36
	Munkabiztonság és egészségvédelem	9		9
	IKT a vendéglátásban	72	0	72
	Digitális eszközök a vendéglátásban	36		36
	Digitális tananyagtartalmak alkalmazása	9		9
	Digitális eszközök a turizmusban	27		27
	Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	432	0	432
	A cukrászati termelés alapjai	1208		1208
	Az ételkészítés alapjai	108		108
	A vendégtéri értékesítés alapjai	108		108
	Aturisztikai és szálláshelyi tevékenység alapjai	108		108
	Tanulási terület összes óraszám	558	0	558
	Beszerezés és értékesítés	108+36	0	108+36
	Utazásszervezés	8+20		8+20
	Utazásszervezés- kereslet és kínálat	12+16		12+16
Turisztikai árualap	22		22	

A közlekedés szerepe az idegenforgalomban, menetrend- és útvonaltervek	15		15
Globális helyfoglalási rendszerek	15		15
Szállásközvetítő oldalak	15		15
Fapados és hagyományos menetrend szerinti légitársaságok	15		15
Magyarország világörökségi helyszínei	6		6
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	216	248	464
Árualapok az utazásszervezésben	72		72
A gazdálkodás, üzleti irányítás tevékenységei	36		36
Pénzforgalmi dokumentumok	24		24
Az áfa a turizmus különböző területein	24		24
Az utazásszervezés számításai	36	104	140
Elszámolások	24	18	42
Utókalkuláció		108	108
Gazdasági elemzések		18	18
Speciális szolgáltatások	108	0	108
Bevezetés a pszichológiába	27		27
Erkölc, üzleti etikett és kommunikáció	27		27
Fogyasztói magatartás	54		54
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	36+36	77,5+46,5	113,5+82,5
Marketingkommunikáció	6+10		6+10
Reklám	8+10		8+10
Személyes eladás	6+10	12+12	18+22
Eladásösztönzés	16+6		16
PR - Public Relation		10+12	10+12
Modern marketingkommunikációs eszközök		18+12	18+12
Direkt marketing		9,5+10,5	9,5+10,5
Közösségi média		28	28
Adminisztráció és elszámolás	72	31+31	103+31
Nyilvántartások	12	11+11	23+11
Szerződések	12	10+10	22+10
Forgatókönyv	18	10+10	28+10
Jegyzőkönyv	12		12
Idegenvezetői jelentés	9		9
Részvételi jegy	9		9
Tanulási terület összórászáma	540+72	356,5+77,5	896,5+149,5
Idegenvezetés	36+36	248	284+36
Útvonaltervezés	36+36	47	83+36
Közlekedési eszközökhöz és helyszínekhez kapcsolódó idegenvezetés		83	83
Célcsoportok sajátosságai		20	20

Konfliktus- és panaszkezelés, rendkívüli helyzetek		31	31
Az információközlés írásbeli és szóbeli módjai, IKT az idegenvezetésben		31	31
Idegenvezetői adminisztráció, dokumentumtípusok kezelése		31	31
Turizmusmarketing és protokoll	0	124	124
A marketing alapjai		7	7
Marketingstratégia		7	7
Szervezeti marketing		7	7
Piacutatás		7	7
Barandmarketing		7	7
Turizmusmarketing		31	31
Etikett és protokoll		43	43
Protokolláris rendezvények és nemzetközi protokoll		15	15
Országismeret idegen nyelven	0	217	217
Kulturális turizmus		31	31
Egészségturizmus		31	31
Bor- és gasztroturizmus		31	31
Hungarikumok		31	31
Vonzerők és turisztikai termékek csoportosítása tematikus utak, városlátogatások mentén		93	93
Tanulási terület összes óraszám	36+36	589	625+36
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0
Éves óraszám összesen	1152	1007,5	2159,5
Szabad éves órakeret	108	77,5	185,5
Heti óraszám összesen	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos képzés – nappali - Idegenvezető szakmairány – heti órászámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
A munka világa	1,5	0	1,5
IKT a vendéglátásban	2	0	2
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	12	0	12
Beszerezés és értékesítés	3+1	0	3+1
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	6	8	14
Speciális szolgáltatások	3	0	3
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1+1	2,5+1,5	3,5+2,5
Adminisztráció és elszámolás	2	1+1	3+1

Idegenvezetés	1+1	8	9+1
Turizmusmarketing és protokoll	0	4	4
Országismeret idegen nyelven	0	7	7
Programtanterv szerinti összes heti óraszám	32	32,5	64,5
Szabad heti órakeret	3	2,5	5,5
Összes heti óraszám	35	35	70
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0

Szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1	1,5	2,5
Idegenvezetés	1	0	1
Beszerzés és értékesítés	1	0	1
Adminisztráció és elszámolás	0	1	1
Felhasznált heti összes óraszám	3	2,5	5,5

A 2 évfolyamos képzés – nappali - Idegenvezető szakmairány - éves óraszám- mai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
A munka világa	54	0	54
IKT a vendéglátásban	72	0	72
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	432	0	432
Beszerzés és értékesítés	108+36	0	108+36
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	216	248	464
Speciális szolgáltatások	108	0	108
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	36+36	77,5+46,5	113,5+82,5
Adminisztráció és elszámolás	72	31+36	103+36
Idegenvezetés	36+36	248	284+36
Turizmusmarketing és protokoll	0	124	124
Országismeret idegen nyelven	0	217	217
Programtanterv szerinti összes éves óraszám	1152	1007,5	2159,5
Szabad éves órakeret	108	77,5	185,5
Összes éves óraszám	1260	1085	2345
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0

A 2 évfolyamos képzés, esti – Idegenvezető szakmairány – heti óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
A munka világa	0,75	0	0,75
IKT a vendéglátásban	1	0	1
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	6	0	6
Beszerezés és értékesítés	2	0	2
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	3	4	7
Speciális szolgáltatások	1,5	0	1,5
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1	2	3
Adminisztráció és elszámolás	1	1	2
Idegenvezetés	1	4	5
Turizmusmarketing és protokoll	0	2	2
Országismeret idegen nyelven	0	3,5	3,5
Összes heti óraszám	17,5	17,5	35

Óraterv a Turisztikai technikus – Turisztikai szervező - szakmairány számára érettségizettek részére, nappali munkarendben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óraszám
Évfolyamok összes óraszámjai		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskeresés	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
Turizmus-vendéglátás alapozás	A munka világa	54	0	54
	Alapvető szakmai elvárások	9		9
	Kommunikáció és vendégkapcsolatok	36		36
	Munkabiztonság és egészségvédelem	9		9
	IKT a vendéglátásban	72	0	72
	Digitális eszközök a vendéglátásban	36		36
	Digitális tananyagtartalmak alkalmazása	9		9
	Digitális eszközök a turizmusban	27		27
	Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	432	0	432
	A cukrászati termelés alapjai	1208		1208
	Az ételkészítés alapjai	108		108
	A vendégtéri értékesítés alapjai	108		108
	A turisztikai és szálláshelyi tevékenység alapjai	108		108
	Tanulási terület összes óraszám	558	0	558
	Beszerezés és értékesítés	108+36	0	108+36
	Utazásszervezés	8+20		8+20
	Utazásszervezés- kereslet és kínálat	12+16		12+16
Turisztikai árualap	22		22	
Turisztikai technikus - középszintű képzés	A közlekedés szerepe az idegenforgalomban, menetrend- és útvonaltervek	15		15
	Globális helyfoglalási rendszerek	15		15
	Szállásközvetítő oldalak	15		15

Fapados és hagyományos menetrend szerinti légitársaságok	15		15
Magyarország világörökségi helyszínei	6		6
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	216	248	464
Árualapok az utazásszervezésben	72		72
A gazdálkodás, üzleti irányítás tevékenységei	36		36
Pénzforgalmi dokumentumok	24		24
Az áfa a turizmus különböző területein	24		24
Az utazásszervezés számításai	36	104	140
Elszámolások	24	18	42
Utókalkuláció		108	108
Gazdasági elemzések		18	18
Speciális szolgáltatások	108	0	108
Bevezetés a pszichológiába	27		27
Erkölc, üzleti etikett és kommunikáció	27		27
Fogyasztói magatartás	54		54
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	36+36	77,5+46,5	113,5+82,5
Marketingkommunikáció	6+10		6+10
Reklám	8+10		8+10
Személyes eladás	6+10	12+12	18+22
Eladásösztönzés	16+6		16
PR - Public Relations		10+12	10+12
Modern marketingkommunikációs eszközök		18+12	18+12
Direkt marketing		9,5+10,5	9,5+10,5
Közösségi média		28	28
Adminisztráció és elszámolás	72	31+31	103+31
Nyilvántartások	12	11+11	23+11
Szerződések	12	10+10	22+10
Forgatókönyv	18	10+10	28+10
Jegyzőkönyv	12		12
Idegenvezetői jelentés	9		9
Részvételi jegy	9		9
Tanulási terület összes óraszám	540+72	356,5+77,5	896,5+149,5
Üzleti menedzsment a turizmusban	36+36	248	284+36
Bevételgazdálkodás	36+36	52	88+36
Létszám és bérgazdálkodás		90	90
Vezetés a gyakorlatban		11	11
Vállalkozás indítása		95	95
Turizmusmarketing és protokoll	0	124	124
A marketing alapjai		7	7
Marketingstratégia		7	7
Szervezeti marketing		7	7
Piackutatás		7	7

Barandmarketing		7	7
Turizmusmarketing		31	31
Etikett és protokoll		43	43
Protokolláris rendezvények és nemzetközi protokoll		15	15
Országismeret idegen nyelven	0	217	217
Kulturális turizmus		31	31
Egészségturizmus		31	31
Bor- és gasztroturizmus		31	31
Hungarikumok		31	31
Vonzerők és turisztikai termékek csoportosítása tematikus utak, városlátogatások mentén		93	93
Tanulási terület összes óraszám	36+36	589	625+36
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0
Éves óraszám összesen	1152	1007,5	2159,5
Szabad éves órakeret	108	77,5	185,5
Heti óraszám összesen	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos képzés, nappali – Turisztikai szervező - heti óraszámait tanterv szerinti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
A munka világa	1,5	0	1,5
IKT a vendéglátásban	2	0	2
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	12	0	12
Beszerezés és értékesítés	3+1	0	3+1
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	6	8	14
Speciális szolgáltatások	3	0	3
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1+1	2,5+1,5	3,5+2,5
Adminisztráció és elszámolás	2	1+1	3+1
Üzleti menedzsment a turizmusban	1+1	8	9+1
Turizmusmarketing és protokoll	0	4	4
Országismeret magyar nyelven	0	7	7
Programterv szerinti összes heti óraszám	32	32,5	64,5
Szabad heti órakeret	3	2,5	5,5
Összes heti óraszám	35	35	70
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0

Szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1	1,5	2,5
Üzleti menedzsment a turizmusban	1	0	1
Beszerezés és értékesítés	1	0	1
Adminisztráció és elszámolás	0	1	1
Felhasznált heti összes óraszám	3	2,5	5,5

A 2 évfolyamos képzés, nappali – Turisztikai szervező - éves óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
A munka világa	54	0	54
IKT a vendéglátásban	72	0	72
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	432	0	432
Beszerezés és értékesítés	108+36	0	108+36
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	216	248	464
Speciális szolgáltatások	108	0	108
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	36+36	77,5+46,5	113,5+82,5
Adminisztráció és elszámolás	72	31+31	103+31
Üzleti menedzsment a turizmusban	36+36	248	284+31
Turizmusmarketing és protokoll	0	124	124
Országismeret magyar nyelven	0	217	217
Programtanterv szerinti összes éves óraszám	1152	1007,5	2159,5
Szabad éves órakeret	108	77,5	185,5
Összes éves óraszám	1260	1085	2345
Egybefüggő szakmai gyakorlat	200	0	0

A 2 évfolyamos képzés, esti – Turisztikai szervező - heti óraszámai tantárgyakénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
A munka világa	0,75	0	0,75
IKT a vendéglátásban	1	0	1
Termelési, értékesítési és turisztikai alapismeretek	6	0	6
Beszerezés és értékesítés	2	0	2
Üzleti kalkuláció és költséggazdálkodás	3	4	7
Speciális szolgáltatások	1,5	0	1,5
Reklám és vásárlásösztönzés, ügyfélkapcsolatok	1	2	3
Adminisztráció és elszámolás	1	1	2
Üzleti menedzsment a turizmusban	1	4	5
Turizmusmarketing és protokoll	0	2	2
Országismeret magyar nyelven	0	3,5	3,5
Összes heti óraszám	17,5	17,5	35

3.2.4. Pénzügyi és számviteli ügyintéző

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	09 Gazdálkodás és menedzsment
A szakma azonosító száma	5 0411 09 01
A szakma szakmairányai	nincs szakmairány
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Gazdálkodás és menedzsment ágazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincsenek rész-sakmák
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	nincs egybefüggő szakmai gyakorlat

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- A pénzügyi és számviteli tudása alkalmassá teszi, hogy aktív és meghatározó tagja legyen a gazdálkodó szervezet pénzügyi menedzsmentjének.
- Kompetenciái birtokában kulcsszerepet játszik a pénzügyi és számviteli (rész)feladatok elvégzésében, ellenőrzésében.
- Számítógépes programcsomagok, informatikai alkalmazások, irodai szoftverek és adatbázisok segítségével az előírásoknak megfelelően könyvelői, kontírozói, számlázási, ügyviteli és ügyintézői feladatokat végez, adóbevallást készít.
- Elvégzi a gazdálkodó szervezet adó-és járulékfizetési kötelezettségeihez kapcsolódó elektronikus ügyintézési feladatokat.
- Szóban és írásban a kapcsolatot tart a vállalkozás pénzforgalmi szolgáltatójával.
- A szabályoknak megfelelően intézi a számlákkal és házipénztárral kapcsolatos feladatokat, a ki-és befizetéseket, valamint az utalásokat.
- Nyilvántartja, kezeli a pénzügyi és számviteli bizonylatokat, iratanyagokat, megrendeléseket és szerződéseket. Egyeztet a bejövő és kimentő számlákat.
- A pénz és hitelműveletekkel kapcsolatos ügyintézését végez.
- Összegyűjti, rendszerezi az értékelő munkához szükséges adatokat és információkat, amelyre alapozva statisztikai összeállításokat, előterjesztéseket készít.
- Szakmai irányítással befektetési döntések, vállalkozásfinanszírozási feladatok adminisztratív teendőit végrehajtja.
- Kezdeményezője a felhőalapú pénzügyi szolgáltatások alkalmazásának.
- Felelős és precíz munkája során mindvégig ügyel az adatkezelés, az informatikai biztonság normáinak betartására és az üzleti titok megőrzésére

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények	
<ul style="list-style-type: none"> Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat Pályaalkalmassági vizsgálat	nem szükséges nem szükséges

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

- Tudatosan használja a gazdasági élettel kapcsolatos alapfogalmakat, felismeri a gazdasági élet szereplőit, azok kapcsolatrendszerét.
- Megadott szempontok alapján meghatározza a családi háztartás feladatait, bevételeit és kiadásait, megtervezi a háztartás pénzgazdálkodását.
- Magabiztosan tesz különbséget a vállalkozás belső és külső érintettjei és azok érdekeltségi rendszere között.
- Értelmezi a munkavállalók kapcsolatát a vállalkozással, feltárja a munkaviszony létesítésének fontosabb elemeit, azonosítja a munkaszerződés formai és tartalmi elemeit.
- Összehasonlítja a vállalkozási formákat, vállalkozások alapítását, működését, megszűnését.
- Megadott szempontok alapján képes kiválasztani a legmegfelelőbb vállalkozási formát.
- Megfogalmazza az egyéni vállalkozás alapításának feltételeit, az alapítás módját.
- Meghatározza a vállalkozások gazdasági feladatait, elkészít alapvető gazdasági számításokat és értelmezi a kapott eredményeket. Ismeri a leltár készítésének folyamatát, szabályait, a leltározás során alkalmazandó bizonylatokat és azok használatát.
- Értelmezi a különböző adózási alapfogalmakat, érti az alapvető adónemek lényegét.
- Használja a vállalkozás működéséhez szükséges ügyfélkapu szolgáltatásokat.
- Bekapcsolódik online ügyintézés folyamatába. Használja a felhőszolgáltatások által biztosított lehetőségeket, létrehoz, módosít dokumentumokat.
- Adott szituációnak megfelelően tudatosan alkalmazza a viselkedéskultúra elvárásainak megfelelő kapcsolattartási szabályokat.
- Kezeli a vállalkozás adatait, rögzíti, tárolja azokat az előírásoknak megfelelően. Megbízható adatforrásokat használ.
- Szakmai útmutatásnak megfelelően elkészíti a hivatalos dokumentumokat.

Óratervek a **Pénzügyi-számviteli ügyintéző 2** évfolyamos, nappali képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként, nappali képzésben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óraszám
Évfolyamok összes óraszámjai		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskeresés	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
Gazdálkodási alaptervekenység ellátása	Gazdasági és jogi alapismeretek	108	0	108
	Gazdasági alapfogalmak	10		10
	A háztartások gazdálkodása	6		6
	Fogyasztói magatartás	6		6
	A vállalat termelői magatartása	28		28
	Az állam gazdasági szerepe, feladatai	12		12
	A nemzetgazdaság ágazati rendszere	10		10
	Nemzetközi gazdaság kapcsolatok	4		4
	Marketing alapfogalmak	4		4
	Jogi alapismeretek	10		10
	Tulajdonjog	8		8
	Kötelmi jog	10		10
	Vállalkozások működtetésének alapismeretei	108		108
	A vállalkozások gazdálkodása	20		20
	A gazdálkodási folyamatok eredménye	20		20
	Statisztikai alapismeretek	34		34
	Banki alapismeretek	16		16
	Könyvviteli alapok	18		18
	Tanulási terület összes óraszám	216		216
	Üzleti kultúra és in-formáció	Kommunikáció	36	
Kapcsolatok a mindennapokban		10		10
A munkahelyi kapcsolattartás szabályai		10		10

	Kommunikációs folyamat	8		8
	Ön-és társismeret fejlesztése	8		8
	Digitális alkalmazások	162		162
	Munkavédelmi ismeretek	4		4
	Tízujjas, vakon gépelés	104		104
	Levezetés és iratkezelés	18		18
	Digitális alkalmazások	36		36
	Tanulási terület összes óraszám	198		198
Vállalkozások gazdálkodási feladatai	Gazdálkodási ismeretek	72+36	77,5+46,5	149,5+82,5
	A vállalkozások gazdasági feladatai	12+12		12+12
	Gazdálkodás a befektetett eszközökkel	26+12		26+12
	Készletgazdálkodás, logisztikai rendszer	34+12	15,5+15,5	49,5+27,5
	Munkaerő és bérgazdálkodás		36	36
	A vállalkozás vezetése, szervezete és stratégiája		14+16	14+16
	A vállalkozások válsága		12+15	12+15
	Gazdasági számítások	36	15,5+15,5	51,5+15,5
	Pénzügyi számítások	18	15,5+15,5	33,5+15,5
	Statisztikai számítások	18		18
	Tanulási terület összes óraszám	108+36	93+62	201+98
	Pénzügyi ügyintézői feladatok	Pénzügy	216	155+31
A pénzügyi intézményrendszer		20		20
Bankügyletek		22		22
A pénz időértéke		25		25
A pénzforgalom		18		18
A pénzkezelés bizonylatai		31		31
A vállalkozások finanszírozása		42		42
A vállalkozások pénzügyi teljesítményének mérése		22		22
Nemzetközi pénzügyek			18+13	18+13
Pénzügyi piacok és termékek			48+14	48+14
Befektetések értékelése			48	48
Biztosítási alapszabványok			10+4	10+4
Komplex pénzügyi feladatok			31	31
Irodai szoftverek alkalmazása		0	93	93
Irodai szoftverek szakmai alkalmazása			93	93
Adózás		72+36	62	134+36
Az államháztartás rendszere		10+12		10+12
Az adózás rendje, az adóigazgatási rendtartás		12+2		12+2
Személyi jövedelemadó és bért terhelő járulékok		32		32
Az egyéni vállalkozó jövedelemadózási formái		18+12		18+12
Társaságok jövedelemadózása			18	18
Általános forgalmi adó			18	18

	Helyi adók		18	18
	Gépjárműadó és cégautóadó		8	8
	Elektronikus bevallás	0	108,5+15,5	108,5+15,5
	A gyakorlat előkészítése		8+15,5	8+15,5
	Az elektronikus bevallás gyakorlata		92,5	92,5
	A bevallások ellenőrzése		8	8
	Tanulási terület összes óraszám	288+36	418,5+46,5	706,5+82,5
Könyvvezetés és beszámoló készítés feladatai	Számvitel	216+36	186	402+36
	A számviteli törvény és az éves beszámoló	36+12		36+12
	A számlakeret, könyvelési tételek szerkesztése	50		50
	Tárgyi eszközökkel és immateriális javakkal kapcsolatos elszámolás	48+12		48+12
	Vásárolt készletek elszámolása	46		46
	Jövedelem-elszámolás	36+12		36+12
	Kötelezettségekkel kapcsolatos elszámolások		30	30
	Költségekkel kapcsolatos elszámolások		30	30
	Saját termelésű készletekkel kapcsolatos elszámolások és eredménymegállapítás		32	32
	Pénzügyi és hitelműveletekkel kapcsolatos elszámolások		32	32
	A zárás, az éves beszámoló		62	62
	Számviteli esettanulmányok	72+36	62	134+36
	Számviteli bizonylatok	24+12		24+12
	Könyvelési tétel szerkesztése	24+12		24+12
	A pénzkezeléshez kapcsolódó bizonylatok	12+12		12+12
	Tárgyi eszközök nyilvántartása	12		12
	Vásárolt készletek bizonylata		16	16
	Jövedelem-elszámolás bizonylata		14	14
	Komplex számviteli esettanulmányok		32	32
	Számítógépes könyvelés	0	139,5+15,5	139,5+15,5
	Szoftverjog és etika, adatvédelem		4	4
	A könyvelési programokkal kapcsolatos követelmények		4	4
	Főkönyvi és folyószámla-könyvelési rendszer		30	30
	Tárgyieszköz-nyilvántartó program		30	30
	Készletnyilvántartó program		30	30
	Bérelszámoló program alkalmazása		30	30
	Integrált vállalati rendszerek		11,5+15,5	11,5+15,5
	Tanulási terület összes óraszám	288+72	387,5+15,5	387,5+87,5
	Egybefüggő szakmai gyakorlat	0	0	0
	Éves óraszám összesen a PTT szerint	1116	961	2077

Szabad éves órakeret	144	124	268
Éves óraszám összesen	1260	1085	2345
Heti óraszám összesen a PTT szerint	31	31	62
Szabad heti órakeret	4	4	8
Heti órakeret összesen	35	35	70

A 2 évfolyamos, nappali képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
Gazdasági és jogi alapismeretek	3	0	3
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	3	0	3
Kommunikáció	1	0	1
Digitális alkalmazások	4,5	0	4,5
Gazdálkodási ismeretek	2+1	2,5+1,5	4,5+2,5
Gazdasági számítások	1	0,5+0,5	1,5+0,5
Pénzügy	6	5+1	11+1
Irodai szoftverek alkalmazása	0	3	3
Adózás	2+1	2	4+1
Elektronikus bevallás	0	3,5+0,5	3,5+0,5
Számvitel	6+1	6	12+1
Számviteli esettanulmányok	2+1	2	4+1
Számítógépes könyvelés	0	4,5+0,5	4,5+0,5
Heti óraszámok összesen	31	31	62
Szabad órakeret- felosztott	4	4	8
Heti óraszámok összesen	35	35	70

Szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Gazdálkodási ismeretek	1	1,5	2,5
Adózás	1	0	1
Számvitel	1	0	1
Számviteli esettanulmányok	1	0	1
Számítógépes könyvelés		0,5	0,5

Pénzügy		1	1
Gazdasági számítások		0,5	0,5
Elektronikus bevallás		0,5	0,5
Felhasznált heti összes óraszám	4	2,5	5,5

A 2 évfolyamos, nappali képzés éves óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
Gazdasági és jogi alapismeretek	108	0	108
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	108	0	108
Kommunikáció	36	0	36
Digitális alkalmazások	162	0	162
Gazdálkodási ismeretek	72+36	77,5+46,5	149,5+82,5
Gazdasági számítások	36	15,5+15,5	51,5+15,5
Pénzügy	216	155+31	371+31
Irodai szoftverek alkalmazása	0	93	93
Adózás	72+36	62	134+36
Elektronikus bevallás	0	108,5+15,5	108,5+15,5
Számvitel	216+36	186	402+36
Számviteli esettanulmányok	72+36	62	134+36
Számítógépes könyvelés	0	139,5+15,5	139,5+15,5
Szabad órakeret - felosztott	144	124	268
Éves óraszám összesen	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos, esti képzés heti óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
Gazdasági és jogi alapismeretek	1,5	0	1,5
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	1,5	0	1,5
Kommunikáció	0,5	0	0,5
Digitális alkalmazások	2,25	0	2,25
Gazdálkodási ismeretek	1,5	2	3,5
Gazdasági számítások	0,5	0,5	1
Pénzügy	3	3	6
Irodai szoftverek alkalmazása	0	1,5	1,5
Adózás	1,5	1	2,5
Elektronikus bevallás	0	2	2
Számvitel	3,5	3	6,5
Számviteli esettanulmányok	1,5	1	2,5
Számítógépes könyvelés	0	2,5	2,5
Heti óraszámok összesen	17,5	17,5	35

3.2.5. Vállalkozási ügyviteli ügyintéző

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	09 Gazdálkodás és menedzsment
A szakma azonosító száma	5 0411 09 02
A szakma szakmairányai	nincs szakmairány
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Gazdálkodás és menedzsment ágazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincsenek rész-sakmák
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	nincs egybefüggő szakmai gyakorlat

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- A vállalkozás ügyintézői feladatait jellemzően a kkv. szektorban látja el. Ellátja a vállalkozás ügyviteli feladatait, szakmai útmutatás alapján közreműködik a pénzügyi feladatok teljesítésében.
- Kapcsolatot tart a munkatársakkal, ügyfelekkel, az ehhez szükséges iratokat, leveleket, dokumentumokat elkészíti, kezeli. Vezetői iránymutatásnak megfelelően közreműködik a vállalkozás szabályzatainak elkészítésében, figyelemmel kíséri azok változásait.
- Nyilvántartásokat vezet a megrendelésekről, szerződésekről, bejövő számlákról.
- Ellátja az értékesítéssel kapcsolatos rábízott feladatokat. Egyeztet a bejövő és kimenő számlákat.
- Szakmai útmutatással részt vesz a hitelezés és pénzügyi tervezés előkészítésében.
- Az előírásoknak megfelelően elvégzi a költségszámítási feladatokat, a leltározást és az ehhez kapcsolódó feladatokat megszervezi.
- A vállalkozás szabályzatainak megfelelően ellátja a finanszírozási feladatok adminisztratív részfeladatait.
- Közreműködik a vállalkozás üzleti tervének elkészítésében.
- Kezeli az egyes projektekhez kapcsolódó elektronikus nyilvántartásokat, iratanyagokat.
- Előkészíti a munkaerő-gazdálkodással kapcsolatos nyilvántartásokat, azokat kezeli és rendszerezi.
- Ellátja a könyveléshez, ellenőrzéshez kapcsolódó vállalkozáson belüli teendőket.
- Jogszabályi előírásnak megfelelően elkészíti a vállalkozás bevallásait, azokat szakmai ellenőrzés után elektronikus úton beküldi és részt vesz a hatósági ellenőrzések lebonyolításában.
- Feltérképezi és nyomon követi az aktuális támogatási lehetőségeket.
- Használja a feladatellátáshoz szükséges irodai eszközöket és ügyviteli szoftvereket.
- Ellátja a feladatkörébe tartozó irodai készletgazdálkodási, és reprezentációs feladatokat.
- Üzleti célú rendezvényeket, megbeszéléseket szervez, ennek dokumentációját elkészíti és kezeli.
- Betartja az adatok és üzleti titkok védelemére, valamint az információ biztonságra vonatkozó előírásokat.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények <ul style="list-style-type: none"> Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat Pályaalkalmassági vizsgálat	nem szükséges nem szükséges

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- Tudatosan használja a gazdasági élettel kapcsolatos alapfogalmakat, felismeri a gazdasági élet szereplőit, azok kapcsolatrendszerét.
- Megadott szempontok alapján meghatározza a családi háztartás feladatait, bevételeit és kiadásait, megtervezi a háztartás pénzgazdálkodását.
- Magabiztosan tesz különbséget a vállalkozás belső és külső érintettjei és azok érdekeltségi rendszere között.
- Értelmezi a munkavállalók kapcsolatát a vállalkozással, feltárja a munkaviszony létesítésének fontosabb elemeit, azonosítja a munkaszerződés formai és tartalmi elemeit.
- Összehasonlítja a vállalkozási formákat, vállalkozások alapítását, működését, megszűnését.
- Megadott szempontok alapján képes kiválasztani a legmegfelelőbb vállalkozási formát.
- Megfogalmazza az egyéni vállalkozás alapításának feltételeit, az alapítás módját.
- Meghatározza a vállalkozások gazdasági feladatait, elkészít alapvető gazdasági számításokat és értelmezi a kapott eredményeket. Ismeri a leltár készítésének folyamatát, szabályait, a leltározás során alkalmazandó bizonylatokat és azok használatát.
- Értelmezi a különböző adózási alapfogalmakat, érti az alapvető adónemek lényegét.
- Használja a vállalkozás működéséhez szükséges ügyfélkapu szolgáltatásokat.
- Bekapcsolódik online ügyintézés folyamatába. Használja a felhőszolgáltatások által biztosított lehetőségeket, létrehoz, módosít dokumentumokat.
- Adott szituációnak megfelelően tudatosan alkalmazza a viselkedéskultúra elvárásainak megfelelő kapcsolattartási szabályokat.
- Kezeli a vállalkozás adatait, rögzíti, tárolja azokat az előírásoknak megfelelően. Megbízható adatforrásokat használ.
- Szakmai útmutatásnak megfelelően elkészíti a hivatalos dokumentumokat.

Óratervek a Vállalkozási ügyviteli ügyintéző nappali, 2 évfolyamos képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként nappali képzésben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óraszám
Évfolyamok összes óraszám		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskeresés	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
Gazdálkodási alaptervekenység ellátása	Gazdasági és jogi alapismeretek	108	31	139
	Gazdasági alapfogalmak	10		10
	A háztartások gazdálkodása	6		6
	Fogyasztói magatartás	6		6
	A vállalat termelői magatartása	28	11	39
	Az állam gazdasági szerepe, feladatai	12	10	22
	A nemzetgazdaság ágazati rendszere	10		10
	Nemzetközi gazdaság kapcsolatok	4		4
	Marketing alapfogalmak	4	10	14
	Jogi alapismeretek	10		10
	Tulajdonjog	8		8
	Kötelmi jog	10		10
	Vállalkozások működtetésének alapismeretei	144	0	144
	A vállalkozások gazdálkodása	27		27
	A gazdálkodási folyamatok eredménye	27		27
	Statisztikai alapismeretek	54		54
	Banki alapismeretek	18		18
	Könyvvézetési alapok	18		18
Tanulási terület összes óraszám	252		252	
Üzleti kultúra és információkezelés	Kommunikáció	36		36
	Kapcsolatok a mindennapokban	10		10
	A munkahelyi kapcsolattartás szabályai	10		10
	Kommunikációs folyamat	8		8

	Ön-és társismeret fejlesztése	8		8
	Digitális alkalmazások	162		162
	Munkavédelmi ismeretek	4		4
	Tízujjas, vakon gépelés	104		104
	Levelezés és iratkezelés	36		36
	Digitális alkalmazások	18		18
	Tanulási terület összes óraszám	198		198
Vállalkozások üzletvitele	Üzleti adminisztráció	90	46,5	136,5
	Pénzügyi intézményrendszer	10		10
	Bankügyletek	8		8
	A pénz időértéke	14		14
	A pénzkezelés gyakorlata	18		18
	Valuta, devizaműveletek	8		8
	Pénzügyi piacok és termékek	16		16
	Befektetések értékelése		37	37
	Biztosítási alapismeretek		10	10
	Pénzforgalmi nyilvántartások	0	124	124
	Pénzforgalmi nyilvántartási feladatok		50	50
	Pénzforgalmi könyvvitel		74	74
	Kis és középvállalkozások gazdálkodása	72	124	196
	Vállalkozási formák	36		36
	Vállalkozások működése és megszűnése	36		36
	Vállalkozások pénzügyi tervezése		36	36
	Üzleti terv		68	68
	Munkaerő-gazdálkodás	72	62+31	134+31
	Emberi-erőforrásgazdálkodás	36		36
	A munkaviszony szabályozása	36	31+16	67+16
	Munkaerő-gazdálkodás a gyakorlatban		31+15	31+15
	Adózási ismeretek	36+36	186	222+36
	Adózási fogalmak	10+10	16	26+10
	Általános forgalmi adó	12+12	12	24+12
	Személyi jövedelemadóztatás és bért terhelő járulékok	14+14	14	28+14
	Egyéni vállalkozás jövedelemadózási formái		36	36
	Társaságok jövedelemadóztatása		26	26
	Helyi adók		14	14
	Gépjárműadó és cégautóadó		6	6
	Elektronikus bevallás gyakorlata		62	62
	Könyvviteli alapismeretek	36+36	77,5	113,5+36
	A számviteli törvény	12+12		12+12
	Könyvelési tétel szerkesztése	24+24		24+24
	Tárgyi eszközök elszámolása		16	16
	A vásárolt készletek elszámolása		20	20
	A jövedelem elszámolása		14	14
Saját termelésű készletek elszámolása		15	15	

	Termékértékesítés elszámolása, az eredmény megállapítása		12	12
	Tanulási terület összes óraszám	306+72	620+31	926+103
A titkári ügyintézés feladatai	Szövegbevitel számítógépen	72	62+31	134+31
	Az írásbiztonság erősítése	24		24
	Szövegfeldolgozás, szöveggyakorlatok	24		24
	A dokumentumszerkesztés alapjai	24		24
	Táblázatok készítése		16+15	16+15
	Prezentáció készítése		15+16	15+16
	A weblapkészítés alapjai		31	31
	Dokumentumszerkesztés	36+36	93+31	129+67
	Levelezési ismeretek	36+36		36+36
	Levelezés a titkári munkában		15+16	15+16
	Levelezés az üzleti életben		16+15	16+15
	Komplex levélgyakorlatok		62	62
	Titkári ügyintézés	54+36	93+31	147+67
	Jegyzőkönyvvezetés	18+18	31	49+18
	Titkári feladatok	36+18		36+18
	Információs folyamatok az irodában		24	24
	Adat- és információvédelem		12+12	12+12
	Időgazdálkodás		10+10	10+10
	Vezetési és projektismeretek		16+9	16+9
	Tanulási terület összes óraszám	162+72	248+93	410+165
Üzleti kommunikáció	Ügyfélszolgálati kommunikáció	72	0	72
	Szóbeli kommunikáció	16		16
	Digitális kommunikáció	28		28
	Ügyfélszolgálati ismeretek	28		28
	Kommunikáció a titkári munkában	108		108
	Rendezvény és programszervezési ismeretek	14		14
	Protokolláris rendezvények szervezése, lebonyolítása	32		32
	Munkahelyi irodai kapcsolatok	16		16
	Protokoll az irodában	10		10
	Nemzetközi protokoll	16		16
	Tárgyalástechnika	12		12
	Marketingkommunikáció	8		8
	Tanulási terület összes óraszám	180	0	180
	Egybefüggő szakmai gyakorlat	0	0	0
Éves óraszám összesen a PTT szerint	1116	961	2077	
Szabad éves órakeret	144	124	268	
Éves óraszám összesen	1260	1085	2345	
Heti óraszám összesen a PTT szerint	31	31	62	
Szabad heti órakeret	4	4	8	
Heti órakeret összesen	35	35	2	

A 2 évfolyamos nappali képzés heti óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
Gazdasági és jogi alapismeretek	3	1	4
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	4	0	4
Kommunikáció	1		1
Digitális alkalmazások	4,5		4,5
Üzleti adminisztráció	2,5	1,5	4
Pénzforgalmi nyilvántartások	0	4	4
Kis és középvállalkozások gazdálkodása	2	4	6
Munkaerő-gazdálkodás	2	2+1	4+1
Adózási ismeretek	1+1	6	7+1
Könyvvizelési alapismeretek	1+1	2,5	3,5+1
Szövegbevitel számítógépen	2	2+1	4+1
Dokumentumszerkesztés	1+1	3+1	4+2
Titkári ügyintézés	1,5+1	3+1	4,5+2
Ügyfélszolgálati kommunikáció	2	0	2
Kommunikáció a titkári munkában	3		3
Heti óraszám összesen	31	31	62
Szabad órakeret	4	4	8
Heti óraszámok összesen	35	35	70

Szabad órakeret felhasználása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Adózási ismeretek	1		
Könyvvizelési alapismeretek	1		
Dokumentumszerkesztés	1	1	
Titkári ügyintézés	1	1	
Szövegbevitel számítógépen		1	
Munkaerő-gazdálkodás		1	
Felhasznált heti összes óraszám	4	4	8

A 2 évfolyamos nappali képzés éves óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18
Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
Gazdasági és jogi alapismeretek	108	31	139
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	144	0	144
Kommunikáció	36		36
Digitális alkalmazások	162		162
Üzleti adminisztráció	90	46,5	136,5
Pénzforgalmi nyilvántartások	0	124	124
Kis és középvállalkozások gazdálkodása	72	124	196
Munkaerő-gazdálkodás	72	62	134
Adózási ismeretek	36	186	222
Könyvvizelési alapismeretek	36	77,5	113,5
Szövegbevitel számítógépen	72	62	134
Dokumentumszerkesztés	36	93	129
Titkári ügyintézés	54	93	147
Ügyfélszolgálati kommunikáció	72	0	72
Kommunikáció a titkári munkában	108		108
Szabad órakeret	144	124	268
Éves óraszámok összesen	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos esti képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
Gazdasági és jogi alapismeretek	1,5	0,5	2
Vállalkozások működtetésének alapismeretei	2	0	2
Kommunikáció	0,5		0,5
Digitális alkalmazások	2,25		2,25
Üzleti adminisztráció	1,25	0,75	2
Pénzforgalmi nyilvántartások	0	2	2
Kis és középvállalkozások gazdálkodása	1	2	3
Munkaerő-gazdálkodás	1	1,5	2,5
Adózási ismeretek	1	3	4
Könyvvizelési alapismeretek	1	1,25	2,25
Szövegbevitel számítógépen	1	1,5	2,5
Dokumentumszerkesztés	1	2	3
Titkári ügyintézés	1,25	2	3,25

Ügyfélszolgálati kommunikáció	1	0	1
Kommunikáció a titkári munkában	1,5		1,5
Heti óraszám összesen	17,5	17,5	35

3.2.6. Sportedző (sportág megjelölésével) - sportszervező

A szakképesítés alapadatai

Megnevezés	A szakmai alapadatai
Az ágazat megnevezése	20. Sport
A szakma azonosító száma	5 1014 2002
A szakma szakmairányai	nincs szakmairány
A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje	5
Ágazati alapoktatás megnevezése	Sport ágazati alapoktatás
Kapcsolódó részsakmák megnevezése	nincsenek rész-sakmák
Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama	Érettségire épülő oktatásban: 70 óra

A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenységek, munkaterületek

- Széles bázisú sport-és mozgástudományi alaptudás birtokában önállóan tervez, szervez és vezet csoportos, illetve egyéni edzéseket, edzésprogramokat, rekreációs sportlétesítményekben (pl.: fitness, wellness klubok, szállodák wellness részlegei, uszodák, szabadidőközpontok, tornatermek stb.).
- Tevékenysége a lakosság fittségi állapotának javítására irányul, népszerűsíti az egészséges életmódot, egészségmegőrzést és a mozgásprogramokat.
- Szóbeli konzultáció, írásbeli kérdőív vagy különböző videotechnika révén segíti az ügyfelet abban, hogy megtalálja az érdeklődésének, az edzettségi szintjének, a testalkatának, fizikai állapotának megfelelő egyéni és/vagy kollektív rekreációs mozgásprogramot.
- A sportfoglalkozások vezetésén túl az érintett létesítményekben ügyfélszolgálati, recepció és marketingkommunikációs feladatokat is ellát.
- Tájékoztatást ad az ügyfeleknek a fitness-wellness létesítmény balesetvédelmi és biztonsági előírásairól, szolgáltatásairól, a géppark, eszközök, berendezések rendeltetésszerű használatáról.
- A fitness-wellness létesítmény balesetvédelmi és biztonsági előírásait betartja és betartatja.
- Szükség esetén elsősegélyt nyújt a szakma szabályai szerint.
- Komplex felkészültsége alapján alkalmas arra, hogy szakmai segítségével az ügyfél egészségtudatos életvitelt alakítson ki, ezáltal javul a vele együttműködők életminősége.
- A szakképzettséggel betölthető legjellemzőbb munkakörök, tevékenységek: aerobik oktató, fitness-wellness asszisztens, aqua tréner, fitness oktató, aquafitness oktató, vízi aerobikoktató, csoportos fitness instruktor, fitness aerobik oktató, teremedző, fitness instruktor, kondicionáló edző, sportanimátor, fitness asszisztens, wellness asszisztens.

A szakképzésbe történő belépés feltételei

Megnevezés	A belépés feltétele
Iskolai előképzettség	érettségi végzettség
Alkalmassági követelmények <ul style="list-style-type: none"> Foglalkozás egészségügyi alkalmassági vizsgálat Pályaalkalmassági vizsgálat	szükséges szükséges A fizikai alkalmassági vizsga feladatait a képző intézmény állítja össze azzal a megkötéssel, hogy a megjelölt sportágakhoz kapcsolódó feladatoknak megfelelően kell mérniük az illeszkedő motoros képességek és sportági technikák szintjét

Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

A tanuló az ágazati alapoktatás során elsajátítja a szakma gyakorlásához elengedhetetlen elméleti ismereteket, és gyakorlati tevékenysége során a résztvevők előképzettséghez, korosztályhoz igazítva alkalmazza azokat. Ezen ismeretek birtokában, a motoros képességek fejlesztésére irányuló gyakorlati foglalkozások előkészítését, bemelegítését megtervezi és levezeti. Betartja a balesetvédelmi szabályokat, a szaknyelvet pontosan alkalmazza. A sportszakmai terminológiát használva a kommunikációs helyzetnek és az életkori sajátosságoknak megfelelően hatékonyan kommunikál. Az általa összeállított feladatot feladatvégzés helyességét ellenőrzi, hibát javít.

Választható sportágak: a szakképzettség megszerzésére irányuló képzés azokban a sportágakban szervezhető, amelyekben a sportról szóló 2004. évi I. törvényben foglaltaknak megfelelő országos sportági szakszövetség vagy annak feladatait ellátó országos sportági szövetség működik.

A sportedző - sportszervező szakember

- Sportágspecifikusan, célirányosan tervezi, szervezi és irányítja a sportolók, csapatok rövid-, közép- és hosszú távú felkészítését és versenyeztetését.
- Megtanítja a sportág technikai, taktikai és játérendszer ismereteit, játék- és versenyszabályait.
- Értékeli a sportolók edzéseken és a versenyeken nyújtott teljesítményét, a korszerű pedagógiai- és edzéselvek, edzésmódszerek figyelembevételével fejleszti teljesítőképeségüket és teljesítőkézségüket.
- Edzőmérkőzéseket és -versenyeket, illetve edzőtáborokat, valamint egyéb sportrendezvényeket szervez.
- Rekreációs szakemberként részt vesz a szabadidős sportolók foglalkozásai, versenyei szervezésében, irányításában.
- Tanácsaival segíti az egészséges életmódra törekvők sportolási programjának összeállítását.
- Vezetési, szervezési és pénzügyi tanulmányaira alapozva részt vesz sportklubok, szakosztályok munkájában, irányításában. Sporthoz és rekreációhoz kapcsolódó rendezvényeket szervez.

Óratervek a Sportedző (sportág megjelölésével) – sportszervező - 2 éves folyamatos nappali képzéshez

A tanulási területekhez rendelt tantárgyak és témakörök óraszámai évfolyamonként nappali képzésben

Évfolyamok		1/13.	2/14.	A képzés összes óraszám
Évfolyamok összes óraszámjai		1260	1085	2345
Munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	18	0	18
	Álláskeresés	5		5
	Munkajogi alapismeretek	5		5
	Munkaviszony létesítése	5		5
	Munkanélküliség	3		3
Munkavállalói idegen nyelv (technikusi szakmák esetén)	Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
	Az álláskeresés lépései, álláshirdetések		11	11
	Önéletrajz és motivációs levél		20	20
	„Smalltalk” –általános társalgás		11	11
	Állásinterjú		20	20
Sport ágazati alapoktatás	Anatómiai-élettani ismeretek	144	0	144
	Az anatómia és az élettan tárgya, módszere	4		4
	Az emberi szervezet szövete	12		12
	A mozgató szervrendszer felépítésének és működésének alapja	8		8
	A vázrendszer felépítése és működése	17		17
	Az izomzat felépítése és működése	17		17
	A légzés szervrendszerének felépítése és működése	14		14
	A szív és a keringési rendszer felépítése, működése	20		20
	A kiválasztás szervrendszerének felépítése, működése	8		8
	A szabályozás élettani törvényszerűségei, a hormonrendszer működése	22		22
	Az idegrendszer felépítése és működése	22		22
	Egészségtan	72+36	0	72+36
	Sport és életmód	10+12		10+12
	A tápcsatorna felépítése és működése	10+12		10+12
	Az egészséges táplálkozás	16+12		16+12
	Az immunológia alapjai, egészségügyi vonatkozásai	18		18
	Sportsérülések	18		18

Sport ágazati közös tartalmak	Edzéselmélet I.	108	0	108
	Edzéselméleti alapfogalmak	36		36
	Motoros képességek	40		40
	Az edzés és versenyzés összefüggései	16		16
	Az edzésfolyamatot befolyásoló tényezők	16		16
	Edzésprogramok I.	108	0	108
	Motoros képességfejlesztés I.	36		36
	Edzés (foglalkozás) látogatás, dokumentálás I.	72		72
	Gimnasztika I	126	0	126
	A gimnasztika mozgásrendszere	54		54
	Gimnasztikai gyakorlattervezés és gyakorlatvezetés	72		72
	Tanulási terület összes óraszama	558+36	0	558+36
	Elsősegélynyújtás	0	31	31
	Újraélesztés		14	14
	Sebzések, sebellátás		9	9
	Traumás sérülések		8	8
	Funkcionális anatómia	0	62+31	62+31
	Szöveti struktúrák élettani vetülete		5+11	5+11
	A vázrendszer felépítése és működése		12+10	12+10
	Az izomrendszer felépítése és működése		12+10	12+10
	Keringési rendszer részeinek szerepe az életműködések fenntartásában		10	10
	Légzőrendszer részeinek szerepe az élet-működések fenntartásában		9	9
	Szabályzórendszer egyes elemeinek szerepe az érző és mozgató területek működésének összehangolásában		14	14
	Terhelésélettan	72	0	72
	Edzéselméleti összefoglalás, a terhelés során a szervezetben végbemenő változások	6		6
	Energiaszolgáltató folyamatok a szervezetben	4		4
	Terhelés hatása a mozgató szervrendszerre	12		12
	Terhelés hatása a légzési szervrendszerre	6		6
Terhelés hatása a keringési rendszerre	10		10	
A terhelés és a szabályzó rendszer kapcsolata	10		10	
A terhelés és a táplálkozás kapcsolata	4		4	
Különböző életkorok terhelésélettani sajátosságai	8		8	
Fogyatékkal élők, krónikus betegek és terhesek terhelésének sajátossága	6		6	
A teljesítményfokozás	6		6	
Edzéselmélet II.	72+36	0	72+36	

	A motoros képességfejlesztés módszertana	40+12		40+12
	A mozgástanulás	12+12		12+12
	Edzés tervezés, foglalkozástervezés	20+12		20+12
	Edzésprogramok II	108		108
	Motoros képességfejlesztés II	72		72
	Edzés (foglalkozás) látogatás, dokumentálás II	36		36
	Gimnasztika II.	36+36	0	36+36
	Kéziszerelés egyéb szerrel végzett gyakorlatok	36+36		36+36
	Kommunikáció	72	0	72
	A kommunikáció szerepe és alapformái	10		10
	Befolyásolás, meggyőzés és asszertivitás a kommunikációs folyamatokban	26		26
	A szakmaspecifikus interakciók hatékony kezelése	36		36
	Sportszervezési ismeretek	36+36	0	36+36
	A magyar testnevelés és sport területei és szervezetei	12+12		12+12
	Sportesemények szervezése	24+12		24+12
	Sporttörténet	36		36
	Olimpiatörténet	10+12		10+12
	Sportági ismeretek	26		26
	Tanulási terület összes óraszama	432+108	93+31	525+139
Sportedzői és sportszervezési ismeretek	Sportági alapok	0	341	341
	Kondicionális képességfejlesztés és az életkor kapcsolata		32	32
	Koordinációs képességek fejlesztése		32	32
	Az ízületi mozgékonyosság fejlesztése		10	10
	A bemelegítés módszertana		14	14
	Levezetés, relaxáció		8	8
	Saját sportágra jellemző motoros képességek		108	108
	Sportági mozgásformák oktatása		137	137
	Sportági szakismeretek	0	155+31	155+31
	Az edzés tervezése, adminisztrációja		19+11	19+11
	Az edzés szervezési feladata		12+10	12+10
	Azedző elemző munkája		62+10	62+10
	Az edzői kommunikáció, viselkedés		62	62
	Pedagógia	0	62+31	62+31
	Az oktatás-nevelés folyamata		10+10	10+10
	Edzői szerepek		16+11	16+11
	Az edző-sportoló kapcsolat jellemzői		20	20
	Tehetség, tehetséggondozás		16+10	16+10
	Pszichológia	0	62+31	62+31

A személyiség jellemző jegyei		26+16	26+16
A sporttevékenység pszichológiai jellemzői		36+15	36+15
Sportjog	36	0	36
Polgári jogi alapismeretek	10		10
A sporttevékenységre és a sportolóra vonatkozó rendelkezése	12		12
Sportszervezetek jogi szabályozása	8		8
Sportszövetségek jogi szabályozása	6		6
Pénzügyi ismeretek	36+36	0	36+36
Pénzügyi bizonylatok kezelése	4+10		4+10
Házipénztár működése	4+10		4+10
Kötelezettségek elszámolása, teljesítése	10+6		10+6
Könyvvitel	6+10		6+10
Pénzügyi alapok	12		12
Sportmenedzsment és marketing	0	93+31	93+31
Általános vezetési ismeretek		16+15	16+15
A sportvezetés módszertani alapjai		29+16	29+16
Sportmarketing		48	48
Számvetési ismeretek		31	31
A vállalkozás vagyona		13	13
A vállalkozás eredménye		18	18
Vállalkozási ismeretek		31	31
Vállalkozás indításának gyakorlata		7	7
Munkaügyi gyakorlat		6	6
A sport üzleti kérdései		6	6
A vállalkozás formái	144	12	156
Tanulási terület összes óraszám	72+36	775+124	847+160
Egybefüggő szakmai gyakorlat	70	0	0
Éves óraszám összesen	1080	930	2010
Szabad éves órakeret	180	155	335
Heti óraszám összesen	1260	1085	2345

A 2 évfolyamos nappali képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,5	0	0,5
Munkavállalói idegen nyelv	0	2	2
Anatómiai-élettani ismeretek	4	0	4
Egészségtan	2+1	0	2+1
Edzéselmélet I.	3	0	3
Edzésprogramok I.	3	0	3
Gimnasztika I	3,5	0	3,5
Elsősegélynyújtás	0	1	1

Funkcionális anatómia	0	2+1	2+1
Terhelésélettan	2	0	2
Edzéselmélet II.	2+1	0	2+1
Edzésprogramok II	3	0	3
Gimnasztika II.	1+1	0	1+1
Kommunikáció	2	0	2
Sportszervezési ismeretek	1+1	0	1+1
Sporttörténet	1	0	1
Sportági alapok	0	11	11
Sportági szakismeretek	0	5+1	5+1
Pedagógia	0	2+1	2+1
Pszichológia	0	2+1	2+1
Sportjog	1	0	1
Pénzügyi ismeretek	1+1	0	1+1
Sportmenedzsment és marketing	0	3+1	3+1
Számviteli ismeretek	0	1	1
Vállalkozási ismeretek	0	1	1
Összes heti óraszám	30	30	60
Szabadon tervezhető heti órakeret	5	5	10
Összes heti óraszám	35	35	70

A szabad órakeret felosztása

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Egészségtan	1	0	1
Edzéselmélet I.	1	0	1
Gimnasztika II	1	0	1
Sportszervezési ismeretek	1	0	1
Pénzügyi ismeretek	1	0	1
Pszichológia	0	1	1
Funkcionális anatómia	0	1	1
Pedagógia	0	1	1
Sportági szakismeretek	0	1	1
Sportmenedzsment és marketing	0	1	1
Felhasznált szabad órakeret összesen	5	5	10

A 2 évfolyamos nappali képzés éves óraszámai tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes éves óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	18	0	18

Munkavállalói idegen nyelv	0	62	62
Anatómiai-élettani ismeretek	144	0	144
Egészségtan	72+36	0	72+36
Edzéselmélet I.	108	0	108
Edzésprogramok I.	108	0	108
Gimnasztika I	126	0	126
Elsősegélynyújtás	0	31	31
Funkcionális anatómia	0	62+31	62+31
Terhelésélettan	72	0	72
Edzéselmélet II.	72+36	0	72+36
Edzésprogramok II	108	0	108
Gimnasztika II.	36+36	0	36+36
Kommunikáció	72	0	72
Sportszervezési ismeretek	36+36	0	36+36
Sporttörténet	36	0	36
Sportági alapok	0	341	341
Sportági szakismeretek	0	155+31	155+31
Pedagógia	0	62+31	62+31
Pszichológia	0	62+31	62+31
Sportjog	36	0	36
Pénzügyi ismeretek	36+36	0	36+36
Sportmenedzsment és marketing	0	93+31	93+31
Számviteli ismeretek	0	31	31
Vállalkozási ismeretek	0	31	31
Összes éves óraszám	1080	930	2010
Szabadon tervezhető éves órakeret	180	155	335
Összes éves óraszám	1260	1085	2345
Egybefüggő szakmai gyakorlat	70	0	0

A 2 évfolyamos esti képzés heti óraszámait tantárgyankénti és évfolyamonkénti bontásban

Tantárgyak	Évfolyamok		Összes heti óra
	1/13.	2/14.	
Munkavállalói ismeretek	0,25	0	0,25
Munkavállalói idegen nyelv	0	1	1
Anatómiai-élettani ismeretek	2	0	2
Egészségtan	1,5	0	1,5
Edzéselmélet I.	1,5	0	1,5
Edzésprogramok I.	1,5	0	1,5
Gimnasztika I	1,75	0	1,75
Elsősegélynyújtás	0	0,5	0,5
Funkcionális anatómia	0	1,5	1,5
Terhelésélettan	1	0	1
Edzéselmélet II.	1,5	0	1,5

Edzésprogramok II	1,5	0	1,5
Gimnasztika II.	1	0	1
Kommunikáció	1	0	1
Sportszervezési ismeretek	1	0	1
Sporttörténet	0,5	0	0,5
Sportági alapok	0	5,5	5,5
Sportági szakismeretek	0	3	3
Pedagógia	0	1,5	1,5
Pszichológia	0	1,5	1,5
Sportjog	0,5	0	0,5
Pénzügyi ismeretek	1	0	1
Sportmenedzsment és marketing	0	2	2
Számviteli ismeretek	0	0,5	0,5
Vállalkozási ismeretek	0	0,5	0,5
Összes heti óraszám	17,5	17,5	35

4.ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje

A módosított Pedagógiai Program a jogszabályok változása, a képzések módosulása vagy bármely egyéb, a Pedagógiai Program tartalmát befolyásoló változás esetén felülvizsgálandó és szükség esetén bármikor módosítható azzal, hogy a módosítások a következő tanév kezdetétől érvényesek. Ezen pedagógiai program módosítás 2023. szeptember 01-től lép érvénybe és visszavonásig érvényes.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet az iskola igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközösségek.

A tanulók a pedagógiai program módosítását a Diákönkormányzati képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy, legitimált példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

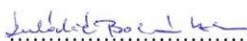
- az iskola irattárában,
- az iskola igazgatójánál,
- a tagintézmények vezetőinél,
- az iskola weboldalán (www.mediaakademia.hu)

5.LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉKOK

5.1.A nevelőtestület elfogadó nyilatkozata

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola pedagógiai programját a 2023. május 26-án megtartott értekezleten a nevelőtestület 100 %-os szavazati aránnyal elfogadta. Az elfogadásról jegyzőkönyv készült, amelynek melléklete egy jelenléti ív. A nevelőtestület elfogadását követően az intézmény pedagógiai programját jóváhagyom.

NYÍREGYHÁZA, 2023. május 26.

intézményvezető
a nevelőtestület nevében

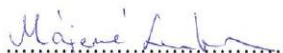

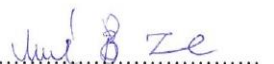
5.2.A Szülői Közösség véleményező nyilatkozata

Az intézmény pedagógiai programját megismertük, véleményezési jogunkkal élhattünk, annak tartalmával a szülői közösség egyetért.

NYÍREGYHÁZA, 2023. május 26.

a Szülői közösség nevében
Székhely:

a Szülői közösség nevében
Tagintézmény:

a Szülői közösség nevében
Tagintézmény:

5.3.Az iskola-egészségügyi szolgálat véleményező nyilatkozata

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola pedagógiai programjának részeként elkészített egészségfejlesztéssel kapcsolatos terveit megismertem, véleményezési jogommal élhettem, annak tartalmával egyetértek.

NYÍREGYHÁZA, 2023. május 26.

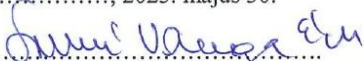

az iskola-egészségügyi szolgálat képviselője

5.4. Az intézmény fenntartójának jóváhagyó nyilatkozata

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola pedagógiai programját 2023. 05. 30.-án jóváhagyom. A pedagógiai program nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek miatt a fenntartóra többletköltség hárulna. Év közben a működtetéssel kapcsolatban esetleg felmerülő többletköltségeket a fenntartó átvállalja.

NYÍREGYHÁZA, 2023. május 30.

.....
a fenntartó képviselője

6.MELLÉKLETEK

1.számú melléklet: A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztő programja

2.számú melléklet: A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

3. számú melléklet: A Nyírbátori Tagintézmény komplex programja

4 .számú melléklet: A Szegedi Tagintézmény programja

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola**

4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.

OM azonosító: 200779

Honlap: <https://www.mediaakademia.hu>

FEJLESZTŐ PROGRAM

**A SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ TANULÓK INTEG-
RÁLT NEVELÉSÉHEZ, OKTATÁSHOZ**

A Pedagógiai Program 1. számú melléklete

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	175
2. A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában	177
3. A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs ellátása.....	178
3.1. A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei.....	178
3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai	179
3.3. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők.....	179
4. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára.....	180
5. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása.....	182
6. Sajátos nevelési igényű tanulók segítése	182
7. Az autista tanulók fejlesztését segítő program	183
7.1. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása.....	183
7.2. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében	185
7.3. A Nat alkalmazása az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során	185
7.4. A kulcskompetenciák fejlesztése	186
7.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció	187
7.6. Együttműködés a családdal és más partnerekkel	187
8. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének programja	188
8.1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői.....	188
8.2. A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során.....	189
8.3. Kiemelt kompetencterületek	189
8.4. Értékelés (tanulási eredmény).....	192
8.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció	193
9. A beszéd-fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei	194
10. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja	203
10.1. Nevelési és oktatási alapelvek	203
10.2. Nevelési-oktatási célok – részcélok, az elérés útjai	203
10.3. Az integráció.....	205
10.4. A Nat alkalmazása a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során.....	206
10.5. Kulcskompetenciák fejlesztése	206
10.6. A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció	210
11. A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja. 211	
11.1. A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei	211
11.2. A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt feladatai	212
11.3. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során.....	214
11.4. Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében	215
12. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja	216
12.1. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei	216
12.2. Olvasási zavar	218

12.3.Íráskép zavara	218
12.4.Helyesírás zavara	219
12.5.Számolási zavar	219
12.6.Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar	220
12.7.Magatartásszabályozási zavar.....	221
12.8.A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során.....	2
21	
12.9.Kulcskompetenciák fejlesztése	222
12.10.Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény).....	224
12.11.Habilitáció/rehabilitáció	225
13.Különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok	225
14.A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei.....	229
14.1. A hallási (hallássérült) tanuló	229
14.2. A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei.....	230
14.3. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése	231
14.4. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelésében-oktatásában	2
32	
14.4.1. <i>Testi és lelki egészségre nevelés</i>	232
14.4.2. <i>Önismeret és a társas kultúra fejlesztése</i>	233
14.4.3. <i>Médiatudatosságra nevelés</i>	233
14.4.4. <i>A tanulás tanítása, pályaorientáció</i>	234
14.4.5. <i>Nemzeti öntudat, hazafias nevelés</i>	234
14.4.6. <i>A fenntarthatóság, környezettudatosság</i>	234
14.5. A kulcskompetenciák fejlesztése	234
14.5.1.A tanulás kompetenciái	235
14.5.2.A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)	235
14.5.3.A digitális kompetenciák.....	236
14.5.4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák.....	236
14.5.5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák.....	236
14.5.6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái	237
14.5.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák	237
14.6. Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások	237
14.6.1. <i>Magyar nyelv és irodalom</i>	238
14.6.2. <i>Idegen nyelv</i>	239
14.6.3. <i>Matematika</i>	239
14.6.4. <i>Történelem és állampolgári ismeretek</i>	240
14.6.5 <i>Erkölc és etika</i>	240
14.6.6. <i>Természettudomány és földrajz</i>	240
14.6.7 <i>Művészetek</i>	240
14.6.8. <i>Technológia</i>	241
14.6.9. <i>Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés</i>	242
14.7. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai.....	242
14.8. A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásai	2
44	
14.9. A halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése.....	247
14.10. Állapotmegismerés, szakértői vélemény	248
14.11. Differenciálás.....	249
15.A látási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei.....	250
15.1. A látási fogyatékos tanuló	250
15.2. A látássérült tanulók iskolai fejlesztése.....	250

15.2.1. A látássérült tanulók tanulásának és tanításának alapelvei, céljai és kiemelt feladatai	251
15.2.2. Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok	251
15.2.3. A többségi iskolában történő együttnevelés	252
15.3. A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése	2
52	
15.3.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei	252
15.3.1.1. Tanulási és nevelési célok	252
15.3.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei	255
15.3.1.3. Mérés, értékelés és visszajelzés	256
15.3.1.4. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv	257
15.4. Kompetenciafejlesztés, tanulási területek és tudástartalmak	257
15.4.1. Kiemelt kompetenciaterületek	257
15.4.2. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kimeneti tanulási céljai	259
15.4.2.1. Magyar nyelv és irodalom	259
15.4.2.2. Matematika	259
15.4.2.3. Történelem és állampolgári ismeretek	260
15.4.2.4. Idegen nyelv	260
15.4.2.5. Művészetek	260
15.4.2.6. Technológia	261
15.4.2.7. Testnevelés és egészségfejlesztés	261
15.4.3. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás	262
15.5. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése	2
62	
15.5.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei	263
15.5.1.1. Tanulási és nevelési célok	263
15.5.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei	265
15.5.1.3. Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele	266
15.5.1.4. Mérés, értékelés és visszajelzés	267
15.5.1.5. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv	267
15.5.2. Kompetenciafejlesztés, kiemelt kompetenciaterületek	267
15.5.3. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kimeneti tanulási céljai	269
15.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás	273
15.6. A halmozottan sérült látássérült tanulók nevelése-oktatása és fejlesztése	273

1. Bevezetés

*„Nézz hosszan egy gyermekarcra,
és látni fogod: ha van sors, hát
nagyon korán elkezdődik!”
(Ancsel Éva)*

A köznevelés kiemelt feladata a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók speciális igényeinek figyelembevétele, egyéni képességeikhez igazodó, legeredményesebb fejlődésük elősegítése, a minél teljesebb társadalmi beilleszkedés lehetőségeinek megteremtése.

A nemzeti köznevelésről szóló törvény 4.§ 25. pontja alapján sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló

„az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.”

A gyógypedagógiai nevelésben-oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményben a sajátos nevelési igényű tanulók részére kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozásokat kell szervezni. A tanuló annyi egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozáson vesz részt, amennyi a sajátos nevelési igényéből eredő hátránya csökkentéséhez szükséges.

A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása esetén a helyi tanterv a fogyatékoság típusához és fokához igazodó fejlesztő programot is tartalmazza, figyelemmel a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltakra.

A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozókon belül az irányelvek és alapprogramok között megjelentek az **Irányelvek a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásához**. Ezen irányelvek mentén került kidolgozásra intézményünk fejlesztő programja.

Az alapító okiratban szereplő alapeladatokkal összhangban intézményünk azon sajátos nevelési igényű, különleges bánásmódot igénylő gyermek általános iskolai ellátását vállalja, akik a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján:

- autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő tanulók
- értelmi fogyatékos – enyhe értelmi fogyatékos tanulók
- ezen belül: az iskolai teljesítmény specifikus fejlődési rendellenességeivel (diszgráfia, diszlexia, aritmetikai készségek zavarával /dyscalculia/, illetve az aktivitás és figyelem zavarával) küzdenek.

- látási, hallási fogyatékos
- mozgásszervi fogyatékos

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, integrált formában folyik. A sajátos nevelési igényű tanulók a tanítási órákon túl gyógypedagógus vezetésével – habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben – egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt. Iskolánk a sajátos nevelési igényű tanulók neveléséhez-oktatásához igénybe veszi az illetékes pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait is.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:

- gyógypedagógus végzettségű utazó pedagógus segíti munkánkat,
- az Irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv része az iskola helyi tantervének, – a fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,
- a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
- a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása (év végén, értékelési lap)
- tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
- képességfejlesztő játékok, eszközök, számítógépek fejlesztő programokkal.

Tárgyi feltételek

- fejlesztő és terápiás eszközök
- számítógép, számítógépes programok

Az SNI tanulók sikeres integrációjához elengedhetetlen az oktatás-nevelés minden területét átfogó differenciálás.

Differenciálás megjelenik:

- Segítségadás módjában, idejében, az alkalmazott módszerekben, közvetítési módban
- Tananyag tartalmában
- Óraszervezésben
- Tanítási-tanulási ütemben
- Célokban
- Számonkérés, értékelés módjában, típusában

Integráció - inklúzió

Az integráció-együttnevelés- során a hangsúly az együttes tevékenykedésen, a közös játékon, a közös tanuláson és a kölcsönös kommunikáción van. Célunk az inkluzív iskola, mely minden gyermek felé befogadó, és ennek a szemléletnek a következménye az együttnevelés.

- Változatos módszerek és óravezetés
- Differenciáló, önértékelésre is alapozó pedagógia
- A gyógypedagógus partner a megoldásban
- Szemléletváltás a teljes tantestületben
- Tanítási stílus az együttműködő tanulás, csoport- és pármunka

A differenciálás az a folyamat, mely során a pedagógus-függetlenül attól, hogy van-e az osztályában sajátos nevelési igényű tanuló, vagy nincs- a tanulási folyamatot az egyes gyermekek egyéni szükségleteihez igazítja.

A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaihoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékkal összefüggő tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatják a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

2. A Nemzeti alaptanterv és a választott kerettanterv alkalmazása a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásában

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a kollégiumi nevelés országos alapprogramját,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézményekben) nevelésére-oktatására.

Az Irányelv célja

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekekénél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést;

- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez;
- a tanulást megalapozó pszichikus funkciók, képességek, készségek kialakítása, fejlesztése kiemelt szerepet kapjon a teljes alapfokú oktatás szintjén, de különösen az általános iskola alsó tagozatán, illetve, ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is visszanyúljon;
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés-oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit;
- a sérült képességek, készségek, kompetenciák habilitációs, rehabilitációs, célú korrekciójának területeit;

3.A sajátos nevelési igényű tanulók egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs ellátása

A tanulók között fennálló – egyéni adottságokból és igényekből adódó – különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság, sajátos nevelési igény által okozott részleges vagy teljes körű módosulását, egyenetlenségeit;
- b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, egyenetlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejlesztettségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

3.1. A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

- A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében-oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét – az általános elveken túl – átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.
- A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanulási-tanítási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoportok igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.
- A sajátos nevelési igényű, ugyanakkor kiemelt tehetségű tanulók ellátása esetén a habilitációs, rehabilitációs tevékenység mellett kell megjelenniük a tehetséggondozás feladatainak.

3.2. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

- A mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrumzavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.
- Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók és a személyiség fejlesztése.
- Társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének támogatása.
- Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

3.3. A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a) A sajátos nevelési igény típusa és súlyossága.
- b) A sajátos nevelési igény kialakulásának, felismerésének, diagnosztizálásának ideje.
- c) A sajátos nevelési igényű tanuló
  - ca) életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
  - cb) képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei,
  - cc) érzelmi szükségletei, állapota, attitűdje,
  - cd) korai fejlesztésben és gondozásban való részvétele, a korai időszak fejlődésmenete.
- d) A társadalmi integráció kívánalmai: az egyéni tanulási utak megtervezése és biztosítása, az átvezetés, a továbbtanulás, pályaválasztás, a lehető legönállóbb életvitelre történő felkészítés.

A sajátos nevelési igényű tanuló fejlesztésére vonatkozó célokat, feladatokat, tartalmakat, tevékenységeket, követelményeket meg kell jeleníteni:

- az intézmény pedagógiai programjában,
- a helyi tantervben,
- a tematikus egységekhez, tervekhez kapcsolódó tanulási-tanítási programban (pl. tanmenet, óraterv),
- az egyéni fejlesztési tervben.

A sajátos nevelési igény típusának megfelelő szakirányú végzettséggel rendelkező gyógypedagógus, konduktor kompetenciája:

- a programok, programcsomagok tervezése, összeállítása;
- a rehabilitációs, rehabilitációs egyéni és kiscsoportos fejlesztés, osztálytermen belüli segítség;
- közreműködés az integrált nevelés, oktatás keretein belül a tanítási órákba beépülő rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztő tevékenység tervezésében, kivitelezésében, ezt követően a konzultációban, az osztálytermi környezet adaptációjában;

- a tanuló fejlődésének nyomon követése, értékelése, illetve az ebben való közreműködés a többségi pedagógusokkal együtt.

4. A szükséges pedagógiai feltételek biztosítása a sajátos nevelési igényű tanulók számára

A nevelés- oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a köznevelési törvény foglalja össze. A köznevelési törvény a sajátos nevelési igényű tanulókhöz igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű tanulók számára, mint például:

- speciális tanterv, tankönyvek, tanulási segédletek, differenciált, egyénre szabott tananyagok;
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök;
- az egyéni szükségletekhez igazodó környezet, speciális bútorok; fejlesztő helyiségek;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának, illetve osztálytermi foglalkoztatásának megvalósulásához;
- a tanulók sajátos nevelési igénye típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező, az integrált fejlesztésben lehetőleg tapasztalt gyógypedagógus, terapeuta (módszertani intézmény, utazótanári szolgálat).

A többségi intézményekben megvalósuló (integrált) nevelés, oktatás

A sajátos nevelési igényű tanulók eredményes szocializációját, iskolai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű tanulókkal együtt történő – integrált – oktatásuk (teljes vagy részleges integrációjuk). Az együttnevelést megvalósító intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál, mint részvétet és védettséget. Sikerkritériumnak a tanulók beilleszkedése, önmagukhoz mért fejlődése, a többi tanulóval való együtt haladása tekinthető, melynek eredményes megvalósítását az alábbi tényezők biztosítják:

- A befogadó iskola vezetője támogatja pedagógusai részvételét az integrációt segítő szakmai programokon, akkreditált továbbképzéseken, alkalmat teremt a horizontális tudásátadásra.
- Az együttnevelést megvalósító iskolák pedagógusainak, valamennyi dolgozójának, gyermek- és szülői közösségének felkészítése a sajátos nevelési igényű tanulók fogadására.
- Az együttnevelés megvalósításában a különböző pedagógiai színtereken a rehabilitációs, rehabilitációs szemlélet érvényesülése és a sérülésspecifikus módszertani eljárások alkalmazása. A módszerek, módszerkombinációk megválasztásában a „sérülésspecifikuság” alkalmazkodást jelent a sajátos nevelési igény típusához, az elmaradások súlyosságához, az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, a tanuló képességei kibontakoztatásának érdekében.
- Multidiszciplináris teamek (pl. többségi pedagógus, gyógypedagógus, szülő, az érintett tanuló stb.), illetve jó gyakorlat e-bank, iskolai „forrásközpont” működtetése – a pedagógusok által kidolgozott egyes differenciált tananyagok, feladatlapok stb. felhasználásával, melyeket az iskola minden pedagógusa használhat, illetve minden pedagógus gyarapítja az anyagokat.

- A nyitott tanulási-tanítási folyamatban megvalósuló tevékenység, amely lehetővé teszi az egyes gyermek vagy csoport igényeitől függő pedagógiai – esetenként egészségügyi
- eljárások, eszközök, módszerek, terápiák, a tanulást-tanítást segítő speciális eszközök alkalmazását.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében- oktatásában, fejlesztésében részt vevő, magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, a diverzitás iránti pozitív attitűddel (elfogadás, tolerancia, empátia, hitelesség) és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkező pedagógus, aki

- a tananyag-feldolgozásnál figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait;
- egyéni fejlesztési tervet készít a gyógypedagógus, konduktor együttműködésével, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz;
- a tanórai tevékenységek, foglalkozások során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a folyamatos értékelés, hatékonyságvizsgálat, a tanulói teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – megváltoztatja eljárásait, az adott szükséglethez igazodó módszereket alkalmaz;
- a neurodiverzitást figyelembe vevő oktatási módszerek, rugalmas tanulásszervezés segítségével minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezetet hoz létre, melyben érvényesül a differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek (az instrukciók adása terén is) alkalmazása, beleértve az értékelést is;
- egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres;
- együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus, konduktor iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba, megosztva vállalja a felelősséget a különleges bánásmódot igénylő gyermek haladásáért.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésében, oktatásában, fejlesztésében részt vevő – a tanuló fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező – gyógypedagógus, konduktor

- segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését;
- javaslatot tesz a fogyatékosság, az egyéb pszichés fejlődési zavar, az autizmus spektrum zavar típusához, a tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására (a tanuló elhelyezése az osztályteremben, szükséges megvilágítás, hely- és helyzetváltoztatást segítő bútorok, eszközök alkalmazása stb.);
- segítséget nyújt a tanuláshoz, művelődéshez szükséges speciális segédeszközök kiválasztásában, ismerteti a speciális eszközök használatát, tájékoztat a beszerzési lehetőségekről;
- javaslatot tesz gyógypedagógiai specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására;
- figyelemmel kíséri a tanulók haladását, részt vesz a részeredmények értékelésében, javaslatot tesz az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra;
- együttműködik a többségi pedagógusokkal, figyelembe veszi a tanulóval foglalkozó pedagógus tapasztalatait, észrevételeit, javaslatait;
- támogatást nyújt a többségi pedagógus számára a differenciáláshoz a tantervi követelmények szintjén, a következőknek megfelelően: nincs érdemi változtatás a tantervben,

elvárt tudásban, hanem több idő, személyi támogatás (többségi pedagógustól, gyógypedagógustól, asszisztentstől), eszközhasználat, differenciált tananyag-feldolgozás révén jut el a gyermek a tantervi célig. Eltérő tantervi célok megjelenítése esetén – a gyermek szakértői véleményének alapján:

- ✓ terápiás fejlesztő tevékenységet végez a tanulóval való közvetlen foglalkozáson – egyéni fejlesztési terv alapján a rehabilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben
- ✓ ennek során támaszkodik a tanuló meglévő képességeire, az ép funkciókra;
- ✓ alkalmazza a sajátos nevelési igényű tanuló osztálytermen belüli megsegítésének lehetőségeit a befogadó intézményben;
- ✓ segíti a befogadó pedagógust a szűrésben, az egyéni értékelésben, a gyermek önmagához mért fejlődésének megítélésében;
- ✓ segíti a helyi feltételek és a gyermek egyéni szükségleteinek összehangolását.

Az integrált nevelésben-oktatásban részt vállaló nevelési-oktatási intézmények igénybe vehetik az egységes gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai módszertani intézmények (EGYMI), a pedagógiai szakszolgálati, illetve pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézmények szolgáltatásait, az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózatok segítségét. Ennek keretében ismerjék meg az integrált nevelés létező jó gyakorlatait, tapasztalatcsere, tudásháló (képzések, online platform stb.) révén.

5. A sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók iskolai nevelése és oktatása

Fogyatékoság típusához megfelelő és igazodó fejlesztő programok; előírt tananyag és követelmény

Alapelvek

A Nemzeti alaptanterv a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek – nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a tanulási területeken megfogalmazott célok, feladatok – a sajátos nevelési igényű tanulóinkra is érvényesek.

Mint sajátos nevelési igényű tanulókat is nevelő-oktató iskola, pedagógiai programunk, helyi tantervünk elkészítésénél figyelembe vesszük az alábbiakat:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és „A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvei” dokumentum rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- a szülők elvárásait és
- az általunk nevelt-oktatott tanulók sajátosságait.

6. Sajátos nevelési igényű tanulók segítése

A fejlesztő munka eltér a „hagyományos” pedagógiai tevékenységtől. A fejlesztés nem felzárkóztat, hanem olyan képességeket fejleszt, melyek a gyerekek iskolai teljesítményét javítják.

A fejlesztésbe bekerülők köre

Azon tanulók, akik az intelligenciaszintjük alapján elvárhatóan lényegesen alacsonyabb tanulási teljesítményt mutatnak.

A tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok tanulási képességvizsgálata alapján részképességzavarokkal, tanulási nehézséggel, illetve másodlagosan kialakuló magatartási zavarokkal küzdenek.

A képességfejlesztés a szülő beleegyezésével és aktív támogatásával végezhető. A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterületekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl.

Szervezeti formái

Egyéni fejlesztés (1-3 fő), - Kiscsoportos fejlesztés (4- 6 fő), a szakvéleményben illetve a szakértői véleményben rögzített óraszámok szerint.

A fejlesztés célja

- a személyiségfejlődés, boldog, egészséges, erkölcsös ember
- a részképességzavarok megszüntetése
- az ismeretek bővítése

7. Az autista tanulók fejlesztését segítő program

7.1. Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei, az aktív tanulás támogatása

- a) Az autizmus-specifikus nevelés-oktatás alapja a tanuló egyéni szükségleteinek megértése, figyelembe vétele.
- b) Az autizmus spektrumán komprehenzív, fejlődési-viselkedéses-oktatási és kognitív-viselkedéses megközelítést alkalmazó módszertanok egyénre szabott alkalmazása szükséges. A minden fejlődési területre kiterjedő komprehenzív megközelítés ötvözi a fejlődési és viselkedéses megközelítést. A fejlődési megközelítés a gyermek által már elért, vagy kialakulóban lévő, elérhető fejlődési szint egyéni felmérését követően a következő fejlődési szintet célozza, míg a viselkedéses megközelítés a korszerű tanuláselméleten alapszik. A viselkedéses megközelítés alapja a viselkedés funkcionális analízise, mely a viselkedést pontosan leírja, részletesen elemzi, és feltárja annak okait, mozgatórugóit. E mellett a viselkedéses megközelítés viselkedéses tanítási technikák, eljárások alkalmazását is jelenti (például: láncolás, formázás, a viselkedések megerősítése, modellezés.) A kognitív-viselkedéses megközelítésen alapuló módszerek adaptív gondolkodási és viselkedési stratégiákat tanítanak.
- c) Figyelembe kell vennünk, hogy a szokatlan viselkedések, tünetek enyhülhetnek vagy felerősödhetnek, a tanulási teljesítmények javulhatnak vagy romolhatnak attól függően, hogy az oktatási környezet egyénre szabott adaptálása milyen minőségben valósul meg.
- d) A tanuló sérülésspecifikus támogatása a rehabilitációs-rehabilitációs órákon és az iskolai élet minden színterén, valamennyi tanórai és tanórán kívüli helyzetben megvalósul, mivel a szociális interakciók, a kommunikáció értését és használatát kívánó helyzetek átszövik az iskolai életet.
- e) Iskolánk valamennyi közösségét (munkatársak, szülői közösség, kortárs közösség) informálni kell az autizmussal kapcsolatos alaptényekről és a támogatás alapvető stratégiáiról.

- f) Az iskolai élet minden területére kiterjesztjük a támogatás alapvető stratégiáit, módszereit (pl. egyénre szabott motivációs rendszer, strukturált környezet, vizuális környezeti támpontok, zavaró környezeti ingerekkel szembeni védelem, a beszédet kiegészítő vagy helyettesítő augmentatív-alternatív kommunikációs eszközök, pl. írott, képes vagy tárgyi szimbólumok).
- g) Az egyéni fejlesztési terv megvalósítása érdekében a tanuló nevelésében-oktatásában részt vevő valamennyi szakembernek tájékozottnak kell lennie annak tartalmáról. Az egyéni fejlesztési terv megvalósulását az autizmus spektrum pedagógiája szakirányt végzett gyógypedagógus koordinálja a tanuló és a szülők folyamatos bevonásával.
- h) A családdal való folyamatos együttműködés a sikeresség egyik alapfeltétele. Célja a család terheinek csökkentése, a kölcsönös információnyújtás, a módszerek otthoni és intézményi alkalmazása közötti folyamatosság biztosítása, a tanultak általánosításának elősegítése.
- i) Törekszünk arra, hogy a tanuló pozitív tapasztalatokat szerezzen a közösségekben való részvételről. Ennek érdekében alapelv a tanuló teljesítményének, erőfeszítésének értékelése, a rendszeres pozitív visszajelzések biztosítása.
- j) A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori életminőség, a szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális-kommunikációs nehézségek, a viselkedésszervezés és a gondolkodás sérülésének speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.
- k) A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanultak egész életen át történő megfelelő alkalmazhatósága, különös tekintettel a következő területekre: önkiszolgálás és önellátás, spontán kommunikáció, tanulás, munkavégzés, szabadidő, társas kapcsolatok, közösségi élet, felnőttkorban funkcionális tantárgyi készségek (pl. pénzhasználat valódi élethelyzetben, menetrend elolvasása és értelmezése, az írás kommunikációs célú használata).
- l) A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében az információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrumzavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.
- m) A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelés a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.
- n) Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása szükséges.
- o) A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt – a továbblépés előtt – külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos problémamegoldási módszerek tanítása.
- p) A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe illeszteni.
- q) A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapozó funkció fejlesztését be kell illesztenünk ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető

viselkedések kezelése más, elfogadható viselkedések kialakításával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön- (esetleg köz-) veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

7.2. Speciális módszerek az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- a) A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligenciaszint és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint a tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel való folyamatos követésével.
- b) A fejlesztésben, tanításban, a viselkedésproblémák megelőzésében és kezelésében alapvető a viselkedéses megközelítés és a kognitív viselkedésterápia módszereinek autizmusra adaptált alkalmazása. Iskoláskorban hatékonyak a különböző viselkedéses stratégiák, mint pl. a láncolás, a modellnyújtás, a feladatanalízis módszere, a problémamegoldó stratégiák tanítása, promptolás, azaz megfelelő szintű segítő kulcsinger alkalmazása, szociális történetek, kortárs segítői programok és a videoalapú beavatkozási stratégiák.
- c) Szükség van az egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítására.
- d) A strukturált környezet alkalmazása bejósolhatóbbá, kiszámíthatóbbá, érthetőbbé és ezzel érzelmileg biztonságosabbá teszi a környező világot. A struktúra és a vizuális környezeti támpontok (pl. napirendek, vizuális időjelzők, folyamatokat megjelenítő vizuális algoritmusok) elősegítik az autizmussal élő gyermekek, tanulók autonómiáját és önállóságát, csökkentik a tanulók függőségét más személyektől, valamint lehetővé teszik a tevékenységrepertoár bővülését, a rugalmasabb alkalmazkodást, csökkentik a változásokkal szembeni ellenállást és szorongást.
- e) A szociális sérüléssel összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott instrukciók, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.).
- f) A tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

Tanulási környezet

Az autizmusspecifikus nevelés-oktatás iskolánkban integráltan történik. Az intergráció teljes, funkcionális, a tanuló szükség esetén egyénre szabott segítséget kap-

7.3.A Nat alkalmazása az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

A Nat nevelési céljai, tanulási területei esetünkben is alkalmazhatók, a sérülés típusának megfelelő adaptációval. A Nat szakaszaihoz rendelt tanulási célok elérésére szükség esetén hosszabb időtartamot biztosítunk. Egyes tartalmak hangsúlyosabban jelenhetnek meg. A többlettartalmakat, mint az önismeretet, társas viselkedést, a spontán, funkcionális kommunikációt, egészségnevelést és munkakészségeket speciális habilitációkeretében tanítjuk.

A kerettantervek adaptálása során az autizmus súlyosságát, a szociális adaptáció szintjét, az intelligenciát és a nyelvi képességeket egyaránt figyelembe vesszük.

Mivel az autizmus spektrumzavar az értelmi képességek bármely szintjén jelen lehet, a többségi iskolák kerettantervét, valamint az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült kerettantervet egyaránt adaptálni szükséges autizmusra.

Az adaptáció szükségessége a tanulási célokkal kapcsolatos elvárásokra is vonatkozik. Az autizmussal, valamint az autizmussal és intellektuális képességzavarral is diagnosztizált tanulóktól nem várható el az autizmusban nem érintett kortársakkal azonos teljesítmény.

A tananyagot mennyiségi és minőségi szempontból módosítjuk és redukáljuk a tanulók speciális szükségletei szerint. Az egyes tanítási területekre vonatkozó sajátos eltéréseket a helyi tantervben, részletesen pedig az egyéni fejlesztési tervekben rögzítjük. A tananyag elsajátításához speciális módszereket és eszközöket is használunk.

A tanulókat egyéni szükségleteiknek megfelelően, szükség esetén mentesítjük a tananyagrészek vagy tantárgyak minősítése és értékelése alól.

7.4.A kulcskompetenciák fejlesztése

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében szinte valamennyi kompetencia fejlesztésekor igen nagy egyéni eltérésekkel kell számolni, nem csupán a tipikus kortársakhoz képest, hanem a célcsoporton belül is.

Az alapkompentenciák megszerzése és megszilárdulása jellemzően tágabb időkeretben valósul meg, mint a tipikus kortársak esetében. Az alapkompentenciák fejlesztése is az egyéni felmérésen alapuló egyéni fejlesztési terv szerint történik.

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók esetében minden esetben egyénileg azonosítjuk a hatékony és önálló tanuláshoz szükséges feltételek meglétét, majd a felmérés alapján egyéni fejlesztési célokat tűzünk ki.

Fejlesztendő kompetenciák:

- Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- Digitális kompetenciák,
- Matematikai, gondolkodási kompetenciák
- Személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- Kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A személyre szabott tanulás biztosítása, a tanuló fejlődését támogató multidiszciplináris team elérhetősége, az autizmusszemponitú akadálymentesítés, az adaptált tananyag, a differenciált tanulászervezési módok alkalmazása egyaránt szükséges az iskolai kudarc megelőzése és a tanuló fejlődésének biztosítása szempontjából.

Értékelés, célok, tanulási eredmény

A Nat-ban megjelölt célok elérésében az autizmus változatos spektrumának megfelelően igen nagy egyéni eltérések lehetnek.

A tanulási eredmény értékelésénél elsősorban a tanuló önmagához mért fejlődését kell figyelembe venni, valamint azt, hogy a megszerzett tudást képes-e önállóan, rugalmasan, élethelyzetekben alkalmazni.

A mérés, értékelés és minősítés alapfunkciója az autizmussal élő tanulóknál alapvetően módosul. A mérések elsősorban diagnosztikus jellegűek. Tájékoztatnak a gyermek állapotáról, mérik a fejlesztés, nevelés-oktatás eredményességét, meghatározzák annak további irányát.

7.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az autizmus spektrumzavarral küzdő tanuló iskolai ellátásának, habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének alapja a szakértői vélemény.

A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait.

A szakértői véleményeken szereplő, az autizmus spektrumába tartozó diagnózisok a következők lehetnek: pervazív fejlődési zavar, gyermekkori autizmus, Asperger-szindróma, egyéb pervazív fejlődési zavar, másként nem meghatározott pervazív fejlődési zavar.

A szakértői vélemény tartalmazza továbbá a rehabilitációs javaslatot, mely általában a fejlesztés fő irányait, területeit jelöli ki hosszabb távra. Ezeket az irányokat a tanulót ellátó szakembereknek a részletes pedagógiai felmérést követően konkrét célokra kell bontaniuk.

Az egyes részterületek felmérését intézményünkben gyógypedagógus végzi.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció és rehabilitáció céljai és feladatai az iskolai nevelés minden szakaszában folyamatosan jelen vannak, egyéni és kiscsoportos formában valósítjuk meg.

Módszertanilag az autizmus-specifikus módszerek és eszközök alkalmazása mellett kognitív viselkedésterápia, intenzív gyógypedagógiai fejlesztés, esetleg gyógytestnevelés alkalmazása szükséges.

Tartalmilag a hiányzó készségek, a másodlagos fejlődési elmaradás, a másodlagos viselkedésproblémák és tünetek speciális módszerekkel való habilitációs és rehabilitációs célú kezelése a következő területeken:

- elemi szociális-kommunikációs készségek;
- viselkedésproblémák (dührohamok, auto- és heteroagresszió, sztereotip viselkedések stb.);
- figyelem, emlékezet, utánzás, problémamegoldó gondolkodás, énkép, önismeret;
- érzékszervek és testhasználat, nagy- és finommozgások, testtartás, izomhypotonia korrigálása;
- elmaradt pszichoszomatikus elemi funkciók;
- önkiszolgálás, önellátás;
- saját speciális segédeszközök mindennapi helyzetekben való rutinszerű használata;
- lakókörnyezetben való közlekedés, tájékozódás, élethelyzetek begyakorlása;
- szociális tapasztalatszerzés, társas kapcsolatok formáinak kialakítása;
- iskolában, munkahelyen munkavállalóként, illetve hivatalos helyen való viselkedés szabályainak elsajátítása;

7.6. Együttműködés a családdal és más partnerekkel

A családdal és más partnerekkel való szoros partneri együttműködés az autizmus-specifikus ellátás alapja. Fontos, hogy a családtagok és az ellátásban részt vevő szakemberek kölcsönösen informálják egymást a tanuló fejlődésével kapcsolatban, és támogassák egymást a közös célok elérésében. A szülők és családtagok nélkülözhetetlen információkkal szolgálnak az autista tanuló egyedi fejlődéséről, motivációjáról, kommunikációs és tanulási stílusáról, ezért a sikeres szakmai munka elképzelhetetlen a család bevonása nélkül. Szakembereink tudatában vannak,

hogy a családtagok tartós stresszt élhetnek át, ezért különösen fontos irányukban az empatikus, támogató attitűd.

Törekszünk arra, hogy a tanuló fejlődésének támogatására team alakuljon, melyben helyet kap minden olyan családtag és szakember, aki szerepet játszik az egyéni fejlesztési célok elérésében, így természetesen tagja maga a tanuló is. A team lehetséges tagjai: a tanuló, a családtagok, a tanuló pedagógusai, gyógypedagógus, konduktor, (gyógy)pedagógiai asszisztens, az előző vagy következő ellátó intézmény szakemberei, gyermekpszichiáter, pszichológus, esetenként szociális szakember. A szoros együttműködés a felső tagozatban és a középiskola évei alatt is szükséges, többek között azért, mert az autista tanulók gyakran kevésbé osztják meg környezetükkel élményeiket, tapasztalataikat, problémáikat. A szülők, családtagok számára kiemelkedően fontos, hogy folyamatosan információkat kapjanak a tanuló fejlődéséről, teljesítményéről. Kívánatos, hogy a szakemberek kiemeljék a pozitív eredményeket az esetleg eltérő viselkedések és teljesítmények mellett, és segítsenek a reális jövőkép kialakításában. Az összehangolt nevelési célok, a következetes elvárások, a tanuló viselkedésének és teljesítményének közös értékelése nagymértékben hozzájárul a felnőttkorra való sikeres felkészüléshez.

8. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének programja

8.1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési-oktatási szempontú jellemzői

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekek oktatását-nevelését-fejlesztését intézményünk a többi tanulóval együtt, integrált formában látja el.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelési folyamatát meghatározó irányelvek és szempontok:

- a nevelési-oktatási és/vagy fejlesztési folyamatban gyógypedagógus vesz részt, valamint szükségszerűen más szakirányon végzett gyógypedagógus és/vagy egyéb szakember (pszichológus, orvos, szociálpedagógus stb.) is kapcsolatot tartunk;
- a tanórák mellett az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kötelezően részt vesznek az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson, amelynek célja a pszichikus funkciók fejlesztése a tanulók egyéni szükségleteinek megfelelően;
- a gyógypedagógus a partnerekkel együtt (tanuló, pedagógus, szülők stb.) egyéni fejlesztési tervet állít össze, amely konkrét, mérhető és rövid idő alatt elérhető célokra bontja le a távlati fejlesztési célokat;
- elengedhetetlen az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása, az elért eredmények összehasonlítása a kiinduló állapottal, a pedagógiai diagnosztika eszközeivel pontos és mérhető információk gyűjtése, ezek alapján az egyéni fejlesztési terv módosítása;
- a tanuló általános fejlettségi állapotának, tanulási képességeinek leginkább megfelelő tanulási tempó és absztrakciós szint biztosítása, amely tanulási területenként/tantárgyanként eltérő lehet;
- a fogalmak lassú érlelése, a sokrétű és intenzív tapasztalatszerzés, az elvonatkoztatás lépéseinek szemléltetésén alapuló folyamat a fogalmak fokozatos „bővítését” teszi lehetővé;
- a megtanultak számbavétele, rendezése és kérdések/problémák segítségével a még nem ismert válaszok keresése. A saját élmények, korábbi tapasztalatok/tudás összekapcsolása a megtanulandó fogalmakkal, cselekvésekkel;

- a gondolkodás rigiditása miatt a kérdések egyszerűsítése, a feladatelemek kis lépésekre bontása vagy analógiák alkalmazása hozzájárul a tanulóban már meglévő tudáselemek megerősítéséhez, a továbblépéshez;
- fontos a különböző képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolása, a tanuló érdeklődésének és motiváltságának elősegítése (pl. feladatok választhatósága, több megoldási lehetőség keresése, az önálló tanuláshoz szükséges technikák elemeinek fokozatos elsajátítása, a metakognitív folyamatok állandó megerősítése, az egyéni tanulási utak feltárása);
- fontos a tanulásra rendelkezésre álló idő változatos strukturálása, az időtartamok rugalmas változtatása, a legkedvezőbb csoportméret kiválasztása;
- az elsajátítás folyamatában alkalmazott eszköztár (pl. számológép, szótár, IKT-eszköz, gondolatterkép stb.) alkalmazásának tanítása, majd felhasználásának lehetősége a tanuló számára a pedagógiai folyamat minden szakaszában;
- megfelelő tanulási környezet kialakítása (térrendezés, berendezés, változtathatóság stb.).

A tanuló fejlődését támogató feltételek:

- megfelelő osztálylétszám (max. 16 fő);
- az aktív tanulás biztosítása;
- a szükségleteknek megfelelő tanulásszervezési mód kiválasztása;
- a személyre szabott tanulás lehetősége;
- differenciálás alkalmazása;
- együttnevelés során a kéttanáros modell alkalmazása és/vagy a pedagógus-gyógy pedagógus szoros együttműködése, rendszeres konzultációja;
- fejlesztő értékelés (tanulást támogató értékelés) alkalmazása.

Összességében véve a cél az enyhe értelmi fogyatékos tanulók kompetenciafejlesztése a következő területeken: kommunikációs képességek, kognitív képességek, orientációs képességek, kreatív képességek, motoros képességek és szociális képességek.

8.2.A Nat alkalmazása az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

Tanulási és nevelési célok

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelési és tanulási célok megegyeznek a Nat-ban leírtakkal, de azok mélységét, kialakíthatóságuk időigényét és módját az egyéni sajátosságokhoz igazítjuk. Területek:

- Testi és lelki egészségre nevelés
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanítása, pályaorientáció
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- A fenntarthatóság, környezettudatosság

8.3.Kiemelt kompetenciaterületek

A Nat-ban alapvető célként meghatározott kiemelt kompetenciaterületek fejlesztése az enyhe értelmi fogyatékos tanulók integrált (inkluzív) intézményben megvalósuló nevelési formában egyaránt fontos nevelési-oktatási elvárások. Ennek biztosítása elengedhetetlen a társadalmi

integráció szempontjából, s különös hangsúlyt kap az önálló életvezetés, a munka világába való beilleszkedés érdekében.

Alapkompetenciák

Az alapkompetenciák teszik lehetővé a többi kompetenciaterület fejlesztését. Ezáltal a tanulók használható tudáshoz jutnak, ami kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is. Az írás, olvasás, számolás, a térben és időben való tájékozódás, valamint az IKT-eszközök alapszintű használata lehetővé teszi, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes legyen önálló ismeretszerzésre. Fontos a tanuló pozitív viszonyulásának kialakítása a feladatokhoz és az élethelyzetekhez.

Ezen feltételek megteremtése az egész nevelési folyamaton végighúzódik.

A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompetenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát állítjuk középpontba. Az anyanyelv elsajátítása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapvetően, hogy esetükben a nyelvsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelviileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevételével) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja.

Az idegen nyelvi kommunikáció

mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra.

Törekedni kell a digitális technológia kínált eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a

kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világnézet kialakítása a feladat.

Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatjuk a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

Differenciálás – egyéni tanulási utak – erősségek – fejlesztendő területek

A differenciálás kiindulópontja, hogy nincs két egyforma enyhe értelmi fogyatékos tanuló. Az iskolában együtt tanított tanulók különböznek egymástól, ugyanakkor mindenkinek joga van a képességeihez mért legmagasabb szintű, minőségi oktatáshoz. A differenciálás lényege a tanulók egyéni szükségleteihez igazodó fejlesztés és/vagy az önvezérelt fejlődés körülményeinek biztosítása a nevelés gyakorlatában. A differenciálás célja annak biztosítása, hogy a tanulók abban a tempóban fejlődhessenek, amely számukra a legoptimálisabb, illetve önmagukhoz képest érik el a lehető legnagyobb fejlődést, teljesítve a követelmények megfelelő szintjét.

Fontos, hogy a tudatos differenciált tanulásszervezés használata pozitívan hat az önértékelésre, valamint a társakkal való viszonyra is.

8.4.Értékelés (tanulási eredmény)

A szakértői bizottság a komplex diagnosztikát követően megállapítja a sajátos nevelési igényt, ezen belül az enyhe értelmi fogyatékos állapotot. Ezzel egyidőben – szükség esetén – javaslatot tesz egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az értékelés és a minősítés alóli mentesítésre. A szakértői vélemény alapján az intézményvezető mentesítheti a tanulót az érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelés és minősítés alól. A szülő kérésének megfelelően a szakértői vélemény alapján javasolja a szóveges értékelés és minősítés alkalmazását. A felmentés, mentesítés természetesen nem elsődleges cél.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók iskolai teljesítményeit döntően szóveges fejlesztő értékeléssel (tanulást támogató értékeléssel) végezzük, amely a Nat által kijelölt célok elérését is támogatja. Célja a tanulói szükségletek meghatározása, valamint a nevelési-oktatási folyamatnak azokhoz történő igazítása. A szóveges értékelés lehetőséget ad az egyéni képességek és eredmények szerinti differenciálásra, illetve javaslatokat tartalmaz, hogy a gyermek mire fordítson nagyobb figyelmet a tanulási folyamatban. A szóveges értékelés történhet szóban vagy írásban, ezt kiegészíthetik egyéb értékelési formák (szimbólumok, tárgyak, pontozás stb.). A fejlesztő értékelés pedagógiai célja, hogy a gyermek folyamatos támogatást kapjon. Éppen ezért a gyermek számára is jól érthető megfogalmazásnak nagy szerepe van.

Az enyhe értelmi fogyatékos gyermekről, fiatalról általában a családban és az iskolában is kevésbé feltételezik az önszabályozás képességét, így önértékelésükben a külső visszacsatolások jelenthetik a legmeghatározóbb megerősítést.

A fejlesztő értékelés és az értékelési folyamat részeként a tanulók számára nyújtott visszajelzés rendszeressége, a visszajelzés kultúrája, szakmai minősége az iskolai tanulási környezet alakulását, a tanulás motivációját és a tanulási célok elérésének sikerességét alapvetően meghatározó tényezők.

Nagyobb időközönként sor kerül minősítő, szummatív értékelésre is, amelynek célja annak megállapítása, hogy a tanulók tudásának, ezen belül a stabil ismeretek kialakításának és a készségek elsajátításának szintje eléri-e a tanulási eredményekben foglalt kritériumokat. Az értékelés ez esetben tudáspróbák alapján történik, és százalékosan vagy ötfokú skálán lehet kifejezni. Kiemelten fontos az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál, hogy a szummatív értékelés formatív, fejlesztő elemeket is magában foglaljon, lehetőséget biztosítva a tanulók számára egy következő tanulási periódusban a javításra és a további fejlődésre. A diagnosztikus és szummatív értékelésnek ugyanakkor létjogosultsága van a továbbtanulás, pályaválasztás reális megítélésének elősegítésében, a szülők és tanulók döntésének támogatásában is.

Az ötfokú érdemjegy (osztályzat) skála alkalmazása – a gyermekek egyéni fejlődése szempontjából – nehézségeket vet fel. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődési tempója ugyanis nagy egyéni eltéréseket mutat. A tapasztalatok azt támasztják alá, hogy az egy-egy tanév végéhez kapcsolódó követelményszintek alapján történő minősítő értékelés döntően az ismeretjellegű tudás megállapításakor lehetséges. A bonyolult pszichikus struktúrájú képességek kialakulása kevésbé időzíthető a tanévek egyes szakaszaihoz (pl. félév vége, tanév vége); egy-egy képesség fejlődésében a változás megállapítása (esetleges mérése) esetenként csak több év elteltével lehetséges.

A tanulók teljesítményét a számukra előírt követelményekhez kell viszonyítani. Az árnyalt, reális értékelés érdekében nem csupán a tanulás-tanítás folyamatában, hanem az értékelés során is szükséges a változatos, differenciált körülmények megteremtése. Fontos, hogy a tanuló a mérési-értékelési helyzetben élhessen a jogaival (pl. eszközhasználat, több idő stb.), továbbá arányosan jelenjenek meg a követelményekben a kompetenciák, az ismeretek, a készségek és az attitűdök is. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók fejlődésének, tanulási eredményeinek, viselkedésének dokumentációját folyamatosan vezetjük. Ezek segítségével nyomon lehet követni a tantárgyi teljesítmények mellett a gyermek általános fejlődésének folyamatát.

8.5. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók az együttnevelési folyamatban a kötelező tanórákon kívül részt vesznek egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon. Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás során a probléma jellegéhez legadekvátabb eljárások, módszerek és technikák használatával alakítják a gyermek képességeinek fejlődését, egyidejűleg biztosítva az ahhoz szükséges feltételeket. A fejlesztési célok közé tartozik az akadályozott fejlődésből eredő hátrányok csökkentése, hogy a tanuló ismeretszerzésitanulási folyamatban való részvétele aktív és eredményes legyen, és a lehető legkevesebb nehézséget tapasztalja a folyamat során. A foglalkozás célja a hiányzó, sérült pszichikus funkciók kialakítása, magasabb szintre emelése, az esetleges rosszul szerveződött struktúrák megváltoztatása, de a kiemelkedő képességek fejlesztése szintén a fejlesztő munka hangsúlyos tartalmi eleme.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozás segít a tananyag és a fejlesztési követelmények differenciálásában, a képességeket fejlesztő eljárások és feladatok összehangolásában, az egyéni tanulási technika kialakításában, a haladási tempó és a motiváció egyéni biztosításában, a fejlődés és a fejlődést tükröző értékelés megállapításában. A foglalkozás eredményességét növeli, ha minél rendszeresebben – terápia során akár naponta – egyénre szabottan valósul meg, a fejlődés üteméhez illeszkedik, illetve a habilitáció teljes ideje alatt folyamatos a szakember támogatása.

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs foglalkozások dokumentálása az egyéni fejlesztési terv (EFT) alapján történik, amelyet a gyógypedagógus készít el, együttműködve a partnerekkel. Az EFT a szakértői véleményre, illetve a gyógypedagógus által készített pedagógiai diagnózisra alapulva készül.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmazza a reálisan megfogalmazott rövid és középtávú célokat, ezek elérésének lépéseit, a tervezett eszközöket, valamint a fejlesztés lehetséges helyszíneit. Funkciója a segítségnyújtás tervezése, koordinálása és ellenőrzése. Az együttműködő partnerek előre meghatározott időnként – például havonta, háromhavonta – ellenőrzik, értékelik a végrehajtás eredményességét, az akadályozó tényezőket, és új fejlesztési célokat tűznek ki. A fejlesztendő területek mellett figyelni kell a tanuló erősségeire is, és ezeket a kiemelkedő képességeket is be kell építeni a tervbe, illetve a foglalkozásokba. Az EFT segít, hogy az enyhe értelmi fogyatékos tanuló életét támogató különböző szakemberek összehangolják

tevékenységüket, tudásukat; tapasztalatuk mindenki számára hozzáférhetővé és hasznosíthatóvá váljon.

9. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

A beszéd fogyatékos tanuló

A törvényi szabályozás dokumentumaiban szereplő beszéd fogyatékoság sajátos nevelési igény (a továbbiakban: SNI) kategória elnevezés az érintett populációba tartozó gyermekek körének csak egy részét nevezi meg explicit módon. A jelenlegi elnevezés a beszédzavart hangsúlyozza, miközben a szintén e kategóriába tartozó nyelvi zavarok a társadalmi részvétel szempontjából általában nagyobb hátrányt jelentenek. A magyar és nemzetközi szakirodalmi konszenzus alapján:

Beszéd fogyatékosok csoportjába tartozik minden olyan tanuló, aki a beszéd és/vagy nyelv receptív folyamatainak (beszédfeldolgozás, beszédértés, nyelvi megértés) vagy expresszív folyamatainak (beszéd és nyelvi kifejezés, produkció) szerveződésében súlyos fejlődési eredetű vagy szerzett zavart mutat. Ez a zavar különböző klinikai képekben jelenik meg, és életkor szerint is eltérő jelleget mutathat. A verbális kommunikáció súlyos zavara, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus alakulása, jelentős eltérése miatt az ilyen tanuló a társadalmi beilleszkedés szempontjából akadályozott.

A fenti ernyődefiníció jogi és szakmai szempontból is kiegyenlített, a részvétel elvét érvényesíti. Jól mutatja az iskoláskorban a beszéd- és nyelvi zavarokra épülő verbális tanulási zavarokkal való természetes összefüggést, annak ellenére, hogy a jelenlegi törvényi szabályozás szerint a verbális tanulási zavarok nem a beszéd fogyatékos, hanem az egyéb pszichés fejlődési zavar gyűjtő kategóriájába tartoznak. Jelen irányelv a továbbiakban is a törvényi elnevezés megtartása mellett, de markánsan különböző tünetegyüttesekként mutatja be a beszéd- és nyelvi zavarokat, melléjük rendelve a különböző specifikus ellátási szükségleteket.

A beszéd- és nyelvi zavarok diagnosztikus kategóriái az iskolába lépéskor és az iskoláskorban jellemzően az alábbiak:

1. Beszédzavarok

- Hangképzési zavarok
- Rezonanciazavarok (hipernazalitás, hiponazalitás)
- Beszédfolyamatossági zavarok (dadogás, hadarás)
- Artikulációs zavarok (beszédhanghibák)
- Beszédmozgászavarok (verbális diszpraxia)

A beszéd atipikus fejlődésével küzdő gyermekek a feltűnő zavarjelenség miatt többnyire korán diagnosztizálásra kerülnek. Iskoláskorra általában letisztul, hogy átmeneti fejlődési nehézségről vagy súlyos fejlődési zavarról van szó. Az átmeneti nehézségeket a logopédiai alapellátás szakaszolgálati keretben kezeli.

A súlyos beszédzavart mutató óvodások/tanulók kapnak lehetőséget SNI-ellátásra. Ez biztosítható különnevelést vagy inkluzív nevelést megvalósító intézményben is. Ezen tanulók tanulásban való részvételét vagy iskolai teljesítményét jelentősen befolyásolhatja beszédfejlődési vagy szerzett beszédbeli akadályozottságuk. Ezek között elsősorban

- a szóbeli kommunikációt jelentősen akadályozó *rezonanciazavarok*,
- a *beszédfolyamatossági zavarok* és
- a *beszédmozgászavarok* emelhetők ki.

A beszédkiejtés és a beszédmozgászavarok egyes típusainál a nyelvi kifejezés zavara is fennáll.

A *hangképzés (hangadás) zavarai* szintén ritkán kapnak SNI besorolást, csak akkor, ha a hangszalagok hibás működése folytán a szóbeli beszéd kivitelezése súlyosan akadályozott. A beszédfejlődési zavar jellegétől függően társulhat hozzá specifikus tanulási zavar is (pl. rezonanciazavarok, beszédmozgászavarok), mely a következő alfejezet részletező leírásában minden esetben külön jelzésre kerül.

A beszédzavarok az iskolai életben nehezítik

- az önálló szóbeli megnyilvánulásokat a tanórán és a tanórán kívüli tevékenységekben;
- a szóbeli kommunikációs helyzetek létrehozását és fenntartását;
- a megfelelő társas kapcsolatok alakítását.

Az egyes beszédfejlődési vagy szerzett zavarok speciális jellemzői:

- **A hangképzési (fonációs) zavarok** a zöngképzés zavarait jelentik. A hangjakak (hangszalagok) működése zavart, túlságosan összepréselődnek, vagy nem érnek egymáshoz hangadáskor. Ettől függően a hangképzés túl feszes lesz vagy erőtlenné válik. A hang állandóan fátyolos, rekedt, a hangtartás és a levegőbeosztás nehéz, a hang terhelhetősége kicsi. A jelenséget másodlagos tünetek is kísérik. Feltűnő a nyakizomzat vagy az arcizmok hangadás közbeni túlfeszültsége, kidagadása, valamint a kapkodó levegővétel. Az erős izgalmi helyzet vagy a félelem, szorongás fokozza a tüneteket. Az ilyen tanuló általában fizikai és lelki értelemben egyaránt állandó feszültségben él. A problémának lehet funkcionális és organikus oka is, azonban a sokáig fennálló funkcionális zavar a hangjakak (hangszalagok) organikus elváltozását (pl. hangszalagcsomó) okozhatja. A probléma rendszeres szakorvosi (főként foniátriai) és logopédiai ellátást igényel.

A hangképzési zavarral élő tanulók számára az önálló szóbeli megnyilatkozások válnak nehezen kivitelezhetővé, és folytonos pluszfeszültséggel járnak. Ezeket az alkalmakat amennyire lehet, érdemes kerülni, mert a teljesítményszorongás hangadási képtelenségig fokozódhat.

- **A rezonanciazavarok** az orális és nazális rezonancia (a szájüregben és az orrüregben képződő hangzók) beszédbeli arányának kóros megváltozását jelentik. Ez lehet a szájhangzók orrhangzós színezetűvé válása (hipernazalitás) vagy az orrhangzók szájhangzóssá válása (hiponazalitás). A hipernazalitás leggyakoribb oka az ajak- és/vagy szájpadhasadék. Ez a súlyos organikus elváltozás már újszülöttkorban nyilvánvaló, a légzésben, a táplálkozásban, a hangadásban és a beszédben egyaránt súlyos nehézségeket okoz. Az egyébként szájrezonanciával képzett magán- és mássalhangzók erős orrhangzós színezetet kapnak, a zárhangzók – pl. k, g – elvesztik zárkarakterüket, ami önmagában is jelentősen csökkentheti a beszéd érthetőségét. Az elváltozás súlyosságától és ki-

terjedésétől függően egyes beszédhangzók képzéséhez nincsenek meg a megfelelő anatómiai feltételek, így ezek hiányozhatnak a beszédből, ami tovább rontja az érthetőséget. E mellett a hangadás is préselt, erőltetett lehet, ami pedig társult hangképzési zavart is okozhat. A gyermekek csecsemőkoruktól több ülésben számos helyreállító műtéten esnek át. A műtéti szakasz a kemény szájpad zárásával és a plasztikai helyreállító műtétekkel zárul, melyek még iskoláskorban is tartanak. Így előfordul, hogy a beszéd érthetősége az alsó tagozaton még gondos logopédiai kezelés ellenére sem kielégítő.

A lágyszájpad veleszületett rövidülése is okozhat orrhangzósságot, ezen belül hiper nazalitást. Ilyenkor a lágyszájpad nem zárja el az orrgarat felé vezető utat, így a szájhangzók erős nazális színezetet kapnak (legjobban a magánhangzók és a zöngés más-salhangzók színezete, ezáltal érthetősége szenved kárt). Itt is lehet műtéti beavatkozás, ami az ezt követő hatékony logopédiai terápiával jelentősen javíthatja a beszéd érthetőségét.

Ritkán, de előfordulhat olyan rezonanciazavar, ahol az orron át nem tud távozni a levegő valamilyen funkcionális vagy organikus okból (pl. orrpolip), és így a nazális hangok ([n], [m], [ny]) is orális színezetet kapnak, ami szintén rontja a beszéd érthetőségét.

A műtéteket követően a rezonanciazavarok szinte minden típusánál előfordulhat átmeneti teljesítménycsökkenés is, akár a beszéd- és/vagy nyelvi teljesítményben, ezzel párhuzamosan a tanulási teljesítményben, mivel az új anatómiai viszonyok mellett újra kell építeni a funkciókat is. Szintén gyakori a rezonanciazavarok esetén a fülkürt átszellőztetésének nehézsége, emiatt a klinikai képhez gyakran társul kisebb, nagyobb, átmeneti vagy tartós halláscsökkenés. Ez utóbbi a nyelvi és a beszédmegértést hátráltatja, gátolja. Ezáltal a teljes nyelvi fejlődésre is negatív hatást gyakorol, pl. a szókincs vagy a nyelvtani szerkezetek fejlődésére. Akár az enyhe, kb. 25-30 dB-es átmeneti halláscsökkenés is kihatással lehet az iskolai teljesítményre, valamint társuló verbális tanulási zavarhoz vezethet.

- **A beszéd folyamatossági (fluencia) zavarok** közül legtöbbször a dadogás válik olyan súlyossá, hogy a tanuló külön többletsegítséget igényel. A dadogó gyermek a beszéd folyamat minden fázisában különbségeket mutat az átlagos beszélőtől (a légzés, a hangadás, a beszédtempó, az artikuláció és a mimika működésében is). A dadogó beszéd szerveiben megjelenő görcs a dadogás közvetlen oka (függetlenül attól, hogy organikus vagy funkcionális okból jelenik meg).

A beszéd folyamatosságának zavara két típusú lehet.

- ✓ a tónusos típusba tartoznak azok a gyerekek, akik a szó első hangjának kiejtésével küszködnek,
- ✓ a klónusosba pedig azok, akik általában az első hangot vagy szótagot ismételtetik.

A két forma tünetváltással és egyszerre is jelen lehet. Utóbbi általában a zavar súlyosbodását jelzi.

A fő beszédtünetek mellett a nyak és a váll izomzatának megfeszülése, a légzés folyamat szakadozottsága, a belégzés felületessége is mutatkozik.

Megtévesztő lehet, hogy egyes kommunikációs helyzetekben a dadogó tanuló képes folyamatos beszédre is (pl. éneklés, ritmikus versek mondása, suttogás). Ennek ellenére a beszéd folyamatossága nem függ a dadogó szándékától, igyekezetétől, figyelmétől. Pont ellenkezőleg, a szokásos felszólítások, figyelmeztetések (pl. ne dadogj, igyekezz, figyelj jobban) csak fokozzák a zavart, a megakadások és szünetek számát és időtartamát. A tünetek súlyosbodhatnak testi és/vagy szellemi fáradtság esetén, az idegrendszert vagy a hormonháztartást ért hatásokra, illetve ha nagy jelentőségű az adott beszélgetés vagy közlés.

- **A beszédmozgászavarok a fejlődési diszpraxia speciális esetei.** A beszéd motoros tervezésének, szervezésének, kivitelezésének olyan zavarai, melyek a beszéd- és más, a kommunikációban szerepet játszó mozgások (pl. mimika) akaratlagos kivitelezését akadályozzák, míg az automatikus mozdulatok (pl. ásítás) megtartottak. Az ilyen típusú beszédmozgászavarok esetén nincs praktikusán diagnosztizálható neurológiai eltérés, valamint az izomtónus-szabályozás vagy a központi idegrendszer sérülése (pl. Cerebrál parézis) sem mutatható ki a háttérben.

Az egyes diszpraxiafajták külön-külön és együttesen is előfordulhatnak. Kiterjedésük szerint érinthetik a végtagok mozgáskoordinációját vagy önállóan a beszédészervi régió mozgásait (orofaciális diszpraxia, részletezve lásd később), de érintett lehet külön vagy ezek mellett a nyelvi kivitelezés is (verbális diszpraxia, részletezve lásd később). A beszédfogyatékoság SNI-kategóriájába csak a két utóbbi forma, az orofaciális és a verbális diszpraxia tartozik. A végtagokat érintő diszpraxia – korábban motoros ügyetlenségként vagy ügyetlen gyermek szindrómaként is emlegették – mint nem verbális tanulási zavar az egyéb pszichés zavarok SNI-kategóriába sorolódik.

2. Auditív feldolgozási zavarok

Az érintett tanulók a hallható jelek feldolgozásában mutatnak súlyos zavarokat, ez jellemzően a beszédfeldolgozásban, így a beszédértésben is komoly gondot okoz. Felderítésükre nem minden esetben kerül sor iskoláskorig, mivel az auditív információfeldolgozás zavara nem feltétlenül társul a kifejező beszéd zavarával, így a környezet számára kevésbé feltűnő az atipikus fejlődés. Jelentős számban csak a már kialakult tanulási zavar következtében, sokszor csak 2-3. osztályban kerülnek felismerésre az érintett tanulók beszédfeldolgozási zavarai.

3. Nyelvi zavarok

A nyelvi kifejezőképesség zavara: a nyelvfejlődési zavart mutató tanulók mindannyian küzdenek különböző nyelvi szinteken megjelenő zavarával (expresszív nyelvi zavarok). Ez a beszéd- és nyelvi kifejezészavar érintheti a nyelv hangrendszerét, a beszédhangejtést, az aktívan használt szókincset, annak jelentését, a nyelvtani összefüggések kifejezését, a mondatalkotást, valamint a nyelvhasználatot (pragmatika).

A nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés zavara: a nyelvi kifejezés zavara mellé társulhatnak különböző nyelvi szinteken és különböző súlyosságban megmutatkozó (receptív nyelvi zavarok) is.

A *nyelvi feldolgozás, nyelvi megértés zavarai* a különböző nyelvi szinteket külön-külön és együtt is érinthetik, így pl. a nyelv hangzórendszerét (fonológia), a szókincset (lexika), a nyelvtani szerkezeteket (morfológia, szintaktika), a nyelvi jelentést (szemantika) és a nyelv mindennapi helyzetekben való alkalmazását – pl. képes beszéd – (pragmatika). Leggyakrabban a szókincs és a grammatika feldolgozási zavarával találkozunk. A fonológiai zavara pedig jelentős szerepet játszik az írott nyelvi zavarok egy formájának, a fejlődési diszlexiának a kialakulásában. A nyelvi feldolgozás, megértés zavarai minden esetben gyengébb nyelvi kifejezési lehetőséget is jelentenek, így általában expresszív zavarral is társulnak (ez nem mindig jelenik meg külön a diagnózisokban). A feldolgozási és kifejezési zavar társult jelenléte minden esetben súlyosbítja a tüneti képet.

A nyelvfejlődési zavar fent említett különböző formáit a következő diagnosztikus kategóriarendszer foglalja össze:

- Expresszív nyelvi zavarok:
  - ✓ expresszív fonológiai zavar,
  - ✓ expresszív morfológiai zavar,
  - ✓ expresszív szintaktikai zavar,
  - ✓ expresszív szemantikai zavar,
  - ✓ expresszív pragmatikai zavar.
- Receptív nyelvi zavarok:
  - ✓ receptív fonológiai zavar,
  - ✓ receptív morfológiai zavar,
  - ✓ receptív szintaktikai zavar,
  - ✓ receptív szemantikai zavar,
  - ✓ receptív pragmatikai zavar.

Nyelvfejlődési zavar esetén a nyelvi kifejezés atipikus volta mindig, míg a nyelvi észlelés, értés zavara csak az esetek egy részében jellemző.

Az eltérő fejlődés tartósan megmarad és a nyelvi hierarchia bármely szintjén megjelenhet:

- a késve induló szókincsfejlődés nem éri be a tipikusan fejlődő társakét még iskoláskorban sem;
- a szókincs szerkezete is eltérő lehet, pl. a főnevek nagyobb, az igék vagy melléknevek, határozószavak kisebb arányban kerülnek be a passzív és/vagy az aktív szókincsbe;
- a kontextusnak megfelelő szó előhívása, aktiválása is gondot okozhat, jellemzőek a szótalálási nehézségek;
- a beszédhangok (fonológiai) feldolgozásában és produkciójában is elmaradás tapasztalható, ami az írott nyelvi zavarok kockázatát vetíti előre;
- a szavak hangalakjának pontos feldolgozása és emlékezeti megőrzése nehéz;
- egy-egy szó hangzósorának jelentős egyszerűsítése nemcsak a beszéd érthetőségét rontja (még iskoláskorban is), hanem nehezíti a szavak emlékezeti tárolását, akadályozza a szótanulást és az előhívást;
- a szókombinációk használata és a mondatalkotás, a spontán beszéd az iskoláskorban is alacsony nyelvtani komplexitású (jellemzően tömondatokat, hiányos mondatokat alkotnak);
- mondataik még a felnőttkorhoz közeledve is nyelvtanilag helytelenek (diszgrammatikusak) lehetnek;
- nem használnak vagy rosszul értelmezik a kötő-, rámutató szavakat, ez főként az összetett alárendelő mondatokat tartalmazó instrukciók, szövegek megértésében okoz gondot.

Beszéd fogyatékos SNI-besorolást csak azok a gyermekek/tanulók kaphatnak, akik elsődleges nyelvi zavarral küzdenek, vagyis expresszív és/vagy receptív nyelvfejlődési elmaradásuk hátterében sem intellektuális képességzavar, sem hallásfogyatékoság, sem autizmus spektrumzavar, sem mozgáskorlátozottság nem áll.

Intézményi befogadó attitűd feltételei és tanulási környezete

Az érintett tanulók specifikus nevelésének-oktatásának alapja egyéni szükségleteik felismerése, megértése, ezek tanulási-tanítási folyamatokban való figyelembevétel. Az iskolaközösség (szülők, pedagógusok, kortársak) érzékenyítése előfeltétele a

beszéd fogyatékosok integrációjának. Főként a verbális kommunikáció sajátos helyzetét és a sikeres kommunikációs lehetőségeket fontos bemutatni. A gyermekek elsődleges beszéd-/nyelvi zavarainak tünete, másodlagos tanulási/viselkedési zavarai a megfelelően adaptált és kommunikációs szempontból akadálymentesített környezetben enyhülnek. A szülői ház és az iskola összehangolja a beszéd fogyatékos gyermek számára legmegfelelőbb nevelési-tanítási környezet kialakítását.

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók iskolai fejlesztése

Az intézménybe lépéskor szükséges a szülők és a pedagógusok (főként az osztálytanító vagy osztályfőnök, illetve a logopédus-gyógy pedagógus) közös szándéknyilatkozata és megvalósítási terve a rendszeres együttműködésre. Javasolt erről pedagógiai megállapodást is kötni, melyben a tanuló fejlődése érdekében vázolt közös célok és ennek elérésében mindkét fél feladatai egyértelműen rögzítésre kerülnek. A megállapodás alapját az egyéni fejlesztési terv képezi. A beszéd fogyatékos tanulók iskolai ellátásának biztosítására logopédust alkalmazunk. A beszéd fogyatékos tanulók ellátása iskolánkban logopédiai foglalkozások keretében zajlik és mindenfajta beszéd fogyatékoság kezelésére kiterjed (megkészt beszéd fejlődés, diszfázia, diszlália, orrhangzós beszéd, a beszéd ritmus zavarai, diszfónia, disarthria, mutizmus, beszédészlelés, beszéd megértés zavarai). A logopédus a pedagógusok jelzései, saját megfigyelései alapján felmérést végez a gyermekek körében. Ennek alapján szükség esetén kéri a gyermek audiológiai, foniatríai vizsgálatát és elkészíti a gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő egyéni logopédiai fejlesztési tervet és órabeosztást.

Alapelvek, célok, feladatok

A beszéd fogyatékos tanuló fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszéd működés kölcsönhatására.

A fejlesztésben meghatározó a sokoldalú percepció fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszéd mozgási benyomások egymást erősítve fejlődnek.

Fontos a transzferhatások kihasználása: a fejlesztés egyes területein elért eredmények más területek pozitív irányú fejlődését is elősegítik.

A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A minél gyorsabban automatizált, megfelelő beszéd szint elérése érdekében – a terápiában - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

A NAT alkalmazásai

A beszéd fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása szükséges. Az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek mindenkor a tanuló fejlődésének függvénye.

A beszéd fogyatékos tanulók tanításánál kiemelt területek:

- **A magyar nyelv és irodalom** – sajátos olvasás-, írástanítási módszerek, beszéd- és nyelvi kifejezés-, szókincs-, szövegértés fejlesztése. Az auditív, vizuális, taktilis percepció megfelelő fejlettsége pedig elengedhetetlen feltétele az olvasás-írás, számolás elsajátításának, a későbbi ismeretelsajátítás alapjainak.
- **Testnevelés** – melyek a nagymozgások és finommozgások fejlesztésével nagyban hozzájárulnak a beszéd idegrendszeri alapjainak kialakításához, erősítéséhez. A téri orientáció-, a mozgás-, ritmusfejlesztéssel a beszéd koordináció fejlődését segítik elő.

- **Élő idegen nyelv** – a beszéd fogyatékoság típusához igazodó módszerek elsőbbségét szükséges biztosítani – pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiásoknál az auditív módszerek. Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő.

A számítógép írástechnikai segédeszközként való alkalmazását lehetővé tesszük a beszéd útján nehezen kommunikáló és írás-olvasási nehézséggel küzdő tanulóink számára. A beszéd fogyatékos gyermekek esetében a számonkérésnél is lehetővé kell tenni az írásbeliséget, társuló diszgráfia esetén számítógép használatát.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

A gyógy pedagógus feladata, hogy a tanulási teljesítmények (olvasás, szövegértés, helyesírás, esetleg matematika) és a nyelvi teljesítmények (fonológiai tudatosság, szókincs, grammatika stb.) területén felméréseket végezzen, valamint a szakértői véleményekben foglaltak alapján rehabilitációs és rehabilitációs ellátásban részesítse a tanulót.

A rehabilitáció és rehabilitáció területei:

- beszéd szervek erősítése, ügyesítése,
- helyes hangképzés, megfelelő artikuláció kialakítása,
- beszédprodukciónak javítása formai és tartalmi szempontból,
- diszlexia, diszgráfia kialakulásának megelőzése, vagy a már diagnosztizált esetek reedukációja
- helyes önismeret, énkép kialakítása
- a kommunikációs szándék tudatos megvalósítására nevelés,
- légzéstechnikai és artikulációs gyakorlatok,
- beszédre irányuló figyelem fejlesztése/auditív észlelés, differenciálás/,
- mozgás-ritmus koordináció, szerialitás,
- mozgások speciális fejlesztése /test és beszéd szervek/,
- aktív-, passzív szókincs fejlesztése,
- beszéd észlelés, beszéd megértés fejlesztése,
- szóbeli, írásbeli szövegalkotás,
- informatikai eszközök használatának megtanítása

Az alapfokú képzés első szakaszának (1–4. osztály) feladatai

Az alsó tagozaton a tanulási folyamat sikeressége döntően a tanító és a gyermek szeretetteljes elfogadáson alapuló bizalmi kapcsolatán múlik, ahol a tanuló oldott légkörben gyakorlási lehetőséget kap és a tanító pedig a hibázást a tanulási folyamat természetes velejárójaként értelmezi. A nyelvi zavarral küzdő tanulók esetében a készség-képességfejlesztés hangsúlya az egész alsó szakasz folyamán megmarad, csak így érhető el, hogy a kultúrtechnikák tanulása és használata biztos alapokra támaszkodjon. Az egyéni adottságokhoz mérten ez a beszéd- és nyelvi készség-képességstruktúra – a tipikus fejlődésű tanulókhöz képest jóval később – általában az alsó tagozat végére stabilizálódik.

A beszédzavarral küzdő tanuló esetében minden közösség előtti megnyilatkozás, a nyelvi zavarral küzdő tanuló esetében emellett minden verbális tanulási folyamat külön kihívást, jelentős érzelmi és kognitív megterhelést jelent. Az alsó tagozatos tanuló életkori sajátosságainak leginkább az aktív, cselekvéses tanulási helyzetek felelnek meg. A beszéd/nyelv fejlődési vagy szerzett zavarával küzdő tanulók képességei egymástól is

jelentősen eltérhetnek, ezért – főként az alsó tagozaton – a feladatadás, a módszerválasztás, a számonkérés és az értékelés egyéni differenciálását valósítjuk meg.

Az alapfokú képzés második szakaszának (5–8. osztály) feladatai

A nyelvfejlődési zavarral küzdő tanuló aktív tanulás útján segítséget kap a tapasztalatok, megfigyelések nyelvi feldolgozásához, elsajátítja az egyes szaktárgyak szükséges ismereteit. Törekszünk a kognitív funkciók, kiemelten a deduktív, az induktív és a problémamegoldó gondolkodás és a nyelvi funkciók közös fejlesztésére, ez segíti az elvonatkoztatási folyamatot, a jelenségek mélyebb megértését. Minden tantárgyban javasolt, hogy a szaktanár a gyógypedagógussal egyeztetve prioritásokat jelöljön ki az egyes témakörökön belül, melyekhez a tanuló egyéni adottságaihoz illeszkedve választjuk meg a feldolgozás lehetséges útjait.

A középfokú képzés szakaszának (9–12. osztály) feladatai

A középfokú oktatásban a szövegértés-szövegalkotás kompetencia fejlesztése, az egyes tantárgyak szaknyelvének és forrásszövegeinek nyelvi szempontú feldolgozása továbbra is hangsúlyos szerepet kap. Itt az eddigi megfigyeléses, leírásos feladathelyzetek mellett már megjelennek a tudományos igényű és pontosságú megfogalmazások, definíciók is. Ezek szöveghű elsajátítása igen nehéz feladat a nyelvfejlődési zavarral küzdő fiatal számára. Döntő jelentősége van annak, hogy az érintett tanuló a tananyaghoz digitális formában is hozzáférjen, így – felolvasó program segítségével – az auditív és vizuális csatornán való egyidejű feldolgozás jelentősen javíthatja a tanulási teljesítményt. Ebben a szakaszban is sikerrel alkalmazható az egyéni tanulás megsegítésére tanuló párok, tanuló csoportok alakítása.

A felosztások, definíciók, szakkifejezések megjegyzésében segítséget nyújthatnak a különböző mnemotechnikai eljárások, melyek egyéni adottságokhoz igazítása és gyakoroltatása a gyógypedagógus, tehát a rehabilitációs-rehabilitációs órák feladata. Az eddig megtanult tanulási technikák és a digitális eszköz-használat továbbfejlesztése, alkalmazási körének szélesítése is e keretek között történik. Ugyanakkor ezek aktív alkalmazását csak a szaktanárokkal együttműködve lehet segíteni. Továbbra is szükség van a gyógypedagógus és a szaktanárok közötti szoros együttműködésre a tanuló egyéni adottságaihoz igazodó órai tananyag-feldolgozás, a differenciált feladatadás és számonkérés tervezésében és megvalósításában.

Új területként jelenik meg az önálló tanuláshoz és az önálló életvezetéshez szükséges nyelvi kompetenciák fejlesztése (pl. használati utasítások, anyagösszetétel, űrlapok kitöltése, hivatalos levelezés, internetes forráskeresés, teszt- és esszéírás). A gondolkodási funkciók és az ítéletalkotás, valamint a metakogníció fejlődése ugyancsak szerepet játszik a társadalmi integrációra való felkészítésben, csakúgy, mint a személyközi és szaktárgyi kommunikációval szorosan összefüggő önkifejezés, véleménykifejtés, érvelés és általában a szituációnak, kontextusnak megfelelő nyelvhasználat fejlesztése.

Differenciálás, értékelés megvalósítása

A differenciálás célja, hogy mindenki a szükségleteinek legmegfelelőbb, fejlesztő hatású nevelésben-oktatásban részesüljön, a saját tempójában, mégis a legeredményesebb fejlődést tudja elérni, teljesítve a személyre szabott követelményeket, fejlesztési célokat.

A differenciálás alapfeltétele a tanuló állapotának részletes megismerése, melyben a szakértői vélemény multidiszciplináris diagnózisa mellett a tanítók, szaktanárok pedagógiai megfigyeléseire is támaszkodunk. A szakértői véleményben megfogalmazott javaslatok,

esetleges tantárgyi mentességek kötelező hatályúak intézményünkre vonatkozóan. A szakértői vélemény nyomán az intézményvezető hatáskörében megszületik az értékelés alóli felmentés.

Kommunikációs-nyelvi akadálymentesítés

- A mindennapi kommunikációs helyzetekben és a tanórai munkában az oldott, biztonságos légkör, a gondolatok kifejtésére biztosított többletidő segíti a beszédfélelem csökkentését és jelentősen növeli a teljesítményt, a beszéd- és nyelvi zavarok esetében egyaránt.
- Az osztályban, tanulócsoporthoz kialakított jó szokások, világos együttélési, együttműködési keretek segítik a beszéd-/nyelvi zavarral küzdő tanuló eligazodását a mindennapi kommunikációs helyzetekben.
- A nyelvfajlárdési zavarral küzdő tanulók esetében a gondolatok kifejtése, a szükséges feladatok elvégzése szóban vagy írásban tipikus fejlődésű társaikhoz képest akár ötször-öttenöttszörös többletidőt is igénybe vehet (az egyéni képességektől és a pszichomotoros tempótól függően). Az órai munka és a házi feladatok szempontjából is szükséges a többletidő ehhez igazodó ütemezése.
- A nyelvfajlárdési zavar esetén a legtöbb tananyagot lehetőleg digitális formában bocsássuk a tanuló rendelkezésére, mivel az írott nyelvben való gyenge dekodolási képesség miatt szóbeli feldolgozással vagy a kettő kombinációjával jobban hozzáfér annak tartalmához. Ezzel párhuzamosan a tanulót ösztönözni kell a szabad forrásból is hozzáférhető felolvasó programok használatára. (A használatot a rehabilitációs órakereten belül a gyógypedagógus alakítsa ki és gyakoroltassa, mielőtt a tanuló a tanórán alkalmazza.)
- A nyelvi zavart mutató tanulók számára szükséges a szóbeli és írásbeli instrukciók, feladatok nyelvi egyszerűsítése. Pontos, egyszerű és konkrét instrukciókra van szükség. Főként az alárendelő összetett mondatokat és a közbevetett tagmondatokat alakítsuk át. Ebben az osztálytanító támaszkodjon a logopédus véleményére.
- Az órai feladatadásban (nem csak a magyar nyelv és irodalom, de a számolás vagy más közismereti tárgyak esetében is) meg kell győződnünk róla, hogy a tanuló helyesen értette-e a feladatot. Csak így biztosítható, hogy szaktárgyi tudásáról, kompetenciáiról reális képet kapjunk, melyet nem fed el a gyenge olvasási, szövegértési képesség.
- A beszéd- és nyelvfajlárdési zavarral küzdő tanulók szóbeli számonkérését lehetőség szerint minimalizáljuk. A beszédzavarral küzdők számára ez a megfelelő írásbeli tevékenységekkel vagy a fentebb említett alternatív számonkérési módok egyikével váltható ki. A nyelvi zavarral küzdők számára legcélszerűbbek a komplementer – nyelvi készségektől független – feldolgozási, számonkérési módok.
- A gyenge helyesírási készség, a lassú és pontatlan íráskivitelezés és a gyenge verbális emlékezeti funkciók indokolják, hogy az íráskészséget alapfokon már használó nyelvi zavarral vagy verbális diszpraxiával küzdő tanuló az órai jegyzeteit lappal, más digitális eszközzel készíthesse, a táblai vázlatokat lefotózhassa és/vagy az órán elhangzott fontos magyarázatokat hangzóanyagként is rögzíthesse. (Az órai laptop-használat és a hangfelvétel felhasználásának kereteit célszerű közös megállapodással kidolgozni.)
- A gördülékeny jegyzetelés miatt célszerű, hogy a nyelvi zavarral vagy diszpraxiával küzdő tanulók online programok vagy gépirástanár közreműködésével megtanulják a folyamatos (tízujjas) gépelést.
- Egyes projektek vagy feladatok elvégzéséhez érdemes a nyelvi zavarral küzdő tanulók és a tipikus nyelvi képességek között tanuló párokat létrehozni. Ez a rendszer mindkét gyermek előnyére válik. Lehetővé teszi, hogy az órán szükséges tempóban jegyzetelni

nem képes SNI tanuló mégis hozzájusson az órai vázlatához, a közös feldolgozás során pedig mindketten mélyebb megértést érhetnek el.

10.A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja

10.1. Nevelési és oktatási alapelvek

Alapelvek

A tanulók eredményes fejlesztő támogatása – együttműködve a szülőkkel, gondviselőkkel, egyéb szoros (és a törvényes képviselő által jóváhagyott) kapcsolati személyekkel – folyamatos, komplex és egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szociális képességek, a pszichés és kognitív funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani. Az átadandó elméleti ismereteknek a hétköznapi életben való eligazodást, helyzetfelismerést és megoldásokat kell támogatniuk.

A sikeres tanulás-tanítás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás és a fokozatosság elvének érvényesülése, a cselekvésbe ágyazott, tapasztalati úton történő tanulás, a gyakori ismétlés, a szemléltetőeszközök használata, minél több érzékszerv bevonása, a szenzoros vagy szenzomotoros integráció. Fontos ugyanakkor az eddigieken felül az elsajátítandók megfelelő értelmezésének, érthetőségének, avagy „értelmességének” megértése, megtapasztalása érdekében a globális megközelítés egyidejű alkalmazása is, azaz tágabb összefüggéseiben, összetettségében, célrendszerében is megmutatjuk, megtapasztaltatjuk az adott jelenséget, ismeretanyagot, amelynek elsajátítását apró elemekre bontással segítjük.

A kognitív képességek jelentős eltérése is módosítja, megváltoztatja a megismerés folyamatát. Minden érintett gyermeknek szüksége és joga van sérülésének megfelelő speciális fejlesztésre. Az oktató-tanító munka fókuszában az életközeli, gyakorlatias tudás áll. Mindemellett nem tekinthetünk el az értelmileg akadályozott személy azon jogától sem, hogy bármilyen ismerethez, tapasztaláshoz, információhoz hozzáférhessen, ami alapján megfelelő támogatás mellett kialakulhat egyéni érdeklődési köre. A nevelés fókuszában az adott társadalmi közegnek megfelelő, írott és íratlan szabályok által meghatározott viselkedési normák elsajátítása és alkalmazása áll. Ehhez elengedhetetlen az alkalmazkodóképesség, a szabálykövetés, a közösségi érdekek tisztelete. Emellett nagyon fontos a saját érdek felismerése, a felelősségteljes joggyakorlás, az önérvényesítés, önrendelkezés elsajátítása és támogatása is. A tanuló önazonossága tudatos megélésének támogatása – beleértve a nemi identitás fejlődésének elősegítését is – szintén kiemelt feladat, mivel kialakulásában a spontaneitás lehet részleges, hiányos.

10.2. Nevelési-oktatási célok – részcélok, az elérés útjai

A célok meghatározása

Mint minden esetben, az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének-oktatásának célja is a minél önállóbb, harmonikus életvezetésű felnőtté válás. Általánosságban ez az egyéni képességek, adottságok maximális feltárását, aktiválását jelenti a lehető legjobb adaptáció és

önállóság érdekében. Ennek alapja a gyengébb és/vagy sajátos rajzolatú kognitív képességek, a szociális és kommunikációs adottságok fejlesztése a korrekció és kompenzáció elvének figyelembevételével. Alapjaiban, elveiben nincs különbség a Nat-ban meghatározott főbb célkitűzésekben, de a megvalósulás mikéntjét, a konkrét lehetőségeket az egyéni képességek és az ezekhez igazodó differenciálás határozza meg.

A tanulók adottságai miatt sajátos elemeket is tartalmaz az ehhez vezető út. Tanulóink várható életformája egész életen át valamilyen támogató közösségi szolgáltatáshoz kapcsolódik. Ahhoz, hogy ezeken a kereteken belül a lehető legönállóbb, az adott társadalmi berendezkedésben elfogadott normák szerinti teljes életet élhessenek, több szempontot is kiemelten kell kezelnünk. Az oktatás terén a megszerzett tudás várható hasznosulása, praktikus előnye, valamint a minél szélesebb körű tájékozódás, az azonos ismeretanyaghoz való hozzáférés joga együttesen kell, hogy érvényesüljön. A nevelésben egyaránt fontos szempont a társadalmi konszenzuson alapuló normákhoz, írott és íratlan szabályokhoz való alkalmazkodás, a társas érintkezésekben az együttműködő, alkalmazkodni képes személyiség tulajdonságainak erősítése, valamint a tanuló saját életével kapcsolatos döntéseiben való aktív részvétel, az önrendelkezés, érdekérvényesítés képességének fejlesztése.

A jellemző kognitív akadályok miatt külön kiemelt fejlesztési feladat az épp elsajátított ismeretek gyakorlati alkalmazása, változó feltételek közötti gyakorlása.

A tanítás tervezése, így a megfelelő módszer, szemléltetőeszköz, fogalomhasználat stb. kiválasztása során egyszerre kell tekintettel lenni az egyes tanulók aktuális állapotára, azaz aktuális kognitív, szociális és emocionális fejlettségi szintjére, valamint a biológiai korára.

Oktatási és nevelési célok a Nat alapján, az értelmileg akadályozott tanulókra vonatkozó sajátosságok

- Testi és lelki egészségre nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók fizikai-morfológiai adottságai a kóreredettől függően igen sokfélék lehetnek, ezért az általános – Nat-ban megfogalmazott – célkitűzéseken túl szükséges az egyedi adottságokra, szükségletekre és lehetőségekre is tekintettel lenni. Érvényesülnie kell a korrekció és a kompenzáció elvének. Esetenként más szakemberekkel (ortopéd szakorvos, neurológus, konduktor, gyógytornász, szomatopedagógus stb., lelki egészség terén pszichológus, pszichiáter, családgondozó, védőnő) való együttműködés, konzultáció is szükséges lehet.
- Önismeret és a társas kultúra fejlesztése: kiemelt területe az értelmileg akadályozott tanulók nevelésének, szoros összefüggésben az önállóság fejlesztésével. Ugyanakkor adottságaiknál fogva sokan töredékesen képesek kibontakozni ezen a téren. Tanulóinknál kiemelt feladat annak megtanítása, hogy ismerje fel és tudja kifejezni saját érzelmeit, legyen tisztában saját erősségeivel és ismerje fel saját határait, bizonytalanságait. Ehhez igazodóan legyen képes segítséget kérni és elfogadni, ehhez ismerje meg környezetében a segítő személyek körét, az érdekképviselői szerveket. A szükségletalapú támogatás rendszerében képességeihez, adottságaihoz mértén optimális módon igazodjon el és tudja érvényesíteni érdekeit.
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés: a Nat által összefoglaltak konkrét helyzetekben, az értelmileg akadályozott tanuló saját életterére, napi kapcsolataira jellemző módon kell, hogy megjelenjenek. Kiemelt fontosságú a valóságosság, hitelesség, beláthatóság. Az egészséges öntudat fejlesztése mellett kiemelten fontos olyan szokásrendszer következetes jelenléte az iskolai nevelés során, amely interiorizálása (belső meggyőződéssé, élete részévé válása) a tanuló részéről elősegíti a hétköznapi életben való eligazodást, a szükséges alkalmazkodást.
- Médiatudatosságra nevelés: az értelmileg akadályozott tanulók kommunikációs adottságai nagyon eltérőek, de tartalmi és/vagy formai tekintetben többnyire elmaradnak a korosztályi sajátosságoktól. Épp ezért kiemelt jelentőségű a beszélt és az

írott nyelv használatának és befogadásának gyakorlása, fejlesztése tartalmi és formai, mennyiségi és minőségi szempontból egyaránt. Ahol jelentősebb akadályokba ütközik a szokásos csatornák alkalmazása, mindenképp indokolt az augmentatív és alternatív kommunikáció lehetőségei közül az adott tanuló számára legmegfelelőbb kiválasztása és tanítása, így biztosítva a kommunikáció jelentőségének és lehetőségeinek megtapasztalását. A médiahasználat ennek egyik eszköze is lehet. A médiumok, a különféle közösségi oldalak, információk megismertetése során kiemelten szükséges a felelősségteljes használatra tanítás, ezáltal az esetleges abúzusok (visszaélések, kihasználások, bántalmazások) megelőzése, tekintettel arra, hogy az értelmi akadályozottsággal gyakran együtt jár a rejtett szándékok fel nem ismerése, a naivitás.

- A tanulás tanítása, pályaorientáció: Értelmileg akadályozott személyek esetében nem várható teljes önállóság e téren. A pedagógus fő feladata a személyiség kibontakoztatása, a tehetséggondozás, az egyéni hajlamok, érdeklődési kör megismerése és a tanuló támogatása az ebben való kiteljesedésben. Az eredményes tanulási stratégiák, a leghatékonyabb segítségnyújtási formák egyénre szabottan, differenciáltan jelennek meg. Fontos, hogy az egyént érintő döntésekbe mindig bevonják az értelmileg akadályozott személyt, belátható és érthető érveket, szempontokat mutassanak fel, megfelelve a „semmit rólunk nélkülünk” alapelvnek.
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: Kiemelkedően fontos a közvetlen társadalmi és természeti környezet megismerésének és az ezekkel való harmonikus kapcsolat kialakulásának elősegítése. Az értelmileg akadályozott tanulók elsősorban saját élményeken keresztül, tapasztalás révén ismerkedhetnek nemzeti kultúránk értékeivel. A hazai – nem hazai, magyar – nem magyar kategóriákat többségük megtanulja értelmezni, és a sokszínűség, más nyelvek, kultúrák felfedeztetése, a kölcsönös tisztelet elemi megtapasztalása is elérhető. A nevelés egyik sarkalatos pontja az olyan szociális, kommunikációs, kognitív készségek fejlesztése, amelyek megkönnyítik és teljesebbé teszik a szűkebb és tágabb személyes, közösségi és társadalmi környezetben való eligazodást, részvételt. Ennek módja, mértéke nagy egyéni eltéréseket mutat, de túlnyomó többségük felnőttkorra is több-kevesebb támogatást igényel jogainak gyakorlásában, elemi kötelességeinek tudatosításában (pl. okiratok jelentősége), változó társas-viselkedéses helyzetek megfelelő értelmezésében és az ezekhez való alkalmazkodásban.

10.3. Az integráció

Az integráló oktatási modellek létjogosultságát olyan nemzetközi egyezmények, alapelvek támasztják alá, mint az antidiszkriminációs törekvések, a hátrányos megkülönböztetés és kirekesztés tilalma, az egyenlő esélyek megteremtése az azonos végzettség megszerzésére, az egyetemes emberi jogok érvényesítése, a demokratikus értékek érvényesülése.

Bármely értelmileg akadályozott tanuló integrálható, amennyiben egyéni szükségleteihez igazítva biztosítottak a tárgyi és személyi feltételek. Befogadó intézményként rendelkezünk a közép-súlyos értelmi fogyatékos tanuló szükségleteihez igazodó tanulási környezet kialakításához megfelelő eszközökkel, módszerekkel, eljárásokkal és szakemberekkel. Nemzetközi tapasztalatok szerint az integráció különféle formái egyaránt eredményesek lehetnek, mi a teljes integrációra törekszünk. Értelmileg akadályozott tanulók esetében az elsődleges cél a szociális beilleszkedés, a kölcsönös megismerés és tolerancia hétköznapijává válása. Egyénre szabott feladat- és követelményállításra fókuszáló oktatásszervezési módszereket választunk, ahol különös hangsúlyt fektetünk a tananyagnak mind a mennyiségi, mind a minőségi adaptálására, egyéni teljesítményhez igazítására. Az értelmileg akadályozott

tanulótól elvárt teljesítmény a tananyag tartalmában, mennyiségében, a számonkérés módjában egyaránt jelentősen eltérhet az osztály átlagos teljesítményétől.

Az értelmileg akadályozott tanulónak az integráló körülmények között (is) joga és szüksége van a rehabilitációs/rehabilitációs foglalkozásokra. Ez történhet egyéni fejlesztés formájában, vagy a tanulócsoporthoz, az osztálymunkába beépítve, közvetlen támogatás formájában.

Az együttnevelés megvalósítását nagymértékben segíti a támogató szülői házzal történő kapcsolattartás.

Az integrált képzésben részt vevő tanuló értékelésénél elsődleges a tanuló önmagához képest elért fejlődése.

10.4.A Nat alkalmazása a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése-oktatása során

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlesztését átfogó területek

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott értékekre, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a Nat-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési területekhez.

A nevelés, oktatás, fejlesztés tartalmai a Nat tanulási területeihez részben igazodva, de a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók sajátosságait figyelembe véve a következők:

Anyanyelv és kommunikáció, Társadalmi környezet, Életvitel és gyakorlati ismeretek, Természeti környezet, Művészetek, Informatika, Testi nevelés.

A fejlesztés középpontjában olyan képességek kialakítása áll, amelyek elősegítik, hogy

- a) a tanulók az iskoláskort követően önmagukat minél önállóbban el tudják látni;
- b) a tanulók környezetükben képesek legyenek minél önállóbban és minél szélesebb körben tájékozódni;
- c) fejlődjenek a tanulók szociális és kommunikációs képességei, megfelelően tudják azokat használni;
- d) a tanulók ismerjék meg közvetlen tárgyi és személyi környezetüket, és képesek legyenek benne tevékenykedni, valamint azt alakítani is;
- e) a tanulók ismerjék önmagukat, értékeiket és erősségeiket, valamint határaikat.

Mindezekben a tanulók céltudatosságra és az egyéni sajátosságaikhoz alkalmazott önállóságra tegyenek szert – tudjanak dönteni is.

10.5.Kulcskompetenciák fejlesztése

Az értelmileg akadályozott tanulók egyénileg nagyon eltérő képességprofilja miatt a Nat kulcskompetenciáinak fejlesztése is egyéni, individualizált módon valósulhat meg. Mindazonáltal a fejlesztésnek vannak olyan átfogó elemei, amelyeknek egységesen érvényesülniük kell.

Kiindulási alap a kognitív fejlesztés, amely meghatározza a többi területen való sikerességet is. Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes kompetenciaterületek nem elszigetelten, hanem kölcsönhatásban jelennek meg és fejlődnek.

Alapkompetenciák

Az értelmileg akadályozott tanulók nevelését, oktatását, a köznevelésben eltöltött egész idejét áthatja az alapkompetenciák fejlesztése. Abban az esetben, ha ezen kompetenciák valamelyike nem vagy nehezen fejleszthető a szokásosnak tekinthető célkitűzések mentén (pl. verbális önkifejezés, szövegértő olvasás), az egyén képességeihez igazodó korrekciós-terápiás

támogatásra van szükség (pl. kiemelten sok közvetlen tapasztalatszerzés, augmentatív kommunikáció). Ahol a speciális módszerek sem vezetnek eredményre, kompenzációt kell biztosítani (pl. alternatív kommunikáció, képes napirend, speciális markírozás, vagyis az egyén számára jól értelmezhető és követhető vizuális jelzések, piktogramok, iránymutatók, vezetőcsíkok elhelyezése, felfestése a téri tájékozódáshoz. Elengedhetetlen a korábban részletezett személyre szabott, egyéni felméréseken alapuló tanulási utak meghatározása és tágabb időkeretbe helyezése.

A tanulás kompetenciái

A Nat-ban meghatározott kapcsolódó ismeret, készség és attitűd kialakulása részlegesen várható el értelmi akadályozottság esetén. Ez távlati, ideális célkitűzésként értelmezhető, és a fejlesztést kis lépésekre, részcélokra kell bontani, az egyes tanulók képességstruktúrájához igazodva (v.ö. önállósági szintek, differenciálás leírásával). Különös figyelmet kell fordítani a motiváció kialakítására, illetve fenntartására, az én-tudatosság, a saját értékek és lehetőségek felismerésének fejlesztésére. Elsődleges cél a szűkebb, majd tágabb környezetben való eligazodás, a közösségi részvétel különféle szerepköreire való felkészülés, a minél önállóbb életvitel kialakítása.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A kommunikációs kompetenciák fejlesztése általános, tág értelmezésben megfeleltethetők a Nat vonatkozó célkitűzéseinek. Nélkülözhetetlen az információ befogadásához, az elemi gondolkodási műveletek hatékony működéséhez. Elsődleges a kommunikációs szándék felkeltése/fenntartása, a kommunikációs csatornák hatékony alkalmazása mind a megértés és információszerzés, mind az önkifejezés tekintetében. Mivel a társas helyzetek, kapcsolatok alapja, a szociális készségek fejlesztése szempontjából is kiemelten fejlesztendő terület. A más nyelvekkel való ismerkedés opcionális, sok értelmileg akadályozott tanuló esetében nem megvalósítható.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák alapjaiban megfeleltethetők a Nat elvárásainak. A készségszintben, illetve a támogatási szükségletben lehetnek jelentős egyéni eltérések. A hamis információk kiszűrése, valamint a lehetséges visszaélések elkerülése érdekében fokozottan figyelmet kell fordítani a „gyanús”, „bizonytalan” internetes tartalmak felismerésére, a megfelelő kapcsolati személytől való segítségkérésre, a támogatott döntéshozatal gyakorlására. A verbális kommunikációra képtelen tanulók esetén helyettesítő/kiegészítő jelleggel egyaránt alkalmazunk különféle IKT-eszközöket.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A gondolkodás kompetenciái megfelelően adaptálva jól értelmezhetők az értelmileg akadályozott tanulóakra is. Különös figyelmet kell fordítani a meglévő képességek fejlesztésére, a látókör szélesítésére, az elemi kritikai érzék, óvatosság alakítására, miközben meg kell tartani / ki kell alakítani a környezet iránti nyitottságot, kíváncsiságot is. Alapcél az egyszerű logikai összefüggések felismerése, az ismeretek minél rugalmasabb, eltérő kontextusokban való hatékony előhívása és alkalmazása.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az értelmileg akadályozott ember számára kiemelten fontos terület, mivel nagy valószínűséggel hosszú távon, egész életen át valamilyen közösségi ellátásban fog részesülni. Az egyéni és közösségi javakat szolgáló tevékenységek, készségek gyakorlása a személyes jóllétnek is egyik alappillére. A saját személyiség, a külső és belső tulajdonságok ismerete, a

viselkedésszabályozás alapjai, az együttműködési készség (ki)alakítása, a társas kapcsolatok szabályrendszerének megismerése kiemelten fejlesztendő. Cél a harmonikus, reális önértékeléssel, pozitív énképpel rendelkező személyiség kibontakoztatása. Fontos a helyes önellátási-önkiszolgálási szokások (beleértve a napirend, az egészséges életmód), a tanuló önmaga és környezete iránti igényesség kialakítása. Kiemelten fontos, hogy a tanuló érdeklődéséhez, igényeihez mértén megfelelő nemi és szexuális nevelést biztosítsunk, mint az önazonosság, én-tudatosság integráns része. Mint minden nevelésben, kisebb korban a szokások kialakítása van inkább előtérben, de az értelmileg akadályozott tanulóknál is fontos, hogy fokozatosan megtanulják az önálló felelősségvállalást. Ennek kardinális kérdése, hogy a tanuló felismerje a lehetőségek és lehetséges következmények közötti összefüggéseket, tudja, hogy mit jelent a következmények vállalása, és felismerje, hogy mikor van szüksége segítségre a lehetséges következmények feltárásában (támogatott döntéshozatalra való felkészítés). Ez leginkább konkrét élethelyzetekhez, eseményekhez kötöten valósulhat meg.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A Nat leírásában foglaltak megvalósulásában nagyobb szerep jut az érzelmi alapú megközelítésnek. A kreativitás, az alkotótevékenység sok értelmileg akadályozott ember számára az önkifejezés alapvető eszköze. Ennek elemei épülnek be a felnőttkori foglalkozásterápiás tevékenységekbe is. Sok esetben ez a szabadidő tartalmas eltöltésének egyik módja lehet. Külön figyelmet kell szentelni e téren a kiemelkedően teljesítő tanulók tehetséggondozására.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A vonatkozó kompetenciák megfelelően adaptált értelmezésben megfeleltethetők a Nat leírásának. Elsődleges a pályaaorientáció: adjuk meg a lehetőséget, hogy a tanuló különféle területeken próbálja ki magát. Ezáltal felszínre kerülhetnek erősségei, egyben érdeklődésének megfelelő elfoglaltságot végezhet. Fejlesztendő területek a kitartás, a munkafegyelem, az adott tevékenység jelentőségének belátása, a munkavállalói szerepkörhöz igazodó viselkedési normák gyakorlása. Ettől elválaszthatatlan, hogy a tanuló tisztában legyen az alapvető jogokkal, amelyek munkavállalóként megilletik.

A különféle eszközök, nyersanyagok, munkafolyamatok célirányos megismertetése is szükséges. Tudatossá kell tenni a különbséget a precíz teljesítményelvárás és a kreativitás, az alternatív megoldások lehetőségei között.

Differenciálás, egyéni tanulási utak

Az általános alapelvek egységes érvényesítése mellett a sikeres tanulás-tanítás folyamatához elengedhetetlen a személyre szabott, individualizált tervezés. A tanulási képességet, aktivitást, hatékonyságot leginkább jellemzően az alábbi tulajdonságok befolyásolhatják. Ezek figyelembevételével tervezhető a differenciálás, az egyéni tanulásszervezés.

- Az érzékszervi ingerfeldolgozás, a megfelelő szelekció nehezítettsége.
- Figyelem szándékos fókuszálásának, irányításának és fenntartásának nehézsége.
- Vizuomotoros koordinációs nehézségek (a látott információ feldolgozása, megfelelő mozgásos válaszreakció adása, pl. menet közben kikerülöm vagy átlépek a tócsát anélkül, hogy a mozgásom megakadna vagy az egyensúlyom elveszíteném), egyéb (inger-reakció) koordinációs nehézségek (gyors, zökkenőmentes reakció hallott, látott, érzékelt – pl. fájdalom, hő, nyomás – dolgokra, eseményekre).
- Térészlelési és orientációs zavarok saját magához viszonyítva és a tágabb térben.
- Időbeli tájékozódás nehézségei.

- Analízis, szintézis, szerialitás műveletek bizonytalansága.
- Kauzális logikai kapcsolatok felismerésének nehézsége.
- Lényeges-lényegtelen információk szelektálása különféle elvonatkoztatási szinteken.
- Az új ismeret bevézésének és a korábbi ismeretekhez való megfelelő asszociációs kapcsolódás kialakításának nehezítettsége.
- A tanultak általánosításának, változó körülmények közötti felidézésének, alkalmazásának nehezítettsége.
- Fáradás.
- Passzivitásra való hajlam, kudarckerülő magatartás.
- Félelmek, túlzott visszahúzódás és impulzivitás.
- Naivitás, kritikai érzék hiányossága.
- Kommunikációs készségek eltérései.

Az eltérő kognitív képességek miatt a tudástartalmak befogadása mennyiségi és minőségi téren is eltérő lehet. Ennek megfelelően a fentiek felmérése és a hozzájuk való alkalmazkodás mellett a következő tényezők figyelembevétele biztosíthatja a megfelelő differenciálást:

- a személyre szabott tartalom,
- ennek mennyisége,
- a szemléltetés, tapasztalatszerzés mikéntje,
- a felidézést leghatékonyabban támogató vizuális rögzítés,
- a tanulási tempó,
- az ismétlések mennyisége és gyakorisága,
- a feladatvégzés önállósági szintjének meghatározása.

A differenciálás egy további szempontja a feladatvégzéshez nyújtandó segítség mértéke és fajtája.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely arra törekszik, hogy a tanulók képességeik maximumát ériék el.

A nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaira és érzelmi kötődéseik gazdagságára. Ezek folyamatos fejlesztése, aktivizálása valamennyi nevelési helyzetben az alábbiak figyelembevételével történik:

- a) Az ismeretszerzés, -feldolgozás és -alkalmazás során vezetésre, segítségre, irányításra van szükség.
- b) A tanulók fogékonyabbak a közvetlenül észlelt tapasztalati és tevékenységekhez kötött közlések/ismeretek befogadására, ezért a fejlesztés eredményesebb szemléletes képi rávezetéssel, cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel.
- c) Az ismeretszerzés tervezésénél számolni kell a tanulók rövid idejű odafordulásával és tevékenységi kedvével, a figyelemkoncentráció zavarával, a verbális tanulás nehezítettségével, az alacsony motiváltsággal.
- d) A tanulási tempó, a bevézés jelentős változása, a tanulási helyzetekhez való kötődés, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés igényli a fejlesztés idejének növelését, a fokozott mennyiségű és eltérő helyzetekben végzett gyakorlást.
- e) A fejlesztés, nevelés során folyamatosan szem előtt kell tartani a szociális képességek területén jelentkező akadályozottságok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek és az önfegyelem, saját vágyak késleltetésének hiánya, a kommunikációs zavarok, a naivitás) korrekcióját.

- f) A fejlesztést nehezítő külső tényezők (hospitalizáció, nem elfogadó szülői magatartás, a diszharmonikus személyiségfejlődés következményeként fellépő magatartászavar stb.) esetén különös hangsúlyt kell helyezni az egyéni megsegítésre.
- g) Az értelmi fogyatékosághoz társuló egyéb fogyatékoságok, betegségek (pl. érzékszervek működési zavarai, mozgászavar, epilepszia, autisztikus magatartás) befolyásolják az egész személyiség fejlődését.
- h) A felnőttkori élet – egyénileg különböző – behatárolt lehetőségei.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoporthoz összetétele rendkívül heterogén lehet.

Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többletszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytorna, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé. A pedagógiai folyamat során tág teret kap a hátrányok leküzdése, az erősségek kibontakoztatása, az egyéni bánásmód.

10.6.A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés során jelentősen csökkentse a fogyatékoságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapjául a szakértői bizottság véleményében foglalt javaslatok, valamint a rendszeres gyógypedagógiai diagnózis, az értékelések eredményei szolgálnak.

A rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelőnyökre építve – az eredményes személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiai fejlesztése.

Kiemelten:

- az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség, tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése;
- a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése;
- a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése;
- a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

A konkrét célkitűzések meghatározása során a főbb szempontok a tanuló képességprofiljában látható erősségek (ezekre építünk, ezek jelentik a „húzóerőt”) és a leginkább fejlesztésre szoruló területek (a lemaradást igyekszünk csökkenteni vagy kompenzálni). Nem hagyhatók figyelmen kívül a legközelebbi kapcsolati személyek (a család vagy gyám) elvárásai, kívánságai, valamint a tanuló személyes érdeklődési köre, motivációi sem. E téren partneri egyeztetésre, megbeszélésre lehet szükség.

A hátrányok csökkentésén, kompenzálásán túl fontos szerepet kap a tehetséggondozás, az egyéni adottságok megerősítése, a valós erőfeszítésen, egyéni teljesítményen alapuló sikerélmény biztosítása is.

Értékelés

Az adott tanulócsoport sajátosságaiból, a nagy egyéni eltérésekből adódóan egy külső elvárásrendszerhez igazodó értékelés irreleváns. A fejlődést, illetve az elért eredményekkel való elégedettséget is individualizált módon kell értelmezni. Mindezek miatt mindenképp szükséges a szöveges értékelés. Az iskolai előmenetel értékelésében szempontok:

- a) az adott témakörhöz/elvárásokhoz tartozó ismeret/tevékenység mennyiségének bővülése;

b) az adott ismeret/tevékenység alkalmazásának milyensége:

1. milyen önállósággal,
2. mennyire szituációhoz kötött, mennyire jelenik meg általánosítás
3. mennyire köti korábbi / más ismeretekhez,
4. összefüggések (pl. ok-okozati, mennyiségi stb.) felismerése, beágyazódása.

Az általános, főleg a bemeneti-diagnosztikus, valamint a szummatív szöveges értékelés átfogó szempontrendszere a következő (az aktuális állapot mellett az előző átfogó értékeléshez képest megfigyelt változások dokumentálásával):

Megjelenés:

- Általános (ápoltság, öltözet – korához illeszkedő?; éberség – pl. kialvatlanság jelei?).
- Szomatikus (testi, fizikai) jellemzők (pl. alulfejlett, jól táplált, életkorának megfelelően fejlett, szindróma-specifikus vagy egyedi sajátosságok)

Magatartás, viselkedés

Önismeret, testséma

Szociabilitás, társas kapcsolatok

Nagymozgás

Finommozgás, grafomotoros készség

Érzékszervek (épsége, segédeszköz, ingerfeldolgozás minősége)

Értelem (pl. figyelem, figyelemterelhetőség és szándékosság, időtartama, emlékezet, feladathelyzet, feladattartás és feladatértés, ok-okozat /gondolkodás)

Értelem (pl. figyelem, ~terelhetőség és szándékosság, időtartama, emlékezet, feladathelyzet, ~tartás és ~értés, ok-okozat /gondolkodás)

Önkiszolgálás, önállóság

Általános tájékozottság

Időbeli tájékozódás

Térbeli tájékozódás

Játékszint, játzóképeség spontán és irányított helyzetben

Kommunikáció (helyzetfelismerés, beszédértés, kifejezőkészség)

- Írott- és vizuális kommunikáció szintje
- Alternatív csatornák, módszerek alkalmazása
- Infokommunikációs készségek

Szám- és mennyiségfogalom

- Pénzismeret

Rendkívül fontos szem előtt tartani, hogy az értelmileg akadályozott tanuló pillanatnyi teljesítményét jelentősen befolyásolhatják a különféle külső és belső tényezők. Épp ezért az egyszeri „felmérés” nem feltétlenül felel meg a tanuló valós képességprofiljának. Szükség van tehát rendszeres visszamérésekre, folyamatdiagnosztikára, tanári megfigyelésekre, valamint szülői visszajelzésekre, amelyek során a várt és az észlelt eredmények elemzését követően szükség szerint módosítható a tanulási cél.

11. A mozgásszervi fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja

11.1.A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának alapelvei

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása, képességeik tervszerű fejlesztése során az egyéni fejlődési sajátosságokhoz, az individuális szükségletekhez igazodik mind a pedagógiai

tevékenységek, mind a környezeti adaptációk tervezése, megvalósítása annak érdekében, hogy csökkentsük a tevékenység akadályozottságát, segítsük a funkcióképesség kialakulását, és ezáltal elősegítsük a szűkebb és tágabb környezetben való aktív részvételt.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus ellátása a különböző szakemberek együttműködésének, teammunkájának eredményeképpen valósulhat meg. Az inklúziót megvalósító iskolában tanító befogadó pedagógusok, a szomatopedagógus és más gyógypedagógusok (konduktív nevelés esetében a konduktív pedagógia kompetenciája szerinti konduktor), az ortopéd szakorvos, a gyermekneurológus, a gyermekgyógyász és egyéb szakemberek, illetve a család (a szülők és a tanuló) együttműködése, a közös célok kitűzése és a folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek.

A mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamata komplex, magában foglalja a nevelést, oktatást, mozgásfejlesztést, a kommunikáció fejlesztését, az eszközös megsegítést, az egészségügyi szükségletek ellátását és a gondozási feladatokat, valamint a személyiségfejlesztés együttes, egymást erősítő és kiegészítő alkalmazásait.

A tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a mozgáskorlátozott tanuló sajátosságaihoz való illesztését. Ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. A mozgáskorlátozott tanulók számára is biztosítani kell az aktív tanulás lehetőségét. A személyes tanulási tér és az adaptált tanulási környezet kialakítása az esélyegyenlőség szempontjából létfontosságú. Lényeges, hogy az ismeretszerzés fő forrása a tapasztalás, a megismerési folyamat az egész személyiséget mozgósítja. Az aktív tanulás problémacentrikus, motiváló és kutatásalapú. Mindezek nagymértékben hozzájárulnak ahhoz, hogy a mozgáskorlátozott tanuló önállóan is képes legyen felismerni az összefüggéseket és a kölcsönhatásokat, melynek során fejlődik problémamegoldó gondolkodása, és alkalmazás-képes tudást szerezhet.

A mozgáskorlátozott tanuló részt vesz a kooperatív tanulásban, projekt munkában, aktív tagja a témahétnek. A humanista értékrend prioritásának elve alapján fontos a tanulók megtanítása önmaguk és társaik elfogadására, megismerésére, megértésére.

Az önállóságra nevelés elvét mindig szem előtt tartva, az iskolában – a mozgáskorlátozott tanulók életkorának és mozgásállapotának megfelelően – biztosítani kell pszichés, egészségügyi és fizikai szempontból a biztonságot és állandóságot, szeretetteljes és motiváló légkör kialakításával.

Az egyéni sérülés és akadályozottság mértéke szerinti pedagógiai fejlesztő folyamat olyan felkészülést, sajátos módszertani tudást kíván a pedagógusoktól, a gyógypedagógustól és a pedagógiai munkát segítő személyektől, amely biztosíthatja a komplex, minden sérült funkciót korrigáló-kompenzáló hatásokat, és lehetővé teszi a tanulók eredményes fejlődését. Mindez az együttnevelésben részt vevő szereplők hatékony együttműködésével valósulhat meg. Kiemelt szerepe van az inklúziót megvalósító iskolában tanító pedagógusok és a szomatopedagógus közösen tervezett tanulási-tanítási programjának, a közös tanításnak, valamint az e tevékenységet követő közös értékelésnek.

11.2.A mozgáskorlátozott tanulók nevelésének-oktatásának céljai, kiemelt feladatai

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és oktatási célok az irányadók, de számukra a nevelési-oktatási folyamat kiemelt célja az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanulók felkészültté váljanak az életkoruknak, fejlettségük szintjüknek megfelelő önálló döntéshozatalra, képessé váljanak az önrendelkező életvitelre. Ismerjék meg

a mozgáskorlátozottságukból eredő egészségügyi és rehabilitációs teendőket, lehetőségeket, sajátos helyzetükből adódó jogait, hogy mindezek elősegítsék társadalmi beilleszkedésüket. Fontos, hogy a megfelelő életminőség megalapozása érdekében fejlődjen ki a megszerzett tudás és képességek birtokában a testi, lelki, pszichikai jóllét és annak kialakítására irányuló igényesség.

A Nemzeti alaptantervben megfogalmazott tanulási és nevelési célokat, valamint azok megvalósítását a tanulók életkori sajátosságai és a mozgáskárosodásból adódó egyéni eltérések egymással kölcsönhatásban befolyásolják.

Testi és lelki egészségre nevelés

A testi és lelki egészségre nevelés során törekedni kell arra, hogy a tanulók életkoruk és személyiségük függvényében minél inkább megismerjék mozgáskorlátozottságuk okát és annak következményeit, elsajátítsák az állapottal járó napi teendőket, és alkalmazzák az azzal kapcsolatos higiénés szabályokat. Az önállóság akkor valósítható meg, ha ismerik a számukra javasolt és nem javasolt mozgásformákat, azoknak a gyógyászati és rehabilitációs eszközöknek a használatát, amelyek segítségükre vannak a mindennapos tevékenységeikben, továbbá tisztában vannak ezeknek az eszközöknek a karbantartásához szükséges napi teendővel. A tanulóknak ki kell alakítani, hogyan viszonyuljanak mozgásállapotukhoz. Fontos, hogy megismerjék saját értékeiket, hogy életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő magatartásformákra, értékrend kialakítására, amelyek a társadalmi beilleszkedés alapját biztosíthatják. A tanulókat ösztönözni kell arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, elő kell segíteni, hogy mozgáskorlátozottságuk ellenére kialakuljon a fizikai aktivitásra, a szabadidő aktív eltöltésére kész, az egészséges életmód kialakításához szükséges magatartás és szokásrendszer, a sportolás iránti igény. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővésére, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére!

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelt feladat a tanulók helyes, reális énképének, illetve önértékelésének kialakítása. Elő kell segíteni a tanulók kedvező szellemi fejlődését, készségeik optimális alakulását, tudásuk és kompetenciáik kifejezésre jutását és valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. A reális önismeret kialakítása segítséget nyújthat a mozgáskorlátozott tanuló továbbtanulására, pályaorientációjára vonatkozóan, és így biztos alapot nyújthat a későbbi önálló életvezetéshez. Hozzá kell segíteni a mozgáskorlátozott tanulókat ahhoz, hogy képessé váljanak érzelmeik hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének, az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

A közösség részévé válás, a közösségbe való beilleszkedés az egyén szocializációjának része. Ennek a folyamatnak az eredményeként válik a tanuló, a fiatal az iskolai közösség – később a társadalom – teljes jogú tagjává. A nevelés-oktatás során az érték- és kulturaközvetítés folyamatában fejlődnek a mozgáskorlátozott tanuló társas kapcsolatai, közösségi szerepvállalásai, másokért való felelősségvállalása, eközben alakulnak és erősödnek meg a társadalmilag is fontos magatartásformái. Kiemelt fejlesztési cél a segítségnyújtásra való ösztönzés, az egyének vagy csoportok értékeinek felismerése, azok elfogadása, egymás kölcsönös tiszteletének kialakítása.

Médiatudatosságra nevelés

A mozgáskorlátozott tanulóknak egyes diagnózisokból, mozgásállapotokból fakadóan gondot okozhat a verbális és/vagy nonverbális kommunikáció, valamint a szóbeli információk feldolgozása, érzékelése, megértése és alkalmazása. Hátrányaikat az információszerzésben és -adásban pótolhatja az elektronikus eszközök, a média használata. A tágabb értelemben vett kommunikáció a mozgáskorlátozott tanulók számára a társadalmi integráció előkészítését, az önrendelkezés, önállóság kialakítását, a társadalmi szerepek gyakorlásának lehetőségét szolgálja. Az infokommunikációs eszközök alkalmazásával a tanuló eredményes és sikeres lehet, életminősége javulhat. A mozgáskorlátozottság gyakori velejárója a beszélt és írott nyelv zavara, így a nevelés-oktatás során kiemelt feladat a beszéd- és kommunikációfejlesztés.

A mozgáskorlátozott tanulók iskolai tevékenységei közül sem hiányozhatnak az infokommunikációs eszközök, melyeket szükséges lehet egyes esetekben adaptálni, az egyéni szükségletekhez igazítani. A médiatudatosságra nevelés a mozgáskorlátozott tanulók esetében a tapasztalatszerzés hiányosságai miatt hangsúlyosabb az átlagosnál. Kiemelten kell kezelni a valódi értékek bemutatását, a veszélyforrásokra való tudatos figyelemfelhívást.

A tanulás tanítása, pályaorientáció

A mozgáskorlátozott tanulóknál fokozott figyelmet kell fordítani a tanulás összetevőinek tanítására, az egyénre szabott tanulás módszereinek (típusának, csatornájának) megválasztására, ezzel elősegítve az önálló tanulás képességének kialakulását. Legfőbb cél a tanulók tanulásának módszertani segítése, a hatékony tanulási stratégia megválasztása, a helyes időbeosztás kialakítása, a célszerű rögzítési módszerek, valamint az önművelés igényének kialakítása, ami az élethosszig tartó tanulás alapja. A tanulók előzetes tapasztalatszerzésére a mozgáskorlátozottság miatt nem minden esetben kerül sor, ezért előzetes tudásuk is hiányos lehet. Esetenként a mozgásos tapasztalatszerzés is akadályozott. Számolni kell azzal a ténnyel is, hogy gyakran a részképeségek zavarai vagy hiányosságai is nehezítik a tanulás folyamatát. A tapasztalati alapozás lehetőségeinek megteremtésével, életszerű tartalommal, a kíváncsiság, érdeklődés és megoldási késztetés felkeltésével és megtartásával stabil motiváció érhető el az egyéni tanulási formák kialakulásához.

Mozgáskorlátozott tanulók esetében a sikeres pályaorientáció nagyban függ a tanuló mozgásszervi diagnózisától – annak végleges, javuló vagy romló voltától –, a mozgásállapot súlyosságától és klinikai tüneteitől, az akadályozottság mértékétől és formájától, valamint a pszichés funkciók működésétől. A reális pályakép kialakítása rendkívül átgondolt és alapos előkészítő munkát kíván. A pályairányultsághoz nélkülözhetetlen képességek kialakításakor szükség lehet sajátos elő- és felkészítésre, azon képességek kialakítására, amelyek a saját adottságok felméréséhez és elfogadásához vezetnek. Ezt az elő- és felkészítést a mozgáskorlátozott tanuló elképzeléseivel és lehetőségeivel kell összhangba hozni. A pályaalakalmasság vizsgálatokor indokolt lehet speciális szempontok figyelembevétele is.

A nemzeti öntudat, hazafias nevelésmozgáskorlátozott tanulóknál megvalósítandó tanulási és nevelési céljai megegyeznek a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal.

11.3.A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során

A 2011. évi CXCV. köznevelési törvény 47.§ értelmében és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazottakkal összhangban a mozgáskorlátozott tanuló optimális fejlődése, nevelése-oktatása érdekében szükséges a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő szakember (jelen esetben szomatopedagógus, vagy központi idegrendszeri károsodás esetén szomatopedagógus és/vagy konduktor) aktív és támogató jelenléte. Továbbá szükségesek lehetnek speciális gyógyászati, rehabilitációs és technikai eszközök, illetve a fejlesztési

területek szakértői bizottság által történő meghatározása, egyéni fejlesztési terv készítése. Mindez lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés-oktatás során az egyéni módszerek, egyedileg kialakított segítő technológiák, gyógyászati és rehabilitációs eszközök alkalmazását, továbbá az időkeret módosítását, a tananyag elsajátításának egyénre szabott tempóját, módját. Emellett a köznevelési törvény 51. §-a hosszabb felkészülési időt biztosít a sajátos nevelési igényű, jelen esetben mozgáskorlátozott tanulók számára vizsgák alkalmával, illetve az írásbeli vagy szóbeli felméréseken, továbbá lehetőséget ad az iskolai tanulmányok során a mozgáskorlátozott tanulók által alkalmazott, megszokott eszközök használatára.

Mozgáskorlátozottság esetén gyakran számolnunk kell a tanulók fáradékonyságával, csökkent terhelhetőségével. Az egyéni szükségletekhez igazodva fontos a kötelező és a választható tárgyak óraszámának csökkentése. Erre való tekintettel a Művészetek tanulási terület; az énekezés és vizuális kultúra tantárgyak Nat-ban megfogalmazott célkitűzései alsó tagozaton egyrészt tantárgyi koncentrációval, illetve témahetek, különböző projektmunkák keretében érvényesülhetnek, másrészt összevont egységként, úgynevezett komplex művészeti nevelés keretében valósíthatók meg. A mozgáskorlátozott tanulók nevelése-oktatása során kiemelten hangsúlyos a komplex személyiség- és készségfejlesztés érdekében végzett művészeti nevelés, ami beépül az alsó tagozatos tanulási területek tevékenységrendszerébe. Az ének, a ritmus, a zene, a tánc, a népi játékok, valamint a grafomotoros készség, a vizuális kommunikáció, továbbá a képzőművészet mind kiemelten fontos területek.

Mozgáskorlátozottság esetén kiemelt feladat a cselekvéses tapasztalatszerzés akadályozottságából eredő hiányosságok pótlása, kompenzálása, a mozgáskorlátozott tanulók szűkebb és tágabb környezetének megismerése, az önmaguk megismerésének segítése, a helyes életvitel kialakításának megalapozása és az önálló életvitelhez szükséges alapképességek kialakítása érdekében a környezetismeret tantárgy 1. osztálytól való tanítása.

11.4.Kompetenciafejlesztés mozgáskorlátozott tanulók esetében

Valamennyi kulcskompetencia fejlesztése beépül a mozgáskorlátozott tanulók sérülésspecifikus pedagógiai fejlesztő folyamatába. Mozgáskorlátozottság esetén – a cselekvéses tapasztalatszerzés hiányosságai, illetve a szociális kapcsolatok sajátos alakulása miatt – az egyes kompetenciaterületek által meghatározott képességek fejlődése, ismeretek elsajátítása, attitűdök alakulása során gyakran eltérő fejlődés tapasztalható. A kompetenciafejlesztés folyamatában a tevékenységek kivitelezését, illetve a különböző helyzetekben való részvételt biztosító eljárások, technikák alkalmazása szükséges annak érdekében, hogy a mozgáskorlátozott tanulók is képesek legyenek a hatékony alkalmazkodásra, a környezet befolyásolására.

A mozgáskorlátozott tanulók esetében a gyors, cselekvőképes alkalmazkodás, illetve az élethosszig tartó tanulásra való felkészülés érdekében valamennyi kompetenciaterület fejlesztése kiemelt fontosságú.

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció

A mozgáskorlátozott tanulók habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének sajátos célja, hogy a sérülés következtében hátránnyal induló tanulóknak nagyobb esélyt biztosítson az eredményes tanulásra, fejlődésre, a sikeres társadalmi beilleszkedésre.

12. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai nevelésének-oktatásának programja

12.1. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján sajátos nevelési igényű tanulók nevelés-oktatásának alapelvei

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló iskolai aluteltjesítés esetén folyamatos gyógypedagógiai megsegítést igényel, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, a többségi pedagógus bevonásával, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, gyógypedagógiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció a tanulási- vagy figyelem- és magatartásszabályozási zavar jellegétől, súlyosságától, a társuló zavarok meglététől, a háttérben lévő sajátos képességmintázat fejlődési lehetőségeitől, mértékétől, dinamikájától függ. Fejlesztésük az egyéni szükségletek figyelembevételével a szülővel és a tanulóval, valamint a pedagógusokkal történő megbeszélést követően történhet.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó tanuló oktatása integráltan, a kiemelt figyelmet igénylő (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) tanulók személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában történik.

A fejlesztés hatékonyságához szükséges, hogy egyéni fejlesztési terv alapján egyrészt komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, másrészt a tanórákon az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történjen.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt figyelmet követel, valamint a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a tanulási zavarral küzdő, ugyanakkor bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, ami a pályaorientáció folyamatára is hatással van.

A tanulók fejlesztésében törekedni kell

- a tudatos, tervszerű, egyénre szabott fejlesztési terv kialakítására;
- a komplex megközelítésre és módszerválasztásra;
- a fejlődési dinamika nyomon követésére.

A tanulás-tanítás folyamatában kiemelt jelentőségű

- a tananyag adaptálása;
- tanulásmódszertani elemek beemelése;
- változatos tanulásszervezési módok, differenciált oktatásszervezés, projektmunka biztosítása;
- a tanuló szükségleteihez illesztett tanulási stratégiák megválasztása, a személyre szabott, tanulóközpontú tanulás;
- az értékelési eljárások megválasztása, a fejlesztő értékelés szükségessége;
- a társas beilleszkedés, a szociális kompetenciák fejlődésének kiemelt támogatása az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába tartozó mindegyik tanulónál, ami lényeges elvi kiindulópontja a gyakorlati munkának;
- az egyéni tanulási utak megismerésének szükségessége, az adekvát pedagógiai támogatás tervezése céljából;
- a kronológiai életkorból adódó sajátosságok kiemelt figyelembevétele;

- az olvasást, írást, számolást megalapozó bázisfunkciók, különösen a nyelvi képességek fejlesztése;
- a környezet illesztése a gyermek szükségleteihez; □érthető és követhető idői és téri struktúra kialakítása;
- átlátható és érthető szabályok kialakítása.

További fontos tényező a tanulók támogatásában a szülők bevonódásának elősegítése, a partnerségi viszony kialakítása és a pedagógusok (tanórán a pedagógiai asszisztens), a (külső, belső) segítő szakemberek munkájának összehangolása, együttműködése.

Kiemelt feladatok a nevelés-oktatás során

Az iskolai nevelés-oktatás során kiemelt feladat a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása, vagyis a tananyag-feldolgozásnál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését, az esetleges adaptálás lehetőségeit, tekintetbe véve azon tananyagrészeket, amelyek egyéni vagy kiscsoportos korrepetálással, fokozatos felzárkóztatással, kompetenciafejlesztéssel és az így irányított otthoni gyakorlással az osztályfoknak megfelelő ismeretszerzés és -alkalmazás a tanulónál eredményesnek bizonyul.

A pozitív énkép és önértékelés kialakítása érdekében a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek és már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek! Ehhez az elváráshoz kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek a várt és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei.

Az alapelvek megvalósítása érdekében feladat:

- az optimális és támogató tanulási környezet kialakítása az előzetesen felmért szükségletek alapján;
- előzetes tudás felmérése;
- érdeklődés, motivációs bázis felmérése;
- énhatékonyság erősítése az osztálytermi és egyéni munkán keresztül is;
- módszertani sokrétűség megvalósítása;
- differenciálás megvalósítása:
  - a feladatok megoldásához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
  - a feladatok tartalmát, a nevelési-oktatási célt szem előtt tartva, a tanuló egyéni szükségleteihez, képességstruktúrájához és teherbírásához szükséges igazítani;
  - az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve;
  - ehhez szükséges a személyre szabott értékelés, fejlesztő értékelés;
- a különbözőségeket az iskola az emberi viselkedés komplex környezeti hatások szerint alakuló sokféleségére utaló jellegzetességnek, az agyi érés, fejlődés változatos megnyilvánulásának (neurodiverzitás) tekintve;
- a gyógypedagógus, valamint az adott iskolában különböző tantárgyakat tanító pedagógusok tudásmegosztásra épülő, szakmailag egymást támogató tevékenysége.

E szemlélet gyakorlatban történő alkalmazásához olyan fejlesztési célokat kell kijelölni, amelyek a tanulási környezetet is illesztik a tanuló egyedi jellemzőihez, és az ehhez igazodó, a képességtartományok mindkét határán – tehetség és fejlődési késés, fejlődési zavar, esetleg ezek együttes megléte – kihívást jelentő feladatok megtervezését támogatják.

További feladat a tanulás iránti motiváció, kitartás és a kudarcűrő képesség növelése, a kortársakra és a felnőttközösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása, a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A pedagógusoknak olyan tanulási tapasztalatokra, tanítási módszerekre és támogató stratégiákra szükséges támaszkodniuk, amelyek figyelembe veszik

- a tanulók azonosított tanulási szükségleteit,
- érdeklődését,
- tehetségét,
- célkitűzéseit,
- kulturális hátterét.

Az életkori sajátosságoknak megfelelően, valamint a jellemző figyelemkoncentráció eltéréseit is figyelembe vevő tanórai foglalkozásokkal, a tanórán belül 15-20 perces tevékenységek váltakozásával segíthető a tanulás konszolidációja, biztosítható a megfelelő terhelés, valamint a figyelem fenntartása.

12.2. Olvasási zavar

Az olvasási zavar (diszlexia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő értő olvasás készségének kialakításával az olvasóvá válás elősegítése.

Fő célkitűzések:

- a) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a magyar nyelv ortográfiai sajátosságait figyelembe vevő analízis-szintetizáló módszerrel;
- b) stabil betűismeret, betű-hang megfeleltetés kialakítása;
- c) biztos szóolvasás kialakítása mind valódi, mind álszavak esetében;
- d) olvasás fluenciájának/gördülékenységének elősegítése;
- e) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt;
- f) szövegértési stratégiák kialakítása;
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során;
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel;
- i) a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, a tanulás támogatása pl. képekkel, gondolatérképpel, nyomtatott óravázlatokkal, bemutatók rendelkezésre bocsátásával, a szövegek auditív felkínálásával (pl. hangfájlok szerkesztése, hangoskönyvek, optikai karakterfelismerés stb.), gépirással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával;
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása;
- k) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása;
- l) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése. A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:
  - a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése,
  - b) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése,
  - c) modalitás-specifikus integráció fejlesztése,
  - d) különböző észlelési funkciók fejlesztése.

12.3. Íráskép zavara

Az írásképek (írásbeli kifejezés) zavara (diszgráfia) esetében kiemelt feladat az osztályfoknak megfelelő íráskészség kialakítása, annak elősegítése, hogy a tanuló képes legyen használni az írott nyelvet (akár folyóírás, akár nyomtatott írás, akár gépírás verziókban) a kommunikáció, ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

Fő célkitűzések:

- a) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló íráskivitelezés);
- b) a különböző írásformák tanulói képességeikhez, szükségletekhez és preferenciáikhoz illesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) eszköz (ceruza, ceruzafogó) helyes használata;
- b) megfelelő testtartás kialakítása az írás során;
- c) a mozgáskoordináció fejlesztése;
- d) a testséma biztonságának kialakítása, a szenzomotoros integráció fejlesztése;
- e) a vizuomotoros koordináció/szem-kézmozgás összerendezettségének fejlesztése;
- f) célirányos mozgások fejlesztése, különös tekintettel a manipulációs mozgásokra, praxiára/célirányos mozgások kivitelezésére;
- g) a ritmus, a nyomás és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése;
- h) a végrehajtó működés fejlesztése, különös tekintettel a motoros output optimalizálására.

12.4. Helyesírás zavara

A helyesírás zavara (diszortográfia) esetében kiemelt feladat az írott nyelv ortográfiájának/helyesírásának tudatosítása, lehetőség szerint a fluens/gördülékeny íráskészség elérése, az önellenőrzés különböző módjainak (pl. infokommunikációs technológia, helyesírás-ellenőrző és -javító szoftver) készség szintű elsajátítása.

Fő célkitűzések:

- a) a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása;
- b) a fő helyesírási szabályok begyakoroltatása (a kivételek megtanulásának mellőzésével), analógiás stratégiahasználat kialakítása;
- c) önmonitorozás, önellenőrzés rögzítése;
- d) a diszlexia reedukáció (olvasás újratanítása) speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) fonológiai, nyelvi, metanyelvi tudatosság fejlesztése;
- b) beszédpercepció fejlesztése;
- c) verbális emlékezet, munkaemlékezet fejlesztése;
- d) modalitásspecifikus integráció fejlesztése;
- e) hang-betű megfeleltetés fejlesztése.

12.5. Számolási zavar

A számolási zavar (diszkalkulia) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló az osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia

megszerzésére, a matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein.

Fő célkitűzések:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése;
- b) matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása;
- c) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása;
- d) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés;
- e) segítő, kompenzáló eszközök használatának lehetővé tétele;
- f) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása;
- g) a matematikai gondolkodás és érvelés (kérdésfeltevések, szóbeli kifejezés, érvelés, divergens, ill. konvergens gondolkodás, problémamegoldó gondolkodás, problémamodellezés, algoritmikus gondolkodás) fejlesztése;
- h) a diszkalkulia reedukáció speciális terápiás programjainak felhasználása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése;
- b) szám- és mennyiségfogalom kialakítása, magasabb szintű matematikai fogalmak kialakítása, alkalmazása, a mindennapi élethelyzetek problémamegoldásának segítése, fejlesztése;
- c) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése;
- d) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése;
- e) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.

12.6. Figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar

A figyelemhiányos/hiperaktivitás zavar (ADHD) esetén kiemelt feladat, hogy a tanuló a figyelmi, aktivitási és impulzivitási nehézségei ellenére elsajátítsa az osztályfokának megfelelő ismereteket és kompetenciákat minden tantárgy esetében. Cél, hogy az ismeretszerzés és -alkalmazás, a tudásgyarapítás és képességfejlődés osztálytermi és hétköznapi színtereken is megvalósuljon.

Fő célkitűzések

- a) a figyelem- és viselkedésszabályozás egyensúlyának megteremtése személyre szabott támogatással;
- b) teammunka keretében gyógypedagógiai, pszichológiai, szakorvosi együttműködés;
- c) a figyelem tartósságát biztosító környezeti feltételek megteremtése;
- d) a túlzott viselkedéses aktivitás veszélytelen és nem zavaró levezetésének megteremtése;
- e) fokozott egyéni bánásmód;
- f) az önszervezési képesség, az önkontroll fejlesztése;
- g) önbecsülés és pozitív énkép kialakítása;
- h) szociális készségek fejlesztése, beilleszkedés elősegítése;
- i) feladat kivitelezés idői és téri struktúrájának megtervezése és kivitelezése;
- j) dicséret, jutalom, motiválás, sikerélmény biztosítása.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei

- a) ADHD esetén a képességfejlesztés kiemelt területe az önszabályozás fejlesztése;

- b) a társas szabályok, a mindennapi együttéléshez szükséges normák kialakítása és betartatása;
- c) a mindennapi együttéléshez szükséges szociális/társas készségek kialakítása, fejlesztése;
- d) a figyelmi működés és a kontrollált viselkedés kialakításának támogatása;
- e) speciális figyelemtréning, különösen a tartós figyelemre vonatkozóan;
- f) koncentráció fejlesztése;
- g) utasításkövetés gyakorlása, fejlesztése;
- h) a türelem, késleltetés és gátlás képességének fejlesztése;
- i) mozgáskoordináció, biztonságos mozgáskivitelezés fejlesztése, adekvát mozgásos aktivitás biztosítása.

12.7. Magatartásszabályozási zavar

A magatartásszabályozási zavar esetében kiemelt feladat a közösségi szabályokhoz alkalmazkodó, szervezett viselkedés kialakítása, a szélsőséges megnyilvánulások leépítése, az önkontroll, az érzelmi egyensúly megteremtése.

Fő célkitűzések:

- a) az önszabályozás fejlődésének támogatása pedagógiai eszközökkel;
- b) kihívást jelentő viselkedések/viselkedésproblémák csökkentése;
- c) adaptív viselkedés, szabálykövetés, szabálytartás kialakulásának támogatása;
- d) társas készségek, kapcsolatok fejlesztése.

A célzott képességfejlesztés kiemelt területei:

- a) düh- és agressziókezelés fejlesztése,
- b) érzelmfelismerés és érzelmkifejezés fejlesztése,
- c) kommunikáció fejlesztése,
- d) konfliktuskezelési képesség, problémamegoldás fejlesztése,
- e) megküzdési képesség fejlesztése,
- f) figyelmi működés fejlesztése.

Eszközei lehetnek:

- kognitív viselkedésterápiás eljárások egyes elemeinek alkalmazása pedagógiai helyzetben;
- a mindennapi tevékenységek végzéséhez, iskolai elvárások teljesítéséhez igazított idői keretek rendszeres alkalmazása (napirend);
- tevékenységek végzésének, iskolai feladatok teljesítésének lépésekre bontása (folyamatábra/forgatókönyvek);
- sikerélmény biztosítása, pozitív megerősítés, jutalmazási technikák bevonása;
- együttműködés a családdal és más szakemberekkel.

12.8. A Nat alkalmazása az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges, a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadók, de a kompetencterületek, tanulási területek és tudástartalmak (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) módosulhatnak.

A helyi tantervben az egyes tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, megvalósításukat a gyermekkel foglalkozó pedagógus és gyógypedagógus közösen támogatja az egyéni fejlesztési tervben rögzítettek alapján, és ennek megvalósulását rendszeresen felülvizsgálják.

Mindennek megvalósulása az osztálytermi környezetben folyó munka és az egyéni vagy kiscsoportos habilitatív/rehabilitatív tevékenység, valamint az esetmegbeszélés, teamtanítás, közös tervezés, közös értékelés, tananyag-adaptáció együttes alkalmazásával lehetséges.

A Nat kiemelt célkitűzése az aktív tanulás, az egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele. Az egyéb pszichés fejlődési zavar alapján SNI tanulóknál mindezen célok megvalósulását támogatja a rugalmas tanulásszervezés, a heterogén tanulócsoportok, a tanulók közötti kooperációra építő módszerek, a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet létrehozása, a differenciált céljelölés, a többszintű tervezés, a differenciáló módszerek a feladatra vonatkozó instrukciók adásában és az értékelésben, valamint szükség szerint adaptált tananyag használata.

A helyes módszertan megválasztásában fontos a tanulókat nevelő, oktató pedagógusok, a szülők és a szakszolgálatok közötti széles körű szakmai együttműködés, a tapasztalatok cseréje, a jó gyakorlatok megosztása (kölsönös együttműködés, partneri, bizalmi kapcsolat kialakítása).

A helyi tanterv kiemelten kezeli az önismeretet, a reális önértékelés kialakítását, a kommunikáció fejlesztését. E feladatok minden tanulási területen megjelennek.

12.9.Kulcskompetenciák fejlesztése

Alapkompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében kiemelt jelentőségű az alapkompetenciák kialakítása: az olvasáshoz, íráshoz, szövegértéshez szükséges nyelvi funkciók, mennyiségi, számfogalmi (készség szintű, elvont számolás kis számköröktől kezdve), téri-vizuális és idői viszonyokban való tájékozódáshoz, valamint a mozgáshoz kapcsolódó ismereteknek, készségeknek és attitűdöknek a rendszere. Az alapkompetenciák fejlesztése elsősorban az alapozó négy évfolyam feladata, ugyanakkor az érintett gyermekeknél a felsőbb évfolyamokon átívelve szükséges e kompetenciák stabilizálása, a lemorzsolódás, korai iskolaelhagyás csökkentése érdekében is.

A tanulás kompetenciái

Kiemelt fejlesztési terület az érintett gyermekek aktív, önirányított tanulási kompetenciájának kialakítása a tanulási területeken átívelve. Tudatosítani kell a tanulóban az erősségeit és gyengeségeit/nehézségeit, valamint hangsúlyozni szükséges, hogy az eltérő információfeldolgozási stratégia és tanulási stílus nem feltétlenül hibás, csupán a megismerés másfajta útja. A tanulóval közösen meg kell találni azt a tanulási-kognitív stílust, mely illeszkedik képességmintázatához és személyiségéhez, s mellyel hatékony, önálló tanulóvá képes válni. A pedagógus a reális tanulási célok kitűzésében, a tanulási preferenciák megtalálásában támogathatja őt. Lépésekre bontott, idői ütemezést is tartalmazó, elérhető tanulási tervek összeállítása szükséges. Lényeges elem a kíváncsiság, önreflexió és önellenőrzés iránti igény felkeltése és fenntartása, valamint annak a megerősítése, hogy a tanulás természetes velejárója a hibázás, s ezt kellő belátással, türelemmel és problémaérzékenységgel erőforrássá lehet tenni. Lényeges továbbá a saját tanulásért érzett felelősségvállalás kialakítása, a kitartás erősítése és az érintett gyermekek kimozdítása a tanult tehetetlenségből, azáltal, hogy megélik saját kompetenciájukat és kontrolljukat a tanulási tevékenységük felett.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral érintett gyermekek számára gyakran nehézséget jelent

- mások arckifejezésének, érzelmeinek leolvasása és értelmezése;
- a gesztusok, testbeszéd felismerése, értelmezése;
- a másik hanghordozásának, hangsúlyának, hangerejének észlelése, ezek jelentésének, üzenetének értelmezése;
- megőrizni és tiszteletben tartani mások személyes terét;
- szociálisan megfelelő módon érintkezni másokkal;
- gondolatokat, érzéseket, szükségleteket és benyomásokat hatékonyan, összeszedetten kifejezni.

A tanulás-tanítás során ki kell aknázni a kommunikációs helyzetekben meglévő fejlesztési lehetőségeket a fenti kommunikációs kompetenciák gyakorlására, a metakognitív viselkedési stratégiák kialakítására, például kooperatív technikák, projektmunkák alkalmazásával.

A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák kiváló lehetőséget kínálnak az érintett tanulók hatékony információszerzésére, a kompenzációs utak megtalálására. A szövegszerkesztő, a bemutatókészítő, az adatkezelő, az adatfeldolgozó, a grafikus, hang-, videoszerkesztők hatékonyan használhatók fel a tananyag adaptálására, ezáltal a nehézségek leküzdésére, valamint tehetséggondozásra. Az érintett gyermekek sérülékenysége miatt különösen fontos, hogy tisztában legyenek a digitális technológiák alkalmazásának jogi és etikai alapelveivel, megtanulják, hogyan lehet megvédeni a magánszférát, a személyes adatokat és a digitális identitást.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A tudomány és technológia iránti érdeklődés, nyitottság felkeltése azért lényeges, mert az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók negatív énképük, önértékelésük miatt gyakran elveszítik az intellektuális nyitottságukat, különösen a kognitív kihívással telített helyzetekben. Valós, érdeklődési körükbe eső problémamegoldás során megtanulják alkalmazni az analízis, szintetizáló és algoritmizáló gondolkodási formákat, valamint az induktív (rávezető, egyediből az általános felé mutató), deduktív (levezető, általánosból az egyedire mutató) és abduktív (hipotézisalkotás, célja a magyarázat) következtetések szabályait, alkalmazási területeit.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett gyermekek gyakran nehezen boldogulnak családi és intézményi kapcsolataikban, nehezítettek lehetnek a felnőttekkel és kortársakkal való társas interakciók. A kortársközösség a tanulási, viselkedésszervezési problémáik miatt kevésbé elfogadó lehet velük szemben, ezért mindenképpen támogatni szükséges a kapcsolati hálók kiépítését, fenntartását. Fontos, hogy megtanulják az érzelmek és más szociális jelzések felismerését, a metakommunikatív jelzések megértését, az érzelmek, vágyak, célok, gondolatok megfelelő kifejezését és értelmezését. A társas interakció az egészen alapvető készségektől (pl. üdvözlés) az összetett készségekig (pl. érzelmileg feszült helyzetben kritika elfogadása) számos elemből tevődik össze, alapjai jellemzően a családi szocializáció során kerülnek elsajátításra, melyeket az intézményes nevelés megerősít, kiegészít. Az egyéb pszichés fejlődési zavarban érintett tanulók esetében – az eltérő fejlődésmenet következtében – hiányos vagy nem megfelelő lehet a szociális készségek készlete (különösen ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), vagy az ismételt rossz tapasztalatok és kudarcok következtében gátoltság, visszahúzódás (különösen tanulási zavarok esetén), esetleg a kritikai mérlegelés hiánya

alakulhat ki, valamint a végrehajtó működések gyengesége miatt tartós jellemzője is lehet a fejlődésnek, ezért a pedagógiai figyelemnek fokozott mértékben ki kell terjednie ennek a kompetenciának a fejlesztésére. A kortárskapcsolatok kiépítéséhez és fenntartásához szükséges készségek fejlesztésével, a kapcsolatépítés facilitálásával/ösztönzésével lehetőség adódik a szociális viselkedéselemek fejlesztésére, gyakorlására. Lényeges az érintett tanulók kimozdítása az esetleges passzivitásból, az iskolai életben való aktív részvétel támogatása. Támogatni kell a tanulóban a felelősségvállalást, a gondoskodást, a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, a kockázatvállalást, a konfliktushelyzetekben az asszertivitásra támaszkodó konfrontációt is.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az esztétikai átélés élménye és a művészi önkifejezés lehetősége az érintett tanulók rezilienciáját (a nehézségekhez való rugalmas és adaptív alkalmazkodáshoz szükséges készségek) és rekreációját egyaránt támogatja. Így a kreatív tevékenységekbe történő aktív bekapcsolódás lehetősége elengedhetetlen eszköz a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók esetében hangsúlyos szerepe van az iskolák pályaorientációs tevékenységének, hogy a tanulók és szüleik megismerjék a továbbtanulási, szakmatanulási opciókat, a felvételi rendszerben adható többlettámogatási, méltányossági lehetőségeket.

Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltság, az innovációs készség kialakítására.

12.10.Értékelés (tanulási célok, tanulási eredmény)

Fontos, hogy a tanulóval szemben támasztott elvárások egyértelműek, már a tanulási folyamat elején ismertek legyenek. Ehhez kell igazodniuk azoknak az alkalmazott mérési és felmérési stratégiáknak, amelyek az elvárás és a mért mutatók összhangja esetén a sikeres pedagógiai munka eszközei. Ennek értelmében a differenciált pedagógiai tervezés alapját a tanulási folyamat kezdetén ismert, a fenntartó által felkínált és/vagy az iskola pedagógiai programjában rögzített, diagnosztikus céllal történő értékelés adja. A tanulási folyamat követését szolgáló felméréseket, ellenőrző méréseket minden esetben a tanulást támogató, fejlesztő-segítő értékelésnek és visszajelzésnek kell követnie. Ezeknek az eszközöknek a kiegészítése a tanulói önértékeléssel, a társértékeléssel és a csoportos értékelési formákkal lehetővé teszi, hogy az értékelés a tanuló számára örömteli, élvezetes eseménnyé váljon, fejlesztve ezzel a reflektivitást és az érzelmi, szociális intelligenciát, valamint a pozitív énkép és önbecsülés fejlődését.

Az egyéb pszichés fejlődési zavar kategóriába került tanuló a megyei szintű pedagógiai szakszolgálat szakértői bizottságának szakértői véleménye alapján indokolt esetben adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése és minősítése alól mentességben részesülhet, továbbá többlet felkészülési idő, segédeszköz-használat biztosítható számára.

A szummatív értékelés helyett fejlesztő és diagnosztizáló mérés és fejlesztő szöveges értékelés bevezetése indokolt.

12.11.Habilitáció/rehabilitáció

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik. Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulása időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrzésre kerül a további célkitűzések megtervezését megelőzően, melyről a pedagógusnak szintén tájékoztatást kell kapnia. A gyógypedagógiai tanár, terapeuta által vezetett pedagógiai rehabilitáció a funkcionális képességfejlesztő programok külön alkalmazásával, a fejlesztések során tanultak elmélyítésével szolgálja az eredményes iskolai előmenetelt. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása a pedagógiai rehabilitációnak is kiemelt feladata a tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozás mellett.

Az egészségügyi célú rehabilitáció elsősorban az egyéb pszichés fejlődési zavar jellegének, tüneteinek kivizsgálásakor megállapított diagnózisnak megfelelő szakorvosi ellátást, annak folyamatosságát, kontrollját, valamint a pedagógiai rehabilitációt segítő egészségügyi terápiákat foglalja magába. Ennek érdekében a diagnózisalkotás fontos része a gyermekpszichiátriai vizsgálat (ADHD és magatartásszabályozási zavar esetén), szükség esetén kiegészítésként gyermekneurológiai, fül-orr-gégészeti, valamint gyermekszemészeti vizsgálat, továbbá az ezekhez kapcsolódó beavatkozások és rendszeres kontroll.

13.Különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos feladatok

Az iskolába járó gyermekek jelentős része szociális, műveltségi hátránnyal küzd. Felzárkóztatásukhoz a tanórán kívüli korrepetálások, speciális, egyéni foglalkozások nyújtanak segítséget, és lehetővé teszik a hátrány minimalizálását vagy lehetőség szerinti megszüntetését.

Ennek leghatékonyabb eszközei:

- rendszeres kapcsolattartás,
- beszélgetés, családlátogatások,
- fogadónapok,
- nyílt tanítási napok.
- szülői értekezletek,

Felzárkóztatásra szorul a gyermek, ha

- a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztést igényel
- gyorsan felejt, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat;
- kézügyessége fejletlen;
- lassan vált át egyik feladatról a másikra;
- nehezen tud koncentrálni;
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak;
- szórt figyelmű;
- túlmozgásos vagy túlzottan lassú;

- valamely részképeség területén adódó lemaradás miatt
- egy vagy több tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott.

A felzárkóztatás célja

- A környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály, illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése.
- Készségek, képességek fejlesztése.
- A napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése.
- Valamely részképeség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása.
- Viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében.
- Pályaválasztás, továbbtanulás segítése.

Az iskolai nevelő-oktató munkában a tanulási zavar vagy a tanulási nehézség magatartászavarral és a szociális hátránnyal gyakran együtt jelentkezik, egymással szoros kölcsönhatásban van.

A tanulási nehézség vagy a tanulási zavar oka lehet születési, fejlődési rendellenesség, illetve fogyatékoság vagy kisgyermekkorai betegség.

Az iskolai tanulási kudarcok hatására a gyermekben olyan pszichés tünetek alakulnak ki, (érzelmi labilitás, szorongás, önbizalom hiánya, hiperaktivitás stb.), amelyek kedvezőtlen magatartási megnyilvánulásokat eredményeznek.

Ehhez társulnak olyan szociális kapcsolati zavarok, mint például a nem megfelelő anyagyermek kapcsolat, az ingerszegény környezet, az elhanyagolt családi háttér stb.

Tapasztalataink alapján ezek a gyermekek a normál iskolai körülmények között, nagyobb létszámú osztályban, a megszokott módszerekkel nem képesek a tanulásban előrehaladni, fejlődni.

Az egyes képességek terén jelentkező elmaradás, lassúbb fejlődés rendszerint más pszichikus folyamatokkal is kapcsolatos. Például a felidézés nehézségei többnyire az észlelés és a megfigyelés folyamatainak elégtelenségeivel is összefüggenek, ezért elképzelhetetlen egy-egy képesség elszigetelt fejlesztése. Mindig a különböző intellektuális és érzelmi tényező együttes feltárására és fejlesztésére törekszünk.

Az érdeklődés a megismerő tevékenység belső motívuma. A képesség fejlődésének a belső aktivitás a legfontosabb indítéka, amely a tanulást, a valóság megismerését örömteli, szívesen vállalt tevékenységgé teszi. Lényeges, hogy a gyermeknek sikerélményt nyújtson a feladatok megoldása, hiszen ez növeli az érdeklődését, fokozza az erőfeszítést.

Az egyéni fejlődés szempontjából döntő fontosságú a szocializációs képességek, a társas kapcsolatok kialakítása. A tanulási zavar vagy nehézség társas beilleszkedési zavarral is párosulhat.

Jobb intellektuális teljesítmény erősebb szociális kontaktussal járhat együtt.

Az értékelő-minősítő viszonyt fel kell váltani a megértő-okkereső beállítottságnak. A tünetek megváltoztatására, illetve kiküszöbölésére irányuló alkalmi, gyors beavatkozások nem oldják meg a személyiségzavart, nem eredményeznek hosszabb távon is ható belső pszichikus változást a gyermeknél. A zavar igazi korrekciójáról csak akkor beszélhetünk, ha az okok ismeretében a tanuló mindennapi életfeltételei, tevékenysége folyamatában törekszünk a pszichikus folyamatok befolyásolására. Fontos tényező tehát a tevékenységek feltérképezése, megfelelő környezet biztosítása, a megfelelő eszközök használata.

A tanulási kudarc komplex jelenség, ezért a leküzdésére irányuló tevékenységnek is sokoldalúnak kell lennie. Gyakran az otthoni környezet nevelési hiányosságait is az iskolában kell pótolni. A szülők nagy része nem motivált arra, hogy gyermekét a tanulásban segítse, de még arra sem, hogy teljesítményét értékelje. Ezért kiemelt helyen kell foglalkozni a helyes tanulási szokások és képességek kialakításával, a helyes önértékeléssel.

Prognosztizálhatóan kudarcnak kitett tanulók (pszichés funkciók fejletlensége, képességstruktúra hiányosságai, zavarai) esetében fontos teendők

- előéletének, a korábban igénybe vett segítségeknek a megismerése,
- osztályfőnöki megfigyelése,
- szülőkkel történő megbeszélések.
- külső szolgáltatás igénybevétele (nevelési tanácsadó, logopédia, szakértői bizottság),
- kialakítani az állapot felülvizsgálatának rendszerét,
- tanórai differenciált foglalkozás, egyéni fejlesztési program alapján.

A jelenleg is alulteljesítő tanulókkal kapcsolatosan fontos teendők:

- az okok feltárása,
- a kiváltó (átmeneti) élethelyzet felderítése (osztályfőnök, gyermek- és ifjúságvédelmi felelős),
- mentálhigiénés segítségnyújtás,
- a pedagógiai motiváció egyénhez igazított változtatása, módszereiben alkalmazza a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.

Alkalmazott pedagógiai módszereink, elveink a fejlesztő tevékenységben

- A tananyag elsajátításának módjában, tempójában igyekszünk a tanulók egyéniségéhez alkalmazkodni.
- A fejlesztő pedagógusok meghatározott órarend szerint emelik ki a tanulókat az órákról, szabadidős tevékenységekről, és a fejlesztő foglalkozások keretében változatos módszerekkel fejlesztik a tanulók személyiségét és tárgyi tudását.
- A nyelvi-kommunikációs készségek fejlesztését minden tanár feladatának tekinti. Fokozottan figyelünk arra, hogy a diák – a családi kommunikációs kapcsolat hiányából adódóan is – vagy egyáltalán nem érti a tankönyv szövegét, vagy egyszerre csak egy utasítás végrehajtására képes. □ Új tantárgy belépésekor megismertetjük tanulóinkkal a munkaeszközöket, szakkifejezéseket. A szaknyelv gyakorlása, tanulása beépül a mindennapi munkába.
- Az elméleti anyag súlypontosásával, gyakorlásával juttatjuk el a tanulókat az ismeretek alkalmazásszintű elsajátítására. Ehhez nélkülözhetetlen a vázlatkészítés, és annak megtanulása.
- Az átlagosnál több időt fordítunk a gyakorlásra, ismétlésre.
- Az olvasási nehézségek miatt a gyerekek nagy része auditív módon képes csak az ismeretek befogadására, ezért a szemléltető eszközök használatát a vizuális képességek szempontjából is fontosnak tartjuk.
- Az írási, olvasási és számolási nehézségekkel küzdő gyermekek tanításakor és teljesítményértékelésekor speciális pedagógiai módszereket alkalmazunk.
- A témazáró dolgozatok feladatait az osztály szintjéhez alkalmazkodva állítjuk össze. Az értékelés azonos norma szerint történik.
- A tanulók értékelésében beleszámítjuk a választható szorgalmi feladatokat, amelyek többnyire valamilyen alapkészség gyakorlását segítik, valamint a tanulók aktivitását.

14.A hallási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

14.1. A hallási (hallássérült) tanuló

Hallássérülésnek nevezzük a hallószerv valamely részének veleszületett vagy szerzett sérülését, illetve fejlődési rendellenességét, amelynek az éptől eltérő hallásteljesítmény lesz a következménye.

A hallássérülés gyűjtőfogalom. Hallássérült személyek a nagyothallók, a siketek és a cochleáris implantátumot (továbbiakban: CI) viselők. A cochleáris implantátum a belső fülbe ültetett hallásjavító eszköz. A hallássérült tanulónál – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltérhet a nyelvi kommunikáció (beszédértés, szövegértő olvasás, szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.) fejlettsége, ennek következtében a megismerő tevékenység és a teljes személyiség fejlődése is megváltozhat. A tanuló nyelvi kommunikációja intenzív fejlesztést igényel, mert ennek szintje nem feltétlenül korrelál életkorával, hallásállapotával.

- a) **A siket tanulónál** súlyos fokú hallásvesztés áll fenn (a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 90 dB-nél nagyobb). Ennek következménye a hangzó beszéd spontán kialakulásának képtelensége, elsajátításának súlyos fokú nehezítettsége, valamint a nyelvi kommunikáció általános akadályozottsága. A hallásvesztés mértékétől, felfedezésének, segédeszközzel való ellátásának idejétől, a környezeti hatásoktól és a szociokulturális háttértől függően módosulhat a megismerő tevékenység, a gondolkodás és a lelki élet egészének fejlődése.
- b) **A nagyothalló tanulónál** (enyhe nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 30–45 dB közötti; közepes nagyothallás esetén a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 46–65 dB közötti; súlyos nagyothallásnál a beszédhangok frekvenciatartományában mért hallásvesztés 66–90 dB közötti) a hallás csökkenése akadályozottságot jelenthet a hangzó beszéd elsajátításában és értésében. Ennek mértéke a súlyos kommunikációs zavartól a normál nyelvhasználat megközelítésének szintjéig terjedhet.
- c) **A hallásukat műtéti úton helyreállított** (pl. cochleáris implantált) hallássérült tanulónál – az egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép beszédhallás mérhető. Fejlesztetőségük, fejlődési ütemük döntően függ intelligenciájuktól, illetve az esetleges pszichés fejlődési zavaruktól, valamint attól, hogy a gyermek milyen életkorú volt a műtét elvégzésekor. A nyelvi fejlődés gyorsabb, magasabb szintű elsajátítását a hallásjavító műtét előtti és utáni (gyógy)pedagógiai habilitációs és rehabilitációs, valamint az azzal párhuzamos pedoaudiológiai gondozás és az aktív szülői megsegítés eredményezi. A fejlesztés stratégiájának alapja döntően a beszédhallásra alapozott módszerek alkalmazása. A beszédértés, a hangzó beszéd fejlődése hasonlóságot mutat az ép hallású gyermekek beszédfejlődésével. A fejlesztés eredményes színtere a halló környezetben van szurdopedagógus jelenlétével, ugyanakkor az integrációra csak alapos pedagógiai diagnózis után kerülhet sor. Az érintett tanuló teljesítményét a befogadó intézmény szakmai felkészültsége, nyitottsága, a szülők együttműködő készsége, valamint a gyermek kognitív és pszichés jellemzői és az esetleges beszéd- és nyelvelsajátítási zavar (diszfázia) befolyásolja.
- d) **A hallássérültek „diszfázia típusú”** társuló tanulási zavara a halmozott fogyatékoság egy speciális változata. Összetett tüneti képe súlyosabb fokú nyelvi és beszédfejlődési akadályozottságban, diszpraxiás és szenzomotoros integrációs zavarra utaló pszichomo-

toros jellemzőkben nyilvánul meg. A specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékosabb vagy súlyosabb mértéke mellett.

A hallássérült tanulók populációjának napjainkra jellemző változása komoly gondot okoz a szakterületi intézmények gyógypedagógusainak, mivel a diszfázia (esetünkben a hallássérüléshez társuló neurogén eredetű nyelvi zavar) korábban nem alkalmazott módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat igényel. Javasolt a speciális módszertani és óraszervezési technikák alkalmazása.

Más esetben a halmozottan fogyatékos hallássérült (siket, nagyothalló) tanulók hallásvesztéséhez mozgáskorlátozottság, látás-, értelmi fogyatékosabb, tanulási vagy a fejlődés más zavarai társulhatnak. A halmozottan fogyatékos hallássérült tanulók nevelhetősége, oktathatósága a fentiek következtében súlyosan nehezített. Javasolt az óvodában és az alapozó szakaszban a fokozott egyéni és kiscsoportos fejlesztés, a gyógypedagógiai asszisztens vagy a kéttanáros modell alkalmazása.

- e) **A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált** tanulók személyisége az előző csoportokhoz viszonyítva még sérülékenyebb; nehezen dolgozhatják fel a hallás elvesztésével fellépő állapotváltozást, vagyis: a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

14.2. A hallássérült tanulók fejlesztésének alapelvei

A hallássérült gyermekek, tanulók speciális oktatását-nevelését-fejlesztését elláthatja hallássérültek speciális gyógypedagógiai intézménye, többségi általános iskola, vagy más, speciális szolgáltatást nyújtani tudó intézmény. Ebben az esetben a speciális, szakspecifikus ellátást a hallássérült gyermekek és tanulók megsegítésekor a hallássérültek pedagógiája szakirányon végzett gyógypedagógus (szurdopedagógus) látja el. A tanulói szükségletek ismeretében szakmai támogatás igényelhető:

- az Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézményektől (EGYMI);
- a pedagógiai szakszolgáltatást nyújtó intézményektől;
- a pedagógiai-szakmai szolgáltatást nyújtó intézményektől;
- az utazó gyógypedagógusi, utazó konduktori hálózat működtetésére kijelölt intézményektől.

A hallássérült tanuló fejlesztési lehetőségeit személyiségjegyei, intellektusa mellett döntően befolyásolja a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, segédesszükkel való ellátásának, a fejlesztés megkezdésének ideje. A hallássérült gyermekek fejlesztése az általános pedagógiai tevékenységen kívül egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozások, eljárások folyamatában valósul meg.

A komplex ellátás a korai fejlesztésre és óvodai nevelésre építkezve, döntően

- a szurdopedagógiában használatos módszerek alkalmazásával,
- megfelelő audiológiai ellátással,
- a jól beállított hallókészülékek és
- hatékony hangátviteli technikák használatával és/vagy
- a legkorszerűbb műtéti technika alkalmazásával beépített cochleáris implantátumokkal történik.

A felsoroltak együttesen határozzák meg a hallássérült tanuló eredményes nevelhetőségét, oktathatóságát. A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint az audiológus szakorvossal történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes gyógypedagógiai és egészségügyi habilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék stb. kezelésében tájékozottság) szükségesek a sajátos nevelési igényű gyermekeket nevelő-oktató pedagógus számára.

14.3. A hallássérült tanulók többségi iskolában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszer minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi iskolában történő együttnevelés a szülő/gyógypedagógus/pedagógus közös döntését igényli az illetékes szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleményének figyelembevételével. Az együttnevelés nem lehet formális, a befogadó iskolának szükséges változtatásokat végrehajtani a valódi befogadás érdekében, így pl. a módszer- és eszközrendszerben (differenciálás, egyéni képességek figyelembevétele stb.), az óraszervezésben, a teljes tantestület szemléletváltozásában. A gyógypedagógus partner a megoldásokban. Az iskola akkor válik valódi befogadóvá (inkluzív iskola), amennyiben a tanítási programok, a pedagógiai szemlélet és felkészültség, a szervezés, a tárgyi és személyi feltételek igazodnak a gyermek speciális szükségleteihez.

A hallássérült gyermekek együttnevelése halló társaikkal többféle formában lehetséges:

- egyéni teljes integráció, amelyben a gyermek az oktatás teljes időtartamában a befogadó csoportban van;
- csoportos teljes integráció, amelyben a hallássérült csoport a befogadó iskola azonos osztályfokán tanul; esetenként a két pedagógus (többségi és gyógypedagógus) közösen vezeti az órákat;
- részleges integráció, amikor a tanuló a tanórák egy részén vesz részt a többi tanulóval együtt, a többi időt gyógypedagógussal, csoportban tölti.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- Az adott tantestület pozitív hozzáállása, bevonódása és toleranciája fontos tényező.
- Az adott iskola pedagógiai programjának, illetve tantervének elkészítésekor figyelembe kell venni a hallássérült gyermek speciális fejlesztési igényeit a tananyag, a követelmény, az értékelési mód és a speciális módszertan tekintetében.
- Külön gondot kell fordítani arra, hogy a tanuló minden segítséget megkapjon hallássérüléséből, gyengébb nyelvi kommunikációs kompetenciájából, fogalmi gondolkodásából eredő hátrányának és ezzel összefüggő esetleges tanulási nehézségének leküzdéséhez.
- A többségi pedagógusnak az értékelésnél figyelembe kell vennie a hallássérülés következményeként fellépő kommunikációs nehézségeket, a szókincs esetleges elmaradását, a szóbeli, írásbeli kifejezőkészség gyengébb voltát, az abban előforduló grammatikai hibákat és kiejtési problémákat.
- Ne legyen az értékelés része olyan követelmény, mely a tanuló sérüléséből következően nem teljesíthető halló társaival azonos szinten vagy módon (hosszú memoriter, hangsúlyos, ritmusos versmondás, tollbamondás stb.). Az értékelésnél az egyéni fejlesztési terv követelményeit figyelembe kell venni.

Az együttműködés során a befogadó pedagógusközösség vállalja, hogy:

- segíti a gyermek beilleszkedését a közösségbe;
- konzultációs, hospitálási és osztálytermi együttműködési lehetőséget biztosít a gyógy-pedagógus számára;
- a jogszabályokban foglaltak érvényesítése során mindent megtesz a hallássérült gyermek sikeres integrációja érdekében;
- megszervezi a törvényben meghatározottak szerint a szükséges egyéni korrekciós órákat.

Az együttműködés során a szurdopedagógus/utazótanár vállalja, hogy:

- tájékoztatás nyújtásával segíti a befogadó pedagógus-, gyermek- és szülői közösségek, valamint az intézmény többi pedagógusának felkészítését a hallássérült gyermek érkezése előtt, majd beilleszkedése során;
- konzultációval segíti a pedagógusok, az oktató/nevelő közösség munkáját a hallássérült gyermek sajátosságainak megértésében;
- hospitál a gyermek osztályában;
- segítséget nyújt a befogadó intézmény pedagógusainak tanórai munkájához;
- nyomon követi a gyermek fejlődését;
- egyéni fejlesztés során fejleszti a gyermek nyelvi és kommunikációs kompetenciáját;
- esetlegesen koordinálja a rehabilitációs munkában részt vevő szakemberek munkáját;
- rendszeresen kapcsolatot tart a szülővel.

Az eredményesség érdekében szükség van a szülők aktív közreműködésére, valamint a szülők és az iskola együttműködésére. Az integráltan tanuló hallássérült gyermek számára biztosítani kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs, rehabilitációs ellátást, melyekre a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslatot tesz, illetve a hallássérülés tényéből következik (pl. audiológiai gondozás). Ennek megszervezéséhez a szakértői javaslat, a fogyatékoság típusa szerint illetékes gyógypedagógiai módszertani intézmények részéről történő folyamatos tanácsadás nyújt segítséget.

14.4. A Nemzeti alaptanterv alkalmazása a hallássérült gyermekek nevelésében-oktatásában

A hallássérült tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési feladatok az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók egyéni fejlődésének függvényei.

14.4.1. Testi és lelki egészségre nevelés

A hallássérült tanulókat szükséges megismertetni – az életkoruknak, esetleges társuló fogyatékoságuknak megfelelő szinten – azokkal a tényezőkkel, melyek hallássérülésüket, illetve annak következményeit okozták. El kell sajátíttatni a tanulókkal a nélkülözhetetlen hallásjavító eszközök karbantartását, használatát, valamint azokat az egészségügyi ismereteket, melyekkel biztosítható számukra hallásmaradványuk aktivizálása és az esetleges további hallásromlás elkerülése. Életmódjuk, életvitelük alakításában hangsúlyos szerepe van komplex kommunikációs lehetőségeik fejlesztésének (hallásmaradvány kihasználása, szájról olvasás, jelnyelvi ismeretek). Szükséges, hogy felismerjék a környezetükben előforduló káros szokásokat, hogy az ártalmas magatartási formákat ne vegyék át. Ismerjék meg saját értékeiket, hogy életmódjukra

vonatkozóan helyes döntéseket tudjanak hozni, képessé váljanak a környezet és a munkaerőpiac elvárásainak megfelelő társadalmi integrációra.

A hallássérült gyermek számára a mozgás, a testedzés olyan kompenzációs terület, ahol kommunikációs hátrányaikkal is jelentős sikereket érhetnek el. Emellett a sport hozzájárulhat a belső feszültségeik levezetéséhez, így segítve az indulatok kezelését.

A mozgás, a testedzés hozzájárulhat a hallássérüléssel esetlegesen együtt járó egyensúlyproblémák kezeléséhez is.

A hallássérült gyermekek nyelvi korlátozottságuk miatt kevesebb információval rendelkezhetnek a világról, bizonytalanságuk, befolyásolhatóságuk miatt jobban ki vannak téve különböző veszélyeztető hatásoknak. Ezért fontos a szexuális nevelés, a szenvedélybetegségeket megelőző programok, illetve a biztonságos internethasználat megismertetése.

Az érzelmek, indulatok, belső feszültségek verbális kifejezésének nehezített volta miatt fontos, hogy a tanulóknak legyen lehetőségük ezek nem verbális módon való kifejezésére akár a művészetek (képzőművészet, tánc), akár a sport terén. A társadalomba való beilleszkedésüket segítve meg kell ismertetni velük az érzelem, az indulat kifejezésének társadalmilag elfogadott verbális és nonverbális formáit.

Tanuljanak meg segítő szakemberekhez fordulni (pszichológus stb.), illetve legyenek ismereteik arról, hogy különböző felmerülő problémák során milyen szakemberhez, szervezethez fordulhatnak támogatásért, segítségért.

14.4.2. Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

Az érintett gyermekek tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyek különbözőségét, az emberek közötti kommunikáció kívánatos formáit, tudjanak udvariasan segítséget kérni, elfogadni, és ők is készek legyenek másoknak segítséget nyújtani.

A hallássérült tanulókat segíteni kell abban, hogy önmagukat megismerjék, hogy önmagukról reális képet alakítsanak ki, hogy önértékelésük megfelelő legyen (alul- és felülértékelés, reális énkép). Támogatni kell őket abban, hogy érzékszervi fogyatékosságukkal együtt élve, önmagukat elfogadva, a munka világának aktív részesévé, kiegyensúlyozott személyiségekké váljanak a sikeres társadalmi beilleszkedés céljából. Tanulják meg, hogy felelősek saját sorsuk, életpályájuk alakításáért, és azon túl másokért, a közösségért is. Tudják felismerni mások érzéseit, szükségleteit, szándékait, tulajdonságait, és azokhoz empatikusan tudjanak viszonyulni. Tanulják meg elfogadni és tisztelni a környezetükben élő személyeket és azok különbözőségét. Tanulják meg, hogy a másik bántása, zaklatása megengedhetetlen, tudják, hogy mit tehetnek, ha elszenvedői vagy szemlélői annak, illetve ismerjék az elkövetőt érintő jogi következményeket.

14.4.3. Médiatudatosságra nevelés

A hallássérült tanulók ismeretszerzésében kiemelkedő szerepe van a vizuális csatornának. Ezen a téren a nyomtatott sajtón kívül egyre inkább szerepet kap az elektronikus média: a televízió és az internet.

A tanulóknak fontos tudniuk, hogy a média közvetíthet pozitív (információ, tanulás, szórakozás), illetve negatív (agresszív, pornográf stb.) tartalmakat, illetve a valóságnak nem megfelelő tartalmakat is. Ismerjék a függőség fogalmát és káros hatását. Tudják, hogy a média modelljeinek pozitív és negatív hatása is lehet az értékrendszerre, a gondolkodásra, a viselkedésre. Tudjanak a média befolyásoló szerepéről, a reklámok hatásáról.

Törekedni kell arra, hogy az ezen az úton szerzett ismeretek tartalma valóság-hű legyen, és hogy az ismeretanyag a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt is fejlessze. A komplex ismeretanyagon nyugvó fejlesztési feladat feltételezi a térben, időben, tartalmakban eltérő összefüggések felismerését. Mindezek súlyos gondot okozhatnak a kommunikációjukban akadályozott hallássérült tanulóknak. A szókincs és a fogalmak bővítése, a nonverbális úton szerzett ismeretek fontos részét képezik az egyéni szükségletekhez igazított fejlesztésnek. Szükséges a társadalmi kapcsolatépítés és a kapcsolattartás formáinak megismertetése, elsajátítása, gyakorlása.

Fontos a hallássérült személyek számára készült feliratozott műsorok, filmek használata.

14.4.4. A tanulás tanítása, pályaorientáció

A hallássérült gyermekek tanulási folyamatát lényegesen nehezíti különböző mértékű kommunikációs akadályozottságuk. A tanulással kapcsolatos speciális igényeik, lehetőségeik (emlékezet, annak struktúrája, diszfáziás jegyek, részképességzavarok stb.) feltárására építve valósítható meg az egyénre szabott fejlesztés. Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő eszközök (pl. számítógép, internet, elektronikus és iskolai könyvtár) készségszintű használatát. A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, a kooperatív tanulási technikák vagy a távoktatás megismerését.

Az iskolai fejlesztések során kiemelt feladat a lehető legnagyobb önállóság elérése. Lényeges azoknak az eljárásoknak, módszereknek, tevékenységeknek a megkeresése és alkalmazása, amelyek a tanuló életének minden színterén az önálló életvitel kialakítását segítik. Alapvető fontosságú feladat mindazon személyiségjegyek feltárása, melyek a tanulók további sorsát döntően befolyásolhatják. Ezek fejlesztése jó esélyt adhat arra (is), hogy pályaválasztásuk sikeres legyen. Segíteni kell őket, hogy reálisan mérjék fel a hallássérülésükből adódó akadályozó tényezőket. Reális énképük, önismeretük kialakítása segíti a számukra megfelelő, elérhető szakma tanulását, majd a munka világába, azon keresztül a társadalomba való beilleszkedésüket. Ehhez a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekeknek is szükségük van rendszeres integrációs alkalmakra (pl. szabadidős tevékenységek), ahol megismerhetik a hallók világát (pl. kapcsolattartás halló közösséggel, kommunikáció gyakorlása „természetes” közegben, illemszabályok, írott és íratlan szabályok megismerése).

14.4.5. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Az identitástudat kialakítása a kulturális örökségek megismerésén keresztül, a tanulók életkorának megfelelő gyakorlatorientált módszerekkel (pl. tárgyi emlékek, múzeumlátogatások) történhet. Szemléletük, nyitottságuk alakításában nagy jelentőséggel bír, ha kommunikációs lehetőségeik segítségével kapcsolatot tudnak teremteni tágabb környezetükben élő sorstársaikkal (pl. internet, pályázatok, szabadidős tevékenységek, kulturális rendezvények). Közvetlen élmények biztosításával kell ismereteket adni a hazánkon kívüli kultúrkincsek megismeréséhez.

14.4.6. A fenntarthatóság, környezettudatosság

A tanulókat a lehető legfiatalabb korban tevékeny részvétellel, megfigyelés útján kell eljuttatni a környezet alakításának, megóvásának és fontosságának felismeréséhez (pl. interaktív tananyagok alkalmazása, természetben töltött programok). Tudatos pedagógiai segítséggel minél több vizuálisan jól érzékelhető, saját élményen alapuló ismeret gyűjtését kell lehetővé tenni.

14.5. A kulcskompetenciák fejlesztése

A Nat és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel egészülnek ki, így a kompetenciák fejlesztésénél ezeket is figyelembe kell venni.

Alapkompetenciák

14.5.1.A tanulás kompetenciái

A hallássérült tanuló önértékelése esetenként nem reális, szókincs- és beszédértési nehézségei miatt az önálló tanuláshoz szükséges képességek kialakítása nagyobb figyelmet igényel. Munkába állásuk, karrierépítésük a kommunikációs akadályozottságuk miatt nehezített, ezért ajánlott megtanítani őket munkájuk értékelésére, tanácsok, információk kérésére. A különböző tanulási technikák megismertetése elengedhetetlen (szótárak, lexikonok, ezek digitális változatainak használata, jelnyelvi videók, jelnyelvi szótárak). Fontos az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása (könyvtár, internet), valamint a motiváció fenntartása a képességekhez, előzetes ismeretekhez igazodó tananyag biztosításával, teljesíthető követelmények támasztásával.

14.5.2.A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

Anyanyelvi kommunikáció

A hallássérült gyermekek/ fiatalok ismeretszerzését nehezítheti a nyelvi kommunikációs szintjük életkorhoz viszonyított elmaradása. Szókincsük, fogalmi gondolkodásuk szegényes lehet, kifejezőmódjuk hangzó magyar nyelven esetleg kevésbé árnyalt, mint halló társaiké. Az ismeretek megértését segíti a változatos szemléltetés, a saját élményen alapuló tevékenységbe ágyazott nyelvi fejlesztés, a digitális technika nyújtotta lehetőségek kihasználása. A társas kapcsolatokban, a társadalmi és kulturális tevékenységek során a különböző kommunikációs helyzetekben társadalmilag elvárható, helyes viselkedési formák értelmezése, megértése, nyelvi kifejezése valósítható meg. Cél, hogy a tanulók a mindennapi helyzetekben előforduló metakommunikációt tanulják meg helyesen értelmezni. Fontos továbbá, hogy egyéni képességeiknek megfelelően tudjanak írásban kommunikálni. Ugyancsak fontos a pozitív attitűd kialakítása, mely segíti a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Kiemelt feladatok:

- a beszédértés (jelértés) fejlesztése;
- a szövegértő olvasás fejlesztése;
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókincsfejlesztés, jelkincsfejlesztés;
- a hangzó nyelv használata (egyéni képességeknek megfelelően);
- az írásbeli kifejezés fejlesztése.

Azon hallássérült (elsősorban siket) tanulók számára, akik esetében a kommunikáció elsődleges formája a magyar jelnyelv, lehetőséget kell nyújtani arra, hogy a legkönnyebben hozzáférhető nyelven (magyar hangzó nyelven és/vagy magyar jelnyelven) juthassanak hozzá az információkhoz, mind a tanórákon, mind az iskolai szervezésű szabadidős programokon.

Fontos, hogy a tanulók ismerjék meg a jelnyelvi tolmácsok szerepét a kommunikációs akadálymentesítés területén, ismerjék a szolgáltatás igénybevételének lehetőségeit és formáit.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelv elsajátítására való képességet jelentősen befolyásolja a hallássérült tanuló hallásállapota, szókincese, nyelvi kommunikációs szintje, valamint az esetleges társuló tanulási zavarok. Az idegen nyelv tanulásánál a gyermek egyéni képességeihez alkalmazkodva a nyelv megismerése és elsajátítása, illetve a köznapi élethelyzetekkel vagy egy adott szakmával kapcsolatos kifejezések megértése és használata lehet a cél. A nyelv oktatása mindig az egyes tanulók egyéni képességeihez, hallásállapotához, anyanyelvi szintjéhez igazodva történik. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítási módszerek alkalmazása, a köznapi helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Lehetőség van az idegen nyelv tanulására, illetve az értékelés alóli felmentésre. Az értékelés alól felmentett tanulók számára külön szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulás.

14.5.3.A digitális kompetenciák

A hallássérült személyek egyik legfontosabb információszerzési, illetve kommunikációs eszköze a számítógép, az okoseszközök és ezeken keresztül az internet. Használatukat nehezíti szűkebb szókincsük és szövegértési nehézségük. Ebből adódóan kiemelt feladat a keresőoldallal, szótárakkal, helyesírás-ellenőrző programokkal stb. való megismertetésük, ami segíti a lényegkiemelést és az írott szöveg megértését. Fontos megismertetni a tanulókkal a digitális eszközök hasznos, a mindennapokat segítő szolgáltatásait, az internet használatának etikai szabályait (többek között az adatvédelemre, a törvényes megosztás lehetőségeire és korlátaira vonatkozóan). Fontos, hogy ismerjék az internet veszélyeit, szerezzenek jártasságot azok elhárításában. Mivel nehézségeik lehetnek az ok-okozati összefüggések felismerésében, ezért szükséges az IKT használata során felmerülő valós és virtuális kapcsolatok megkülönböztetésének oktatása.

Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. Ajánlott a szabályos tízujjas gépirás elsajátítása (gépirást tanító program segítségével).

14.5.4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai gondolkodás fejlesztését a hallássérülés következtében kialakult szűkebb szókincs és az alacsonyabb nyelvi szint jelentősen befolyásol(hat)ja. A gondolkodás kevésbé flexibilis, esetenként gondot okozhat az egyes témakörök, feladattípusok, műveletek közötti váltás. A matematikai fogalmak értelmezését segíthetik a mindennapi élethelyzetek (pl. vásárlás, mérés, bankolás, térbeli tájékozódás, tapasztalatok) tanórai modellezése, valamint verbális megfogalmazása, illetve a matematikai szaknyelvi szókincs fejlesztése. Kiemelt jelentőségű a speciális szemléltetés és a segédeszközök használata. Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához több időre, rendszeres gyakorlásra, ismétlésre van szükség.

A természettudományos és technikai kompetencia terén a hallássérült gyermek/ fiatal a környezetéről elsősorban látás útján szerez információkat. Fontos, hogy az egyes természeti folyamatok megértését szemléltetés, modellezés, tényleges cselekedtetés, kísérletezés útján segítsük (pl. terepasztalok, tanulmányi séta, iskolakert, kirándulás, feliratozott természetfilmek, digitális tananyagok, interaktív tábla használata).

14.5.5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A személyes kompetenciák keretében fontosabbak között a szorgalom, kitartás, pontosság, önállóság, önfegyelem, stressztűrő képesség, felelősségtudat, a társas kompetenciák keretében pedig a kapcsolatteremtő és -fenntartó készség, udvariasság, kezdeményező-készség, határozottság, empátia, tolerancia, segítőkészség fejlesztése. Fontos továbbá a társas normák, illemszabályok elsajátíttatása.

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív, reális énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Fontos lehetőséget biztosítani – amennyiben erre a tanulónak igénye mutatkozik – a halló közösség tagjaival való kapcsolódásra, valamint a sorstársakkal való személyes kapcsolatok kialakítására.

A hallássérült gyermeket/fiatalot támogatni kell sérülésének és ebből adódó esetleges hátrányainak elfogadásában, az esetenként kialakuló konfliktusok és stressz kezelésében. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést. A megfelelő társas kapcsolatok kialakításának képessége nagy szerepet játszik az udvarias viselkedés tekintetében és a későbbi társadalmi beilleszkedés során. A tanulók individuális beállítódása, gondolkodása miatt fontos a közösségi beilleszkedés szabályaira nevelés. Képességeiknek megfelelően aktívan vállaljanak feladatokat a közösségért, tegyenek másokért. Gondolják át tetteik következményeit, vállaljanak felelősséget azokért. Ismerjék az iskolai szabályokat, jogaikat és kötelezettségeiket, a jogszabályok őket érintő fontosabb elemeit. Elengedhetetlen továbbá a tanulók érdekvédelmi ismereteinek alkalmazása, az őket megillető támogatási rendszer, valamint jogi lehetőségeik érvényesítésének ismerete.

14.5.6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

A hallássérült tanulók esztétikai nevelése, ízlésük formálása nemcsak személyiségük színebbé tételét szolgálja, hanem fontos eszköze a társadalmi beilleszkedésüknek, önkifejezésüknek is. A művészeti ágak közül elsősorban a vizuális kultúra, a manuális tevékenységek (festés, agyagozás, szövés, bőrtárgykészítés, fotózás, kézimunka, gyöngyfűzés, ékszerkészítés) lehetnek az önkifejezés eszközei, melyek a későbbi megfelelő pályaválasztást is befolyásolhatják.

14.5.7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Minél korábbi életkorban (5. osztálytól) fontos az iskolák életpálya-építést megalapozó, pályorientációs tevékenysége, hogy a hallássérült tanulók és szüleik megismerjék a választható szakmák körét, a továbbtanulási lehetőségeket. Kellő figyelmet kell fordítani a sikerorientáltságra, innovációs készség kialakítására. A tapasztalatszerzés hiánya, a nevelés során gyakran kialakuló, másoktól függő életforma indokoltá teszi a terület hangsúlyozott fejlesztését. A gazdasági és pénzügyi ismeretek, az életkornak megfelelő pénzügyi jártasság a hallássérült tanulók későbbi beilleszkedését szolgálja.

14.6. Az egyes tanulási területekre vonatkozó ajánlások

A hallássérült tanulók nevelésében-oktatásában az életkori és iskolai szakaszokhoz rendelt követelményeket a fejleszthetőség sajátosságainak figyelembevételével szükséges érvényesíteni a tantervben. A fejleszthetőség sajátos akadályát döntően a nyelvi fejlettségi, figyelmi, emlékezeti, gondolkodási, magatartási állapot jelenti. A hallók azonos korosztályától egyedileg eltérő mértékben elmaradhat a szókinccs, az érintett tanulók a nyelvi kifejezőeszközöket kevésbé automatizáltan és árnyaltan használják. Ezek az eltérések közvetlenül összefüggenek a hallássérüléssel.

A Nat elveit és lényegét nem érintő módosítások alapját ezek a jelenségek képezik. Az egyéni sajátosságok figyelembevételével módosulhatnak a tantárgyi témakörök, tartalmak. Az egyes tanulási területek hangsúlyos, speciális feladatai:

14.6.1. Magyar nyelv és irodalom

Kívánatos, hogy a nagyothalló és az intenzív nyelvi fejlesztésben részesülő, illetve korai életkorban cochleáris implantáció műtéten átesett tanulók szókinccse, kommunikációja a szakszerű szurdopedagógiai segítséggel minél inkább megközelítse a halló gyermekek nyelvi szintjét. Előfordul azonban, hogy ez két-három éves, esetleg ennél nagyobb mértékű elmaradást mutat. A hallássérült tanulók fejlesztésének kiemelt feladatai a Magyar nyelv és irodalom tanulási területtel összefüggésben:

- spontán beszédhasználat fejlesztése (beszédértés, önálló nyelvi kifejezés, beszédérthetőség);
- a kapcsolatteremtés nyelvi eszközeinek elsajátítása;
- az önálló szövegértő olvasás fejlesztése az alsó tagozaton, hangsúlyosabban köznapitémájú szövegekre támaszkodva, majd később fokozatosan irodalmi művek bevonásával. Ez jelenti az olvasásra alapozó tanulás alapjainak lerakását;
- a beszélt és az írott nyelv grammatikai rendszerének tudatos felépítése, gyakorlása;
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg);
- konkrét tapasztalatokon alapuló szókinccsfejlesztés (különösen az elvont fogalmak, az állandó szókapcsolatok, a szólások és közmondások, az árnyaltabb megfogalmazási formák megismerése, alkalmazása);
- e tanulási terület keretében a hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben önálló tantárgyként a magyar jelnyelv is megjelenhet.

Az ismeretek elsajátításában a tanulók mindinkább támaszkodjanak a hallás útján megszerezhető információkra. A hallássérült tanulók komplex nyelvi fejlesztésére van szükség, speciális feladatokkal, módszerekkel, a nyelvi kommunikáció mind teljesebb értékű elsajátításának céljából. A fejlesztés tartalmába – az alsóbb évfolyamokon hangsúlyosabban – integrálódhat a közvetlen környezet társadalmi és természetismereti anyaga. A Nat-ban és a kerettantervben rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni és helyettesíteni az irodalmi műveket.

A tanulási terület speciális fejlesztési részterületei valamennyi évfolyamon:

a) Egyéni társalgás

Ezeknek az óráknak a keretében zajlik az elsősorban köznapitémájú verbális kommunikáció, a nyelvi szerepváltás, a beszédértés (beszédhallás és szájról olvasás), és a gondolatok önálló, minél érthetőbb megfogalmazásának folyamatos fejlesztése. A fejlesztés az egyéni anyanyelvi nevelés keretei között történik, speciális módszerek alkalmazásával.

b) Hallás-, ritmus-, mozgásnevelés

Közvetlenül a hallássérülést és annak következményeit tantárgyi keretekben, egyénre tervezett fejlesztési programmal lehet kompenzálni, így válik lehetővé a hallásfigyelem fejlesztése. A speciális tevékenykedtetés a beszédhallás, a hangos beszéd további komponenseinek (beszédhang, beszédritmus, dallam, hangsúly) fejlesztését célozza meg. A dráma és tánc kiemelt szerepet kap a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmó-

niájának kialakításában, ön- és társismeretük megteremtésében, problémamegoldó képességük, kommunikációjuk fejlesztésében. A fejlesztési program az egyéni adottságok figyelembevételével készül. Az elért teljesítmények az egyéni hallásvesztés és a személyes adottságok miatt nagy eltérést mutatnak, ezért közös követelményrendszer meghatározása nem indokolt.

14.6.2. Idegen nyelv

A hallássérült tanulók oktatásában az élő idegen nyelv tanítása az intézmény pedagógiai programja, helyi tanterve alapján szervezett keretekben, a nyelvi fejlettségi szint függvényében történik. Az oktatás folyamatában jelentős hangsúlyt kap az írásos forma.

A csoportokat a nyelvi fejlettségi szint szerint célszerű szervezni. Az értékelés alól felmentett tanulók számára szervezett foglalkozások elsődleges célja a képességfejlesztés, melynek egyik fő feladata az idegen nyelvi készségek fejlesztése, az idegen nyelv elemi szintű tanulására történő felkészítés. Kívánatos a korszerű idegennyelv-tanítás módszereinek alkalmazása, a köznap helyzetekben történő kommunikációfejlesztés. Indokolt esetben lehetőséget kell biztosítani a jelnyelv választására vagy a magyar anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére, az idegen nyelvi órák keretében, a többi tanuló által tanult nyelv helyett.

14.6.3. Matematika

A nyelvi kommunikációs szint, a fogalmi gondolkodás, a szövegértő olvasás, valamint a matematikai problémák felismeréséhez és megoldásához szükséges absztrakciós képesség szoros összefüggést mutat. Ebből következően a matematika eredményes oktatásának feltétele a fogalmi, gondolkodásbeli megalapozottság. Ehhez szükséges, hogy a nyelvi kommunikációs szint megfelelő alapokat biztosítson a gondolkodási műveletek elsajátításához. A hallássérülésből adódó szókincs- és beszédértésbeli, szövegértő olvasásbeli eltérések kihat(hat)nak a gondolkodási műveletek flexibilitására. A matematikai gondolkodás fejlesztése a tevékenykedtetés, a manipuláció, a speciális szemléltetés és a tananyagok – interaktív tábla és digitális tananyagok – lehetőség szerinti alkalmazásával valósul meg.

- A matematika és a valóság kapcsolatának erősítése hangsúlyos szerepet kap. Egy-egy matematikai ismeret, fogalom rögzítését és előhívását konkrét élmények, konkrét tapasztalatok biztosítják a tanulók számára. A valóságos élethelyzetekben előforduló matematikai tartalmak megragadása mellett egyidejűleg az ezt leíró nyelvi kifejezésformák begyakorlása is szükséges.
- A matematikai tartalmakat a tanulók szókincsének, szövegértésének, nyelvi fejlettségének megfelelő szintű szöveges feladatokban kell reprezentálni.
- Kiemelt jelentőségű a szemléltetés, a tevékenykedtetés, a cselekvésből kiinduló gondolkodásra nevelés, a felfedezettő tanulás-tanítás, a megértésen alapuló fejlesztés, azaz a tanuló aktív részvétele a folyamatban. A tartalomba ágyazott képességfejlesztés célja a készségek, kompetenciák (gondolkodási, kommunikációs, tanulási, együttműködési készségek stb.) fejlesztése.
- A matematikai jelrendszer – matematikai jelek, formulák – készségszintű alkalmazása a gondolkodásfejlesztés mellett elősegíti a nyelvi kompetencia fejlődését is.
- Az auditív csatorna részleges vagy teljes kiesése miatt a matematikai kompetencia kialakulásához az ép hallású tanulókhöz képest több időre, rendszeres gyakorlásra, többszöri ismétlésre kell számítani. Ehhez a tananyag mennyiségének csökkentésére, módosítására, elhagyására és/vagy változatos segédeszközök biztosítására lehet szükség.

- A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.4. Történelem és állampolgári ismeretek

A történelem és állampolgári ismeretek

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát képezi a történelmi időben és térben való tájékozódóképesség formálása, a kritikus gondolkodás, problémamegoldás, kommunikáció, kreativitás, együttműködés, történelmi gondolkodás fejlesztése. A hallássérült tanuló így mélyebben képes megismerni a valóságot maga körül, segítséget kap a társadalomban való eligazodáshoz, beilleszkedéshez, továbbá a jövőről is felelősebben tud gondolkodni.

A tanulási terület sérülésspecifikus tartalma kiegészül a hallássérült személyek társadalmi beilleszkedését segítő szociális és jogi ismeretek oktatásával.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.5 Erkölc és etika

A tanulási terület speciális fejlesztési tartalmát a különböző nézőpontok létezésének ismerete, a társas helyzetek szabályainak megértése és a hozzájuk való rugalmas alkalmazkodás jelenti. Alapvető cél az énkép és önismeret fejlesztése, saját és mások érzelmeinek felismerése, megértése, a saját gondolatok és érzelmek verbális kifejezésének tanítása. Támogatni kell a tanulóban a segítőkészséget, az empátiát, a toleranciát, az együttműködést, a szolidaritást, az asszertivitásra törekvő konfliktusmegoldást.

A szövegértési és figyelmi nehézségek miatt az összefüggések megértése, a tanulságok levonása külön figyelmet érdemel. A sajátos nevelési igény miatt a másság elfogadása, a pozitív diszkrimináció és a jogérvényesítés gyakorlati kérdései is megjelennek a tanulási terület témakörei között.

A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.6. Természettudomány és földrajz

A környezetismeret, természettudomány, biológia, kémia, fizika és földrajz

A beszédkommunikációjukban és megismerő tevékenységükben akadályozott hallássérült tanulókat lehetőség szerint gyakorlati tevékenykedtetéssel, multiszenzoros tapasztalatszerzéssel olyan alkalmazható ismeretek birtokába kell juttatni, melyek konvertálhatók a természeti környezet, a viszonylatok, összefüggések felismeréséhez. A természettudományos és más tantárgyak közötti kapcsolatokat projektmunkákkal, projektnapok/hetek rendezésével lehet erősíteni. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.7 Művészetek

Az ének-zene, vizuális kultúra, dráma és színház

Az önkifejezés, az információszerzés számtalan lehetősége teremthető meg e tanulási terület tartalmain keresztül. A kreativitás fejlesztése szempontjából megkülönböztetett jelentőséggel bír a vizuális kultúra fejlesztése, a különböző manuális technikák megismertetése és sokoldalú művelése. A személyiség fejlesztésében a dráma és a tánc adta lehetőségek kihasználása fontos az önkifejezés miatt. A tanulók teljesítménye e tanulási terület egyes részterületein eléri, sőt, meghaladhatja a halló társak produktumait. A vizuális kultúra a többi szaktárgy (pl. földrajz, fizika) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét. A művészet nyelvének értése és használata egy újabb kommunikációs csatornát nyit meg a hallássérült gyermekek számára. A képi, térbeli gondolkodás, a kreativitás, a problémák felvetése és a megoldási utak keresése, az empátia, az elfogadás, az ízlés kialakulása mind újabb és újabb lehetőséget teremt a nyelvi fejlesztésre, az érzelmi élet gazdagítására és egyben a személyiség formálására.

14.6.8. Technológia

A technika és tervezés, digitális kultúra

A hallássérült tanulóknak az információszerzésben és kommunikációban meglévő akadályozottságuk következtében alapvető szükségük van a vizuális információszerzés, -feldolgozás és -átadás legkorszerűbb technikáinak ismeretére és ezek alkalmazására. Megkülönböztetett jelentősége van a digitális technológiának az írásos kommunikációban. Ezért a gyermekeket a lehető legkorábbi életkortól tanítani kell a számítógép helyes használatára, illetve az internet által kínált kommunikációs lehetőségek tudatos, kulturált elsajátítására, az információszerzés módjaira, a szerzett információ kritikus kezelésére. Az internet a hallássérült tanulók számára is az ismeretek hatalmas tárházát nyújtja. Az internethasználatot nehezíti azonban szűkebb szókincsük és az ebből fakadó szövegértési nehézségük. Kiemelt feladat azon keresőprogramokkal való megismertetésük, melyek segítenek a lényegkiemelésben és az írott szöveg megértésében (digitális szótárak, képkereső programok stb.). Fontos felismertetni a tanulókkal azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához, kialakításához. A hallássérült személyek számára az internet használata lehetőséget biztosít arra, hogy kapcsolatot építsenek ki halló emberekkel, illetve kapcsolatot tartsanak sorstársaikkal. Fontos megismertetni velük ennek nyelvi kultúráját, valamint a kapcsolatkeresésben rejlő veszélyeket is. Mivel a hallássérült tanulók erősen motiváltak a digitális eszközök használatában, ezt a motivációt ajánlott kihasználni más tanórákon is. A tárgyi tudás megszerzését a hallássérült tanulók sajátos nevelési igényének megfelelően széles körű szemléltetés segíti (szöveg, hang, kép, animáció, videó és interaktivitás), ami színesebbé, élményszerűvé teszi a tanulási folyamatot. A multimédia bevonása a tanítás folyamatába lehetővé teszi, hogy a nagyothalló gyermekhez többféle csatornán, többféleképpen és többszöri ismétlést biztosítva jusson el ugyanaz az információ. Az így megszerzett tudás számos művelődési területhez, iskolai és iskolán kívüli tevékenységhez kapcsolódik. A vizuális kommunikáció is mind nagyobb teret nyer, azaz a multimédia közvetítésével a szavak és a szövegszerkesztés mellett a látványszerkesztés is előtérbe kerül. A hatékony informatikatanítás akkor valósulhat meg, ha megfelelően megszervezett. Ennek során lehetővé válik az egyes tanulókkal való differenciált foglalkozás vagy a nehezen tanuló gyerekek megsegítése, a hallássérült tanulók tanulási sikerélményhez juttatása. A Nat-ban rögzített tananyaghoz képest a helyi tanterv szintjén a tanulók nyelvi állapotához, fejlettségi szintjéhez szükséges differenciálni, redukálni, adaptálni, helyettesíteni az ismeretanyagot.

14.6.9. Testnevelés és egészségfejlesztés: testnevelés

A tanulási terület speciális szerepe többirányú. A fejlesztésnek figyelembe kell vennie a tanulók adottságait, az átlagosnál gyakrabban előforduló mozgáskoordinációs zavarokat, a testi fejlődési rendellenességeket, a térbeli orientációs zavarokat. Ez a tehetséggondozás fontos területe is egyben, ahol a hallássérült tanulók jó adottságaikat fejlesztve a halló társakkal azonos teljesítményekre képesek. Feladata a fizikai munkavégzésre történő testi és pszichikai felkészítés, a motoros képességek fejlesztése, a fizikai kondíció növelése, az egészséges életre nevelés, a mozgásigény kialakítása, a halló gyermekekkel való kapcsolatok kiépítése, versenyhelyzetek teremtése.

14.7. Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat pedagógiai szakaszolásával. A hallássérült tanulók nyelvi szintje általában indokolja, hogy a bevezető szakasz hosszabb időszámban – teljesítésére egy, illetve két tanév javasolt – szerveződjön, de az iskola pedagógiai programja és helyi tanterve alapján a későbbiekben is sor kerülhet egy évfolyam tananyagának egy tanévnél hosszabb időtartamban történő feldolgozására. Indokolt, hogy az alsó tagozatos szakasz előtt egy év alapozó időszak szerveződjön. Az alapozó szakasz időszámban – a korai gondozás és a (speciális) óvodai nevelés eredményeire támaszkodva – a nyelvi kommunikációs készségek kialakítása, fejlesztése dominál. Ekkor a szókinés fejlesztését, a köznapi nyelv elemeinek elsajátítását, a beszédérthetőség fejlesztését, a nyelvi különbségek kezelését, valamint a nyelvi-szociális érintkezési formák kialakítását végezzük. Emellett a gyakori társulási zavarok miatt kiemelt feladat a kultúrtechnikák elsajátításához szükséges részképességek fejlesztése, a tanulási zavar szűrése és prevenciója, a gyermek szükségleteinek megfelelő terápiák lehetőség szerinti alkalmazása.

A gyerekek kisiskolás korukra elsajátítják és megközelítően olyan szinten birtokolják az alapvető kultúrtechnikákat, hogy eszközként használhatják a további tanulmányaik során. Legkésőbb az alsó tagozatos szakasz végére a nagyothalló tanulók nyelvi kommunikációs fejlettsége optimális esetben megközelítheti vagy elérheti az azonos korú halló tanulók fejlettségének alsó szintjét. A felső tagozatos szakaszra már kialakultnak tekinthető az egyéni beszédállapot.

Erre támaszkodva általában megvalósítható:

- a nyelvi rendszer további finomítása, a nyelvi-kommunikációs szint emelése, az olvasás-írás eszközszintű használata;
- a nyelvi érintkezés formáinak bővítése: szélesebb körű tájékozódás a köznapi nyelvhasználatban, árnyaltabb alkalmazás, a tanulási területek és témák tartalmának megfelelő fogalmak értő használata;
- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, a kommunikációs szándéknak megfelelő nyelvi formák megválasztása.

Valamennyi pedagógiai szakasz kiemelt feladata:

- a beszédhallás folyamatos fejlesztése;
- a pályairányítás, a reális pályaválasztás előkészítése, a továbbtanulásra való felkészítés;
- az épen maradt funkciók fejlesztése, a tehetség gondozása.

A súlyos fokban hallássérült tanulók oktatásának pedagógiai szakaszai – módosításokkal – megegyeznek a Nat-ban rögzített pedagógiai szakaszokkal és tartalmakkal.

A nyelvi kommunikációjában nagyfokú elmaradást mutató hallássérült gyermek iskolakészültsége indokol(hat)ja, hogy az alsó tagozatos szakasz bevezetése előtt 2 év alapozó időszak, elő-

készítő osztály szerveződjön. Az alapozó időszak speciális fejlesztési feladatát a nyelvi kommunikáció beindítása jelenti. A megnövelt időtartam funkciója (a korai fejlesztésre és az óvodai nevelésre építve) a nyelvi kommunikáció alapozásának folytatása, az életkornak megfelelő élmények, ismeretek tartalmainak nyelvi megfogalmazása, megértése, továbbá a szókincs bővítése, mondatok alkalmazása.

Célja:

- az olvasás technikájának kialakítása;
- az elemi szövegértési kompetencia kialakítása;
- az írás technikájának kialakítása;
- a beszédérthetőség fejlesztése, a beszédhangok minél pontosabb ejtése;
- a beszéddinamika fejlesztése, javítása;
- a hallási figyelem fejlesztése;
- az épen maradt funkciók fejlesztése;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése (hallássérült gyermekek számára létrehozott speciális intézményekben).

A nyelvi kommunikáció biztonságos megalapozásával, folyamatos fejlesztésével lehetséges, hogy a kultúrtechnikák (olvasás, írás, nyelvi rendszer) mindinkább az ismeretszerzés eszközeivé váljanak.

Az alsó tagozatos (1–4. osztály) szakasz végéig átfogó feladat a nyelvi rendszer kiépítése. Megvalósítása elsődlegesen a Magyar nyelv és irodalom tanulási terület fejlesztési feladata.

Általános cél, hogy ez a szakasz megalapozza egy olyan direkt kommunikációs szint elérését, amely alkalmas valamennyi tanulási terület ismeretanyagának teljesebb körű elsajátítására (szókincs, nyelvalaki struktúrák stb. vonatkozásában). Alkalmazása, gyakorlása minden területen megvalósítandó fejlesztési feladat, beépíthető a szabadon választott és a rehabilitációs célú tanórák programjaiba. Az 1. osztály végén szükséges a nyelvi kommunikációs fejlettségi szint mérése, mert ekkorra már megjelennek azok a nyelvi készségek, amelyek lehetővé teszik az értékelést. Jelentősen eltérő fejlődési ütemű tanulók esetében – a szakértői bizottság bevonásával – javaslatot kell tenni a fejlesztés további formájára, módjára, szükség esetén az iskolatípus változtatására. A nyelvi kommunikáció építésének feladatai az általános iskolai oktatás egész időtartama alatt döntően befolyásolják a tanulási területek tartalmainak feldolgozását. A felső tagozatos (5–8. osztály) szakasz végére a nyelvi készségek olyan szintjére juttatható el a súlyos fokban hallássérült tanulók egy része, ami alkalmassá teszi őket az egyre önállóbb ismeretszerzésre, a szövegalkotó műveletek végzésére, a korszerű műveltség iskolai tartalmának birtoklására. Ennek megfelelően valamennyi tanulási területen megjelenik az anyanyelvi készségek intenzív fejlődése (a szóbeli és írásbeli közlés gyarapodása, a beszéd- és szövegértés készségei, az aktív és passzív szókincs növekedése, a passzív szókincs aktivizálási folyamatának gyorsulása). Vannak azonban olyan tanulók is, akiknél a fenti készségek csak alacsonyabb szinten jelennek meg, akiknél az egyre önállóbb ismeretszerzés csak alacsonyabb szinten tapasztalható.

A jelnyelv a súlyos fokban hallássérült egyének számára az egymás közötti kommunikáció fontos eszköze lehet. A hangos beszédet kísérő jelnyelv segítséget nyújt a nyelvi kommunikáció közvetítésében és értelmezésében azokban az esetekben, amikor a nyelvi közlés megértése különböző okok miatt akadályozott (mentális problémák, diszfázia, részképességszavarok stb.). Bilingvális oktatás esetén hangos beszéddel és jelnyelven is biztosítani kell az információkat, a tanulók és szüleik elhatározásának figyelembevételével, valamint a szükséges személyi és tárgyi feltételek alkalmazásával.

A fejlesztés kiemelt feladatai:

- a szociális kapcsolatrendszer, az érintkezési formák pontos értelmezése, nyelvi formáinak elsajátítása a személyiség harmonikus fejlesztése érdekében;
- az ismeretek bővítésével kapcsolatos fogalomrendszerek pontos kiépítése, a tudáselemek értő, értelmező összekapcsolása a kognitív funkciók (a felfogás, a feldolgozás, a lényegkiemelés, az összefüggések meglátása és alkalmazása) szintjeinek fejlesztésével;
- a vizuális percepció, az önkifejezés, a valóság képi feldolgozásának, megjelenítésének, értelmezésének folyamatos bekapcsolása a tanulás-tanítás folyamatába, a személyiség kibontakoztatása, gazdagítása céljából;
- a magyar nyelv szabályainak megfelelő beszéd komplex, folyamatos fejlesztése;
- a beszédhallás, a beszédérthetőség fejlesztése az oktatás valamennyi szakaszában;
- a jelnyelvi kompetencia fejlesztése;
- az információszerzés, az interperszonális kapcsolatok új technikai formáira való felkészítés (számítógép, internet stb.), az írásos kommunikáció, valamint az idegen nyelv ismerete, írásos formájának hangsúlyos megalapozása és fejlesztése;
- a tehetségre utaló személyiségjegyek feltárása és gondozása;
- a beszédértés és a mondanivaló kifejezésének fejlesztése;
- a szövegértő olvasás folyamatos fejlesztése;
- felzárkóztatás, differenciálás;
- tehetséggondozás;
- a mozgás és ritmus intenzív fejlesztése;
- a továbbtanulás, a szakmaszerzés ismereteinek, lehetőségének alapozása, kitekintés a munka világára.

14.8. A hallássérült tanulók egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásai

A feladat jellegéből adódóan az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció, rehabilitáció döntően individuális jellegű, ezért egyéni vagy kiscsoportos keretben valósul meg.

- A hallás korlátozottsága és annak súlyos következményei döntő befolyással bírnak nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet, a személyiség fejlődésének egészére is. Ezt megelőzendő, alapvető pedagógiai fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű hallásnevelés (a meglévő hallásmaradvány aktivizálására alapozva), a technikai lehetőségek felhasználásával. Ehhez elengedhetetlen a vizuális és a hangzó nyelv elérhetővé tétele.
- Az egyéni anyanyelvi nevelés az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs célú órakeretben kerül megvalósításra. Az iskolai fejlesztés alapozó és alsó tagozatos szakaszában a hallássérült gyermek egyéni adottságaihoz, érdeklődéséhez igazodó központi témájú társalgások szolgálják a nyelv, a beszéd különböző területeinek fejlesztését. Középpontban az alapvető hangzó nyelvi készségek (a szájról olvasásra és a hallásmaradványra támaszkodó beszédértés, a gondolatok önálló kifejezése) erősítése áll. A társalgások keretében kerül sor a beszédérthetőség (tempó, ritmus, hangsúly, artikuláció) folyamatos fejlesztésére is. A felső tagozaton folytatódik a magyar nyelvi kompetencia kibontakoztatása a Magyar nyelv és irodalom tanulási területéhez is igazodva.
- A beszéd, nyelv elsajátítási (diszfáziás) és egyéb tanulási zavar tüneteit mutató tanulók komplex korrekciója az iskoláztatás végéig szükséges, elsősorban az egyéni fejlesztés keretében.

- A hallás-ritmus-mozgás nevelés összehangolt fejlesztő tartalma közvetlenül szolgálja a hallássérülés és következményeinek korrekcióját.
- A hangzó nyelvi készségek fejlesztése a rehabilitációs órakereten kívül része valameny-nyi (nyelvi fejlesztést is megvalósító) tantárgynak.
- Az egészségügyi célú habilitáció a hallássérült tanulók esetében elsősorban a folyamatos otológiai és audiológiai ellátásra irányul. Feltétel: az audiológiai vizsgálatokhoz szükséges tárgyi és személyi feltételek iskolai keretek közötti maradéktalan biztosítása.
- A hallássérült tanulók fokozottabban támaszkodnak a látásukra, ezért annak védelme a fülészeti ellátással azonos fontosságú.
- Kiemelten fontos a mentálhigiénés gondozás, a pszichológiai ellátás, különösen a hallásukat a hangos beszéd kialakulása után elvesztett tanulók esetében – az eredményes iskolai oktatás szempontjából is.

A pszichológiai habilitáció, rehabilitáció elsődleges célja, hogy megelőzze, illetve csökkentse azokat a kedvezőtlen folyamatokat, amelyeket a hallássérülés és az azzal összefüggő eltérő nyelvfejlődés a személyiség fejlődésében okozhat.

A pszichológiai habilitációval, rehabilitációval összefüggő főbb feladatok:

- a társuló problémák (pl. tanulási zavar, hiperaktivitás, autizmus) korai felismerésének segítése, szakemberekhez irányítás, a megfelelő – minél korábbi – terápiához való hozzájutás támogatása;
- tehetség gondozás: a tehetség felismerésének és kibontakozásának segítése;
- a tanulók ön- és társismeretének fejlesztése;
- belső állapotok, érzelmek felismerésének, azonosításának, helyes kezelésének fejlesztése, az empátiás készség fejlesztése;
- a társas helyzetek értelmezésének segítése, a helyzetnek megfelelő kommunikáció, viselkedés kialakítása, többek között a segítségkérés, az önvédelem, önérvényesítés, konfliktuskezelés, alkalmazkodás készségeinek gyakorlása;
- a gyermek, fiatal támogatása a másság megélésében, a sérültség elfogadásának, elfogadtatásának segítése;
- a család támogatása a hallássérüléshez kapcsolódó krízishelyzetekben, a hallássérült gyermek nevelésében;
- a pályaeorientáció, a pályaválasztás segítése a hallássérült specifikumok figyelembevételével pályatanácsadás formájában;
- az integráció előkészítése, a gyermek, szülő, befogadó intézmény támogatása, sikertelen integráció esetén a gyermek negatív élményeinek feldolgozása, az önbizalom erősítése;
- az etikai normák ismeretének hiányossága, a fokozott befolyásolhatóság, az áldozattá válás és a bűnelkövetés esetleges veszélyeztetettsége miatt preventív foglalkozások szervezése;
- mindezekon túl szükség esetén pszichológiai ellátás – akut krízis, személyiségzavar, magatartászavar, beilleszkedési nehézségek, iskolai vagy családi konfliktusok, egyéb pszichés problémák (szorongás, pszichoszomatikus problémák stb.) előfordulása esetén;
- a tanulók intézményen kívüli pszichológiai ellátása – különösen súlyosabb kommunikációs akadályozottság és kollégiumi bentlakás esetén – lehetetlen, ezért indokolt az intézményen belüli pszichés megsegítésük;
- a nyelvi kommunikáció döntő befolyással bír nemcsak a fogalmi gondolkodás fejlődésére, hanem a lelki élet egészére, a személyiség alakulására is. Ezért alapvető pedagógiai

fejlesztési cél a lehetőség szerinti legkorábbi időponttól kezdett szakszerű szurdologopédiai ellátás és igény szerint mindkét nyelvhez (vizuális és auditív) való hozzáférés biztosítása.

Az egyéni anyanyelvi nevelés keretében történik:

- a nyelvi kommunikáció megindításának támogatása;
- a beszédfejlődés természetes vonulatának bejárása, az érthető, megközelítően természetes ritmusú beszéd kimunkálása;
- a még hiányzó beszédhangok kialakítása, automatizálása, illetve a meglévő hibás hangok korrekciója;
- a szupraszegmentális elemek megfelelő használatának tudatosítása, a helyes beszédpródia állandó gyakorlása;
- a grammatikai, pragmatikai hiányosságok korrekciója;
- a szókincs folyamatos bővítése, a szavak, kifejezések értelmezése, melyek hiányában a jó beszédprodukció elérése lehetetlen;
- a cochleáris implantáció-hallásjavító műtéten átesett gyermekek rehabilitációja, habilitációja, amelynek célja a speciális hallás- és beszédfejlesztés annak érdekében, hogy a környezet hangjainak felismerésétől a beszédhangok differenciálásán keresztül a beszédértés és az érthető beszéd birtokába jussanak. Mindezzel a minél korábbi integráció a cél;
- speciális intézményi oktatás esetén az integrált iskolai és iskolán kívüli életre történő felkészítés biztosítása;
- a képességprofilnak megfelelően kell kidolgozni és megvalósítani az egyéni fejlesztési tervet, melybe lényeges beépíteni a diszfáziás tünetek kezelésére specifikusan kidolgozott eljárásaként bevált Affolter–Heldstab-féle módszert;
- fontos, hogy a halló társakkal végzett közös tevékenységek, közösen szerzett élmények során a hallássérült gyermekek felismerjék azokat a kapcsolódási pontokat, melyek segítségével egyenértékűnek tekinthetik magukat a halló tanulókkal. Ennek érdekében szükséges, hogy a speciális intézményi keretek között tanuló hallássérült gyermekek a kezdő évfolyamokban érintkezzenek a halló gyermekekkel, megkezdődjön a kontaktustartás, és beépüljön a hallássérült gyermekek életébe. A későbbiekben, a középső évfolyamokon szükségessé válik a többségi iskolában nevelkedő gyermekekkel, gyermekcsoportokkal való növekvő gyakoriságú együttlét, együtt-tanulás, együtt-sportolás stb., az utolsó két évfolyamon pedig az életpálya tervezése, a pályaaorientáció, a pályaválasztás és az ezzel kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismeretek, tevékenységek végzése.

Kiemelt feladat a tehetséggondozás, melynek keretében megvalósul az átlagnál jobb nyelvi képességekkel rendelkező tanulók anyanyelvi kompetenciáinak kiemelt fejlesztése a következő területeken:

- a szövegértési és szövegalkotási automatizmusok kialakítása az egyes szövegtípusok szerkezeti és jelentéstani jellemzőinek felfedeztetésével;
- a kommunikáció tudatos stratégiáinak felépítése különféle közlési helyzetekben és szövegtípusokban;
- az egyéni közlési stratégiák kialakítása és használata;
- a kommunikációs magatartásmódok és tevékenységek egyszerre kreatív és normatív használata;
- a nyelvi problémaészlelés képességének folyamatos fejlesztése;
- a nem verbális önkifejezés képességének fejlesztése, illetve a partner nem verbális jelzéseinek értelmezése.

- a kiemelkedő matematikai-logikai gondolkodással bíró tanulók matematikai kompetenciájának fejlesztése és szövegértési kompetenciájának olyan szintre emelése, amely képessé teszi őket a matematikai szöveges feladatok megértésére.
- az anyanyelvi és a kiemelkedő egyéb kompetenciák mind magasabb szintű és szélesebb körű birtoklásának elősegítése minden tanulási területen, amely képessé teszi tehetséges tanulóinkat a verbális, hangzó és képi kommunikáció eszközeinek és kódjainak, a különböző információhordozók üzeneteinek megértésére és feldolgozására, ezzel az önálló tanulás képességének gyakorlására.

14.9. A halmozottan sérült hallássérült tanulók fejlesztése

A hallássérült tanulók populációjának napjainkra jellemző változása komoly kihívás a szakterületi intézmények gyógypedagógusainak, mivel a társuló fogyatékoságok, a diszfáziás tanulók nagyszámú megjelenése a speciális iskolákban korábban nem alkalmazott módszertani eljárásokat és óraszervezési technikákat igényel, ráadásul a specifikus nyelvi zavar, valamint a kísérő pszichomotoros tünetek változatos formában, sajátos összetételben jelennek meg a hallási fogyatékoság enyhébb vagy súlyosabb mértéke mellett. A halmozottan sérült hallássérült tanulók nevelési, oktatási lehetőségeit alapvetően befolyásolja a társult fogyatékoság jellege és súlyossága.

a) **A társuló zavarok** közül előfordulásuk gyakorisága szempontjából kiemelkednek a speciális nyelv- és beszédelsajátítási, beszédértési és szövegértelmezési nehézségek (diszfázia, diszlexia, diszgráfia, diszgrammatika), melyek nem indokolhatók a hallássérüléssel. A korrekcióban kiemelt szerepet játszanak az egyéni anyanyelvi nevelés órákeretében felhasználható habilitációs jellegű órák és a csoportos órák szervezési lehetőségei. A korrekció során fontos szerepet játszanak az egyéni társalgások, valamint az alkalmazott speciális módszerek. A korrekciós órákra a zavar súlyosságához igazodó óraszámokban valamennyi évfolyamon szükség van. A tánc a zenével együtt fejleszti a hallást, a ritmusérzéklet; a tanult mozgássorok hozzájárulhatnak a tanulási zavarok terápiájához, a tanulási képességek fejlődéséhez. A tánc a zenével együtt segítheti a belső tartalmak kifejezését, az öröm megélését.

b) **Látási fogyatékoság, mozgásszervi fogyatékoság, autizmus spektrumzavar**

Mozgásszervi fogyatékoság, jelentősebb rövidlátás, illetve autizmus spektrumzavar esetén a korrekció érdekében más szakemberekkel (pl. tiflopedagógus, szomatopedagógus, autizmus szakirányon végzett gyógypedagógus, konduktor, esetleg nevelési-oktatási feladatokat ellátó gyógytornász) való konzultációra, illetve aktív segítségükre van szükség. Látási fogyatékoság esetén az ültetésre (táblakép), az írott anyagok adaptálására és a tanár közelségére külön gondot kell fordítani. Fontos, hogy szükség esetén a tanuló autizmus-specifikus terápiában részesüljön az intézményen belül vagy kívül.

c) **Értelmi fogyatékoság**

A fejlesztés egyaránt épít a nagyothalló tanulókat, valamint az enyhe és közepes súlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésének irányelveire. Ezeket úgy alkalmazza, hogy figyelembe veszi a tanuló egyéni adottságait, fejlesztési szükségleteit, aktuális pszichés állapotát, az egyes területeken tapasztalt lemaradását, fejleszthetőségének határait. Az iskolai fejlesztés elveit és szakaszait – valamennyi érintett fogyatékosági terület pedagógiai és rehabilitációs feltételeinek biztosításával – a helyi tantervben kell meghatározni. A helyi tantervben a tartalmaknak, a továbblépés feltételeinek meghatározásánál kell figyelembe venni az érzékszervi fogyatékoság tényét, valamint a pszichés állapotot. A közvetlen és tágabb környezet megismertetésére, az ismeretek közvetí-

tésére és megerősítésére, a cselekedtetésre, az önálló életvezetéshez szükséges készségek megalapozására, a pozitív értékelésre épülő fejlesztés differenciált formában történik.

Azoknál a tanulóknál, akiknél a hangos beszéd elsajátításának nagyfokú nehézsége vagy akadályozottsága tapasztalható, egyéb alternatív kommunikációs lehetőségek is használhatók (gesztus-, jelnyelv, képi kommunikáció).

Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazt a lehetőséget, amelyet a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integrációt, az önkifejezést, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

Az egyéni felzárkóztató programok alapján történő fejlesztés során a domináns fogyatékhöz igazodva, de a társult fogyatékhöz eredő korlátokra is tekintettel kell megvalósítani a képességek fejlesztését. Az egyéni fejlődést nyomon követő pedagógiai diagnosztizálásra alapozva fogalmazhatók meg a fejlesztés rövid távú céljai, feladatai, követelményei.

d) A hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált tanulók iskolai fejlesztése

A tanulók e csoportja esetében a sajátos nevelési igény a hallássérülés bekövetkezésének idejétől jelenik meg. Állapotuktól függően folytatják tanulmányaikat előző iskoláikban vagy a hallássérültek megfelelő iskolatípusában.

Oktatásuk Nat-hoz való viszonyát alapvetően a befogadó iskola helyi tanterve, hallássérülésekből következő sajátos egészségügyi és speciális pedagógiai igényük szabályozza. Pedagógiai, valamint egészségügyi célú rehabilitációjukat az alábbiak figyelembevételével szükséges tervezni:

- a hallókészülék használatára szoktatás;
- a hallásmaradvány kondicionálása;
- a meglévő beszédállapot fenntartása (megőrzése) és fejlesztése;
- a szájról olvasás készségének kiépítése, fejlesztése;
- a módosult életvitel elfogadtatása, a harmonikus személyiség erősítése.

14.10. Állapotmegismerés, szakértői vélemény

A hallássérült tanulók iskolai ellátásának, egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs fejlesztésének alapja a szakértői vélemény. A szakértői vélemény tartalmazza a vizsgálat célját, előzményeit, a diagnózist/diagnózisokat és a komplex szakértői vizsgálat eredményeit, megállapításait. A hallássérülés területén nem megyei, hanem országos szakértői bizottság működik. A diagnosztikus munka a tradicionális hazai komplex diagnosztikai eljárás rendszerét követi. A szakértői vélemény javaslatot tartalmaz azzal kapcsolatban, hogy a tanuló együttnevelés vagy különnevelés keretében folytassa-e tanulmányait, megjelölve a nevelési-

oktatási intézményt. Kitér a szakemberszükségletre, a rehabilitációra vonatkozó időkeretre, a rehabilitáció által érintett területekre, valamint az egyéni kedvezményekre, mentesítésekre.

Az egyéni fejlesztési tervet megalapozó legfontosabb felmérések hallássérülés esetében a következők: hallásvizsgálat, nyelvi-kommunikációs képesség/készség, nonverbális kommunikáció, pszichomotoros fejlettség, egyéni állapotmegismerés, adaptív magatartás, szociális érettség, átfogó mentális képesség (intelligencia), viselkedési problémák, bizonyos esetekben: motoros készségek, szenzomotoros integráció, magatartás, személyiségi jellemzők.

14.11. Differenciálás

A hallássérült gyermekek csoportja rendkívül heterogénnek tekinthető sokféle, a tanulást alapvetően meghatározó szempontból. A tanulók közti különbséget és az arra való megfelelő reagálást a gyógypedagógiai munkában alapvető fontosságúnak kell tekinteni. A differenciálás irányulhat a tanulás tartalmára, amikor a különböző tanulók vagy tanulócsoportok különböző témákat dolgoznak fel, majd osztják meg egymással az ismereteket, vagy a tanulás módszereire és az alkalmazott eszközökre is. Ha a megfelelő diagnosztikus eljárásokkal fel tudjuk tární, hogy kinél milyen kompetenciaterületen mutatkoznak elsősorban hiányosságok, akkor megszervezhető ezeknek a területeknek a differenciált fejlesztése. Az alkalmazott módszertani alapelvek egyik legfontosabbika a differenciálás. Hallássérült tanulók esetén ez a következő területeken valósulhat meg:

- a tananyag, feladat választásában;
- az alkalmazott nyelvi szintben, az alkalmazott nyelvben (hangzó magyar nyelv, magyar jelnyelv);
- a tananyag feldolgozásának menetében;
- a feldolgozás módjában;
- a segítségnyújtás mértékében, minőségében;
- az értékelésben;
- az alkalmazott kommunikációs módokban;
- a tanulási tempóban.

15.A látási fogyatékos tanulók iskolai nevelésének-oktatásának irányelvei

15.1. A látási fogyatékos tanuló

A látássérülés a látószerv (a szem, a látóideg és/vagy a látásért felelős agykérgi/kéreg alatti területek) sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodóképességét, kihat személyiségének alakulására.

Gyógypedagógiai szempontból azok a tanulók látássérültek¹, akiknek látásteljesítménye az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) vízus: 0 – 0,3 közötti. Látássérült az a tanuló is, akinek centrális látótere legfeljebb 20°.

Ezen belül:

- a) vakok azok a tanulók, akiknek látóképessége teljesen hiányzik (vízus: 0);
- b) aliglátók azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek (vízus: fényérzés – 0,1);
- c) gyengénlátók azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1 – 0,3).

A látássérülés egyéni megélése sok különböző tényezőtől függ. Ide tartozik többek között a megelőzés és a beavatkozó kezelések hozzáférhetősége, a látási rehabilitáció (ideértve a szemüvegeket, fehér botokat is) elérhetősége, és a megélt akadályozottság a közlekedés, tájékozódás, mindennapi élet, ügyintézés, információkhoz való hozzáférés terén.” (www.who.int).

A vak, valamint a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulókat elsősorban a tapintó-halló életmód, a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulókat és a gyengénlátó tanulókat a látó-halló (tapintó) életmód jellemzi.

A pedagógiai fejlesztés szempontjából elsődlegesen a látásélesség és a látási funkciók ismerete fontos, de a pedagógusnak tájékozottnak kell lennie

- a látássérülés kórokáról, kialakulásának időpontjáról;
- a szemészeti állapot prognózisjavuló vagy romló tendenciájáról;
- a pedagógiai látásvizsgálat eredményéről;
- a gyermek intellektuális képességeiről;
- a látássérülés személyiségre gyakorolt hatásairól.

A látássérüléshez gyakran társulhat egyéb fogyatékoság is (mozgás-, hallás- és intellektuális képességzavar, autizmus spektrumzavar stb., illetve mindezek halmozott megjelenése). A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszer minden esetben a tanulók állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

Az érésben és fejlődésben késést mutató gyermekek számára az óvoda–iskola átmenet megkönnyítésének lehetséges útja például az egyéni előrehaladású nevelés és oktatás vagy az egyes évfolyamok követelményeinek teljesítéséhez egy tanítási évnél hosszabb idő megjelölésének lehetősége.

Az alkalmazandó irányelvek elkülönülnek a vak, a gyengénlátó és a halmozottan sérült látássérült gyermekek esetében.

15.2. A látássérült tanulók iskolai fejlesztése

15.2.1. A látássérült tanulók tanulásának és tanításának alapelvei, céljai és kiemelt feladatai

A látássérült tanulók nevelését, oktatását ellátó közoktatási intézmények az iskoláztatás során több fontos feladat megoldását vállalják a mindenkire vonatkozó általános feladatokon túl: erkölcsi nevelés, nemzeti öntudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, önismeret és a társas kultúra fejlesztése, családi életre nevelés, testi és lelki egészségre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, pályaaorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés, médiatudatosságra nevelés, a tanulás tanítása, valamint ezen túl az esélyegyenlőség biztosítását a látássérülésből és az esetleg csatlakozó fogyatékoságból adódó hátrányok leküzdésével.

A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más – haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási – beállítódás is jellemzi. Fontos az összes érzékszerv – hallás, tapintás, szaglás, ízérezékelés – fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tudatosítása és tanítása.

A látás hiánya, az aliglátás és a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén jelent eltéréseket, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás stb.) is. Más a tanulási környezet, hangsúlyosabban egyénre szabottak a tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele alapvető.

15.2.2. Nevelési-oktatási szakaszok és kiemelt pedagógiai feladatok

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) alkalmazott szakaszolással.

A képzési szakaszok tervezésekor – az ép tanulókhhoz hasonlóan – a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztés speciális feladatai a következők.

Az alsó tagozaton

- az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén;
- az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával;
- az érzékszervek használatának tudatosítása;
- az önbizalom, a pozitív énkép alapozása, a látássérülés megértése és elfogadása;
- kapcsolatépítés az ép látásúakkal, felkészítés az inkluzív közösségbe való beilleszkedésre;
- az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton

- az önállóság további fejlesztése a tanulási és a mindennapi élet tevékenységeiben;
- a látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása;
- az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé;
- a céltudatosság, kitartás kialakítása az önálló tanulás és a pályaaorientáció céljából;
- az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában;
- az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása;

- az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása;
- az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

15.2.3. A többségi iskolában történő együttnevelés

A többségi iskolában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntésen alapul, esetenként egyéni felkészítést igényel. Az együttnevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- A látássérült tanuló vegyen részt olyan egyéni fejlesztésekben, amelyekre állapotából fakadóan szüksége van. Ezen minden olyan egyéni felzárkóztató, tehetséggondozó, rehabilitációs és habilitációs célú külön foglalkozást értünk, ami az intézmény rehabilitációs keretéből – az osztályfőnök, a szaktanárok, a délutános nevelő, a szülő észrevételei és javaslatai alapján – a tanuló órarendjébe illeszthető. Ennek megvalósításához a szakértői javaslat nyújt támpontot, illetve igénybe vehetők a látássérült tanulók speciális iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények által biztosított szolgáltatások. A vak és gyengénlátó tanulók különnevelését ellátó intézményekben működő egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények integrációt támogató tevékenysége kiterjed a látássérült tanulóakra, családjukra és pedagógusaikra, az őket befogadó közösségekre, esetenként a látássérült tanulókkal kapcsolatba kerülő egészségügyi, hivatali dolgozókra.
- A látássérült tanulók optimális fejlődése érdekében a pedagógiai programban kell megfogalmazni a szükséges speciális feltételeket és feladatokat (tantervi kiegészítések, eszköz, segédeszköz, segédletek, differenciálás, az értékelés, minősítés, a követelmény egyénre szabott formái stb.).
- A befogadó többségi iskola tantestületének a speciális iskolák nyújtanak segítséget a látássérült tanuló nevelésére, oktatására vonatkozó információk átadásával. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.

15.3. A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A vak és az aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása az alábbiak figyelembevételével lehetséges.

15.3.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

15.3.1.1. Tanulási és nevelési célok

A vak és aliglátó tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési területek, nevelési célok az irányadóak. A tanulási és nevelési célok elérését a tanulók látásteljesítménye és intellektuális képességei egyénileg befolyásolják. A célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Testi és lelki egészségre nevelés

- A vak, aliglátó gyermekek ismerjék meg látássérülésük kórokát, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése, megerőltető testmozgás mértéke).
- A tanulók legyenek tisztában azzal, hogy a balesetek elkerülése csak megfelelő tájékozódási és közlekedési ismeretek birtokában lehetséges (pl. a megszokott haladási irány betartása a közvetlen környezetben, egyértelmű/állandó/számára jellegzetes stb. támpontok szerinti tájékozódás, a hosszú fehér bot használatának elsajátítása nagyobb térben).
- A tanulók ügyeljenek a szem higiéniájának betartására, az orvosi ellenőrzés rendszeres elvégzésére.
- Az egészséges életmódra nevelés segítse a vak, aliglátó tanulókat a betegségek megelőzésében, az egészség megőrzésében. Számukra is fontos a rendszeres mozgás, testedzés, amit az együttnevelés keretein belül is biztosítani kell számukra.
- A tanulók ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit.
- A tanulók kerüljék – majd a felnőttélet során is – a káros függőségeket (pl. alkohol, kábítószer, dohányzás).
- Mozgásfejlesztő szakember – (gyógy)pedagógus/gyógytestnevelő – segítségével teszi lehetővé a járási, testtartási hibák javítását, a túlmozgások megszüntetését, a jobb mozgásállapot kialakítását.

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A tanulók ismerjék meg képességeiket, korlátaikat, érzelmi és értelmi lehetőségeiket, ami segíti őket a mindennapi életükben.
- A vak tanuló is értse meg és fogadja el saját létének egyediségét, értékét, az emberi közösség egészében betöltött fontos szerepét.
- A tanuló legyen tisztában sérülésének mibenlétével, fizikai korlátaival, adottságaival.
- A tanuló az önismeret fejlesztése során ismerje meg képességeit, erősségeit, korlátaikat, és ismerje fel saját érzelmeit.
- A reális énkép kialakítása mellett törekedni kell arra, hogy a tanuló önbizalma, én-ereje folyamatosan növekedjen. Legyen képes önálló cselekvésre, döntéshozatalra.
- A tanulóban alakuljon ki vágy arra, hogy minél kisebb mértékben szoruljon mások segítségére.
- A tanuló értse meg és tudja kezelni saját akadályozottságát, miközben élje át saját önállóságának folyamatos növekedését.
- A vak és az aliglátó tanulóknak tudatában kell lenniük, hogy látássérülésük ellenére felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a vak, aliglátó tanulóban is kialakuljon a más emberek iránti empátia, segítő magatartás. Fontos, hogy a tanuló felelősséget vállaljon önmaga és közössége iránt, értse az önkéntesség fogalmát, szerepét, abban vállaljon aktív szerepet.
- A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a családalapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra (pl. örökletes szembetegségek), gyermeknevelésre készülés a látássérülés figyelembevételével.

- Az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások folyamatosan alakíthatók ki. Fontos feladat a látássérült emberek életvezetéséhez szükséges rend szeretetének és megtartásának kialakítása.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internethasználatban képernyőolvasó programmal.
- A tanulók ismerjék meg a biztonságos internethasználatot és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket.

A tanulás tanítása

- A tanulási-tanítási folyamatban építeni lehet arra, hogy az ép intellektusú vak, aliglátó gyermekek figyelme sok esetben a folyamatos gyakoroltatás eredményeként koncentráltabb, a verbális emlékezetük terjedelme nagyobb, mint látó társaiké.
- A tanulók az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő speciális szoftverek, okoseszközök készségszintű használatát.
- A tanulók ismerjék meg a könyvtárak látássérült személyeket segítő szolgáltatásait, az elektronikus könyvtárakat, azoknak a tanulásban betöltött szerepét.
- A pedagógusok segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.

Pályaaorientáció

- Az iskola feladata a látásos megismerésben fennálló nehézségek kompenzálását segítő eljárások megismertetése, alkalmazásuk begyakoroltatása. Olyan tudást kell kialakítani, hogy a tanulók aktívan tudjanak szerepet vállalni a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában.
- Az iskola a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekciónak, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás kialakítására.
- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkatevékenységeket, foglalkozásokat.
- A vak, aliglátó tanulók korlátozott pályaválasztási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a pénz- és időgazdálkodás képességének alapozására. A tanulóknak életkoruknak megfelelően alakuljon ki a pénzzel való bánni tudás képessége, legyenek valós információik a különböző termékek és szolgáltatások áráról. Tanulják meg felismerni a fémpénzeket, elkülönítve, jelölve tárolják a bankjegyeket, tanulják meg az önálló és biztonságos bankkártyahasználatot és az internetes bankolási lehetőségeket.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A vak, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is (pl. akadálymentesített múzeum).
- A tanulók tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásainak igénybevételét.
- A tanulók ismerjék meg az Európai Unióról a vak emberek számára készült, esélyegyenlőséget biztosító kiadványokat.

- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jogszabályokkal.
- A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és igény az önálló ismeretszerzésre.
- A tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit.

A fenntarthatóság, környezettudatosság

- A vak, aliglátó tanulók számára minél több közvetlen, valós tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi környezetről.
- A vak tanulók vegyenek részt környezetvédelmi tevékenységekben, tanulják meg, mit jelent a környezettudatosság (szelektív hulladékgyűjtés, használt elemek gyűjtése, víz- és energiatakarékosság, megújuló energiaforrások).
- A tanulók fordítsanak figyelmet saját személyes és lakókörnyezetük rendjére, tisztaságára.

15.3.1.2.A tanulás és tanítás alapelvei

Aktív tanulás

Az aktív, lehetőségekhez mért legnagyobb fokú önálló tanulás alapfeltétele a megfelelő fizikai környezet megteremtése, a speciális eszközök biztosítása, valamint a hagyományos taneszközök adaptálása és a tanuláshoz szükséges motiváció és pozitív attitűd kialakítása.

Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

A vak, aliglátó tanulók számára megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján (egyszerűen megközelíthető tanulópad; ahonnan legjobban hallja a tanári magyarázatot) elhelyezett asztal, a tanuló látási funkcióinak megfelelő megvilágítás, a speciális taneszközök (rajzolófólia, speciális körző, vonalzó stb.), adaptált taneszközök, továbbá a megfelelő képernyőolvasó programmal rendelkező IT-eszközök mind a tanuló optimális tanulását biztosítják. Szem előtt kell tartani, hogy a táblára írt, a képernyőn megjelenő vizuális információk nem jutnak el automatikusan a tanulóhoz, tehát valakinek – a tanárnak, diáktársnak – érthetően, követhető tempóban diktálni kell az ott láthatókat. A látásfogyatékos gyermek órai jegyzetelése történhet Braille-formában, speciális mechanikus írógép használatával.

A tanár engedélyével főként a nagyobbak szívesen használnak diktafont, amiből otthon készítenek írásos jegyzeteket. Sokat segíthet a hatékonyságon, ha a tanár magyarázata közben gondol erre, és esetenként figyelmezteti a tanulót, hogy mikor következik fontos információ. A hangrögzítés alkalmas arra is, hogy a házi feladatot valaki lediktálja, vagy az idegennyelv-óra végén az új szavakat leírási mód szerint rámondja. A számítógépet napi rutinnal használó gyerekek egyre többen jegyzetelnek, dolgoznak órán is az osztályban elhelyezett képernyőolvasó programmal ellátott számítógéppel vagy saját lappal, így a tanár a képernyőn folyamatosan nyomon követheti, ellenőrizheti a feladatok megoldását.

Általános alapelvek a vak tanulók tanulóhelyének berendezésénél:

- a tanuló képességeinek megfelelően tájékozódhasson;
- időben gazdaságosan dolgozhasson;
- megfelelő tér, hely álljon rendelkezésére (tároló hely, munkafelület);

- tanulási helyét, munkaasztalát a tanulási igényeit (akusztikus vagy haptikus beállítódását, tájékozódási képességét stb.) figyelembe véve alakítsuk ki;
- a terem berendezését bejelentés nélkül ne változtassák meg;
- a mozgatható tárgyakat használat után tegyék vissza a helyükre.

A tanulási környezet társas feltételei

- A vak, aliglátó tanulók későbbi társadalmi integrációja már az iskolában elkezdődik, így fontos, hogy a látássérültségük miatt ne maradjanak ki intézményi és osztályszinten szervezett programokból, továbbá, hogy részt vegyenek az őket érintő döntési folyamatokban.
- A látássérült tanuló teljesítményét a pedagógusnak reális, egyben támogató visszajelzést adva kell méltányolnia úgy, hogy az erősítse a tanuló önbizalmát is.
- Az iskola minden dolgozójának felelőssége, hogy a látássérült tanuló ne legyen iskolai zaklatás áldozata, de ő se váljon terhessé tanuló társai, pedagógusai számára.
- Csak a megfelelő iskolai légkör, a nyílt kommunikáció képes biztosítani, hogy a vak, aliglátó tanuló képes legyen tanulási problémáját és személyes nehézségeit jelezni.
- Az osztálytársak részéről a vak, aliglátó tanuló iránti tisztelet és elfogadás sok esetben tanári segítséggel alakul ki. A látássérült tanulónak is tisztelnie kell osztálytársai egyéni különbségekből eredő sokféleségét.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A vak, aliglátó tanuló is aktívan vegyen részt párban vagy csoportban végezhető tanulási formákban.
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és feladatcsoportokat, hogy az a látássérült tanuló képességének (látásteljesítményének) megfelelő legyen.
- A tanuláshoz és az értékeléshez a vak, aliglátó tanuló számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (informatikai) segédeszközöket.

Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele

- Figyelembe kell venni, hogy a vak, aliglátó tanuló látássérülése, illetve egyéb csatlakozó sérülése miatt gyorsabban elfáradhat, kevésbé terhelhető lehet, több és hosszabb pihenést igényelhet.

Személyre szabott tanulás és pedagógiai támaszrendszerek

- Megfelelő mennyiségű időt kell biztosítani minden fontos részlet pontos észlelésére.
- Jó, ha az érzékeltetés minél több érzékszerven keresztül történik.
- Kérdésekkel folyamatosan ellenőrizni kell a valós ismereteket.
- A felmerülő hiányosságokat pótolni, illetve javítani kell.
- Törekedni kell a valós életszituációban való érzékeltetésre.

15.3.1.3. Mérés, értékelés és visszajelzés

A vak gyermek tudását ugyanolyan rendszerességgel és igényességgel kell mérni és értékelni, mint látó társaiét. Történhet ez gyakoribb feleltetéssel, írásban (Braille vagy elektronikus), az elkészített dolgozat felolvasásával. Használhatunk teszt formájú felméréseket. Ezt esetenként úgy oldható meg, hogy a feladatokat a tanuló a többiekkel együtt írja, de a tanár szóban is diktálja, így a látássérült tanuló csak a válaszokat írja le. Előfordul, hogy a tanuló hangzó formában kapja meg a feladatot, amit fülhallgatóval hallgat és old meg, majd felolvassa válaszait.

Leggyakrabban az óra végén, a közös ellenőrzés során vagy az órát követően szóban oldják meg a dolgozatokat. A számítógépet készségszinten használók számára természetesen a digitális forma a legmegfelelőbb ellenőrzési módszer. Az értékeléssel kapcsolatban általános elvnek kell tekintenünk, hogy a látássérült gyermek teljesítményeit ugyanolyan mércével mérjük és értékeljük, mint a társaiét. Amennyiben a tanuló bizonyos feladatok, anyagrészek alól felmentést kap (a vizualitás hiánya miatt), azt előre kell tisztázni vele és a társaival is. A vak, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).

A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

15.3.1.4. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadóak, de az egyes tanulási területekhez rendelt tartalmak és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) meghatározása mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanulási-tanítási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított. Az Irányelvben megadott módosítások figyelembevétele szükséges a helyi tanterv elkészítéséhez.

15.4. Kompetenciafejlesztés, tanulási területek és tudástartalmak

15.4.1. Kiemelt kompetenciaterületek

1. A tanulás kompetenciái

A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A látássérült tanulóknak is szükségük van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tudnak a változásokhoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, készségekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

- A vak és az aliglátó tanuló a leghatékonyabb tanulási módok elsajátításával, egyéni tanulási stratégia kialakításával alkalmassá válik a vakságból vagy az aliglátásból fakadó hátrányok leküzdésére.
- Az önálló tanulás fejlesztése érdekében apró lépésekre bontsuk a feladatokat, a gyermek a maga számára próbálja megfogalmazni a megoldási stratégiát! Bátran építsünk a gyerekek spontán, kreatív ötleteire! Biztassuk őket, hogy gyakran nem csak egyféle úton juthatunk el a megoldáshoz, ill. bizonyos esetekben többféle megoldás is létezhet!
- A tanuló legyen tisztában azzal, hogy eredményességének alapfeltétele a következetes rend megtartása környezetében, taneszközei között!
- A vak tanuló sajátítsa el a tanulást segítő speciális eszközök (pl. pontírógép, abakusz, számítógépes szoftverek) készségszintű használatát!

2. Kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

A vak és aliglátó gyermek ismeretsajátításában elsődleges szerepe van a verbális kommunikációnak. Törekedni kell arra, hogy a bő szókinccs mögött tényleges tartalom legyen. Azokon a területeken, amelyek csak vizuálisan érzékelhetők (pl. színek, fények, fényképek, festmények, távolság, monumentalitás érzékelése), a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt sokoldalú megközelítéssel, érzékeltetéssel lehet kialakítani.

- A metakommunikáció használata (fej- és testtartás, a beszélő felé fordulás, távolságtartás, gesztus, mimika stb.) következetes nevelői ráhatással, különféle helyzetekben történő sok gyakoroltatással sajátítható el.
- A vak és az aliglátó tanuló legyen képes a kommunikációs helyzetek értelmezésére, a metakommunikáció részleges, tudatos elsajátítására, tudjon szóban és írásban a helyzetnek megfelelően kommunikálni!
- A tanuló tanuljon meg udvariasan segítséget kérni és elfogadni!
- A tanuló törekedjen a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra, valamint a látás hiányában könnyen rögzülő túlmozgások felismerésére és leépítésére is a befogadó környezet felelősségteljes, segítő visszajelzései alapján!

3. A digitális kompetenciák

- A vak és aliglátó tanuló esélyegyenlőségének megvalósulása a tanulásban feltételezi az IKT-eszközök használatát.
- A tanulót a szabályos tízujjas gépírás tudása, a speciális képernyőolvasó programok, az internet ismerete és használata segíti az információs társadalomba való aktív bekapcsolódásban.
- A tanuló tudjon információt szerezni virtuális csatornákon keresztül: használja a látássérült személyek számára kifejlesztett speciális szoftvereket, online felületeket!

4. A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- Törekedni kell arra, hogy a verbális tudás valós tartalmat takarjon. Azokon a területeken, amelyek csak vizuálisan érzékelhetők, sokkal több magyarázat, szemléltetés, más érzékszervekkel történő megtapasztaltatás szükséges. (Pl. egy helyiség mélységét a megtett út és a közben eltelt idő érzete közösen adja meg.)
- Tapintásnál csak a két tenyér alatt elférő részletekből adódik össze a valós képzet, így az analízis-szintézis technikáira nagyobb hangsúlyt kell fektetni, de a monumentalitás megértése (pl. épületek, hegységek stb.) még így is túl elvont lehet a tanulók számára.
- A színek csak a látók számára képviselnek információt, ez viszont szükséges, de pusztán verbális tudás marad a vak tanulók számára (az ég kék, a fű zöld, a hó fehér).

5. A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

- A súlyosan látássérült tanuló harmonikus életvitele szempontjából kiemelt jelentőségű a jó kommunikációs képesség kialakítása, a stressz-, frusztráció- és konfliktuskezelés.
- Személyes és szociális jólléte érdekében a tanuló rendelkezzen saját szembetegségével kapcsolatos ismeretekkel, legyen képes a higiéniai szabályok követésére, a tudatos egészségmegőrzésre!
- A pozitív attitűd magában foglalja a látássérült személyek jogainak, lehetőségeinek, segítő szervezeteinek az ismeretét.
- Fontos megerősíteni a vak tanulóban, hogy nem csak a látássérült közösség, hanem a teljes társadalom része és egyenjogú tagja. Saját sorsa alakulásáért személyes felelősséggel tartozik; élete alakításában és jogai érvényesítésében – képességeinek és lehetőségeinek megfelelően – önállóan részt kell vállalnia.

6. A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- A vak és aliglátó ember esztétikai, művészeti tudatossága magában foglalja azt a felismerést, mely szerint kreativitása kifejezésére előnyös kiemelkedő területként kezelni a zenét, az irodalmat, a képzőművészetet.
- Pozitív emberi viszonyai alakításában hasznos, ha a látássérült egyén képes saját esztétikus külső megjelenését biztosítani.
- A tanuló törekedjen a kor és korának megfelelő ápoltságra és öltözködésre, amiben környezete visszajelzései és aktív segítsége is támogatást kell hogy nyújtson.

7. Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

- A látássérült egyén boldogulásához szükséges a képességeit figyelembe vevő egyéni tervek készítésére, életpálya-építésre való képesség, az általa választható foglalkozások körének ismerete, az alkalmazkodás a változó, kínáló lehetőségekhez.
- A tanuló pozitív attitűdjéhez tartozik a sikerorientáltság, az eltökéltség a tanulással, a munkával kapcsolatos céljai elérése érdekében.
- Új közösségbe (iskola, munkahely) kerülés esetén a tanuló aktívan vegyen részt a környezet adaptációjában, akadálymentesítésében saját személyes szükségleteinek megfelelően!

15.4.2. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kimeneti tanulási céljai

15.4.2.1. Magyar nyelv és irodalom

A tanulási területen belül az írás-, olvasásrendszert a vak emberek számára a Braille-féle pontírásrendszer alkotja. Elsődleges feladat az írásos közlés és az olvasás Braille-féle alaprendszerének megismertetése, eszközhasználatának kialakítása. Ehhez speciális eljárásokra, módszerekre és eszközökre van szükség, pl. hatrekeszes dobozok, gombás-, szögstábla, pontírógép, továbbá számítógép, okoseszközök, speciális szoftverek.

Egyéb speciális feladatok:

- a pontírógép helyes használatának megtanítása, a későbbiekben a tízujjas gépelés és a számítógép-használat elsajátítása;
- a Braille-könyvtár, a hangos könyvtár és a digitális könyvtár megismertetése (speciális iskolákban, Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségében);
- a többségi iskolában történő nevelés során többlet idő biztosítása szükséges az írás-olvasás jelrendszerének elsajátításához, valamint a köznevelési törvényben meghatározott egyéb alkalmakkor (pl. írásbeli dolgozatok, vizsgák).

15.4.2.2. Matematika

A matematika tanítása során elsődleges

- a számemlékezet fejlesztése, illetve a fejben történő műveletvégzés, a fejszámolás tempójának fokozatos erősítése;
- a négy alapművelet írásban történő végzése helyett az abakusz nevű speciális számoló-eszköz használata;
- a logikus gondolkodást fejlesztő és a kombinatorikai feladatok minden témakörön belül nagyobb arányú szerepeltetése;
- egyéb speciális matematikai eszközök használata, pl. adaptált körző, vonalzó, speciális koordinátatábla;
- a Braille matematikai jelek írásának, olvasásának megtanítása.

- A geometriatanítás célja a praktikus ismeretek bővítése. A szerkesztés, mértani modellezés speciális eszközökkel történik (mértani testek, speciális körzők, vonalzők, speciális rajztábla fóliával stb.). Módszertani szempontból a folyamatos tevékenykedtetés kap kiemelt szerepet.

15.4.2.3. Történelem és állampolgári ismeretek

Természettudomány és földrajz, Erkölc és etika

- E tanulási területek esetében cél, hogy a tanulók tájékozódni tudjanak a természeti és társadalmi környezetben, minél több közvetlen tapasztalatot, állandóan bővíthető ismeretet szerezzenek a természeti és társadalmi valóságról.
- A tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak nyújtsanak sokoldalú lehetőséget a megfigyelőképesség, az emlékezet fejlesztéséhez, az információszerzés korlátozottsága következtében hiányos fogalmak tartalmi gazdagításához, a tapasztalati bázis kiszélesítéséhez. Ezért fontos, hogy sok konkrét érzékeltetéssel tényleges fogalmak alakuljanak ki a tanulóknál. Az órán bemutatásra szánt eszközök, tárgyak, kísérleti anyagok csak úgy jelentenek valóságos információt a vak tanuló számára, ha közvetlenül megvizsgálhatja, meghallgathatja, megtapinthatja azokat. Ez az érzékeltetés történhet az órát megelőző percekben, az óra folyamatában vagy akár egyéni korrepetáción is.
- A sérülésspecifikus szemléltetőeszközök segítik a természeti jelenségek megértését.
- A tapintásos ismereteken túl jelentős szerepet kapnak a hangok által közvetített információk, szemléltetések.
- A földrajz és történelem, valamint a természetismereti tantárgyak oktatásánál speciális szemléltetőeszköz a domború térkép, illetve a domború ábra – ám az ezeken történő tájékozódás sok előkészítést, gyakorlást igényel.
- Az állampolgári ismeretek tekintetében meg kell ismertetni a tanulókkal a látássérült személyekre vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződések.
- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a vak, aliglátó tanulókat látássérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

15.4.2.4. Idegen nyelv

Az idegen nyelv tudásával elősegíthető az esélyegyenlőség megvalósulása a társadalmi beilleszkedésben. Az oktatás során nagy hangsúlyt kap a hallás utáni tanulás, az adott idegen nyelv pontírásának elsajátítása. A vak tanuló sajátítsa el az önálló tanuláshoz szükséges eszközök használatát is!

15.4.2.5. Művészetek

E tanulási terület esetében a fejlesztési feladatok módosítására van szükség: a tárgy- és környezetkultúrára koncentráltan, illetve a művészeti alkotásokra vonatkozóan a vizuális érzékelés helyébe a tapintással történő érzékelés lép.

- A dráma és színház tanítása a tanulók térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.
- A vizuális kultúra keretében az alkotás elsősorban a domborúrajz elsajátítását jelenti, ami a síkban speciális módon készített ábrák elemzésével, értelmezésével, létrehozásával a többi szaktárgy (pl. geometria, földrajz, fizika, kémia) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét, kézügyességét. Speciális eszközei: fólia, rajztábla, vonalhúzó, körzők, sablonok stb. Ugyancsak kiemelt jelentőségű a térbeli ábrázolás alkalmazása (modellek, agyagozás stb.).

- A zenei nevelés keretében a hangjegyek rögzítése a Braille-kotta segítségével történik. A szolmizálás kézjeleit módosított formában lehet alkalmazni.

15.4.2.6. Technológia

Digitális kultúra

- A digitális kultúra részterületét a hang által közvetítő médiarendszerek dominanciája jellemzi.
- A tanulási terület anyaga kiegészül a gépirással, a speciális képernyőolvasó szoftverekkel ellátott számítógép megismerésével. Ezen eszközök használatával olyan alapismeretek, jártasságok birtokába juttatjuk a vak, aliglátó tanulókat, melyek segítik a látókkal való kapcsolat létesítését, a mindennapi életben adódó írásbeli ügyeik intézését. A képernyőolvasóval vagy Braille-sorral kiegészített számítógépek, elektronikus eszközök kezelésének elsajátítása hasznos a továbbtanulás, az önálló ismeretszerzés szempontjából.
- A könyvtári ismeretek körében ki kell térni a Braille-, valamint az elektronikus könyvtárak használatára is.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a vak tanulók mindennapi életvezetéséhez, a teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A vak, aliglátó tanulók pályaeorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- A speciálisan a látássérült személyek részére készült vagy adaptált háztartási eszközök (pl. kenyérvágó, folyadékszintjelző, aláírósablon) használatának elsajátítása előkészíti a tanulókat az önálló életvitelre.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzéketli megismeréséhez, az adaptált eszközökkel történő méréshez, az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tübefűző, mérőszalag stb.).
- Speciális tartalmakkal egészül ki a közlekedési ismeretek, a mindennapos tevékenységek témaköre.

15.4.2.7. Testnevelés és egészségfejlesztés

- A rendszeres fizikai aktivitás a vak, aliglátó tanulók nevelésében is kiemelt cél. Elsődleges saját testük felépítésének és annak térben való elhelyezkedésének megérettetése, testtudatuk kialakítása. A tanulási területnek kiemelten kell szolgálnia az intenzív mozgás- és tájékozódásfejlesztést, a mozgásbiztonság kialakítását, a balesetek megelőzését, az eséstanítást. A tartáshibák megelőzésére, korrigálására beépíthető a gyógytestnevelés tananyaga.
- Meg kell szerettetni és el kell sajátítani a mozgást, oly módon, hogy ez örömet szerezzen a tanulóknak, és életük szerves részét képezze, ezáltal életminőségüket hosszú távon javítsa.
- Tudatosítani, elfogadtatni szükséges a mozgás egészségben betöltött fontos szerepét.

- Ki kell alakítani az akaraterőt, önbizalmat, céltudatosságot, küzdeni tudást, kitartást, becsületességet, a szabályok betartását, a csapatmunka szerepének elsajátítását.
- Fontos, hogy a tanuló ismerkedjen meg a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel (csörgőlabda, úszás stb.).
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, legyünk figyelmesek az esetlegesen csatlakozó mozgáskorlátozottságára!

15.4.3. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás

Az egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás (a továbbiakban: pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció) céljai és feladatai a kötelező oktatás egészében azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Az egyéni igények szerint külön habilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükséges, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg, a szakértői véleményben meghatározott megfelelő szakirányú végzettségű gyógypedagógus vezetésével.

A habilitáció, rehabilitáció főbb területei:

- a) az ép érzékszervek használatának intenzív fejlesztése (pl. hallás);
- b) a meglévő látás megőrzése, fejlesztése – látásnevelés –, optikai segédeszközök használata;
- c) beszédhiba-javítás; a nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztése;
- d) intenzív mozgásfejlesztés:
  - tapintás, finommozgás, a kézügyesség fejlesztése, a Braille-írás, -olvasás technikájának gyorsítása,
  - a testtartási hibák javítása gyógytornász, szomatopedagógus bevonásával;
- e) életviteli technikák:
  - a közlekedést, tájékozódást segítő ismeretek konkrét élethelyzetekben történő elsajátítása, alkalmazása (tájékozódás- és közlekedéstanár segítségével a fehér bot technikájának elsajátítása); környezetkialakítás,
  - mindennapi tevékenységek (önkiszolgálás, háztartás stb.),
  - a speciális tan- és segédeszközök használatának gyakoroltatása;
- f) a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

15.5. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A Nat alkalmazása

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása lehetséges. A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz – látás-teljesítményükhöz igazodó mértékben – különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérült személyek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, szükség szerint Braille-írás, -olvasás, tájékozódás hosszú fehér bottal stb. E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része. A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tan-

könyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlati lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség. A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőttélet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, készségekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

15.5.1. Az iskolai nevelő-oktató munka tartalmi szabályozása és szabályozási szintjei

15.5.1.1. Tanulási és nevelési célok

A gyengénlátó, aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.). A nevelési célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Testi és lelki egészségre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg látássérülésük kórokat, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése)!
- A tanulók sajátítsák el a higiénés szabályokat, a szem óvásának, tisztántartásának módját, tartsák be a látáskímélő előírásokat!
- A gyerekek, fiatalok ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit!
- Kerüljék – majd a felnőttélet során is – a káros függőségeket!
- Tanulják meg az egészségükkel kapcsolatos kérdések megfogalmazását, egészségügyi igényük és problémájuk kommunikálását!
- Ismerjék meg a szembetegségek miatt javasolt és ellenjavallt mozgásformákat, sportokat!
- Sajátítsák el a sportolás során is szükséges optikai segédeszközök helyes használatát (pl. úszószemüveg)!
- Feladat a gyengénlátásból, aliglátásból fakadó fokozott balesetveszély megelőzése.
- Mozgásfejlesztő szakember – (gyógy)pedagógus/gyógytestnevelő – segítségével teszi lehetővé számukra a jobb mozgásállapot kialakítását, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetését.
- A tanuló minél jobban fogadja el személyzeti állapotát és az abból fakadó nehézségeket, specialitásokat! Legyen nyitott és motivált mások nehézségeinek megismerésére, elfogadására, mások segítésére!

Önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók személyiségfejlődésének alakulásában alapvető szerepe van a megfelelő tanulási környezet kialakításának. Jelentős annak tudatosítása, hogy mindannyian felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakulásában.

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók környezete bátorítsa és tegye lehetővé számukra szükségleteik és érzelmeik kifejezését, továbbá adjon számukra objektív visszajelzéseket!
- A látássérült gyermekeket, fiatalokat hozzá kell segíteni a kulturált magatartás elsajátításához, a fogyatékoságokat eltérő módon toleráló közösségekben jó emberi kapcsolatok kialakításához. Értelmi képességeik mellett érzelmi intelligenciájuk fejlesztése is szükséges személyes és szakmai sikereik érdekében.
- Támogatást igényel a látássérülés tényének feldolgozása, az ebből adódó személyiség-problémák felismerése, a kompenzációs készségek tudatos fejlesztése.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség, erkölcsi nevelés, családi életre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók tanulják meg felismerni a csoportban elfoglalt szerepüket és kibontakozási lehetőségeiket!
- A tanulók tudjanak az életkoruknak és állapotuknak megfelelően reális döntéseket hozni, egyre nagyobb önállóságot és felelősséget vállalni! A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a családalapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra, gyermeknevelésre készülés.
- A tanulók tudják felmérni, hogy milyen területen és milyen fokú segítségre van szükségük, azt tudják is kommunikálni!
- A tanulók tudjanak segítséget kérni és elfogadni! Ismerjék fel, hogy mikor és milyen fokú segítségre van szükségük! Ismerjék fel, ha másoknak segítségre van szükségük! Tudják reálisan megítélni, hogy képesek-e a segítségnyújtásra! Tudjanak segítséget nyújtani vagy a másik részére segítséget kérni!
- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a tanulóknak kialakuljon az empátia, a segítő magatartás!
- A tanulók kooperáljanak a nem látássérült társaikkal, tudják kezelni a konfliktusokat, kölcsönösen tiszteljék egymást!
- A tanulók tudjanak felelősséget vállalni önmaguk és közösségük iránt, értsék az önkéntesség fogalmát, szerepét, abban vállaljanak aktívan részt!

Médiatudatoságra nevelés

- Az iskola és a pedagógus vállaljon hangsúlyos szerepet a gyengénlátó, aliglátó tanulók szókincsfejlesztésében, a kommunikációs helyzetek során mutatkozó – a látássérülésből adódó – nehézségek kompenzálására.
- A hagyományos írott csatornák használatához a gyengénlátó, aliglátó tanulók szerezzék meg a megfelelő ismereteket a látásjavító speciális eszközök alkalmazásáról! Ismerjék a könyvtárhasználat szabályait! Tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásainak igénybe vételét!
- A tanulók legyenek képesek az önálló ismeretszerzésre infokommunikációs csatornák és speciális digitális eszközök, programok felhasználásával (pl. nagyítóprogram)!
- A tanulók kapjanak segítséget ahhoz, hogy lépést tudjanak tartani az infokommunikációs fejlődéssel és a speciális digitális eszközök fejlődésével!
- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internet-használatban képernyőolvasó programmal!
- A tanulók ismerjék a kommunikáció és médiahasználat etikus formáját, az információ-özönben és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket!

A tanulás tanítása, pályorientáció, gazdasági és pénzügyi nevelés

- Az iskola feladata a látásos megismerésben fennálló nehézségek kompenzálását segítő adaptációs eljárások megismertetése, alkalmazásuk begyakorlása. Olyan tudást kell kialakítani, hogy a tanulók aktívan vállalhassanak szerepet a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában.
- Az iskola a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás elsajátítására.
- A látássérült szakirányon végzett gyógypedagógusok feladata optikai segédeszközök (szemüveg, távcsőszemüveg, különböző nagyítók, elektronikus olvasókészülék stb.) és az önálló tanulást segítő speciális szoftverek alkalmazásának megtanítása.
- A gyógypedagógusok feladata továbbá a látásteljesítményhez igazodó, egyénre szabott tanulási stratégia, célszerű rögzítési módszerek kifejlesztése.
- A pedagógusok teendője, hogy segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.
- A pedagógusok a családdal és a látássérült tanulóval közösen mérjék fel és keressék meg a továbbtanulás legoptimálisabb és legrealisabb lehetőségeit! A látássérült tanuló továbbtanulásra való felkészülése/felkészítése szintén közös munka és felelősség.
- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkaterületeket, foglalkozásokat!
- A tanulók korlátozott munkavállalási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.
- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a gazdálkodás képességének alapozására! A tanulók váljanak képessé a pénzfajták felismerésére, életkoruknak megfelelően fejlődjön a pénzzel való bánni tudás képessége!

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is, pl. tapintható tárlatok, akadálymentes weblapok látogatása.
- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jogszabályokkal, tartsák számon a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!
- A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és beállítódás ez irányú önálló ismeretszerzésre!

A fenntarthatóság, környezettudatosság

- A látássérült tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti valóságról, az anyagtakarékossággal és az újrahasznosítással kapcsolatos teendőkről.

15.5.1.2. A tanulás és tanítás alapelvei

Aktív tanulás

- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók vizuális funkcióit is figyelembe vegye tudásuk kialakításakor.
- Az aktív tanulás támogatásához a gyengénlátó, aliglátó tanulók egyéni látásteljesítményének megfelelő speciális segédeszközök használata szükséges.

Tanulási környezet

A tanulási környezet fizikai feltételei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára a megfelelő tanulási környezet fizikai feltételeinek biztosítása alapvető fontosságú. A terem megfelelő pontján elhelyezett speciális tanulópad, a tanuló látási funkcióinak megfelelő megvilágítás, a speciális optikai segédeszközök, a speciális gyengénlátós füzetek, adaptált taneszközök stb., továbbá a megfelelő nagyítóprogrammal rendelkező IT-eszközök mind a tanulók optimális tanulását biztosítják.

A tanulási környezet társas feltételei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók későbbi társadalmi integrációja már az iskolában elkezdődik, így fontos, hogy látássérülésük miatt ne maradjanak ki intézményi és osztályszinten szervezett programokból, továbbá, hogy részt vegyenek a tanulókat érintő döntési folyamatokban.
- A látássérült tanulók teljesítményét a pedagógusnak reális, egyben támogató visszajelzést adva kell méltányolnia úgy, hogy az erősítse a tanulók önbizalmát is.
- Az iskola minden dolgozójának felelőssége, hogy a látássérült tanulók ne legyenek iskolai zaklatás áldozatai, de ők se váljanak zaklatóvá.
- Csak a megfelelő iskolai légkör, a nyílt kommunikáció képes biztosítani, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók képesek legyenek tanulási problémájuk és személyes nehézségeik jelzésére.
- Az osztálytársak részéről a gyengénlátó, aliglátó tanulók iránti tisztelet és elfogadás sok esetben tanári segítséggel alakul ki. A látássérült tanulóknak is tisztelniük kell az osztálytársak egyéni különbségekből eredő sokféleségét.

A tanulási környezet megteremtésének pedagógiai irányelvei

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók is aktívan vegyenek részt párban vagy csoportban véggezhető tanulási formákban!
- A pedagógus feladata és felelőssége, hogy úgy tervezze a tanulási feladatokat és feladatcsoportokat, hogy az a látássérült tanulók képességeinek (látásteljesítményeinek) megfelelő legyen.
- A tanuláshoz és az értékeléshez a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára szükséges biztosítani a megfelelő speciális tan- és (optikai) segédeszközöket.

15.5.1.3. Egyénre szabott tanulási utak, a tanulói sokféleség figyelembevétele

- Figyelembe kell venni, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók látássérülésük, illetve egyéb csatlakozó sérülésük miatt gyorsabban elfáradhatnak, esetleg kevésbé terhelhetők, több és hosszabb pihenést igényelhetnek.

Személyre szabott tanulás és pedagógiai támaszrendszerek

- A személyre szabott, adaptív tanulás feltételeinek megteremtése gyengénlátó, aliglátó tanulók esetén az egyéni látásteljesítményüknek megfelelő speciális eszközök használatával is kiegészül.

Személyre szabott tanulás és differenciált oktatás

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók személyre szabott tanulásához szükséges a pedagógus együttműködése a látássérült tanulók gyógypedagógusával.

Általánosan alkalmazott differenciált tanulásszervezési módok

- Látásteljesítményétől függetlenül a gyengénlátó, aliglátó tanulók is képesek részt venni drámapedagógiai, kooperatív technikán alapuló tanulási-tanítási folyamatban, továbbá csoport- és páros munkában.
- Differenciálás esetén a pedagógus felelőssége, hogy a feladatok ne különítsék el az osztálytól a látássérült tanulókat.
- Alapvető fontosságú a tanulók látássérüléséhez illeszkedő, egyéni fejlődéséhez megválasztott módszertani eljárások alkalmazása a különböző pedagógiai színtereken.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók optimális tanulása-tanítása a pedagógus és a(z) utazó gyógypedagógus, továbbá a család és a környezet együttműködése során valósulhat meg.

15.5.1.4. Mérés, értékelés és visszajelzés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében az egyéni látásteljesítményből adódó adottságokat (munkatempó, pontosság stb.) nagymértékben figyelembe kell venni.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók fejlődése esetenként csak önmagukhoz viszonyítható.
- Felmérések, értékelések esetén a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára egyéni igény szerint a feladatlapok nagyítása szükséges. Így is lehetséges, hogy bizonyos feladatokat (grafikonok, térképek, képek, grafikák stb.) a tanuló látásteljesítménye miatt nem képes megoldani.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók felmérés, vizsga esetén engedményeket vehetnek igénybe (többletidő, adaptált feladatok stb.).
- A látássérülés maga nem ok a tantárgyi felmentésre.

15.5.1.5. A Nat, a kerettantervek és a helyi tanterv

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadók. A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi tartalmak a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembevételével javasolt a helyi tanterv elkészítése. Minden tanulási terület oktatásában érvényesüljön a látásteljesítményhez igazodó szemléltetés, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítása, a látóképesség kihasználására nevelés, valamint speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazása, a feladatok megvalósításához szükség esetén tágabb időkeret kijelölése, az egyéni adottságok figyelembevétele az értékelés során.

15.5.2. Kompetenciafejlesztés, kiemelt kompetenciaterületek

Alapkompetenciák

- Az alapkompetenciák elsajátításához a gyengénlátó, aliglátó tanulóknak szükségük van egyénre szabott speciális, adaptált taneszközökre és környezetre, továbbá optikai segédeszközökre, speciális módszertani eljárásokra.

A tanulás kompetenciái

- Az egyénileg szükséges optikai segédeszköz ismerete, készségszintű használata az önálló tanulás feltétele.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók a szokásrend kialakítására megteremtik a megfelelő tanulási környezetet: emelhető asztallapú munkaasztal, megfelelő világítás, optikai eszköz biztosítása stb.

- A hatékony tanulás feltétele a személyiség és a látássérülés szempontjából leghatékonyabb tanulási módszerek és stratégiák begyakorlása.
- A pozitív attitűd folyamatosan fennálló motivációt, fejlett teherbíró, alkalmazkodó és kudarcűrő képességet feltételez.

A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára a megfelelő látási kontroll hiányának következtében nehezített a kommunikáció, a metakommunikáció által terjedő információk érzékelése, megértése, feldolgozása és alkalmazása. Tanári irányítással válnak képessé a kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök használatára (a beszédhang minőségének változtatása, az arckifejezések, gesztusok alkalmazása).
- A tanulók az ismeretszerzés és az írásos kommunikáció során szükség esetén a látássérült személyek számára kifejlesztett speciális szoftvereket használnak.
- A pozitív attitűd kialakítása magában foglalja a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók esélyegyenlőségét növeli a társadalmi beilleszkedésben az idegen nyelv tudása.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók számára is szükséges az idegen nyelvek iránti érdeklődés, az interkulturális kommunikációs lehetőségek használata speciális segédeszközök segítségével.

A digitális kompetenciák

- Az ismeretek kiegészülnek a szabályos, tízujjas gépirás elsajátításával.
- A digitális kompetencia felöleli a speciális képernyőnagyító, olvasó programok használatát, a látássérült embereket érintő weboldalak ismeretét is.
- A tanulók képesek a számukra megfelelő tanulási/munkakörnyezet kialakítására, ahhoz segítség kérésére: megfelelő méretű monitor, másolóállvány, egyedi megvilágítás, speciális program stb.

A matematikai, gondolkodási kompetenciák

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók segítséget igényelnek a kvantitatív és kvalitatív adatok összegyűjtésében, rendszerezésében, a modellek használatában.
- Fokozott látásvédelem szükséges egyes empirikus megközelítések (például kísérlet, megfigyelés, modellezés) alapvető eljárásaihoz.

A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

- A saját szembetegséggel kapcsolatos ismeretek megszerzése, a higiéniai szabályok betartása, a látáskímélő életmód kialakítása.
- Fokozott figyelem a konstruktív kommunikáció képességének kialakítására, mások bizalmának elnyerésére, eredményes stressz-, frusztráció- és konfliktuskezelésre.
- A látássérült személyek jogainak, pozitív diszkriminációs lehetőségeinek ismerete.
- A gyengénlátó, aliglátó, vak tanulók ismeretekre tesznek szert a látássérülésükkel kapcsolatos jogaikról, a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteiről.

A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló látóképességétől függ képi gondolkodása, ábrázolási, önkifejezési készsége.

- A tanuló élményeinek, érzéseinek színvonalas kifejezése erős kontrasztos hatást biztosító képalkotó technikák elsajátításával, a megfelelő rajzeszközök használatával, aliglátás esetén pedig agyag mintázásával, plasztikával biztosítható.
- Tudatosuljon a tanulóban, hogy társas kapcsolatainak alakításában jelentősége van a saját külső megjelenés esztétikumának is.

Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

- A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak, fiataloknak ismerniük kell azokat a látássérülésből adódó nehézségeket, melyek a munkavállalást befolyásolják.
- A sikeres munkavállaláshoz szükséges, hogy a gyengénlátó, aliglátó tanulók reálisan ismerjék saját erősségeiket és fejlesztendő területeiket. Tudatosuljanak a munkavégzéssel kapcsolatos jogok és etikai alapelvek!

15.5.3. A tanulási területek és a tanulási területekhez kapcsolódó tantárgyak kiemelt tanulási céljai

Magyar nyelv és irodalom

- A gyengénlátásból, aliglátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon – a rehabilitációs célú tanórák keretében terhére – magasabb óraszám biztosítása javasolt.
- Az ismeretanyag elsajátításához indokolt lehet a rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.
- Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.
- Többletidő biztosítása szükséges a helyesírási szótárak, lexikonok, a könyvtárak használatának megtanítására, az egyéni szükséglet szerint alkalmazott olvasókészülék, nagytípusú használatának begyakorlására.
- Kiemelt feladat a gyengénlátó, aliglátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.
- A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatán túl segíti a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevételeit, a látássérült személyeket érintő információkat közlő weboldalakat.
- Kívánatos a dramatizálás során a játékbátorság növelése, a közönség előtti megszólalás lehetőségének biztosítása.

Matematika

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó, aliglátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók matematikaoktatásának is kiemelt területe a biztos számolási készség kialakítása, hangsúlyt fektetve a fejszámolási készség fejlesztésére, az ismerethordozók (feladatgyűjtemények, táblázatok, számológépek) használatára.
- A tanítás során használt eszközök, módszerek és követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:

- a szemléltetéshez és a tanulói munkához gyakran speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.);
- a követő, alkotó képzelet fejlesztéséhez használt diagramok, grafikonok, ábrák legyenek könnyen áttekinthetők, kontrasztos színűek;
- alacsony látásteljesítmény esetén a diagramok, grafikonok alkalmazása nehézségbe ütközhet, így szükséges a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus (tapintásos) megismeréssel;
- a geometria tanítása során a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése haptikus megismeréssel;
- a mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedményeket tenni.
- Az értékelés során engedmények tehetők a mérés pontossága, grafikonkészítés, térbeli építések, írásbeli munkák esztétikuma terén.
- Látássérülése miatt a tanuló felmentése indokolatlan.

Történelem és állampolgári ismeretek

Történelem

- A térben, időben történő tájékozódáshoz szükséges az adaptált történelmi térképek használata, a térképjelek ismerete.
- Az interneten történő információgyűjtés során szükség esetén optikai segédeszköz, speciális képernyőnagyító, olvasó szoftver alkalmazása szükséges.

Állampolgári ismeretek

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg a látássérült személyekre vonatkozó jogi szabályozást!
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék a látássérült személyek érdekvédelmi szervezeteit!

Erkölc és etika

- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó, aliglátó tanulókat sérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel!

Természettudomány és földrajz

Környezetismeret; Természettudomány

- A tanulók vizuális megfigyelőképességének fejlesztésével, széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe) érhető el a tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- Az IKT lehetőségeinek kihasználása, pl. kísérletek követése lassítási-nagyítási, gyors megismétlési lehetőséget biztosító videókkal.
- A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges (egyes fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytan).
- A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre.

- A tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.
- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése előkészíti az adaptált ábrák, diagramok, grafikonok értelmezését, a térképek használatát.
- Fokozott látásvédelem a kísérletek során. A fizikai és kémiai tantárgy esetén gyakran szükséges a kísérletek adaptálása, gyengénlátó, aliglátó tanulók által követhetővé tétele (láthatóvá tétel, védőszemüvegek használata), önálló vizsgálódások, megfigyelések egyéni segítése.
- A követelmények tekintetében – a balesetek elkerülése érdekében – a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.
- A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengénlátó, aliglátó tanulók által használt eszközzel kell eleget tenni.
- A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára használható térképeket (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).
- Színvak tanulók számára speciális jelzések alkalmazása szükséges a térképeken.
- Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.
- Aliglátó tanulók számára engedmény adható a térképről történő helymeghatározás leolvadásában, a távolságmérés pontosságában.

Idegen nyelv

- Az idegen nyelvek tanulása a gyengénlátó és az aliglátó tanulók számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza.
- A beilleszkedés és az esélyegyenlőség érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.
- A tanulás-tanítás folyamatát a hallás utáni tanulás hangsúlya jellemzi, ezért a hallási figyelem és az emlékezet fejlesztése szükséges.
- A kevesebb látási információ miatt kiemelt figyelmet kell fordítani az idegen nyelv helyesírásának minél tökéletesebb elsajátítására.
- Az információs és kommunikációs technikák alkalmazási képességének fejlesztése, az elektronikus szótár használatának megtanítása javasolt.

Művészetek

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az élet minden területén több nehézséggel küzdenek, mint ép társaik, ezért a készségek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségformáló hatása.

Vizuális kultúra

- A vizuális kultúrán belül a síkbeli ábrázolás mellett – elsősorban az aliglátó tanulók esetében – a hangsúly a térbeli plasztikus megjelenítésre (mintázás, makett, agyagozás stb.) helyeződik.
- Fokozottan szükséges az erős kontrasztos hatást elérő, jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára a megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedményeket kell tenni.
- A színvak, színtévesztő tanulók rajzeszközeit színmegjelöléssel kell ellátni.

- A szerkesztési feladatoknál a pontosság a látásteljesítmény függvényében követelhető meg.

Ének-zene

- Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe. A zenei jelrendszer megismeréséhez egyéni segítségnyújtás, gyakran nagyított kotta szükséges. Aliglátó tanulók értékelésekor a kottaolvasásban a vizuális tájékozódás nehezített volta miatt engedményeket kell tenni.

Technológia

Digitális kultúra

- A szabályos gépirás tanítása a gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladataikat (dolgozat, ön-életrajz stb.) esztétikus külalakkal készíthessék el.
- Az aliglátó tanulók számára a képernyő adaptálása vagy speciális képernyőnagyító, olvasó programok alkalmazása szükséges.

Technika és tervezés

- A tanulási terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez, mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók pályaeorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak a technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzéketli megismerésére, az adaptált eszközökkel történő mérésre az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tübefűző, mérőszalag stb.).
- Bizonyos munkatevékenységeknél tekintettel kell lenni a szintévesztő, színvak tanulók különleges igényeire.
- Szükséges a speciális közlekedési ismeretek, a mindennapi tevékenységek elsajátítása.
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, figyelmet az esetleg csatlakozó egyéb sérülés!

Testnevelés és egészségfejlesztés

Testnevelés

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt. A tantárgy a látássérült tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában kiemelt szerepet kap. A testnevelés hozzájárul a látássérült tanulók mozgásbiztonságának növeléséhez, a látás-mozgás koordinációjának fejlődéséhez.

- A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél. A helyi tanterv a testnevelésnek a Nat-ban és a választott kerettantervben meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltakat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógytestnevelési eljárásokat.
- A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:

- ✓ a mozgásbiztonság kialakítására, a mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére, a tájékozódó képesség fejlesztésére,
- ✓ a helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.
- A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegység kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelemvételével.
- Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó, aliglátó tanulókat a látássérült személyek sportolási lehetőségeivel, és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

15.5.4. Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Mindamellet az egyéni igények szerint külön habilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükségszerű, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg. Az aliglátó, gyengénlátó tanulók habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata);
- speciális IKT-ismeretek (pl. gépírás, nagyító, beszélő szoftverek, laptophasználata);
- mozgáskorrekció (finommozgás, nagymozgás);
- az olvasási készség fejlesztése;
- tájékozódásra és közlekedésre nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság);
- tapintó írás-olvasás aliglátó vagy progrediáló (romló diagnózisú) szembetegség esetében (Braille-írás, -olvasás);
- személyiségkorrekció;
- diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia reedukáció;
- logopédiai ellátás;
- gyógytestnevelés;
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata);
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

15.6. A halmozottan sérült látássérült tanulók nevelése-oktatása és fejlesztése

A halmozottan sérült, vak, aliglátó, gyengénlátó tanulók nevelését-oktatását és optimális fejlesztését általában a gyógypedagógiai intézményeken belül működő speciális tagozatok biztosítják. A helyi tanterv kidolgozásánál a társuló fogyatékosokra vonatkozó irányelveket együttesen kell alkalmazni. A halmozottan sérült látássérült tanulóknál egyéni fejlesztési tervet is szükséges készíteni. Az integrált nevelés-oktatásban részt vevő halmozottan sérült látássérült tanulók oktatásához a súlyos és halmozottan fogyatékos gyermek, tanulók Irányelve, továbbá a látássérült tanulóakra specializálódott egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények nyújtanak szakmai segítséget.

A látássérült tanulók esetében komplex kommunikációs igényűek azok, akik a gesztusok, beszéd és/vagy az írásos kommunikáció átmeneti vagy végleges zavara miatt nem képesek kielégíteni valamennyi kommunikációs igényüket. Ezeknél a tanulóknál a kommunikációs nehézségek az augmentatív és alternatív kommunikációs (AAK) eszközök és módok segítségével enyhíthetők. Az AAK alternatív kifejezés arra utal, hogy a hangzó beszéddel nem kommunikáló és/vagy kommunikációjában súlyosan akadályozott személy számára a hagyományos kifejezési módok (beszéd, írás) helyett más megoldásokat kell keresni, ami az egyszerű reflexektől a nyelvi szintű alkalmazásig terjedhet. Az augmentatív kommunikáció az érthető beszéd hiánya következtében súlyosan károsodott kommunikációs funkció átmeneti vagy tartós pótlására szolgáló kommunikációs rendszerek csoportja. Lényege, hogy a beszéd helyett a sajátos nevelési igényű tanuló nonverbális úton fejezi ki magát, felhasználva mindazon lehetőségeket, amelyeket a hangjelzések, gesztusok, manuális rendszerek és/vagy a betűket, rajzokat, jelképeket, fotókat, tárgyakat stb. tartalmazó kommunikációs eszközök, valamint hangadó gépek (kommunikátorok) biztosítanak. Minden augmentatív kommunikációs rendszer több, egyénre szabott, térben és időben eltérő használhatóságú kommunikációs eszközből áll, amelyek tartalmazzák a kommunikációs hatékonyságot növelő valamennyi üzenethordozót, segédeszközt, stratégiát és technikát. Az augmentatív kommunikáció hatékony használata megteremti a társadalmi integráció, az önkifejezés, az intellektuális, érzelmi és szociális fejlődés lehetőségeit.

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola**

4400 Nyíregyháza, Báthori u. 5. sz.

OM azonosító: 200779

Honlap: <https://www.mediaakademia.hu>

**A tanulmányok alatti vizsgák
tantárgyankénti, évfolyamon-
kénti követelményei**

A Pedagógiai Program 2. számú melléklete

Vizsgaformák, vizsgarészek

Évközi vizsgákat az alábbi tárgyakból kell tenniük a szakképző osztályokban tanulóknak:

Vizsgatárgy	Írásbeli	Szóbeli	Gyakorlati
Művészettörténet (alk.graf.)		X	
Rajz, festés, mintázás (alk.graf.)			X
Angol (alk.graf.)	X	X	
Projektirányítás (int.alk.f.)	X		X
Szoftvermenedzsment (int.alk.f.)	X		
Üzembehelyezési ismeretek (int.alk.f.)	X		
Angol (int.alk.f.)	X	X	
Digitális áramkörök (int.alk.f.)	X		
Fejlesztési alapismeretek (int.alk.f.)	X		
Fejlesztés lépései (int.alk.f.)			X
Tesztelés lépései (int.alk.f.)	X		X
Dokumentálás lépései (int.alk.f.)	X		
Alkalmazások lehetőségei (int.alk.f.)	X		
Alkalmazásfejlesztő eszközök (int.alk.f.)			X
Programozás elmélet (int.alk.f.)	X		
Programozás gyakorlat (int.alk.f.)			X
Web szolgáltatások (int.alk.f.)			X
HTML, XML (int.alk.f.)	X		X
Kliens oldali programozás (int.alk.f.)			X
Szerver oldali programozás (int.alk.f.)			X
Fejlesztői platformok elmélete (int.alk.f.)	X		
Fejlesztői platformok alkalmazása (int.alk.f.)			X
A PHP nyelv (int.alk.f.)	X		X
Általános angol (id.forg.szm.)	X	X	
Szakmai angol (id.forg.szm.)	X	X	
Művészettörténet (id.forg.szm.)		X	

Osztályozó vizsga követelmények

Gimnáziumi osztályokban:

Magyar nyelv és irodalom

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Kommunikáció témakör</p> <p>Ember és nyelv témakör</p> <p>A Biblia szerkezete legfontosabb könyvei kulturális jelentősége</p> <p>A görög és a római líra</p> <p>A középkor magyar A középkor világirodalma Balassi istenes és vitézi versei</p> <p>A barokk eposz jellemző jegyei Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című művében Shakespeare egy művének elemzése</p>	<p>A magyar nyelv története témakör</p> <p>A nyelvi szintek témakör</p> <p>Nyelv és társadalom témakör</p> <p>A francia klasszicista dráma jellemzői</p> <p>A felvilágosodás jellemző jegyei, filozófiája</p> <p>Stílusok és műfajok sokfélesége</p> <p>A romantika stílusjegyei</p>	<p>Stílus és jelentés témakör</p> <p>A retorika alapjai témakör</p> <p>A szöveg témakör</p> <p>A 19. század második felének európai próza és drámairodalma</p> <p>Portrék a Nyugat első nemzedékéből</p> <p>A Nyugat első nemzedékének prózája</p>	<p>Nyelvünk eredete, a nyelvrokonság bizonyítékai</p> <p>Nyelvemlékeink</p> <p>A jelentésváltozások okai, fajtái</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat</p> <p>A nyelvújítási mozgalom</p> <p>Szerzők és művek a 20. századi magyar irodalomból</p> <p>20. század világirodalma</p> <p>A 20. század második felének magyar prózája</p> <p>A 20. század második felének magyar lírája</p> <p>Kortárs magyar irodalom</p>

Történelem

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Vallás és kultúra az ókori Keleten</p> <p>A demokrácia kialakulása Athénban</p> <p>A római köztársaság virágkora és válsága, Az antik hitvilág,</p> <p>A kereszténység</p> <p>A népvándorlás és az antik civilizáció felbomlása</p> <p>Az iszlám vallás és az arab világ</p>	<p>A nyugati és a keleti kereszténység</p> <p>A középkori városok</p> <p>Egyházi és világi kultúra a középkorban</p> <p>A humanizmus és a</p> <p>Az Árpád-kor</p> <p>Társadalmi és gazdasági változások</p> <p>A nagy földrajzi felfedezések</p>	<p>A tudományos világkép átalakulása</p> <p>Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban</p> <p>A XIX. század eszméi</p> <p>Az ipari forradalom</p> <p>A francia polgári forradalom</p> <p>Emberi és Polgári Jogok</p>	<p>Az első világháború</p> <p>Az USA és az 1929-33-as gazdasági válság</p> <p>A nemzetiszocializmus</p> <p>A második világháború</p> <p>A hidegháború</p> <p>A szocialista rendszerek</p> <p>A Horthy-rendszer</p> <p>A német megszállás</p>

<p>A feudális társadalmi és gazdasági rend jellemzői</p> <p>A magyar nép őstörténete</p> <p>A honfoglalástól az államalapításig</p>	<p>A reformáció és katolikus megújulás</p> <p>A mohácsi csata</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</p> <p>A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc</p>	<p>Tudományos, technikai felfedezések</p> <p>A reformmozgalom</p> <p>Életmód és művelődés</p> <p>A szabadságharc</p> <p>A kiegyezés</p> <p>Gazdasági eredmények és társadalmi változások a dualizmus korában</p> <p>A polgári forradalom</p>	<p>A szovjet felszabadítás</p> <p>Az 1956-os forradalom</p> <p>A Kádár-rendszer</p> <p>A rendszerváltozás</p> <p>Az európai integráció</p> <p>A „harmadik világ”</p> <p>A globális világ</p> <p>Alapvető állampolgári ismeretek</p> <p>A parlamenti demokrácia</p> <p>Önkormányzatosság</p> <p>Társadalmi, gazdasági változások</p>
---	--	--	---

Matematika

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Algebra és számelmélet</p> <p>Függvények</p> <p>Egyenletek Egyenlőtlenségek, Egyenletrendszerek</p>	<p>Geometria</p> <p>Hegyesszögek szögfüggvényei</p> <p>Hatvány, gyök, logaritmus</p>	<p>Trigonometria</p> <p>Vektorok</p> <p>Koordinátageometria</p> <p>Kombinatorika, gráfok</p> <p>Valószínűség-számítás</p>	<p>Számsorozatok</p> <p>Térgeometria</p>

Idegen nyelv

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Képleírás: mi van a szobában /tanteremben</p> <p>Bemutatkozás, a család</p> <p>A lakóhely, a lakás bemutatása</p> <p>A szabadidő eltöltése, hobbik, sport</p>	<p>Jövőbeli tervek, szándékok, közeli jövő (going to), célok (to-infinitive)</p> <p>Étkezések, ételek, italok, tipikus magyar ételek</p> <p>Nyarlalás, nyaralóhelyek, nyári élmények</p>	<p>Személyes vonatkozások</p> <p>Környezetünk</p> <p>Az iskola</p> <p>A munka világa</p> <p>Szabadidő, művelődés</p> <p>Tudomány és technika</p>	<p>Életmód</p> <p>Szórakozás</p> <p>Utazás</p> <p>Turizmus</p>

Földrajz

9. évfolyam	10. évfolyam
-------------	--------------

Csillagászatföldrajz és térképészet Kőzetburok A légkör A vízburok A földrajzi övezetesség Társadalmi folyamatok a 21. században	Regionális földrajz: a világban különböző szerepet betöltő régiók, országok Magyarország a 21. században Globális környezeti problémák
---	--

Informatika

10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Az informatika alapjai Kommunikáció a hálózaton Az operációs rendszer használata	Dokumentumkészítés számítógéppel Táblázatkezelés Könyvtárismeret	Adatbázis-kezelés Algoritmusok és adatok A programozási nyelvek elemei

Fizika

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
A testek helyének megadása Az átlagsebesség Az általános tömegvonzás A forgatónyomaték A munkatétel A helyzeti energia A párhelyes hatások jellemzője: az erő	A hőtan Az elektrosztatika Mágneses alapjelenségek, indukció	A harmonikus rezgőmozgás Az optika Az elektromágneses rezgések és hullámok Relativitáselmélet

Biológia

10. évfolyam	11. évfolyam
Az élőlények testfelépítésének és életműködésének változatos-sága A sejtek felépítése és anyagcsereje Általános egészségügy	Az ember szaporodása és egyedfejlődése Az öröklődés Populációk és életközösségek Az élővilág evolúciója és a jelenkori bioszféra

Kémia

9. évfolyam	10. évfolyam
Az atom Kémiai reakciók Elektrokémia	Szénhidrogének Ismerje a szénhidrogéneket Oxigéntartalmú szerves vegyületek Az élőlényeket felépítő szerves anyagok

Esti gimnáziumban:

Magyar nyelv és irodalom

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Kommunikáció témakör</p> <p>Ember és nyelv témakör</p> <p>A Biblia szerkezete legfontosabb könyvei kulturális jelentősége</p> <p>A görög és a római líra</p> <p>A középkor magyar A középkor világirodalma Balassi istenes és vitézi versei</p> <p>A barokk eposz jellemző jegyei Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című művében Shakespeare egy művének elemzése</p>	<p>A magyar nyelv története témakör</p> <p>A nyelvi szintek témakör</p> <p>Nyelv és társadalom témakör</p> <p>A francia klasszicista dráma jellemzői</p> <p>A felvilágosodás jellemző jegyei, filozófiája</p> <p>Stílusok és műfajok sokfélesége</p> <p>A romantika stílusjegyei</p>	<p>Stílus és jelentés témakör</p> <p>A retorika alapjai témakör</p> <p>A szöveg témakör</p> <p>A 19. század második felének európai próza és drámairodalma</p> <p>Portrék a Nyugat első nemzedékéből</p> <p>A Nyugat első nemzedékének prózája</p>	<p>Nyelvünk eredete, a nyelvrokonság bizonyítékai</p> <p>Nyelvemlékeink</p> <p>A jelentésváltozások okai, fajtái</p> <p>A határon túli magyar nyelvhasználat</p> <p>A nyelvújítási mozgalom</p> <p>Szerzők és művek a 20. századi magyar irodalomból</p> <p>20. század világirodalma</p> <p>A 20. század második felének magyar prózája és lírája</p> <p>Kortárs magyar irodalom</p>

Történelem

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
<p>Vallás és kultúra az ókori Keleten</p> <p>A demokrácia kialakulása Athénban</p> <p>A római köztársaság virágkora és válsága,</p> <p>Az antik hitvilág,</p> <p>A kereszténység</p> <p>A népvándorlás és az antik civilizáció felbomlása</p> <p>Az iszlám vallás és az arab világ</p> <p>A feudális társadalmi és gazdasági rend jellemzői</p>	<p>A nyugati és a keleti kereszténység</p> <p>A középkori városok</p> <p>Egyházi és világi kultúra a középkorban</p> <p>A humanizmus és a Az Árpád-kor</p> <p>Társadalmi és gazdasági változások</p> <p>A nagy földrajzi felfedezések</p> <p>A reformáció és katolikus megújulás</p> <p>A mohácsi csata</p> <p>Az Erdélyi Fejedelemség virágkora</p>	<p>A tudományos világkép átalakulása</p> <p>Magyarország a XVIII. századi Habsburg Birodalomban</p> <p>A XIX. század eszméi</p> <p>Az ipari forradalom</p> <p>A francia polgári forradalom</p> <p>Emberi és Polgári Jogok</p> <p>Tudományos, technikai felfedezések</p> <p>A reformmozgalom</p> <p>Életmód és művelődés</p>	<p>Az első világháború</p> <p>Az USA és az 1929-33-as gazdasági válság</p> <p>A nemzetiszocializmus</p> <p>A második világháború</p> <p>A hidegháború</p> <p>A szocialista rendszerek</p> <p>A Horthy-rendszer</p> <p>A német megszállás</p> <p>A szovjet felszabadítás</p> <p>Az 1956-os forradalom</p>

A magyar nép őstörténete A honfoglalástól az államalapításig	A török kiűzése és a Rákóczi-szabadságharc	A szabadságharc A kiegyezés Gazdasági eredmények és társadalmi változások a dualizmus korában A polgári forradalom	A Kádár-rendszer A rendszerváltás Az európai integráció A „harmadik világ” A globális világ Alapvető állampolgári ismeretek A parlamenti demokrácia Önkormányzatosság Társadalmi, gazdasági változások
---	--	---	--

Matematika

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Algebra és számelmélet Függvények Egyenletek Egyenlőtlenségek, Egyenletrendszerek	Geometria Hegyszögek szögfüggvényei Hatvány, gyök, logaritmus	Trigonometria Vektorok Koordinátageometria Kombinatorika, gráfok Valószínűség-számítás	Számsorozatok Térgeometria

Idegen nyelv

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Képleírás: mi van a szobában /tanteremben Bemutakozás, a család A lakóhely, a lakás bemutatása A szabadidő eltöltése, hobbik, sport	Jövőbeli tervek, szándékok, közeli jövő (going to), célok (to-infinitive) Étkezések, ételek, italok tipikus magyar ételek Nyaralás, nyári élmények	Személyes vonatkozások Környezetünk Az iskola A munka világa Szabadidő, művelődés Tudomány és technika	Életmód Szórakozás Utazás Turizmus

Földrajz

10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
--------------	--------------	--------------

Csillagászatföldrajz és térképészet Kőzetburok A légkör A vízburok	A külső erők A földrajzi övezetesség A gazdasági élet szerkezeti, területi átalakulása Napjaink világgazdasági folyamatai	Néesség és településföldrajz Regionális földrajz: a világban különböző szerepet betöltő régiók, országok Magyarország a 21. században Globális környezeti problémák
---	--	--

Informatika

10. évfolyam	11. évfolyam	12. évfolyam
Az informatika alapjai Kommunikáció a hálózaton Az operációs rendszer használata	Dokumentumkészítés számítógéppel Táblázatkezelés Könyvtárismeret	Adatbázis-kezelés Algoritmusok és adatok A programozási nyelvek elemei

Fizika

9. évfolyam	10. évfolyam	11. évfolyam
A testek helyének megadása Az átlagsebesség Az általános tömegvonzás A forgatónyomaték A munkatétel A helyzeti energia A párkölcsönhatások jellemzője: az erő	A hőtan Az elektrosztatika Mágneses alapjelenségek, indukció	A harmonikus rezgőmozgás Az optika Az elektromágneses rezgések és hullámok Relativitáselmélet

Biológia

10. évfolyam	11. évfolyam
Az élőlények testfelépítésének és életműködésének változatossága A sejtek felépítése és anyagcseréje Általános egészségtan	Az ember szaporodása és egyedfejlődése Az öröklődés Populációk és életközösségek Az élővilág evolúciója és a jelenkori bioszféra

Kémia

9. évfolyam	10. évfolyam
Az atom Kémiai reakciók Elektrokémia	Szénhidrogének Ismerje a szénhidrogéneket Oxigéntartalmú szerves vegyületek Az élőlényeket felépítő szerves anyagok

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézménye**
4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.

PEDAGÓGIAI PROGRAM

AZ EGÉSZ NAPOS NEVELÉS-OKTATÁS PROGRAMJA

3. számú melléklet

Ez a pedagógiai program kiegészíti az intézményi pedagógiai programot. Csak azok a fejezetek szerepelnek benne, amelyek eltérnek az intézményi szinten megfogalmazott nevelési-oktatási feladatokról, vagy kiegészítik az intézményi pedagógiai program hasonló fejezeteit. Mivel ebben az általános iskolában a szokásostól eltérő nevelés-oktatás folyik, a pedagógiai program kiegészítésében azok a sajátosságok jelennek meg elsősorban.

Így része a programnak az **egész napos iskola nevelési-oktatási programja** és a **komplex alapprogram**, amelyek alapján az intézmény szervezi mindennapos nevelő-oktató feladatait.

Ez a pedagógiai program a komplex alapprogramot ismerteti elsősorban és nem követi a 20/2012. (VIII:31.) EMMI rendeletben előírt fejezeteket.

Az intézmény két éve kezdte meg működését, így ez a program még ismertető jellegű dokumentum. Az intézményi pedagógiai programmal együtt teljes értékű dokumentum.

" Az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömét, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál, és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog."

(Szent-Györgyi Albert)

Előszó

A Program kidolgozói hosszabb, rövidebb ideig dolgoztak az általános iskola különböző szinterein. Tapasztalataik alapján jutottak el addig a merész gondolatig, hogy az alapozó oktatás lehetőségeit merőben új oldalakról kezdjék vizsgálni. A pedagógiai program áttekintést ad a az iskola célkitűzéseiről és működési feltételeiről.

Mi mást kívánhatna a szülő a gyermekének? Legfőként azt, hogy boldog legyen. Felismerje azt, hogy a tanulás öröm is lehet, ehhez szeretnénk az intézményünkben tanuló gyerekek megteremteni pedagógiai feltételeket. Ha a jövőbe tekintünk, senki sem tudja, hogy milyen tudású emberekre lesz szüksége a világnak, de az biztos, hogy a gondolkodásra való képességet kell felébreszteniünk és ápolniunk a gyermekben ahhoz, hogy felnőttként egészséges legyen testben, lélekben és szellemben egyaránt.

Tanítói hitvallás

„Az elégedett és boldog élet kulcsa a tanulás és az öröm összekapcsolása. Az öröm nélküli tanulás kimerít, a tanulás nélküli öröm pedig rendkívül unalmas.”

(Richard David Precht)

A gyerekek évekig a napjaik nagy részét az iskolában töltik, és ez a tény komolyan meghatározza az életüket. Ezért nem működhet úgy egy iskola, mint egy üzem. Osztálytanítóink segítenek a gyermeknek megtalálni a saját hangjukat, önmagukat. A családias, szeretetteljes légkör megteremtése elsődleges. Tanítóink felkészült, innovatív szemléletű pedagógusok, akiknek munkájuk során a legfontosabb, hogy a tudáselemeket élményekhez kapcsolva adják át tanítványaiknak.

Tartalomjegyzék

Előszó	285
Tanítói hitvallás	285
1.Bevezetés.....	287
2.A nevelő-oktató munka struktúrája, nevelési elveink	292
3.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	297
4. A Komplex Alapprogramban felépítése.....	304
5. Az egész napos iskola nevelési-oktatói programja	315
6. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	325
7.A tanuló tanulmányi munkájának értékelése, a beszámoltatások rendje, az otthoni házi feladatok meghatározása	326
8. Sajátos nevelési igényű tanulók integrációja.....	330
9. Külső kapcsolatok, együttműködés.....	335
10. A mindennapos testnevelés	337
11. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	339
12. Projektoktatás	340
13. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	342
14. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai.....	342
15.A tanulók jutalmazásának elvei.....	344

1.Bevezetés

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium, Technikum és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézményének pedagógiai programja kiegészítése az intézmény pedagógiai programjának. Az intézmény pedagógiai programjában a nyírbátori tagintézmény sajátosságai nem jelennek meg. Ezért ez a kiegészítés részletezi a tagintézmény képzési sajátosságait, azokat a sajátosságokat, amelyekkel eltér az intézmény telephelyein folyó köznevelési alapfeladatokról.

Előzmények

Az iskola megvalósításának ötlete már 2018-ban elindult, és a 2020/2021-es tanévben realizálódott. Létrejöttében a tanítók gyakorlati tapasztalatai mellett jelentős szerepet játszott a századeleji reformpedagógiai irányzatok megjelenése. A program kidolgozói és tanítói ezen irányzatok lényeges elemeit abból a szempontból vizsgálták, melyek azok, amelyek optimálisan átültethetők a magyar pedagógiai gyakorlat talajára.

Ennek értelmében

- Az LMA nyírbátori tagintézmény programjának alaptéziseit, újító módszertani eljárásait a székhely iskola tiszteletben tartja.
- A LMA nyírbátori tagintézménye pedagógiai és szervezeti kérdéseit illetően teljes önállóságot élvez.
- A program működéséhez szükséges osztálytermeket (szerkezetileg egységes blokkban), higiéniai és étkezési feltételeket az intézmény fenntartója biztosítja.
- Az LMA nyírbátori tagintézményében tanító pedagógusok a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola állományában vannak.
- A LMA nyírbátori tagintézmény négy évfolyamos alapozó iskolamodellként indul, amely évfolyamonként egy-egy osztályt működtet, saját pedagógiai programja, helyi tanterve alapján. A 2020/2021-es tanévtől, igazodva a kerettantervi szakaszoláshoz, a program nyolc évfolyamossá bővül.
- Az első négy évfolyamon 2 tanítós, a felső tagozaton szaktanári rendszerben zajlik a képzés. A tanítóképzés szakkollégiumi és műveltségterületi rendszere lehetőséget biztosít arra, hogy egyes műveltségterületeken egy tanító négy-hat éven át dolgozzon egy-egy osztállyal. Így a gyerekek fejlődése tovább kísérhető, az átmenet során az 5. és 6. osztályban is biztosított a személyes kötődés.
- A 8. osztály után a gyerekek középfokú oktatási intézményekben, illetve a sajátos nevelési igényű, értelmi sérült tanulók speciális szakiskolákban folytathatják tanulmányaikat. A 2021/22. tanévtől a program gimnázium osztállyal bővül, a 8. évfolyamon tanuló diákok gimnáziumi tagozaton folytathatják tanulmányaikat.
- Az intézményben párt nem működhet és párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható tevékenység nem végezhető, amíg az intézmény gyermekek felügyeletét látja el. Világnézetének, lelkiismereti, politikai nézetének megvallására és megtagadására sem tanuló, sem szülő, sem pedagógus nem kényszeríthető.

Iskolánk indulása, céljaink

Gazdasági, társadalmi válság által erősen érintett térségben élünk. Sok családnak okoz gondot a mindennapi megélhetés, a létbizonytalanság. A jövő nemzedékéért érzett felelősség

körültekintő döntéshozatalt kíván az oktatásban résztvevőktől: fenntartótól, pedagógusoktól és szülőktől egyaránt. Ezért törekszünk kapcsolatrendszerünk felülvizsgálatára, a még jobb együttműködés kialakítására.

Az eredményes munka szolgálatába kívánjuk állítani az egyéni bánásmód különböző formáit, úgy a tehetséges, mint a felzárkóztatást igénylő gyermekeknél. Célunk, hogy minden gyerek a neki megfelelő nevelésben, oktatásban részesüljön, összhangban a Gyermek Jogairól szóló Egyezmény előírásaival.

Célunk megvalósítása érdekében igen nagy súlyt helyezünk a családokkal kialakított együttműködésre, valamint kiemelt feladatnak tekintjük a gyerekek életésélyeinek javítását. A gyerekek iskoláztatása egyre inkább létkérdés a szülők számára, hiszen egy bonyolult, bizonytalan munkaerőpiacon kell megtalálniuk létfenntartásuk lehetőségeit.

A szülő, a pedagógus és gyermekek közösségének életét úgy szeretnénk működtetni, hogy egymás érdekeit figyelembe véve keressük a leoptimalisabb együttműködési lehetőségeket. Azt kívánjuk elérni, hogy intézményünkben a gyerekek optimista életszemléletű, egymásra odafigyelő, toleráns, az új iránt fogékony, a természetes környezetet, a nemzeti és helyi hagyományokat ápoló, szilárd ismeretekkel rendelkező fiatalokká váljanak. Ez intézményünk filozófiája is. Az intézmény jogosítványai nyolc osztályos iskolai végzettséget igazoló bizonyítvány kiadása.

Célunk minden gyereket eljuttatni egy bizonyos alapszintig ismeretanyagban, készségekben, képességekben, alkalmassá tenni a tanulmányok folytatására, a társadalmi munkamegosztásba való későbbi bekapcsolódásra, valamint testileg, szellemileg és erkölcsileg egészséges életvitelre nevelni.

Olyan korban élünk, amikor legtöbbünk előtt sok-sok elvárás tornyosul a családjában, a munkahelyükön és a legtöbb élethelyzetben: legyünk sikeresek, rugalmasak, lendületesek, kreatívak, hatékonyak, legyünk problémamegoldók. Rendelkezzünk reális önképpel, önismerettel, egészséges önbizalommal.

A tanítási - tanulási folyamat értelmezésénél elsődleges leszögezni, hogy a tanuló felelős saját tanulásáért. A tanulókat érdekeltté, aktívvá kell tenni az ismeretszerzés folyamatában.

A tanulási folyamat szervezésénél a tanulók aktivitásának magas szinten való tartása érdekében a kutató, felfedező, cselekvéses tanulás kerül előtérbe. Így az ismeretközlő pedagógus és befogadó tanuló alapállás helyett a tevékenységközpontú tanulásra helyeződik a hangsúly, ahol az együtt munkálkodó diákok, és pedagógusok közös tevékenysége folyik. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók előzetes tudásukat, tapasztalataikat is mozgósítsák, tevékenyen vegyenek részt a tananyag feldolgozásában, elsajátításában.

Kiemelt cél, hogy a pedagógusok megismerjék a tanulók sajátos, egyéni tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegyék figyelembe fejlődési folyamat, ennek részeként a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozzák a tanulás szervezését. Ezzel segíthetik a gyerekeket az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerésében, módszereinek elsajátításában, és a tanulás iránti egyéni felelősség tudatosításában.

Kiemelt figyelmet fordít a program a gondolkodási, a probléma-megoldási készségek, a kreativitás fejlesztésére, a döntés hozási képesség kialakítására. A cselekvéses, együttműködésre építő tanulási helyzetek alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál ehhez.

Elengedhetetlen az optimális terhelés megvalósítása. Ha a diákok a tanulási helyzetek során saját képességeiknek, lehetőségüknek megfelelő feladatokkal dolgoznak, azokat sikeresen tudják megoldani, tanulási kedvük, motivációjuk állandósul. A tanulás így nem feladatként, hanem örömforrásként, önmegvalósítási lehetőségként jelenik meg. Mindezek segítik a kulcskompetenciák kialakítását, fejlesztését.

A gyerek szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási folyamat szervezésénél, a gyerekek szempontjait előtérbe helyezve, a következő elvekre figyel:

- A gyerekeknek joguk van "gyerekek lenni", életkori sajátosságait feltétlenül tiszteletben kell tartani.
- Nem csak "szenvedve" lehet tanulni, szükséges az élményszerű, felfedező tanulás.
- Fontos, hogy a diák saját tanulásának szervezésében érdekelt, aktív lehessen, együttműködő közösség tagjaként fordulhasson segítségért társaihoz, tanítóihoz.
- Nem a tanulót kell a tananyaghoz igazítani, hanem a tananyagot és az elsajátítás módját az adott gyerekhez.
- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és a hibából tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.
- Biztosítani kell a diákok számára, hogy kulturált, esztétikus és praktikus tárgyi környezetben tanulhassanak.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási helyzeteiben a pedagógus nem, mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végig gondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás, addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja.

Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy készség, kompetencia kialakulásának lépcsőfokaival és azzal, hogy az adott gyermek éppen hol tart e folyamatban, hiszen megfelelő fejlesztő tevékenységet csak ennek birtokában tud biztosítani számára.

Fontos elvárás iskolánkkal szemben, hogy minden tanulónk tovább gyarapítható ismeretanyaghoz jusson, felkészültségüket és műveltségüket úgy megalapozva, hogy valamennyien képességüknek megfelelő iskolatípusban folytathassák tanulmányaikat. Az előzetes felmérések eredményeként, a továbbtanulás szempontjából fontos alapkészségek kialakításán túl az idegen nyelv és számítástechnikai oktatás, művészeti oktatás és sport terén jelentkezik hangsúlyozott igény a szülők és gyerekek részéről.

A helyi szokások, viselkedési szabályok kialakításán, begyakorlásán túl olyan erkölcsi értékek kialakítása is feladatunk, amelyek birtokában tanítványaink képessé válnak az egyetemes emberi értékek befogadására.

Az iskola pedagógusai

Azok a pedagógusok vállalhatnak részt az iskola munkájában, akik az alapelvekkel egyetértenek, azok megvalósításához megfelelő felkészültséggel, elkötelezettséggel rendelkeznek. Ennek megítélése a tagintézményvezető feladata.

A pedagógusok, gyógypedagógusok munkakörük ellátásához szükséges végzettséggel rendelkeznek. Feladataikat a munkaköri leírás részletesen tartalmazza.

A nevelőtestület, mint szakmai műhely

A pedagógusok munkáját együttműködés, közös megbeszélések, tapasztalatcserek, kölcsönös hospitálások jellemzik.

A tantestület akkor tud szakmai műhellyé válni, ha minden pedagógus az iskola programját tulajdonosként éli meg, képes sajátjaként gondolkodni az iskolai helyzetről.

Ez a szemlélet azt is feltételezi, hogy a programot érintő döntések közösen születnek. Az együtt kialakított pedagógiai koncepció biztosítja, hogy általánosan elfogadott pedagógiai értékek mentén folyjon a napi munka. Ez a működés meghatározza, erősíti az elkötelezettséget, a felelősség érzését. A közös gondolkodás, célmeghatározás a versengés helyett az együttműködésre, egymás segítésére helyezi a hangsúlyt.

Az értekezletek rendje

Az iskola pedagógusai havi rendszerességgel tartanak megbeszéléseket, ahol a programot érintő szakmai és szervezeti kérdések, teendők közös megbeszélése történik. A megbeszélések során esetmegbeszélésre is sor kerül, ekkor egyes pedagógiai helyzetek, tanulókat, tanulócsoportokat, osztályokat, pedagógusokat, szülőket érintő kérdések, helyzetek szakmai megbeszélése, értékelése, a megoldási lehetőségek számbavétele történik.

A megbeszélések és az esetmegbeszélések nagymértékben segítik a közös gondolkodást, az egységes szemléletet, a közös felelősség kialakulását. Ezekon a fórumokon az iskola összes pedagógusa, gyógypedagógusa részt vesz.

A pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében online tanári levelezőlista működik.

A tanulócsoportok összetétele, a tanulók neveltségi állapota

A tanulócsoportok összetétele heterogén és a magatartás és tanulás területén is igen változatos képet kell mutatnia. Az iskola létszáma jelenleg 60 fő körül mozog a nyírbátori tagintézményben. Az első négy évfolyam indítását kezdtük el a 2020/2021-es tanévben.

Az iskolába való jelentkezés

Az induló iskola első osztályába – 14 - 24 gyereket vettünk fel. Bár az iskola iránt nagy az érdeklődés, az osztálylétszám emelésére nincs mód.

A beiratkozás előtt az elsős pedagógusok és a tagintézményvezető tájékoztatót tart az érdeklődő szülőknek, akiknek ezután módjukban áll több bemutató órát, foglalkozást megnézni. A gyerekek számára novemberben kiscsoportos játszónap szervezésére kerül sor.

Jelentkezés lépései:

- Szándéknyilatkozat kitöltése január 31-ig.
- Szülői kérdőív kitöltése február 15-ig

A gyerekek számára játszónap, a szülők részére kiscsoportos, illetve egyéni beszélgetések szervezése történik.

Gyakori, hogy a már működő (2-8. évfolyam) osztályba szeretnének tanulót beiratni. A jelentkező tanulót abban az esetben tudjuk fogadni, ha valamelyik osztályban üresedés történik. A jelentkező tanuló számára próbanapokon való részvételt biztosítunk a kölcsönös ismerkedés érdekében.

A nevelő – oktató munka feltételrendszerének alakulása

Az osztálytermek megfelelő nagyságúak, esztétikusak és kielégítő bútorzattal, felszereltséggel rendelkeznek. A könyvtárban a nyitvatartáson kívül délutáni tanórán kívüli tevékenységek is folynak. Az informatikai oktatásra kialakított okostanterem szinte minden tantárgy oktatásának színtere is. Mindezekon túl rendelkezik az intézmény fejlesztő és logopédiai szobával, orvosi szobával, étkezővel és tálalókonyhával, valamint tornaszobával szertárakkal és udvarral.

Öt interaktív panel segíti az oktatást, melyet folyamatosan bővítünk. Meglévő eszközeinket a tanterekben és a rendelkezésre álló szertárakban tároljuk. Szakmai tananyagaink, szemléltető eszközeink megfelelőek. A helyi program eredményes megvalósításához folyamatos eszközbővítést végzünk. A tornaszobával és udvarral és aulával is rendelkezünk, mely délelőtt és délután teljes kihasználtsággal működik. Itt tartjuk meg az iskola nagyobb rendezvényeit. A tornaszoba segíti a mindennapos testedzést megvalósítását.

Eszközök, felszerelések

Az iskola a gyerekek nagyfokú önállóságára, tevékenykedő, fölfedező tanulására építő ismeretszerzést helyezi előtérbe. Ehhez elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz álljon a tanulók rendelkezésére.

A tanulást segítő képességek fejlesztése érdekében is rengeteg játékot, eszközt használnak a diákok és a tanítók.

A felsőbb osztályokban az élményszerű tanulás, a sok tapasztalás változatlanul fontos. A különböző megfigyelésekhez, kísérletezésekhez, az önálló ismeretszerzéshez szintén sokféle tanulást segítő eszközre, kézikönyvre van szükség.

Az iskola állandóan, minden lehetőséget megragadva igyekszik bővíteni eszköztárát.

- A sajátos nevelési igényű kisiskolások fejlesztéséhez még több, gyakran speciális eszközök szükségesek. E célra főleg pályázaton nyert, jótékonysági rendezvényen befolyt összeg áll az iskola rendelkezésére.
- Az iskola eszköztárában nagy számban szerepelnek mozgást, mozgáskoordinációt, kognitív képességeket stb. fejlesztő eszközök, játékok (pl. egyensúlyhengerek, trambulín, billenő rácshinta, csörgődob, figyelemfejlesztő társasjátékok, Montessori eszközök stb.).
- Az iskola helyi tantárgyi tantervei részletesen, az adott évfolyamra lebontva tartalmazzák a gyakran alkalmazott tanszerek és taneszközök felsorolását.
- A szabadidő-tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos beszerzését a fenntartó segíti és biztosítja.
- A szabadidő eltöltéséhez szükséges a többfunkciójú teremrendezés. Puha szivacsok, párnák, takarók segítik a gyerekek pihenését.
- A kulturált étkezés feltételei adottak. A higiénias körülmények jók, a pedagógusok figyelmet fordítanak a higiénias szabályok betartására, a kulturált étkezési szokások kialakítására, megőrzésére. Az osztályteremben a poharak, tányérok, szalvéták és az evőeszközök a gyerekek által könnyen elérhető helyen vannak.
- A tanulók életkorához igazodó egyéni és társasjátékok, szerepjátékokat segítő felszerelések, építőkockák és egyéb építőjátékok, mesekönyvek, ifjúsági regények, színes ceruzák, színezők, rajzlapok, gyurmák az osztályterem e célra kialakított sarkában, szabad polcokon vannak.
- A szabadtéri játékok, labdák, tollas- és pingpongütők, ugráló kötelek, homokozó játékok az osztálytermi felszerelés részét képezik. Fontos lenne az iskola udvarán

játszótér kialakítása, ezt – a pedagógusok, gyerekek és szülők összefogásával, fenntartó és az önkormányzat segítségével – a közeljövőben kívánja az iskola megvalósítani.

A program eredményességének vizsgálata, a nevelő, oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere fontos számunkra. Az iskola tagintézményvezetője, pedagógusai és felkért szakemberei folyamatosan figyelemmel kísérik, ellenőrzik:

- az alapelvek megvalósulásának szintjeit,
- a programból való kilépés mutatóit,
- az integrált oktatás, nevelés hatékonyságát,
- a program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzéseket.

2.A nevelő-oktató munka struktúrája, nevelési elveink

Az iskola sajátos jellemzői

- 8 évfolyamos alapképzés
- eltérő tantervű összevont 1-8. osztályos képzés

Speciális feladatok

- tehetséggondozás
- felzárkóztatás
- integrált oktatás
- fejlesztő oktatás
- egyéni fejlesztés
- szakkörök
- alprogrami foglalkozások
- „Te órád”

Az iskola legfőbb feladata a tanulókhöz fűződő harmonikus érzelmi viszony kialakítása. A nevelőoktató munkát a gyermek tisztelete és szeretete hassa át, mely minden gyermekre kiterjesztendő. A tolerancia és alkalmazkodás a különbözőség, a másság elfogadásának feltétele. Ki kell alakítani tanulóinkban a felelősséget önmagunkért és másokért. Mindez a személyiség szabadságán keresztül kell megvalósulnia. A pedagógusnak hinnie kell önmagában, nevelési elveiben és gyakorlatában, hinnie kell a nevelhetőségben, bíznia kell tanítványaiiban, a tanítandó anyag fontosságában.

Alkotómunkára nevelés területei

- A személyiség minél teljesebb kibontakozására való törekvés, a különböző tevékenységi formáknak az életkori sajátosságokhoz történő igazítása.
- Egységérték-egészséges életmód szemléletének kialakítása.
- Más-más értékrendek bemutatása – konfliktuskezelés.
- A másság elfogadása, elfogadtatása.
- A környezet igazodjon a neveléshez – minden a gyermeket szolgálja.

A tanuló a tanulás éve alatt átélt szokásokat, életstílust sajátítsa el, ezek beépüljenek be a személyiségébe, a későbbi élet során meghatározóbb legyen számára, mint az iskolában hivatalosan elsajátított tananyag.

Az iskola legfontosabb funkciói

Az iskola, a pedagógusok alapvető feladata a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, illetve elsajátításának az ellenőrzése (a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével). Fontos feladat az egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek a megismerésére és megbecsülésére, környezettudatosságra,

Az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása

A tanulók az 1-4. évfolyam életkori szakaszában tudományos igényű ismeretekkel, a legfontosabb magatartási és viselkedési normákkal, értékekkel találkoznak. Információt szereznek környezetükről, elemi összefüggésekkel ismerkednek meg, megtanulják megkülönböztetni a lényegest a lényegtelentől. Ennek megfelelően alapvető feladat az összefüggések felismertetése, a lényeg kiemelés technikájának készség szintre emelése. Az indulási hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása. A tanulók manipulatív és képi gondolkodásának megfelelően a tapasztalati ismeretszerzés időszakában főként a tevékenységközpontú tanítási stratégia segíti a meghatározott célok elérését. Az indulási hátrányok csökkentése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elsősorban a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükség van az olvasási - számolási problémák gyors felismerése és kezelése.

Pedagógusaink vallják, hogy

- Az alapozó iskola elsődleges, kiemelt feladata a biztos alapkészségek kialakítása minden tanulónál.
- A tanulók számára annyi és olyan jellegű tevékenységre kell lehetőséget biztosítani, amennyire az adott fejlettségi fokán szükséges optimális fejlődéséhez.
- Cél, hogy a tanuló saját lehetőségeinek megfelelő, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.

Értékközvetítés

A demokratikus iskola működését a Magyar Alkotmányban, valamint az emberi és gyermeki jogok kartáiban rögzített értékek szabják meg. Az iskola tanítási gyakorlatában az értékek egyensúlyára törekedve egy állampolgári eszménykép körvonalait vázolja fel

- A biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke)
- Az én harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önművelés)
- A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia)
- A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, probléma érzékenység, kreativitás, szellemi tevékenység)
- A humanizált társadalom – és világkép értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes emberi kultúra értékei)
- Az iskola egyik kiemelt pedagógiai törekvése az alapvető erkölcsi és etikai értékek közvetítése, amelyek a tanulói, énkép kialakításának eszközei. A tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztése és kialakítása megkívánja, hogy túllépjunk az egyes tantárgyak keretein.

Az iskolai élet megtanítja a tanulók számára a demokratikus elvek tiszteletét, a konfliktusok hatékony elemzését és a különböző konszenzus-teremtő technikák gyakorlását. A tanulók

ezáltal képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

Iskolai szinten fontos feladat az öntudatos, jogait és kötelességeit ismerő és érvényesítő állampolgár nevelésekor.

A tanulási esélyegyenlőség elve

- Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók esélyegyenlőségének javítására, megvalósítására.
- A diákok tanulást segítő képességeinek, családi hátterének, tanulási stílusának, érdeklődésének megismerése, az egyéni lehetőségekhez igazodó bánásmód, tanulásszervezés, az egyéni, rugalmas tanulási időkeret biztosítása, az alapkészségek, kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése, az árnyalt értékelési gyakorlat ehhez elengedhetetlen.
- A program a hátrányos helyzetű tanuló számára is biztosítani kívánja az elfogadó, fejlesztő környezetet.
- Alapfeltétel az egyenlő bánásmód megvalósulása érdekében a differenciált nevelési és oktatási környezet, a szegregációmentesség és a diszkriminációmentesség biztosítása.
- A tanulási esélyegyenlőség feltételeinek megvalósulását az egész napos foglalkoztatás, a minden évfolyamra tervezett osztályidő nagymértékben segíti.

Tehetséggondozás

- A differenciált nevelési és tanulási környezete kiváló lehetőséget nyújt a tehetséggondozásra. Alapelv, hogy minden tanuló valamiben tehetséges, mindenki jó valamiben. A tehetséggondozás során cél, hogy minden tanulónak legyen lehetősége bármely területen tudása legjavát nyújtani.
- A tehetséggondozás meghatározó színtere a tanóra és a tanórán kívüli idő. A differenciált tananyag és tevékenységrendszer kiváló lehetőséget nyújt a heterogén tanulási környezetben a tehetséggondozás megvalósítására. Jó lehetőséget nyújt a tehetséges tanulók fejlesztésére a projekteken végzett munka, a kiselőadások, gyűjtőmunkák, témahetek gyakorlata, ahol nagyfokú önállósággal, magas színvonalon adódik lehetőség az egyéni tanulásra.
- Az egyéni lehetőségekhez mért, differenciált tanulási környezet megvalósításában látjuk a tehetséggondozás, a tanulási hátrányok kezelésének és az integrált oktatás megvalósításának lehetőségeit.

Általános emberi értékek

- becsületesség, igazság, jóság, szeretet, humanizmus, magyarságtudat, lokálpatriotizmus, hagyományőrzés A tudással, művelődéssel kapcsolatos értékek:
- tudásvágy, érdeklődés, produktivitás (kreativitás, innovációs készség) Az „én” harmóniájára vonatkozó értékek:
- önismeret, önbizalom, önbecsülés, testi-lelki egészség, felelősség felelősségtudat, felelősségvállalás, a szépség, az esztétikum, iránti fogékonyság
- aktivitás (kezdeményező készség), akaraterő, logikus gondolkodás, céltudatosság A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek:
- kommunikációs és kooperációs készség, kulturális viselkedés, udvariasság, együttműködési készség, segítőkészség, barátság, az önzés leküzdése, tisztelet a szülők és a pedagógusok iránt A munkával kapcsolatos értékek:
- szorgalom, figyelem, kötelességtudat, rendszeret, pontosság, kitartás, önálló munkavégzés képessége Az iskola eredményességét nagymértékben befolyásolja a

gyermeknek a munkához való viszonya, hozzáállása, mentalitása, ezért elsődleges célunka a jellemnevelés.

Erkölcsei nevelés

A nevelés célja, hogy a gyerekekkel megismertessük az etikus emberi magatartás értékeit, normáit:

- megbízhatóság, őszinteség, becsületesség, tisztesség
- felelősségvállalás, együttérzés másokkal, a „másság” elfogadás
- konfliktuskezelés készségének fejlesztése, kudarctűrés
- mások tulajdonának tiszteletben tartása
- önismeretre törekvés, önnevelés igénye, önmagunk vállalása
- a társadalmi együttélés – a viselkedésbeli kulturáltság: udvariasság, illem, figyelmesség, segítőkészség, tisztelet, tolerancia a társak és felnőttek iránt, a család, a szülők szeretete, tisztelete

Hazaszeretetre nevelés

- Elengedhetetlen, hogy tanulóink ismerjék nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét. Ennek érdekében a nemzeti ünnepeket a tanulók életkorához igazítva, érthető, élményt biztosító módon ünneplik az osztályok (pl. események dramatizálása, feldolgozása, színhelyek végig járása stb.).
- A tanítók, tanárok törekednek arra, hogy a tanulóknak kialakítsák, ápolják a hazaszeretet érzését, a nemzeti önismeretet és más népek iránt érzett tiszteletet.
- A tantárgyak kínálta lehetőségeket kihasználva, a pedagógusok lehetőséget biztosítanak forrásmunkák elemzésére, önálló kutatásokra, dokumentumelemzésekre, közös beszélgetésekre. A tananyaghoz, ünnepekhez kötődő kiállítások, múzeumi tárlatok megtekintése része ennek a folyamatnak. Az erdei iskolák szervezésénél szempont, hogy a tanulók az ország különböző területeit megismerjék, különös tekintettel azokra a helyekre, ahol a népi kultúra értékei fellelhetők, falumúzeumok működnek. (Hollókő, Nyíregyháza, Szentendre, Ópusztaszer stb.).
- Az Európai Unióhoz való csatlakozás szempontjából fontos, hogy a diákok ismerjék a közös Európában rejlő lehetőségeket, felkészüljenek az esetleges nehézségekre is. Mivel ők az Európai Unió polgáraiként fogják felnőtt életüket leélni, már iskolás éveik alatt olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába kell jutniuk, amelyek segítik megtalálni helyüket azeurópai nyitott társadalmakban.
- Fontos, hogy az iskola a tantárgyak adta lehetőségekkel úgy éljen, hogy a tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Célunk a tanulók hazaszeretetének, nemzetéhez való kötődésének erősítése, nemzeti ünnepeinknek a tanulók fejlődési és értelmi sajátosságaihoz igazodó megünneplése.

Személyiségfejlesztés (kompetenciák, önmegvalósítás önképzés)

Az alapelvekből következő kiemelt pedagógiai törekvés a személyiségfejlesztés. A gyermekközpontú alapkoncepció és a program követelményközpontú felépítése az alapvető tanulói készségek, képességek és jártasságok fejlesztését szolgálja. Ennek elemeit alkotják az ismeretszerzési és ismeretfeldolgozási, a szóbeli – írásbeli – képi kifejező és az idő- és térbeli tájékozódási képesség, jártasság fejlesztéséhez vezető folyamat fontos eleme – az ismeretek átadásán túl – a tanulói önmegvalósítás (szabadon választható foglalkozás) és az önképzés (tehetséggondozás) segítése.

Az iskola jellemzői

A szülők és a gyerekek igényeihez alkalmazkodva sokféle lehetőséget biztosítunk a tanulók képességeinek kibontakoztatására, érdeklődésük kielégítésére a tantárgyi és tanórán kívüli programok terén.

Oktatási és nevelési módszereink megválasztásában az újítás és megújulás jellemző ránk. Az iskola egyéni arculatát meghatározó tényezők

- társadalmi környezet
- személyi és tárgyi feltételek
- benne folyó oktató – nevelő munka

Pozitív környezeti hatásokként jelentkeznek az új kisvállalkozások megjelenése, a feledésbe vesző közösségi szokások felelevenítése, a rokoni kapcsolatok ápolása, a környezet szépítése. A személyi és tárgyi feltételek jók. Az iskolában folyó oktató–nevelő munkával mivel új intézményről van szó, nem tudunk nyilatkozni, de egy év múlva felülvizsgáljuk pedagógiai programunkat annál is inkább hiszen a felső tagozat indítása is tervben van.

Hagyományokat szeretnénk teremteni az értékelés területén is:

Az elért eredmények alapján év közben folyamatosan, év végén az iskolaközösség előtt dicséretben részesítjük azokat tanulókat, akik év közben kimagasló eredményeket értek el.

Az alapelvek megvalósulásának ellenőrzése biztos alapkészségek kialakítása

- A helyi tantervben feltüntetett követelmények elérésének vizsgálata.
- Központilag összeállított mérések alkalmazása.

Egyéni fejlesztés biztosítása

- Differenciált mérőlapok alkalmazása.
- A követelményrendszerből való eltérés (pozitív, negatív irányban) rögzítése, összevetése a kognitív képességek vizsgálatának eredményességeivel.

Az önálló, felfedező tanulás megvalósulása

- Önálló munkavégzés, feladatmegoldás minőségének ellenőrzése.
- Kézikönyvek, tanulást segítő eszközök, munkakártyák célszerű alkalmazásának megfigyelése.
- Beszámolókra, kiselőadásokra való önálló felkészülés értékelése.
- A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

A társakra való odafigyelés, a kooperatív tanulás gyakorlásának kialakítása

- Páros és csoportos tanulási helyzetek megfigyelése.
- Közös feladatmegoldás, munkavégzés minőségének értékelése.
- Egymásra való odafigyelés, helyes érvelés és vita szintjeinek megfigyelése.

Az önálló szabadidő-felhasználásra nevelés színvonala

Az egésznapos foglalkoztatásban résztvevők önálló egyéni és társas szabadidő-felhasználásának megfigyelése

3.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés céljai

- A tanulói személyiség megismerése és megismertetése
- Önmagához való viszonyának alakítása, a „saját én” keresése.
- Környezetéhez való viszonya legyen pozitív
- Önálló, aktív, felelősségteljes személyiség kialakítása
- Az alapvető emberi értékek felszínre hozása, megerősítése, gyakorlatban való alkalmazási képességének kialakítása
- Kommunikációs zavarok megelőzése, a konfliktusok kezelése

A személyiségfejlesztés feladatai

- Keressük meg a gyermek személyiségében rejlő, magatartását meghatározó okokat
- Vizsgáljuk meg a gyermek motiváltságait, akarati tulajdonságait
- Segítsük elő a reális önértékelés, önbecsülés képességének kialakítását, önbizalom építését
- Önismeretének, problémamegoldó képességének fejlesztése
- Olyan tulajdonságok fejlesztése, megerősítése, amelyekkel önálló, felelősségteljes döntést tud hozni
- A családból hozott pozitív hatások kiaknázása, felerősítése, negatív nevelési minták, szokások ellensúlyozására való törekvés
- A család, a környezet, az iskola nevelői tényezőinek összehangolására való törekvés
- Pozitív példaadással a humán értékek közvetítése és a személyiségjegyek közé való beépítése
- A kommunikációs készség kialakítása és megfelelő technikák alkalmazása, konstruktív konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakorlatban történő alkalmazása

Módszere

- személyes fejlődést, önismeretet segítő beszélgetések,
- megfigyelés,
- fejlesztő interjú,
- társismereti tréningek,
- modellkövető viselkedés,
- élménybeszámolók, ötletbörze.

A problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az információ értelmezése és feldolgozása

Napjaink információs feladatai az iskola számára az adatok minőségi szűrését is jelenti. Ennek érdekében szükséges a problémamegoldó (értelmes, kreatív, kritikai) gondolkodás fejlesztése. Az iskolához és tanulókhöz érkező nagy mennyiségű információ értelmezése és feldolgozása, a kialakított kompetenciák (készségek, képességek, jártasságok) működtetése a tehetségek felismerését, gondozását és fejlesztését kívánja meg. Mivel a tanuló ennek a folyamatnak alkotó részese, ezért kreativitása és innovációs törekvése fontos építőkövei a tanítás tanulás fontos szakaszának. Az iskola nevelési programjának tartalmaznia kell az iskola egészségnevelési és környezetnevelési programját. Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével.

Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében. A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Egészséges életmódra nevelés

A program fontos feladata az egészséges életmódra való nevelés erősítése, mely nem egy-egy tantárgy kizárólagos feladata, hanem az integráció során beépül valamennyi képzési terület tartalmi, fejlesztési elképzeléseibe. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy egyik legfőbb értékünk az egészség, annak védelme, ápolása. E folyamatban fontos helyet kap a helyes táplálkozás- és mozgáskultúra kialakítása, az egészségkárosító tényezők elutasítása, a megelőzés fontosságának felismerése. A mentálhigiénés problémák kezelése és megoldása, a családi értékek megőrzésére való törekvés a tanuló tevékenységek fejlesztésének általános elemek. A nevelőmunkában segítségünkre vannak az iskolai sporttevékenységek.

Testi nevelés

A nevelés lehetőséget nyújt a testi képességek fejlesztésén túl a lelki élet alakítására, jellemformálásra, akarat erő, küzdeni tudás fejlesztésére, a helyes önértékelésre, a kudarcélmény leküzdésére. A testi nevelés minden pedagógus feladata.

Nemzeti értékeink megismerése – tanulmányi kirándulás

Az iskola által lehetőség szerint támogatható, iskolán kívül megszervezett programok:

- alsó tagozatban: tanulmányi kirándulás, úszásoktatás, lovaglás
- alsó, felső tagozatban: tanulmányi kirándulás, úszásoktatás, lovaglás, mazsorett

Osztály	Úticél
1.-2. osztály	Sárospatak és környéke
3.-4. osztály	Boldogkőváralja és környéke

A tanulmányi kirándulás, a fenntartóval történő egyeztetés után valósítható meg.

Családi életre nevelés

- a család és az iskola közös feladata tudatosítani a gyerekekben, hogy a társadalom legkisebb, de az egyén számára legmeghatározóbb közössége a család.
- Tudatosítani kell a tanulóknak a családi munkamegosztás szükségességét, a családi hagyományok, ünnepek ápolásának fontosságát, a szülők iránti szeretetet, az egymás iránti tolerancia, felelősségtudat fontosságát.

Esztétikai nevelés

Feladatunka szépség iránti fogékonyság alakítása, az ízlés fejlesztése, mely valamennyi tanórai foglalkozás feladata.

Tanórán kívüli nevelési lehetőségek:

- iskolai ünnepségek
- színházi előadások
- hangversenyek, múzeumok, levéltárak rendezvényeinek a látogatása, azon való részvétel
- művészeti szakkörök

- sporttevékenységek,
- tantárgyi tehetséggondozó szakkörök
- nyelvoktatás
- Logiscool élményalapú digitális programozás

Alapvető feladat a szülők igényeinek megfelelően az iskola társadalmi környezetéhez alkalmazkodva az egésznapos oktatási forma és a diákétkeztetés biztosítása.

Alapelveink

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy:

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.
- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében:

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségig adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 60%-ot.

- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelemi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közös a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

Az oktatás-nevelés feladata, hogy

- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,
- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reálműveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,
- - mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Legyenek jártasak a tudományokban és a nevelés művészetében,
- igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani,
- munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek,
- nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék. Szeressék tanítványaikat.
- működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény kapcsolatrendszerével.

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg:

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,
- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása, a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

Célunk

- tiszteletet ébreszteni az emberi értékek – tárgyi, művészeti, erkölcsi – iránt,
- az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak a kialakítása

A nevelőtestület pedagógiai kultúrájának folyamatos emelésének útja: nevelési és oktatási témájú előadások, továbbképzések szervezése, a legújabb pedagógiai módszerek megismerése, egységes nevelési és oktatási eljárások, követelményrendszerek kialakítása. Hagyományaink ápolása, a nemzeti kultúra közvetítése.

Személyiségfejlesztés

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az egész napos nevelés. Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő- tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjék, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő- tevékenységnek is, amelyben bárki lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

Az iskola pedagógiai törekvései a klasszikus humanista szellemű értékek kialakítása, a személyiség sokoldalú fejlesztése és a tanulók teljesítményre való ösztönzése határozza meg.

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg, elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek:

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánpótlás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)
- A tudatosítás nevelési módszerei
- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés
- A tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

Mindezekkel a módszerekkel tanulási folyamatokat irányítunk. A személyiségfejlődés a társadalmi nevelő hatásokkal befolyásolt tanulási folyamatok eredménye. E módszerek tehát tanulási módszerek. Milyen diákokat szeretnénk tanítani?

- Legyen nyitott - ha zárkózott, akkor igyekezzünk nyitottá tenni (KAP, drámapedagógia, önismeret tréning).
- Legyen eleven - ha csöndes, akkor igyekezzünk bátorítani (KAP).
- Legyen magabiztos - ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne (KAP). □
- Legyen kedves - ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá (KAP, pozitív megerősítés).
- Legyen barátkozó természetű - ha magányos, igyekezzünk magányát oldani (KAP, rendezvények, önbizalmat növelő tréningek).
- Legyen szorgalmas - ha lusta, igyekezzünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt (KAP).
- Ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket (KAP, differenciált foglalkozás).
- Legyen kitartó (KAP).

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében, valamint az életgyakorlat alprogrami foglalkozások alatt.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsen meg.

Az intézmény fő célkitűzései között szerepel

- A szülővel való kapcsolat ápolása, szorosabbá tétele, amelynek egyik útja, hogy az iskola olyan programokat kínáljon, ahol a diák-szülő-pedagógus hármas harmonikus együttléte biztosítható, és amely közös élmények a családok és az iskola közötti kapcsolatot erősítik és a különböző generációkat közelebb hozzák egymáshoz.
- Feladatunknak tekintjük tanulóink iskolai sikerhez juttatását, ezzel alapozva meg azt a törekvésünket, hogy az életben boldogulni tudó, sikeres diákokat bocsássunk ki az iskola falai közül. Az egészséges sikerorientáltság, céltudatosság, amely nem fajul karrierizmussá, képessé teszi a gyerekeket a kudarcok elviselésére, sőt a negatív tapasztalatokon edződve, azon felülkerekedve további eredmények elérésére sarkall.

- A harmonikus személyiség kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a belső harmónia, az egészséges lelki élet, ezért törekszünk a szubjektív életminőség-érzésének javítására. Az intézmény a Komplex Alaprogram bevezetését célozta meg:
- A módszer célja, hogy minden gyerek tudásszintje emelkedjen, és része legyen sikerélményben az osztálymunka során. A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma köré szervezett csoportmunka segítségével. A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a meghatározott szerepek elsajátítására. A tanárnak az óra során alkalma nyílik a csoport egésze és a csoporttagok egyedi munkájának követésére, és az osztályon belüli hierarchikus rendnek a megváltoztatására, amely alapján véve felelős a csoporton belüli egyenlőtlenség kialakulásáért.
- Ha jó közösségi iskolát szeretnénk létrehozni, akkor az iskolát nyitottá kell tenni. Jellemző, hogy szülők aktív szerepet vállalnak az iskola életében, cserébe az iskola olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyeket nem csak a diákok, hanem a szülők is igénybe vehetnek.
- Az iskola egyre növekvő mértékben kíván teret adni a közös élményszerzésnek, amelynek egyik hatékony eszköze a széleskörű tanórán kívüli játékos foglalkozások, logikai és táblajáték-foglalkozások.

A Komplex Alaprogramban céljai, alapelvei, feladatai, felépítése

Célok

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményezőképeség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszerűen: az eredményes tanulásra.

Alapelvek

A Komplex Alaprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a koherenciát biztosító, a célokkal egybeváogó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei:

- adaptivitás
- komplexitás
- közösségiség

- tanulástámogatás
- méltányosság

4. A Komplex Alprogramban felépítése

A Komplex Alprogramot öt alprogram erősíti, ezeken keresztül valósul meg a módszertani megújulás. Az Életgyakorlat-alapú, a Digitális alapú, a Testmozgásalapú, a Logikaalapú és a Művészetalapú alprogram koncepcióját a fejlesztési fázisban a fejlesztők konszenzussal alakították ki, mert úgy gondolták, ezek azok a területek, amelyek segíthetik a végső célok elérését.

Az alprogramok jellemzően két szinten jelennek meg az iskolában.

- Egyrészt délutáni foglalkozások keretében gazdagítják az ismereteket, és fejlesztik a program fő célkitűzéseiben szereplő készségeket, képességeket.
- Másrészt megjelennek a délelőtti tanítási órákon is, az ún. komplex órák keretében. Ezek a Nemzeti alaptanterv (NAT) alapján felépülő, a hagyományos tananyagot feldolgozó tanítási órák, azonban egy, két, maximum három alprogrami tartalom is megjelenik rajtuk.

Minden évfolyamon 1.- 8. osztályban, minden alprogram **heti egy órában** a délutáni alprogrami foglalkozásokként kerülnek bevezetésre. Testmozgásalapú alprogram [TA], Művészetalapú alprogram [MA], Digitális alapú alprogram [DA], Logikaalapú alprogram [LA], Életgyakorlat-alapú alprogram [ÉA])

Alapelvek, célok, feladatok

Célok

- A végzettség nélküli iskolaelhagyásra vonatkozó országos és intézményi stratégia prevenciós célú beavatkozásainak megalapozása.
- A lemorzsolódás megelőzése, tanulást támogató pedagógiai módszerek alkalmazása.
- Az iskolai nevelés-oktatás az esélyegyenlőség szempontjait figyelembe véve hozzájáruljon a tanulók személyiségének, képességeinek és készségeinek kibontakoztatásához. Segítse a szellemi, testi fejlődésüket és az egészséges életmód kialakulását. Biztosítsa a továbbtanuláshoz szükséges alapvető készségeket, az önművelés képességét.
- Transzverzális készségek fejlesztése (kritikus gondolkodás, kreativitás, kezdeményező-készség, problémamegoldó gondolkodás, kockázatelemzés, döntéshozatal és az érzelmek kezelése).
- Tanulástámogató módszertan (tanítási stratégia) alkalmazása, melynek központi eleme a heterogén tanulócsoportokban folyó differenciált fejlesztés (Differenciált Fejlesztés Heterogén Tanulócsoportokban, DFHT), segítségével képessé váljanak a tanulók az önálló és a társas tanulásra, egyszóval: az eredményes tanulásra.

Alapelvek

A Komplex Alprogram megvalósítása során kiemelt jelentőségű, hogy a koherenciát biztosító, a célokkal egybevágó alapelvekre épüljön, ezzel megalapozva az alprogramok egységes rendszerét.

A program legfontosabb alapelvei

- adaptivitás
- komplexitás
- közösségiség
- tanulástámogatás
- méltányosság

A Komplex Alapprogram feladatai

- egységes rendszerbe ötvözi a pedagógiai gyakorlatban eddig használt differenciált fejlesztést támogató módszereket;
- alkalmazza a tanulók iskolai helyzetét, státuszát megváltoztató és ezzel a tanulási motivációt növelő Komplex Instrukciós Programot;
- különös hangsúlyt fordít a tanulók alapvető képességeinek, készségeinek kialakítására az alprogramok segítségével.

A Komplex Alapprogram jelszava: **Tanulni élmény!** amely magával hozza az élményalapú tanulást, ami nem valósulhat meg máshol, mint az Élménysuliban. Programunk eleme a tanulók aktív tanórai részvételének támogatása, mely a pozitív élményeken keresztül valósul meg. Ennek mozgatórugója az interaktív, a tanulók bevonásán alapuló kreatív feladatmegoldás, az együtt tanulás élménye. Feladatok, eljárások, eszközök, módszerek Fejlesztési feladatok Fejlesztjük az egész életen át tartó tanuláshoz szükséges motívumokat (önfejlesztő elképzelések) és tanulási képességeket (stratégiákat és módszereket)!

- A tanulási stratégiák, módszerek és technikák megtanítása minden tanulónak
- A mérés, mint a képességfejlesztés alapeleme. Nem az elsajátított ismeretanyag mennyiségének, hanem a kompetenciák szintjének meghatározását szolgálják
- Differenciált nehézségű feladatokkal, testre szabott egyéni és csoportos foglalkoztatással lehetőséget adunk az egyéni haladási ütem kialakítására.
- A tehetséges gyermekeket valós szükségleteik szerint segítsük a saját önfejlesztő stratégiájának kialakításában és megvalósításában
- Demokratikus alapokon álló, integratív tanár – diák viszonyt alakítunk ki. A tanítási órák légköre, hangulata oldott, a tanulók sikerorientált beállítódással dolgoznak, a pedagógus csak facilitáló szorongásszintet tart fenn.
- Növeljük tanulóink önbizalmát és önértékelését, építsük a pozitív énképét, erősítsük, a belső kontrollal beállítódását fokozzuk a felelősségvállalást, az önállóságot!
- Tudatosan neveljük „én” erős, jó komfortérzésű fiatalokat.
- Az szocializáció folyamatainak tudatos irányítása, elősegítése.
- Az egyéni munkakultúra kialakítása, a kötelességekhez való pozitív viszonyulás (attitűd) kiépítése

Kiemelt fejlesztési feladatok

- énkép, önismeret,
- európai azonosságtudat
- hon-és népismeret,
- egyetemes kultúra,
- aktív állampolgárságra, demokráciára nevelés, közösségnevelés
- gazdasági nevelés,

- környezettudatosság, fenntarthatóság
- művészeti nevelés,
- művészeti eszközökkel történő nevelés
- a tanulás tanítása,
- testi és lelki egészség,
- felkészülés a felnőtt szerepekre, család szerepe
- testmozgás fejlesztése minden színterén az oktatásnak

További feladatok

A modern személyközpontú, interaktív, tapasztalati tanulásra alapozó tanulásszervezési eljárások, módszerek, pedagógiai kultúra általánossá tétele.

- A tanulás tervezésében, szervezésében és irányításában a tevékenység-központú tanítási gyakorlatot honosítjuk meg, mely életszerű helyzetek teremtésével alkalmat nyújt konkrét élmények és tapasztalatok gyűjtésére;
- Növeljük a tanulók aktív részvételét igénylő ismeretszerzési módok arányát (megfigyelés, kísérlet, új információs és kommunikációs technikákat alkalmazó anyaggyűjtés, modellezés, szerepjáték, drámapedagógia stb.).
- Differenciált foglalkoztatással, az egyéni haladási ütemhez igazított fejlesztő terheléssel.
- Alkalmazzuk a DFHT (differenciált fejlesztés heterogén tanulócsoportban), benne a státuszkezelő DFHT-KIP módszert.
- Alkalmazzuk a kooperatív tanulási-tanítási technikákat és módszereket!
- A különböző kommunikációs technikák és konfliktuskezelési stratégiák elsajátítása.
- Az alprogramokkal illetve gazdagító, dúsító feladatokkal, programokkal és valódi problémák megoldásával alkalmazkodunk a különböző tanulói képességekhez.
- A szociális, életviteli és környezeti kompetencia fejlesztése a nevelési célrendszer központi eleme; a konstruktív életvezetésre történő felkészítés feltétele.
- Önszabályozási stratégiák, autentikus, életszerű helyzetek kialakítása, amelyek során szerzett kompetenciákat a későbbiekben alkalmazniuk kell.
- A mérési, ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben meghatározott rend szerint funkciójuknak megfelelően elvégezzük a diagnosztikus, a formatív és szummatív méréseket.
- Fejlesztő hatású visszacsatolás, mérés-értékelés.
- Érdemjegy, pontszám és százalékok nélkül, szóban és írásban is visszajelzést kap a tanuló, ami kiemeli erősségeit és annyi problémával szembesíti, amennyit a közeljövőben reálisan képes megoldani.

A Komplex Alapprogramban megjelenő eszközök, módszerek

A program szakmai anyagai

- Nevelési- oktatási program - KAK
- Tanítási-tanulási stratégia – DFHT
- Alprogrami koncepciók (5 db.)
- Alprogrami eszköztár és feladatbank (5 db.)
- Tanítói- tanári kézikönyvek (10+16 db.)
- Óraillusztrációk, példák

- Foglalkozástervek
- Tankockák

További tanulást segítő eszközök

- Az intelligencia- és kreativitás-fejlesztő egyéni programok.
- A komplex személyiségépítés teljes eszköztárája.
- Az ismeretek és összefüggések tanulói felfedezése, a szemléltetés, cselekvés, az aktivizáló módszerek alkalmazása jellemzi a tanulási – tanítási folyamatokat.
- A pozitív motivációs eszközei, a jutalmazás és büntetés módszereinek mértéktartó (nem szélsőséges) alkalmazása.
- Személyes példamutatással neveljük gyermekeinket a változatos kommunikációs technikák alkalmazására, toleranciára, a máság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusok kezelésére.
- Önértékelés, önkontroll, önfejlesztő stratégia alkalmazása. Pozitív tartalmú szociális kapcsolatok építése.
- A kulturált és egészséges életvitel kialakítása.
- A hagyományos és digitális ismerethordozók sokaságából kiválasztva az adott életkorban célszerű módszerek és eszközök; egyéni és csoportos aktivitásra serkentő munkaformák alkalmazása.

Tanulásszervezés

Tanulásszervezés folyamatában az alábbi elvek érvényesülnek

- a rend és fegyelem fenntartása
- tanuló szabadságának biztosítása
- tanulói viselkedés szabályozása
- pozitív tanulási légkör biztosítása
- csoportfolyamatok elősegítése

Alkalmazott módszerek

A tanítási-tanulási folyamatban a DFHT tanítási-tanulási stratégiát alkalmazzuk, mint a Komplex Alapprogram hangsúlyos elemét. A DFHT-t a kötelező tanítási órák 20%-ban szükséges alkalmazni. Az alkalmazott órák fele módszerbeli gazdagság egyéni munka, páros munka, csoportmunka, dráma, projekt, tantermen kívüli munkaszervezés stb.), a másik fele a státuszkezelésre alkalmas DFHT-KIP. A DFHT célja:

- A tudásban és szocializáltságban heterogén tanulói csoportok fejlesztése.
- A tanulók státuszproblémájának a kezelése.
- A tanulói viselkedés pozitív befolyásolása.
- Az alulmotiváltság mérséklése.
- A kognitív, affektív, szociális képességek fejlesztése.
- A tanulók közötti együttműködés elősegítése.

DFHT koncepciója, módszerei

Egyénre szabott differenciálás

- egyedül végzett munka
- teljesen egyénre szabott munka
- részben egyénre szabott munka

Párban folyó munka

- páros munka
- tanuló párok munkája

Csoportban végzett munka

- A kooperatív munka, kooperatív tanulás, kollaboratív munka
- Komplex Instrukciós Program (DFHT-KIP)

Ezenkívül a tanórák 80%-ban a pedagógus választ módszereket.

Alapmódszerek:

- tanári magyarázat (frontális tanítás): beszélgetés, kérdezve kifejtés, előadás, szemléltetés
- munkáltatás (egyéni, de nem önálló): variációs módszer,
- individuális (egyéni és önálló tanulás): egyéni feladatok.

Motiváló módszerek:

- egyéni képességekhez mért feladatok
- páros munka
- csoportmunka (kooperatív és kollaboratív módszerek
- projekt
- drámajáték
- játék, szerepjáték (drámapedagógia), szituációs játékok
- nyitott végű feladatokat kijelölő csoportmunka segítségével építő vita generálása
- kutató-felfedező módszer
- státuszkezelésre alkalmas, többféle képességet/intelligenciát megmozgató feladatok kijelölése
- digitális eszközök használata.

A Komplex Alaprogram alprogramjai

A Komplex Alaprogram alprogramjai: Az „Élménysuliban” minden alprogram megjelenik, hetenként minimum egy órában. Az alprogramok aránya az iskola profiljához igazítható (pl. művészeti iskolák, sportiskolák stb.)

A testmozgásalapú alprogram (TA)

Az alprogram az iskolai testmozgásprogramok három területén kívánja bővíteni, sajátélményszerzést biztosító tanulási környezetben a pedagógusok módszertani repertoárját és szemléletét:

- testnevelés óra
- mozgásos tanulás osztálytermi környezetben
- szabadidős mozgástevékenységek

A TA a testmozgás iskolai környezetben előforduló minden formájára támaszkodva, tanulástámogató eszközeivel vesz részt a tanulói komplex személyiségfejlesztésben. Az aktív, kreatív, felelősségteljes magatartást kialakító oktatási módszerek alkalmazásával teszi az

alprogram a testmozgáson alapuló tevékenységeket a közösségi célok és az egyéni felelősség életgyakorlatává. Cél továbbá az egészségtudatos, jövőorientált életmód kialakítása.

Az alprogram tartalma

Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereshittantervi tartalmak implementációjának támogatása testnevelés órai környezetben, a differenciálásra építve. Mozgásos tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben. Önkéntességre és befogadásra épülő informális és non-formális tanulás testmozgás-alapú támogatása iskolai környezetben

Az életgyakorlat-alapú alprogram (ÉA)

Az Életgyakorlat-alapú alprogram egy olyan pedagógiai rendszert mutat be, amely hozzájárul az egyén és természeti, társadalmi környezete kölcsönhatásának tudatos és felelős alakításához. Az életgyakorlat koncepció egyrészt figyelembe veszi a tanulók szükségleteit, és ennek függvényében eltérő tanulási-tanítási egységeket tartalmaz. Minden egységen belül alternatív, a tanulók képességeihez, érdeklődéséhez, tempójához igazítható tanítási eszközöket, munkaformákat ajánl. Az alprogram célja, hogy az életben hasznosítható ismereteket, tapasztalatokat szerezzon a gyermek, amely sikeres életvezetési kompetenciákkal vértelzi fel. Cél továbbá, hogy megalapozza a vitakultúrát, kritikus gondolkodást és az önálló felelősségvállalást. Célunk még az életformák sokszínűségének tisztelete, a családi közösségek megbecsülése, az egészséges énkép kialakítása. A célrendszerben hangsúlyos, hogy az egyén és környezete között dinamikus viszony van, így az életgyakorlat témái komplexek és minden szinten - a rendszerszemléletnek megfelelően - kidolgozásra kerülnek.

Az alprogram tartalma

- egészséges életmód, életvezetés
- környezettudatosság (fenntarthatóság)
- állampolgári felelősség (közösségi szerepek)
- életút-támogató pályaorientáció
- család, párválasztás
- érzelmi intelligencia (szociális készségfejlesztés)

A művészetalapú alprogram (MA)

Az alprogram a művészeti nevelést célzó tanórák, a művészeteket pedagógiai eszközként felhasználó osztálytermi tanulás és a szabadidős művészeti tevékenységek terén nevelő/oktató pedagógusok metodológiai fejlesztésén keresztül hat a végzettség nélküli iskolaelhagyás mérséklésének irányába. A művészettel nevelés sok és sokféle lehetőséget teremt a tanulástámogatás megvalósítására. Az alprogram célja művészeteket célként/eszközként használó tanórák, szabadidős foglalkozások biztosítása a tanulók számára.

Indirekt célok

- Személyiség- és társas készségek fejlesztése a művészeti tevékenység révén
- Tanulási motiváció, tanulás iránti attitűd alakítása
- Indirekt (kognitív képességeket célzó) tanulásfejlesztés művészeti keretek között
- tanulásfejlesztés a művészetek révén
- (Inter)diszciplináris ismeretátadás művészeteken alapuló, résztvevő központú gyakorlatokon keresztül
- Pályaorientáció: művészpályára irányítás, illetve pályaorientáció művészetek révén.

- A művészeti tevékenységbe ágyazott fejlesztés keretében lehetőség van a tanuló egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodó, esélyegyenlőséget biztosító pedagógiai módszerek alkalmazására, ezáltal az adaptivitás biztosítására.

Az alprogram tartalma

A művészeti tantárgyak és a mozgásra irányuló testnevelés tantárgy a készségtárgyak körébe sorolhatók, s ez arra is lehetőséget ad, hogy hasonló tartalmi elemek szerint épüljenek fel alprogramjaik is. Fejlődés- és élményközpontú oktatás megvalósítását támogató módszerek és kereszttantervi tartalmak megvalósításának támogatása a művészeti nevelést szolgáló tanórai környezetben, a differenciálásra épülve. Művészetekre épülő tanulást támogató módszerek és tartalmak tanulási folyamatba történő integrálása osztálytermi környezetben. Önkéntességre és befogadásra épülő informális és nonformális tanulás művészet-alapú támogatása iskolai környezetben.

A logikaalapú alprogram (LA)

A Logikaalapú alprogram a tanulók gondolkodásának fejlesztését támogató módszerek és stratégiák megismertetésével szeretné növelni a pedagógusok módszertani repertoárját az iskolai élet területein. Az alprogram feladata megismertetni a pedagógusokat olyan logikai alapú játékokkal, (legyen az sakk, táblás, papír-ceruza, szituációs és egyéb játék), melyeket a pedagógus fel tud használni mind az általános képességfejlesztéshez, mind a közismereti tantárgyi órákhoz. Az alprogram keretén belül olyan szemléletváltás elindítását célozzuk meg, amelynek segítségével a tanítási és a tanulási folyamat egyaránt élményszerűvé, motiválóvá és egyben fejlesztő hatásúvá tehető. Az alprogram célja, a gyerekek egyik legfőbb tevékenységére, a játékra és a játékosságra építve, hogy a gyerekek a tanulást ne érezzék fájdalmas, fáradtságos folyamatnak. A tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás – ezzel a tanulók motivációja növelhető. Az oktatásban a különböző logikai játékok és technikák alkalmazása nem öncélúan történik, hanem a tanterv és a tananyag megfelelő részébe való integrálással, szorosan kapcsolódva a megtanulandókhoz és a tanulók életkori sajátosságaihoz. A játék lehetőséget nyújt a differenciálásra, és a gondolkodási képességeken túl a szociális képességek fejlődése is várható.

Az alprogram tartalma

A problémamegoldó gondolkodás fejlesztési lehetőségei a gyakorlatban – stratégiák és algoritmusok.

- A vizualitás szerepe a gondolkodás fejlesztésében.
- Játék alapú megközelítések:
  - Térsejtelmet, sík- és térbeli tájékozódási képesség fejlesztése
  - Dienes játékok és a matematikai gondolkodás fejlesztése
  - Sakk játék alapjainak elsajátítása és beépítése az iskolai tanulásba
  - Táblás játékok, társasjátékok, papír-ceruza játékok alkalmazása
- Játékstrukturált megközelítések:
  - Kártyajátékok – lapot kérünk! logiccards, set, stb.
  - Logikai játékok, logisztorik
  - Barkochba és egyéb csoportos szituációs játékok
  - Kreativitást és reflektivitást fejlesztő játékok

A digitális alapú alprogram (DA)

A Digitális alapú alprogram az IKT-műveltség elemeit keresztntantervi, transzverzális megközelítésben értelmezi, és a digitális pedagógiai kultúra komplex, intézményi szintű fejlesztését tekinti feladatának. Az IKT-műveltség tekintetében a technológiai, a kognitív és a szociális aspektust tekintjük irányadónak. Az alprogram kidolgozásával a pedagógusok módszertani kultúraváltását segítjük elő, olyan korszerű digitális megoldásokkal, melyek hozzájárulnak az elektronikus tanulási környezet kialakításához, felgyorsítva az intézmények digitális átállását, mely lehetővé teszi, hogy a digitális eszközök alkalmazásával a tanulás élményszerűvé váljon. Az alprogram célja, hogy kialakítsa a pedagógusokban az oktatásba integrált IT-eszközöket értő és kritikus módon alkalmazó „digitális állampolgár” habitust, melynek révén az összetett problémák megoldása a technológia segítségét is igénybe veszi. Szeretnénk elérni azt is, hogy a tanulás és a tudás megszerzése legyen örömforrás a digitális alkalmazások használatával, ezzel növelve a tanulók motivációját, kognitív képességeik színvonalát, tanulás módszertani repertoárjukat, pályaorientáció szempontjából releváns ismereteiket, (inter)diszciplináris ismereteik körét, és mindent egybevetve: a tanulók személyiségformálásához is hozzájáruljon.

Az alprogram tartalma

Az alprogram az alábbi tartalmi pontokból építkezik:

- Játékalapú megközelítések
- Technológiai műveltség, felelősségteljes eszközhasználat
- Hálózati részvétel és együttműködés, problémamegoldás, kommunikáció és eszközhasználat
- Digitális írástudás, IKT műveltség
- IKT alapú óratervezés
- Személyes tanulási környezet menedzselése

Komplex óra

Komplex órák bevezetése – a program komplexitását a kognitív, affektív, szociális képességek együttes fejlesztése jelenti. A kötelező és szabadon tervezhető tanórákat fedi le, amelyekben a tudástartalom (a tananyag keresztntantervi része) kb. 30%-át hordozzák. A „Komplex órák” tekintetében a tudástartalmak keresztntantervi kapcsolatai mellett a DFHT tanítási-tanulási stratégia, valamint az alprogrami kapcsolódások jelennek meg. Ez utóbbi órák esetében a tantárgyakon átívelő transzverzális készségek fejlesztése is megvalósítható.

Tartalmi fejlesztési pontok

- legalább 1 alprogrami kapcsolat megjelenik benne
- kapcsolódik az adott tantárgy adott évfolyamának tanmenetéhez, és a tanítói/tanári kézikönyvben megjelenített órához
- minden alprogram (törekedve arra, hogy) egyenlő aránnyal (kb. 20%) jelenik meg (össz. komplex óraszám)

Ráhangelődés

A ráhangelődés biztosítja, hogy a tanulók motiváltan kezdjék a napot az iskolában, és érzelmi biztonságban érezzék magukat az osztályközösségben. Heti 1-3 alkalommal javasolja a Komplex Alprogram 20-45 perces foglalkozás keretén belül. A tanulási környezetet célszerű átalakítani úgy, hogy a tanulók körben ülhessenek székeken vagy szőnyegen, így megkönnyítve a kommunikáció feltételeit.

A foglalkozás felépítése ajánlottan a következő

- Üdvözlés
- Beszélgetés (képe, problémák, szenteciák, hírek stb.)
- Közös tevékenység/játék
- Zárás

A Ráhangolódás megvalósítását javasoljuk a nap elején, javasolt időtartama 25-45 perc, helye a nap kezdésekor vagy osztályfőnöki óra keretében. Témái megválasztásában segít a Tanítói kézikönyv. „Te órád” „Te órád” - a diák érdeklődéséhez, igényéhez, saját választásához igazítható, amely órákon az osztálykeret nem feltétlenül kell, hogy érvényesüljön. Vagy az intézmény életében már meglévő, jól működő, már hagyományokkal rendelkező foglalkozások, szakkörök, tehetséggondozó és felzárkóztató programok stb. továbbvitele, de a foglalkozások középpontjába helyezve a tanulók szociális-emocionális fejlesztését. Az óra kiválasztását a pedagógus segíti.

Házi feladat

Házi feladat kijelölés nem javasolt. Ez nem azt jelenti, hogy elmarad az otthoni gyakorlás, esetleg rögzítés (pl. verstanulás), hanem azt, hogy a pedagógus, a lehetőségeket kihasználva, tanóráját így szervezve, a tanórákon végezze el a rögzítést, a gyakorlást. Tanóráit úgy szervezze, hogy legyen elegendő idő a szükséges gyakorlásra és az új ismeretek rögzítésére az órák keretén belül. A pedagógusnak módosítania kell tervezési szokásain: legyen a tanórákon annyi gyakorlás és ismétlés, hogy otthonra csak szorgalmi feladatok jussanak.

Értékelés

Az értékelés az iskola nevelőtestülete által elfogadott értékelési rendszer szerint folyik. Nincs ötös fokozatú skálán történő értékelés a reggeli ráhangolódáson, a délutáni alprogrami foglalkozásokon, illetve azokon az órákon, illetve a DFHT-KIP órákon.

A fenti foglalkozásokon kívül a Komplex Alapprogram értékelési rendszerében egyaránt jelen van

- a helyzetfeltáró (diagnosztikus értékelés)
- a minősítő (szummatív értékelés)
- a fejlesztő (formatív értékelés).

Fontos szerepe van a helyzetfeltáró (diagnosztikus) értékelésnek. Ennek eredménye feltárja a pedagógus előtt a tanuló előzetes tudását, amire építheti további munkáját. Ez határozza meg az oktatási tartalmat és a módszereket. A diagnosztikus értékelést nem csak a tanév elején javasoljuk, ajánlott a tanév közben is felmérni, mennyit fejlődött a tanuló tudása. A tanév közben végzett diagnosztikus értékelés eredménye alapján a pedagógus dönthet arról, hogy változtat-e tanítási stratégiáján. A tanév végi diagnosztikus értékelésnél a pedagógus arról kap visszajelzést, milyen szinten sikerült a tananyagot megtanítani, a tanuló pedig arról, hogy mennyire sajátította el a követelményeket. A minősítő (szummatív) értékelés egy tanulási szakasz lezárásakor, például egy témazáró dolgozat írásakor jelenik meg. Azt minősíti, hogy a tanuló mennyire sajátította el a tananyagot. A minősítő értékelés igen gyakori a hazai iskolákban. A Komplex Alapprogramban kiemelt szerepe van a személyre szabott, differenciált, fejlesztő (formatív) értékelésnek. Ennek célja nem a minősítés, hanem a tanulás támogatása. A pedagógus, miután felmérte a tanuló tudását, és segítette a tanulónak a tanulási cél kitűzésében, támpontokat ad a megteendő lépésekről. Majd nyomon követi a tanuló egyéni

haladását, és személyre szabottan segíti a tanulási folyamatot. A fejlesztő értékelés alkalmazásánál a pedagógus a gyermek önmagához mért fejlődését veszi figyelembe. Folyamatos visszajelzést ad a tanulónak erősségeiről és hiányosságairól, megbeszéli vele a tanulási célokat, az értékelési szempontokat, a teendőket, és a teendők határidejét. A tanuló egyéni haladásáról és erőfeszítéseiről visszajelzést ad. A pedagógus visszajelzésének mindenképpen tartalmaznia kell a tanuló részéről sikeresen megoldott problémákat, a további fejlesztést igénylő területeket és a teendőket.

Az értékelésnek fontos része legyen

- az önértékelés
- a társak értékelése

Legyen szubjektív, kvalitatív és szöveges, amelynek során a pedagógus figyelembe veszi az eltérő kiindulási nyelvi szinteket.

Az iskolában folyó munka időkeretének a meghatározása

1. A Komplex Alaprogram a tanulók kötelező óraszámának a meghatározása tekintetében nem tér el a törvényben szabályozottaktól. Az iskolában folyó munka továbbra is két markánsan elkülönülő egységre oszlik: A kötelező és szabadon tervezhető időkeret:

- a Komplex Alaprogram a pedagógusok módszerbeli gazdagságát, korábbi gyakorlaton alapuló pedagógiai-módszertani kultúráját tekintve kb. 80 %-ban nem szabályozza. □ A tanítási órák 20%-ban azonban javasolt a Komplex Alaprogram tanítási-tanulási stratégiájának, a DFHT tanítási-tanulási stratégiának az alkalmazása (felel arányban differenciált egyéni munka, rétegmunka, pármunka, kooperatív módszerek, csoportmunka, drámajáték és projektmunka, valamint fele arányban a státuszkezelő DFHT-KIP).
- 10-30%-ban pedig a Komplex órák keretében a keresztantervi tantervek feldolgozása történik.
- A Komplex Alaprogram által innovált alprogrami foglalkozások és a „Te órád” többnyire a délutáni időszávban valósulnak meg.

A Komplex Alaprogram tanítási-tanulási stratégiához kapcsolódó elemei

Megjegyzés: Amennyiben több osztályból tevődik össze egy alprogrami foglalkozás, s akik nem vesznek részt ezen a foglalkozáson, azoknak önálló tanulás foglalkozás, fejlesztés vagy „Te órád” biztosítható.

2. Tantárgyfelosztás és a KAP által kínált módszertani elemek összehangolása

A tanuló heti kötelező tanóráinak számát, beleértve a választható tanóráinak számát az Nkt. határozza meg. A tantárgyfelosztás a törvény által meghatározott feltételeknek megfelelő, de az intézmény sajátos helyzetét figyelembe vevő alpdokumentum. Alapjául az intézményre érvényes törvény által előírt, a közismereti tantárgyakra vonatkozó heti óraszám szolgál. Az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások ajánlottan tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig – vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben – gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Tehát e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet. Megjegyzés: Amennyiben több osztályból tevődik össze egy alprogrami foglalkozás, s

akik nem vesznek részt ezen a foglalkozáson, azoknak önálló tanulás foglalkozás vagy „Te órád” biztosítható.

Javasolt jelölések a naplóban, e-naplóban

A digitálisnaplóban az alábbi jelölések szolgálnak a program megvalósításának jelölésére:

- DFHT – DFHT –val megvalósított tanóra
- DFHT-KIP – DFHT-KIP módszerrel megvalósuló tanóra
- TA – testnevelés alapú alprogram
- ÉA – életgyakorlat alapú alprogram
- DA – digitális alapú alprogram
- MA – művészetalapú alprogram
- TÓ – „Te órád” RÁ – ráhangolódás

Személyiségfejlesztés a Logikai alprogram segítségével

A foglalkozások fő célkitűzései között szerepel a gyerekek értelmi képességének, fejlesztése, a szabadidő igényes, tartalmas eltöltése, a társas élet, a szociabilitás erősítése, a rendszeres megmérettetés, versenyzés és a hagyományápolás a logikai játékok alkalmazásán keresztül. A logikai játékoknak a matematikával való szoros kapcsolata nyilvánvaló, hiszen ez a sajátos ismeretszerzési módszer logikus gondolkodásra, következtetésre nevel. A problémaérzékenységre, a problémamegoldásra nevelés fontos feladat, amelyhez azonban elengedhetetlen a matematikai szövegek megfelelő értelmezése, logikus elemzése, a tanulók minél gyakoribb önállóan tevékenykedése, aktív részvétele a tanítási, tanulási folyamatban. A siker növeli a személyiség önmagába vetett hitét. Az iskolának abban van óriási felelőssége, hogyan fejleszti a gyerek képességeit, hogyan fejleszti önértékelését, önbizalmát, illetve hogyan idomítja viselkedését.

A képességek kibontakoztatásának egyik útja a tantárgyi előrehaladás segítése, és ezen keresztül az önbizalom növelése.

A célunk annak tudatosítása, hogy a teljesítmény kitartó munkával növelhető és tartóssá tehető. Ennek egyik eszköze a különféle versenyeken való megmérettetés.

Nevelési célok között szerepel az intellektuális képességek fejlesztése mellett a különböző viselkedésformák kialakítása, mint amilyen a nyerő és vesztes helyzetek, a kitartás, az elszántság, a célorientáltság, a merészség, a kockázatvállalás és megfontoltság, a határozottság, a felelősség vállalás, a szabályok betartása. Ide soroljuk a kudarcűrész, türelem, kapcsolatteremtés, empátia, együttműködés, szociabilitás, udvariasság, fegyelmezetttség, rendszeret és nem utolsósorban a sikerorientáltság, talpraesettség fejlesztését is.

A logikai játékok jól használhatók a konfliktushelyzet kezelésénél, a gyerekek között zajló folyamatokban.

A táblajátékok és táblajáték feladványok mellett a palettát színesítik a kártyajátékok, keresztrejtvények, sík-és térbeli kirakó játékok, dobókockás játékok és a logikai rejtvények is. A táblajáték alkalmazásának egyik nagy hozadéka a csapatmunkára való alkalmasság kifejlesztése, amelyben elsősorban a kommunikációs- és elemző készség kap helyet. A logikai játékokat remekül tudjuk alkalmazni frontális, egyéni-, páros- és csoportmunkában személyre szabottan, differenciáltan, de a könyvtári munka és az e-learning szerves része is.

A logikai és táblás játékok szoros kapcsolatban állnak a matematikán kívül más tantárgyakkal is, amely lehetőséget ad a komplex órák megszervezéséhez. Nevelési célunk, hogy biztonságos, derűs légkörben egyéni képességeiknek megfelelően fejlesszük a gyermekeket az életkoruknak

legmegfelelőbb eszközzel, a játékkal. Emellett konkrét célunk, hogy az alapoktatás befejezésével a gyermekek legyenek életkoruknak megfelelően önállóak, magabiztosak, legyenek képesek gondolataikat érthetően közölni, tudjanak a közösség elvárásaihoz megfelelően alkalmazkodni, érzelmeiket szocializált formában kifejezésre juttatni. Legyenek derűsek, bizakodók, egymást elfogadók. Tevékenységünkkel a játékokat helyezzük a középpontba, és katalizátorként alkalmazzuk azokat a gondolkodási, a társadalmi és érzelmi készségek elsajátításában.

5. Az egész napos iskola nevelési-oktatási programja

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7.§ (1) bekezdésének d) pontja alapján, *„amennyiben az általános iskola egész napos iskolaként működik, az oktatásért felelős miniszter által kiadott, vagy saját maga által kidolgozott és az Nkt.-ben meghatározottak szerint jóváhagyott nevelési-oktatási programot.”*

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 4.§ 4. pontja meghatározza az egész napos iskola fogalmát: *„iskolaszervezési forma, ahol a tanórai és más foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva szervezik meg, működését, feltételrendszerét az oktatásért felelős miniszter jogszabályban határozza meg,”*

A Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola Nyírbátori Tagintézményében (4300 Nyírbátor, Szentvér u. 20.) egész napos iskolai nevelés-oktatás folyik.

9. § (1) *„Egész napos iskolai nevelés-oktatást akkor szervezhet az általános iskola, ha szükség esetén másik osztály indításával, ha pedig ez nem oldható meg, az érintett tanuló, kiskorú tanuló esetén a szülő egyetértésével a tanuló másik iskolába történő átvételével gondoskodnak annak a tanulónak az ellátásáról, aki - kiskorú tanuló esetén akinek a szülei - nem kívánja ezt az ellátást igénybe venni. Egész napos iskolai nevelés és oktatás esetében a kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokat a délelőtti és délutáni időszakra egyenletesen szétosztva, egymást váltva, a tanulók arányos terhelését figyelembe véve kell megszervezni.*

(3) Az egész napos iskolai nevelés-oktatás keretében kell biztosítani

- a) a segítségnyújtást a házi feladatok elkészítéséhez,*
- b) a tananyag megértéshez és elsajátításához kapcsolódó többlet pedagógiai támogatást azon tanulók részére, akik bármely okból kifolyólag egyéni tanulási nehézséggel, a tananyag értelmezési problémájával küzdenek,*
- c) a felzárkóztatással és a tehetséggazdálkodással kapcsolatos feladatok ellátását.”*

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 27.§ *„(2) Általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig - vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben - gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Az általános iskola e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.”*

Egésznapos iskola az első négy évfolyamon

A tagintézmény indulásától kezdve egész napos iskolai oktatást, nevelést valósít meg az alsó tagozatán. Az egész napos foglalkoztatás során az oktatás, a nevelés folyamata a tanítási órákon túl kiterjed a szabadidőre, a tanórákra való felkészülésre.

A nap két egyenlő értékű részből áll, délelőtt és délután is vannak tanórák és szabadidős tevékenységek. Az egész napra elosztott tanórák kevésbé terhelik meg a gyerekeket. Jut idő nyugodt napkezdésre, beszélgető-körre, elmélyült tanulásra, délelőtti pihenésre, játékra, mesére, művészeti foglalkozásokra. Jól szervezve biztonságot, nyugalmat nyújt a tanulók számára.

- Az egésznapos iskolában, az egész napos ellátás során a pedagógus szerepek nem válnak szét, minden pedagógus vezet tanulási órákat (időnként, szükség szerint projektekben), segíti a tanóra való felkészülést, szervez szabadidős tevékenységeket. Más és más helyzetekben találkozik diákjaival, nem válik ketté nevelői és oktatói feladata.
- A személyközpontú, egyéni sajátosságokhoz igazodó nevelési és tanítási gyakorlat a tanulók sokoldalú megismerésén alapszik. A sokszínű iskolai helyzetek lehetőséget nyújtanak a tanulók személyiségének, pszichés funkcióinak, képességeinek, készségeinek, érdeklődésének alapos megismeréséhez.
- Az egésznapos iskola, az egész napos ellátás biztosítása segíti az esélyegyenlőség megvalósulását azzal, hogy az egységesen nyújtott egész napos iskolai szolgáltatásokból nem marad ki egy tanuló sem.
- Az egész napos iskola, az egész napos ellátás időbeosztása lehetővé teszi a tanulás idejének rugalmas kezelését. Az alkalmazott tanulásszervezési módok – problémamegoldó tanulás, kooperatív feladatvégzés, differenciált rétegmunka, individualizált tanulás, projekt – szükségessé teszik a hosszabb időegységet biztosító tanulási projektekben történő tanítást.
- Az egész napos iskola tanulásszervezési gyakorlata lehetőséget kínál a tanulási esélyegyenlőség növelésére, segíti a társadalmi integrációt. Időt és teret biztosít az adaptív, befogadó, a tanulók egyéni lehetőségeihez igazított nevelési, oktatási környezet kialakítására és fenntartására az oktatás, nevelés tartalmában, munkaformáiban, módszereiben, értékelési rendszerében egyaránt.
- Az önálló tanulás során a pedagógusok visszajelzést kapnak tanításuk határfokáról, e mellett - szükség esetén - egyéni segítséget nyújthatnak a diákoknak. A szülők jogos igénye, hogy biztonságos, értékes tanulási, nevelési környezetben tudják gyermekeiket. Elvárás, hogy az iskolának legyen válasza a társadalmi kihívásokra, ne csupán tradicionális feladatára – oktatás, tanítás – korlátozódjon működése.
- A gyermekek természetes közössége az iskola. A személyes kapcsolatok gyengülése, a családi szerkezet változása, a növekvő individualizmus mind erősíti azt az igényt, hogy az iskola vállaljon részt a közösségfejlesztésben, szánjon kellő figyelmet és időt a közösségek segítésére, fejlesztésre. Biztosítson teret kapcsolatok, barátságok kialakulására, tegye lehetővé a közös játékok, élmények átélését. Mindezekre időt, teret biztosít az egész napos iskola

Összegezve, a jól működő egész napos iskolai ellátás egységbe foglalja a tanulók egyéni képességfejlesztésének, oktatásának, nevelésének teljes menetét.

Az egész napos iskolában – a közoktatási törvény rendelkezése alapján – a kötelező iskolai foglalkozások 16 óráig tartanak, egyéni kérelem alapján indokolt esetben van lehetőség a tanulók délutáni foglalkozások alóli felmentésre.

Az egésznapos iskolai gyakorlat társadalmi problémákra is választ kínál. A program tapasztalatai egybeesnek a köznevelési törvényben megfogalmazottakkal, amely az egész napos iskolát - megfelelő tartalom, személyi és tárgyi feltételek biztosítása esetében - bevezetendő, támogatandó modellként, oktatási reformként értelmezi.

Az iskola tanterve tartalmazza az egész napos iskolai ellátáshoz szükséges nevelési, oktatási programot.

Az egész napos iskola tervezett időbeosztása

8.00 – 8.30	Beszélgető kör, reggeli
8.30 – 9.15	1. tanóra
9. 25– 10.10	2. tanóra
10.10 – 10.30	Szabadidő, tízórai, játék a szabadban
10. 30 – 11.15	3.tanóra
11. 25 – 12.10	4.tanóra
12. 10 – 12. 50	Ebéd
12.50 – 13. 10	Szabadidő, szellőzés, játék a szabadban
13.10 – 13.55	5. tanóra
14.05 – 14.50	6. tanóra
14.50 – 15.00	Szabadidő, szellőzés, játék a szabadban
15.00 – 15.45	“Te órád” Alprogrami foglalkozások, Művészeti foglalkozások, sport tevékenységek, szakköri foglalkozások, digitális kompetencia fejlesztése
15. 45 – 16.00	Uzsonna, a nap zárása

- Az egész napra elosztott szabadidő sávokba jól illeszthetők a sajátos nevelési igényű tanulók rehabilitációs órái
- Délutánra művészeti vagy szakköri blokkot, alprogrami foglalkozásokat, illetve iskolán kívüli programot tervezünk.

A személyre szabott tanulástámogatást biztosító szervezeti keretek és tanulásszervezési eljárások

Többfunkciójú teremberendezés

Az intézmény osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre. Ezért a nehezen mozdítható padok helyett mobilizálható, körül ülhető asztalok, a könnyű helyváltogatást biztosító, szabadidő- tevékenységekhez is alkalmas székek szőnyeg és babzsákfotelek találhatóak a termekben.

Az osztályokban matematikai, anyanyelvi, természettudományos, kézműves és egyéb tevékenységek végzésére alkalmas területek vannak kialakítva. A nyitott polcokon találhatóak a különböző tanulást segítő kiadványok, kézikönyvek, eszközök, ezzel is segítve a diákok önálló tanulását, feladatvégzését. Minden teremben van egy nagy kerek asztal, mellette kis tábla. Ez a differenciált rétegmunka helyszíne, ahol kiscsoportokban összeülve lehet tanulni, közösen dolgozni.

Fontos része a termeknek a matracokból, puha párnákból kialakított meleg sarok, amely a beszélgető-kör, kiscsoportos olvasás, vagy nyugodt pihenés, játék helyszíne. Fontos cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a többszintű tanulás-szervezés megvalósítására, az infó kommunális eszközök napi szintű használatára.

Tanórák helyett rugalmas időkeretek

A tanulás jelentős része tanórák formájában és projekteknél zajlik. Az ideje rugalmas, függ a feldolgozandó anyagtól, a gyerekek állapotától, aktivitásától. Fontos szempont, hogy a Kerettantervben megfogalmazott, előírt óraszámok érvényesüljenek a projektek szervezése során. Projektek

Az élményszerű, tanulók aktív részvételére építő tanulás gyakorlatát kívánja megvalósítani. Fontos célként fogalmazódik meg, hogy a gyerekek képesek legyenek összefüggéseikben szemlélni a világot.

A projekt módszer jó lehetőséget teremt a kompetencia alapú oktatás megvalósítására, a kulcskompetenciák fejlesztésére, az érdeklődés és intelligencia típusok szerinti differenciálásra. Ezért a tananyag arra alkalmas részei projekt módszerrel kerülnek feldolgozásra.

Az adott évfolyamokon megvalósuló projektek végiggondolása, kialakítása folyamatos feladat. Fontos, hogy a projektek tartalma építsen a gyerekek érdeklődésére, ezért minden évfolyamon vannak előre nem tervezhető, a gyerekek érdeklődéséből kiinduló projektek. Ezek mellett megvalósulnak tervezett, már hagyományokkal rendelkező projektek is. A projektek szervezése, koordinálása

– valamennyi érintett pedagógus együttműködésével – az osztályfőnökök feladata.

A differenciált tanulás-szervezés

Egy-egy osztályon belül, különböző szinteken lévő, tanuló közös tanulása folyik. Ahhoz, hogy mindez gördülékenyen működjön, új tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges. Fontos, hogy a tanulók önálló feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája megvalósuljon, ez biztosítja a pedagógus számára a tanulási folyamat többszintű, egyéni sajátosságokhoz igazodó szervezésének lehetőségét. Ezért a frontális tanítás gyakorlatát ritkán alkalmazzák a program pedagógusai. A leggyakrabban alkalmazott tanulás-szervezési módok a kooperatív tanulás, a differenciált rétegmunka, az individualizált tanulás.

A kooperatív tanulás

A kooperatív feladatvégzés

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meg lévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.

- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszhető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén - az egyenlő részvétel érdekében - biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egyegy tananyagrészt ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van. A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

Egyéni feladatvégzés, differenciált rétegmunka

A differenciált tanulás-szervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló, egyéni feladatvégzése.

Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként, amikor a diákok a szerint kapnak feladatokat, hogy az ismeretszerzés, készségfejlesztés mely fokán állnak, milyen tevékenység szolgálja optimálisan a fejlesztésüket.

A szintek nem merevek, akár blokkon belül lehet váltani. Az a cél, hogy indirekt tanítói irányítással a diákok maguktól válasszák a szintjüknek megfelelő feladatot, tevékenységet.

Amennyiben az osztály légköre baráti, elfogadó, az állandó megerősítő visszajelzés nem marad el, a hiba a tanulási folyamat természetes velejárójaként jelenik meg, hamar kialakul a reális önértékelés képessége.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaiktól lényegesen lemaradó gyerekek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek (pl. hosszabb hiányzás) esetén.

Az önálló tanulás egyéni módszereinek, technikáinak tanítása

Az egyéni fejlesztést biztosító tanulás-szervezés elengedhetetlen feltétele, hogy a tanulók képesek legyenek önálló, egyéni munkára. Ehhez el kell sajátítaniuk és alkalmazniuk kell az önálló tanuláshoz szükséges technikákat, módszereket.

Ennek érdekében:

- A gyerekek az iskolába kerülés első pillanatától kezdve a különböző tanulási szituációk önálló, illetve társal közös megoldására készítjük.
- A program tanítói, tanárai tudatosan tanítják a diákoknak az önálló tanulás technikáit, majd ezek alkalmazását segítik a délelőtti tanulási blokkok idején, az 5-6. osztályosoknak az egésznapos foglalkoztatás keretei között, illetve a tanulószobás osztályosoknak a blokkokra való felkészülés alkalmával.
- Fokozatosan alakítják az önálló feladatválasztás, feladatvégzés algoritmusait, a különböző eszközök, segédkönyvek, szótárak helyes használatát.

- Kiemelt feladat az önellenőrzés képességének kialakítása. Egyetlen pedagógiai folyamat sem nélkülözheti a visszacsatolást, a megerősítést, a hibák javítását. Az ellenőrzést nagymértékben a diákokra bizza. A hiba megtalálása, újbóli végiggondolása és kijavítása az ismeretszerzési folyamat szerves része.

A felsorolt tanulás-szervezési eljárásokat az intézmény pedagógusai nem tekintik véglegesnek, a további fejlesztés lehetőségein közösen gondolkoznak, tudva, hogy nagyfokú tudatosságot, komoly előkészületet igényel a tanulási helyzetek olyan megszervezése, hogy minden tanuló számára valóban hatékony legyen.

Nevelési alapelvek, kiemelt fejlesztési területek

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai nevelésének, oktatásának valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tanítási-tanulási folyamat szemléleti egységét, szolgálják a tanulók személyiségének fejlesztését.

A kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése

Az iskolai oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy a diákok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek saját sorsuk, lehetőségeik alakításához. Ez a folyamat igen differenciált, a tanulók egyéni lehetőségeihez szükséges igazítani.

Az iskolai tevékenységek, tananyagtartalmak, módszerek alkalmazása során kiemelt figyelmet fordítunk az anyanyelvi, az idegen nyelvi kommunikáció, a matematikai, természettudományos, a digitális kompetenciák folyamatos, differenciált fejlesztésére.

A pedagógusok által alkalmazott tevékenység központú tanulásszervezés, a felfedező, problémamegoldó tanulási helyzetek, a kooperatív tanulás, a beszélgető-körök sokasága jó terepet jelent a kulcskompetenciák folyamatos fejlesztéséhez. A differenciált, egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés biztosítja, hogy minden egyes tanuló esetében saját szükségleteinek megfelelően történjen a kulcskompetenciák fejlesztése. Az esztétikai, művészeti kifejezőképesség fejlesztésére mind a tanórai (dráma, tánc, ének, hon és népismeret, etika, fazekasság) kereteken belül, mind a szabadidőben nagy súly helyeződik. Az egész napos iskola minde erre további lehetőséget teremt. A tanulási folyamat nem tanítás, hanem tanulásközpontú szervezése folyamatos terepet biztosít az önálló tanulási kompetencia fejlesztéséhez. Az iskola tudatosan, - helyi tantervében évfolyamokra bontott módon tervezi és - valósítja meg a tanulási technikák tanítását.

A szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére kiválóan alkalmas a tanulók együttműködésére, kölcsönös felelősségére építő kooperatív tanulási helyzetek sokasága, az önálló döntésen, egyéni felelősségen alapuló rétegmunka gyakorlata, valamint az integrált nevelésből adódó, társakért érzett felelősség kiemelt szerepének hangsúlyozása.

A tanórai lehetőségeken túl az aktív diák-önkormányzati élet terepet biztosít a tanulókat és a közösséget érintő helyzetek demokratikus megoldásának gyakorlására. A szociális érzékenységet fejlesztő tevékenységek rendszeresek a programban (gyűjtések, támogatások szervezése).

A kompetenciaterületek nagy részben fedik egymást, egymásba fonódnak. A személyközpontú iskolai szemlélet, a problémamegoldó, kreatív, a tanulók önállóságára és együttműködésére építő, differenciáló adaptív tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadó, a különbségeket értékékként

kezelő légkör, az integrált nevelés megvalósítása jó terepet biztosít a kulcskompetenciák fejlesztéséhez.

Énkép, önismeret

Az iskola pedagógusai kiemelten fontosnak tartják, hogy segítsék a gyerekeket önmaguk megismerésében, reális értékelésében, elfogadásában.

A pedagógusok értékelő munkáját a pozitívumok kiemelése, az elért eredmények megerősítése jellemzi. A hibák elfogadása, azok közös végiggondolása, kijavítása természetes. Fontos a belátás erősítése az ítélkezés helyett. Az árnyalt, szöveges értékelés, a tanulói önértékelés komoly segítséget jelent ehhez.

A tanulók gyakran értékelik önmagukat, elért eredményeiket, az ennek érdekében tett erőfeszítéseket. Gyakran adódik lehetőségük arra, hogy ők döntsék el, milyen tanulási formában dolgozzanak, milyen nehézségű feladatot, tevékenységet válasszanak. Ezek a döntések feltételezik és fejlesztik a reális önismeretet. A tanórák végeztével, nagyobb tananyagrészt lezárásakor mindig adott a lehetőség a tanulók számára saját munkájuknak elemzésére. Fontos a társaktól érkező értékelés is. A harmadik évfolyamtól a tanulók félévi és év végi értékelésének része a tanulói önértékelés.

Az integrált nevelés személyiségfejlesztő hatása az énkép, az önértékelés kialakításában is érvényesül. A gyerekek elfogadják sérült társaikat, elismerik teljesítményüket, tudatosul bennük, hogy mindig a saját lehetőségeikhez célszerű mérni az elért eredményeket.

Tudatos, aktív állampolgárrá nevelés

Társadalmi elvárás, hogy a tanulók elsajátítsák, gyakorolni tudják az aktív, sorsáért, közösségéért felelősséget vállalni tudó léthez szükséges tudásokat, készségeket. Erre a tantárgyi keretek – Ember és társadalom műveltségi terület – számos lehetőséget kínálnak.

E mellett szükséges az olyan iskolai, tanórai környezet, amely az aktív állampolgári léthez fontos tevékenységek gyakorlására alkalmasak. Demokráciát csak demokratikus légkörben lehet tanulni. A demokratikus iskolai, tanórai lét, a pedagógusok – diákok együttműködésére, egymás tiszteletére építő helyzetek segítik a tudatos „iskolapolgárra”, majd állampolgárrá nevelést. Ha a diákok nem csupán a pedagógusok utasításainak végrehajtói, hanem saját iskolai életük, tanulásuk szervezői lesznek, megtapasztalják a döntések és felelőségek súlyát, összefüggéseit.

A tanulók aktív részvételére építő, döntési és felelősség vállalási helyzeteket biztosító tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadást erősítő kooperatív munka alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részképességek (tolerancia, döntés, együttműködés, kommunikáció, érvelés, elfogadás stb.) gyakorlására.

Az egésznapos nevelési környezetben megvalósuló kötetlenebb társas együttlét, a beszélgetőkörök erősítik az elfogadást, a társak helyzetének megértését, a felelősségvállalás, a kommunikáció, érvelés és érvek elfogadásának fejlesztését.

Kiemelten fontos az iskolai élet demokratikus megszervezése, a diákképviselő, a diák önkormányzat működtetése. A közös szabályalkotás, éves és havi tervek összeállítása, a diákok véleményének kikérése és tiszteletben tartása az adott csoportot, osztályt, iskolát érintő kérdésekben elengedhetetlen a tudatos állampolgárrá neveléshez.

Gazdasági, pénzügyi nevelés

Új kihívásként jelenik meg az iskolai gyakorlatban a gazdasági, a gazdálkodás, a pénz világára vonatkozó tapasztalatok, ismeretek tudatosításának, rendszerezésének igénye. Társadalmi elvárás, így része a felnőtt életre való felkészítésnek, hogy a tanulóknál kialakuljon az értékteremtő munka, a pénzügyi javakkal való ésszerű gazdálkodás igénye.

Az iskolai nevelésnek fontos szerepe van abban, hogy a diákok – életkori sajátosságaikhoz igazított módon – tapasztalatokat szerezzenek a gazdasági élet különböző területeiről. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak, legyenek képesek mérlegelni saját fogyasztói magatartásukat, tanuljanak meg a pénzzel ésszerűen bánni. Fontos, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, marketinghatások és a valós igényeik és lehetőségeik között.

A gazdasági nevelés során érdemes kihasználni a tantárgyak nyújtotta lehetőségeket, és a beszélgető-köröket is.

E mellett az iskolai élet különböző területein – vásárok szervezése, osztálypénzzel való gazdálkodás, pénzügyi tervek készítése – adódnak lehetőségek a gazdasági ismeretek mélyítésére.

A rendszeres jótékony célú rendezvények bevételeinek célszerű felhasználásának végiggondolása, megszervezése, elosztása szintén fejleszti az erőforrásokkal való felelősségteljes magatartás kialakítását. Az évente megrendezésre kerülő bolhapiacra pedig – felnőtt segítség mellett – közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a diákok a gazdasági életéről.

Környezeti nevelés, az iskolai környezeti nevelés elvei, feladatai

A felnövekvő nemzedékre hárul az a feladat, hogy képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Ehhez olyan tevékeny, kreatív gondolkodásmóddal rendelkező diákokra lesz szükség, akik átlátják a természet, a társadalom, a fogyasztói szokások összefüggéseit, és felelősséget éreznek egyéni és közösségi tetteikért.

Kisiskolás kortól kezdve tudatosítani kell tanulóinkban, hogy tevékenyen részt tudnak venni környezetük megóvásában. A saját környezet rendben tartása, a szelektív hulladékgyűjtés, a közösen végzett udvar, erdő stb. takarítások, az állatok védelme, téli etetése mind arra adnak lehetőséget, hogy érezzék, ők is sokat tehetnek természet értékeink védelmében. A víz, a levegő és az egyéb világnapok közös, aktív megünneplése ugyanezt a célt szolgálja.

Nagy figyelmet szükséges fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a gyerekek érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére, a környezeti értékek felismerésére és megbecsülésére, kialakul a felelősség érzése.

Fontos a tanulóknál kialakítani, hogy a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés érdekében fontos tudatosítani a tanulóknál, hogy

- a környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása egyéni s közös kötelesség,
- minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez, □a természeti erőforrásokat ésszerűen kell felhasználni, □a környezet az emberiség közös öröksége.

A környezeti nevelés célja a környezetükért felelős, környezetéért tenni tudó, a környezetszennyezés veszélyeit felismerő tanulók nevelése.

A környezeti nevelés célja, hogy erősítse a tudatosságot, teremtsen lehetőséget a környezetvédelem gyakorlására, aktív részvételen alapuló magatartás kialakítására a környezetvédelemben és a természeti erőforrások ésszerű és előrelátó felhasználásában. A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden

szintjén, valamennyi tantárgyban meg kell jelennie. Ennek érdekében ki kell alakítani a tanulóknak:

- a környezettudatos magatartást,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő életvitelt, a környezet szeretetét, védelmét,
- az egészséges életmód igényét.

Testi és lelki egészség nevelés, az iskolai egészségnevelés elvei, feladatai

Az iskolára egyre nagyobb felelősség hárul az egészséges életmódra való nevelés területén. Nem csak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tiszteletére is. Az integrált nevelés biztosítja, hogy tanulóink elfogadják,

Az egészségneveléssel kapcsolatos munkát az osztályfőnökök segítő szakemberekkel együttműködve koordinálják. Az egészségnevelésben segítő szakemberek: az iskolaorvos, a védőnő, pszichológus, gyógypedagógusok, tanítók és tanárok.

Az egészségnevelés fő színterei: tiszteljék sérült társaikat.

A pedagógusok személyes példájukkal, őszinte beszélgetésekkel, a dramatikus helyzetek kínálta átéléssel segítsék a gyerekeket abban, hogy képesek legyenek, életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni. Segíteni kell a tanulókat a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol és drogfogyasztás) kialakulásának elkerülésében. Tájékoztató előadások, őszinte beszélgetések, filmek elemzése, mind-mind lehetőséget kínálnak erre.

A pedagógusok továbbképzése fontos annak érdekében, hogy felkészülten, támogatást nyújtva tudják kezelni ezeket a helyzeteket.

Az önértékelés fejlesztése, a döntési helyzetek gyakori átélése segít abban, hogy a fiatalok saját értékeik szerint cselekedjen. Tudatosítani kell bennük, hogy felelősek saját döntéseikért. Erre a drámapedagógiai módszerek alkalmazása is lehetőséget teremt.

A pedagógusok személyes példáikkal ösztönzik a tanulókat az erőszakmentes kommunikáció elsajátítására, használatára. A beszélgetőkörök, az együttműködésen alapuló kooperatív tanulási helyzetek kitűnő alkalmat biztosítanak ennek gyakorlására.

A cél, hogy a tanulóknak olyan kapcsolata alakuljon ki a tanítókkal, tanárokkal hogy szükség esetén bizalommal forduljanak hozzájuk. E mellett gyakran tartanak különböző szakemberek, orvosok, pszichológusok előadásokat. Ezek az előadások inkább ismereteket nyújtanak, és szintén nagyon fontosak.

- Szakórák, szaktárgyi ismeretek az egészséges életmódról
- Mindennapos testnevelés, mindennapos testmozgás
- Szűrővizsgálatok az egészségi állapot felmérésére
- Tanácsadás diákoknak, tanítóknak, tanároknak, szülőknek
- Adott esetben külső intézmények segítségének igénybevétele

Az egészségnevelés területén alkalmazott módszerek:

- Prevenációs foglalkozások, megbeszélések osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével
- Az egészséges táplálkozás kritériumainak érvényesítése az iskolai étkezésben
- Egészséges és biztonságos iskolai környezet, megfelelő higiénias feltételek kialakítása
- A mindennapos testnevelés és mindennapos testmozgás, szükség esetén gyógytestnevelés biztosítása
- Tömegsport rendezvények, szabadidős programok szervezése
- A veszélyeztetett diákok segítése szülők, segítő szakemberek bevonásával

- A tanárok felkészítése a drog, az alkohol és a dohányzással kapcsolatos esetek kezelésére. Az egészségügyi szűréseket az iskolaorvos és a védőnő végzi. Az eredmények alapján az iskolaorvos, felveszi a kapcsolatot a családokkal, a pedagógusokkal, gyógytestnevelővel.

A tanulók fizikai állapotának, edzettségének mérését a testnevelők minden évben kétszer elvégzik. Az egészséges életmódra nevelés fontos színtere az iskolai testnevelés óra. A mindennapos testnevelés keretében diákjainknak heti öt testnevelés órájuk van. E mellett a havi rendszerességgel szervezett Játékos sportfoglalkozások, Manó Olimpia mozgásos tevékenység kínálata kiváló lehetőséget teremt a testmozgásra.

Ehhez optimális feltételeket biztosít a jól felszerelt tornaszoba, 2021-ben kialakított kézilabdacsarnok, az iskolai udvar, valamint a városi sportpálya.

Az iskola fontosnak tartja az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását. Ennek színterei az osztályfőnöki órák, a természettudományos és a testnevelés órák. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát, ismerjék fel a vészhelyzeteket és sajátítsák el, mikor és hogyan kell segítséget, mentőt hívni. Életkoruknak megfelelő mértékben sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegélynyújtási módokat.

Önálló szabadidő-felhasználásra nevelés

A szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére nevelés nagyon fontos feladat. Új társadalmi kihívást jelent, hogy szűkülnek a közösségi terek, a szabadidő eltöltésének lehetőségei individualizálódnak, hódítanak a számítógépes játékok.

Az egész napos foglalkoztatás során a diákok szabadidejük jelentős részét az iskolában, társaikkal között töltik. Ez jó lehetőséget teremt a közösségi terek bővítésére, a társakkal együtt töltött szabadidős tevékenységek értéként való megélésére.

A szabadidő eltöltését is tanulni kell. Az egésznapos iskola időbeosztása, szervezeti formái alkalmat nyújtanak a szabadidő célszerű eltöltésének megismerésére, gyakorlására. A reggeli beszélgetőkör, a közös beszélgetés, egymás felé fordulás, a napi feladatra való hangolódás színtere. A délelőtti, mozgással, szabad levegőn töltött idő, az ebéd utáni pihenés, olvasás, mesehallgatás is a hasznos szabadidő eltöltésére mutat példát.

A szabadidős foglalkozások során a pedagógusok által kezdeményezett mozgásos-, népi- társas- és egyéb játékok lehetőséget biztosítanak a közös tevékenységek örömeinek átélésére. A szabadidő során cél, hogy többféle lehetőség közül tudjanak a diákok választani. A délutáni kézműves, dráma, nyelv, zene és sport foglalkozások a szabadidő hasznos, fejlesztő eltöltésére biztosítanak lehetőséget. A zenei foglalkozások szervezését a városban működő zeneiskola is segíti.

Az egésznapos foglalkoztatás lehetőséget biztosít különböző sport tevékenységek megismerésére. Minden évfolyam úszni jár, és lovagolni is. A környező lehetőségek függvényében változnak a sportolási lehetőségek. A városban működő szakosztályok többféle sportolási lehetőséget biztosítanak a diákok számára.

Fontos az iskolán kívüli szabadidős lehetőségek megismerése. Péntek délutánonként gyakran szerveznek iskolán kívüli programokat a pedagógusok és a diákok. Együttműködő a kapcsolat a Kulturális Központtal és a Várkastéllyal, ahol a színvonalas kiállítások, színházi előadások, koncertek gyakori résztvevői a tanulóink.

Pályaorientáció, felkészülés a felnőtt életre

Az iskolának feladata, hogy felkészítse tanulóit a további iskola- és pályaválasztásra. Fontos az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a különböző pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utak tartalmának minél szélesebb megismerése, a lehetőségek és a vágyak összehangolása.

Lehetőség szerint ismerjék meg a tanulók a különböző foglalkozásokat, ha lehet gyakorlati kipróbálás útján is.

Fontos tudatosítani a fiatalokban, hogy életük során pályamódosításra is kényszerülhetnek, így az egész életen át tartó tanulás fontosságára is utalunk.

A sajátos nevelési igényű tanulók továbbtanulását a szülők a gyógypedagógus segítségével gondolják végig. A különböző szakiskolák lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődők mélyebben megismerhessék az iskola működését, és az elsajátítandó szakmát.

A pályaorientáció kialakítása hosszabb folyamat, a különböző tanórai, tanórán kívüli területek, iskolai és családi tevékenységek összehangolásán alapul.

6. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók közösségi emberré nevelése, szocializációja az iskola kereti közt főként az osztályközösséghez kapcsolódik. Itt zajlik a tanulók közös életének jelentős része és az iskola fő funkciója, a tanulás is. Figyelemmel kívánunk lenni az osztályon belüli tevékenység és szerepstruktúrára.

A főbb szerepkörök

- Alaptevékenység (szervezés, rendteremtés) irányítása.
- Másodlagos tevékenység (segítségnyújtás, védelem, együttérzés).
- Marginális tevékenység (ünnepek, sport, farsang, hangulatteremtés).
- Intellektuális közvetítés (tájékozottság, vélemény, közvélemény befolyásolása).
- Emocionális közvetítés (szórakozás, kirándulás).

Közösségfejlesztés az oktató-nevelő munkában Az iskola pedagógia sajátosságának megjelenése az egyes képzési szakaszokban a következő közösségfejlesztő nevelőmunka folyik: Alsó tagozat (1-4. évfolyam) Az iskola kiemelt feladata a szilárd alapkészségek tanítása. Az anyanyelv tanítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály-, illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése. A szociális hátrányok és a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységek az órarendbe illesztve történnek. A beszédhibás gyerekek logopédus foglalkozik. A kiemelkedő képességű tanulók lehetőséget kapnak tehetségük kibontakoztatására a különböző szakkörökben alprogramok és a kötelező tanítási órán a DFHT és a DFHT-KIP tanórák keretében.

A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését szolgálja:

- A szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését környezetünk megismerésének és megóvásának igényét egyrészt a környezetismeret tantárgy tanításának óráin, másrészt a séták, kirándulások alkalmával alakítjuk ki tanulóinkban.
- Iskolai sportköri foglalkozás.

A NAT-ban megfogalmazott nevelési célok megvalósításának módjai a tantervekben kerültek részletes kifejtésre.

A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknál kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulásszervezések során gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értékévé.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák, stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztályonkénti évnyitó kirándulások, az évfolyam rendezvények, az osztály szintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

E célt szolgálja az érkező elsősök ünnepélyes avatása, amikor minden osztály közös játékkal, kis ajándékkal várja az elsősöket. Ez a cél a végzős tanulók búcsúztatásakor is, amikor hasonló módon, szintén minden osztály elbúcsúzik a ballagóktól.

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást. A testvérosztályok együttműködésének kialakítása.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, Manó Olimpia, a Tavaszi Fesztivál, a farsang a húsvéti készülődés, a pünkösdi királyválasztás mind az együvé tartozás érzésének kialakítani szolgálják. A közös játék, a nyaralás élményét biztosítja az erdei iskola és a nyári tábor is

7.A tanuló tanulmányi munkájának értékelése, a beszámoltatások rendje, az otthoni házi feladatok meghatározása

A Program sarkalatos pontja az értékelés, amely a tanítási - tanulási folyamat minden mozzanatára kihat.

A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért eredmények megerősítése.

A teljesíthető tevékenység biztosítja az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképesége, az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében. A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtja, mentesíti a tanulókat a szorongástól.

Az iskola alapelvei összeegyeztethetők az osztályzatokban kifejeződő minősítő értékeléssel. A program célja, hogy az értékelés során első és második osztály félévében

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- megjelenjék, hogy a gyerek saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.

Az értékelés menete

Az első és második osztály félévében a tanulók írásbeli - digitális naplóban rögzített - értékelése félév zárásakor és a tanév végén történik.

A tanévközi értékelés az második évfolyam félévétől kezdődően jelenik meg.

Első osztályban félévkor és év végén és második osztály félévkor egyénre szabott fejlődési beszámolót kapnak kézhez a gyerekek és szüleik. Az értékelési szempontok összetettek, nem egy-egy tantárgyra, hanem a gyermek egész személyiségének fejlődésére koncentrálnak.

Tartalmazzák:

- a tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének,
- érzelmi életének,
- társas kapcsolatainak,
- a tanulási technikák szintjeinek fő jellemzőit,
- a kommunikációs és olvasási képességek
- a számolási és matematikai képességek
- a művészeti és mozgásos tevékenységek
- illetve a tanult tantárgyak értékelését.

Tanév végén az értékelő lapok az optimális szinteket röviden tartalmazzák, az ahhoz és önmagához viszonyított fejlődés együtt jelenik meg, több alternatíva közti választás lehetőségét biztosítva.

Például olvasás - írás készség értékelése (1. oszt. évvégén)

- Hangos olvasás: betűzve, szótagolva, szóképekben, szólamokban, folyamatosan hangsúlyozva olvas.
- Hangos olvasás pontossága: sok hibával, kevés hibával, hibátlanul olvas.
- Szövegértés szintje: nem érti, segítséggel érti, érti az olvasott szöveget.
- Szövegfeldolgozás szintje: még nem képes önállóan szövegfeldolgozásra, segítséggel, algoritmus alapján, önállóan dolgozza fel a szöveget.
- Olvasási tempója: lassú, megfelelő, gyors.
- Az írás grafikai kivitelezése: általában szabálytalan, általában szabályos, szabályos, rendezetlen, változóan rendezett, rendezett.

Az első évfolyam első és második félévében szóveges formában zajlik a tanulók teljesítményének értékelése, félévkor szóveges értékelést kapnak, majd a második félév után megjelennek az érdemjegyek, és az év végi záró értékelés érdemjegyekkel történik.

Ennek megfelelően

- a tanulók értékelése második félév után ötfokozatú érdemjegyekkel történik.
- A magasabb évfolyamba lépés feltétele a kerettantervben meghatározott továbbhaladási feltételek elérése.
- Az értékelés során az első négy évfolyamot egységként kezelve, a negyedik osztály végére adja meg a továbbhaladási feltételeket, addig az automatikus továbbhaladás elvét követi, igazodva a gyerekek eltérő fejlődési üteméhez.
- Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki az ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik évfolyamon nem teljesítette a tantervben feltüntetett továbbhaladási feltételeket, illetve a hetedik, nyolcadik osztályban az év végi értékeléskor egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsgán a tantervben meghatározott követelmények teljesítése esetén juthat túl.
- Az integrált, enyhén értelmi sérült tanulók értékelése során az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett követelményrendszer a meghatározó.
- Az egyéni haladási tempóra figyelve kellő egyéni fejlesztés, differenciált tanulásszervezés segítségével amennyiben lehetséges – kerüljük az évismétlést.

A tanulók szóbeli és írásbeli beszámoltatásának rendje, formái

Az iskola pedagógusai a tanulói teljesítmények, az egyéni haladás folyamatos megfigyelését, elemzését tartják célravezetőnek. A differenciáló tanulásszervezési eljárások, a kiscsoportokban végzett munka, az egyéni fejlesztés mind lehetőséget teremt erre. A diagnosztizálást, a hibák korrigálását, a tanulói feladatvégzés folyamatos, segítő megfigyelése biztosítja.

Az első évfolyamon kezdődően írnak mérést a tanulók. Az írásbeli beszámoltatás fontos elve, hogy időben differenciáltan, az adott tananyagrészt biztos elsajátítása után történik. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai a rájuk vonatkozó, szükség szerint csökkentett ismeretanyagot, tevékenységet tartalmaznak. Célszerű a beszámoltatást a nagyobb témakörök lezárásakor elvégezni. Minden évfolyamon lehetőség biztosított javító dolgozat írására.

Aznévfolyamokon az írásbeli beszámoltatások minősítése osztályzattal történik. A százalékos teljesítmény és az osztályzás összefüggése a következő:

Százalékos érték	Minősítés
90 -100 %	Jeles
71 – 89 %	Jó
51 – 70 %	Közepes
34 – 50 %	Elégséges
0 – 33 %	Elégtelen

Az alsó tagozaton szóbeli beszámoltatás csak ritkán fordul elő (verse, memoriterek számonkérése). Helyette önként vállalt kiselőadások megtartása, gyűjtőmunkák ismertetése történik. A felső tagozaton az osztályokban az adott tantárgytól függően szóbeli beszámoltatás is történik, de ennek rendje, formája nem szabályozott. A szóbeli beszámoltatás alkalmazásánál az iskola pedagógiai elvei a meghatározók (megerősítés, differenciálás, egyéni lehetőségek figyelembevétele).

Vizsgák rendje

Hetedik és nyolcadik évfolyamon a tanulók szóbeli beszámolók, vizsgák keretében számot adnak tudásukról. A vizsgák szervezésekor cél a fokozatos terhelés megvalósítása.

Hetedik évfolyam első félévének zárásakor a diákok maguk által választott tantárgyból tesznek szóbeli vizsgát.

Év végén – a vizsga előtt két, három héttel - véletlenszerűen kihúzott tantárgyból vizsgáznak a tanulók. Így elkerülhető, hogy rangsor alakuljon ki a tantárgyak között, erősíteni lehet az összes tantárgy folyamatos évközi tanulásának fontosságát.

A sajátos nevelési igényű tanulók a rájuk vonatkozó tartalmakhoz, követelményekhez igazított tételsort kapnak, és a vizsga során biztosított számukra a sérülésükből adódó hátrányok kompenzálásának minden lehetősége.

Nyolcadik osztályban a tanulók mestermunkát készítenek. A mestermunka elkészítésére - amely írásos anyagból és egy témához kapcsolódó tárgyból áll - az egész tanév a diákok rendelkezésére áll. Cél, hogy megvalósuljon az önálló adatgyűjtés, a gyűjtött anyagok feldolgozása, rendszerbe szervezése, az ismeretszerzési folyamat tudatos megvalósítása. Munkájukat egy általuk felkért konzulens pedagógus segíti.

Az első félév zárásakor a diákok általános tájékozottságukról, érdeklődésükről adnak számot. Beszámolnak az általuk választott tervezett mestermunkáról, év végén történik a mestermunkák bemutatása. A tanulók 15-20 percen számolnak be diáktársaiknak, pedagógusaiknak, a meghívott vendégeknek az elkészített mestermunkáról, bemutatják az elkészített alkotásukat. A mestermunka jól szolgálja a kulcskompetenciák fejlesztését.

Az írásbeli beszámoltatás formái	Funkciója	Gyakorisága	Rendje	Az értékelésben betöltött szerepe	Korlátai
Írásbeli felelet (röpdolgozat)	Egy kisebb tananyag, anyagrész számonkérése	Tanóránként	Tanóránként maximum 15-20 percen	Felelet értékű	
Tudáspróba, dolgozat, felmérés	Egy-egy tananyag számonkérése	Egy témakör lezárásakor	Maximum 45 perc	Felelet értékű	Egy nap maximum kettő tantárgyból előre jelezve /Házirend/

Témazáró /szummatív/	Egy-két témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó, évente kb. 3-4 alkalommal	Maximum 45 perc	Súlyozottan számít	Egy nap maximum egy témazáró – megfelelő időben előre jelezve /Házirend/
Év végi felmérés	Az éves tananyag számonkérése	Év végén	45- 60 perc	Szaktárgyanként meghatározva	

Az egyes tantárgyak értékelésének speciális elvei

A központi és a helyi tantervek követelményrendszere jelentik az értékelésében a viszonyítási alapot. Érdemjegyet adni csak azoknak a tananyagelemeknek a tudására lehet, amelyekre a követelmények vonatkoznak (tehát csak a kötelező tananyag elsajátításának mértékét és milyenségét lehet osztályzatokkal rögzíteni).

Az értékelés szabályai

- a felelet témáját ajánlott jelölni
- a tanuló többletmunkáját ajánlott figyelembe venni
- a készségtantárgyakból a tantervi követelményeknek megfelelő értékelés legyen
- a helytelen viselkedés miatt elégtelen osztályzat nem adható
- a feladatlap, ellenőrző témazáró dolgozat csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, ha a tanuló visszakapja azt
- a dolgozatokat tanév végéig meg kell őrizni
- az osztálykönyv és az ellenőrző bejegyzésének azonosnak kell lennie
- értékeljük a tanuló sikeres és sikertelen munkáját egyaránt
- az értékelés ne átlagszámítással történjen, a tanuló fejlődését tükrözze
- a helyesírási hibákat minden esetben ki kell javítani, de a szaktárgyi jegybe nem kell beleszámítani
- egy nap kettőnél több témazáró dolgozatra ne kerüljön sor
- A tanuló szóbeli feleletét kiválthatja az írásbeli felelet (pl. szódolgozat)

8. Sajátos nevelési igényű tanulók integrációja

Az integrált oktatás lényegéből adódóan, optimális gyereklétszám (14 - 25 fő) mellett, osztályonként általában 1-2 sajátos nevelési szükségletű diák tanul ép - sokszor kiemelkedően tehetséges - tanulótársával együtt.

Tudatos integrálásról akkor beszélhetünk, ha:

- a sérülés tényével, mértékével, a fejlesztés irányával és lehetőségeivel a pedagógusok és a szülő tisztában vannak,
- biztosított a szakember, a gyógypedagógus folyamatos jelenléte, közreműködése, így megvalósul a szakszerű rehabilitáció, rehabilitáció,

- az integrált tanuló fejlődése objektíven, meghatározott időnként ellenőrizhető.
- Az iskola dokumentumai tartalmazzák az integrációval kapcsolatos feladatokat, elveket, tartalmakat.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésekor az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve összeállítása során figyelembe vette a közoktatási törvény, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat.

Kiemelt cél az integrált nevelés során, hogy:

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.
- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében:

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosítani szükséges a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, speciális gyógyászati, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Szükséges figyelmet fordítani a szülők szemléletének alakítására, az elfogadó attitűd kialakítására.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.
- Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia, empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidő-tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértő véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egyéni haladási ütemet biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulásszervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók - a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően - sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével - rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt.

A felső tagozatos és a gimnáziumban tanuló SNI diákok tantárgyi támogatását – élve a közoktatási törvény nyújtotta lehetőséggel – tantárgyi rehabilitációs órák segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja

- a sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyre- állítása, újak kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását.

Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal, segíti a pedagógiai diagnózis, a szakértői vélemény értelmezését.
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.
- Segítséget nyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkal.

Kiemelkedően fontosak a háttérképességek fejlesztését célzó mozgásterápiák.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. A kifejtett alapelveken túl együttnevelésükhöz szükséges a megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása, a speciális tanterv, tankönyvek használata.

Az iskola helyi tanterve részletesen tartalmazza – évfolyamokra lebontva - az enyhén értelmi fogyatékos tanulóakra vonatkozó fejlesztési feladatokat, tartalmakat, követelményeket.

A beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A beszéd fogyatékos és a súlyos tanulási, beilleszkedési, magatartás, figyelem és a részképesség zavarral küzdő tanulók esetében nem, vagy nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek, tünetek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

A magatartás és figyelemzavarral küzdő tanulók esetében törekedni célszerű:

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazására.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítására.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet kialakítására.
- A szabályok kialakítására, azok belsővé válásának segítésére.
- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtésére, resztoratív technikák alkalmazására.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazására.

- Az önmagához mért fejlődés segítésére gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználására. □A tanuló optimális helyének megválasztására
- Együttműködésre a kortárs csoporttal, a családdal. □Együttműködésre a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.

A részképesség zavarral (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) küzdő tanulók fejlesztésének elvei:

- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok) használatának biztosítása.
- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autisztikus tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző a társas kapcsolatok a kommunikáció, és bizonyos gondolkodási képességek illetve sémák minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési tünetekben nyilvánul meg. Jellemző a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható zavar, károsodott verbális és főként nonverbális kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének alacsony foka vagy hiánya, a mentalizáció sérülése. A tüneteket tekintve az autista tanulók között igen nagy különbségek mutatkoznak, így nehezen határozhatóak meg egységes jellemző jegyek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők. Az autistatanulók fejlesztésnek alapelvei:

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
- A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása. A meglévő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
- A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
- A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának tanítása.
- A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
- Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
- Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.

- Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

Az integrált nevelés és oktatás hatékonysága

- A helyi tantervben feltüntetett – integrált tanulókra vonatkozó – követelmények elérésének vizsgálata.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság szakembereinek megfigyelései az integrált nevelés hatékonyságáról.
- Az integrált tanulók fejlődésének objektív, meghatározott időnkénti mérése, gyógypedagógusok segítségével.
- A sajátos nevelési igényű tanulók szocializálódása, környezetükbe való beilleszkedésüknek vizsgálata.
- Az ép gyerekek toleranciájának, empátikus készségének folyamatos megfigyelése.

Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Hátrányos helyzetet jelenthet a családok anyagi helyzete, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a családok szerkezetében bekövetkező változások (válás, új kapcsolat), és esetenként a nem megfelelő nevelési eljárások alkalmazása, a családon belüli agresszió.

Fontos, hogy a pedagógusok, a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek tudomást szerezzenek a hátrányos helyzet meglétéről, okairól. Ebben segít például a beszélgető-kör, osztályidő, ahol az őszinte, elfogadó légkör lehetőséget nyújt az egyéni problémák, helyzetek megfogalmazására. Kiemelt szerep hárul az osztályfőnökökre, kiknek feladata az osztályban tanító valamennyi kolléga tájékoztatása, bevonása az adott probléma kezelésébe. Egyéni helyzetek mérlegelése után érdemes a társak bevonása is, amennyiben az nem sért személyiségi jogokat, és a társak, a közösség tud segíteni a fennálló probléma kezelésében.

A hátrányos helyzetű tanulók esetében kiemelten fontos a szülői házzal való kapcsolattartás, az elfogadó, bizalomra építő együttműködés kialakítása, fenntartása, a közös feladatok, teendők megfogalmazása. Erre alkalmat nyújtanak a szülői beszélgetések, a szülőkkel közös iskolai programok. E mellett szükséges lehet különböző támogató lépések, szolgáltatások biztosítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat, javítják a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét. Az egész napos nevelés, oktatás segíti a szociális hátrányok leküzdését, lehetőséget teremt az esélyegyenlőség megvalósítására. A minden tanulónak egységesen nyújtott egész napos iskolai szolgáltatásokból nem maradnak ki azok a gyermekek sem, akik egyébként, társadalmi helyzetükből adódóan nem jutnának hozzá a tanórán kívüli programokhoz. Az egész napos iskolában tágulnak a terek, a tanulás mellett a szocializáció, a közösségi nevelés, a kulturális, művészeti, sport és egyéb szabadidős tevékenységek is megjelennek, biztosítva minden tanuló számára az egyenlő hozzáférést.

Anyagi nehézségek esetén fontos az étkezési támogatás, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások biztosítása. Segítséget jelent a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok figyelemmel követése és a szülők informálása a különböző támogatási lehetőségekről.

Családi helyzetből adódó hátrányok esetén szükség lehet családsegítő szakemberek, pszichológusok, szociális munkások bevonására. Fontos az együttműködés megvalósítása a szülők, az osztályfőnökök, pedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, a Családsegítő Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat valamint a segítő szakemberek között.

Konkrét teendők

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű diákok felderítése, figyelemmel kísérése.
- Állandó kapcsolat biztosítása a szülői (gondozói) házzal (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások).

- Szakemberek segítségével esetszegbeszéléssek, probléma feltárás, stratégia kidolgozása.
- Veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos intézkedések a megbízott gyermekvédelmi felelős segítségével.
- Kapcsolattartás hivatalos szervekkel (Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat, iskolaorvos).
- A szociális hátrányok enyhítése alapítványi, illetve pályázatokon nyert támogatások felhasználásával.
- Gyerekek segítési szándékainak és lehetőségeinek felhasználása.
- Nevelési és oktatási helyzetek során egyéni körülményeikhez való alkalmazkodás.

Az iskola az egész napos nevelésből adódóan nagy súlyt fektet a gyerekek szabadidejének tartalmas megszervezésére (művészeti, kézműves tevékenységek, sport- és játékfoglalkozások, szakkörök, iskolán kívüli programok: színház, mozi, múzeum stb.... látogatások). A szülőkkel való egyeztetés alapján, igény szerint biztosítja:

- a szükséges ügyelet ellátását,
- az iskolai étkezés lehetőségét, az egészségügyi ellátást (vizsgálatok, szűrések, aktuális oltások),
- erdei iskola szervezését,
- nyári tábor működtetését,
- úszásoktatás és egyéb sportfoglalkozások megszervezését.

9. Külső kapcsolatok, együttműködés

Pedagógusaink rendszeresen tartanak bemutató foglalkozásokat, tájékoztató előadásokat hazai és külföldi érdeklődőknek egyaránt.

Több, a program pedagógiai elveit kifejtő cikk jelent meg a személyiségközpontú nevelésről, a cselekvéses tanulásról, az integrált oktatásról, a differenciált tanulószervezésről és az egyénre szabott értékelés gyakorlatáról.

Szoros, együttműködő a kapcsolat a Debreceni Hittudományi Egyetem és a Debreceni Egyetem Gyermeknevelési s Felnőttképzési karával.

A negyedévi rendszerességgel tartott szakmai nyílt napokon hospitálásra, konzultációra biztosít lehetőséget.

A szakmai nap felépítése:

- 8.00-8.45 tájékoztató a programról,
- 9.00-10.30 bemutató foglalkozások,
- 10.30-11.00 beszélgetés a foglalkozást tartó pedagógussal,
- 11.00-12.00 közös beszélgetés, konzultáció.

Együttműködés a szülőkkel

Az iskola feladata, hogy a szülők és a pedagógusok egymás feladatait átlátva és elfogadva, közösen, együtt neveljék a gyerekeket.

A beiskolázás során a program vezetője tájékoztatja a szülőket a program működéséről, arról, hogy mire fordítja a szabadon tervezhető óráit, és a nem kötelező órakeretét. A szabadon tervezhető és a nem kötelező tanórák számát és tartalmát a tanterv tartalmazza. Ezek az órák szükségesek ahhoz, hogy az iskola pedagógiai céljai érvényesüljenek.

A szülőket a program tanítói, tanárai a tanév végén értesítik, tájékoztatják arról, hogy a következő tanévben milyen eszközökre, tankönyvekre, oktatást segítő kiadványokra lesz szükség, és ezek közül mit biztosít az iskola, és mi hárul a szülőkre.

Az iskola nyitott iskola, a szülők előtt nyitottak az ajtók, aktív részesei lehetnek az iskolai életnek. A nyílt napokon - havi rendszerességgel- tanulás közben figyelhetik meg gyermekeiket. Kérdéseikkel, problémáikkal bármikor megkereshetik a tanítókat, szaktanárokat illetve az osztályfőnököket, patrónusokat. Ennek szervezett kereteit a fogadóórák biztosítják.

A program pedagógusai évenként több alkalommal szerveznek "szülői beszélgetéseket", ahol az osztályt, vagy egy korosztályt érintő kérdéseket tudnak közösen megbeszélni.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Együttműködés a pedagógusok között

Nagyon fontos, hogy a tantestület minden tagja érezze, hogy számíthat kollégái segítségére. Ehhez a szemlélethez azonban nagyfokú bizalom szükséges. Minden tanítónak, tanárnak éreznie kell, hogy kollégája segítőkész, együttműködő szándékkal lép be a terembe. Nem az ellenőrzés, a hiba keresése, hanem a közös gondolkodás, az aktuális helyzetek optimális megoldása a cél.

Az egyéni bánásmód megvalósítása, a differenciáló tanulásirányítási módszerek alkalmazása nem könnyű feladat. Eleinte komoly segítséget jelent egy kolléga jelenléte, segítése, építő jellegű észrevétele, tanácsa. Fontos, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket ne kelljen takargatni, bátran lehessen segítséget kérni bármely kollegától.

Az iskola hagyományos rendezvényei, programjai a következők:

- Évnyitó kirándulások évfolyamonként (augusztus. utolsó hete)
- Elsősök ünnepélyes avatása (évnyitó napja)
- Akadályverseny (szeptember)
- „Te szedd”- Környezettudatosság
- évfolyam forradalmi játéka az 1956-os szabadságharc tiszteletére □ Bolhapiac (november)
- Nyílt nap az iskola iránt érdeklődő diákok, szülők számára (november)
- Mikulásnap rendezvények
- Karácsonyi vásár
- Adventi gyertyagyújtások
- Karácsony közös ünneplése
- Téli kirándulások,
- Nyílt nap az érdeklődő elsős szülők számára (január)
- Farsangi multság
- Leendő első osztályosok ismerkedési napja (március)
- Tavaszi Fesztivál (április)
- Manó Olimpia (május)
- Aszfaltrajz délután (május)
- Színházi előadások rendezése, KI-MIT-TUD (1-1 osztály felkészülésével)
- Erdei iskola (május - június)
- Futóverseny (június)

- Ünnepeles évváró műsor (utolsó tanítási nap)
- Nyári táborok (június utolsó hete)

Minden hónapban – forgószínpadszerűen - hagyományörző kézműves foglalkozások.

Ahol különféle népi mesterségekkel találkozhatnak a gyerekek, pl.: kosárfonás, nemezelés, agyagozás, üvegfestés, virágkötés, gyertyakészítés, batikolás, fazekasság.

A felsorolt programok nem tartalmazzák az osztályok által szervezett rendezvényeket színház és múzeumlátogatásokat.

Az iskolai programok költségeinek egy részét az Esélytér Intézményfenntartó fedezi. Amennyiben a kiadás a szülőket terheli, szükséges a kiadás elfogadtatása, jóváhagyása a szülői értekezleteken, jegyzőkönyvben rögzítve megtörténik. Ennek híján a programot nem lehet a tanulók számára kötelezővé tenni.

A program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzések

- Kölcsönös óralátogatások, hospitálások, az oktatási-nevelési folyamatok megfigyelése, a hatékony tanulásszervezés közös alakítása érdekében.
- Szülői vélemények (kérdőívek) tapasztalatai.
- KAP iskolák, programok látogatása, a látogatók fogadása, tapasztalatok egybevetése.
- Más, egésznapos foglalkoztatást is alkalmazó iskolák tapasztalatainak megismerése, összevetése saját tapasztalatainkkal.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság szakembereinek véleményezése.

10. A mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testedzés, testmozgás célja annak elősegítése, hogy a könnyű fizikai munka és a hatékony szellemi munkavégzéshez szükséges fizikai szintet minden tanuló elérje, és az oktatás ideje alatt megtartsa (ne essen vissza).

Növelni kell azon tanulók arányát, akiknél az iskolai testnevelés és sport kellő élettani hatást ér el, és testmozgásban gazdagabb életmódot folytassanak, mint jelenleg.

Alsó tagozat

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél. Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági mozgások alapfeltételeit.

1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra

Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák 27 óra	Hely- és helyzetváltató természetes mozgásformák 27 óra
Manipulatív természetes mozgásformák 27óra	Manipulatív természetes mozgásformák 27óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35óra
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű feladatmegoldásokban 20 óra
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban 15 +18 óra
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban 7 óra
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 30+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben 12+18 óra
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra

Felső tagozat

A felső tagozaton a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó, komplex készség- és képességfejlesztés.

5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 17 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 14 óra
Sportjátékok: 52 óra	Sportjátékok: 70 óra	Sportjátékok: 25 óra	Sportjátékok: 31 óra
Atlétikai jellegű feladatok: 29 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 20 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 30 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 28 óra
Torna jellegű feladatok: 20 óra	Torna jellegű feladatok: 29 óra	Torna jellegű feladatok: 16 óra	Torna jellegű feladatok: 18 óra
Alternatív környezetben üzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 23 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 10 óra	Alternatív környezetben üzhető sportok: 17 óra
Önvédelmi és küzdősportok: 38 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 20 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 10 óra	Képességfejlesztés: 28 óra
Képességfejlesztés: 27 óra	Képességfejlesztés: 37 óra	Képességfejlesztés: 18 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra
Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 108 óra	Összesen: 108 óra

11. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyerek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható tárgyak, foglalkozások, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Alsó tagozaton választhat

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /foci-suli, aerobik/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi színpadi- és bábtevékenység

Felső tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztő foglalkozások
- Felvételi előkészítő
- Sportkör /foci-suli kézilabda-női, asztalitenisz, röplabda/
- Szakkörök: művészeti, informatika, nyelvi, alprogrami foglalkozások
- Irodalmi, énekkari tevékenység 5-8. o.

Intézményünk személyi feltételei és az évfolyamonkénti tanulócsoportok száma nem teszi lehetővé a szabad pedagógusválasztást az első évfolyam indításakor és utána sem.

A tanulók viszont szabadon dönthetnek arról, hogy melyik foglalkozáson, szakkörben, tehetséggondozó körben vesznek részt.

A tanítók, tanárok minden tanév elején hirdetik meg a választható tárgyak, foglalkozások nevét, idejét, melyre a tanulók írásban jelentkezhetnek szülői engedéllyel. 6.7. Projektoktatás

12. Projektoktatás

A *tanulókkal* való élményszerű foglalkozás új feladatok, új helyzetek elé állítja pedagógusainkat.

A *projektoktatás* egy új oktatási stratégia, mely kiválóan alkalmas a *tanulás tanulására* és ezáltal az élethosszig tartó tanulás megalapozására

Feladataink, melyeket meg kell valósítanunk

- A tudományosan igazolt alapvető ismeretek elsajátíttatását, a tanulás szervezését;
- Az együttműködésre, kooperációra való képességet;
- A kritikai gondolkodás képességét;
- Az egy életen át tartó tanulásra való előkészítést, a megújuló tudás szükségességének megértését.

A projektoktatás területei

- környezettel kapcsolatos tananyagtartalom közvetítésére /széles tantárgyi koncentrációt feltételez/
- valós élet problémáit feldolgozó projekt
- gyakorlati *élettel kapcsolatos ismerettartalom feldolgozása*

A projekt módszer használatával tanulóink eredményesebbek, a csoportok tagjainak teljesítménye jobb, a diákok motiváltabbak, a tanulóknak nemcsak a kognitív, hanem az együttműködési képességei is fejlődnek.

A kooperatív oktatási módszer

A kooperatív módszer nagymértékben elősegíti az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Célja: az intellektuális készségek fejlesztése, a szociális készségek fejlesztése, az együttműködési képesség kialakítása.

Alapelvei: az egyidejű interakció, az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel.

A kooperatív módszer nem nélkülözheti a társak aktív, segítő, támogató részvételét az együttes munka, a kooperatív tanulás keretei között. A tanulók nemcsak a saját munkájukért, hanem a csoport tagjának tanulási eredményeiért is felelősek.

A kooperatív módszerek nagymértékben elősegítik az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Tanulmányutak, kirándulások

Célja: Az elméletben megalapozott ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, közvetlen tapasztalatok, élmények szerzése.

Tartalma: A tanulmányi kirándulás olyan ismeretszerzésre és ismeretek alkalmazására ad lehetőséget, amelyek a természeti és társadalmi jelenségek, folyamatok tanulmányozására, vizsgálatára, valamint gyűjtőmunkára irányulnak. Formái: tanulmányi séta, országjárás, tanulmányút, kirándulás. A tanulmányút témájától függően irányulhat kultúrtörténeti emlékhelyek megismerésére vagy szélerőművek, hulladékégetők, biogáz üzem megtekintésére és közvetlen hatásainak megtapasztalására (pl. zaj, szag). Az alkalmazott oktatási módszerek a következők: előzetes felkészülés, tájékoztatás, tájékozódás, szemléltetés, magyarázat.

Előnye: Személyes megfigyelés, tapasztalat-, és élményszerzés. Segít megszüntetni az emberekben lévő bizonytalanságot, bizalmatlanságot a kevésbé ismert fejlesztésekkel, technológiákkal és hatásokkal szemben. A kirándulás vonzóbb, mint egy több órás előadás.

A szimuláció, a szerepjáték és a játék

A szimuláció, a szerepjáték és a játék olyan oktatási módszerek, amelyek alkalmazásával a tanulók közvetlen tapasztalati úton gyakorolnak olyan tevékenységeket, amelyek a valóságos élet leegyszerűsített szabályai, eseményei, jelenségei.

Célja: a szabályok, normák ismerete, elfogadása, a tevékenységek (szerepek, valós helyzetek) gyakoroltatásával.

Struktúrája

- a hátteret leíró forgatókönyv,
- a különféle érdekeket megvalósító szerepek,
- az egyének által követendő lépések,
- a valós helyzetet tükröző adatok,
- lehetőség a döntések következményeiről való meggyőződésnek.

A szerepjáték élet közele, élményszerű, hosszú távú tudást biztosít a mindennapi életben való eligazodáshoz. Maga a játék erősen motiváló, feszültséget oldó, a szabályok, normák elfogadását elősegítő módszer.

A házi feladat helyett gyakorlás

A házi feladat helyett gyakorlás a tanuló önálló tevékenységét feltételező módszer. Az iskolai gyakorlás, tudás elmélyítését, szolgálják. A gyakorlás eredményességének kritériumai megegyeznek az eredményes pedagógiai munka alapvető feltételeivel, nevezetesen világos feladat megjelölés, a tanulók számára megoldandó és megoldható legyen, a tanári ellenőrzés, értékelés rendszeres, a hibák korrigálhatók legyenek.

Összefoglalva: A hatékony tanulást elősegítő módszerek kivétel nélkül feladat-, illetve tevékenység orientáltak. Alkalmazásuk jelentős mértékben növeli a tanulói aktivitást, a tanulók önállóságát; szabadságot, választási lehetőségeket biztosít a tanulási folyamat megismerési és kivitelezési folyamatában; minden esetben feltételezi a tanulói produktum bemutatását,

értékelését; lehetővé teszi a bemutatott produktum korrekcióját; egyúttal motivál a minőségibb munkára, s hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez.

13. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Az iskolában minden tanulónak esélyt adunk a szociokulturális hátrányok leküzdéséhez, a hatékony felzárkóztató munka segítségével.

Különböző területeken jelentkező hátrányait kívántuk csökkenteni és ezzel elősegítve tanulóinknak majdani társadalmi beilleszkedését:

- Feladatunk a gyerekek szociális biztonságának a megteremtése, személyes érdekeltségüknek a felkeltése.
- Ismerjük meg a tanulók egymás kultúráját, a másságot.
- A taníthatóság biztosítása, hogy szociális gondok (étkezés, taneszközök hiánya, ruhátlanság) ne akadályozzák a gyerekeket tanulmányaikban.
- A rászoruló gyerekeket hatékony felzárkóztató munkával segítjük.

A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló pedagógiai tevékenységek

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- az iskolai étkezési lehetőségek biztosítása /lehetőleg háromszori/
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

14. Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elő segíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében - foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
  - a környezet fogalmával,

- a földi rendszer egységével,
- a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
- a környezetvédelem lehetőségeivel,
- lakóhelyünk természeti értékeivel,
- lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott ismeretek;
- a környezeti nevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:
  - minden évben a "Gyermekhét" projekt keretén belül a „Madarak és fák napja alkalmából” környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel, akadályversennyel,
  - a Víz világnapja alkalmából rajzversenyen való részvétel;
  - a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában.

A környezeti nevelés célja

- a helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása
- a helyi környezeti értékek megismertetése és aktív megóvása (környezetvédelem)
- az ismeretközvetítésen keresztül aktív állampolgárrá nevelés
- szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása
- a fenntartható fejlődés előmozdítása

A környezeti nevelés megjelenése a tananyagban

A környezeti nevelés elsősorban az iskolai tananyag (minden tantárgy) szerves részét kell, hogy képezze, de támaszkodni kívánunk a tanórán kívül adódó lehetőségekre is.

A tanórán kívüli tevékenységek, melyek a környezeti nevelést segítik, a következők

- tanulmányi és osztálykirándulások (az anyagi lehetőségek függvényében)
- szakkörök
- táborok (pályázati lehetőség)
- akciók, szervezett tevékenységek (pl. iskolai körlet takarítása, hulladékgyűjtés)
- pályázatok, vagy saját erőforrásból (fásítás, parkosítás)

A környezeti nevelés megvalósításának színtere

- kötelező tanórai tantárgyak: biológia, fizika, kémia, osztályfőnöki óra, természetismeret, földrajz, rajz, történelem, magyar nyelv
- család, szülők bevonása a nevelési munkába – partnerkapcsolat kiépítése

Az intézmény működésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek:

A szavakban átadott tudás mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a környezeti nevelés eszméje az egész iskola működését hassa át.

- a globális, a helyi és a személyes jövőkép kialakítása
- természetvédelem
- fenntartható fejlődés
- biológiai sokféleség
- fogyasztási szokások
- fásítás
- szelektív hulladékgyűjtés
- egészséges táplálkozás
- lelki egészség fejlesztése

- az iskola víz- és energiahasználatának csökkentése
- környezetbarát anyagok használata (pl. füzetek, papírtálca helyett mosható tálca, stb.), hulladékcsökkentésre való törekvés
- egészséges életmód
- káros szenvedélyek elleni küzdelem
- saját település értékeinek megőrzése
- saját település gondjainak megismerése
- a környezetvédelem családi lehetőségei
- anyag- és eszköztakarékosság
- reklámok minősítése

Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az iskolai környezet esztétikus alakítása az ízlés nevelés nélkülözhetetlen része. A gyerekeknek meg kell küzdeni azokkal a rossz hatásokkal, beidegződésekkel, amelyeket esetleg a korábbi környezetükből hoztak: azokkal a negatív hatásokkal, amelyek az embert nap, mint nap érik. Az iskolai környezet igényes alakításával el kell érni, hogy példa legyen ez a világ a tanulók számára, ezáltal a negatív környezeti hatások veszítsenek erejükből. Az iskola szűkebb és tágabb világa harmóniát mutatva alakuljon.

Osztálytermeink képe - igazodva a tanulók életkori sajátosságaihoz - egészségügyi és esztétikai szempontból egyaránt megfelelő berendezési tárgyakkal illeszkedik az iskola egészéhez. Dekorációink anyagukban és tartalmukban a tárgyak, az iskolai élet, a gyerekeket érdeklő és a bennünket körülvevő világ sajátosságait, értékeit közvetítik. A természeti és a mesterséges környezet formái kiegészítik egymást.

Az osztálytermek gondozói a szaktanárok, az osztályfőnökök irányításával a gyerekek.

A folyosók egy egységes arculat kialakítását követik. A folyosók falaira elsősorban a tanulók és a tanítók munkái kerülnek.

Az udvar egyre inkább hozzájárul az esztétikus környezet kialakításához. Az udvar rendjének kialakításában a szülőket is bevonjuk. A fák, a bokrok, árnyékot biztosítanak, megóvásuk, pótlásuk folyamatos feladatunk.

A fent leírtak csak a tanulókkal közösen egybekötve valósulhatnak meg.

A védőnő bevonásával családi életre való nevelés és egyéb felvilágosító munka folyik.

15.A tanulók jutalmazásának elvei

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulót, aki képességihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb., versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírvének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

Az iskolai jutalmazás, fegyelmezés formái

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicséretetek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért
- és kiemelkedő szorgalomért dicséretben részesíthetők.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, amelyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át. Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki, vagy kimagasló szereplés esetén tagintézményvezetői dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók tagintézményvezetői dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni. A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírvének, büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái

- szaktanári figyelmeztetés;
- szaktanári intés;
- szaktanári megrovás;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

A jutalmazásokról figyelembe kell venni a szaktanári magatartási dicséreteket, illetve büntetéseket.

A jutalmazás és büntetés alkalmazásainál – indokolt esetben – nem kell a fokozatok betartásához alkalmazkodni, azonnal magasabb fokozatú jutalmazás és büntetés is adható. A jutalmazások, büntetések minden esetben az ellenőrző mellett az osztálynaplóba is kerüljenek beírása a “megjegyzés v bejegyzés” részbe (akitől és amikor a gyermek azt kapta). Az értékelésre, osztályozásra vonatkozó irányelveket, valamint a jutalmazási és büntetési

fokozatokat a tanév elején (ha szükséges, folyamatosan) ismertetni kell a gyermekekkel. A pedagógus kézjegye, aláírása ilyenkor sem maradhat el.

A tanévzáró ünnepélyen dicsérő oklevélben részesülnek azok a tanulók, akik kitűnő vagy jeles tanulmányi eredményt értek el, ugyancsak ez alkalommal kapnak könyvjutalmat az országos, megyei, területi versenyeken jó helyezést elért diákok. Könyvjutalom jár a kiváló közösségi munkáért is.

Évente lehetőség nyílik több végzős tanulónak a 8 év során tanúsított eredményes, vagy kimagasló teljesítményéért.

Az odaitélés szempontjai:

- tanulmányi munka
- versenyek
- közösségi munka
- sport teljesítmény
- kulturális tevékenység

**Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium,
Technikum és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye**
6723 Szeged, Pósz Jenő u.2.

Pedagógiai program

(az intézményi pedagógiai program kiegészítése)

4. számú melléklet

“Meg kell tanítani a gyerekeknek azt, hogy önmagáért élvezzék a tanulást, ne csak azért, hogy jó jegyeket kapjanak. Azok a gyerekek, akik élvezik a kihívások legyőzését, felnőtt életükben is keresni fogják a kihívást jelentő helyzeteket. Nagyobb valószínűséggel ragadnak meg új lehetőségeket, keresnek új módszereket, dolgoznak olyan feladatokon, amelyeknek

nincs egyértelmű megoldása, és ösztönöznek másokat arra, hogy nehéz problémákon dolgozzanak.”

(Csikszentmihályi Mihály)

Tartalomjegyzék

Előszó.....	350
Tanítói hitvallás	350
Tanári hitvallás.....	350
Bevezető.....	352
Helyzetelemzés.....	352
1. Nevelési Program.....	357
1.1.Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	357
1.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	367
1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.....	371
1.4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.....	372
1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.....	374
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje	3
76	
1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	381
1.8. A szülő, a tanuló és a pedagógus és az iskola partnerei kapcsolattartásának formái	381
1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai.....	383
1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	384
1.11. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	385
2. HELYI TANTERV	385
2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését.....	385
2.1.1. Óratervek a 2012-es NAT alapján	385
2.1.2. Óratervek a 2020-as NAT alapján	386
2.2.A választott kerettanterv feletti óraszám	387
2.3.Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei ...	387
2.4.A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	388
2.5.Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja	390
2.6.A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai	392
2.7.A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei	393
2.8.Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje	395

2.9. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	397
2.10. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei	397
2.11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag.....	398
2.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, programok, tevékenységek	398
2.13. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.....	401
2.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek	401
2.15. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek.....	404
2.16. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	404
2.17. Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás.....	405
3. záró rendelkezések	407
A Pedagógiai Program érvényességi ideje.....	407
A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata.....	407
A pedagógiai program módosítása	407
A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala	407

Előszó

“Az iskolának az a feladata, hogy a kérdezést természetes és leküzdhetetlen szokásunkká tegye.”

(Örkény István)

A pedagógiai programunk kidolgozói általános iskolai tanítók és tanárok, akik hosszabb ideig dolgoztak az oktatás különböző szinterein. Tapasztalataik alapján arra az elhatározásra jutottak, hogy a XXI. század gyermekének tanításához elengedhetetlen a pedagógiai módszerek újragondolása, a kooperatív oktatás megvalósítása. Célunk, hogy iskolánkból olyan tanulók kerüljenek ki, akik a társadalom hasznos tagjaivá képesek válni, ugyanakkor meg tudják teremteni a saját boldogságukat is. Fontosnak tartjuk, hogy az iskolás évek alatt diákjaink ne csupán kognitív tudásra tegyenek szert, hanem alkalmassá váljanak a megfelelő kommunikáció, a csapatban való együttműködés, problémamegoldás megvalósítására.

Tanítói hitvallás

“Ne akarjon a tanító az emberből más embert faragni, hanem tanítsa meg a maga megismerésére a maga tehetségeivel (...), s akkor áldott és gyönyörűséggel teljes lesz a munkája.”

(Cholnoky Viktor)

Osztálytanító pedagógusaink célja, hogy segítsenek megtalálni a gyermeknek önmagukat, saját hangjukat, céljaikat, melyhez elengedhetetlen a családi, szeretetteljes légkör megteremtése. Tanítóink felkészült, innovatív szemléletű pedagógusok, akiknek fontos a tudáselemek élményekhez kapcsolása.

Iskolánkban a szülő és a gyermek közös célért dolgozik; nálunk nem stressz az óvoda és az iskola közötti átmenet pontosan tudjuk, hogy a kis létszámú osztályokban hatékonyabb a fejlődés; érzelmileg és fizikailag is biztonságban érezheti magát mindenki; biztosítjuk, hogy diákjaink megtanuljanak tanulni és céljaikat elérni.

Tanári hitvallás

*“Mondd el, és elfelejtem.
Mutasd meg, és megjegyzem.
Engedd, hogy csináljam, és megértem.”*
(Kung Fu-Ce)

Pedagógusaink munkájuk során kiemelten fontosnak tartják az alábbi célkitűzések megvalósítását:

- az alsó és felső tagozat közötti átmenet megkönnyítését,
- hogy segítsük diákjainkat az új elvárásoknak megfelelő tanulási stratégiák kialakításában,
- hogy kis létszámú osztályokban biztosítsuk a tanuláshoz a nyugodt, megfelelő légkört, az emberi értékek közvetítését,
- az átlátható szabályokkal megvalósuló mindennapokat,
- egymás elfogadását,
- és a megalapozott pályaválasztás támogatását.

A pedagógiai program jogszabályi háttere

Törvények

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról és módosításai

Rendeletek

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet. A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről 331/2006. (XII.23.) Kormányrendelet
- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

Előzmények

Az iskola megvalósításának ötlete már 2019-ben megfogalmazódott, de az oktatás-nevelés tényleges elindítása csak 2020 szeptemberében realizálódott. A 2020/2021-es tanévben az alsó tagozat négy évfolyamán indítottuk el az oktatás-nevelést, majd 2021 szeptemberében pedig a felső tagozat is megnyitotta a kapuit.

A Szegedi Tagintézmény működésének jellemzői

Az LMA Szegedi Tagintézmény programjának alaptéziseit, újító módszertani eljárásait a székhely iskola tiszteletben tartja.

- A LMA Szegedi Tagintézménye pedagógiai és szervezeti kérdéseit illetően teljes önállóságot élvez.
- A program működéséhez szükséges osztálytermeket (szerkezetileg egységes blokkban), higiénias és étkezési feltételeket az intézmény fenntartója biztosítja.
- Az LMA Szegedi Tagintézményében tanító pedagógusok a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola állományában vannak.
- A LMA Szegedi Tagintézmény négy évfolyamos alapozó iskolamodellként indul, amely évfolyamonként egy-egy osztályt működtet, saját pedagógiai programja, helyi tanterve alapján. A 2021/2022-es tanévtől, igazodva a kerettantervi szakaszoláshoz, a program hat évfolyamossá bővül.
- Az első négy évfolyamon 2 tanítós, a felső tagozaton szaktanári rendszerben zajlik a képzés. A tanítóképzés szakkollégiumi és műveltségterületi rendszere lehetőséget biztosít arra, hogy egyes műveltségterületeken egy tanító négy-hat éven át dolgozzon egy-egy osztállyal. Így a gyerekek fejlődése tovább kísérhető, az átmenet során az 5. és 6. osztályban is biztosított a személyes kötődés.
- A 8. osztály után a gyerekek középfokú oktatási intézményekben, illetve a sajátos nevelési igényű, értelmi sérült tanulók speciális szakiskolákban folytathatják tanulmányaikat.
- Az intézményben párt nem működhet és párthoz kötődő szervezettel kapcsolatba hozható tevékenység nem végezhető, amíg az intézmény gyermekek felügyeletét látja el. Világnézetének, lelkiismereti, politikai nézetének megvallására és megtagadására sem tanuló, sem szülő, sem pedagógus nem kényszeríthető.

Bevezető

Az intézmény hivatalos neve	Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola Szegedi Tagintézménye
Az intézmény címe	6723 Szeged, Pósz Jenő u.2.
Az intézmény székhelye	4400 Nyíregyháza, Báthory u. 5. sz.
Az intézmény alapítója	Leonardo Education Oktató és Szolgáltató Közhasznú Társaság
Az alapító címe	4400 Nyíregyháza, Vasvári Pál u. 12.2/6.
Az intézmény fenntartója	Esélytér Intézményfenntartó
A fenntartó címe	4400 Nyíregyháza, Csillag u. 3.
OM azonosító	200779
Alapfeladatai	A tagintézmény köznevelési alapfeladatai <ul style="list-style-type: none"> • általános iskolai nevelés-oktatás • a többi tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű tanulók iskolai nevelése – oktatása

Helyzetelemzés

Tanuláson az ismeretszerzést, a képességek fejlődését, az attitűdök változását egyaránt értjük. A tanítási - tanulási folyamat értelmezésénél elsődleges leszögezni, hogy a tanuló felelős saját tanulásáért. A tanulókat érdekeltté, aktívvá kell tenni az ismeretszerzés folyamatában.

A tanulási folyamat szervezésénél a tanulók aktivitásának magas szinten való tartása érdekében a kutató, felfedező, cselekvéses tanulás kerül előtérbe. Így az ismeretközlő pedagógus és befogadó tanuló alapállás helyett a tevékenységközpontú tanulásra helyezik a hangsúlyt, ahol az együtt munkálkodó diákok, és pedagógusok közös tevékenysége folyik. Ezzel lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók előzetes tudásukat, tapasztalataikat is mozgósítsák, tevékenyen vegyenek részt a tananyag feldolgozásában, elsajátításában.

Kiemelt cél, hogy a pedagógusok megismerjék a tanulók sajátos, egyéni tanulási módjait, stratégiáit, stílusát és szokásait. Vegyék figyelembe fejlődési folyamat, ennek részeként a megismerés életkori és egyéni jellemzőit, ezekre alapozzák a tanulás szervezését. Ezzel segíthetik a gyerekeket az élethosszig tartó tanulás eszközeinek megismerésében, módszereinek elsajátításában, és a tanulás iránti egyéni felelősség tudatosításában.

Mentál szakkör keretén belül minden felső tagozatos tanuló számára segítséget nyújtunk a tanulási stratégiák megkeresésében, a jegyzetelési technikák elsajátításában, a megfelelő időgazdálkodás kialakításában. Különös figyelmet fordítunk különböző stresszkezelési módszerek elsajátítására. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megfelelő önismerettel rendelkezzenek, hiszen a megfelelő pályaválasztáshoz ez is elengedhetetlen.

Kiemelt figyelmet fordít a program a gondolkodási, a probléma-megoldási készségek, a kreativitás fejlesztésére, a döntéshozási képesség kialakítására. A cselekvéses, együttműködésre építő tanulási helyzetek alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál ehhez.

Elengedhetetlen az optimális terhelés megvalósítása. Ha a diákok a tanulási helyzetek során saját képességeiknek, lehetőségüknek megfelelő feladatokkal dolgoznak, azokat sikeresen tudják megoldani, tanulási kedvük, motivációjuk állandósul. A tanulás így nem feladatként, hanem örömforrásként, önmegvalósítási lehetőségként jelenik meg. Mindezek segítik a kulcskompetenciák kialakítását, fejlesztését.

Az iskola legfontosabb funkciói

Az iskola, a pedagógusok alapvető feladata a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, illetve elsajátításának az ellenőrzése (a sajátos nevelési igényű tanulók esetében az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével). Fontos feladat az egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek a megismerésére és megbecsülésére, környezettudatosságra,

Az alapkészségek (olvasás, írás, számolás) elsajátításának biztosítása

A tanulók az 1-4. évfolyam életkori szakaszában tudományos igényű ismeretekkel, a legfontosabb magatartási és viselkedési normákkal, értékekkel találkoznak. Információt szereznek környezetükről, elemi összefüggésekkel ismerkednek meg, megtanulják megkülönböztetni a lényegest a lényegtelenről. Ennek megfelelően alapvető feladat az összefüggések felismertetése, a lényeg kiemelés technikájának készség szintre emelése. Az indulási hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása. A tanulók manipulatív és képi gondolkodásának megfelelően a tapasztalati ismeretszerzés időszakában főként a tevékenységközpontú tanítási stratégia segíti a meghatározott célok elérését. Az indulási hátrányok csökkentése és az esélyegyenlőség biztosítása érdekében elsősorban a tudás megszerzését és alkalmazását szolgáló pedagógiai eljárások mellett szükség van az olvasási - számolási problémák gyors felismerése és kezelése.

A tanulócsoporthoz tartozó összetétele, a tanulók neveltségi állapota

A tanulócsoporthoz tartozó összetétele heterogén és a magatartás és tanulás területén is igen változatos képet kell mutatnia.

A nevelő – oktató munka feltételrendszerének alakulása

A tanítás jelenleg 4 tanteremben folyik. Az osztálytermek megfelelő nagyságúak, esztétikusak és kielégítő bútorzattal, felszereltséggel rendelkeznek. Mindezeket túl rendelkezik az intézmény fejlesztő és logopédiai szobával, orvosi szobával, étkezővel és tálalókonyhával valamint tornaszobával szertárakkal és udvarral.

Tíz interaktív panel segíti az oktatást. Meglévő eszközeinket a tantermekben és a rendelkezésre álló szertárakban tároljuk. Szakmai anyagaink, szemléltető eszközeink megfelelőek. A helyi program eredményes megvalósításához folyamatos eszközbővítést végzünk. A tornaszobával és udvarral is rendelkezünk, mely délelőtt és délután teljes kihasználtsággal működik. Itt tartjuk meg az iskola nagyobb rendezvényeit. A tornaszoba segíti a mindennapos testedzést megvalósítását.

A nevelő-oktató munka struktúrája

Az tagintézmény vezetője egyedül látja el az intézmény vezetését. A tagintézményvezetőre hárul a szakmai munka ellenőrzése is. Ebben a tevékenységben a szakmai munkaközösség vezetői is részt vesznek.

Belső kommunikáció

A heti megbeszélések, a hirdetőtábla, a Facebook-csoport, honlap, Messenger chat –csoport valamint az éves program jelenti a folyamatos információ áramlását.

A nevelőközösség szervezettsége, felkészültsége

A nevelők szakos ellátottsága megfelelő. A pedagógus álláshelyek száma 14.

A nevelők önképzése és továbbképzése folyamatos, tudatos és tervszerű. A pedagógusok többsége jól kihasználja a szakmai önállóságból adódó lehetőségeket.

Az iskola (intézmény) személyzetéhez tartozik:

- 1 fő iskolatitkár
- 2 fő pedagógiai asszisztens (részmunkaidős)
- 1 fő konyhai kisegítő,
- 1 fő takarító,
- 1 fő portás-karbantartó

Az iskola sajátos jellemzői

- 8 évfolyamos alapképzés
- eltérő tantervű összevont 1-8. osztályos képzés

Speciális feladatok

- tehetséggondozás
- felzárkóztatás
- integrált oktatás
- fejlesztő oktatás
- egyéni fejlesztés
- szakkörök

Az iskola munkájához szükséges személyi feltételek és eszközök biztosítása

A műveltségi területek feladataiból adódó célok megvalósításához a személyi adottságunk megfelelő. Az előre kiszámítható és váratlan változásokhoz alkalmazkodunk.

Eszközigény

- szemléltető eszközök és technikai berendezések beszerzése folyamatos
- iskolai könyvtár kialakítása és fejlesztése folyamatos
- számítógép park fejlesztése kialakítása folyamatos
- sporteszközök beszerzése, fejlesztése folyamatos
- az úszásoktatás lehetőségeinek megteremtése évenként feladat.

Az iskola jellemzői

A szülők és a gyerekek igényeihez alkalmazkodva sokféle lehetőséget biztosítunk a tanulók képességeinek kibontakoztatására, érdeklődésük kielégítésére a tantárgyi és tanórán kívüli programok terén.

Oktatási és nevelési módszereink megválasztásában az újítás és megújulás jellemző ránk. Az iskola egyéni arculatát meghatározó tényezők

- társadalmi környezet
- személyi és tárgyi feltételek
- benne folyó oktató – nevelő munka

Pozitív környezeti hatásokként jelentkeznek az új kisvállalkozások megjelenése, a feledésbe vesző közösségi szokások felelevenítése, a rokoni kapcsolatok ápolása, a környezet szépítése.

A személyi és tárgyi feltételek jók. Az iskolában folyó oktató–nevelő munkával mivel új

intézményről van szó, nem tudunk nyilatkozni, de egy év múlva felülvizsgáljuk pedagógiai programunkat annál is inkább hiszen a felső tagozat indítása is tervben van.

Hagyományokat szeretnénk teremteni az értékelés területén is:

Az elért eredmények alapján év közben folyamatosan, év végén az iskolaközösség előtt dicséretben részesítjük azokat tanulókat, akik év közben kimagasló eredményeket értek el.

Az iskola élet- és munkarendje

A program éves működési rendje (évkezdés, évközi szünetek, tanévzárás stb.) megegyezik a Leonardo Média Akadémia Gimnázium, Szakgimnázium és Általános Iskola működési rendjével.

Az iskola hagyományos rendezvényei, programjai a következők

- IsKORA-kóstolgotató a leendő elsősök részére (augusztus utolsó napjaiban)
- Tanévnyitó ünnepség (szeptember 1.)
- Zene világnapja (október 1.)
- Emlékezés az Aradi Vértanúkra (október 6.)
- Megemlékezés a 1956-os szabadságharc tiszteletére (október 23.)
- Őszi egészségnap (október)
- Nyílt nap az iskola iránt érdeklődő diákok, szülők számára (november)
- Angol teadélután (november)
- Mikulásnap rendezvények (december)
- Adventi gyertyagyújtások (december)
- Karácsonyi vásár (december)
- Karácsony közös ünneplése (december)
- Magyar kultúra napja (január 22.)
- Nyílt nap az érdeklődő elsős szülők számára (január)
- Farsangi multság (február)
- Március 15-i ünnepség (március)
- Költészet napja (április 11.)
- Húsvéti készülődés (április)
- Zöld nap – Föld nap (április 22.)
- Anyák napja (május)
- Gyermeknap (május)
- Sportnap (június)
- Osztálykirándulások (június)
- Ünnepeles évzáró műsor (június)
- Nyári táborok (június utolsó hete)

A felsorolt programok nem tartalmazzák az osztályok által szervezett rendezvényeket színház és múzeumlátogatásokat.

Az iskolai programok költségeinek egy részét az Esélytér Intézményfenntartó Kooperatív Oktatásért Regionális Alapítvány fedezi. Amennyiben a kiadás a szülőket terheli, szükséges a kiadás elfogadtatása, jóváhagyása a szülői értekezleteken, jegyzőkönyvben rögzítve megtörténik. Ennek híján a programot nem lehet a tanulók számára kötelezővé tenni.

Napirend

Az oktató-nevelőmunka 8:30-tól 16:00 óráig tart. 7:30-tól 8:30-ig valamint 16-17 óra között az

iskola felügyeletet biztosít a tanulók részére. A nap beszélgetőkörrel kezdődik, ezt követik a különböző tanítási projektek és/vagy órák. Délután napközis foglalkozás keretén belül a tanulók elkészítik a házi feladatukat, valamint részt vesznek az iskola által biztosított szakkörökön érdeklődésüknek megfelelően.

Az iskolába való jelentkezés

Iskolánkban kis létszámú osztályok működnek, a maximális osztálylétszám 16 fő. Jelentkezéstől függően párhuzamos osztályok indítását is biztosítja az intézmény.

Leendő első osztályos beiratkozás

A beiratkozás előtt az elsős pedagógusok és a tagintézményvezető tájékoztatót tart az érdeklődő szülőknek, akiknek ezután módjukban áll több bemutató órát, foglalkozást megnézni. A gyerekek számára novemberben kiscsoportos játszónap szervezésére kerül sor.

Jelentkezés lépései:

- Szándéknyilatkozat kitöltése január 31-ig.
- Szülői kérdőív kitöltése február 15-ig

A gyerekek számára játszónap, a szülők részére kiscsoportos, illetve egyéni beszélgetések szervezése történik.

Beiratkozás 2-8. évfolyamig

Gyakori, hogy a már működő (2-8. évfolyam) osztályba szeretnének tanulót beíratni. A jelentkező tanulót abban az esetben tudjuk fogadni, ha valamelyik osztályban üresedés történik. A jelentkező tanuló számára próbanapokon való részvételt biztosítunk a kölcsönös ismerkedés érdekében.

1. NEVELÉSI PROGRAM

A köznevelési törvény értelmében a helyi pedagógiai program szabályozza az iskola nevelő-
oktató munkáját a helyi igényeknek megfelelően.

1.1. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A gyerek szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási folyamat szervezésénél, a gyerekek szempontjait előtérbe helyezve, a következő elvekre figyel:

- A gyerekeknek joguk van "gyerekek lenni", életkori sajátosságukat feltétlenül tiszteletben kell tartani.
- Nem csak "szenvedve" lehet tanulni, szükséges az élményszerű, felfedező tanulás.
- Fontos, hogy a diák saját tanulásának szervezésében érdekelt, aktív lehessen, együttműködő közösség tagjaként fordulhasson segítségért társaihoz, tanítóijához.
- Nem a tanulót kell a tananyaghoz igazítani, hanem a tananyagot és az elsajátítás módját az adott gyerekekhez.
- A hiba a tanulás szerves része. A tanulónak joga van hibázni, és a hibából tanulni.
- A bizalom, a nyugodt, elfogadó légkör, a pozitív megerősítés minden tanulónak alanyi jogon jár.
- Biztosítani kell a diákok számára, hogy kulturált, esztétikus és praktikus tárgyi környezetben tanulhassanak.

A pedagógus szerepe a tanulási folyamatban

A tanulási helyzeteiben a pedagógus nem, mint minden ismeretek tudója és közvetítője van jelen, sokkal inkább együttműködő társaként. Elsődleges feladata az optimális tanulási feltételek megteremtése, a szükséges eszközök, feladatsorok, a tevékenységrendszerek és az ismeretszerzés munkaformáinak végig gondolásával, megszervezésével. Feladata szükség esetén segítségadás, addig, amíg azt a tanuló vagy az adott tevékenység megkívánja.

Tudnia kell tapintatosan helyet adni a tanulói kezdeményezéseknek. Ugyanakkor tisztában kell lennie egy-egy készség, kompetencia kialakulásának lépcsőfokaival és azzal, hogy az adott gyermek éppen hol tart e folyamatban, hiszen megfelelő fejlesztő tevékenységet csak ennek birtokában tud biztosítani számára.

Fontos elvárás iskolánkkal szemben, hogy minden tanuló tovább gyarapítható ismeretanyaghoz jusson, felkészültségüket és műveltségüket úgy megalapozva, hogy valamennyien képességüknek megfelelő iskolatípusban folytathassák tanulmányaikat. Az előzetes felmérések eredményeként, a továbbtanulás szempontjából fontos alapkészségek kialakításán túl az idegen nyelv és számítástechnikai oktatás, művészeti oktatás és sport terén jelentkezik hangsúlyozott igény a szülők és gyerekek részéről.

A helyi szokások, viselkedési szabályok kialakításán, begyakorlásán túl olyan erkölcsi értékek kialakítása is feladatunk, amelyek birtokában tanítványaink képessé válnak az egyetemes emberi értékek befogadására.

A meghatározó értékek

Az iskola legfőbb feladata a tanulókhöz fűződő harmonikus érzelmi viszony kialakítása. A nevelő-oktató munkát a gyermek tisztelete és szeretete hassa át, mely minden gyermekre kiterjesztendő. A tolerancia és alkalmazkodás a különbözőség, a másság elfogadásának feltétele. Ki kell alakítani tanulóinkban a felelősséget önmagunkért és másokért. Mindez a személyiség szabadságán keresztül kell megvalósulnia. A pedagógusnak hinnie kell önmagában, nevelési elveiben és gyakorlatában, hinnie kell a nevelhetőségben, bíznia kell tanítványaiban, a tanítandó anyag fontosságában.

Értékközvetítés

A demokratikus iskola működését a Magyar Alkotmányban, valamint az emberi és gyermeki jogok kartáiban rögzített értékek szabják meg. Az iskola tanítási gyakorlatában az értékek egyensúlyára törekedve egy állampolgári eszménykép körvonalait vázolja fel:

- A biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke).
- Az én harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önművelés).
- A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia).
- A társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, probléma érzékenység, kreativitás, szellemi tevékenység).
- A humanizált társadalom – és világnép értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes emberi kultúra értékei).

Az iskola egyik kiemelt pedagógiai törekvése az alapvető erkölcsi és etikai értékek közvetítése, amelyek a tanulói, énkép kialakításának eszközei. A tolerancia és a kölcsönös tisztelet fejlesztése és kialakítása megkívánja, hogy túllépjünk az egyes tantárgyak keretein.

Az iskolai élet megtanítja a tanulók számára a demokratikus elvek tiszteletét, a konfliktusok hatékony elemzését és a különböző konszenzus-teremtő technikák gyakorlását. A tanulók eáltal képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

Iskolai szinten fontos feladat az öntudatos, jogait és kötelességeit ismerő és érvényesítő állampolgár nevelésekor.

Általános emberi értékek

- becsületesség, igazság, jóság, szeretet, humanizmus, magyarságtudat, lokálpatriotizmus, hagyományőrzés.
- *A tudással, művelődéssel kapcsolatos értékek:* tudásvágy, érdeklődés, produktivitás (kreativitás, innovációs készség).
- *Az „én” harmóniájára vonatkozó értékek:* önismeret, önbizalom, önbecsülés, testi-lelki egészség, felelősség, felelősségtudat, felelősségvállalás, a szépség, az esztétikum, iránti fogékonyság
- aktivitás (kezdeményező készség), akaraterő, logikus gondolkodás, céltudatosság.
- *A társas kapcsolatokra vonatkozó értékek:* kommunikációs és kooperációs készség, kulturális viselkedés, udvariasság, együttműködési készség, segítőkészség, barátság, az önzés leküzdése, tisztelet a szülők és a pedagógusok iránt.
- *A munkával kapcsolatos értékek:* szorgalom, figyelem, kötelességtudat, rendszeret, pontosság, kitartás, önálló munkavégzés képessége. Az iskola eredményességét nagymértékben befolyásolja a gyermekeknek a munkához való viszonya, hozzáállása, mentalitása, ezért elsődleges célunk a jellemnevelés.

Alkotó munkára nevelés területei

- A személyiség minél teljesebb kibontakozására való törekvés, a különböző tevékenységi formáknak az életkori sajátosságokhoz történő igazítása.
- Egységérték-egészséges életmód szemléletének kialakítása.
- Más-más értékrendek bemutatása – konfliktuskezelés.
- A másság elfogadása, elfogadtatása.
- A környezet igazodjon a neveléshez – minden a gyermeket szolgálja.

A tanuló a tanulás éve alatt átélt szokásokat, életstílust sajátítsa el, ezek beépüljenek be a személyiségébe, a későbbi élet során meghatározóbb legyen számára, mint az iskolában hivatalosan elsajátított tananyag.

Pedagógusaink vallják, hogy

- Az alapozó iskola elsődleges, kiemelt feladata a biztos alapkészségek kialakítása minden tanulónál.
- A tanulók számára annyi és olyan jellegű tevékenységre kell lehetőséget biztosítani, amennyire az adott fejlettségi fokán szükséges optimális fejlődéséhez.
- Cél, hogy a tanuló saját lehetőségeinek megfelelő, minél optimálisabb szintre juthasson egyéni fejlődési ütemének figyelembevételével.

A tanulási esélyegyenlőség elve

- Kiemelt figyelmet fordítunk a tanulók esélyegyenlőségének javítására, megvalósítására.
- A diákok tanulást segítő képességeinek, családi hátterének, tanulási stílusának, érdeklődésének megismerése, az egyéni lehetőségekhez igazodó bánásmód, tanulásszervezés, az egyéni, rugalmas tanulási időkeret biztosítása, az alapkészségek, kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése, az árnyalt értékelési gyakorlat ehhez elengedhetetlen.
- Alapfeltétel az egyenlő bánásmód megvalósulása érdekében a differenciált nevelési és oktatási környezet, a szegregációmentesség és a diszkriminációmentesség biztosítása.
- A tanulási esélyegyenlőség feltételeinek megvalósulását az egész napos foglalkoztatás, a minden évfolyamra tervezett osztályidő nagymértékben segíti.

Tehetséggondozás

- A differenciált nevelési és tanulási környezete kiváló lehetőséget nyújt a tehetséggondozásra. Alapelv, hogy minden tanuló valamiben tehetséges, mindenki jó valamiben. A tehetséggondozás során cél, hogy minden tanulónak legyen lehetősége bármely területen tudása legjavát nyújtani.
- A tehetséggondozás meghatározó színtere a tanóra és a tanórán kívüli idő. A differenciált tananyag és tevékenységrendszer kiváló lehetőséget nyújt a heterogén tanulási környezetben a tehetséggondozás megvalósítására. Jó lehetőséget nyújt a tehetséges tanulók fejlesztésére a projekteken végzett munka, a kiselőadások, gyűjtőmunkák, témahetek gyakorlata, ahol nagyfokú önállósággal, magas színvonalon adódik lehetőség az egyéni tanulásra.
- Az egyéni lehetőségekhez mért, differenciált tanulási környezet megvalósításában látjuk a tehetséggondozás, a tanulási hátrányok kezelésének és az integrált oktatás megvalósításának lehetőségeit.

Erkölcsei nevelés

A nevelés célja, hogy a gyerekekkel megismertessük az etikus emberi magatartás értékeit, normáit:

- megbízhatóság, őszinteség, becsületesség, tisztesség,
- felelősségvállalás, együttérzés másokkal, a „másság” elfogadás,
- konfliktuskezelés készségének fejlesztése, kudarctűrés,
- mások tulajdonának tiszteletben tartása · önismeretre törekvés, önnevelés igénye, önmagunk vállalása,
- a társadalmi együttélés – a viselkedésbeli kulturáltság: udvariasság, illem, figyelmesség, segítőkészség, tisztelet, tolerancia a társak és felnőttek iránt, a család, a szülők szeretete, tisztelete.

Hazaszeretetre nevelés

Elengedhetetlen, hogy tanulóink ismerjék nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit. Ismerjék meg a haza földrajzát, irodalmát, történelmét.

Ennek érdekében a nemzeti ünnepeket a tanulók életkorához igazítva, érthető, élményt biztosító módon ünnepelik az osztályok (pl. események dramatizálása, feldolgozása, színhelyek végigjárása stb.).

A tanítók, tanárok törekednek arra, hogy a tanulóknak kialakítsák, ápolják a hazaszeretet érzését, a nemzeti önismeretet és más népek iránt érzett tiszteletet.

A tantárgyak kínálta lehetőségeket kihasználva, a pedagógusok lehetőséget biztosítanak forrásmunkák elemzésére, önálló kutatásokra, dokumentumelemzésekre, közös beszélgetésekre. A tananyaghoz, ünnepekhez kötődő kiállítások, múzeumi tárlatok megtekintése része ennek a folyamatnak.

Az erdei iskolák szervezésénél szempont, hogy a tanulók az ország különböző területeit megismerjék, különös tekintettel azokra a helyekre, ahol a népi kultúra értékei fellelhetők, falumúzeumok működnek. (Hollókő, Nyíregyháza, Szentendre, Ópusztaszer stb.).

Az Európai Unióhoz való csatlakozás szempontjából fontos, hogy a diákok ismerjék a közös Európában rejlő lehetőségeket, felkészüljenek az esetleges nehézségekre is. Mivel ők az Európai Unió polgáraként fogják felnőtt életüket leélni, már iskolás éveik alatt olyan ismeretek, tapasztalatok birtokába kell jutniuk, amelyek segítik megtalálni helyüket az európai nyitott társadalmakban.

Fontos, hogy az iskola a tantárgyak adta lehetőségekkel úgy éljen, hogy a tanulók magyarságtudatukat megőrizve váljanak európai polgárokká. Célunk a tanulók hazaszeretetének, nemzethez való kötődésének erősítése, nemzeti ünnepeinknek a tanulók fejlődési és értelmi sajátosságaihoz igazodó megünneplése.

Alapelveink

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt:

Alapelvünk, hogy

- A tanulókat az intézménynek fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre. Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.
- Az intézményben minden tanulónak esélyt kell kapnia szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.

- A kiemelkedő képességű tanulóknak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.
- Az emberi szuverenitás magába foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.
- A megfelelő továbbtanulási irány reális önismeret kialakítását feltételezi.
- A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egészséget egyaránt magába foglalja.
- Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Céljaink

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi–erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, amelyek birtokában úgy tudják egyéni boldogságukat, boldogulásukat megteremteni, hogy az egyben a szűkebb és tágabb közösségük javát is szolgálja.

Ennek érdekében:

- Célunk, hogy minden tevékenységünket – az oktatás és a nevelés területén – a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Célunk, hogy meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének saját értékeit.
- Célunk, hogy a tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a versenyszellemnek a kialakítása, amely azonban nem mellőzheti a segítőkészséget és az együttműködési képességet.
- Célunk, hogy – elsősorban személyes példamutatással – neveljük gyermekeinket toleranciára, a másság elfogadására, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- Célunk, hogy lehetőleg minden gyermek számára biztosítsunk képességeinek, érdeklődésének megfelelő programokat, tevékenységi formákat.
- Célunk, hogy a nyolcadik osztály elvégzése után minden tanuló továbbtanuljon, az érettségit adó intézményekben továbbtanulók aránya érje el legalább a 80%-ot.
- Célunk, hogy olyan színvonalon és mértékben biztosítsuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelmi és érzelmi fejlődéshez.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy az iskola és a szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- Célunk az európai kultúra, szellem beépítése az alapműveltségbe.
- Célunk kialakítani az integrációs nevelésben való gondolkodást és tudatosítani, hogy európai állampolgárok is vagyunk.

Feladataink

Az oktatás-nevelés feladata, hogy

- az intézményben együtt élők, dolgozók kapcsolata az egymás tiszteletén, megbecsülésén alapuljon,
- a nevelő, oktató munkát a gyermek tisztelete, szeretete, érzelmi viszonya jellemezze,

- az egymással szembeni tolerancia jegyében az iskola elfogadja a másságot, az egyéniséget, az adottságbeli különbözőséget,
- a felelősségtudat kiépítése, amely együtt jár a követeléssel,
- a követelés személyre szabott és fejlesztő legyen,
- az iskola tartsa tiszteletben az egyén és a közösség szabadságát,
- a tanulás szervezési eljárásaiban törekszik a - humán és reálműveltségi területek, valamint a tárgyi tudás és a kommunikációs készségek egyensúlyára - a gyerekek aktív foglalkoztatására - gyerekek hazaszeretetének, magyarságtudatának erősítésére
- a sokszínű tevékenységével biztosítson lehetőséget a tehetségekkel és a tanulásban lemaradókkal történő együttes foglalkozásra,
- - mivel az élet a legfontosabb érték – a testi, lelki egészséges életmódra nevelést kiemelten kezelje, hangsúlyozza a környezeti nevelés fontosságát,
- felvételi elbeszélgetés során vesszük fel tanulóinkat,
- iskolánk tanulóitól elvárjuk a közösen meghatározott értékek és normák elfogadását.

Eljárások, módszerek

Elvárások a nevelők célmegvalósításához, eszközök, eljárások

- Legyenek jártasak a tudományokban és a nevelés művészetében,
- igyekezzenek minél több értéket közvetíteni, egységes követelményrendszert kialakítani,
- munkájukban legyenek igényesek, pontosak és fegyelmezettek,
- nevelőmunkájukban a gyermekcentrikusság, tolerancia, egyéni bánásmód és türelem tükröződjék. Szeressék tanítványaikat.
- működjenek együtt a szülőkkel és az intézmény kapcsolatrendszerével.

Legfontosabb nevelési tényező

- egyéni pedagógiai hitelesség,
- egészséges életvezetés,
- életigenlő, konstruktív optimizmus.

A pedagógiai munka színvonalának emelését a következő tényezőkön keresztül valósíthatjuk meg

- szilárd, biztos ismeretek nyújtása a tanulóknak,
- a tehetséges tanulók képességeinek kibontakoztatása,
- az önálló ismeretszerzési igényének kialakítása,
- hatékony tanulási módszerek elsajátítása,
- a gyengébb képességű tanulók felzárkóztatása,
- a műveltségbeli különbségek kiegyenlítése.

Pedagógiai tevékenységünk középpontjában a gyermek sokoldalú személyiség- és képességfejlesztése áll.

Célunk:

- tiszteletet ébreszteni az emberi értékek – tárgyi, művészeti, erkölcsi – iránt,
- az emberek közötti érintkezés, a kommunikáció elfogadott normáinak és helyes formáinak a kialakítása

A nevelőtestület pedagógiai kultúrájának folyamatos emelésének útja: nevelési és oktatási témájú előadások, továbbképzések szervezése, a legújabb pedagógiai módszerek megismerése, egységes nevelési és oktatási eljárások, követelményrendszerek kialakítása. Hagyományaink ápolása, a nemzeti kultúra közvetítése.

Kiemelt fejlesztési feladatok

A kiemelt fejlesztési feladatok az iskolai nevelésének, oktatásának valamennyi elemét áthatják, elősegítik a tanítási-tanulási folyamat szemléleti egységét, szolgálják a tanulók személyiségének fejlesztését.

A kulcskompetenciák kiemelt fejlesztése

Az iskolai oktatásnak alapvető szerepe van abban, hogy a diákok megszerezzék azokat a kulcskompetenciákat, amelyek elengedhetetlenek saját sorsuk, lehetőségeik alakításához. Ez a folyamat igen differenciált, a tanulók egyéni lehetőségeihez szükséges igazítani.

Az iskolai tevékenységek, tananyagtartalmak, módszerek alkalmazása során kiemelt figyelmet fordítunk az anyanyelvi, az idegen nyelvi kommunikáció, a matematikai, természettudományos, a digitális kompetenciák folyamatos, differenciált fejlesztésére.

A pedagógusok által alkalmazott tevékenység központú tanulásszervezés, a felfedező, problémamegoldó tanulási helyzetek, a kooperatív tanulás, a beszélgető-körök sokasága jó terepet jelent a kulcskompetenciák folyamatos fejlesztéséhez. A differenciált, egyéni sajátosságokhoz igazodó tanulásszervezés biztosítja, hogy minden egyes tanuló esetében saját szükségleteinek megfelelően történjen a kulcskompetenciák fejlesztése. Az esztétikai, művészeti kifejezőképesség fejlesztésére mind a tanórai (dráma, tánc, ének, hon és népismeret, etika) kereteken belül, mind a szabadidőben nagy súly helyeződik. A szociális és állampolgári, valamint a kezdeményezőképesség és a vállalkozói kompetenciák fejlesztésére kiválóan alkalmas a tanulók együttműködésére, kölcsönös felelősségére építő kooperatív tanulási helyzetek sokasága, az önálló döntésen, egyéni felelősségen alapuló rétegmunka gyakorlata, valamint az integrált nevelésből adódó, társakért érzett felelősség kiemelt szerepének hangsúlyozása.

A tanórai lehetőségeken túl az aktív diák-önkormányzati élet terepet biztosít a tanulókat és a közösséget érintő helyzetek demokratikus megoldásának gyakorlására. A szociális érzékenységet fejlesztő tevékenységek rendszeresek a programban (gyűjtések, támogatások szervezése).

A kompetenciaterületek nagy részben fedik egymást, egymásba fonódnak. A személyközpontú iskolai szemlélet, a problémamegoldó, kreatív, a tanulók önállóságára és együttműködésére építő, differenciáló adaptív tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadó, a különbségeket értékékként kezelő légkör, az integrált nevelés megvalósítása jó terepet biztosít a kulcskompetenciák fejlesztéséhez.

A Nat az Európai Unió által ajánlott kulcskompetenciákból kiindulva, arra építve, de a hazai sajátosságokat figyelembe véve az alábbiak szerint határozza meg a tanulási területeken átívelő általános kompetenciákat, továbbá azokat, amelyek jellemzői, hogy egyetlen tanulási területhez sem köthetők kizárólagosan, hanem változó mértékben és összetételben épülnek a megszerzett tudásra, fejlődnek a tanulási-tanítási folyamatban.

- A tanulás kompetenciái
- A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi)
- A digitális kompetenciák
- A matematikai, gondolkodási kompetenciák
- A személyes és társas kapcsolati kompetenciák
- A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái
- Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

Önismeret és társaskultúra fejlesztése

Az iskola pedagógusai kiemelten fontosnak tartják, hogy segítsék a gyerekeket önmaguk megismerésében, reális értékelésében, elfogadásában.

A pedagógusok értékelő munkáját a pozitívumok kiemelése, az elért eredmények megerősítése jellemzi. A hibák elfogadása, azok közös végiggondolása, kijavítása természetes. Fontos a belátás erősítése az ítékezés helyett. Fontos a társaktól érkező értékelés is. Az integrált nevelés személyiségfejlesztő hatása az énkép, az önértékelés kialakításában is érvényesül. A gyerekek elfogadják sérült társaikat, elismerik teljesítményüket, tudatosul bennük, hogy mindig a saját lehetőségeikhez célszerű mérni az elért eredményeket.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Társadalmi elvárás, hogy a tanulók elsajátítsák, gyakorolni tudják az aktív, sorsáért, közösségéért felelősséget vállalni tudó léthez szükséges tudásokat, készségeket. Erre a tantárgyi keretek – Ember és társadalom műveltségi terület – számos lehetőséget kínálnak.

E mellett szükséges az olyan iskolai, tanórai környezet, amely az aktív állampolgári léthez fontos tevékenységek gyakorlására alkalmasak. Demokráciát csak demokratikus légkörben lehet tanulni.

A demokratikus iskolai, tanórai lét, a pedagógusok – diákok együttműködésére, egymás tiszteletére építő helyzetek segítik a tudatos „iskolapolgárra”, majd állampolgárrá nevelést. Ha a diákok nem csupán a pedagógusok utasításainak végrehajtói, hanem saját iskolai életük, tanulásuk szervezői lesznek, megtapasztalják a döntések és felelősségek súlyát, összefüggéseit. A tanulók aktív részvételére építő, döntési és felelősség vállalási helyzeteket biztosító tanulásszervezési gyakorlat, az elfogadást erősítő kooperatív munka alkalmazása rengeteg lehetőséget kínál az aktív állampolgári magatartáshoz szükséges részkapességek (tolerancia, döntés, együttműködés, kommunikáció, érvelés, elfogadás stb.) gyakorlására.

Kiemelten fontos az iskolai élet demokratikus megszervezése, a diákképviselő, a diák önkormányzat működtetése. A közös szabályalkotás, éves és havi tervek összeállítása, a diákok véleményének kikérése és tiszteletben tartása az adott csoportot, osztályt, iskolát érintő kérdésekben elengedhetetlen a tudatos állampolgárrá neveléshez.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Új kihívásként jelenik meg az iskolai gyakorlatban a gazdasági, a gazdálkodás, a pénz világára vonatkozó tapasztalatok, ismeretek tudatosításának, rendszerezésének igénye. Társadalmi elvárás, így része a felnőtt életre való felkészítésnek, hogy a tanulóiban kialakuljon az értékteremtő munka, a pénzügyi javakkal való ésszerű gazdálkodás igénye.

Az iskolai nevelésnek fontos szerepe van abban, hogy a diákok – életkori sajátosságaikhoz igazított módon – tapasztalatokat szerezzenek a gazdasági élet különböző területeiről. Segíteni kell a tanulókat abban, hogy tudatos fogyasztóvá váljanak, legyenek képesek mérlegelni saját fogyasztói magatartásukat, tanuljanak meg a pénzzel ésszerűen bánni. Fontos, hogy el tudjanak igazodni a fogyasztási javak, marketinghatások és a valós igényeik és lehetőségeik között.

A gazdasági nevelés során érdemes kihasználni a tantárgyak nyújtotta lehetőségeket, és a beszélgető-köröket is.

E mellett az iskolai élet különböző területein – vásárok szervezése, osztálypénzzel való gazdálkodás, pénzügyi tervek készítése – adódnak lehetőségek a gazdasági ismeretek mélyítésére.

A rendszeres jótékony célú rendezvények bevételeinek célszerű felhasználásának végiggondolása, megszervezése, elosztása szintén fejleszti az erőforrásokkal való felelősségteljes magatartás kialakítását. Az évente megrendezésre kerülő bolhapiacon pedig – felnőtt segítség mellett – közvetlen tapasztalatokat szerezhetnek a diákok a gazdasági életről.

Fenntarthatóság, környezettudatosságra nevelés

A felnövekvő nemzedékre hárul az a feladat, hogy képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására. Ehhez olyan tevékeny, kreatív gondolkodásmóddal rendelkező diákokra lesz szükség, akik látják a természet, a társadalom, a fogyasztói szokások összefüggéseit, és felelősséget éreznek egyéni és közösségi tetteikért.

Kisiskolás kortól kezdve tudatosítani kell tanulóinkban, hogy tevékenyen részt tudnak venni környezetük megóvásában. A saját környezet rendben tartása, a szelektív hulladékgyűjtés, a közösen végzett udvar, erdő stb. takarítások, az állatok védelme, téli etetése mind arra adnak lehetőséget, hogy érezzék, ők is sokat tehetnek természet értékeink védelmében. A víz, a levegő és az egyéb világnapok közös, aktív megünneplése ugyanezt a célt szolgálja.

Nagy figyelmet szükséges fordítani a tanulók természettudományos gondolkodásmódjának fejlesztésére. Ha a gyerekek érzékennyé válnak környezetük állapota iránt, képesek lesznek a környezet minőségi változásainak megismerésére, elemi szintű értékelésére, a környezeti értékek felismerésére és megbecsülésére, kialakul a felelősség érzése.

Fontos a tanulóinkban kialakítani, hogy a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezeti nevelés érdekében fontos tudatosítani a tanulóinkban, hogy

- a környezet minőségének megőrzése, fenntartása és javítása egyéni és közös kötelesség,
- minden egyes ember képes hozzájárulni a környezet védelméhez,
- a természeti erőforrásokat ésszerűen kell felhasználni,
- a környezet az emberiség közös öröksége.

A környezeti nevelés célja a környezetükért felelős, környezetéért tenni tudó, a környezetszennyezés veszélyeit felismerő tanulók nevelése.

A környezeti nevelés célja, hogy erősítse a tudatosságot, teremtsen lehetőséget a környezetvédelem gyakorlására, aktív részvételen alapuló magatartás kialakítására a környezetvédelemben és a természeti erőforrások ésszerű és előrelátó felhasználásában. A környezeti nevelésnek az életkori sajátosságoknak megfelelő módon az oktatás minden szintjén, valamennyi tantárgyban meg kell jelennie. Ennek érdekében ki kell alakítani a tanulóinkban:

- a környezettudatos magatartást,
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő életvitelt,
- a környezet szeretetét, védelmét,
- az egészséges életmód igényét.

Testi és lelki egészségre nevelés

Az iskolára egyre nagyobb felelősség hárul az egészséges életmódra való nevelés területén. Nem csak a betegségek megelőzésére szükséges figyelni, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, tiszteletére is. Az egészségneveléssel kapcsolatos munkát az osztályfőnökök segítő szakemberekkel együttműködve koordinálják. Az egészségnevelésben segítő szakemberek: az iskolaorvos, a védőnő, gyógypedagógusok, tanítók és tanárok.

Az egészségnevelés fő színterei: tiszteljék sérült társaikat.

A pedagógusok személyes példájukkal, őszinte beszélgetésekkel, a dramatikus helyzetek kínálta átéléssel segítsék a gyerekeket abban, hogy képesek legyenek, életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni. Segíteni kell a tanulókat a káros függőséghez vezető szokások (dohányzás, alkohol és drogfogyasztás) kialakulásának elkerülésében. Tájékoztató előadások, őszinte beszélgetések, filmek elemzése, mind-mind lehetőséget kínálnak erre.

A pedagógusok továbbképzése fontos annak érdekében, hogy felkészülten, támogatást nyújtva tudják kezelni ezeket a helyzeteket.

Az önértékelés fejlesztése, a döntési helyzetek gyakori átélése segít abban, hogy a fiatalok saját értékeik szerint cselekedjen. Tudatosítani kell bennük, hogy felelősek saját döntéseikért. Erre a

drámapedagógiai módszerek alkalmazása is lehetőséget teremt.

A pedagógusok személyes példáikkal ösztönzik a tanulókat az erőszakmentes kommunikáció elsajátítására, használatára. A beszélgetőkörök, az együttműködésen alapuló kooperatív tanulási helyzetek kitűnő alkalmat biztosítanak ennek gyakorlására.

A cél, hogy a tanulóknak olyan kapcsolata alakuljon ki a tanítókkal, tanárokkal hogy szükség esetén bizalommal forduljanak hozzájuk. E mellett gyakran tartanak különböző szakemberek, orvosok, pszichológusok előadásokat. Ezek az előadások inkább ismereteket nyújtanak, és szintén nagyon fontosak.

- Szakórák, szaktárgyi ismeretek az egészséges életmódról
- Mindennapos testnevelés, mindennapos testmozgás
- Szűrővizsgálatok az egészségi állapot felmérésére
- Tanácsadás diákoknak, tanítóknak, tanároknak, szülőknek
- Adott esetben külső intézmények segítségének igénybevétele

Az egészségnevelés területén alkalmazott módszerek

- Prevenációs foglalkozások, megbeszélések osztályfőnökök, szaktanárok vezetésével
- Az egészséges táplálkozás kritériumainak érvényesítése az iskolai étkezésben
- Egészséges és biztonságos iskolai környezet, megfelelő higiéniai feltételek kialakítása
- A mindennapos testnevelés és mindennapos testmozgás, szükség esetén gyógytestnevelés biztosítása
- Tömegsport rendezvények, szabadidős programok szervezése
- A veszélyeztetett diákok segítése szülők, segítő szakemberek bevonásával
- A tanárok felkészítése a drog, az alkohol és a dohányzással kapcsolatos esetek kezelésére

Az egészségügyi szűréseket az iskolaorvos és a védőnő végzi. Az eredmények alapján az iskolaorvos, felveszi a kapcsolatot a családokkal, a pedagógusokkal, gyógytestnevelővel.

Az egészséges életmódra nevelés fontos színtere az iskolai testnevelés óra. A mindennapos testnevelés keretében diákjainknak heti öt testnevelés órájuk van. Az iskola fontosnak tartja az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását. Ennek színterei az osztályfőnöki órák, a természettudományos és a testnevelés órák. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát, ismerjék fel a vészhelyzeteket és sajátítsák el, mikor és hogyan kell segítséget, mentőt hívni. Életkoruknak megfelelő mértékben sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegélynyújtási módokat.

Önálló szabadidő-felhasználásra nevelés

A szabadidő hasznos, tartalmas eltöltésére nevelés nagyon fontos feladat. Új társadalmi kihívást jelent, hogy szűkülnek a közösségi terek, a szabadidő eltöltésének lehetőségei individualizálódnak, hódítanak a számítógépes játékok.

A nap során a diákok szabadidejük jelentős részét az iskolában, társaik között töltik. Ez jó lehetőséget teremt a közösségi terek bővítésére, a társakkal együtt töltött szabadidős tevékenységek értéként való megélésére.

A reggeli beszélgetőkör, a közös beszélgetés, egymás felé fordulás, a napi feladatra való hangolódás színtere. A délelőtti, mozgással, szabad levegőn töltött idő, az ebéd utáni pihenés, olvasás, mesehallgatás is a hasznos szabadidő eltöltésére mutat példát.

A szabadidős foglalkozások során a pedagógusok által kezdeményezett mozgásos-, népi-társas- és egyéb játékok lehetőséget biztosítanak a közös tevékenységek örömeinek átélésére. A szabadidő során cél, hogy többféle lehetőségek közül tudjanak a diákok választani. A délutáni foglalkozás a szabadidő hasznos, fejlesztő eltöltésére biztosítanak lehetőséget. A zenei foglalkozások szervezését a városban működő zeneiskola is segíti.

A városban működő szakosztályok többféle sportolási lehetőséget biztosítanak a diákok számára.

Pályaorientáció, felkészülés a felnőtt életre

Az iskolának feladata, hogy felkészítse tanulóit a további iskola- és pályaválasztásra. Fontos az egyéni adottságok, képességek megismerésén alapuló önismeret fejlesztése, a különböző pályák, foglalkozások tartalmának, követelményeinek és a hozzájuk vezető utak tartalmának minél szélesebb megismerése, a lehetőségek és a vágyak összehangolása.

Lehetőség szerint ismerjék meg a tanulók a különböző foglalkozásokat, ha lehet gyakorlati kipróbálás útján is.

Fontos tudatosítani a fiatalokban, hogy életük során pályamódosításra is kényszerülhetnek, így az egész életen át tartó tanulás fontosságára is utalunk.

A sajátos nevelési igényű tanulók továbbtanulását a szülők a gyógypedagógus segítségével gondolják végig. A különböző szakiskolák lehetőséget biztosítanak arra, hogy az érdeklődők mélyebben megismerhessék az iskola működését, és az elsajátítandó szakmát.

A pályaorientáció kialakítása hosszabb folyamat, a különböző tanórai, tanórán kívüli területek, iskolai és családi tevékenységek összehangolásán alapul.

1.2.A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Személyiségfejlesztés (kompetenciák, önmegvalósítás önképzés)

Az alapelvekből következő kiemelt pedagógiai törekvés a személyiségfejlesztés. A gyermekközpontú alapkoncepció és a program követelményközpontú felépítése az alapvető tanulói készségek, képességek és jártasságok fejlesztését szolgálja. Ennek elemeit alkotják az ismeretszerzési és ismeretfeldolgozási, a szóbeli – írásbeli – képi kifejező és az idő- és térbeli tájékozódási képesség, jártasság fejlesztéséhez vezető folyamat fontos eleme – az ismeretek átadásán túl – a tanulói önmegvalósítás (szabadon választható foglalkozás) és az önképzés (tehetség gondozás) segítése.

A személyiségfejlesztés céljai

- A tanulói személyiség megismerése és megismertetése
- Önmagához való viszonyának alakítása, a „saját én” keresése.
- Környezetéhez való viszonya legyen pozitív
- Önálló, aktív, felelősségteljes személyiség kialakítása
- Az alapvető emberi értékek felszínre hozása, megerősítése, gyakorlatban való alkalmazási képességének kialakítása
- Kommunikációs zavarok megelőzése, a konfliktusok kezelése

A személyiségfejlesztés feladatai

- Keressük meg a gyermek személyiségében rejlő, magatartását meghatározó okokat!
- Vizsgáljuk meg a gyermek motiváltságait, akarati tulajdonságait!
- Segítsük elő a reális önértékelés, önbecsülés képességének kialakítását, önbizalom építését!
- Önismeretének, problémamegoldó képességének fejlesztése,
- Olyan tulajdonságok fejlesztése, megerősítése, amelyekkel önálló, felelősségteljes döntést tud hozni,

- A családból hozott pozitív hatások kiaknázása, felerősítése, negatív nevelési minták, szokások ellensúlyozására való törekvés,
- A család, a környezet, az iskola nevelői tényezőinek összehangolására való törekvés,
- Pozitív példaadással a humán értékek közvetítése és a személyiségjegyek közé való beépítése,
- A kommunikációs készség kialakítása és megfelelő technikák alkalmazása, konstruktív konfliktuskezelési technikák megismertetése és gyakorlatban történő alkalmazása.

Módszerei

- személyes fejlődést, önismeretet segítő beszélgetések,
- megfigyelés,
- fejlesztő interjú,
- társismereti tréningek,
- modellkövető viselkedés,
- élménybeszámoló, ötletbörze.

A problémamegoldó gondolkodás kialakítása, az információ értelmezése és feldolgozása

Napjaink információs feladatai az iskola számára az adatok minőségi szűrését is jelenti. Ennek érdekében szükséges a problémamegoldó (értelmes, kreatív, kritikai) gondolkodás fejlesztése. Az iskolához és tanulókhöz érkező nagy mennyiségű információ értelmezése és feldolgozása, a kialakított kompetenciák (készségek, képességek, jártasságok) működtetése a tehetségek felismerését, gondozását és fejlesztését kívánja meg. Mivel a tanuló ennek a folyamatnak alkotó részese, ezért kreativitása és innovációs törekvése fontos építőkövei a tanítás tanulás fontos szakaszának. Az iskola nevelési programjának tartalmaznia kell az iskola egészségnevelési és környezetnevelési programját. Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével.

Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében. A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik felelősségteljesen vesznek részt a közügyének intézésében, és óvják, ápolják környezetüket.

Egészséges életmódra nevelés

A program fontos feladata az egészséges életmódra való nevelés erősítése, mely nem egy-egy tantárgy kizárólagos feladata, hanem az integráció során beépül valamennyi képzési terület tartalmi, fejlesztési elképzeléseibe. Tudatosítanunk kell a tanulóknak, hogy egyik legfőbb értékünk az egészség, annak védelme, ápolása. E folyamatban fontos helyet kap a helyes táplálkozás- és mozgáskultúra kialakítása, az egészségkárosító tényezők elutasítása, a megelőzés fontosságának felismerése. A mentálhigiénés problémák kezelése és megoldása, a családi értékek megőrzésére való törekvés a tanuló tevékenységek fejlesztésének általános elemek. A nevelőmunkában segítségünkre vannak az iskolai sporttevékenységek.

Testi nevelés

A nevelés lehetőséget nyújt a testi képességek fejlesztésén túl a lelki élet alakítására, jellemformálásra, akarat erő, küzdeni tudás fejlesztésére, a helyes önértékelésre, a kudarcélmény leküzdésére. A testi nevelés minden pedagógus feladata.

Nemzeti értékeink megismerése – tanulmányi kirándulás

Az iskola által lehetőség szerint támogatható, iskolán kívül megszervezett programok:

- alsó tagozatban: tanulmányi kirándulás, úszásoktatás,
- alsó, felső tagozatban: tanulmányi kirándulás,

A tanulmányi kirándulás, a fenntartóval történő egyeztetés után valósítható meg.

Családi életre nevelés

- a család és az iskola közös feladata tudatosítani a gyerekekben, hogy a társadalom legkisebb, de az egyén számára legmeghatározóbb közössége a család.
- Tudatosítani kell a tanulóknál a családi munkamegosztás szükségességét, a családi hagyományok, ünnepek ápolásának fontosságát, a szülők iránti szeretetet, az egymás iránti tolerancia, felelősségtudat fontosságát.

Esztétikai nevelés

Feladatunka szépség iránti fogékonyság alakítása, az ízlés fejlesztése, mely valamennyi tanórai foglalkozás feladata.

Tanórán kívüli nevelési lehetőségek

- iskolai ünnepek
- színházi előadások
- hangversenyek, múzeumok, levéltárak rendezvényeinek a látogatása, azon való részvétel
- művészeti szakkörök
- sporttevékenységek,
- tantárgyi tehetséggondozó szakkörök
- nyelvoktatás

Etikai nevelés

Minden évfolyamon megvalósul.

A személyiségfejlesztés feladatai

Az intézmény személyiségközpontú iskolának vallja magát, így természetes, hogy működésének minden területén nagy súlyt fektet a tanulók személyiségének fejlesztésére. Arra törekszik, hogy a személyiségfejlesztés az iskolai élet minden mozzanatába beépítve, állandó cél legyen. A személyiségfejlesztés megvalósítására sokoldalú lehetőséget biztosít az egész napos nevelés.

Az iskola programja, a tanítók hitvallása az iskola szellemisége elfogadja, természetesnek tartja, hogy minden gyerek, fiatal más és más, önálló személyiség.

Fontos a tanórai keretek között megvalósuló személyiségfejlesztés, a tananyag és a szabadidő-tevékenységek által nyújtott lehetőségek kihasználása.

Emellett elengedhetetlen, hogy a tanulók megismerése valóban megtörténjen, ne csupán tanulmányi eredményeik alapján legyenek információk az adott diákról. Ehhez gyerekek mélyebb megismerése szükséges. Teret kell biztosítani a tevékenységek más formáinak, a reggeli beszélgető-körök mellett a játéknak, más szabadidő-tevékenységnek is, amelyben bárki

lehet eredményes és a közösség hasznos tagja. Ennek érzése pozitívan hat a tanulók egész személyiségére, erősíti az elfogadást.

Az iskola fontosnak tartja a diákok reális önismeretének, önértékelésének kialakítását, fejlesztését. A személyiségfejlesztés legfontosabb lépcsője, hogy a tanulók tisztában legyenek saját magukkal, tulajdonságaikkal, lehetőségeikkel, és elfogadják azt. Ennek reális ismeretében valósulhat meg a személyiségfejlesztés bonyolult feladata.

A program pedagógusainak értékelő magatartása, az elért eredmények megerősítése, az esetleges hibák korrigálása segíti ezt a folyamatot, mintát nyújt a gyermekek számára.

Hasznos e célból a szöveges értékelés gyakorlata is, hiszen nem egy érdemjegy formájában minősít, hanem megfogalmazza az elért eredményeket és a további teendőket is. Fontos a tanulók önértékelése is, amikor a félévi és év végi értékelés részeként maguk értékelik saját munkájukat, elért eredményeiket.

Az integrált nevelés, oktatás személyiségfejlesztő hatása nagyon nagy. Az iskola tanulói az iskolai élet minden mozzanatában együtt élnek sajátos nevelési igényű társaikkal. Számukra egyértelmű a sérült emberek elfogadása, tisztelete. Megtanulják, hogy mindenki felelős a társáért, mindenki tud segíteni és szorulhat segítségre.

Iskolánkban olyan pedagógiai munkát szeretnénk végezni, amelyben a tanulók tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése áll a középpontban, figyelembe véve, hogy az oktatás, a nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is.

Nevelési módszereinket az alábbiak szerint válogatjuk meg:

Elemi tevékenységet irányító nevelési módszerek:

- tapasztalás, cselekvés (játék, utánzás, azonosulás)
- szoktatás
- követelés (célok, feladatok)
- a tudatosítás nevelési módszerei
- meggyőzés (erkölcsi tudatosság formálása)
- jutalmazás, büntetés
- a tudatos tevékenységet befolyásoló nevelési módszerek
- akaratnevelés (motivációs rendszer kiépítése)
- jellemformálás (világnézet formálása)

Mindezekkel a módszerekkel tanulási folyamatokat irányítunk. A személyiségfejlődés a társadalmi nevelő hatásokkal befolyásolt tanulási folyamatok eredménye. E módszerek tehát tanulási módszerek. Milyen diákot szeretnénk tanítani?

- Legyen nyitott - ha zárkózott, akkor igyekezünk nyitottá tenni (KAP, drámapedagógia, önismeret tréning).
- Legyen eleven - ha csöndes, akkor igyekezünk bátorítani (KAP).
- Legyen magabiztos - ha bizonytalan önmagában, segítünk önbizalmat ébreszteni benne (KAP). · Legyen kedves - ha rosszkedvű, akkor kedvességgel közeledünk hozzá (KAP, pozitív megerősítés).
- Legyen barátkozó természetű - ha magányos, igyekezünk magányát oldani (KAP, rendezvények, önbizalmat növelő tréningek).
- Legyen szorgalmas - ha lusta, igyekezünk kedvet ébreszteni benne a tanulás iránt (KAP).
- Ha nem az okosság a fő erénye, akkor keresünk benne más értékeket (KAP, differenciált foglalkozás).
- Legyen kitartó (KAP).

A fenti kritériumoknak ismeretében, az életkori sajátosságnak megfelelően, az alábbiakra fordítunk kiemelt figyelmet, elsősorban az osztályfőnöki órákon, a reggeli beszélgetőkörökön, az etika tantárgy keretében, valamint az életgyakorlat alprogrami foglalkozások alatt.

Az iskola nagy hangsúlyt fektet a tanulók képességének kibontakoztatására, amelynek célja a tanulók kulcskompetenciáinak fejlesztése a nevelő-oktató munka során. Tevékenységünk alap gondolata, hogy a mindennapi munkát multikulturális tartalom töltsse meg.

Az intézmény fő célkitűzései között szerepel

- A szülőkkel való kapcsolat ápolása, szorosabbá tétele, amelynek egyik útja, hogy az iskola olyan programokat kínáljon, ahol a diák-szülő-pedagógus hármas harmonikus együttléte biztosítható, és amely közös élmények a családok és az iskola közötti kapcsolatot erősítik és a különböző generációkat közelebb hozzák egymáshoz.
- Feladatunknak tekintjük tanulóink iskolai sikerhez juttatását, ezzel alapozva meg azt a törekvésünket, hogy az életben boldogulni tudó, sikeres diákokat bocsássunk ki az iskola falai közül. Az egészséges sikerorientáltság, céltudatosság, amely nem fajul karrierizmussá, képessé teszi a gyerekeket a kudarcok elviselésére, sőt a negatív tapasztalatokon edződve, azon felülkerekedve további eredmények elérésére sarkall.
- A harmonikus személyiség kialakításának nélkülözhetetlen feltétele a belső harmónia, az egészséges lelki élet, ezért törekszünk a szubjektív életminőség-érzésének javítására. Az intézmény a Komplex Alapprogram bevezetését célozta meg:
- A módszer célja, hogy minden gyerek tudásszintje emelkedjen, és része legyen sikerélményben az osztálymunka során. A többféle képességet felszínre hozó tananyag összeállításánál elsődleges cél a tanulók magasabb szintű gondolkodásának előmozdítása egy központi téma köré szervezett csoportmunka segítségével. A speciális munkaszervezés lehetőséget ad a pedagógusnak arra, hogy a feladatok sikeres végrehajtása érdekében megtanítsa a gyerekeket a csoporton belüli együttműködési normákra, a meghatározott szerepek elsajátítására. A tanárnak az óra során alkalma nyílik a csoport egésze és a csoporttagok egyedi munkájának követésére, és az osztályon belüli hierarchikus rendnek a megváltoztatására, amely alapján véve felelős a csoporton belüli egyenlőtlenség kialakulásáért.
- Ha jó közösségi iskolát szeretnénk létrehozni, akkor az iskolát nyitottá kell tenni. Jellemző, hogy szülők aktív szerepet vállalnak az iskola életében, cserébe az iskola olyan szolgáltatásokat nyújt, amelyeket nem csak a diákok, hanem a szülők is igénybe vehetnek.
- Az iskola egyre növekvő mértékben kíván teret adni a közös élményszerzésnek, amelynek egyik hatékony eszköze a széleskörű tanórán kívüli játékos foglalkozások, logikai és táblajáték-foglalkozások.

1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A fejezet nem került önállóan kidolgozásra. Az intézményi pedagógiai program hasonló fejezetében megfogalmazottak az intézményben is alkalmazhatók.

1.4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulók közösségi emberré nevelése, szocializációja az iskola kereti közt főként az osztályközösséghez kapcsolódik. Itt zajlik a tanulók közös életének jelentős része és az iskola fő funkciója, a tanulás is. Figyelemmel kívánunk lenni az osztályon belüli tevékenység és szerepstruktúrára.

A főbb szerepkörök

- Alaptevékenység (szervezés, rendteremtés) irányítása.
- Másodlagos tevékenység (segítségnyújtás, védelem, együttérzés).
- Marginális tevékenység (ünnepek, sport, farsang, hangulatteremtés).
- Intellektuális közvetítés (tájékozottság, vélemény, közvélemény befolyásolása).
- Emocionális közvetítés (szórakozás, kirándulás).

Közösségfejlesztés az oktató-nevelő munkában Az iskola pedagógia sajátosságának megjelenése az egyes képzési szakaszokban a következő közösségfejlesztő nevelőmunka folyik: Alsó tagozat (1-4. évfolyam) Az iskola kiemelt feladata a szilárd alapkészségek tanítása. Az anyanyelv tanítása során az 1-4. osztályban tanítók a tanulók már meglévő tudását fejlesztik, tervszerűen alakítják, illetve gazdagítják az olvasást és a szóbeli és írásbeli nyelvhasználatot. Az osztály-, illetve órakeretben folyó tevékenységek feladata az anyanyelvi jártasságok, készségek, képességek fejlesztése. A szociális hátrányok és a tanulási nehézségek leküzdését segítő felzárkóztató tevékenységek az órarendbe illesztve történnek. A beszédhibás gyerekekkel logopédus foglalkozik.

A tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését szolgálja

- A szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését környezetünk megismerésének és megóvásának igényét egyrészt a környezetismeret tantárgy tanításának óráin, másrészt a séták, kirándulások alkalmával alakítjuk ki tanulóinkban.
- Iskolai sportköri foglalkozás.

A NAT-ban megfogalmazott nevelési célok megvalósításának módjai a tantervekben kerültek részletes kifejtésre.

A közösségfejlesztés feladatai

A közösségfejlesztés kiemelt nevelési feladat, hiszen a gyerekek mindig valamilyen közösség (család, iskola, nemzet stb.) részei. Fontos, hogy a tanulóknál kialakuljon a közösségért érzett felelősség tudata, és az érzés, hogy a közösségért tudnak tenni valamit.

Az iskolai élet keretein belül, az egész napos iskolai gyakorlatban számtalan lehetőség adódik erre.

Az intézmény pedagógusai tanulásszervezésekor gyakran alkalmazzák a kooperatív (páros, csoportos) tanulás gyakorlatát. Ezekben a helyzetekben szükséges a társak közötti együttműködés, a közös felelősségvállalás, a közös tevékenység megvalósítása. Ezáltal fejlődik a véleményformálás, az érvelés, a vita és az elfogadás tudománya.

Tanulási helyzetekben együttműködésre törekszenek a tanulók, így egymás legyőzése helyett egymás segítése, társuk teljesítményének elismerése válik értékévé.

Közösségfejlesztő hatású a sérült gyerekekkel, fiatalokkal való folyamatos törődés, elfogadva, hogy ők is a közösség teljes értékű tagjai. Ehhez a tanítók, tanárok példaértékű magatartása is szükséges.

Fontos, hogy a tanulók felelősek saját környezetükért, annak kialakításában, rendben tartásában

részt kell, vállaljanak. A közösség érdekében végzett munka elismerése a társak és a pedagógusok részéről egyaránt fontos.

A tananyag összeállítása is kínál lehetőséget arra, hogy más közösségek (más népek meséi, indián legendák stb.), más sorsú emberek életével megismerkedjenek a gyerekek, ezzel fejlesztve elfogadásukat, nyitottságukat.

Fontos, hogy érezzék, a közösség tagjaiként tudnak segíteni nehezebb körülmények között élő társaiknak. Az iskolában gyakoriak a gyűjtések beteg, szociálisan hátrányos helyzetű, nevelőotthonban élő, vagy menekült gyerekek megsegítésére.

Az osztályközösségek alakítását szolgálják az osztályonkénti évnnyitó kirándulások, az évvégi rendezvények, az osztály szintű kirándulások, színház- és múzeumlátogatások.

Az iskola fontosnak tartja a különböző évfolyamra járók egymás közötti kapcsolatainak az erősítését, az iskolaközösség alakítását is.

Szokássá kell válnia, hogy a magasabb évfolyam osztályai patronálják a kisebbeket, ezáltal jobban megismerhetik egymást.

A karácsonyi vásár, a közös, meghitt ünnepek, a farsang a húsvéti készülődés, mind az együvé tartozás érzésének kialakítani szolgálják.

A személyre szabott tanulástámogatást biztosító szervezeti keretek és tanulásszervezési eljárások

Többfunkciójú teremtervezés

Az intézmény osztálytermeinek berendezésénél elsődleges cél, otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a frontális, a kooperatív kiscsoportos vagy páros, illetve az elkülönült, egyéni munkavégzésre. Ezért a nehezen mozdítható padok helyett mobilizálható, körül ülhető asztalok, a könnyű helyváltoztatást biztosító, szabadidő- tevékenységekhez is alkalmas székek, szőnyeg és babzsákfotelek találhatóak a termekben.

A nyitott polcokon találhatóak a különböző tanulást segítő kiadványok, kézikönyvek, eszközök, ezzel is segítve a diákok önálló tanulását, feladatvégzését. Fontos része a termeknek a matracokból, puha párnákból kialakított meleg sarok, amely a beszélgető-kör, kiscsoportos olvasás, vagy nyugodt pihenés, játék helyszíne. Fontos cél, hogy otthonos környezetet nyújtson, és lehetőséget biztosítson a többszintű tanulásszervezés megvalósítására, az infó kommunális eszközök napi szintű használatára.

A differenciált tanulásszervezés

Egy-egy osztályon belül, különböző szinteken lévő, tanuló közös tanulása folyik. Ahhoz, hogy mindez gördülékenyen működjön, új tanulásirányítási módszerek alkalmazása szükséges.

Fontos, hogy a tanulók önálló feladatvégzése, páros vagy kiscsoportos munkája megvalósuljon, ez biztosítja a pedagógus számára a tanulási folyamat többszintű, egyéni sajátosságokhoz igazodó szervezésének lehetőségét. Ezért a frontális tanítás gyakorlatát ritkán alkalmazzák a program pedagógusai. A leggyakrabban alkalmazott tanulásszervezési módok a kooperatív tanulás, a differenciált rétegmunka, az individualizált tanulás.

A kooperatív tanulás

A kooperatív feladatvégzés

- lehetővé teszi, hogy a tanulók meg lévő ismereteiket mozgósítva közös megoldási stratégiát dolgozzanak ki.
- Fejleszti az együttműködési készséget; alakítja a vélemények különbözőségének tiszteletét, a kulturált vita, érvelés tudományát.
- Biztosítja, hogy a csoporttagok eltérő nehézségű feladatrészek elkészítésével járuljanak hozzá a csoport közös munkájához. Ezzel egymás elfogadása, a különböző teljesítmények elismerése fejleszthető.

Optimális esetben a kooperatív tanulásban minden tanuló részt tud venni. Heterogén csoportösszetétel esetén - az egyenlő részvétel érdekében - biztosítani szükséges a csoporttagok egyéni lehetőségeihez igazított differenciált részfeladatokat, tevékenységeket. Előfordul azonban, hogy egy-egy tananyagrészt ezt nem teszi lehetővé. Ekkor a többi tanuló közös munkavégzése alatt nyílik lehetőség arra, hogy a pedagógus, felszabaduló idejét hasznosítva, egyéni, intenzív fejlesztőmunkát végezzen azokkal a diákokkal, akiknek erre szükségük van. A páros munka során az egymást segíteni tudó diákok közös munkája folyik. A tanulók megtapasztalják, hogy számíthatnak egymásra, társaiktól bármikor kérhetnek segítséget.

Egyéni feladatvégzés, differenciált rétegmunka

A differenciált tanulás-szervezés meghatározó munkaformája a tanulók önálló, egyéni feladatvégzése.

Ez megvalósulhat differenciált rétegmunkaként, amikor a diákok a szerint kapnak feladatokat, hogy az ismeretszerzés, készségfejlesztés mely fokán állnak, milyen tevékenység szolgálja optimálisan a fejlesztésüket.

A szintek nem merevek, akár blokkon belül lehet váltani. Az a cél, hogy indirekt tanítói irányítással a diákok maguktól válasszák a szintjüknek megfelelő feladatot, tevékenységet.

Amennyiben az osztály légköre baráti, elfogadó, az állandó megerősítő visszajelzés nem marad el, a hiba a tanulási folyamat természetes velejárójaként jelenik meg, hamar kialakul a reális önértékelés képessége.

Individualizált tanulás

A differenciált rétegmunka mellett az egészen személyre szabott individualizált tanulás gyakorlata is fontos:

- a sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztésénél,
- kiemelkedően tehetséges tanulók esetében,
- lassan haladó, társaiktól lényegesen lemaradó gyerek esetén,
- egyéni szükségletek, helyzetek (pl. hosszabb hiányzás) esetén.

A felsorolt tanulás-szervezési eljárásokat az intézmény pedagógusai nem tekintik véglegesnek, a további fejlesztés lehetőségein közösen gondolkoznak, tudva, hogy nagyfokú tudatosságot, komoly előkészületet igényel a tanulási helyzetek olyan megszervezése, hogy minden tanuló számára valóban hatékony legyen.

1.5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

Ennek a fejezetnek a tartalma megegyezik az intézményi pedagógiai program hasonló fejezetének tartalmával.

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,

- érettségi, komplex szakmai vizsgák, tanulmányok alatti vizsgák, felvételi vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek feladatlapjainak összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek szervezése, lebonyolítása,
- tehetséggondozás, felzárkóztatás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok elvégzése,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális és sportprogramok szervezése, ezeken való részvétel,
- megbízás alapján osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken, munkaközösségi értekezleteken
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben,
- tanulmányi kirándulások, osztály kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása
- az osztályban tanító tanárokkal, gyógypedagógusokkal, fejlesztő pedagógusokkal, ifjúságvédelmi felelőssel, a diákönkormányzat munkáját segítő pedagógussal, szülői munkaközösséggel való együttműködés.

Az osztályfőnököt az igazgató bízza meg minden tanév augusztusában, elsősorban a pedagógiai alkalmasságot és a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok, törzslapok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.

- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segítészésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Órát látogat az osztályában.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenységek helyi rendje

Sajátos nevelési igényű tanulók

Az integrált oktatás lényegéből adódóan, optimális gyereklétszám (maximum 16 fő) mellett, osztályonként általában 1-2 sajátos nevelési szükségletű diák tanul ép - sokszor kiemelkedően tehetséges - tanuló társával együtt.

Tudatos integrálásról akkor beszélhetünk, ha

- a sérülés tényével, mértékével, a fejlesztés irányával és lehetőségeivel a pedagógusok és a szülő tisztában vannak,
- biztosított a szakember, a gyógypedagógus folyamatos jelenléte, közreműködése, így megvalósul a szakszerű rehabilitáció, rehabilitáció,
- az integrált tanuló fejlődése objektíven, meghatározott időnként ellenőrizhető.
- Az iskola dokumentumai tartalmazzák az integrációval kapcsolatos feladatokat, elveket, tartalmakat.

A sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelésekor az iskola pedagógiai programja, helyi tanterve összeállítása során figyelembe vette a köznevelési törvényt, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelveiben foglaltakat.

Kiemelt cél az integrált nevelés során, hogy

- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a számukra megfelelő tartalmak közvetítése által valósuljon meg, segítse a sérült tanulók önállóságának fejlesztését, a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedését.
- Az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez.
- Valósuljanak meg, illetve váljanak az iskola pedagógiai programjának, tanítási gyakorlatának tartalmi elemévé a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák.
- A sajátos nevelési igényű tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés tartalma ne terhelje túl, az alkalmazott módszerek egyéni lehetőségeikkel összhangban legyenek.

A sikeres együttnevelés érdekében

- A sajátos nevelési igényű tanulók számára biztosítani szükséges a speciális tantervet, tankönyveket, tanulási segédleteket, speciális gyógyászati, életvitelt segítő technikai eszközöket.
- Szükséges figyelmet fordítani a szülők szemléletének alakítására, az elfogadó attitűd kialakítására.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a diákok érzékenyítésére, a segítő, támogató, elfogadó szemlélet kialakítására.
- Elengedhetetlen a pedagógusok szemléletének alakítása (elfogadás, tolerancia,

empátia), módszertani felkészítése továbbképzések segítségével.

A pedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- A tananyag tartalmak meghatározásánál, a tananyag feldolgozásánál, a szabadidő-tevékenységek kezdeményezésében figyelembe veszi a sajátos nevelési igényű tanulók sajátos jellemzőit.
- A tanórai foglalkozások során épít a szakértő véleményekben foglaltakra.
- Egyéni fejlesztési tervet készít, egyéni haladási ütemet biztosít a sajátos nevelési igényű tanulók számára.
- A tanulásszervezés során igazodik az egyéni sajátosságokhoz, differenciált munkaformákat alkalmaz.
- Igazodik az eltérő képességekhez, viselkedésekhez.
- Együttműködik a segítő szakemberekkel, a gyógypedagógus javaslatait beépíti a tanítási folyamatba.

A sérülésből adódó hátrányok kompenzálása, a rehabilitáció, rehabilitáció biztosítása érdekében a sajátos nevelési igényű tanulók - a köznevelési törvényben foglaltaknak megfelelően - sérülésüktől függően, a szakértői véleményben foglaltak figyelembevételével - rehabilitációs célú fejlesztő terápián vesznek részt.

A felső tagozatos tanuló SNI diákok tantárgyi támogatását – élve a köznevelési törvény nyújtotta lehetőséggel – tantárgyi rehabilitációs órák segítik.

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenységek célja

- a sajátos nevelési igényű tanulók sérült funkcióinak helyreállítása, újak kialakítása.
- A meglévő funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, illetve a különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
- A szükséges speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.

A rehabilitációs fejlesztést az adott sérülésnek megfelelő végzettségű gyógypedagógus végzi. A pedagógusok – a differenciált óravezetés mellett – szaktantárgyi fejlesztő/rehabilitáló foglalkozásokkal is segítik a sérülésből adódó hátrányok kompenzálását.

Kiemelten fontos a pedagógusok, gyógypedagógusok munkájának összehangolása az optimális fejlesztés megvalósítása érdekében.

A gyógypedagógiai rehabilitáció megvalósulhat osztálytermi keretek között, illetve egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás formájában.

A gyógypedagógus az integrált nevelés, oktatás során

- Együttműködik a pedagógusokkal, segíti a pedagógiai diagnózist, a szakértői vélemény értelmezését.
- Segíti a sajátos nevelési igényű tanulók egyéni igényeihez igazodó optimális környezet kialakítását.
- Segítségnyújt a speciális segédeszközök kiválasztásában, beszerzésében.
- Figyelemmel kíséri a sajátos nevelési igényű tanulók haladását, javaslatot tesz a fejlesztés irányára.
- Egyéni fejlesztési terv alapján terápiás fejlesztő tevékenységeket végez.
- Együttműködik a pedagógusokkal, a tantestülettel.
- Kapcsolatot tart a szülőkkel.

Kiemelkedően fontosak a háttérképességek fejlesztését célzó mozgásterápiák.

Enyhén értelmi fogyatékos tanulók

Az enyhén értelmi fogyatékos tanulók fejlődése igen eltérő. A kifejtett alapelveken túl együttnevelésükhöz szükséges a megfelelő gyógypedagógus foglalkoztatása, a speciális tanterv,

tankönyvek használata.

Az iskola helyi tanterve részletesen tartalmazza – évfolyamokra lebontva - az enyhén értelmi fogyatékos tanulókra vonatkozó fejlesztési feladatokat, tartalmakat, követelményeket.

A beszéd fogyatékos és a pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók

A beszéd fogyatékos és a súlyos tanulási, beilleszkedési, magatartás, figyelem és a részképesség zavarral küzdő tanulók esetében nem, vagy nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek, tünetek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

A magatartás és figyelemzavarral küzdő tanulók esetében törekedni célszerű

- Egyénhez igazított követelmények, elvárások megfogalmazására.
- Egyéni lehetőségekhez igazított következetes szokásrend kialakítására.
- Egyéni lehetőségekhez, szükségletekhez igazodó tanulási környezet kialakítására.
- A szabályok kialakítására, azok belsővé válásának segítésére.
- A belátásra épülő nevelési helyzetek megteremtésére, resztoratív technikák alkalmazására.
- A tanuló viselkedéséhez igazított, a pozitívumokat kiemelő visszajelzések alkalmazására.
- Az önmagához mért fejlődés segítésére gyakori pozitív visszajelzésekkel.
- A művészetekben rejlő lehetőségek tudatos felhasználására.
- A tanuló optimális helyének megválasztására
- Együttműködésre a kortárs csoporttal, a családdal.
- Együttműködésre a segítő szakemberekkel, szervezetekkel.

A részképesség zavarral (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia) küzdő tanulók fejlesztésének elvei

- A tanulók fejlesztése gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus közreműködését igényli.
- A tanulók fejlesztése differenciáltan, egyéni haladási ütemben, egyéni fejlesztési elv alapján történik.
- Diszlexia, diszgráfia esetén szükséges a lassított tempójú, egyéni sajátosságokhoz igazított olvasás, írás tanítás lehetőségének biztosítása, az olvasás, írás készségének folyamatos gondozása, fejlesztése.
- Kompenzáló technikák kialakítása és alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során.
- Szükség esetén speciális eszközök (auditív eszközök, gépi írás, szövegszerkesztő, helyesírás ellenőrző programok) használatának biztosítása.
- Diszkalkulia esetén kiemelten szükséges az észlelés, érzékelés, emlékezet, gondolkodás összehangolt fejlesztése, a téri relációk fejlesztése, a szerialitás erősítése.
- A tanulási helyzetek során a tapasztalás, a manipuláció, a matematikai eszközök használatának előtérbe helyezése szükséges.
- Egyéni szükségletekhez igazított gyakorlási lehetőség biztosítása.
- Szakértői vélemény alapján az értékelés alóli felmentés alkalmazása lehetséges.

Autizmus spektrumzavarral küzdő tanulók

Az autizmussal élő tanulókra jellemző a társas kapcsolatok a kommunikáció, és bizonyos gondolkodási képességek, illetve sémák minőségi károsodása, amely jellegzetes viselkedési

tünetekben nyilvánul meg. Jellemző a kölcsönösséget igénylő társas viselkedési készségek területén tapasztalható zavar, károsodott verbális és főként nonverbális kommunikáció, a rugalmas viselkedés képességének alacsony foka vagy hiánya, a mentalizáció sérülése. A tüneteket tekintve az autista tanulók között igen nagy különbségek mutatkoznak, így nehezen határozhatók meg egységes jellemző jegyek.

A megfogalmazott elvek az egyéni sajátosságok, lehetőségek tükrében értelmezendők.

Az autista tanulók fejlesztésnek alapelvei

- Cél az egyéni képességek, lehetőségek szintjén elérhető legmagasabb fokú szociális adaptáció.
- A szociális, kommunikációs, gondolkodási készségek speciális módszerekkel történő kompenzálása. A meglévő készségek folyamatos fejlesztése.
- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő készségek folyamatos fejlesztése.
- A tananyag speciális módszerekkel történő átadása.
- A gondolkodás rugalmatlansága miatt szükséges az elsajátított ismeretek folyamatos alkalmazása, az ismeretek általánosításának, új helyzetekben való használatának tanítása.
- A túlterhelés elkerülése érdekében szükséges az információk szűrése.
- Az egyenetlen fejlődésből adódóan a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem lehet építeni, a hiányzó alapozó funkciót be kell illeszteni az új funkció fejlesztésébe.
- Szükséges a segédeszközökkel berendezett környezet, eszköztár, vizuálisan segített kommunikációs rendszer kialakítása.
- Speciális, egyéni motivációs rendszer kialakítása is szükséges lehet.

Gyermek és ifjúságvédelem, szociális hátrányok enyhítése

Általános feladatok

Hátrányos helyzetet jelenthet a családok anyagi helyzete, a munkanélküliség, az ingerszegény környezet, a családok szerkezetében bekövetkező változások (válás, új kapcsolat), és esetenként a nem megfelelő nevelési eljárások alkalmazása, a családon belüli agresszió.

Fontos, hogy a pedagógusok, a gyermekvédelemmel foglalkozó szakemberek tudomást szerezzenek a hátrányos helyzet meglétéről, okairól. Ebben segít például a beszélgető-kör, osztályidő, ahol az őszinte, elfogadó légkör lehetőséget nyújt az egyéni problémák, helyzetek megfogalmazására. Kiemelt szerep hárul az osztályfőnökökre, kiknek feladata az osztályban tanító valamennyi kolléga tájékoztatása, bevonása az adott probléma kezelésébe. Egyéni helyzetek mérlegelése után érdemes a társak bevonása is, amennyiben az nem sért személyiségi jogokat, és a társak, a közösség tud segíteni a fennálló probléma kezelésében.

A hátrányos helyzetű tanulók esetében kiemelten fontos a szülői házzal való kapcsolattartás, az elfogadó, bizalomra építő együttműködés kialakítása, fenntartása, a közös feladatok, teendők megfogalmazása. Erre alkalmat nyújtanak a szülői beszélgetések, a szülőkkel közös iskolai programok.

E mellett szükséges lehet különböző támogató lépések, szolgáltatások biztosítása, amelyek csökkentik a meglévő hátrányaikat, javítják a hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikerességét. Anyagi nehézségek esetén fontos az étkezési támogatás, tankönyvtámogatás, alapítványi támogatások biztosítása. Segítséget jelent a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok figyelemmel követése és a szülők informálása a különböző támogatási lehetőségekről.

Családi helyzetből adódó hátrányok esetén szükség lehet családsegítő szakemberek, pszichológusok, szociális munkások bevonására. Fontos az együttműködés megvalósítása a

szülők, az osztályfőnökök, pedagógusok, a gyermekvédelmi felelős, a Családsegítő Szolgálat, Pedagógiai Szakszolgálat, valamint a segítő szakemberek között.

Konkrét teendők

- A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű diákok felderítése, figyelemmel kísérése.
- Állandó kapcsolat biztosítása a szülői (gondozói) házzal (fogadóórák, nyílt napok, családlátogatások).
- Szakemberek segítségével esetmegbeszélések, probléma feltárás, stratégia kidolgozása.
- Veszélyeztetett gyerekekkel kapcsolatos intézkedések a megbízott gyermekvédelmi felelős segítségével.
- Kapcsolattartás hivatalos szervekkel (Családsegítő, Pedagógiai Szakszolgálat, iskolaorvos).
- A szociális hátrányok enyhítése alapítványi, illetve pályázatokon nyert támogatások felhasználásával.
- Gyerekek segítési szándékainak és lehetőségeinek felhasználása.
- Nevelési és oktatási helyzetek során egyéni körülményeikhez való alkalmazkodás.

A szülőkkel való egyeztetés alapján, igény szerint biztosítja

- a szükséges ügyelet ellátását,
- az iskolai étkezés lehetőségét, az egészségügyi ellátást (vizsgálatok, szűrések, aktuális oltások),
- erdei iskola szervezését,
- nyári tábor működtetését,
- úszásoktatás és egyéb sportfoglalkozások megszervezését.

Az integrált nevelés és oktatás hatékonysága

- A helyi tantervben feltüntetett – integrált tanulókra vonatkozó – követelmények elérésének vizsgálata.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői Bizottság szakembereinek megfigyelései az integrált nevelés hatékonyságáról.
- Az integrált tanulók fejlődésének objektív, meghatározott időnkénti mérése, gyógypedagógusok segítségével.
- A sajátos nevelési igényű tanulók szocializálódása, környezetükbe való beilleszkedésüknek vizsgálata.
- Az ép gyerekek toleranciájának, empátikus készségének folyamatos megfigyelése.

A program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzések

- Kölcsönös óralátogatások, hospitálások, az oktatási-nevelési folyamatok megfigyelése, a hatékony tanulás-szervezés közös alakítása érdekében.
- Szülői vélemények (kérdőívek) tapasztalatai.
- KAP iskolák, programok látogatása, a látogatók fogadása, tapasztalatok egybevetése.
- A Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság szakembereinek véleményezése.

Mindezen feladatok mellett az intézményi szinten elkészített fejlesztő program az intézményre is érvényes.

1.7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazottakat alkalmazzuk a szegedi tagintézményben is.

1.8. A szülő, a tanuló és a pedagógus és az iskola partnerei kapcsolattartásának formái

Együttműködés a szülőkkel

Az iskola feladata, hogy a szülők és a pedagógusok egymás feladatait átlátva és elfogadva, közösen, együtt neveljék a gyerekeket.

A beiskolázás során a program vezetője tájékoztatja a szülőket a program működéséről, arról, hogy mire fordítja a szabadon tervezhető óráit, és a nem kötelező órakeretét. A szabadon tervezhető és a nem kötelező tanórák számát és tartalmát a tanterv tartalmazza. Ezek az órák szükségesek ahhoz, hogy az iskola pedagógiai céljai érvényesüljenek.

A szülőket a program tanítói, tanárai a tanév végén értesítik, tájékoztatják arról, hogy a következő tanévben milyen eszközökre, tankönyvekre, oktatást segítő kiadványokra lesz szükség, és ezek közül mit biztosít az iskola, és mi hárul a szülőkre.

Az iskola nyitott iskola, a szülők előtt nyitottak az ajtók, aktív részesei lehetnek az iskolai életnek. Kérdéseikkel, problémáikkal bármikor megkereshetik a tanítókat, szaktanárokat illetve az osztályfőnököket, patrónusokat. Ennek szervezett kereteit a fogadóórák biztosítják.

A program pedagógusai évenként több alkalommal szerveznek "szülői beszélgetéseket", ahol az osztályt, vagy egy korosztályt érintő kérdéseket tudnak közösen megbeszélni.

A szülők és a pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében valamennyi osztály online szülői levelezőlistát működtet.

A félévi értékelés után minden szülőnek módjában áll gyermeke aktuális helyzetéről, tanulási eredményéről konzultálni. A tanév végi értékelések, bizonyítványosztás után családi beszélgetést tartanak a pedagógusok, amelyen a tanulókkal, a szülőkkel együtt beszélnek meg a tanév tapasztalatait, az egyes tanulók fejlődését.

Az iskola pedagógusai

Azok a pedagógusok vállalhatnak részt az iskola munkájában, akik az alapelvekkel egyetértenek, azok megvalósításához megfelelő felkészültséggel, elkötelezettséggel rendelkeznek. Ennek megítélése a tagintézményvezető feladata.

A pedagógusok, gyógypedagógusok munkakörük ellátásához szükséges végzettséggel rendelkeznek. Feladataikat a munkaköri leírás részletesen tartalmazza.

A tantestület, mint szakmai műhely

A pedagógusok munkáját együttműködés, közös megbeszélések, tapasztalatcserék, kölcsönös hospitálások jellemzik.

A tantestület akkor tud szakmai műhellyé válni, ha minden pedagógus az iskola programját tulajdonosként éli meg, képes sajátjaként gondolkodni az iskolai helyzetről.

Ez a szemlélet azt is feltételezi, hogy a programot érintő döntések közösen születnek. Az együtt kialakított pedagógiai koncepció biztosítja, hogy általánosan elfogadott pedagógiai értékek mentén folyjon a napi munka. Ez a működés meghatározza, erősíti az elkötelezettséget, a felelősség érzését. A közös gondolkodás, célmeghatározás a versengés helyett az

együttműködésre, egymás segítésére helyezi a hangsúlyt.

Az értekezletek rendje

Az iskola pedagógusai heti, valamint havi rendszerességgel tartanak megbeszéléseket, ahol a programot érintő szakmai és szervezeti kérdések, teendők közös megbeszélése történik. A megbeszélések során esetmegbeszélésre is sor kerül, ekkor egyes pedagógiai helyzetek, tanulókat, tanulócsoportokat, osztályokat, pedagógusokat, szülőket érintő kérdések, helyzetek szakmai megbeszélése, értékelése, a megoldási lehetőségek számbavétele történik.

A megbeszélések és az esetmegbeszélések nagymértékben segítik a közös gondolkodást, az egységes szemléletet, a közös felelősség kialakulását. Ezeken a fórumokon az iskola összes pedagógusa, gyógypedagógusa részt vesz.

A pedagógusok közti napi szintű kapcsolattartás érdekében online tanári levelezőlista működik.

Együttműködés a pedagógusok között

Nagyon fontos, hogy a tantestület minden tagja érezze, hogy számíthat kollégái segítségére. Ehhez a szemlélethez azonban nagyfokú bizalom szükséges. Minden tanítónak, tanárnak éreznie kell, hogy kollégája segítő, együttműködő szándékkal lép be a terembe. Nem az ellenőrzés, a hiba keresése, hanem a közös gondolkodás, az aktuális helyzetek optimális megoldása a cél.

Az egyéni bánásmód megvalósítása, a differenciáló tanulásirányítási módszerek alkalmazása nem könnyű feladat. Eleinte komoly segítséget jelent egy kolléga jelenléte, segítése, építő jellegű észrevétele, tanácsa. Fontos, hogy a felmerülő problémákat, nehézségeket ne kelljen takargatni, bátran lehessen segítséget kérni bármely kollegától.

A pedagógusok munkaidejének szabályozása, nyilvántartása:

Az iskola a következő módon szabályozza a programban dolgozó pedagógusok munkaidejét: A kötött munkaidő teljes állás esetén 32 óra. A neveléssel – oktatással lekötött munkaidő a tantárgyfelosztásban szabályozott. A kötött munkaidő fennmaradó részét rugalmasan kezeljük. A tagintézményvezető– egyeztetve a pedagógusokkal – a fennmaradó idő egy részét szabályozza, annak érdekében, hogy az iskolai feladatok ellátása (nevelés-oktatást előkészítő, neveléssel-oktatással összefüggő feladatok, tanulói felügyelet, eseti helyettesítés) zökkenőmentes legyen. A kötött munkaidő ezen felüli részének beosztása rugalmasan, az aktuális feladatokhoz igazodva történik. A tanórán túli elfoglaltságok rögzítése a digitális naplóban történik.

Eszközök, felszerelések

Az iskola a gyerekek nagyfokú önállóságára, tevékenykedő, fölfedező tanulására építő ismeretszerzést helyezi előtérbe. Ehhez elengedhetetlen, hogy kellő mennyiségű és megfelelő minőségű eszköz álljon a tanulók rendelkezésére.

A tanulást segítő képességek fejlesztése érdekében is rengeteg játékot, eszközt használnak a diákok és a tanítók.

A felsőbb osztályokban az élményszerű tanulás, a sok tapasztalás változatlanul fontos. A különböző megfigyelésekhez, kísérletezésekhez, az önálló ismeretszerzéshez szintén sokféle tanulást segítő eszközre, kézikönyvre van szükség.

Az iskola állandóan, minden lehetőséget megragadva igyekszik bővíteni eszköztárát.

A sajátos nevelési igényű kisiskolások fejlesztéséhez még több, gyakran speciális eszközök szükségesek. E célra főleg pályázaton nyert, jótékonysági rendezvényen befolyt összeg áll az iskola rendelkezésére.

Az iskola tanterve részletesen, az adott évfolyamra lebontva tartalmazza a gyakran alkalmazott tanszerek és taneszközök felsorolását.

A szabadidő-tevékenységekhez szükséges eszközök folyamatos beszerzését a fenntartó segíti és biztosítja.

A szabadidő eltöltéséhez szükséges a többfunkciójú teremrendezés. Puha szivacsok, párnák, takarók segítik a gyerekek pihenését.

A kulturált étkezés feltételei adottak. A higiénias körülmények jók, a pedagógusok figyelmet fordítanak a higiénias szabályok betartására, a kulturált étkezési szokások kialakítására, megőrzésére. Az osztályteremben a poharak, tányérok, szalvéták és az evőeszközök a gyerekek által könnyen elérhető helyen vannak.

A program eredményességének vizsgálata, a nevelő, oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

Az iskola tagintézményvezetője, pedagógusai és felkért szakemberei folyamatosan figyelemmel kísérik, ellenőrzik:

- az alapelvek megvalósulásának szintjeit,
- a programból való kilépés mutatóit,
- az integrált oktatás, nevelés hatékonyságát,
- a program pedagógiai munkájáról érkező visszajelzéseket.

Az alapelvek megvalósulásának ellenőrzése biztos alapkészségek kialakítása

- A helyi tantervben feltüntetett követelmények elérésének vizsgálata.
- Központilag összeállított mérések alkalmazása.
- OKÉV mérések

Egyéni fejlesztés biztosítása

- Differenciált mérőlapok alkalmazása.
- A követelményrendszerrel való eltérés (pozitív, negatív irányban) rögzítése, összevetése a kognitív képességek vizsgálatának eredményességeivel.
- OKÉV mérések sajátos nevelési igényű tanulóakra vonatkozó részei.

Az önálló, felfedező tanulás megvalósulása

- Önálló munkavégzés, feladatmegoldás minőségének ellenőrzése.
- Kézikönyvek, tanulást segítő eszközök, munkakártyák célszerű alkalmazásának megfigyelése.
- Beszámolókra, kiselőadásokra való önálló felkészülés értékelése.
- A tanulási technikák alkalmazásának ellenőrzése.

A társakra való odafigyelés, a kooperatív tanulás gyakorlásának kialakítása

- Páros és csoportos tanulási helyzetek megfigyelése.
- Közös feladatmegoldás, munkavégzés minőségének értékelése.
- Egymásra való odafigyelés, helyes érvelés és vita szintjeinek megfigyelése.

Az önálló szabadidő-felhasználásra nevelés színvonala

Az egésznapos foglalkoztatásban résztvevők önálló egyéni és társas szabadidő-felhasználásának megfigyelése

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei, az alkalmassági vizsga szabályai

A tanulmányok alatti vizsgák tantárgyankénti, évfolyamonkénti követelményei

A helyi tantárgyi tantervek tartalmazzák. A vizsgákon nem térünk el a központi követelményektől, amelyeket a kerettantervek is tartalmaznak.

Vizsgarend

Iskolánkban a következő típusú vizsgák fordulhatnak elő:

Osztályozó vizsga

Az évfolyam teljes anyagából vagy egyes tantárgyakból tehető iskolai vizsga, amelyre magántanulók, hiányzásuk miatt nem osztályozható tanulók, valamely tantárgyból egyéni felkészülést folytató tanulók jelentkezhetnek vagy utalhatóak. Több évfolyam anyagából összevont vizsga is tehető. Ez esetben minden évfolyamot külön osztályzattal kell lezárni. Bizottság előtti vizsga.

Különbözeti vizsga

Az igazgató írja elő más iskolákból, évfolyamról vagy iskolaszervezeti típusból érkezett tanulóknak, a tanrendnek (tananyagok) összevetése után. Bizottság előtti vizsga.

Javítóvizsga

A tantárgyak tanév végi elégtelen osztályzata javítható ezzel a vizsgaformával a tanév végén (augusztus) tehető.

Szöbéli értékelés

Az alsó tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása önálló felelet, vagy kérdésekre adott válaszadás formájában történik. Egy adott témához gyűjtőmunka készítése, vagy otthoni, könyvtári felkészülés jutalmazható piros ponttal, matricával, stb. az adott téma súlyának, részletességének, a kidolgozás minőségének és előadásmódjának megfelelően.

A felső tagozatban

A tanulók szóbeli beszámoltatása:

- órai feleletek (5-6. osztályban kérdésekkel irányított, 7-8. osztályban önálló előadás, tanulók képességeihez igazodva segítő kérdésekkel),
- egy témával kapcsolatos kiselőadás,
- valamint az egyes tantárgyaknál előforduló egyéb lehetőségek (memoriterek, olvasásfordítás, tartalom, szituációs gyakorlatok, képleírás stb.) formájában történik.

Az értékelés eszközei:

- érdemjegy
- szöveges értékelés (az érdemjegyet kíséri – célja: rávilágítson a tanuló hibáira, megjelölje azok javítását, segítse a tanuló fejlődését)
- osztályzat (a félév és a tanév végén – az egész félévben illetve tanévben nyújtott teljesítményt vesszük figyelembe, szem előtt tartva a tanuló fejlődését)

1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazott érvényesek a szegedi tagintézményben is.

1.11. Az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazott érvényesek a szegedi tagintézményben is.

2.HELYI TANTERV

2.1. A választott kerettanterv megnevezése, ideértve bármely, az oktatásért felelős miniszter által kiadott vagy jóváhagyott kerettantervek közül választott kerettanterv megnevezését

Kifutó osztályainkban, amelyekben a nevelés-oktatás 2020. szeptember 1-je előtt kezdődött, óraterveink a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet alapján meghatározott kerettantervek mellékletei alapján készültek.

2.1.1.Óratervek a 2012-es NAT alapján

Tantárgyak	Évfolyamok			
	1	2	3	4
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	6
Idegen nyelvek				2
Matematika	4	4	4	4
Etika	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Tantárgyak	Évfolyamok			
	5	6	7	8
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	4
Idegen nyelvek	3	3	3	3
Matematika	4	3	3	3
Etika	1	1	1	1

Élő idegen nyelv	<u>1</u>	<u>1</u>	<u>1</u>	2	3	<u>3+1</u>	3	3
Fizika							2	1
Kémia							1	2
Biológia							2	1
Földrajz							1	2
Környezetismeret	0	0	1	1				
Ének-zene	2	2	2	2	2	1	1	1
Vizuális kultúra	2	2	2	2	1	1	1	1
Technika és tervezés	1	1	1	1	1	1	1	
Digitális kultúra					1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Hon- és népismeret					1			
Dráma és színház						1		
Osztályfőnöki					1	1	1	1
<i>Szabadon tervezhető órák</i>	2	2	3	3	1	2	2	2
<i>Összes tantárgyi óra száma</i>	22	22	22	24	27	26	28	28
<i>Heti tanulói terhelhetőség óraszám maximuma:</i>	24	24	25	27	28	28	30	30

2.2.A választott kerettanterv feletti óraszám

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére a következő évfolyamokon és tantárgyakban emeljük meg az alábbi óraszámokkal.

2.3.Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztására a nevelők véleményének figyelembevételével a munkaközösség-vezető tesz javaslatot.

A tagintézményvezetés segítséget nyújt az eszközválasztás intézményi szintű összehangolásához.

A jegyzéket az tagintézményvezető hagyja jóvá. A tankönyvrendelést az intézményi tankönyvfelelős végzi. A tanulók tankönyveiket az iskolában kapják meg.

Az iskolánkban a nevelő-oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A

nyomtatott taneszközön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: testnevelés, technika, rajz.

Az eszközbeszerzésre vonatkozó javaslat kialakításánál az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:

- az eszközrendszer illeszkedjen a helyi tantervhez, segítse elő az abban foglalt követelmények teljesítését,
- olyan tankönyvcsaládokat kell előnyben részesíteni, amelyek átfogják az adott tantárgy, műveltségi terület teljes képzési időszakát, és rendelkeznek a megfelelő tanulói, tanári segédletekkel,
- egy műveltségi terület tankönyveit lehetőleg egy tankönyvkiadótól kell beszerezni;
- olyan tankönyveket, taneszközöket kell alkalmazni, ami nem nehezíti meg a szervezeti egységek közötti átjárhatóságot,
- csak a követelmények teljesítéséhez feltétlenül szükséges eszközöket vásároljuk meg. Az időszakosan használt kiegészítő vagy speciális könyvek, szakanyagok biztosítása a könyvtáron keresztül történik,
- a tankönyv legyen vonzó, figyelemfelhívó, szép kivitelezésű és időtálló;
- tartalmilag és formailag is illeszkedjék a tanulók életkori sajátosságaihoz;
- a taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak;
- a taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.

Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói taneszközöket a nevelők szakmai munkaközössége (illetve az egyes szaktanárok) határozza meg az iskola helyi tanterve alapján.

A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt (a megelőző tanév májusában szülői értekezleteken) tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége, ha ez nem lehetséges, akkor az iskola segítséget nyújt.

2.4.A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a legfontosabb feladat a tanulók között tapasztalható egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

- Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe; így az első osztályosok problémamentesen illeszkednek be az iskolai életbe.
- A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával segítjük a gyermekek megfelelő fejlődését.
- Célunk a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.
- Biztosítjuk a tanulók egészséges terhelését, érési folyamatuk követését, személyre szóló fejlesztő értékelésre törekszünk.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

- Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait.
- A módszerek megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembe vétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása.
- A kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képességegyüttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

Az 5-6. évfolyam kiemelt feladatai:

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait;
- az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, valamint a csoportban;
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele; az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- a kreativitás fejlesztése; az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára való törekvés; a tanulók egészséges terhelése, érési folyamatuk követése, személyre szóló, fejlesztő értékelésük;
- a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi megalapozása; a helyes magatartásformák megismertetése és gyakoroltatása;
- a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása; a mentális képességek célirányos fejlesztése; az önálló tanulás és az önművelés alapozása;
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy a tanuló fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaeorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával segítjük elő a tanulók egyéni fejlődését,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával járulunk hozzá,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív - interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

2.5. Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon.

A mindennapos testnevelés, testedzés, testmozgás célja annak elősegítése, hogy a könnyű fizikai munka és a hatékony szellemi munkavégzéshez szükséges fizikai szintet minden tanuló elérje, és az oktatás ideje alatt megtartsa (ne essen vissza).

Növelni kell azon tanulók arányát, akiknél az iskolai testnevelés és sport kellő élettani hatást ér el. Célunk, hogy diákjaink a jövőben testmozgásban gazdagabb életmódot folytassanak, mint jelenleg.

Alsó tagozat

Az alsó tagozatos testnevelésben a tanulók alapvető mozgásmintáinak és mozgáskészségeinek kialakítása, formálása, illetve a szabályozott mozgásvégrehajtás alapjainak az elsajátítása a legfontosabb cél.

Az alapkészségek (természetes mozgásformák) mozgásmintáinak megszilárdulása, magabiztos végrehajtásuk kialakulása kiemelkedően fontos ebben az időszakban, mivel ezek jelentik a hatékony és gyors mozgástanulást, továbbá a bonyolultabb sportági mozgások alapfeltételeit.

1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra + folyamatos	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra	Előkészítő és preventív mozgásformák 10 óra
Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 38 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra	Hely- és helyzetváltoztató természetes mozgásformák 27 óra
Manipulatív természetes mozgásformák 27 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 27 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35 óra	Manipulatív természetes mozgásformák 35 óra
Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra	Természetes mozgásformák a torna és tánc jellegű feladatmegoldásokban 15 óra
Természetes mozgásformák az atlétika jellegű	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű	Természetes mozgásformák az atlétika jellegű

feladatmegoldásokban n 20 óra	feladatmegoldásokban n 20 óra	feladatmegoldásokban n 20 óra	feladatmegoldásokban n 20 óra
Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban n 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban n 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban n 15 óra	Természetes mozgásformák a sportjátékok alaptechnikai és taktikai feladatmegoldásaiban n 15 +18 óra
Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban n 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban n 15 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban n 7 óra	Természetes mozgásformák az önvédelmi és a küzdő jellegű feladatmegoldásokban n 7 óra
Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben n 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben n 22+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben n 30+18 óra	Természetes mozgásformák az alternatív és szabadidős mozgásrendszerekben n 12+18 óra
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra

Felső tagozat

A felső tagozaton a tanulók a mozgástanulás magasabb szintjére lépnek. Az alapokat az 1–4. évfolyamon megvalósuló céltudatos fejlesztési folyamat biztosítja. Erre építve valósul meg 5. évfolyamtól az életkori sajátosságokat és a szenzitív időszakokat szem előtt tartó, komplex készség- és képességfejlesztés.

5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 18 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 17 óra	Természetes és nem term. mozgásformák: 14 óra
Sportjátékok: 52 óra	Sportjátékok: 70 óra	Sportjátékok: 25 óra	Sportjátékok: 31 óra
Atlétikai jellegű feladatok: 29 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 20 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 30 óra	Atlétikai jellegű feladatok: 28 óra
Torna jellegű feladatok: 20 óra	Torna jellegű feladatok: 29 óra	Torna jellegű feladatok: 16 óra	Torna jellegű feladatok: 18 óra
Alternatív környezetben üzhető sportok:	Alternatív környezetben üzhető sportok:	Alternatív környezetben üzhető sportok:	Alternatív környezetben üzhető sportok:

23 óra	23 óra	10 óra	17 óra
Önvédelmi és küzdősportok: 38 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 20 óra	Önvédelmi és küzdősportok: 10 óra	Képességfejlesztés: 28 óra
Képességfejlesztés: 27 óra	Képességfejlesztés: 37 óra	Képességfejlesztés: 18 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra
Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	Fizikai Állapot felmérés: 5 óra	
Összesen: 180 óra	Összesen: 180 óra	Összesen: 108 óra	Összesen: 108 óra

2.6.A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A pedagógiai program lehetőséget biztosít a gyermekek személyiségének széleskörű kibontakoztatására.

Ezt segítik a kötelező tantárgyakon felül választható tárgyak, foglalkozások, melyek segítségével még több ismerethez jutnak, ezzel fejlesztve készségeiket, képességeiket.

Alsó tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /görkorcsolya, néptánc, karate/
- Szakkörök: sakk, média, kiscukrász

Felső tagozaton választható

- Tehetséggondozás, fejlesztés
- Versenyekre való felkészítés
- Sportkörök /görkorcsolya, néptánc, karate/
- Szakkörök: sakk, média, kiscukrász

Egyéb, az iskolára jellemző specialitások, melyeket tanulóink választhatják:

- Az alsó tagozatos osztályokat nagy felmenő rendszerben egész napos formában
- Felső tagozaton tanulószoba

Intézményünk személyi feltételei és az évfolyamonkénti tanulócsoportok száma nem teszi lehetővé a szabad pedagógusválasztást az első évfolyam indításakor és utána sem.

A tanulók viszont szabadon dönthetnek arról, hogy melyik foglalkozáson, szakkörben, tehetséggondozó körben vesznek részt.

A tanítók, tanárok minden tanév elején hirdetik meg a választható tárgyak, foglalkozások nevét, idejét, melyre a tanulók írásban jelentkezhetnek szülői engedéllyel.

2.7.A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív, fejlesztő formái, valamint a magatartás és szorgalom minősítésének elvei

Értékelés

A Pedagógiai Program sarkalatos pontja az értékelés, amely a tanítási - tanulási folyamat minden mozzanatára kihat.

A pedagógusok értékelő magatartásának és a tanulók önértékelésének jellemzője a pozitívumokra való támaszkodás, az elért eredmények megerősítése.

A teljesíthető tevékenység biztosítja az örömteli, kudarc nélküli tanulás lehetőségét. Ugyanakkor az elért teljesítmény értékelésekor nem hagyható figyelmen kívül az adott tanuló aktuális teljesítőképessége, az, hogy saját lehetőségeit mennyire használta ki a munka, a feladat elvégzése érdekében.

A tévedések megbeszélése, kijavítása közösen történik. A hibák elfogadása, a tanulási folyamat részeként való kezelése a biztonság érzését nyújtja, mentesíti a tanulókat a szorongástól.

Az iskola alapelvei összeegyeztethetők az osztályzatokban kifejeződő minősítő értékeléssel. A program célja, hogy az értékelés során első és második osztály félévében:

- ne minősítsen, hanem fejlődési állapotról számoljon be;
- számba tudja venni, hogy a tanuló az előző szintjéhez, önmagához mérten mennyit fejlődött;
- megjelenjék, hogy a gyerek saját lehetőségeit mennyire aknázza ki.

Az értékelés menete

Az első és második osztály félévében a tanulók írásbeli - digitális naplóban rögzített - értékelése félév zárásakor és a tanév végén történik.

A tanévközi értékelés az második évfolyam félévétől kezdődően jelenik meg.

Első osztályban félévkor és év végén és második osztály félévkor egyénre szabott fejlődési beszámolót kapnak kézhez a gyerekek és szüleik. Az értékelési szempontok összetettek, nem egy-egy tantárgyra, hanem a gyermek egész személyiségének fejlődésére koncentrálnak.

Tartalmazzák:

- a tanulást befolyásoló tényezők fejlettségének,
- érzelmi életének,
- társas kapcsolatainak,
- a tanulási technikák szintjeinek fő jellemzőit,
- a kommunikációs és olvasási képességek
- a számolási és matematikai képességek
- a művészeti és mozgásos tevékenységek
- illetve a tanult tantárgyak értékelését.

Tanév végén az értékelő lapok az optimális szinteket röviden tartalmazzák, az ahhoz és önmagához viszonyított fejlődés együtt jelenik meg, több alternatíva közti választás lehetőségét biztosítva.

Például olvasás - írás készség értékelése (1. oszt. év végén)

- Hangos olvasás: betűzve, szótagolva, szóképekben, szólamokban, folyamatosan hangsúlyozva olvas.
- Hangos olvasás pontossága: sok hibával, kevés hibával, hibátlanul olvas.

- Szövegértés szintje: nem érti, segítséggel érti, érti az olvasott szöveget.
- Szövegfeldolgozás szintje: még nem képes önállóan szövegfeldolgozásra, segítséggel, algoritmus alapján, önállóan dolgozza fel a szöveget.
- Olvasási tempója: lassú, megfelelő, gyors.
- Az írás grafikai kivitelezése: általában szabálytalan, általában szabályos, szabályos, rendezetlen, változóan rendezett, rendezett.

A első évfolyam első és második félévében szöveges formában zajlik a tanulók teljesítményének értékelése, félévkor szöveges értékelést kapnak, majd a második félév után megjelennek az érdemjegyek, és az év végi záró értékelés érdemjegyekkel történik.

Ennek megfelelően

- a tanulók értékelése második félév után ötfokozatú érdemjegyekkel történik.
- A magasabb évfolyamba lépés feltétele a kerettantervben meghatározott továbbhaladási feltételek elérése.
- Javítóvizsgára kötelezett az a tanuló, aki a második, harmadik, negyedik, ötödik, hatodik, hetedik, nyolcadik évfolyamon nem teljesítette a tantervben feltüntetett továbbhaladási feltételeket, illetve a hetedik, nyolcadik osztályban az év végi értékeléskor egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott. A javítóvizsgán a tantervben meghatározott követelmények teljesítése esetén juthat túl.
- Az integrált, enyhén értelmi sérült tanulók értékelése során az adott évfolyamon feltüntetett csökkentett követelményrendszer a meghatározó.
- Az egyéni haladási tempóra figyelve kellő egyéni fejlesztés, differenciált tanulásszervezés segítségével amennyiben lehetséges – kerüljük az évismétlést.

Az egyes tantárgyak értékelésének speciális elvei

A központi és a helyi tantervek követelményrendszere jelenti az értékelésben a viszonyítási alapot. Érdemjegyet adni csak azoknak a tananyagelemeknek a tudására lehet, amelyekre a követelmények vonatkoznak (tehát csak a kötelező tananyag elsajátításának mértékét és milyenségét lehet osztályzatokkal rögzíteni).

Az értékelés szabályai

- a felelet témáját ajánlott jelölni
- a tanuló többletmunkáját ajánlott figyelembe venni
- a készségtantárgyakból a tantervi követelményeknek megfelelő értékelés legyen
- a helytelen viselkedés miatt elégtelen osztályzat nem adható
- a feladatlap, ellenőrző témazáró dolgozat csak abban az esetben értékelhető érdemjeggyel, ha a tanuló visszakapja azt
- a dolgozatokat tanév végéig meg kell őrizni
- az osztálykönyv és az ellenőrző bejegyzésének azonosnak kell lennie
- értékeljük a tanuló sikeres és sikertelen munkáját egyaránt
- az értékelés ne átlagszámítással történjen, a tanuló fejlődését tükrözze
- a helyesírási hibákat minden esetben ki kell javítani, de a szaktárgyi jegybe nem kell beleszámítani
- egy nap kettőnél több témazáró dolgozatra ne kerüljön sor
- a tanuló szóbeli feleletét kiválthatja az írásbeli felelet (pl. szódolgozat)

A tanévzáró ünnepélyen dicsérő oklevélben részesülnek azok a tanulók, akik kitűnő vagy jeles tanulmányi eredményt értek el, ugyancsak ez alkalommal kapnak könyvjutalmat az országos, megyei, területi versenyeken jó helyezést elért diákok. Könyvjutalom jár a kiváló közösségi munkáért is.

Évente lehetőség nyílik több végzős tanulónak a 8 év során tanúsított eredményes, vagy kimagasló teljesítményéért.

Az odaítélés szempontjai:

- tanulmányi munka
- versenyek
- közösségi munka
- sport teljesítmény

2.8. Az iskolai írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

A tanulók szóbeli és írásbeli beszámoltatásának rendje, formái:

Az iskola pedagógusai a tanulói teljesítmények, az egyéni haladás folyamatos megfigyelését, elemzését tartják célravezetőnek. A differenciáló tanulásszervezési eljárások, a kiscsoportokban végzett munka, az egyéni fejlesztés mind lehetőséget teremt erre. A diagnosztizálást, a hibák korrigálását, a tanulói feladatvégzés folyamatos, segítő megfigyelése biztosítja.

Az első évfolyamon kezdődően írnak mérést a tanulók. Az írásbeli beszámoltatás fontos elve, hogy időben differenciáltan, az adott tananyagrészt biztos elsajátítása után történik. A sajátos nevelési igényű tanulók mérőlapjai a rájuk vonatkozó, szükség szerint csökkentett ismeretanyagot, tevékenységet tartalmaznak. Célszerű a beszámoltatást a nagyobb témakörök lezárásakor elvégezni. Minden évfolyamon lehetőség biztosított javító dolgozat írására.

Az évfolyamokon az írásbeli beszámoltatások minősítése osztályzattal történik. A százalékos teljesítmény és az osztályzás összefüggése a következő:

- 91-100 % jeles
- 76-90 % jó
- 51-75 % közepes
- 36-50 % elégséges
- 0-35 % elégtelen

Az alsó tagozaton szóbeli beszámoltatás csak ritkán fordul elő (versek memoriterek számonkérése). Helyette önként vállalt kiselőadások megtartása, gyűjtőmunkák ismertetése történik.

A felső tagozaton az osztályokban az adott tantárgytól függően szóbeli beszámoltatás is történik, de ennek rendje, formája nem szabályozott. A szóbeli beszámoltatás alkalmazásánál az iskola pedagógiai elvei a meghatározók (megerősítés, differenciálás, egyéni lehetőségek figyelembevétele).

Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

Intézményi mérés, értékelés formái Mérés, értékelés megnevezése	Cél	Forma	Idő	Felkészülési idő	Felelős
Órai számonkérés	Egy-egy órán megszerzett ismeret számonkérése	Szóbeli felelet Írásbeli felelet IKT eszköz Tantermi szavazócsomag Új tanulásszervezési módszerek	Akár minden órán	Egy-egy óra	Szaktanárok
Témazáró dolgozat	Egy témakör lezárása szummatív mérés	Írásbeli IKT eszköz	Félévenként min.2	Több óra	Szaktanárok, munkaközösség vezetők
Félévi dolgozat	Több témakört felölelő tudás mérése. Mindhárom értékelési típust felölelheti	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Félévente	Több óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők
Év eleji szintfelmérő 2-4. oszt.	Megőrzött tudás mérése formatív mérés	Írásbeli	Évente szeptemberben	Nincs	Szaktanárok
Év eleji dolgozat	Az előző tanévben megszerzett tudás mérése	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Évente szeptemberben	Több óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők
Év végi dolgozat	Egy-egy évfolyamon megszerzett és adott évfolyamra érvényes követelmény mérése	Írásbeli Szóbeli IKT eszköz	Évente, májusban, illetve júniusban	Több Óra	Szaktanárok Munkaközösség vezetők

Írásbeli feladatok értékelése

Az írásbeli beszámoltatás formái	Funkciója	Gyakorisága	Rendje	Az értékelésben betöltött szerepe	Korlátai
Írásbeli felelet (röpdolgozat)	Egy kisebb tananyag, anyagrész számonkérése	Tanóránként	Tanóránként maximum 15-20 percben	Felelet értékű	

Tudáspróba, dolgozat, felmérés	Egy-egy tananyag számonkérése	Egy témakör lezárásakor	Maximum 45 perc	Felelet értékű	Egy nap maximum kettő tantárgyból előre jelezve /Házirend/
Témazáró /szummatív/	Egy-két témakör, tananyag lezárásakor	Tantárgyanként változó, évente kb. 3-4 alkalommal	Maximum 45 perc	Súlyozottan számít	Egy nap maximum egy témazáró – megfelelő időben előre jelezve /Házirend/
Év végi felmérés	Az éves tananyag számonkérése	Év végén	45- 60 perc	Szaktárgyanként meghatározva	

2.9. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Kritériumok

- Az írásbeli és szóbeli feladatok kapcsolódjanak a témakörhöz
- A tananyag elmélyítése, gyakorlása a fő cél
- Életkori sajátosságok figyelembevételével kapnak a tanulók szorgalmi feladatokat, gyűjtőmunkát,
- Alsó tagozaton az aznap megtanult ismeretek gyakoroltatása és elmélyítése, rögzítése zajlik az önálló tanulási órákon a „tanulási időben”
- A tanulási idő alatt zajló szakkörök, iskolán belüli elfoglaltságok esetén úgy kell megszervezni az önálló tanulást, hogy arra minden tanulónak biztosítsunk időt.
- Alsó tagozaton a szóbeli és írásbeli feladatok megoldása együttesen legfeljebb 1 órát vegyen igénybe.

Az otthoni írásbeli házi feladat kiadásának korlátai

A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.

2.10. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Csoportbontást a közoktatási törvény alapján, illetve a fenntartó finanszírozásának függvényében tervezhetjük.

Tapasztalatunk az, hogy kisebb csoportokban tanulóink magatartása, viselkedéskultúrája, tanórai aktivitása sokkal eredményesebb.

Az esetleges csoportbontásokkal célunk lenne, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére és tanulók tudásának megalapozására.

A választható tantárgyak, foglalkozások esetében a tanulók és a szülők választásukat aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

2.11. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag

Nem terveztünk egyetlen tantárgy keretében sem ilyen tananyagot, mivel nem jellemző településünkön a nemzetiségek nagy létszámban való jelenléte.

2.12. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei, programok, tevékenységek

Az iskola egészségnevelési elvei, tevékenységei, programjai

Az egészségnevelés célja

Az egészség, mint elfogadott érték épüljön be az iskola mindennapjaiba. A nevelés során növekedjen a tanulók felelősségérzete önmaguk, mások és környezetük iránt. Célunk, hogy megtanítsuk diákjainkat az egészségügyi szolgáltatások helyes és célszerű igénybevételére, a szűrővizsgálatokon való rendszeres és önkéntes részvételre.

Célunk továbbá az iskolai testnevelés és sport egészségmegőrző hatásának növelése, a sport egészségmegőrző szerepének népszerűsítése, tudatosítása. Programunk tartalmazza a mindennapi testedzés megvalósítására szolgáló programot is.

Az egészségnevelés feladatai:

- szemléletformálás,
- helyes értékrend kialakítása,
- felvilágosító munka,
- megelőzés,
- egészségünk védelme, megóvása.

Az egészségnevelés területei

- személyiségfejlesztés,
- egészséges táplálkozás,
- káros szenvedélyek elkerülése: alkohol, dohányzás, drog,
- betegségek megelőzése, ill. felismerése,
- testkultúra, személyi higiénia kialakítása,
- szexuális nevelés,
- a lelki egyensúly megteremtése,
- a helyes napirend kialakítása,
- a mozgás igényének kialakítása, mindennapos testmozgás.

Az egészségnevelés színterei

Tanítási órákon

Minden tanár, tanító képes arra, hogy szaktárgyába megtalálja az egészség propagálásának lehetőségeit, és azt be is építse a tananyagba. Ezt a kerettanterv sok helyen elő is írja a tantárgyak tartalmi részében. A biológia, kémia, technika, természetismeret, rajz, irodalom tantárgyak pedig különösen alkalmasak célkitűzéseink megvalósítását segíteni. Az iskolában dolgozó minden pedagógus és alkalmazott személyes példamutatása is hirdesse az egészségnevelés fontosságát.

Egészségnevelés tanórán kívül

- iskolai sportkörök

- egészségügyi szűrővizsgálatok (fogászat, hallás-és látásvizsgálatok, stb.)
- egészségügyi felvilágosító előadások
- versenyekre való felkészítés (A tanulók igényei szerint más sportágakban, egészség-és környezetvédelmi témákban is szervezünk, biztosítunk felkészülési lehetőséget.)
- úszásoktatáson való részvétel

Iskolai étkeztetés

Az egészségnevelés és fejlesztés fontos területe az egészséges táplálkozás. Az iskolai étkezés milyensége és mennyisége ezért kiemelt figyelmet kell, hogy kapjon. A kulturált étkezés lehetőségének biztosítása pedig nevelőmunkánkat segíti.

Az iskola környezeti nevelési elvei, tevékenységei, programjai

Az iskolának sokoldalú szerepet kell vállalnia a környezeti tudatosság kialakításában. Ennek értelmében legfőbb feladatunk a tanulók szemléletformálása és tárgyi ismereteinek gyarapítása. A szemléletformálás együtt kell, hogy járjon a helyi környezeti problémák és értékek megismertetésével. Cél a természet megismertetése, annak szeretetére, védelmére való törekvés fontosságának tudatosítása, valamint a felelősségtudat alakítása közvetlen környezetünk védelme, ápolása érdekében.

A szűkebb környezet megóvásának készség szintre emelése lehetővé teszi olyan állampolgárok nevelését, akik óvják, ápolják környezetüket.

Az iskola környezeti nevelési tevékenységének kiemelt feladatai

- a tanulóknak a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése; a természetet, az embert, az épített és a társadalmi környezetet tisztelő szokásrendszer megalapozása;
- bemutatjuk és gyakoroltatjuk tanulóinkkal azokat a környezet megóvásához szükséges képességeket és készségeket, amelyek a természeti és a társadalmi környezet zavartalan működését elősegíthetik;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében - foglalkoznak a környezet megóvásának szempontjából legfontosabb ismeretekkel:
  - a környezet fogalmával,
  - a földi rendszer egységével,
  - a környezetszennyezés formáival és hatásaival,
  - a környezetvédelem lehetőségeivel,
  - lakóhelyünk természeti értékeivel,
  - lakóhelyünk környezetvédelmi feladataival kapcsolatosan.

A környezeti nevelés az iskola minden pedagógusának, illetve minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozás feladata.

Az iskolai környezeti nevelést elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják

- az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órákon feldolgozott ismeretek;
- a környezeti nevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások:
  - minden évben a "Gyermekhét" projekt keretén belül a „Madarak és fák napja alkalmából” környezetvédelemmel kapcsolatos játékos vetélkedővel, akadályversennyel,
  - a Víz világnapja alkalmából rajzversenyen való részvétel;
  - a szárazelemgyűjtés megszervezése az iskolában.

A környezeti nevelés célja

- a helyi környezeti problémák megismertetése, megoldása
- a helyi környezeti értékek megismertetése és aktív megóvása (környezetvédelem)
- az ismeretközvetítésen keresztül aktív állampolgárrá nevelés
- szemléletformálás, környezettudatos gondolkodás kialakítása
- a fenntartható fejlődés előmozdítása

A környezeti nevelés megjelenése a tananyagban

A környezeti nevelés elsősorban az iskolai tananyag (minden tantárgy) szerves részét kell, hogy képezze, de támaszkodni kívánunk a tanórán kívül adódó lehetőségekre is.

A tanórán kívüli tevékenységek, melyek a környezeti nevelést segítik, a következők

- tanulmányi és osztálykirándulások (az anyagi lehetőségek függvényében)
- szakkörök
- táborok (pályázati lehetőség)
- akciók, szervezett tevékenységek (pl. iskolai körlet takarítása, hulladékgyűjtés)
- pályázatok, vagy saját erőforrásból (fásítás, parkosítás)

A környezeti nevelés megvalósításának szinterei

- kötelező tanórai tantárgyak: biológia, fizika, kémia, osztályfőnöki óra, természetismeret, földrajz, rajz, történelem, magyar nyelv
- család, szülők bevonása a nevelési munkába– partnerkapcsolat kiépítése

Az intézmény működésében rejlő környezeti nevelési lehetőségek

A szavakban átadott tudás mellett nagyobb jelentőséget tulajdonítunk annak, hogy a környezeti nevelés eszméje az egész iskola működését hassa át.

A környezeti nevelés tartalma

- a globális, a helyi és a személyes jövőkép kialakítása
- természetvédelem
- fenntartható fejlődés
- biológiai sokféleség
- fogyasztási szokások
- fásítás
- szelektív hulladékgyűjtés
- egészséges táplálkozás
- lelki egészség fejlesztése
- az iskola víz- és energiahasználatának csökkentése
- környezetbarát anyagok használata (pl. füzetek, papírtálca helyett mosható tálca, stb.), hulladékcsökkentésre való törekvés
- egészséges életmód
- káros szenvedélyek elleni küzdelem
- saját település értékeinek megőrzése
- saját település gondjainak megismerése
- a környezetvédelem családi lehetőségei
- anyag- és eszköztakarékosság
- reklámok minősítése

Az iskolai környezet alakításának hagyományai

Az iskolai környezet esztétikus kialakítása a nevelés nélkülözhetetlen része. A gyerekeknek meg kell küzdeni azokkal a rossz hatásokkal, beidegződésekkel, amelyeket esetleg a korábbi környezetükből hoztak: azokkal a negatív hatásokkal, amelyek az embert nap, mint nap érik. Az iskolai környezet igényes alakításával el kell érni, hogy példa legyen ez a világ a tanulók számára, ezáltal a negatív környezeti hatások veszítsenek erejükből. Az iskola szűkebb és tágabb világa harmóniát mutatva alakuljon.

Osztálytermeink képe - igazodva a tanulók életkori sajátosságaihoz - egészségügyi és esztétikai szempontból egyaránt megfelelő berendezési tárgyakkal illeszkedik az iskola egészéhez. Dekorációink anyagukban és tartalmukban a tantárgyak, az iskolai élet, a gyerekeket érdeklő és a bennünket körülvevő világ sajátosságait, értékeit közvetítik. A természeti és a mesterséges környezet formái kiegészítik egymást.

Az osztálytermek gondozói a szaktanárok, az osztályfőnökök irányításával a gyerekek.

A folyosók egy egységes arculat kialakítását követik. A folyosók falaira elsősorban a tanulók és a tanítók munkái kerülnek.

Az udvar szintén hozzájárul az esztétikus környezet kialakításához. Az udvar rendjének kialakításába a szülőket is bevonjuk. A fák, a bokrok, árnyékot biztosítanak, megóvásuk, pótlásuk folyamatos feladatunk.

A fent leírtak csak a tanulókkal közösen egybekötve valósulhatnak meg.

A védőnő bevonásával családi életre való nevelés és egyéb felvilágosító munka folyik.

2.13.A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A nevelési programunkban már kifejtettük, hogy iskolánknak alapvető célja az esélyegyenlőség biztosítása minden hozzánk jelentkező tanuló esetében. Itt már nem térünk erre ki részletesen. Az intézményi pedagógiai programban leírtakat mi is megvalósítjuk,

2.14. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek

A magatartás értékelésének elvei

***Példás (5)* az a tanuló, aki:**

- a házirendet betartja;
- a tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása;

***Jó (4)* az a tanuló, aki:**

- a házirendet betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;

- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki intője, osztályfőnöki figyelmeztetése vagy szaktanári figyelmeztetése van

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az első-nyolcadik évfolyamon a **példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)** érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

A tanulók szorgalmát a félév és a tanítási év végén az osztályfőnök osztályzattal minősíti, és azt az értesítőbe illetve a bizonyítványba bejegyzzi.

A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;

- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
- vagy folyamatosan jó tanulmányi eredményt ér el,
- vagy az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
- vagy iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb., versenyeken, vetélkedőkön vagy előadásokon, bemutatókon vesz részt,
- vagy bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírvének megőrzéséhez és növeléséhez az iskola jutalomban részesítheti.

A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Az iskolai jutalmazás, fegyelmezés formái

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő dicsérek adhatók:

- szaktanári dicséret,
- osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói dicséret,
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért dicséretben részesíthetők.

Az egyes tanévek végén, valamint a nyolc éven át kitűnő eredményt elért tanulók oklevelet és könyvjutalmat kapnak, amelyet a tanévzáró ünnepélyen az iskola közössége előtt vehetnek át.

Az iskolai szintű versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók osztályfőnöki, vagy kimagasló szereplés esetén tagintézményvezetői dicséretben részesülnek.

Az iskolán kívüli versenyeken, vetélkedőkön, illetve előadásokon, bemutatókon eredményesen szereplő tanulók tagintézményvezetői dicséretben részesülnek.

A kiemelkedő eredménnyel végzett együttes munkát, az egységes helytállást tanúsító tanulói közösséget csoportos dicséretben és jutalomban lehet részesíteni.

A dicséretet írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

Azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,

- vagy a házirend előírásait megszegi,
- vagy igazolatlanul mulaszt,
- vagy bármely módon árt az iskola jó hírnevének, büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái

- szaktanári figyelmeztetés;
- szaktanári intés;
- szaktanári megrovás;
- osztályfőnöki figyelmeztetés;
- osztályfőnöki intés;
- osztályfőnöki megrovás;
- igazgatói figyelmeztetés;
- igazgatói intés;
- igazgatói megrovás;
- tantestületi figyelmeztetés;
- tantestületi intés;
- tantestületi megrovás.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

A jutalmazásoknál figyelembe kell venni a szaktanári magatartási dicséreteket, illetve büntetéseket.

A jutalmazás és büntetés alkalmazásainál – indokolt esetben – nem kell a fokozatok betartásához alkalmazkodni, azonnal magasabb fokozatú jutalmazás és büntetés is adható.

A jutalmazások, büntetések minden esetben az ellenőrző mellett az osztálynaplóba is kerüljenek beírása a “megjegyzés v bejegyzés” részbe (akitől és amikor a gyermek azt kapta). Az értékelésre, osztályozásra vonatkozó irányelveket, valamint a jutalmazási és büntetési fokozatokat a tanév elején (ha szükséges, folyamatosan) ismertetni kell a gyermekekkel. A pedagógus kézjegye, aláírása ilyenkor sem maradhat el.

- kulturális tevékenység

2.15. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek

A szegedi tagintézményben nem foglalmaztunk meg további elveket. A bevezetőben és a nevelési, pedagógiai elveink és értékeink között leírtakat tartjuk meg.

2.16. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

Az intézményi pedagógiai programban megfogalmazottak érvényesek a tagintézményben is a tanulók magasabb évfolyamra lépésével kapcsolatosan. A tanévre előírt tantervi követelmények legalább elégséges szinten történő teljesítése a továbblépés feltétele.

2.17.Sajátos pedagógiai módszerek, projektoktatás

A *tanulókkal* való élményszerű foglalkozás új feladatok, új helyzetek elé állítja pedagógusainkat.

A *projektoktatás* egy új oktatási stratégia, mely kiválóan alkalmas a *tanulás tanulására* és ezáltal az élethosszig tartó tanulás megalapozására

Feladataink, melyeket meg kell valósítanunk

- A tudományosan igazolt alapvető ismeretek elsajátítását, a tanulás szervezését;
- Az együttműködésre, kooperációra való képességet;
- A kritikai gondolkodás képességét;
- Az egy életen át tartó tanulás előkészítést, a megújuló tudás szükségszerűségének megértését.

A projektoktatás területei

- *környezettel kapcsolatos tananyagtartalom közvetítése /széles tantárgyi koncentrációt feltételez/*
- *valós élet problémáit feldolgozó projekt*
- *gyakorlati élethez kapcsolatos ismerettartalom feldolgozása*

A projekt módszer használatával tanulóink eredményesebbek, a csoportok tagjainak teljesítménye jobb, a diákok motiváltabbak, a tanulóknak nemcsak a kognitív, hanem az együttműködési képességei is fejlődnek.

A kooperatív oktatási módszer

A kooperatív módszer nagymértékben elősegíti az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárul az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Célja: az intellektuális készségek fejlesztése, a szociális készségek fejlesztése, az együttműködési képesség kialakítása.

Alapelvei: az egyidejű interakció, az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel.

A kooperatív módszer nem nélkülözheti a társak aktív, segítő, támogató részvételét az együttes munka, a kooperatív tanulás keretei között. A tanulók nemcsak a saját munkájukért, hanem a csoport tagjának tanulási eredményeiért is felelősek.

A kooperatív módszerek nagymértékben elősegítik az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

Tanulmányutak, kirándulások

Célja: Az elméletben megalapozott ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, közvetlen tapasztalatok, élmények szerzése.

Tartalma: A tanulmányi kirándulás olyan ismeretszerzésre és ismeretek alkalmazására ad lehetőséget, amelyek a természeti és társadalmi jelenségek, folyamatok tanulmányozására, vizsgálatára, valamint gyűjtőmunkára irányulnak. Formái: tanulmányi séta, országjárás, tanulmányút, kirándulás. A tanulmányút témájától függően irányulhat kultúrtörténeti emlékhelyek megismerésére vagy szélerőművek, hulladékégetők, biogáz üzemek megtekintésére és közvetlen hatásainak megtapasztalására (pl. zaj, szag). Az alkalmazott

oktatási módszerek a következők: előzetes felkészülés, tájékoztatás, tájékozódás, szemléltetés, magyarázat.

Előnye: Személyes megfigyelés, tapasztalat-, és élményszerzés. Segít megszüntetni az emberekben lévő bizonytalanságot, bizalmatlanságot a kevésbé ismert fejlesztésekkel, technológiákkal és hatásokkal szemben. A kirándulás vonzóbb, mint egy több órás előadás.

A szimuláció, a szerepjáték és a játék

A szimuláció, a szerepjáték és a játék olyan oktatási módszerek, amelyek alkalmazásával a tanulók közvetlen tapasztalati úton gyakorolnak olyan tevékenységeket, amelyek a valóságos élet leegyszerűsített szabályai, eseményei, jelenségei.

Célja: a szabályok, normák ismerete, elfogadása, a tevékenységek (szerepek, valós helyzetek) gyakoroltatásával.

Struktúrája

- a háttérrel leíró forgatókönyv,
- a különféle érdekeket megvalósító szerepek,
- az egyének által követendő lépések,
- a valós helyzetet tükröző adatok,
- lehetőség a döntések következményeiről való meggyőződésnek.

A szerepjáték életközeli, élményszerű, hosszú távú tudást biztosít a mindennapi életben való eligazodáshoz. Maga a játék erősen motiváló, feszültséget oldó, a szabályok, normák elfogadását elősegítő módszer.

A házi feladat helyett gyakorlás

A házi feladat helyett gyakorlás a tanuló önálló tevékenységét feltételező módszer. Az iskolai gyakorlás, tudás elmélyítését szolgálják. A gyakorlás eredményességének kritériumai megegyeznek az eredményes pedagógiai munka alapvető feltételeivel: világos feladatmegjelölés; a tanulók számára megoldandó és megoldható legyen; a tanári ellenőrzés, értékelés rendszeres; a hibák korrigálhatók legyenek.

Összefoglalva: A hatékony tanulást elősegítő módszerek kivétel nélkül feladat-, illetve tevékenység orientáltak. Alkalmazásuk jelentős mértékben növeli a tanulói aktivitást, a tanulók önállóságát; szabadságot, választási lehetőségeket biztosít a tanulási folyamat megismerési és kivitelezési folyamatában; minden esetben feltételezi a tanulói produktum bemutatását, értékelését; lehetővé teszi a bemutatott produktum korrekcióját; egyúttal motivál a minőségibb munkára, s hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez.

3.ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A Pedagógiai Program érvényességi ideje

A módosított Pedagógiai Program kiegészítése a jogszabályok változása, a képzések módosulása vagy bármely egyéb, a Pedagógiai Program tartalmát befolyásoló változás esetén felülvizsgálandó és szükség esetén bármikor módosítható azzal, hogy a módosítások a következő tanév kezdetétől érvényesek. Ezen pedagógiai program módosítás 2022. szeptember 01-től lép érvénybe és visszavonásig érvényes.

A pedagógiai program értékelése, felülvizsgálata

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására javaslatot tehet az iskola igazgatója, a nevelőtestület bármely tagja, a szakmai munkaközösségek.

A tanulók a pedagógiai program módosítását a Diákönkormányzati képviselői útján javasolhatják.

A pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- az iskola irattárában,
- az iskola igazgatójánál,
- az iskola weboldalán